

9
3.H
4

ЕДИНИЧНЫЙ
ЭКЗЕМПЛЯР

PONTIFICIUM INSTITUTUM ORIENTALIU STUDIORUM

DAS EUCHOLOGION SEVASTIANOV 474 (X/XI Jhdt.)
DER STAATSBIBLIOTHEK LENIN IN MOSKAU

~~Sankt-Peterburg~~

Thesis ad Lauream consequendam
apud
Facultatem Scientiarum Ecclesiasticarum Orientalium
Sectio Liturgica

Moderator: Prof. Miguel Arranz SJ

Auctor: Stephan Josef Koster

Romae 1991
0000003445

БИБЛИОТЕКА
НЕЗАВИСИМОГО
РОССИЙСКОГО РЕГИОНА
«ОБЩЕСТВА ИИСУСА»
г. Москва,
Bibliotheca
Regionis Independentis Russicae
Societatis Jesu
Moscovia

S U M M A R I U M

- Liste der zitierten Handschriften	p. 1*
- Abkuerzungsverzeichnis.....	p. 6*
- Bibliographie	p. 7*
1. Das Ziel der Arbeit	p. 1
2. Das Euchologhion SEV 474 in der Fachwelt	p. 5
3. Codikologische und Palaeographische Daten	p. 15
4. Zur Entwicklung des Euchologions	p. 25
a) Morphologie des Euchologiums	p. 25
b) Chronologische Daten	p. 28
c) Die Redaktionen des Euchologions	p. 33
5. Versuch einer Analyse	p. 39
a) Der Inhalt des Codex SEV 474	p. 39
b) SEV 474 im Vergleich mit anderen Quellen	p. 51
- Tabelle I.	p. 63
- Tabelle II.	p. 69
- Tabelle III.	p. 75
6. Liturgische Daten und Probleme	p. 81
a) Die Liturgien	p. 81
b) Des Stundengebet	p. 86
c) Riten und Freiern im liturgischen Jahr	p. 87
d) Gebete und Riten fuer verschiedene Anliegen	p. 94
e) Die monastischen Riten	p. 95
7. Zur Methodik der Ausgabe	p. 99
SEVASTIANOV 474	p. 1-176
INDICES	

ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΣΥΜΕΩΝΟΣ ΤΟΥ ΠΕΝΤΑΓΛΩΣΣΟΥ

ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΛΗΘΙΝΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΑΠΕΛΘΟΥΣΗΣ

ΔΟΥΛΗΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΜΑΡΙΑΣ

ΚΑΙ ΠΑΝΤΩΝ ΤΩΝ ΕΝ ΤΡΕΫΙΡΕΙ ΛΑΜΨΑΝΤΩΝ

ΑΓΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΝ

Liste der zitierten Handschriften

Barberini¹

gr. 336 (VIII. Jhdt.)

Bodleian²

Auctor E.5.13. (XII. Jhdt, a. 1121/22-1132)

British Museum³

Add. 34060 (XII. Jhdt.)

Ethnike Bibliothéke⁴

662 (XIII. Jhdt.)

Coislin⁵

213 (a.1027)

214 (XII. Jhdt.)

Graz⁶

georg. 5 (XIII. Jhdt.)

Grottaferrata⁷

Gb I (XI/XII. Jhdt.)

Gb IV (X. Jhdt.)

Gb VII (X. Jhdt.)

Gb X (X. Jhdt.)

Gb XV (XI. Jhdt.)

Gb XLIII (XI. Jhdt.)

Hagios Stauros⁸

40 (X. Jhdt.)

43 (a. 1122)

~~Lenin~~grad^{8a}

SPB

¹ Fundus Barberinianus, Bibliotheca Apostolica Vaticana.

² Bodleian Library, Oxford.

³ British Museum, London.

⁴ Ethniké Bibliothéké (Staatsbibliothek), Athen.

⁵ Fundus Coislin., Nationalbibliothek, Paris.

⁶ Universitätsbibliothek, Graz

⁷ Bibliothek der Badia Greca, Grottaferrata.

⁸ Bibliothek des Griechisch-Orthodoxen Patriarchates, Jerusalem.

^{8a} Gosudarstvennaja Publičnaja Biblioteka, ~~Lenin~~grad Sankt-Peterburg

gr. 226 (X. Jhdt.)
gr. 423 (XVI. Jhdt)

Messina⁹

gr. 115 (a.1131)

Ottoboni¹⁰

gr. 434 (XII. Jhdt., nach 1172/3)

Paris¹¹

Nouv. Acquis. lat. 1791 (XII. Jhdt.)

Pantaleimonos¹²

604 (XV. Jhdt.)

Sevastianov¹³

gr. 27 (olim 474) (X. Jhdt.)

Sinai¹⁴

gr. 150 (X/XI. Jhdt.)
gr. 863 (IX. Jhdt.)
gr. 956 (X. Jhdt.)
gr. 957 (IX/X. Jhdt.)
gr. 958 (XI. Jhdt.)
gr. 959 (XI. Jhdt.)
gr. 961 (XI/XII. Jhdt.)
gr. 962 (XI/XII. Jhdt.)
gr. 973 (a.1153)

georg. 89 (XI. Jhdt.)
glag. 37 (XI. Jhdt.)
syr. 27 (XI. Jhdt.)

Trier¹⁵

Codex S. Simeonis (X/XI. Jhdt.)

Vaticanus¹⁶

-
- ⁹ Universitätsbibliothek
¹⁰ Fundus Ottobonianus, Bibliotheca Apostolica Vaticana.
¹¹ Nationalbibliothek, Paris.
¹² russ. Pantaleimonos-Kloster, Athos.
¹³ ~~Lenin~~-Staatsbibliothek Moskau
¹⁴ St. Katharinenkloster, Sinai.
¹⁵ Domschatz, Trier.
¹⁶ Fundus Vaticanus, Bibliotheca Apostolica Vaticana.

1970 (XII. Jhdt.)
1836 (XI/XII. Jhdt.)

37 mss

Abkürzungsverzeichnis

AL	=	Analecta Liturgica
BBGG	=	Bollettino della Badia Greca di Grottaferrata
BEL	=	Bibliotheca Ephemerides Liturgicae
BIHBR	=	Bulletin de l'Institut Historique Belge de Rome
DOP	=	Dumbarton Oaks Papers
EL	=	Ephemerides Liturgicae
KL	=	Κείμενα Λειτουργικῆς
LQF	=	Liturgiegesch. Quellen und Forschungen
MMB	=	Monumenta Musicae Byzantinae
Mus	=	Le Museon
OCA	=	Orientalia Christiana Analecta
OC	=	Orientalia Christiana
OChr	=	Oriens Christianus
OCP	=	Orientalia Christiana Periodica
OKS	=	Ostkirchliche Studien
PO	=	Patrologia Orientalis
SA	=	Studia Anselmiana
SL	=	Studia Liturgica
ST	=	Studi e Testi
Tr	=	Traditio

Bibliographie

- ← ALMAZOV, *Kreščenie* = ALMAZOV A., *Istorija Činoposledova Kreščenija i Miropomasanija*, Vol. III, Priloženie (eigene Seitenzählung), Kazan 1884.
- ALMAZOV, *Ispoved'* = ALMAZOV A., *Tainaja Ispoved'* v Pravoslavnoj Vostočnoj Cerkvi, Vol. III., Priloženija k pervomu tomu, Priloženija k vtoromu tomu, Odessa 1894, (mit eigener Seitenzählung).
- ARCUDIUS = ARCUDIUS A., *Néon'Avθολόγιον*, Romae 1598.
- ARRANZ, Asm. *Hesperinos I.* = ARRANZ M., *L'office de l'Asmatikos Hesperinos (Vépres Chantées) de l'ancien Euchologe byzantin I.*, OCP 44 (1978), 107-130.
- ARRANZ, Asm. *Hesperinos II.* = ARRANZ M., *L'office de l'Asmatikos Hesperinos (Vépres Chantées) de l'ancien Euchologe byzantin II.*, OCP 44 (1978), 391-419.
- ARRANZ, Asm. *Orthros* = ARRANZ M., *L'office de l'Asmatikos Orthros (Matines Chantées) de l'ancien Euchologe byzantin*, OCP 47 (1981), 122-157.
- ARRANZ, *Baptême I.* = ARRANZ M., *L'Illumination de la Nuit de Pâques, Baptême et Onctions*, OCP 53 (1987), 59-106.
- ARRANZ, *Baptême II.* = ARRANZ M., *L'Illumination de la Nuit de Pâques, Ablutions et Tonsure des Neophytes*, OCP 55 (1989), 33-62.
- ARRANZ, *Catecumenado y bautismo en tiempos de Vladimir*. OCP 54 (1988), 277-308.
- ARRANZ, *Convertis* = ARRANZ M., *Admission dans l'Eglise des convertis des hérésies ou d'autres religions non-chrétiennes*, OCP 49 (1983), 42-90.
- ARRANZ, *Diataxis* = ARRANZ M., *La Diataxis du Patriarche Méthode pour la réconciliation des Apostates. Les sacrements de la restauration de l'ancien Euchologe constantinopolitain*, OCP 56 (1990), 238-333.
- ARRANZ, *Euch. Sin.* = ARRANZ M., *La Liturgie de l'Eucologe Slave du Sinaï, Christianity among the Slavs, The Heritage of Saints Cyril and Methodius*, (= Acts of the International Congress held on the Eleventh Centenary of the Death of St. Methodius, Rome, October 8-11, 1985), OCA 231 (1988), 15-74.
- ARRANZ, *Gonyklisia* = ARRANZ M., *Les prières de la Gonyklisia ou de la Genuflexion du jour de la Pentecôte de l'ancien Euchologe byzantin*, OCP 48 (1982), 92-123.
- ARRANZ, *Heures* = ARRANZ M., *Les prières presbytérales des Petites Heures dans l'ancien Euchologe byzantin*, OCP 39 (1973), 27-82.
- ARRANZ, *Illumination I.* = ARRANZ M., *L'Illumination de la Nuit de Pâques, Bénédiction de l'Eau et de l'Huile Baptismales*, OCP 51 (1985), 60-86.
- ARRANZ, *Illumination II.* = ARRANZ M., *L'Illumination de la Nuit de Pâques, Bénédiction de l'Eau et de l'Huile Baptismales (Suite)*, OCP 52 (1986), 145-178.
- ARRANZ, *Les grandes Etapes* = ARRANZ M., *Les grandes étapes de la liturgie byzantine: Palestine-Byzance-Russie, Liturgie de l'église particulière et liturgie de l'église universelle*, BEL, Subsidia 7 (1976), 43-72

- ARRANZ M., *Le sacerdoce ministériel dans les prières secrètes des vePRES et des matines byzantines*, Euntès Docète 24 (1974), 186-219.
- ARRANZ, *La Liturgie des Heures* = ARRANZ M., *La Liturgie des heures selon l'ancien Euchologe byzantin*, SA 68 (1979), 1-19.
- ARRANZ, *Matines I.* = ARRANZ M., *Les prières presbytérales des matines byzantines*, OCP 37 (1971), 406-436.
- ARRANZ, *Matines II.* = ARRANZ M., *Les prières presbytérales des matines byzantines*, 2de Partie: *Les manuscrits*, OCP 38 (1972), 64-115.
- ARRANZ, *Myron* = ARRANZ M., *La Consécration du saint Myron*, OCP 55 (1989), 317-338.
- ARRANZ, *Pannychis A.* = ARRANZ M., *Les prières presbytérales de la Pannychis de l'ancien Euchologe byzantin et la Panikhida des defunts, La maladie et la mort du chrétien dans la liturgie*, BEL Subsidia 1 (1975), 31-82.
- ARRANZ, *Pannychis I.* = ARRANZ M., *Les prières presbytérales de la Pannychis de l'ancien Euchologe byzantin et la Panikhida des Defunts I.*, OCP 40 (1974), 314-343.
- ARRANZ, *Pannychis II.* = ID., *Les prières presbytérales de la Pannychis de l'ancien Euchologe byzantin et la Panikhida des defunts II.*, OCP 41 (1975), 119-139.
- ARRANZ, *Premier Catécumenat* = ARRANZ M., *Admission dans l'Eglise des Enfants des familles chrétiennes (Premier Catechumenat)*, OCP 49 (1983), 284-302.
- ARRANZ M., *Préparation au Baptême II., Renonciation à Satan Renonciation à Satan et Adhésion au Christ*, OCP 50 (1984), 372-397.
- ARRANZ, *Presanctifiés* = ARRANZ M., *La liturgie des Présanctifiés de l'ancien Euchologe byzantin*, OCP 47 (1981), 332-388.
- ARRANZ, *Readmission* = ARRANZ M., *Evolution des rites d'Incorporation et Readmission dans l'Eglise selon l'Euchologe byzantin*, BEL, Subsidia 14 (1978), 31-75.
- ARRANZ, *Sources* = ARRANZ M., *Les sacrements de l'ancien Euchologe constantinopolitain 1: Etude préliminaire des sources*, OCP 48 (1982), 284-355.
- ARRANZ, *Tritoecti I.* = ARRANZ M., *Les prières presbytérales de la Tritoecti de l'ancien Euchologe byzantin I.*, OCP 43 (1977), 70-93.
- ARRANZ, *Tritoecti II.* = ARRANZ M., *Les prières presbytérales de la Tritoecti de l'ancien Euchologe byzantin II.*, OCP 43 (1977), 335-354.
- ARRANZ, *Typicon* = ARRANZ M., *Le Typicon du monastère du Saint-Sauveur à Messine, Codex Messinensis Gr. 115, AD 1131 (= OCA 185), Roma 1969.*
- ARRANZ, *Second Catechumenat* = ARRANZ M., *Préparation au Baptême I. (Second Catechumenat)*, OCP 50 (1984), 43-64.
- ARRANZ, *VePRES* = ARRANZ M., *Les prières presbytérales des vePRES byzantines*, OCP 37 (1971), 85-124.
- ASSEEV Ju.S., *Arkhitektura Kyjivs'koj Ruc'i X.-počatku XII*

- stolittja, Istorija Ukrains'koho Mystetstva 1, Kiev 1966, 135-186.
- ASSEEV Ju.S., *Arkhitektura Sered'noho Prydniprov'ja ta Halyzko-Volyns'kyx Zepel' u XII-XIII stolittjakh*, Istorija Ukrains'koho Mystetstva 1, Kiev 1966, 186-223.
- BAUMSTARK A., *Comparative Liturgy*, Oxford 1958
- BAUMSTARK, *Denkmäler* = BAUMSTARK A., *Denkmäler der Entstehungsgeschichte des byzantinischen Ritus*, OChr. 2, Serie 3 (1927), 2-32.
- BAUMSTARK A., *Die Heiligtümer des byzantinischen Jerusalem nach einer übersehenen Urkunde*, OChr 5 (1905), 228-289
- BAUMSTARK A., *La Solennité des Palmes dans l'ancienne et la nouvelle Rome*, Irenikon 13 (1936), 3-23.
- BERTONIERE, *Easter Vigil* = BERTONIERE G., *The Historical Development of the Easter Vigil and related Services in the Greek Church*, (= OCA 193), Rome 1972.
- BORGIA = BORGIA N., *Ἀπολόγιον*, "diurno" delle chiese bizantine, OC 16, Roma 1929, 157-253.
- BORNERT = Bornert R., *Les Commentaires byzantins de la Divine Liturgie du VIIe au XVe siècle* (= Archives de l'Orient Chrétien 9), Paris 1966.
- BOTTE = BOTTE B., *La Tradition apostolique de saint Hippolyte*, Essai de reconstruction (= LQF 39), Münster 1963.
- BRIGHTMAN = BRIGHTMAN F.E., *Liturgies Eastern and Western*, Vol. 1, Eastern Liturgies, Oxford 1896.
- BRUNI = BRUNI V., *I funerali di un sacerdote secondo gli euchologi manoscritti di lingua greca*, (= Pubblicazioni dello Studium Biblicum Franciscanum, Collectio minor N. 14), Jerusalem 1972.
- BUNSEN Ch., *Analecta Ante-Nicaena III.*, London 1854.
- CANART = CANART P., *Bibliothecae Apostolicae Vaticanae codices manu scripti... Codices Vaticani Graeci 1745-1962, I.*, Codicum Enarrationes, S.C.V. 1970.
- CAPPUYNS N., *L'histoire des livres liturgiques grecs*, Studi Bizantini e Neoellenici 4 (1940), 470-473.
- CONYBEARE = CONYBEARE F.C., *Rituale Armenorum, being the Administration of the Sacraments and the Breviary Rites of the Armenian Church together with the Greek Rites of Baptism and Epiphany edited from the oldest Mss*, Oxford 1905.
- DE MEESTER, *Rasophorat* = DE MEESTER P., *Le Rasophorat dans le Monachisme Byzantin, ses Origines, ses Developpements, sa Signification*, Recueil dédié à la Memoire du Prof. Nikov, (= Sbornik v pamet na Prof. Petr Nikov, Izvestija na Istoričeskoto Družestvo, 16/18), Sofia 1940, 323-332.
- DE MEESTER, *Rituale* = DE MEESTER P., *Rituale-Benedizionale Bizantino*, Liturgia Bizantina, Studi di Rito Bizantino, Libro II, Parte VI, Roma 1930.
- DE MEESTER, *Texte* = DE MEESTER P., *Les Origines et les Développements du Texte Grec de la Liturgie de St. Jean Chrysostome*, XPYCOCTOMIKA, Roma 1908, 245-358.
- DESCOEUDRES, *Pastophorien* = DESCOEUDRES G., *Die Patophorien im syro-byzantinischen Osten*, (= Schrif-

- ten zur Geistesgeschichte des Östl. Europas 16) Wiesbaden 1983.
- DEVRESSE R., *Catalogue des Manuscrits Grecs II, Le Fonds Coislin*, Paris 1945, 195.
- DMITR. I, II, III = DMITRIEVSKIJ A., *Opisanie liturgičeskikh rukopis'ej khranjaščikhsja v Bibliotekakh pravoslavnago Vostoka*, Tom.I TYPIKA, Kiev 1895, II. EUCHOLOGIA, Kiev 1901, III. TYPIKA, Petrograd 1915.
- DMITR., *Bogosluzenie* = DMITRIEVSKIJ A. *Bogosluženie v Russkoj Zerkvi za pervoe pjat' vekov*, in: *Pravoslavnyj Sobesednik*, 1882, fasc. 2, 346-373; fasc. 3, 149-167, 372-394; 1883, fasc. 2, 345-374; fasc. 3, 198-229, 470-489.
- DMITRIEVSKIJ A., *Otzyv o sočinenii M.I. Orlova*, *Sbornik očetov o premijakh i nagradakh prisuždaemykh imp. Akademiju Nauk IV, očetu na 1909*, St. Peterburg 1912, 179-347.
- DMITRIEVSKIJ A. *Strastnoj.i paschalnoj sedmicy v sv. Ierusalime IX.-X. veka*, Kazan 1894.
- DMITR., *Tipikony* = DMITRIEVSKIJ A. *Drevnjeišie Patriaršie tipikony*, Kiev 1907.
- DUNCAN = DUNCAN J., *Coislin. 213, Euchologe de la Grande Eglise*, ff.3-7,8-101, *Thesis ad lauream*, P.I.O. N.280, Roma 1978.
- E.Crypt. = Εὐχολόγιον τὸ μικρὸν σὺν θεῷ ἁγίῳ περιέχον τὰς ἀκολουθίας τοῦ ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ ὄρθρου, Grottaferata 1931.
- EHRHARD A., *Das griechische Kloster Mar Saba in Palästina: Seine Geschichte und seine literarischen Denkmäler*, *Römische Quartalschrift* 7 (1893), 32-79.
- ENGBERDING = ENGBERDING H., *Das eucharistische Hochgebet der Basilusliturgie - Textgeschichtl. Untersuchungen und Kritische Ausgabe*, (= Theologie des christl. Ostens, 1) Münster in Westf. 1931.
- ENGBERDING H., *Das anaph. Fürbittgebet der Basilusliturgie*, *Ochr* 47 (1963), 16-52; *Ochr* 49 (1965), 18-37.
- ENGBERDING H., *Zur Geschichte der Liturgie der vorgeweihten Gaben*, *OKS* 13 (1964), 310-314.
- ENGBERDING H., *Die Εὐχή τῆς Προσκομῆδης der byzantinischen Basilusliturgie und ihre Geschichte*, *Mus* 79 (1979), 287-313.
- ENGBERDING, *Zur Geschichte der Liturgie der vorgeweihten Gaben*, *OKS* 13 (1964), 310-314.
- ENGBERG = ENGBERG G., *Prophetologium. Pars altera: Lectiones Anni Immobilis*, (= MMB, *Lectionaria*, vol. I.), Kopenhagen 1980.
- ER = Εὐχολόγιον τὸ μέγα σὺν θεῷ ἁγίῳ, ἐν Ῥώμῃ 1873.
- EV = Εὐχολόγιον τὸ μέγα, (ed. Σ. Ζέρβος), Venetia 1862, 2. ed. (Athen 1970).
- FAENSEN H., *Siehe die Stadt die Leuchtet. Geschichte, Symbolik und Funktion altrussischer Baukunst*, Leipzig 1989.
- FICKER G., *Eine Sammlung von Abschwörungsformeln*, *Zeitschrift für Kirchengeschichte* 37/4 (1937), 443-464.
- FOLLIERI = FOLLIERI H., *Initia Hymnorum Ecclesiae Graecae*

- I-V, (= ST 211-215), Città del Vaticano 1960-1988.
- FOLLIERI, *Exempla* = FOLLIERI H., *Codices graeci Bibliothecae Vaticani selecti, temporumque ordine digesti, commentariis et transcriptionibus instructi*, (Exempla scripturarum IV), Città del Vaticano 1969.
- FRČEK I/II = FRČEK J., *Euchologium Sinaiticum, Texte slave avec sources grecques et traduction française*, I. PO 24/5, 605-802; II. PO 25/3, 483-617, Paris 1933-1943.
- GREGORY C.G., *Textkritik des Neuen Testaments I*, Leipzig 1900-1909.
- GRISBROOKE W.G., *The Laudate Psalms, A Footnote*, SL 20 (1990), 162-184.
- GOAR = GOAR J., *Εὐχολόγιον sive Rituale Graecorum*, editio secunda expurgata, et accuratior, Venetiis 1730.
- GY P.M., *La question du système des lectures de la liturgie byzantine*, *Miscellanea liturgica in onore di sua Eminenza il Cardinale Giacomo Lercaro*, Vol. II., Roma 1967, 251-261.
- HÄNGGI-PAHL = HÄNGGI A. - PAHL I., *Prex Eucharistica, Textus e variis Liturgiis antiquioribus selecti*, (= Specilegium Friburgense 12), Fribourg 1968.
- HATCH E. - Redpath H.A., *A Concordance to the Septuagint and the other Greek Versions of the Old Testament, including the Apocryphical Books I-III*, Oxford 1897-1906.
- HOEG-ZUNTZ = HOEG C. - ZUNTZ G., *Prophetologium* (= MMB, *Lectonaria*, vol. I. fasc. 1-5), Copenhagen 1939-1962.
- HOEG, *Notation* = HOEG C., *La Notation ekphonetique* (= MMB, *Subsidia*, Vol. 1), Copenhagen 1935.
- HUNGER H., *Antikes und mittelalterliches Buch- und Schriftwesen, Die Textüberlieferung der antiken Literatur und der Bibel*, *Autores vari*, München 1975, 25-147.
- HUNGER H., *Griechische Palaeographie (Minuskel), Griechische Kodikologie und Textüberlieferung*, Darmstadt 1980.
- JACOB, *Concélébration* = JACOB A., *La concélébration de l'anaphore à Byzance d'après le témoignage de Leon Toscan*, OCP 35 (1969), 249-260.
- JACOB, *Evoluzione* = JACOB A., *L'evoluzione dei libri liturgici bizantini in Calabria e in Sicilia dall'VIII al XVI secolo, con particolare riguardo ai riti eucaristici*, *Calabria Bizantina. Vita religiosa e strutture amministrative* (= *Atti del primo e secondo incontro di studi bizantini*), Reggio Calabria 1974, 47-69.
- JACOB, *Fragments* = JACOB A., *Fragments liturgiques de Terre d'Otrante*, BIHBR 42 (1972), 354-376.
- JACOB, *Len.* = JACOB A., *L'Euchologe de Porphyre Uspenskij*, *Cod. Leningr. Gr. 226 (X.saec.)*, Mus 78 (1965), 173-214.
- JACOB A., *Les prières de l'ambon du Leningr gr. 226*, BIHBR 42 (1972), 109-139.
- JACOB A., *Les prières de l'ambon du Barber. gr. 336 et du Vat. gr. 1833*, BIHBR 37 (1966), 71-94.
- JACOB A., *L'Eucologe de Sancte-Marie du Patir et ses*

- Sources*, (= Atti del Congresso internazionale su San Nilo di Rossano, 28 settembre - 1 ottobre 1986), Rossano - Grottaferrata 1989, 75-118.
- JACOB, *Mess.* = JACOB A., *Une euchologe du S. Sauveur 'in lingua phari' de Messine, le Bodl. Auct. E. 5. 13., BIHBR 50 (1980), 283-364.*
- JACOB, *KTIETA TON YΔATON* = JACOB A., *Note sur la prière KTIETA TON YΔATON de l'euchologe Barberini, Byzantion 56 (1986), 139-147.*
- JACOB A., *Nouveaux document italo-grecs pour servir à l'histoire du texte des prières de l'ambon, BIHBR 38 (1967), 109-144.*
- JACOB, *Otrante* = JACOB A., *La traduction de la Liturgie de S. Jean Chrysostome par Leon Toscan. Edition critique, OCP 32 (1966), 111-162.*
- JACOB, *Quelques observation* = JACOB, *Quelques observation sur l'euchologe Γ.Β. VII de Grottaferrata. A propos d'une édition récent, BIHBR 53/54 (1983-1984), 65-98.*
- JACOB, *Skeuophylakion* = JACOB A., *Une prière du Skeyophylakion de la liturgie de S. Jaques e ses paralleles byzantins, BIHBR 27 (1966), 53-80.*
- JACOB A., *Une prière du Skeyophylakion de la liturgie de S. Jacques e ses paralleles byzantins, addenda, BIHBR 29 (1968), 327-331*
- JACOB, *Tradition* = JACOB A., *La tradition manoscrite de la Liturgie de S. Jean Chrysostome (VIII - XII siecles), Eucharisies d'Orient et d'Occident (= Lex Orandi 47), Paris 1970, 109-138.*
- JACOB, *Version georg.* = JACOB A., *Une version georgienne inedite de la Liturgie de S. Jean Chrysostome, Mus 77 (1964), 65-119.*
- JANERAS S., *I Vangeli domenicali della risurrezione nelle tradizione liturgiche agiopolita e bizantina, Paschale Mysterium, Studi in memoria dell' abate Prof. Salvatore Marsili, (= SA 91, AL 10), Roma 1986, 55-69.*
- JANERAS S., *L'antico Ordo agiopolita di quaresima conservato nelle preghiere italo-greche del ambone, Ecclesia Orans 5 (1988), 77-87.*
- JANERAS S., *La partie vespéral de la liturgie byz. des présanctifies, OCP 30 (1964), 193-222.*
- JANERAS S., *Vendredi-Saint dans la tradition liturgique byzantine Structure et histoire de des offices,, (= AL 12, SA 99) Roma 1988.*
- JOANNOU = Joannou P.P (ed.), *Discipline générale antique, tomus I,1: Les canons des Conciles oecuméniques, Roma 1962.*
- JURNACK K., *Zu den griechischen Lektionaren und ihrer Überlieferung der katholischen Briefe, Die alten Übersetzungen des Neuen Testaments, die Kirchenväterzitate und Lektionare, (= Arbeiten zur Neutestamentlichen Textforschung, Vol 5), Berlin-N.Y. 1972, 498-591.*

- KAVANAGH A., *Notes on Dismissals in the Divine Liturgy of Constantinople, Traditio et Progressio*, Studi Liturgici in onore del Prof. Adrien Nocent (= SA 95, AL 12), 1988.
- KNIAZEFF A., *La lecture de l'Ancien et du Nouveau Testament dans le rite byzantin*, in Cassien Msgr. - Botte B., *La prière des heures*, (= Lex orandi 35), Paris 1963, 201-251.
- KHOLOSTENKO N.B., *Novye dannye o Kirillovskoj Zerkvi v Kieve*, Pamjatniki Kultury 2 (1960), 5-18.
- KHOLOSTENKO N.B., *Arkhitekturno-Arkheologičeskoe Issledovanie Uspenskogo Monastyrja v Černigove*, Pamjatniki Kultury 3 (1961), 57-62.
- KRASNOSEL'CEV = KRASNOSEL'CEV N., *Svedenija o nekotorykh liturgičeskikh rukopis'ej Vatikanskoj Biblioteki*, Kazan 1885.
- KRASNOSEL'CEV, *Materialy* = KRASNOSEL'CEV N., *Materialy dlja Istorii činoposledovanija liturgii sv. Ioanna Zlatoustago*, Kazan 1889.
- KRAUTHEIMER R., *Early Christian and Byzantine Architecture*, 1965.
- LAZAREV B.N., *Tri Fragmenta Raspisnykh Epistiliev*, Vizantijskij Vremennik 27 (1967), 162-196.
- LEROY J., *La réforme studite*, *Il monachesimo orientale* (= OCA 153), Roma 1958, 181-214.
- LEROY J., *Quelques Systèmes de Réglure des Manuscrits Grecs*, STUDIA CODICOLOGICA, ed. Kurt Treu et alii, (= Texte und Untersuchungen zur Geschichte der altchristlichen Literatur, Vol 124) Berlin 1977, 291-312.
- LEROY = LEROY J., *Les Types de Réglure des Manuscrits Grecs*, (Institut de Recherche et d'Histoire des Textes), Paris 1976.
- MANGO = MANGO C., *Byzantinische Architektur*, Stuttgart 1975.
- MANSVETOV I., *O Pesnennom Posledovanii*, (= Pribavlenie k Tvorenijam svjatykh Otcov v russkom Perevode III/IV), Moskva 1880, 754, 767, 974, 992 et passim.
- MATEOS, *Celebration* = MATEOS J., *La Celebration de la parole dans la liturgie byzantine* (= OCA 191), Rome 1971.
- MATEOS, *Typicon I.-II.* = MATEOS J., *Le Typicon de la grande Eglise*, ms. Sainte-Croix n. 40, Xe siècle, I-II (=OCA 165-166), Roma 1962-63.
- MATEOS J., *Un Horologion inédit de S. Sabas: Le Codex sinaïtique grec 863 (IX. siècle)* (= Mélanges Eugène Tisserant III), ST 233 (1964), 47-76;
- MATHEWS = MATHEWS T.F., *The Early Churches of Constantinople*, 2. ed., University Park-London 1977.
- Mc ARTHUR H.K., *The Eusebian sections and Canons*, Cath. Biblical Quaterly 27 (1965), 250-256.
- MERCATI = MERCATI G., *Opere minori*, Vol. IV., *Una preghiera antichissima degli euchologi medievali*, (= ST 79), Città del Vaticano 1937, 7-15.

- MERCIER, S. Jacques = MERCIER B.CH., *La liturgie de Saint Jaques*, PO 26/2 (1946), Paris 1946, 115-256.
- METZGER, Greek Lectionaries = METZGER B.M., *Greek Lectionaries and a Critical Edition of the New Testament*, Die alten Übersetzungen des Neuen Testaments, die Kirchenväterzitate und Lektionare, (= Arbeiten zur Neutestamentlichen Textforschung, Vol 5, Berlin-N.Y. 1972) 479-497.
- METZGER B.M., *Manuscripts of the Greek Bible*, Oxford 1981.
- MIKLAS H., *Litterae Palaeoslovenice*, Saeculum 40 3/4 (1989), 253-271.
- MINISCI T., *Le preghiere ἈΠΙΣΘΑΜΒΑΝΟΙ dei Codici criptensi*, I. BBGG 2 (1948), 65-75, 117-126; II. BBGG 3 (1949), 3-10, 61-66, 121-132, 185-194; BBGG 4 (1950), 3-14.
- MORAITIS = MORAITIS D.N., *Λειτουργία προηγιασμένων*, Thessalonica 1953.
- MORHYLEV'SKYJ I., *Kyjivs'ka Sofija v svitli novykh sposterežen, Kyjiv ta joho okolycja v historji i pamjatkakh*, Zapysky Ukrain's'koho Naukovoho Tovarystva v Kyjivi 22 (1926) 81-108.
- MURETOV, *Materialy* = MURETOV S., *K Materialam dlja Istorii činoposledovanija Liturgii*, Sergeev Posad 1895.
- ORLOV = ORLOV M.I., *Liturgija Sv. Vasilija Velikago*, Sankt Peterburg 1909.
- PANTELAKIS E., *Les livres ecclésiastiques de l'Orthodoxie*, Irenikon 13 (1936), 521-557;
- PAPADOPOULOS-KERAMEUS = PAPADOPOULOS-KERAMEUS A., *Ἀνάλεκτα Ἱεροσολυμιτικῆς σταχυολογίας*, Vol II, Petropolis (S.Peterburg) 1894.
- PARENTI = PARENTI S., *Studien zum alten konstantinopolit. Euchologion*, Lizenzarbeit, noch nicht veröffentlicht, Roma 1991.
- PARENTI, *Anafora* = PARENTI S., *Osservazioni sul testo dell'Anafora di Giovanni Crisostomo in alcuni Eucologi italo-greci (VIII-XI sec.)*, EL 105 (1991), 120-154.
- PARENTI, *Fogli Slavi* = PARENTI S., *Influssi italo-greci nei testi eucharistici dei "Fogli Slavi" del Sinai (XI sec.)*, OCP 57 (1991), 145-177.
- PARENTI, *Presentazione* = PARENTI S., *Tradizione liturgica dell'Italia meridionale, La presentazione dei doni tra l'VIII e l'XI secolo*, L'altra Europa 5/227 (1989), 41-55.
- PARENTI, *Nota* = PARENTI S., *Nota sull'Impiego del Termine ΠΡΟΣΚΟΜΙΔΗ nell'Euchologio Barberini gr. 336 (VIII sec.)*, EL 103 (1989), 406-417.
- PALMOV = PALMOV N., *Postřiženie v Monašestvo. Cin' pistriženija v Monašestvo v Grečeskoj Zerkvi. Istoriko-arkheologičeskoe Isledovanie*, Kiev 1914.
- PAPOULIDĒ K.K., *Συνοπτικὴ ἀνάγραφὴ ἐλληνικῶν χειρῶγραφων καὶ ἑγγραφων τῆς βιβλιοθήκης Λένιν τῆς Μοσχᾶς*, Theologia 52 (1981), .
- PARLANGELI A., *Il Monastero di San Nicola di Casole, Centro di Cultura Bizantina in Terra d' Otranto*, BBGG 5 (1951), 30-45.

- PASSARELLI, Pant. 77 = PASSARELLI G., *L'Eucologio Ath. Pantaleimonensis* 77, OCP 48 (1982), 124-154.
- PASSARELLI = PASSARELLI G. *L'Eucologio Cryptense Γ.Β. VII, sec. X.* (= ΑΝΑΛΕΚΤΑ ΒΑΤΑΔΩΝ 36), Thessalonika 1982.
- PELARGUS A., *Divina ac Sacra Liturgia S. Joannis Chrysostomi, Vormatiae* 1541.
- PETTA M., *Codici del Monastero di S. Elia di Carbone conservati nella Biblioteca dell' Abbazia di Grottaferrata*, *Vetera Christianorum* 9 (1972), 151-171.
- PETTA M., *Saggio Bibliographico sui Monasteri Basiliiani d'Italia* BBGG 5 (1951), 70-71.
- PHOUNTOULÉS I., Αἱ μεγάλοι ὥραι τῆς μεγάλης πέμτης, μεγάλης παρασκευῆς καὶ τοῦ μεγάλου σαββάτου, κατὰ τὸν ἀριθμ. 7 κώδικα τῆς ἐν Ἀθῆναις ἐθνηκῆς βιβλιοθήκης, Thessalonika 1964.
- PHOUNTOULÉS, *Pannychis* = PHOUNTOULÉS I., *Παννυχίς* (= KL 2), Thessalonika 1969.
- PHOUNTOULÉS, *Proig.* = PHOUNTOULÉS I., *Λειτουργία τῶν προηγιασμένων δώρων*, (= KL 8), Thessalonika 1971.
- PHOUNTOULÉS, *Seismos* = PHOUNTOULÉS I., *Ἀκολουθία εἰς φόβον σειμοῦ*, (= KL 14), Thessalonika 1978.
- PHOUNTOULÉS, *Themelion* = PHOUNTOULÉS I., *Τάξις γινομένη ἐπὶ θεμελίῳ ἐκκλησίας*, (= KL 7), Thessalonika 1971.
- PHOUNTOULÉS, *Trithektê* = PHOUNTOULÉS I., *Τριθέκτη* (= KL 1), Thessalonika 1969.
- RAES A., *Les livres liturgiques grecs publiés à Venise*, (= *Mélanges Eugène Tisserant* III), ST 233 (1964), 209-222.
- RAFFIN P., *Les Rituels de la Profession Monastique* (= *Spiritualite Orientale* 4), Paris 1968.
- RAHLFS, AT *Lektionen* = RAHLFS A., *Die alttestamentl. Lektionen der griechischen Kirche*, (Nachrichten von der königlichen Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen, Phil. - histor. Klasse), Göttingen 1915, 28-136.
- RAHLFS A. ed., *Septuaginta I/II*, Stuttgart 1935.
- RENTSCHLER M., *Liutprand von Cremona, Eine Studie zum ost-westlichen Kulturgefälle im Mittelalter*, (= *Frankfurter Wissenschaftliche Beiträge/ Kulturwissenschaftl. Reihe* 14), Frankfurt 1981.
- RICHARD M., *Répertoire des Bibliothèques et des Catalogues de Manuscrits Grecs*, (= *Publications de l' Institut de Recherche et d' Histoire des Textes* 1), 2. ed., Paris 1958.
- RICHARD M., *Répertoire des Bibliothèques et des Catalogues de Manuscrits Grecs, Suplement I (1958-1963)*, (= *Documents, Études et Répertoires publiés par l' Institut de Recherche et d' Histoire des Textes* 9), Paris 1964.
- ROBINSON N.T., *Monasticism in the Orthodox Church*, Randers 1916.
- ROCCHI = ROCCHI A., *Codices Cryptenses seu Abbatiae Cryptae Ferratae in Tuscolano digesti et illustrati*, Tusculani 1883.
- ROUGERIS P., *Ricerca bibliographica sui 'typica' italo-greci*, BBGG 27 (1973), 11-42.

- RUGGIERI V., *Byzantine Religious Architecture (582-867): Its History and Structural Elements*, (= OCA 237), Roma 1991.
- RUGGIERI, *Dedicazione* = RUGGERI V., *Consacrazione e dedicazione di chiesa secondo il Barberinianus graecus* 336, OCP 54 (1988), 79-118.
- RUGGIERI, Gb XI = RUGGIERI V., *The Cryptensis Euch.* ΓΒ XI., OCP 52 (1986), 325-360.
- SARGOLOGOS G., *L'altération des textes liturgiques grecs, Gestes et paroles dans les diverses familles liturgiques*, BEL Subs. 14 (1978), 235-258.
- SCHATTAUER T., *The Koinonikon of the Byz. Liturgy - A Historical Study*, OCP 49 (1983), 91-129.
- SCHULZ H.-J., *Die byzantinische Liturgie. Vom Werden ihrer Symbolgestalt* (= Sophia 5), Freiburg i. Brsg. 1964.
- STASSI = STASSI G., *L'eucologio ΓΒ I. "Bessarione" di Grottaferrata*, Thesis ad lauream, P.I.O. N.297, Roma 1982.
- STEININGER, *Cod. S.Sim.* = STEININGER R.M., *Codex Sancti Simeonis exhibens Lectionarium Ecclesiae Graecae, Augustae Trevirorum* 1833.
- STRITTMATTER = STRITTMATTER A., *The Barberinum S. Marci of Jaques Goar*, EL 47 (1933), 329-367.
- STRITTMATTER, *Ênystai* = STRITTMATTER A., *ΗΝΥΣΤΑΙ ΚΑΙ ΤΕΤΕΛΕΣΤΑΙ*, an echo from Tr I., Tr 11 (1955), 395-400.
- STRITTMATTER, *Exorzismus* = STRITTMATTER A., *Ein griechisches Exorzismusbüchlein.*, (= OC XX.), Roma 1930, 157-162.
- STRITTMATTER, *Missa Graecorum* = STRITTMATTER A., "Missa Graecorum, Missa S. Ioannis Chrysostomi". *The Oldest Latin Version of the Byzantine Liturgies of St. Basil and St. John Chrysostom*, Tr 1 (1943), 79-138.
- STRITTMATTER, *Missa Treverensis* = STRITTMATTER A., "Missa Treverensis seu Sancti Simeonis Syracusani", *Studia Gratiana* 14 (1967), 495-518.
- STRITTMATTER, *Notes* = STRITTMATTER A., *Notes on the byz. Synapty*, Tr 10 (1954), 51-108.
- STRITTMATTER A., *A Particularity of the slavic Liturgy found in Greek Euchologies*, *Late Classical and Medieval Studies in Honor of Albert Matthias Friend, Jr.*, Princeton 1954.
- STRUNK O., *The Byzantine Office at Hagia Sophia*, DOP 9/10 (1955-1956), 175-202.
- STRUNK O., *Specimina notationum antiquiorum, Folia selecta ex variis cod. saec. X. XI. et XII.*, (= MMB, series principalis 7), Kopenhagen 1966.
- STUHLMAN B.D., *The Morning Offices of the Byz. Rite: Mateos revisited*, SL 19 (1989), 162-178.
- SUTTNER E.Ch., *Wege und Abwege wechselseitigen Gebens und Nehmens zwischen Kirchen des Ostens und Westens nach dem Abbruch der Communio*, OK 36 (1987), 123-153.
- SWAINSON = SWAINSON C.A., *The Greek Liturgies chiefly from Original Sources*, Cambridge 1884.
- TAFT = Taft R., *The Great Entrance*, (= OCA 200) 2. ed., Roma 1978.
- TAFT, *A Tale of two Cities* = TAFT R., *A Tale of two Cities*.

- The byzantine Holy Week Triduum as a Paradigm of Liturgical History, Time and Community*, In Honour of Thomas Julian Talley, ed. J.N. Alexander, Washington D.C. 1990, 21-41.
- TAFT, Mount Athos = TAFT R., *Mount Athos: A Late Chapter in the History of the Byzantine Rite*, DOP 42 (1988), 179-194.
- TAFT, *Pontifical Liturgy* = TAFT R., *The Pontifical Liturgy of the Great Church according to a Twelfth-Century Diataxis in Codex British Museum Add. 34060*, OCP 45 (1979), 279-303.
- TAFT R., *Textual Problems in the Diaconal Admonition before the Anaphora in the Byzantine Tradition*, OCP 49 (1983), 340-365.
- TAFT R., *The Dialogue before the Anaphora in the Byzantine Eucharistic Liturgy I: The opening greeting*, OCP 52 (1986), 299-324.
- TAFT R., *The Dialogue before the Anaphora in the Byzantine Eucharistic Liturgy*, OCP 54 (1988), 44-77.
- TAFT R., *The Dialogue before the Anaphora in the Byzantine Eucharistic Liturgy III: Let us give thanks to the Lord. It is fitting and right*, OCP 54 (1988), 277-308.
- TAFT R., *The Liturgie of the Great Church: an Initial Synthesis of Structure and Interpretation on the Eve of Iconoclasm*, DOP 34-35 (1980-1981), 45-75.
- TAFT R., *The Structural Analysis of Liturgical Units: Essay in Methodology*, *Worship* 52 (1978), 314-329.
- THODBERG CH., *Der byz. Alliluiarionzyklus. Studien im kurzen Psaltikonstil*, (= MMB Subs. 8) Kopenhagen 1966.
- TREMPELAS = TREMPELAS P.N., *Αἱ τρεῖς Λειτουργεῖαι κατὰ τοὺς ἐν Ἀθήναις κώδικας*, (= *Texte und Forschungen zur byzant. und neugr. Philologie* 15), 2 ἐκδ., Athen 1982.
- TREMPELAS, *Euch. I, II* = TREMPELAS P.N., *Μικρὸν Εὐχολόγιον I-II*, Athen 1950-55.
- TSIRPANLÈS Z., *Memorie Storiche sulle Communià e Chiese Greche in Terra d' Otranto (XVI. sec)*, *La Chiesa Greca in Italia dall' VIII al XVI secolo* (= *Italia Sacra* 20-22), Padova 1973.
- VIKTOROV = VIKTOROV A., *Moskovskij Publicnij i Rumjancevskij Muzej, Sobranie Rukopis'ej P.I. Sevastijanova*, Moskva 1881.
- VOGEL, *Culte chrétien* = VOGEL C., *Introduction aux sources de l' Histoire du Culte Chrétien au Moyen Age*, (= *Bibliotheca degli "Studi Medievali" I.*), reed. anastatica, Spoleto 1981.
- GARDTHAUSEN V., *Catalogus Codicum Graecorum Sinaiticorum*, Oxford 1886.
- WAWRYK = WAWRYK M., *Initiatio Monastica in Liturgia Byzantina*, (=OCA 180), Romae 1968.
- WELLESZ E., *Aufgaben und Probleme auf dem Gebiet der byz. und oriental. Kirchenmusik*, (=LQF 18) Münster 1923.
- WELLESZ, *Die Epochen der byzantinischen Notenschrift*, Ochr 7, Serie 3 (1932), 277-288.
- WELLESZ E., *Música bizantina*,

(=Colección Labor, Sección V, N.264) Barcelona 1930.
WINKLER G., *Der geschichtliche Hintergrund der
Praesaktifikatenvesper*, OChr 56 (1972), 184-206.
WINKLER, *Interzessionen I/II* = WINKLER G.,
*Die Interzessionen der Chrysostomusanaphora in ihrer
geschichtlichen Entwicklung*, I. OCP 36 (1970), 307-336,
II. OCP 37 (1971), 333-383.
ZERFASS = ZERFASS G., *Die Schriftlesungen
im Kathedraloffizium Jerusalems*, (=LQF 48), Münster
1968.

1. Das Ziel der Arbeit

Das Euchologion stellt eine der Hauptquellen für die Erforschung des byzantinischen Ritus dar, da es das wichtigste von allen in den Kirchen byzantinischer Tradition gebrauchten liturgischen Büchern ist.

Seine besondere Rolle besteht darin, dass es neben anderen Elementen insbesondere die εὐχαί, die Präsidialgebete, und damit dem Bischof oder Priester vorbehalten, für die Feier der eucharistischen Liturgie, des Stundengebetes, der Sakramente und anderer Riten und Feiern enthält. Es ist somit eigentlich und ursprünglich ein "Rollensbuch" ähnlich den "Libelli Missarum" im Westen.¹

Der grösste Teil der Handschriften des Euchologions liegt unediert in den Bibliotheken, und die Handschriftenkataloge geben sich meist mit der lapidaren Hinweis "Euchologion"

---

¹ VOGEL, *Culte chrétien*, 30.

² z.B. GARDTHAUSEN V., *Catalogus Codicum Graecorum Sinaiticorum*, Oxford 1886. Für eine Zusammenschau der Repertorien, bzw. der Kataloge cf. RICHARD M., *Répertoire des Bibliothèques et des Catalogues de Manuscrits Grecs*, (= Publications de l'Institut de Recherche et d'Histoire des Textes 1), 2. ed., Paris 1958; RICHARD M., *Répertoire des Bibliothèques et des Catalogues de Manuscrits Grecs, Suplement I (1958-1963)*, (= Documents, Études et Répertoires publiés par l'

zufrieden.² Bis heute steht dem Liturgiker Quellenmaterial lediglich in den Werken von Dmitrievskij, Goar, Krasnosel'cev³ und einigen wenigen anderen zur Verfügung. Von Wichtigkeit sind ebenfalls die neueren detaillierten Beschreibungen einzelner Handschriften.⁴

In den letzten Jahren hat sich der Stand auf dem Gebiet der orientalischen Liturgien, insbesondere Dank der Schule des Pont. Inst. Orientale in Rom,⁵ bedeutend erweitert, sodass sich die obengenannten Ausgaben auf Dauer als unzureichend erweisen. Am Pont. Inst. Orientale sind in den letzten Jahren einige Dokorthesen eingereicht worden, die

---

Institut de Recherche et d' Histoire des Textes 9), Paris 1964.

³ DMITR. I-III; GOAR; KRASNOSEL'CEV; KRASNOSEL'CEV N., *Materialy dlja Istorii cinoposledovanija liturgii sv. Ioanna Zlatoustago*, Kazan 1889.

⁴ STRITTMATTER A., *The Barberinum S. Marci of Jaques Goar*, EL 47 (1933), 329-367; JACOB, *Len.*; JACOB, *Mess.*; PASSARELLI, *Pant.* 77; RUGGIERI, *Gb XI*.

⁵ Um die wichtigsten Namen zu nennen: Michael Hanssens, Alphonse Raes, Juan Mateos, Miguel Arranz und Robert Taft, Professoren für Liturgie am Pont. Inst. Orientale und deren Schüler Sebastia Janeras, Gaetano Passarelli, Frans van de Pavard und Gabriele Winkler, um einige zu nennen.

⁶ cf. PASSARELLI; STASSI; DUNCAN; MAJ J., *Coislin.* 213,

insbesondere lit. Handschriften zum Thema haben.⁶

Wie Anton Baumstark in seiner Studie über die Entstehung des byz. Ritus bereits bemerkt, wenn er auch nicht direkt das Euchologion behandelt, ist die tiefere Kenntnis der Quellen Grundbedingung für weitere Fortschritte, so bedeutet das möglichst viel Quellenmaterial zu erschliessen.⁷ Damit ist auch das eigentliche Ziel dieser Arbeit ausgesprochen; der liturgischen Forschung eine brauchbare Quellenausgabe dieser Euchologionhandschrift zu bieten. Wenn einmal genügend Quellenmaterial publiziert ist, wie dies im Bereich der westlichen Liturgien besonders Anfang dieses Jahrhunderts geschah,⁸ ist eine Zusammenschau der Entwicklung des Euchologions auf breiter Basis möglich. Mit dieser Quellenausgabe liturgischen Erbes, das wie jedes Erbe einen

---

Eucologio della grande Chiesa, ff.101-211, Thesis ad lauream, P.I.O. N.340, Roma 1990.

⁷ BAUMSTARK, *Denkmäler*, 31s.

⁸ VOGEL, *Culte chrétien*, passim.

⁹ Eine Kurzformel für den Sinn der Liturgie sind die Worte Leos des Grossen: *Quod Redemptoris nostris conspicuum fuit, in sacramenta transivit* (PL 54, 398A); d.h. die Kirche, damit alle Kirchen apostolischer Tradition, ist wesentlich sakramental und feiert dieselbe Gegenwart und Wirklichkeit der Erlösungstat Christi in ihrer Liturgie für jede Zeit und Generation. i.e. das Geheimnis der Erlösung in uns. Darum drängt das

Auftrag beinhaltet,⁹ verbinde ich den Wunsch einen kleinen Beitrag zur Beseitigung der viel auf gegenseitiger Unkenntnis beruhenden Trennung der Schwesterkirchen geleistet zu haben, auf dass die im ersten Jahrtausend, ja selbst im von der Aufklärung so verteufelten frühen Mittelalter wenn auch nicht immer selbstverständliche interkirchlichenkirchliche Kommunion¹⁰ dem Wunsch und Willen Christi entsprechend wieder hergestellt werde.

Die Wahl gerade dieses Euchologions ist ein Vorschlag von Prof. Miguel Arranz, der auch freundlicherweise den Mikrofilm für diese Arbeit zur Verfügung gestellt hat.

Christsein zum Zeugnisgeben vor der Welt und meint vor allem die Einheit aller in Christus (cf. *Lumen gentium* 325, 16b.17).

- ¹⁰ cf.z.B. RENTSCHLER M., *Liutprand von Cremona, Eine Studie zum ost-westlichen Kulturgefälle im Mittelalter*, Frankfurter Wissenschaftliche Beiträge/ Kulturwissenschaftl. Reihe 14, Frankfurt 1981; aber auch: BRÉHIER L., *Les Colonies d'Orientaux en Occident au commencement du moyen-age. V-VIII siècle*, Byzantinische Zeitschrift 12 (1903), 1-39. EBERWINUS, *Vita Sancti Simeonis Reclusi*, Acta Sanctorum (1. Junii), 86-90; SUTTNER E.Chr., *Wege und Abwege wechselseitigen Gebens und Nehmens zwischen Kirchen des Ostens und Westens nach dem Abbruch der Communio*, OK 36 (1987), 123-153.

2. Das Euchologion SEV 474 in der Fachwelt.

Der Codex, zusammen mit ^{SPb} Len. gr. 226 die ältesten in Russland befindlichen Euchologia, hat besonders bei den frühen russ. Liturgikern grosse Beachtung gefunden, und wurde erst durch ihre Werke im Westen bekannt.

Mansvetov hat ihn seiner Arbeit über die ασματικὴ ἀκολουθία benutzt. Dieses Werk war mir bis jetzt nicht zugänglich.¹¹ In seiner sonst sehr knappen Beschreibung der Handschriftensammlung P.I. Sevastianovs beschreibt Viktorov wegen seiner Wichtigkeit den Inhalt von Sev. 474 ziemlich genau.¹² Dabei entgehen ihm lediglich die Angaben zum Kar-samstag,¹³ die er im Synaxarium subsumiert. Er betont die Qualität der Schrift, die er als ausgewählte feine Kursive des X/XI. Jhdts. bezeichnet. Almazov veröffentlicht Teile des Taufordo¹⁴ und ein Lossprechungsgebet.¹⁵ Palmov in seinem Werk über die monastische Profess veröffentlichte

---

¹¹ VIKTOROV 6; MANSVETOV I., *O Pesnennom Posledovanii*, (= Pribavlenie k Tvorenijam svjatykh Otcov v russkom Perevode III/IV), Moskva 1880, 754, 767, 974, 992 et passim.

¹² VIKTOROV 5.

¹³ ff.173r-175r, N.216.;217.

¹⁴ ALMAZOV, *Kreščenie*, 4,8,20-21: ff.46v,47r,49r,50v-51v; N. 65.; 67.-68.; 70.-73.

¹⁵ ALMAZOV, *Ispoved'*, Pril. 2, 51: f.118v-119r; N.162.

die Riten der *Initiatio Monastica* im Hinweis auf Goar bei bekannten Teilen, den gesamten Text wiedergebend bei unveröffentlichten Teilen. ¹⁶Wawryk hat den Codex in seiner Studie der monast. Professriten unter Zuhilfenahme der Ausgabe Palmovs benutzt.¹⁷

Die Handschrift fand allgemeine Beachtung im Bereich der eucharistischen Liturgien. Krasnosel'cev in seiner Beschreibung der in russ. Bibliotheken befindlichen Handschriften der Chrysostomusliturgie¹⁸ unterstreicht die Bedeutung der Handschrift mit dem Hinweis, dass sie die kürzeste ihm bekannte Redaktion der Chrysostomusliturgie enthalte. Er vergleicht Sev. 474 mit Barb. gr. 336 und Vat. gr. 1970.¹⁹ Im Hinweis auf Viktorov erwähnt er dieselben

---

¹⁶ PALMOV 12*-14*, ff.141r-144v, Erstes Schema, cf. N.190.-194.; 14*-20*, ff.144v-170v, 'Heiliges und engelgleiches Schema', cf. N.195.-214.; 'Heiliges und engelgleiches Schema' (XII. Jhdt.), 21*-24*, ff. 231r-255v, cf. N.244.-260. (Der Asteriskus bezieht sich auf den Anhang mit eigener Seitenzählung.)

¹⁷ WAWRYK, Appendix (Sigla G).

¹⁸ KRASNOSEL'CEV 209.

¹⁹ Zur Problematik dieser Handschrift: JACOB A., *L' Eucologe de Sancte-Marie du Patir et ses Sources*, (= Atti del Congresso internazionale su San Nilo di Rossano, 28 settembre - 1 ottobre 1986), Rossano - Grottaferrata 1989, 75-118.

palaeographische Daten und übernimmt dessen Datierung der ersten Hand wegen des Iota adscriptum ins X/XI. Jhdt. Die zweite Hand datiert er ins XII. nicht später als das XIII. Jhdt. Im Anhang des Werkes ediert er im Hinweis auf Bunsens Edition²⁰ der Basilius- und Chrysostomusliturgie in Barb. gr. 336. diese in parallelen Spalten um die Beziehungen der beiden Liturgien zu verdeutlichen.²¹ Im Hinweis auf die Ähnlichkeit der Präsanctifikatenliturgie mit Barb. gr. 336., ediert er lediglich die 'Incipit' und Rubriken.²² Der grosse Dmitrievskij erwähnt unseren Codex in seinen Werken nur am Rande. Er stellte als erster eine enge Verwandtschaft der eucharist. Liturgien der Codices Sin. gr. 958 und Sin. gr. 959 mit Sev. 474 fest.²³ Er erwähnt ihn auch im Zusammenhang mit seiner Besprechung der Riten der monastischen Profess.²⁴ Orlov beschreibt den Codex als ersten unter den acht von ihm beutzten Moskauer Handschriften unter der Sigle

---

²⁰ BUNSEN Ch., *Analecta Ante-Nicaena III*, London 1854, 201-236.

²¹ KRASNOSEL'CEV 237-280.

²² KRASNOSEL'CEV 281-282.

²³ DMITR. II. 20, 42.

²⁴ DMITR., *Bogosluzenie*, 470-489.

²⁵ ORLOV XIV-XV. In Anm. 12, XV. korrigiert er die meisten Fehler Krasnosel'cevs. cf. auch die äusserst scharfe Kritik Dmitrievskijs an diesem Werk: DMITRIEVSKIJ A., *Otzyv o sočinenii M.I. Orlova*, in *Sbornik očetov o*

Ml.²⁵ Nach Seite LXXVII in Tafel 1 ist f.4r in massgetreuer Abbildung zu finden. Auch ihm fällt die Urtümlichkeit der Liturgien auf und übernimmt die Datierung früherer Autoren.

De Meester datiert den Codex in seiner stattlichen Liste von Handschriften der Chrysostomusliturgie unter Berufung auf Krasnosel'cev ebenfalls ins X/XI. Jhdt. Hier finden wir dann auch die Benennung unseres Codex, die dann später allgemein gebraucht wird.²⁶ Vorher wurde er als Mosquens. Rumjancev Mus. gr. 15 (474), oder ähnlich bezeichnet. Die erste Nummer ist die Nummerierung Viktorovs in der Sammlung Sevastianovs, 474 ist die fortlaufende Nummer des Rumjancev Museums. Oft ist er mit 374 bezeichnet, was sich als ein Druckfehler Krasnosel'cevs herausstellt.²⁷ Er trägt heute in der ~~Lenin~~ Staatsbibliothek die Nummer 27 (F. 270 in.)²⁸ Auch de Meester sieht eine grosse Ähnlichkeit mit Barb. gr.

---

premiyakh i nagradakh prisuzhdaemykh imp. Akadememu Nauk IV, očetu na 1909, St. Peterburg 1912, 179-347.

²⁶ DE MEESTER, *Texte*, 271: "désigné par moi Cod. Sébastianov".

²⁷ KRASNOSEL'CEV 237; cf. STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 82 (4), cf. notam 25.

²⁸ PAPOULIDÊ K.K., *Συνοπτική ανάγραφη ελληνικῶν χειρόγραφων καὶ ἔγγραφῶν τῆς βιβλιοθήκης Λένιν τῆς Μοσχᾶς*, *Theologia* 52 (1981), 485.

²⁹ DE MEESTER, *Texte*, 277, A. Cod. Barberini; 278, B. Cod.

336. und vergleicht die beiden.²⁹ In seiner Untersuchung der Basiliusanaphora im Sinne der vergleichenden Liturgiewissenschaft³⁰ benutzt Engberding Barb. gr. 336. und Sev. 474. In der Beschreibung unserer Handschrift hängt auch er direkt von Orlov ab und übernimmt dessen Bezeichnung Ml.³¹ Er betont die Ursprünglichkeit beider Texte, die für ihn nicht miteinander verwandt sind, sondern selbständige Abkömmlinge eines Archetypos sind.³² Hanssens erwähnt Sev. 474 nur ganz kurz im Hinweis auf Krasnosel'cev in seiner Quellenliste der Liturgieformulare.³³ Strittmatter in seiner Veröffentlichung der Handschrift Nouv. Acq. lat. 1791, als älteste lateinische Version der beiden eucharistischen Liturgien und deren Rückübersetzungen in Griechische erwähnt eine Reihe von verwandten Handschriften, die ebenfalls mit der Basiliusliturgie beginnen. Die Archaizität dieser Übersetzung ist bezeichnend, da sie sich mit den Präsidialgebeten begnügt. Dementsprechend zitiert er auch unseren Codex, den er auch nur durch Krasnosel'cev kennt, und benutzt ihn gelegentlich als Referenz.³⁴ Die von Strit-

---

Sébastienov.

³⁰ cf. BAUMSTARK A., *Comparative Liturgy*, Oxford 1958, 53 passim.

³¹ ENGBERDING XXXVIII.

³² ENGBERDING LVIII.

³³ Tom. III. De Missa Rituum Orientalium, Roma 1932, 574.

³⁴ STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, cf. 82 (4) et passim.

tmatter herausgegebene Übersetzung und die in seiner Liste genannten Manuscripte Sin. gr. 958, Sev. 474, Sin. gr. 959, Sin. gr. 962, Sin. gr. 961, Vat. gr. 1970, S1036 und Otoboni gr. 434³⁵ hat Jacob in seinem Artikel über die Textüberlieferung der Chrysostomusliturgie in einen neuen Sinnzusammenhang gebracht.³⁶ Er untersucht zuerst die Reihenfolge des Chrysostomusformulars, dem in den ältesten Handschriften immer Basilius voraufgeht. Eine zweite neuere Gruppe hat die umgekehrte Ordnung Chrysostomus - Basilius. Auch die früheren Autoren bemerkten diese zwei Gruppen von Handschriften. Jacob unterteilt sie zusätzlich in zwei Überlieferungsströme entsprechend den textlichen Eigenheiten. Zuerst untersucht er die Handschriften Typus Barb. gr. 336, dann eine zweite Gruppe mit Sev. 474 als Kronzeugen.³⁷ Beide Gruppen haben Elemente, die eine geographische Lokalisierung nahelegen, i.e. Süditalien und der Nahe Osten, näherhin Palästina und Sinai. Diese beiden Gruppen unterscheiden sich noch einmal von einer dritten; zusammenfassend klassifiziert er diese Gruppen in eine italo-griechische, alte konstantinopolitanische und neue konstantinopolitanische Rezension. Sev. 474 scheint dem Autor auch nur durch die Ausgaben der obengenannten russischen Liturgiker bekannt zu sein. Dann zitiert er Sev. 474 in

---

³⁵ STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, cf. 82 (4) - (11).

³⁶ JACOB, *Tradition*

³⁷ JACOB, *Tradition*, 126 et passim.

seiner Veröffentlichung von Codex Graz georg. 5 in der Liste verwandter griechischer Handschriften.³⁸ In seiner Studie über Gebete des Skeuophylakion der Jakobusliturgie und dessen byz. Parallelen ediert er das Gebet aus der Chrysostomusliturgie unseres Codex: Ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν πορευόμενοι, bekannt aus der griechischen Rezension der Jakobusliturgie,³⁹ indem er den Text Krasnosel'cevs und Orlovs übernimmt. ⁴⁰Taft benutzt in seinem bedeutenden Werk über den grossen Einzug eine grosse Anzahl Handschriften, darunter unseren Codex, den er im Anschluss an Jacob als ein Beispiel der alten konstantinopolitanischen Rezension in das X. Jhdt datiert.⁴¹ Er publiziert die Εὐχὴ τῆς προσκομιδῆς aus Barb. gr. 336 und Sev. 474 anhand der entsprechenden Ausgaben.⁴² Mit den Werken von Arranz über das Stundengebet und die Sakramente des alten Euchologions von Konstantinopel

³⁸ JACOB, *Version georg.*, 73, N.3 et passim.

³⁹ MERCIER 240.

⁴⁰ JACOB, *Skeuophylakion*, 66, N.2., cf. KRASNOSEL'CEV 279 und ORLOV 404.

⁴¹ TAFT, cf. Handschriftenliste 435ss.

⁴² TAFT 350, cf. BRIGHTMAN 319 und KRASNOSEL'CEV 247.

⁴³ ARRANZ, *Sources*, 303 et passim, cf. ARRANZ, *Vepres*, 106; ARRANZ, *Matines II.*, 70; ARRANZ, *Heures*, 57,72; ARRANZ, *Pannychis I.*, 328; ARRANZ, *Tritoecti I.*, 83; ARRANZ, *Asm. Hesperinos I.*, 115,116; ARRANZ, *Asm. Orthros*, 124; ARRANZ, *Presanctifies*, 335; ARRANZ, *Gonyklisia*, 117. cf.

43 ist gleichzeitig die Kenntnis unserer Handschrift beträchtlich erweitert worden, da er den Codex direkt konsultiert und oftmals zitiert hat. In der Quellenbeschreibung seiner Studien zu den Sakramenten veröffentlicht er unter anderen auch eine analytische Beschreibung von Sev. 474, wobei ihm derselbe Fehler Viktorovs unterläuft; er subsumiert die Angaben zum Karsamstag im Synaxarium.⁴⁴ Als Ergebnis seiner Studien, aus dem Inhalt der Handschrift folgernd, schliesst sich Arranz der Datierung Viktorovs an. Wegen des Fehlens jeglicher Pontifikalriten als auch jeglicher Hinweis in den Riten auf Konstantinopel, sieht er Sev. 474 ähnlich ~~Len.~~ gr. 226 als p. R ein presbyterales Euchologion an. Im Hinweis auf das Fehlen von $\mu\eta\eta\sigma\tau\alpha$ und $\gamma\acute{\alpha}\mu\omicron\varsigma$, der $\alpha\delta\epsilon\lambda\phi\omicron\pi\omicron\iota\eta\sigma\iota\varsigma$, des Begräbnisses der Laien und der Präsenz der Professriten lassen ihn auf einen Gebrauch des Euchologions in einer monastischen Umgebung schliessen. In seinem Artikel über die Liturgie des slavischen Euchologions vom Sinai zitiert er unseren Codex als drittes Manuscript seiner Vergleichsliste und ordnet ihn gleich Sin. gr. 959 der archaischen, wenn nicht sogar der

---

etiam ARRANZ, *Convertis*, 50; ARRANZ, *Premier Catecumenat*, 291; ARRANZ, *Illumination I.*, 62,74; ARRANZ, *Illumination II.*, 147; ARRANZ, *Baptême I.*, 61,65,66,70,71,80,84; ARRANZ, *Baptême II.*, 34; ARRANZ, *Myron*, 318; ARRANZ, *Diataxis*, 284,286,301-305.

⁴⁴ ARRANZ, *Sources*, 304, cf. notas 14; 15.

vorikonoklastischen Tradition des konstantinopolitanischen Euchologions zu.⁴⁵ Der Inhalt der Handschrift scheint auf eine gewisse Vollständigkeit bedacht zu sein, sodass man mit einem einzigen Buch die Liturgie feiern kann, worauf der reiche Perikopenanhang schliessen lässt. Dies wiederum bedeutet, dass das Buch ein Reiseeuchologion wäre, bzw. einer kleinen Kirche gehört hätte. In jüngster Zeit hat sich Parenti im Rahmen seines besonderen Interessengebietes, des byzantinischen Ritus in Süditalien, in einer bedeutenden Studie mit dem Redaktionsproblem der Chrysostomusanaphora auseinandergesetzt.⁴⁶ In seinem Vergleich der palästinensischen Kopien des Euchologions hat er hier die Chrysostomusanaphora des Codex Sev. 474 mit Ausnahme der Interzessionen ediert und mit Sin. gr. 958, Sin. gr. 959, Sin. gr. 961, Sin. gr. 962 in den Anmerkungen verglichen. Unsere Handschrift gehört zwar zur alten Redaktion des Euchologions, i.e. Basilus vor Chrysostomus, wobei sich jedoch unverkennbare Anzeichen in Richtung des Textus Receptus finden. Der Codex fand ebenso Verwendung in Parentis kleinem, aber um so aufschlussreicheren Artikel über die Bedeutung des Begriffes προσκομιδή.⁴⁷ Einen besonders wichtigen Beitrag zur Kenntnis von Sev. 474 sind sodann die Studien Parentis zum alten Konstantinopolitanischen

⁴⁵ ARRANZ, *Euch. Sin.*, 22 et passim.

⁴⁶ PARENTI, *Anafora*.

⁴⁷ PARENTI, *Nota*.

Euchologion, wo er auch eine genaue Quellenbeschreibung vorlegt mit genauer Angabe veröffentlichter Texte ⁴⁸ und benutzt dessen gesamten Inhalt insbesondere in den Tabellen seiner grossangelegten Quellenvergleiche.⁴⁹ Er befestigt und vertieft die Deutung Sev. 474 voriger Autoren, dass es sich um eine palästinensische Kopie des kostantinopolitanischen Euchologions handelt. SP

Trotz der grossen Einmütigkeit der Autoren besteht die Notwendigkeit in der Einzelanalyse das bisherige Wissen zu prüfen.

---

⁴⁸ PARENTI 20, N.2, (220)-(231). Das Werk wurde mir freundlicherweise vor der Veröffentlichung, angesagt für Ende 1991, vom Autor zur Verfügung gestellt. } ST

⁴⁹ PARTENTI, Tavola B: 30-36.

3. Codikologische und Palaeographische Daten.

Unser Codex ist ein Geschenk des russischen Orientreisenden und Archeologen Pëtr Ivanovič Sevastianov (+ 10.1.1867),⁵⁰ dessen Namen er auch später trägt,⁵¹ und ist Teil der Sammlung, die Sevastianov 1862 dem Rumjancev-Museum in Moskau zur Verwaltung, per Testament des 5.10.1865 endgültig als Besitz übergab. Nach Viktorov wäre der Grossteil der Handschriften auf dem Athos erworben,⁵² was sich für unseren Codex nicht direkt beweisen lässt. Nach der Oktoberrevolution wurde die gesamte Sammlung des Rumjancevmuseums mit der ~~Lenin~~-Staatsbibliothek in Moskau vereinigt. Da Sev. 474 weder ein Colophon, noch irgendwelche Namen aufweist, die eine zeitgeschichtliche Datierung ermöglichen, bleiben der genaue Herstellungsort und der Erwerbsort unbekannt.

Für die vorliegende Arbeit stand lediglich ein hastig aufgenommener Mikrofilm zur Verfügung und daher von entsprechender Qualität, weshalb eine codikologische und palaeographische Analyse notwendigerweise bruchstückhaft

---

⁵⁰ cf. zu seiner Person *Enciklopedičeskij Slovar* 29, ed. Brockhaus-Ephron, St. Peterburg 1900, 294. Die *Bolšaja Sovetskaja Enciklopedija* 38, 1965, 2. ed. nennt seinen Namen nicht mehr.

⁵¹ cf. notam 26.

⁵² VIKTOROV 1

bleiben muss bis das Original eingesehen werden kann.

Für die codikologischen Daten sind wir auf Orlov angewiesen,⁵³ von dem auch Engberdings Beschreibung direkt abhängt.⁵⁴ Der Codex ist heute in dickes schwarzes Leder eingebunden. Der Einband zeigt auf dem oberen Deckel Nagelspuren von den verlorenen Beschlägen. Der Rücken ist mit einem eingepprägten viereckigen blumengeschmückten Rähmchen verziert; er ist nur 65 mm breit. Der Einband wird von einem geflochtenen Riemen verstärkt. Die Handschrift besteht aus 256 Pergamentfolia. Seine Blattmasse sind 115 x 100 mm.⁵⁵ f.1 ist unbeschrieben, f.2 ist verblichen, und f.3r trägt das Ende des πίναξ. Zwei Hände sind am heutigen Codex beteiligt gewesen:

I. Älteste Hand im Stammteil: ff.3r-77v, 80r-82v,
89r-131v, 141r-188v.

- a) Minuskel unterhalb der Linie, Typ 'Perlschrift' provinzieller Herkunft.
- b) Schriftfläche 77 x 57 mm, ca. 16 Zeilen pro Seite.
- c) Unzialbuchstaben K, H, Λ, selten; Δ, I, höchst selten;
ψ immer als †.

---

⁵³ ORLOV XIV (M1)

⁵⁴ ENGBERDING XXXVIII (M1)

⁵⁵ cf. Tafelanhang; Abbildungen in Originalgrösse.

- d) unregelmässiger Gebrauch des Iota adscriptum,
besonders nach ω , seltener nach η .
- e) eckige Spiriti.
- f) gute Orthographie mit isolierten Formen von
Isophonie, ν ἐκφελευστικόν unregelmässig, aber
häufiger als notwendig.
- g) am Ende der Zeile Abkürzungen für $-v$, $-\omega v$, $-\eta v$,
 $-\alpha s$, $-\omega v$.
- h) Abkürzungen:

1. ζ = αv	8. $\sim$ = v
2. l = αv	9. $\backslash$ = ov
3. σ = αp	10. u = ou
4. $\checkmark$ = αs	11. γ = ous
5. ρ = es	12. $\wedge$ = ωv
6. $\nearrow$ = $\eta v / \iota v$	13. $\sim$ = ωs
7. s = $\eta s / \iota s$	

- j) Interpunktion:

••• - vier Punkte, Schlusspunkt und Aufmerkzeichen
vor Titeln vieler εὐχαί des Stammteils.

: - Doppelpunkt, Ende der Rubriken und Gebete vor der Ekphonese.

• - Punkt in verschiedener Höhe.

; - Semicolon als Fragezeichen in den Professriten.

ⲧⲕ - Sehr häufig vorkommendes Aufmerkzeichen zusammen mit oder ohne vor Titeln vieler ⲉϣⲁⲓ des Stammteils.

k) sparsamste monochrome Ornamentierung, mit Ausnahme der Prachtseiten ff.3v,4r.

Rubriken in Unzialbuchstaben, schmucklose Inizialen in Majuskel, fast nur onduliertes Querband als Trennung liturgischer Einheiten.⁵⁶

l) Linierung System LEROY 32C1 (= LAKE I,26c)⁵⁷

Der erste Schreiber zeichnet sich durch grosse Disziplin in der Wahl der graphischen Mittel aus; seine Ligaturen sind klar und gleichbleibend durch den ganzen Codex, wie er

---

⁵⁶ cf. Tafeln 1,3,4; häufige Ligaturen, Besonderheiten und Marginalornamente cf. Tafel 9.

⁵⁷ Für diese letzten Angaben bin ich Stefano Parenti zu dank verpflichtet.

überhaupt sehr elegant und diszipliniert schreibt. Zur Position der ondulierten Bänder und Marginalornamente sei folgendes gesagt. Einzelne grössere liturgischen Einheiten können von Querbändern entweder eingerahmt sein, i.e. über dem Titel und am Ende, besonders wenn sie separate Folia einnehmen, wie z.B. die Basiliusliturgie,⁵⁸ oder innerhalb desselben Folios durch ein solches getrennt und damit zugleich betont sein. Der Gebrauch der Bänder ist nicht systematisch, wie auch die Marginalornamente nicht systematisch gebraucht sind; es sind deren nur zwei, die jeweils zweimal vorkommen. Ornament A steht am oberen Rand über einem ondulierten Band zu Beginn der Chrysostomusliturgie (f.26r)⁵⁹ und am linken Aussenrand neben dem Titel der διακονικά der Fusswaschung (f.92v); Ornament B steht am linken Aussenrand des Gebetes für den Brunnen (f.110v) und am rechten Aussenrand zu Beginn des Mesonyktikons (f.124r). Neben ihrer Schmuckfunktion dienen diese graphischen Elemente irgendwie als Strukturhilfe des Ganzen und damit als Orientierungshilfe für den Benutzer.

II. Zweite Hand, spätere Ergänzungen und Erweiterungen:

ff.78r-79r (79v leer), 83r-88v, 132r-139v, 140r.v,
89r-255v, Nachträge in den Liturgien, ff.4v, 5r,

---

⁵⁸ cf. Tafeln 2,3; Anfang und Ende der Basiliusliturgie.

⁵⁹ cf. Tafeln 3,9.

⁶⁰ cf. Tafel 28.

7r.v, 8r.v, 9v, 11r, 22r, 23r, 24r.v, 26v, 27r.v, 28r.v,⁶⁰
32r.v, 33r.v, 34v, 35r, 36v, 37r, 38v, 39r, Ergänzung des
Textanfanges des ersten Vespergebetes, ff. 51v, 52r.

- a) grobe Minuskel mit dickem Calamus ausgeführt,
- b) Schriftfläche 85 x 64 mm, ca. 16 Zeilen pro Seite,
f. 140r.v 85 x 70 mm, 18 bzw. 14 Zeilen.⁶¹
- c) häufig Unzialbuchstaben Γ, Δ, Ε, Η, Ι, Κ, Λ, Ν, Π, Τ, Ω.
- e) runde Spiriti.
- f) schlechte Orthographie mit flagrantem Iotazismus.
- h) Abkürzungen:

1. » = α ι ς   5. υ = ο υ

2. 6 = α ν   6. ~ = ω ν

3. ∫ = α ς   7. ∫ = ω ς

4. υ \ = ο ν

- j) Interpunktion:

⋮ - drei Punkte, Schlusspunkt.

⋮ - Doppelpunkt, Ende der Rubriken.

---

⁶¹ cf. Tafel 6.

• - Punkt, in verschiedener Höhe.

• - Komma, einheitlich unten.

k) sparsame monochrome Ornamentierung, schmucklose Initialen in Majuskel, einige wahrscheinlich später in rot nachgetragen und manchmal vergessen. Neben fast nur grobem Flechtwerk, grobe ondulierte Bänder und ein grober Schmuckfries.⁶²

l) Linierung System LEROY 20A1 (=LAKE I,2e),⁶³ wahrscheinlich mit einer Nadel oder Nagel gezogen, Einstichstellen am Aussenrand zu erkennen.⁶⁴

Der zweite Schreiber benutzt wahllos verschiedene Schreibweisen einzelner Buchstaben, nicht nur hin und her schankend zwischen Minuskeln und Unzialen; innerhalb der beiden Kategorien gibt es noch einen starken Wechsel. Ins Auge fallen die Formen von ϵ δ ϵ Θ , ψ τ $+$, ω ∞ ω ω .

F.140r.v fällt durch seine anderen Masse der Schriftfläche, als auch durch seine eckigere und dickere Schrift auf. Am Anfang war ich geneigt, dieses Blatt als eigene Hand anzusehen. Jedoch sind hier mit der zweiten Hand

---

⁶² cf. Tafeln 5,7,8; häufige Ligaturen und Besonderheiten
cf. Tafel 9.

⁶³ cf. Anm. 57.

⁶⁴ cf. Tafeln 5,7.

identische Schreibweisen und Abkürzungen verwendet worden. Die Andersartigkeit erkläre ich mir in der Weise, dass der Text dieses Blattes, der den zweiten Ordo der Wasserweihe (ff.132r-140v) vollendet, im eigens dazu an dieser Stelle in den Codex eingeschobenen Faszikel (Quaternion) keinen Platz mehr fand, und der Schreiber notgedrungen den Text auf einem separaten Blatt anderer Pergamentqualität und mit einem anderen Calamus vollendete; jedenfalls musste der Schreiber wegen Platzmangels den Text auf dem letzten Blatt einfach zusammenstauchen.⁶⁵ Die Nachträge im ersten Teil des Codex zeigen ebenso dieselbe Schreibweise und Abkürzungen und dürften ebenfalls von derselben zweiten Hand stammen. Die Schrift ist jedoch kleiner, was sich aber durch Platzmangel erklären lässt. ⁶⁶

Leider ist im gesamten Codex keine Faszikelnummerierung zu erkennen. Die Schriftfläche der ersten Hand erscheint nach oben versetzt, sodass alles darauf hindeutet, dass dieser ursprüngliche Block später dem Blattmass der zweiten Hand angepasst wurde, indem man ihn am oberen Rand einfach abschnitt; damit ging eine wahrscheinlich dort befindliche Heftnummerierung unweigerlich verloren. Diese Tatsache beleuchten die abgeschnittenen sich manchmal am

---

⁶⁵ Die Frage lässt sich erst nach Einsicht des Originals klären.

⁶⁶ cf. Tafel 4.

oberen Rande befindlichen Glossen oder kleine Ornamente aus erster Hand.⁶⁷ Die Folia der zweiten Hand haben wie schon angedeutet ebenfalls keine Faszikelnnumerierung, weil sie dem ursprünglichen Block an verschiedenen Stellen beigegeben sind; aus welchen Gründen wird noch zu erläutern sein. Wenn man den auf 8 mm abgeschnittenen oberen Rand um 20 mm aufstockt, kommt man zu einem gleichmässigen Aussenrand von stattlichen 28 mm; so ergibt sich für den Originalblock ein ursprüngliches Blattmass von 137 x 100 mm. Ein solch breiter Rand lässt auf Kostbarkeit des Kodex und/ oder den Reichtum des Besitzers bzw. des Auftraggebers schliessen. Das Pergament des Stammblockes scheint von guter Qualität zu sein, auch wenn sich an den unteren Ecken starke Verdunklungen aufweisen, die man wohl als Gebrauchs- bzw. Abnutzungserscheinungen deuten darf.

Der Grossteil des Codex scheint aus Quaternionen zu bestehen, wie die im Mikrofilm sehr sichtbaren Brüche zwischen ff. 3v/4r-27v/28r-43v/44r (40 Folia = 5 Quaterniones); 140v/141r-148v/149r-156v/157r-164v/165r-172v/173r-180v/181r-188v/ (zweite Hand) 189r-196v; 223v/224r-231v/232r-239v/240r-245v (Ternion); 248r-255v. Auch das wird noch genauer am Original zu untersuchen bleiben. Zu bemerken ist noch der Gebrauch einer Sonderform zweier, bzw dreier Termini tech-

---

⁶⁷ cf. Tafel 3, f.26r; auch f.101r,106v; stark an den Rand gerückt f.101v,102r, 103r,106r.

⁶⁸ so ausgeschrieben in der ersten Hand f.149r., in der

nici in beiden Schreibern: θ(εοτό)κιν,⁶⁸ in Analogie dazu und Συναξάριον⁶⁹ müsste man Τροπάριον schreiben.⁷⁰

Entsprechend den Autoren steht einer Datierung der ersten Hand in das X. Jhdt. und der zweiten in das XII. Jhdt. eigentlich nichts entgegen.

Um zu klareren Ergebnissen nach der Herkunft und Alter unseres Euchologions zu kommen, müssen wir den Inhalt der Handschrift in ihrem liturgiegeschichtlichen und zeitgeschichtlichen Rahmen genauer analysieren.

---

zweiten Hand ff.233v, 244v, während Τροπάριον immer abgekürzt ist.

⁶⁹ N.215.

⁷⁰ cf. HUSMANN H., Eine alte orientalische Liturgie: altsyrisch-melkitisch, 156-196: Sinai syr. 27: Anstellt von Τροπάριον hupisisis, vierte Tesmesta Τροπάριον anstelle von hupisis, 165.

4. Zur Entwicklung des Euchologions.

a) Morphologie des Euchologiums

Das Euchologion ist eine Kompilation vor allem dreier Elemente, die wie schon angedeutet einst in verschiedenen "Rollenbüchern" ihren Platz fanden. Damit sind eigentlich schon einige Kriterien ausgesprochen, die die Entwicklung des Euchologions bestimmen: Erstens muss das Buch allen liturgischen Nöten des Auftraggebers, eines Einzelnen oder einer Gemeinschaft, Genüge tun, für die es geschrieben wurde, und zweitens fügt der Redaktor andere für die Zelebration nötige Elemente hinzu, eben die Diakonika und Rubriken.⁷¹ Wir wissen, dass man besonders in Konstantinopel den Gebrauch von *kovtákia*, eigentlich Rotoli pflegte, die das oder die liturgischen Formulare für den Zelebranten, meist einen Bischof, enthielten.⁷² Als klassisches Beispiel

---

⁷¹ PARENTI 10: Er nennt das Erste 'Criterio antologico' und das Zweite 'Criterio plenario'.

⁷² ARRANZ, *Sources*, 330-332; ARRANZ, *Euch. Sin.*, 21,24; PARENTI 9.

⁷³ Der Rotolus ist beschädigt am Anfang und beginnt mit dem Hauptbäugungs- gebet der Vesper, auf das in konstantinopolitanischer Kathedraltradition die 'Stationes' im Skeuophylakion und im Baptisterium folgen. Beschrieben in DMITR. II, 12-19.

möge Sin. gr. 956 dienen.⁷³ Während die Rubriken bereits eine gewissen Entwicklungsgrad zeigen, wird man im gesamten Rotolus die Diakonika vermissen. Ganz wenige Beispiele eines Diakonikons, das "Rollenbuch" mit den dem Diakon zukommenden εὐχαί,⁷⁴ sind erhalten.⁷⁵ Auch wenn in Barb. gr. 336. bereits in einigen Riten die diakonalen Litaneien an ihrem Platz inseriert sind, so zeugen die drei διακονικά am Ende der Handschrift für die Existenz eines solchen Buches.⁷⁶ Im Codex Sev. 474 sind die beiden eucharistischen Liturgien, abgesehen von den vom zweiten Schreiber nachgetragenen 'Incipit' einiger Intentionen ohne diakonale Litaneien; es erscheinen ausgeschriebene διακονικά in der Praesanktifikatenliturgie für die Taufbewerber, bei den beiden Riten der Wasserweihe, der Fusswaschung am Gründonnerstag und in den letzten beiden Professriten, die man alle als Sonderriten bezeichnen kann.⁷⁷ Ein anderes Beispiel einer im XI-XII Jhdt. noch andauernden Integration

---

⁷⁴ Auch die diakonalen Litaneien in den ältesten Manuscripten werden meist mit εὐχή bezeichnet; cf. am Ende der Arbeit für Sev. 474: V. Index aliquarum glossarum rubricalium, εὐχή, μέση εὐχή; cf. auch PARENTI, *Nota*, 410, 413.

⁷⁵ cf. Sin. gr. 1040 (XII. Jhdt.), teilweise publiziert in DMITR. II, 127ss.

⁷⁶ ARRANZ, *Sources*, 298; PARENTI 11 und NN.286-288.

⁷⁷ cf. resp. NN. 49.; 59., 185.; 119.; 205.; 254.

der *διακονικά* ist die palästinensische Handschrift Sin. gr. 961. Die *διακονικά* des grossen Haghiasmus findet ihren Platz nicht an der entsprechenden Stelle im Ordo selbst, sondern als Nachtrag unmittelbar danach.⁷⁸

Ein besonders wichtiges und zugleich das originalste Element des Euchologions sind die Rubriken, da sie die lokalen Bräuche einer Kirche oder Region wiedergeben und am ehesten die Veränderungen in der Liturgie im Laufe der Geschichte unterworfen sind.⁷⁹ Die Euchologienhandschriften des X/XI. Jhdts peripherer Herkunft wie Sev. 474, Sin. gr. 958, und Sin. gr. 959 begnügen sich meist noch damit die von stichwortartigen Rubriken eingeleiteten Präsidialgebete wiederzugeben. In einigen Riten zeigen die Rubriken in Sev. 474 bereits starke gewisse Entwicklung, wobei es sich um neuere Teile des Euchologions handeln kann.⁸⁰ In Süditalien zur gleichen Zeit hingegen ist die Entwicklung der Integration der diakonalen Teile und Rubriken bereits sehr weit fortgeschritten, wie es besonders am Chrysostomusformular deutlich wird.⁸¹ Dasselbe Phänomen haben wir in zwei

---

⁷⁸ DMITR. II, 80.

⁷⁹ cf. TAFT XXXII-XXXIII.

⁸⁰ cf. N.151. (ff.109r-110v); N.152. (ff.110v-111v); NN.155.,156 (ff.113r-117r); und besonders die monastische Riten NN.190-214 (ff.140r-170r).

⁸¹ cf. X. Jhdt.: Gb IV, Gb VII, Len. gr. 226; XI. Jhdt: Mess. gr. 160; JACOB, *Evoluzione*, 49; PARENTI, *Anafora*.

kostantinopolitanischen Quellen derselben Zeit für die Basiliusliturgie, auch wenn uns nur Übersetzungen vorliegen, so Codex Isidori Pyromali⁸² und die lateinische Version von Johannesberg.⁸³ In Konstantinopel wurden die Rubriken meist nicht in den Text integriert, sondern in einem eigenen Buch, der Diataxis kodifiziert. Diese Tradition lässt sich bis in das X. Jhdt verfolgen.⁸⁴ Die Integration der diakonalen Litaneien und Rubriken dürften damit wohl stark von den ökonomischen und auch geographischen Gegebenheiten bestimmt sein.

b) Chronologische Daten.

Wie es eine Entwicklung im Westen von den "Libelli Missarum" zum "Missale Plenarium" gab, hat sich etwas ähnlich im

---

⁸² Goar 153-156.

⁸³ cf. Witzels Übersetzung des heute verlorenen Manuscriptes von Johannesberg im Rheingau in COCHLAEUS J., *Speculum antiquae devotionis circa missam, et omnen alium cultum Dei: ex antiquis, et antea nunquam evulgatis per typographos autoribus, a Joanne Cochlaeo laboriose collectum...*, Mainz 1549. cf. auch TAFT XXVI. Für eine Datierung des Originals cf. JACOB, *Concélébration*, 251-252 Nota 2.

⁸⁴ TAFT XXXV, 4. *The Diataxis*; JACOB, *Concélébration*, 249-52; TAFT, *Pontifical Liturgy*.

Bereich der byzantinischen Euchologie abgespielt. Während die Geschichte des Missale und der anderen liturgischen Bücher des römischen Ritus relativ gut erforscht ist,⁸⁵ ist die Geschichte des Euchologions und der anderen Bücher des byzantinischen Ritus erst noch zu schreiben, die man auf den ersten Blick in zwei Perioden teilen kann, die der handschriftlichen Tradition, und dann die der gedruckten Bücher.⁸⁶

Die handschriftlichen Dokumente für den byzantinischen Ritus beginnen im Vergleich zum Westen⁸⁷ sehr spät mit

---

⁸⁵ cf. VOGEL, *Culte chrétien*, passim.

⁸⁶ cf. PARENTI Notas 2,3: CAPPUYNS N., *L'histoire des livres liturgiques grecs*, Studi Bizantini e Neoellenici 4 (1940), 470-473; PANTELAKIS E., *Les livres ecclésiastiques de l'Orthodoxie*, Irenikon 13 (1936), 521-557; RAES A., *Les livres liturgiques grecs publiés à Venise*, (= Melanges Eugène Tisserant III) ST 233 (1964), 209-222. Die heutigen Ausgaben kann man in zwei Ihrer Herkunft nach getrennten Gruppen einteilen: Venedig-Athen und Rom. Für ein qualitatives Urteil cf. SARGOLOGOS G., *L'altération des textes liturgiques grecs*, Gestes et paroles dans les diverses familles liturgiques, BEL Subs. 14 (1978), 235-258.

⁸⁷ cf. zum Alter der Libelli Missarum V/VI. Jhdt. VOGEL, *Culte chrétien*, 38.

⁸⁸ PARENTI 4-6.

Barb. gr. 336. aus dem VIII. Jhdt.⁸⁸ Dieses Datum steht für die erste Phase des Ikonoklasmus (726-780), auf den die zweite Phase (815-843) folgte. Unterbrochen wurde er durch das zweite Konzil von Nikaia (787), das die dogmatischen Grundlagen der Bilderverehrung definierte. Für die byzantinische Welt stellt der Ikonoklasmus ein politisch-kirchliches Ereignis ersten Ranges dar und ist in den Definitionen des zweiten Nicaenums bis heute neben dem späteren Hesychasmus (14. Jhdt) der bedeutendste Faktor, der die byzantinische Spiritualität und Frömmigkeit bestimmt. Von daher ist es klar, dass diese politisch-kirchlichen Ereignisse einen entsprechenden Einfluss auf das kirchliche Leben, und besonders auf ihr Haupttun, die Liturgie nahmen. Aus dem Ikonoklasmus sind als unbestrittene Sieger die Mönche hervorgegangen. Im Mönchtum sind daher auch die Strömungen und Veränderungen zu suchen, die letztendlich den byzantinischen Ritus zu dem gemacht haben, was er heute ist.

Diese Entwicklung sei hier kurz beschrieben. Der Byzantinische Ritus ist wie der heutige römische Ritus eine Synthese von Elementen verschiedener Herkunft. Der Tradition Konstantinopels verdanken wir das Euchologion, i.e. die Formulare der eucharistischen Liturgien und der Sakramente,⁸⁹ der Hl. Stadt Jerusalem und der Klöster Palästinas das Horologion, i.e. das Stundengebet und einige Riten des

---

⁸⁹ cf. Notam 46.

Festkalenders.⁹⁰ Die Synthese beginnt eigentlich mit Theodor, Abt von Studios (+826), der Mönche aus dem Mar Sabas Kloster bei Jerusalem in die Hauptstadt kommen lässt um das Mönchtum nach der ersten und entscheidenden Phase des Ikonoklasmus neu zu organisieren; es waren die Mönche Palästinas, die den Ikonoklasten am stärksten widerstanden haben und der Folgezeit als Garanten der Orthodoxie galten.
 91 Die Mönche von Studios verbanden die Psalmodie und Hymnen des palästinensischen Horologions⁹² mit den Litaneien und Gebeten der *ᾠσματικὴ ἀκολουθία*, des Stunden-

---

⁹⁰ Für einen Überblick über die Gesamtentwicklung cf.:

ARRANZ, *Les grandes Etapes*; BAUMSTARK, *Denkmäler*; TAFT R., *The Liturgie of the Great Church: an Initial Synthesis of Structure and Interpretation on the Eve of Iconoclasm*, DOP 34-35 (1980-1981), 45-75; TAFT R., *Mount Athos*,.

⁹¹ LEROY J., *La réforme studite*, Il monachesimo orientale

(= OCA 153), Roma 1958, 181-214; EHRHARD A., *Das griechische Kloster Mar Saba in Palästina: Seine Geschichte und seine literarischen Denkmäler*, Römische Quartalschrift 7 (1893), 32-79.

⁹² cf. MATEOS J., *Un Horologion inédit de S. Sabas: Le Codex sinaïtique grec 863 (IX. siècle)* (= Mélanges Eugène Tisserant III), ST 233 (1964), 47-76; etiam ARRANZ, *Les grandes Etapes*, 57.

⁹³ STRUNK O., *The Byzantine Office at Hagia Sophia*, DOP

gebetes des Euchologions der 'Grossen Kirche'.⁹³ Diese studitische Synthese verbreitete sich in der ganzen byzantinischen Welt,⁹⁴ auch in Palästina, wo sie natürlich noch stärker den dortigen monastischen Einflüssen ausgesetzt war. Ende des ersten Jahrtausends sind die wechselseitigen Beziehungen zwischen beiden Zentren sehr intensiv. Der Ritus von Konstantinopel erfährt eine stärkere Monastizisierung und der Ritus von Jerusalem eine stärkere Byzantinisierung, wie es die Dokumente des Ostertriduums besonders gut beweisen.⁹⁵ Nach der Unterbrechung der Liturgie in Palästina durch die Zerstörung Jerusalems durch Hakim (a.1009) stellt man in den jetzt neu entstehenden Handschriften eine Rückkehr zu strengeren lokalen Bräuchen fest.⁹⁶ Diese neue 'neo-sabbaitische' Synthese wird letztlich auf dem Athos

---

9/10 (1955-1956), 175-202; ARRANZ, cf. Notam 45.

⁹⁴ Das älteste studitische Typikon ist das des Patriarchen Alexios von Konstantinopel, einst selbst Mönch von Studios, das er im Jahre 1034 einem von ihm gegründeten Kloster gibt, wird von Theodor Pečerskiĭ ins Slavische übersetzt und als Regel in das Kiever Höhlenkloster, der Wiege des russischen Mönchtums, eingeführt. cf. ARRANZ, *Les grandes Etapes*, 64; TAFT, *Mount Athos*, 184 (48-52).

⁹⁵ cf. TAFT R., *A Tale of two Cities*.

⁹⁶ ARRANZ, *Les grandes Etapes*, 67; TAFT R., *Mount Athos*, 187.

rezipiert, wo sie dann im 14. Jhdt. kodifiziert wird und ihren Siegeszug in der ganzen byzantinischen Welt, mit Ausnahme Süditaliens antritt. 97

c) Die Redaktionen des Euchologions.

Dass diese Entwicklung den bedeutendsten liturgischen Faktor das Euchologion einschliesst, ist nicht anders zu erwarten und bei der Besprechung der Autoren bereits mehrmals angeklungen. Bereits ein Vergleich von Barb. gr. 336. und Sev. 474 mit seinen Altergenossen setzen eine Zeitunterschied von zwei bis drei Jahrhunderten voraus, in denen die Liturgie eine Reihe von Veränderungen und

---

97 Zur Bedeutung des Athos cf. ARRANZ, *Les grandes Etapes*, 60; TAFT R., *Mount Athos*, 179-194. Zu Süditalien cf. JACOB, *Evoluzione*.

98 cf. PARENTI 45 (281). Theologisch befinden wir uns zwischen der Historia Ecclesiastica des Patriarchen Germanus I. (715-730) (cf. BORNERT 125ss) und der Protheoria des Nikolaus bzw. Theodor von Antida (1055-163), (cf. BORNERT 181ss, über die genaue Datierung 196ss), die zwei wichtigsten Liturgiekommentare der Zeit. Für die theologische Veränderungen, insb. die Interpretation des grossen Einzugs cf. SCHULZ H.-J., *Die byzantinische Liturgie. Vom Werden ihrer Symbolgestalt (= Sophia 5), Freiburg i. Brsg. 1964.*

Entwicklungen, in anderen Worten Reformen erlebt hat.⁹⁸ Die ältesten Euchologia beginnen mit der Basiliusliturgie, auf die ein meist mit dem Katechumenengebet, und damit durch Basilius zu ergänzendes Chrysostomusformular folgt.⁹⁹ Wenn im IX. Jhdt. in Konstantinopel die Basiliusliturgie noch die Liturgie an sich ist,¹⁰⁰ kommt im X/XI. Jhdt. in Konstantinopel eine Bewegung in Gang, die sich besonders daran zeigt, dass die Chrysostomusliturgie, die nach und nach ihr bis dahin unvollständiges Formular durch Basilius vervollständigt, ihren Platz im Euchologion wechselt und an

---

In das IX. Jahrhundert fällt die Slavenmission. Aus der Folgezeit besitzen wir das Euchologium Sinaiticum (Sin. glagol. 37, X/XI. Jhdt.), wahrscheinlich eine Kopie eines Originals des IX. Jhdts; neben Teilen des konstantinopolitanischen Euchologions auch nicht zu leugnende westliche Einflüsse. cf. FRCEK I/II; ARRANZ, *Euch. Sin.*; MIKLAS H., *Litterae Palaeoslovenice*, *Saeculum* 40 3/4 (1989), 263ss.

⁹⁹ JACOB, *Tradition*, 112-113; JACOB, *Version georg.*, 72-75; JACOB, *Evoluzione*, 51; PARENTI, *Presentazione*, 45-47; PARENTI 45.

¹⁰⁰ cf. die lat Übersetzung der byz. Liturgien in Paris *Nouv. Acquis. lat.* 1791 (XII. Jhdt.), wo Basilius noch einfach mit *Missa Graecorum* bezeichnet wird; ed. STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, cf. 92-93. cf. PARENTI, *Presentazione*, 46 (36).

die erste Stelle tritt, d.h. zum Normalformular wird, während vorher die Basiliusliturgie das am meisten gebrauchte Formular war.¹⁰¹ In der Peripherie jedoch werden noch lange Euchologien der alten Redaktion kopiert.¹⁰²

Parenti in seinem Studium der Chrysostomusanaphora in Handschriften des älteren Typus Basilius-Chrysostomus ergänzt die Aussagen Jacobs beträchtlich. Die in diesen Handschriften zu findende archaische Redaktion der Chrysostomusanaphora erfährt mehr oder weniger spontan den Einfluss von Basilius und gebiert Ende X., Anfang XI. Jhdt eine neue in Konstantinopel 'kanonisierte' Redaktion mit charakteristischen, nicht nur von Basilius stammenden Lesearten, und zwar völlig unabhängig vom Gebrauch der

---

¹⁰¹ Ein Zeuge dieses Wechsels sind die "Fragen und Antworten" des Euthymius (+30.V.1028), zweiter Abt des georgischen Iviron-Klosters auf Athos. Dieses Dokument zeugt für die verstärkte Byzantinisierung Georgiens in dieser Zeit. Jemand erbittet in Frage 6 eine Antwort zur einst in Georgien gefeierten Jakobusliturgie. Euthymius sagt, dass die Jakobusliturgie ausser Gebrauch gekommen sei, und alle die Chrysostomusliturgie gebrauchten, oder in der Fastenseit die des Basilius. cf. PERADSE G., *Ein Dokument aus der mittelalterlichen Liturgiegeschichte Georgiens*, Kyrios 1 (1936), 77, zitiert in TAFT, *Mount Athos*, 185 mit reicher Bibliographie.

¹⁰² JACOB, *Tradition*, 113.

beiden Liturgien.¹⁰³ Das bedeutet, auch wenn noch lange Zeit Euchologia des alten Typs geschrieben werden, so macht sich der Einfluss der Hauptstadt doch bemerkbar. Was hier geschieht ist eine wahre Liturgiereform, auch wenn kein of-

---

¹⁰³ PARENTI, *Anafora*, bes. 151-153; cf. Anm. 48.

¹⁰⁴ In der Hauptstadt findet zur gleichen Zeit ein neuer Typus von Kirchenbau Eingang, der für den heutigen Ritus klassische aber eigentlich monastische 'Normbau' der dreiapsidialen Kreuzkuppelkirche. (cf. Klosterkirche des Konstantin Lips (a. 907) ein dreigeteiltes Haupthaupt im Osten. MANGO 199, 264; S. Salvator in Chora 240; e.a. passim.) || Die vorikonoklastischen Kirchen Konstantinopels hatten einen offenen von π - förmigen in das Schiff hineinragenden von offenen Schanken umschlossenen Altarraum, der vor der grossen mit dem hohen Synthronos ausgefüllten Apsis lag; in der Mitte des Schiffes stand der Ambon. Die Nebenfunktionsräume von Skeyophylakion, u.a. als Ort der Prothesis, (cf. TAFT 185-191; MATHEWS 105-116, DESCOEUDRES, *Pastophorien*, 85-126) und Baptisterium befanden sich als separate Gebäude ausserhalb des Hauptraumes. (cf. zur Gesamtentwicklung der byz. Sakralarchitektur: MANGO; MATHEWS; KRAUTHEIMER R., *Early Christian and Byzantine Architecture*, 1965; RUGGIERI V., *Byzantine Religious Architecture (582-867): Its History and Structural Elements*, (= OCA 237), Roma 1991; zum Skeuophylakion: MATHEWS 16-19 (Abb. 2,3.) Hagia Sophia,

fizielles Dokument, kein Rechtsakt Zeugnis davon ablegt.¹⁰⁴

Der Wechsel der Position der Chrysostomusliturgie ist nur ein Indiz für die Veränderungen innerhalb des Gesamtinhalts des Euchologions, die Arranz nach seinem Quellenstudium für die Sakramente in eine Arbeitshypothese gekleidet hat: Die Euchologienhandschriften gehören zwei Perioden an; sie sind vor- oder nachikonoklastisch.¹⁰⁵ Seine weiteren Studien zu den Sakramenten des alten konstantinopolitanischen Euchologions vertieft seine Arbeitshypothese zu einer Tatsache, indem verschiedene Gebete zwei Redaktionen aufweisen: So das Gebet für das Kind am 40. Tag nach der Geburt,¹⁰⁶ das Gebet acht Tage nach der Taufe zum Abwaschen des Myron, das Gebet zum Abschneiden der Haare des Kindes und das Anlegen des Schleiers für ein Mädchen.¹⁰⁷ Eine alte und neue Redaktion zeigen ebenfalls die Rubriken zur Myronweihe¹⁰⁸ und wie damit zu erwarten auch andere Riten und Gebete.

Von den beiden möglichen Redaktionen eines Gebetes dürfen wir die ältere ganz klar bei Barb. gr. 336. erwarten, aber sehr oft auch bei den aus der bekanntlich immer konservativeren Peripherie stammenden Kopien des

---

85,116 (Abb. 4) Hagia Eirene.

¹⁰⁵ ARRANZ, *Sources*, 322-323; cf. Notam 82.

¹⁰⁶ ARRANZ, *Premier Catecumenat*, 292-296.

¹⁰⁷ ARRANZ, *Baptême II.*, 39-40, 49-50, 57-58.

¹⁰⁸ ARRANZ, *Myron*, 324-325, 330-331.

Euchologions, namentlich den italogriechischen und palästinensischen Handschriften, sodass eine grössere Differenz zwischen Coisl. gr. 213 (a.1027) und Sev. 474 (X.Jhdt) besteht, als zwischen Sev. 474 und dem zwei bis drei Jahrhunderte älteren Barb. gr. 336. 109

Jede Euchologionhandschrift ist 'sui generis' und hat eine je eigene Geschichte, einen eigenen Redaktor, der es für eine bestimmte Situation geschaffen hat. So beweist es das Quellenmaterial verschiedener Herkunft und Bestimmung, das der Kopist miteinander verband; somit ist keine Handschrift der anderen gleich.¹¹⁰ Schon im Stammteil der ersten Hand von Sev. 474. sind auf den ersten Blick der anderartige literarische Genus der Professriten,¹¹¹ und die mit Ekphonesezeichen versehenen Lesungen und die grosse Oration

(A) Sev

¹⁰⁹ PARENTI 46.

¹¹⁰ cf. Kap. 4.

¹¹¹ cf. NN.190.-214.

¹¹² cf. NN.221.-230., N.61. Zur Frage der Ekphonesezeichen cf. WELLESZ, *Die Epochen der byzantinischen Notenschrift*, OChr 7, Serie 3 (1932), 279; berichtigte Tabelle der Lesezeichen in: WELLESZ E., *Música bizantina*, (=Colección Labor, Sección V, N.264) Barcelona 1930; METZGER, *Greek Lectionaries*, 44. Zur Gesamtdiskussion cf. STRUNK O., *Specimina notationum antiquiorum, Folia selecta ex variis cod. saec. X. XI. et XII.*, (= MMB, series principalis 7), Kopenhagen 1966,

der Wasserweihe am 6. Januar erkennbar,¹¹² die beide eine bedeutend schlechtere Orthographie aufweisen als der Rest der Handschrift. Die Evangelienperikopen des Synaxariums sind mit den κεφάλαια des Eusebius versehen.¹¹³ Die Schwierigkeit besteht darin die Euchologien in eine noch fließende von vielen Faktoren bestimmte Entwicklung einzuordnen, anders ausgedrückt wo befindet sich Sev. 474 in dieser Entwicklung; wie verhält sich unser Codex zur alten und neuen Redaktion des Euchologions. Als wirkliches Hilfsmittel bietet sich dazu nur die Einzelkritik im Vergleich mit anderen Quellen an.

5. Versuch einer Analyse

A) Der Inhalt des Codex Sev. 474.

Manchmal sind die einzelnen liturgischen Einheiten in den Handschriften mit einer durchlaufenden Nummerierung versehen, angefangen von Barb. gr. 336. mit 244 Stücken; er

---

wo Strunk die schweigende liturgische Revolution anspricht, indem er um das Jahr 1050 in Konstantinopel einen schlagartigen Wechsel der Notenschrift konstatiert, *Specimina*, 15.

¹¹³ cf. MATEOS, *Typicon II*, 233 (1); METZGER, *Greek Lectionaries*, 42; Mc ARTHUR H.K., *The Eusebian sections and Canons*, *Cath. Biblical Quarterly* 27 (1965), 250-256.

weist jedoch keinen Index auf.¹¹⁴ In Sev. 474 ist das Ende des Index erhalten und weist auf 98, resp. 99 Einheiten auf.¹¹⁵ Coisl. gr. 213 (a. 1027),¹¹⁶ Bodl. Auct. E.5.13. (XII. Jhdt.)¹¹⁷ und Ethn. Bibl. 662 (XIII. Jhdt.)¹¹⁸ und einige andere beginnen mit einem Index. In Sev. 474 lassen sich gelegentlich am Textrand Nummerierungen erkennen und weisen kleine Anomalieen auf, die beweisen, dass sie nachträglich eingetragen wurden. Wie in Barb. gr. 336. wird in der Chrysostomusliturgie der eucharistische Teil im eigentlichen Sinne mit der εὐχὴ τῆς προσκομιδῆς als eine Einheit nummeriert. Erst das Gebet hinter dem Ambo erhält eine weitere Nummer.¹¹⁹ Dasselbe dürfen wir in Analogie auch von der Basiliusliturgie annehmen, obwohl hier die Nummerierung beim Ambogebet fehlt, und auf Γ' direkt Σ' am Beginn von Chrysostomus als Nummerierung der Katechumenen- und Gläubigengebete folgt. Ζ' bezeichnet den eucharistischen Teil und Η' bezeichnet das Ambogebet.¹²⁰ Ähnlich müsste es

---

¹¹⁴ PARENTI 12.

¹¹⁵ N.1. (f.3r), cf. Tafel 1.

¹¹⁶ DUNCAN 1-8, VIII-XV (ff.3r-7r)

¹¹⁷ JACOB, *Mess.*, 292-294 (ff.2r-5r)

¹¹⁸ ARRANZ, *Sources*, 317 (ff.23r-27r)

¹¹⁹ Das bestätigt die Bedeutung von προσκομιδῆ als Synonym von ἀνάφορα. cf. hierzu PARENTI, *Nota*; Taft 360; MATEOS, *Celebration*, 179.

¹²⁰ cf. Σ' = N.30.; Ζ' = N.33.; Η' = N.45.

sich beim entsprechenden Teil die Liturgie der vorgeweihten Gaben verhalten, wo das Gebet der Katechumenen die Nummer θ' trägt. Die nächste sichtbare Nummer in Sev. 474 ist IB' für die Wasserweihe; Es bleiben I' und IA' übrig. Teilt man in Analogie zur Chrysostomysliturgie I' der εὐχὴ μετὰ τό. Νῦν αἱ δυνάμεις, und IA' der εὐχὴ ὁπιστάμβωνος τῶν προηγιασμένων zu, kommt man zum gleichen Ergebnis.¹²¹ Die kleinen Horen sind als solche jede mit nur einer durchlaufenden Nummer bezeichnet. Typisch für Sev. 474 ist damit, dass er grössere liturgische Einheiten unter einer Nummer zusammenfasst.

Hier folgt nun der Inhalt des Euchologions wie er sich heute bietet, bzw. was der Index an verlorenen Titeln noch anzeigt. Jeder Themenkreis ist mit einem Buchstaben durchlaufender Reihenfolge versehen, und die Einzelargumente mit einer innerhalb des Themenkreises durchlaufenden Nummerierung versehen. Am rechten Rand sind entsprechend zuerst die Foliennummerierung des Codex, gefolgt von der Nummerierung der Textausgabe. Diese Methode wurde gewählt um die Vielschichtigkeit der Handschrift besonders im zweiten Teil etwas zu erhellen.

	ff.	NN.
A. Ende des Pinax	3r	1

¹²¹ cf. θ' = N.48.; N.53.; N.57.; IB' = N.59.

B. Basiliusliturgie	3v-25v	2-29
C. Chrysostomusliturgie	26r-34v	30-47
D. Praesanctificatenliturgie	34v-40v	48-58
1 E. Gebete und Feiern im lit. Jahr		
1) Grosser Haghiasmos	40v-46v.	59-64
F. Initiatio christiana	46v-51v	65-73
1) 'Erstes Katechumenat'	46v-47r	65
2) 'Zweites Katechumenat'	47r-49v	66-68
3) Taufe - Myron	50r-51v	69-73
1 G. Stundengebet	51r-75r	74-110
1) Hesperinos	51r-61r	74-89
2) Orthros	61v-71r	90-105
3) Pannychis	71v-75r	106-110
2 E. Gebete und Feiern im lit. Jahr	75r-97v	111-123
2) Gonyklisia	75r-92r	111-117
3) Palmweihe	92r-92v	118
4) Fusswaschung	92v-97v	119-123
2 G. Stundengebet	97v-109r	124-150
4) Prim	97v-99v	124-128
5) Terz	99v-101v	129-133
6) Sext	101v-103r	134-138

7) Non	103r-104v	139-143
8) Tritoehtë	105r-109r	144-150
INQUINATIO		
1 (H) Gebete und Riten in versch. Anliegen	109r-111v	151-152
1) Ritus für ein verunreinigtes Ol- oder Weingefäß	109r-110v	151
2) Gebet über einen verunreinigten Brunnen	110v-111v	152
1 (I.) Bussgebete	111v-113r	153-154
1) Für jene die gezwungen wurden Unreines zu essen	111v-112r	153
2) Für jene, die Unreines gegessen haben	112r-113r	154
J. Wiederversöhnung der Häretiker und Apostaten mit der Kirche	113r-117r	155-158
1) Häretiker verschiedener Kategorien	113r-115v	155-157
2) Unfreiwillige Apostaten wegen Barbaren (Ikonoklasten?)	115v-117r	158
2 (I.) Bussgebete	117r-119v	159-163
3) Für jene, die sich bekehren	117r-117v	159
4) Für jene, die bekennen	118r	160
5) Für jene, die leicht schwören	118r-118v	161

6) Für jene von Strafe loszu- sprechenden	118v-119r	162
7) Für die nächtl. Pollution	119v	163
K. Exorzismen	119v-123r	164-165
1) Für von unreinen Geistern Geplagte	119v-120v	164
2) Für von unreinen Geistern heimgesuchte Häuser	120v-123r	165
2 (H.) Gebete und Riten für versch. Anliegen	123r-124r	166-167
3) Für eine gute Reise zu Schiff	123r	166
4) Für ein Schiff, dass in See sticht	123r-124r	167
3 (G.) Stundengebet		
9) Mesonyktikon	124r-126r	168-172
3 (H.) Gebete und Riten für versch. Anliegen	126r-131v	173-183
5) Für jene, die Erstlingsfrüchte darbringen	126r-126v	173
6) Für jene, die neue Früchte darbringen	126v-127r	174
7) Für den Beginn der Weinlese	127r-127v	175
8) Für den Beginn der Aussaat	127v-128r	176
9) Für Trockenheit	128r-129r	177
10) Für die Ernte	129r-129v	178
11) Für die Kollyben zu Ehre		

der Heiligen	129v-130r	179
12) Für Erdbeben	130r-131r	180
13) Gebet für die Prozession bei Erdbebengefahr	131r	181
< 14) Gebet zur Grundsteinlegung > einer Kirche	131r-131v	182
15) Für die Segnung eines Hauses	131v	183
3 (E) Gebete und Feiern im lit. Jahr		
5) Anderer grosser Haghiasmus	132r-140v	184-189
4 (H) Gebete und Riten für versch. Anliegen	3r	Index
16) Gebet für das Scheiden der Seele.		
17) Gebet für das erste Haarschneiden eines Knaben.		
18) Gebet für den Frieden unter ver- feindeten Brüdern.		
< 19) Gebet für die Wiedereröffnung > einer entweihten Kirche.		
20) Gebet zur Kommunion.		
(L) Initiatio monastica	141r-169v	190-214
1) Kleines Schema	141r-144r	190-194
2) Grosses Schema	144r-168v	195-212
3) Ablegen des Koukoulions	169r-169v	213-214
M. Kalender	170r-174v	215-217
1) Synaxarium	170r-172v	215

2) Kanonarion	3r	Index
a) Matutin am Karsamstag	173r	216
b) Vesper am Karsamstag, (Ostervigil)	173r-174v	217
N. Prokeimena, Allelujaria, Perikopen		
und Communia varia	174v-218v	218-235
1) Morgenprokeimena der acht Töne	174r-175r	218
2) Prokeimena der Sonntagsliturgie	175r-175v	219
3) Stichoi zum Alleluja	175v	220
4) Commune Resurrectionis et Martyrum	176r-177r	221
5) Commune Martyrum	177r-178v	222
6) Commune Apostolorum	178v-180r	223
7) Commune Pontificum	180r-181v	224
8) Commune Pont. et Martyrum	181v-183r	225
9) Commune B.M.V.	183r-184r	226
10) Commune Angelorum	184r-185r	227
11) Commune pro infirmis	185r-186v	228
12) Commune defunctorum	186v-187v	229
13) Die elf Morgenevangelien	187v-208r	230
14) Anderes Commune Angelorum	208r-210v	231
15) Commune Joan. Baptistae	210v-212v	232
16) Anderes Commune B.M.V.	212v-214v	233
17) Commune Monachorum	214v-216v	234
18) Commune Mart. Mulierum	216v-218v	235

E. Gebete und Feiern im lit. Jahr	3r	Index

6) Ambongebete für die Feste.

7) Horen für Gründonnerstag
und Karfreitag.

O. Begräbnis der Mönche 218v-230v 236-243

L. Initiatio monastica

4) Anderes grosses Schema 231r-255v 244-260

Wie in der codikologischen Beschreibung bereits angeklungen ist, ist der Kodex nicht vollständig erhalten. Von den 98, resp. 99 im Index angegebenen Titel tragen 45 im Kodex noch vorhandene Einheiten sichtbar eine Nummer; 13 weitere lassen sich durch Rekonstruktion kleiner Lücken in der fortlaufenden Numeration hinzufügen, was eine Anzahl von 58 Einheiten ergibt. Würde man die verlorenen Teile des Taufordo und der Trithektê dazurechnen und weitere Lücken durch hypothetische Nummernzuweisung schliessen, blieben noch ca. 15 bis 20 Einheiten übrig.¹²² Da der Zelebrant immer nur als ἱερεύς, nie als ἀρχιερεύς bezeichnet wird und der Pontifex lediglich in den Anaphoren kommemoriert wird, dürfen wir davon ausgehen, dass die Pontifikalriten nie Teil unseres Euchologions waren, und wir können Sev. 474 wie Len. gr. 226 als 'presbyterales' Euchologion bezeichnen. Es

---

¹²² Die Nummerierung muss noch eingehend am Original geprüft werden.

6) Ambongebete für die Feste.

7) Horen für Gründonnerstag
und Karfreitag.

O. Begräbnis der Mönche 218v-230v 236-243

L. Initiatio monastica

4) Anderes grosses Schema 231r-255v 244-260

Wie in der codikologischen Beschreibung bereits angeklungen ist, ist der Kodex nicht vollständig erhalten. Von den 98, resp. 99 im Index angegebenen Titel tragen 45 im Kodex noch vorhandene Einheiten sichtbar eine Nummer; 13 weitere lassen sich durch Rekonstruktion kleiner Lücken in der fortlaufenden Numeration hinzufügen, was eine Anzahl von 58 Einheiten ergibt. Würde man die verlorenen Teile des Taufordo und der Trithektê dazurechnen und weitere Lücken durch hypothetische Nummernzuweisung schliessen, blieben noch ca. 15 bis 20 Einheiten übrig.¹²² Da der Zelebrant immer nur als ἱερεὺς, nie als ἀρχιερεὺς bezeichnet wird und der Pontifex lediglich in den Anaphoren kommemoriert wird, dürfen wir davon ausgehen, dass die Pontifikalriten nie Teil unseres Euchologions waren, und wir können Sev. 474 wie Len. gr. 226 als 'presbyterales' Euchologion bezeichnen. Es

---

¹²² Die Nummerierung muss noch eingehend am Original geprüft werden.

fehlen vor aber allem die so oft bezeugten vielfältigen Gebete für die Kranken und die Verstorbenen, die wir damit in irgend einer Form auch in Sev. 474 vermuten dürfen. In Len. gr. 226, f.98r, folgt nach dem Gebet über den Grundstein der Kirche und dem Haussegen $\mu\eta\eta\sigma\tau\alpha$ und $\gamma\acute{\alpha}\mu\omicron\varsigma$.¹²³ Unser Codex hat dieselbe Reihenfolge dieser Gebete, nur fehlt nach dem Titel der Text der Haussegnung,¹²⁴ da ein neuer Quaternion mit dem späteren Formular des grossen Hagiasmos eingefügt ist.¹²⁵ Der Haussegen könnte wie in Barb. gr. 336 und Len. gr. 226.: 'Ο θεός ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ καταξιώσας ὑπὸ τὴν σκηνὴν Ζακχαίου εἰσελθεῖν, gelautet haben.¹²⁶ Auch dürfte man die ἀδελφοποίησις denken, die sich in den Euchologien an verschiedenen Stellen, meist aber im zweiten Teil unter den Gebeten für verschiedene Anliegen befindet und sehr alt ist.¹²⁷ Es ist zwar ein Argument 'ex

¹²³ JACOB, *Len.*, NN.161.-169.

¹²⁴ cf. NN.182.; 183.

¹²⁵ NN.184.-189 (ff.132r-140v), cf. Anm. 67.

¹²⁶ GOAR 489; ER 315; EV 492; FRCEK 677; JACOB, *Len.*, N.160, PASSARELLI N.265; STASSI N.305; RUGGIERI, *Gb XI*, N. 19.14; PARENTI N.183; Coislin gr. 213 f. 113v; Ethn. Bibl. 662 f.117r; Sin. gr. 959 f. 103v; Sin. gr. 961 f. 88r; Sin. gr. 962 f.125r; Grottaferrata Γ.Β. IV f.106v.

¹²⁷ cf. ARRANZ, *Sources*, 327 (11); STASSI NN.297.-298.; JACOB, *Len.*, NN.191.-192; JACOB, *Mess.*, N.45; PASSARELLI NN.206.-208; PARENTI N.211.

silentio', reine Hypothese, aber es spricht nichts gegen eine Präsenz dieser Riten auch in Sev. 474. Erst dann wäre es ein 'pfarrliches' Euchologion im vollen Sinne.¹²⁸ Durch Vergleich mit anderen Euchologia soll versucht werden wenigstens einige im Index angegebenen nicht vorhandenen Teile zu identifizieren, soweit das möglich ist:

(H. 16) ΠΗ' Εὐχὴ εἰς ψυχὴν κρινομένην.

Δέσποτα Κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ πάντα ἄνθρωπον θέλων σωθῆναι.¹²⁹

(H. 17) ΠΘ' Εὐχὴ εἰς τὸ κουρεῦσαι παῖδα.

Σὲ ἱκετεύομεν Κύριε ὁ θεός, ὁ ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς κολυμβίθρας.¹³⁰

(H. 18) Ϟ' Εὐχὴ ἐπὶ εἰρηνευόντ(ων) ἀδε(λφῶν) ἔχθρ(ας).

Εὐχαριστοῦμέν σοι, Δέσποτα φιλόανθρωπε, τῷ βασιλεῖ τῶν

¹²⁸ cf. ARRANZ, *Sources*, 305.

¹²⁹ GOAR 587; JACOB, *Len.*, N.216; JACOB, *Mess.*, N.14.4; STASSI N.333; PARENTI N.214; Gb IV, 122r; Sin. gr. 959, 103r; Coisl. gr. 213, 110r; Ethn. Bibl. 662, 197r.

¹³⁰ ARRANZ, *Baptême II.*, 50 (16), cf. 59: la prière [B7:2]; GOAR 307; STASSI N.161; PASSARELLI N.181.; JACOB, *Len.*, N.201; JACOB, *Mess.*, N.8.4; PARENTI N.208; Sin. gr. 957, 20; Sin. gr. 959, 97v, 99r;

¹³¹ GOAR 705/6; STASSI N.301; PASSARELLI N.204.; Coisl. gr.

αἰώνων καὶ δοτῆρι τῶν ἀγαθῶν. 131

(H. 19) ρΑ' Εὐχὴ εἰς ἀνοίξαι ἐκκλησίαν.

Δέσποτα Κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, δυσποῦμέν σε τὸν ἕλεων 132

(H. 20) ρΒ' Εὐχὴ εἰς τὸ κοινωνῆσαι. 133

312, 144; Ethn. Bibl. 662, 175; Gb X, 95r.

132 GOAR 493; PASSARELLI N. 243; STASSI N.209; Coisl. gr. 213 f.119v; Ethn. Bibl. 662 f.198v.

133 Ich habe kein Gebet mit dem gleichen oder ähnlichen Titel gefunden. Die späteren Euchologia weisen jedoch verschiedene Kommuniongebete auf; cf. ARRANZ; *Sources*, 326 (F.).

134 Besonders die peripheren Kopien, die italogriechischen und palästinensischen Euchologia sind sind reich an diesem Genus von Gebeten, cf. JANERAS S., *L'antico Ordo agiopolita di quaresima conservato nelle preghiere italo-greche del ambone*, *Ecclesia Orans* 5 (1988), 77-87; Editionen: ORLOV 221-381; MINISCI T., *Le preghiere ὈΠΙΣΘΑΜΒΩΝΟΙ dei Codici criptensi*, I. BBGG 2 (1948), 65-75, 117-126; II. BBGG 3 (1949), 3-10, 61-66, 121-132, 185-194; BBGG 4 (1950), 3-14; JACOB A., *Les prières de l'ambon du Barberini gr. 336 et du Vat. gr. 1833*, *BIHBR* 37 (1966), 71-94; JACOB A., *Nouveaux document italo-grecs pour servir à l'histoire du texte des prières de*

(E. 6) ρΗ' Ὁπιστάμβωνα τῶν ἑορτῶν. 134

(E. 7) Αἱ ὥραι τῆς μεγάλης ε' καὶ τῆς μεγάλης
Παρασκευῆς. 135

B) Sev. 474 im Vergleich mit anderen Quellen.

Mehrmals ist die palästinensische Herkunft unseres Codex angesprochen worden und kann nicht verleugnet werden wie verschiedene Elemente direkt beweisen. Um unsere Handschrift genauer klassifizieren zu können, bietet sich ein Quellenvergleich seines Inhaltes mit anderen Handschriften an, um der Herkunft der verschiedenen Quellen etwas näher zu kommen. Die zum Vergleich herangezogenen Euchologia sind von vorne herein in drei Kategorien, entsprechend ihrer geographischen Provenienz eingeteilt: A) Palästinensische Kopien des Konstantinopolitanischen Euchologions, B) ihre nächsten Verwandten, die italo-griechischen Handschriften und C) Euchologia der hauptstädtischen Tradition. Es soll

---

l'ambon, BIHBR 38 (1967), 109-144. JACOB A., *Les prières de l'ambon du Leningr gr. 226*, BIHBR 42 (1972), 109-139.

135 cf. PHOUNTOULÊS I., *Αἱ μεγάλαι ὥραι τῆς μεγάλης πέμτης, μεγάλης παρασκευῆς καὶ τοῦ μεγάλου σαββάτου, κατὰ τὸν ἀριθμ. 7 κώδικα τῆς ἐν Ἀθῆναις ἐθνικῆς βιβλιοθήκης*, Thessalonica 1964.

versucht werden mit einer Auswahl aus dem weiten Bestand des byzantinischen liturgischen Erbes die drei grossen Zentren liturgischer und litterarischer Produktion in den Blick zu nehmen, d.h. Konstantinopel, Palästina/Sinai und die Magna Graecia, Süditalien.

Zuerst seien die einzelnen Euchologien kurz vorgestellt.¹³⁶

A) Periphere Euchologien (Palästina/Sinai)

Es werden sechs Exemplare benutzt, eines aus dem X. Jhdt, zwei aus dem XI. Jhd, zwei weitere aus dem XI/XII. Jhdt und eines aus dem XII. Jhdt.

1) Sinai gr. 957 (X. Jhdt.)

Sigla S57

Pergament, 123 x 87 mm., ff. 85

Am Anfang und am Ende beschädigt,¹³⁷ sein konstantinopolitanische Kern ist mit peripherem Material angereichert, wahrscheinlich in Palästina.¹³⁸

¹³⁶ Da die Quellen in Parentis Werk sehr detailliert und mit grosser Akribie beschrieben sind, sollen hier nur die wichtigsten Daten aufgezeigt werden: PARENTI 17-23. Für die Datierung der Handschriften ebenfalls TAFT 435-440, Chronological List of Manuscripts.

¹³⁷ Beschr. in DMITR. II, 1-12; PARENTI 20 (216)-(219)

¹³⁸ JACOB, *KTIETA TON YAATON*, 147.

2) Sinai gr. 958 (XI. Jhdt.)

Sigla S58

Pergament, 188 x 157 mm, ff. 118

Presbyterales Euchologion¹³⁹ aus Palästina¹⁴⁰ mit monastischen Einflüssen¹⁴¹ und einigen euchologischen Eigenheiten.¹⁴²

3) Sinai gr. 959 (XI. Jhdt.)

Sigla S59

Pergament, 147 x 120 mm, ff. 152

Pontifikales Euchologion¹⁴³ konstantinopolitanischer Tradi-

---

¹³⁹ Beschr. in DMITR. II, 19-39, Chrysostomusanaphora: PARENTI, *Anafora*, 135-145.

¹⁴⁰ JACOB, *ΚΤΙΣΤΑ ΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ*, 147.

¹⁴¹ Reduktion der Orthrosgebete (ff.32r-36v); Gonyklisia mit sabbaitischer Hymnographie (ff. 49-60r).

¹⁴² Besondere Zusatzgebete (Ambongebete) zu den Horen. cf. PARENTI 20 (235).

¹⁴³ Beschr. in DMITR. II, 42-64; ARRANZ, *Sources*, 306-308. Lücke zwischen ff. 94 und 95. cf. PARENTI 20 (236)-(251).

¹⁴⁴ cf. die Krönung des βασιλεύς (ff.126-128r), cf. PARENTI 20 (237).

¹⁴⁵ Gebete vor und nach dem Evangelium des Orthros (ff.77r,78r), Weihrauchgebet und Ankleidegebete in der Liturgie und Prologos des grossen Haghiasmos (ff. 95v-

tion¹⁴⁴ mit einigen palästinensischen Einflüssen. 145

4) Sinai gr. 961 (XI/XII. Jhdt.) Sigla S61

Pergament, 156 x 128 mm, ff. 100

Presbyterales Euchologion¹⁴⁶ mit palästinensischen Elementen.¹⁴⁷

5) Sinai gr. 962 (XI/XII. Jhdt.) Sigla S62

Pergament, 148 x 112 mm, ff. 202

Presbyterales Euchologion¹⁴⁸ unbekannter Herkunft mit einigen palästinensischen Elementen. 149

6) Paris Coislin gr. 214. (XII. Jhdt.) Sigla Coisl.214

Pergament, 218 x 150 mm, ff. 236 (+39a), 24-28

97r).

¹⁴⁶ Beschr. in DMITR. II, 75-83, Lücke zwischen ff. 50 und 51. cf. PARENTI 20 (252)-(258).

¹⁴⁷ Ein seltenes Ambongebet in Chrysostomus; cf. JACOB, *Skeuophylakion*, 57-58. Für die edierten Teile cf. PARENTI 21 (256)-(258).

¹⁴⁸ Am Anfang beschädigt, Beschr. in DMITR. II, 64-75; cf. PARENTI 21 (259)-(260). Perikopenanhang ff. 172r-202.

¹⁴⁹ Ambongebete für die Horen (cf. S58) und Prologos für den grossen Haghiasmos

Presbyterales Euchologion, beschädigt am Anfang, konstantinopol. Kern mit peripheren Elementen,¹⁵⁰ wahrscheinlich Palästina oder Sinai. 151

B) Periphere Euchologien (Südtalien)

Es werden sechs Exemplare benutzt, eines aus dem VIII. Jhdt, vier aus dem X. Jhdt, eines aus dem X/XI. Jhdt und eines aus dem XII. Jhdt.

1) Barberini gr. 336. (VIII. Jhdt.)

Sigla Barb.336

Pergament, 190 x 133 mm, ff. 279

¹⁵⁰ Sehr lückenhafte Beschreibung in DEVRESSE R., *Catalogue des Manuscrits Grecs II, Le Fonds Coislin*, Paris 1945, 195. Er subsumiert die παννυχίς, ff.39v-40r, im ὄρθρος, und verwechselt die εὐχή εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον λαμβάνον ὄνομα τῇ η' ἡμέρᾳ, f.45r. mit der postbaptismalen Myronsalbung.

¹⁵¹ cf. Die Intention in der ἐκτενή, f.3v: Ἔτι δεομεθα ὑπὲρ τοῦ βυσθῆναι τὴν πόλιν ταύτην καὶ πᾶσαν πόλιν καὶ χῶραν ἀπὸ λοιμοῦ, λιμοῦ, σεισμοῦ, καταποντισμοῦ, μαχαίρας, etc., bekannt aus der λιτή der sabbaitischen Vesper, cf. ER 18, und das Ambongebet in Basilios f.30r: Δ. Κ. Ι. Χ. ὁ Σ. ἡ. ὁ καταξιώσας ἡμᾶς, bekannt aus S57, f.29v; S58, f.96r; S59, f.18r; S61, f.83v; S62, f.33v; BARB 336, f.245v und LEN, f.29r; cf N.28.

Por

Die älteste erhaltene Euchologionhandschrift überhaupt, 152
italogriechischer Provenienz¹⁵³ mit ägyptischen und
palästinensischen und lokalen Elementen. Pontifikal- und
Patriarchalritenriten konstantinopolitanischer Tradition mit
den Riten für den βασιλεὺς ¹⁵⁴Im Anhang Canones Apostolorum
und Constitutiones Apostolorum.¹⁵⁵

2) Grottaferrata Γ.β. IV (X. Jhdt.)

Sigla GbIV

Pergament, 150 x 120 mm, ff. 141.¹⁵⁶

Monastisches Euchologion¹⁵⁷ und stammt aus S. Elia di Car-

¹⁵² Eingehend bearbeitet und beschrieben in PARENTI, Lücke
ff. 16v-17r. Beschr. in ARRANZ, *Sources*, 295-300

¹⁵³ PARENTI 6 (57), 77.

¹⁵⁴ PARENTI NN. 157.-168. (ff.159r-175r); NN. 171.-181.
(ff.176v-184v)

¹⁵⁵ PARENTI 74.

¹⁵⁶ Nicht in der korrekten Reihenfolge gebunden.

¹⁵⁷ Schlecht beschrieben in ROCCHI 251-252; cf. PARENTI 18
(150)-(167). In der Chrysostomusanaphora: Μνήσθητι,
Κύριε, καὶ τῆς μονῆς ταύτης ἐν ᾗ παροικοῦμεν (f.24r,
cf. f.94r)

¹⁵⁸ PETTA M., *Codici del Monastero di S. Elia di Carbone
conservati nella Biblioteca dell' Abbazia di
Grottaferrata*, *Vetera Christianorum* 9 (1972), 160, 168;
für die edierten Teile PARENTI 18 (154)-167).

bone in Lucanien.¹⁵⁸

3) Grottaferrata (Γ.Β. VII) (X. Jhdt.) Sigla GbVII

Pergament, 170 x 135 mm, ff. 174.

Euchologion bestehend aus drei verstümmelten Euchologien des X. Jhdts, alle drei kalabresischer Herkunft¹⁵⁹ herausgegeben von Gaetano Passarelli.¹⁶⁰

4) ~~Lenin~~grad (gr. 226) (X. Jhdt.)

Sigla LEN

POB

SPB

Pergament, 155 x 110 mm, ff. 173

Euchologion, Typus 'parrochial', beschrieben von A. Jacob.
161

5) Grottaferrata (Γ.Β. X) (X/XI Jhdt.)

Sigla GbX

Pergament, 190 x 140 mm, ff. 150.

¹⁵⁹ PASSARELLI 18, 35, 54; cf. die zu diesem Gesichtspunkt unhaltbare Kritik Jacobs: JACOB, *Quelques observations sur l'euchologe Γ.Β. VII de Grottaferrata. A propos d'une édition récente*, BIHBR 53/54 (1983-1984), 65-98; cf. PARTENTI 18 (175).

¹⁶⁰ PASSARELLI; beschrieben in ROCCHI 257.

¹⁶¹ JACOB, *Len.*; cf. ARRANZ, *Sources*, 300-302; für neuere Editionen von Gebeten der Handschrift seit 1965 cf. PARENTI 19 (177)-(199).

Beschädigt am Anfang und Ende und stammt wie GbIV aus Carbone.¹⁶² Es weist einige eucharistische Konvergenzen¹⁶³ mit GbIV, GbX und Vaticanus gr. 1833¹⁶⁴ auf.¹⁶⁵

6) Bodleian Auctor E.5.13. (XII. Jhdt.) Sigla MESS

Pergament, 225 x 160 mm, ff. 253

verschiedene Hände unterschiedlichen Alters. ¹⁶⁶

Euchologion des Conventes SS. Salvatoris in lingua Phari in Messina¹⁶⁷ mit Pontifikal- und Patriarchalriten Typus Barb. gr. 336.

c) Pontifikale Euchologien der Tradition von Konstantinopel.

Es werden vier Textzeugen benutzt, einer aus dem X. Jhdt.

¹⁶² Beschr. in ROCCHI 262-263; cf. PARENTI 19 (204)-(213);
PETTA M., *Codici del Monastero di S. Elia di Carbone conservati nella Biblioteca dell' Abbazia di Grottaferrata*, *Vetera Christianorum* 9 (1972), 160, 168.

¹⁶³ JACOB, *Quelques observations*, 95-96.

¹⁶⁴ Beschr. in CANART 272-278; Für die Bibliographie cf. PARENTI 19 (203).

¹⁶⁵ Für die edierten Teile cf. PARENTI (206)-(213).

¹⁶⁶ JACOB, *Mess.*, 291.

¹⁶⁷ Minuziös beschrieben von A. Jacob: JACOB, *Mess.*

ein weiterer aus dem XI/XII. Jhdt., ein dritter aus dem Jahre 1027 und ein vierter des XIII. Jhdts.

- 1) Sinai gr. 956 (X. Jhdt.)

Sigla S56

Pergamentrotulus

Klassisches $\kappa\omicron\nu\nu\acute{\alpha}\kappa\iota\omicron\nu$,¹⁶⁸ für einen Bischof, generisch mit $\alpha\rho\chi\iota\epsilon\rho\epsilon\acute{\upsilon}\varsigma$ bezeichnet, aber wohl von einem konstantinopolitanischen Modell kopiert.¹⁶⁹

- 2) Grottaferrata Γ.Β. I (XI/XII. Jhdt.)

Sigla BESS

Pergament, 161 x 117, ff. 147

Euchologion patriarchalen Typs am Anfang beschädigt,¹⁷⁰ vielleicht aus Kreta stammend.¹⁷¹ Offensichtlich ist Material eines patriarchalen Euchologions verwendet worden.¹⁷² Der Codex ist Gegenstand der Doktorthese von Giovanni

¹⁶⁸ Beschr. in DMITR. II, 12-19.

¹⁶⁹ cf. die klassische Struktur des grossen Haghiasmos: Apologie-Konsekrationsgebet-Kefaloklisia und die Form der Myronsalbung. cf. PARENTI 21 (261)-(262).

¹⁷⁰ Beschr. in ROCCHI 235-244; ARRANZ, *Sources*, 290-295; PARENTI 21 (263)-(267).

¹⁷¹ cf. ARRANZ, *Sources*, 309-314; PARENTI (265).

¹⁷² f. 94r: Ἐκ τοῦ εὐχολογίου τοῦ πατριαρχικοῦ. Ὅπως χρῆ δέχεσθαι..., cf. PARENTI (266).

Stassi, der eine Gesamtausgabe vorbereitet.¹⁷³

3) Coislin (gr. 213) (a. 1027)

Sigla COISL

Pergament, 255 x 200, ff. 211

Euchologion geschrieben von Thyepolos für Strateghios, Kaplan der Haghia Sophia in Konstantinopel.¹⁷⁴ Neben Quellenmaterial, das eindeutig auf die Kathedrale Bezug nimmt sind auch Gebete privaten Charakters zu finden.¹⁷⁵

4) Ethnike Bibliothek (662) (XIII. Jhdt.)

Sigla EBE

Pergament, mm.

---

¹⁷³ STASSI

¹⁷⁴ Beschr. in DMITR. II, 993-1052; ARRANZ, *Sources*, 309-314; PARENTI 21 (268)-(271); die ersten 100 folia waren Gegenstand der Doktorthese von James Duncan (cf. DUNCAN CXXVI-CXXVII), während die restlichen 111 folia von Jozef Maj transskribiert wurden und jetzt die Gesamtausgabe vorbereitet (cf. MAJ J., *Coislin. 213, Eucologio della grande Chiesa*, ff.101-211, Thesis ad lauream, P.I.O. N.340, Roma 1990.

¹⁷⁵ DUNCAN VII.

¹⁷⁶ Zur Kontroverse der Datierung cf. PARENTI 22 (272); Beschr. in ARRANZ, *Sources*, 316-321; PARENTI 22 (272)-(275).

Euchologion unbestimmter Datierung,¹⁷⁶ viele monastische Elemente, besonders im Stundengebet¹⁷⁷ und in den Professriten. Sein Modell dürfte sich dennoch auf die Kathedrale von Konstantinopel zurückführen lassen.¹⁷⁸ Die Handschrift ist ausgiebig von P. Trempelas benutzt worden.
179

Die drei folgenden Vergleichstabellen bieten das Material jedes einzelnen Euchologions im Vergleich zu Sev. 474. Die Numeration ist dieselbe der Textedition und gibt das Textmaterial unserer Handschrift. Die folgenden Spalten geben die Sevastianov entsprechenden Folia der Codices wieder, d.h. jeweils das entsprechende Folium mit dem entsprechenden 'Incipit'. Die Referenzen zum Rotulus Sin. gr. 956 sind durch + kenntlich gemacht. Veränderungen oder Andersartigkeit einiger Riten im Vergleich zu unserem Codex sind durch einen Asteriskus * bezeichnet, gemeint ist insbesondere der grosse Haghiasmos¹⁸⁰ und der Ritus für ein verunreinigtes Öl- oder Weingefäss.
181

---

¹⁷⁷ ARRANZ, *Sources*, 316.

¹⁷⁸ ARRANZ, *Sources*, 316-317.

¹⁷⁹ TREMPELAS; TREMPELAS, *Euch. I, II*, cf. ARRANZ, *Sources*, 316 (15); PARENTI 22 (275).

¹⁸⁰ NN.59.-64. und 184.-189.

¹⁸¹ N.151.

TABELLE I: Periphere Kopien des konstant. Euchologion,
(Palästina) (X-XI, XII Jhdt).

SEVASTIANOV	S57	S58	S59	S61	S62	COISL. 214
		B-C	B-C	B-C	B-C	C-V
BAS 1.						
2.		3r	1	1r	3v	1v
3.		3r	1	1v	4r	2v, 17r
4.		3v	1	1v	4v	3r, 17v
5.		3v	1r	2r	5r	3v, 18r
6.		4r	1r	2r	6r	4v, 18v
7.		4r	1v	2v	6r	4v, 19r
8.		4v	2v	3r	7v	5v, 20r
9.		5r	2v	3v	8r	20v
10.		5r	3r	4r	9r	20v
11.		5v	3v	4r	10r	21r
12.		6r	4r	4v		8r, 21v
13.		6v	5r	5v	10v	21v
14.		7v	6r	6v	12v	22r
15.		7r	6v	7r	13r	22r
16.		8v	7r	8v	15v	23r
17.		10v	10r	11r	20v	25r
18.		11r	10r	11r	21r	25r
19.		11r	10v	11v	21v	25v
20.		11v	11v	12r	22v	26r
21.		12r	11v	12v	25v	26r
22.		14r	15v	15v	28v	28r
23.		14v	16r	16v	30r	28v
24.		15v	17r	17v	31v	29v
25.		15v, 21v	17v	18r	32r	15r, 29v, 34r
26.		15v	17v	18r	32v	29v
27.		16r	18r	18v	32v	30r
28.	29v	96r	18r	83v	33v	30r
29.			18v	19v		30v
CHR 30.		17r	23r	20r	34v	6r
31.		17r	23r	20v		6v
32.		17v	24r	21r	35r	7v
33.		18r	24v	21v	37r	9r
34.		18v	25r	22r	37v	10r
35.		19r	25v	23r	39r	11r
36.		19v	26r	23r	40r	11r
37.		19v	26r	23v	40r	11v
38.		19v	26v	23v	40v	11v
39.		20r	27r	24r	41v	12r
40.		20r	27v	24v	42v	12v
41.		20v	28r	25r	43r	13r
42.		21r	28v	25r	44r	13v
43.		21r	29r	25v	44r	14v
44.		21v	29v	26v	46r	15v
45.		22r	30r	19v		16r
46.			42v			
47.		22v			47v	

SEVASTIANOV	S57	S58	S59	S61	S62	COISL.214
48.		22v	37r		48v	31r
49.			37v			31v
50.		23r	38r		50r	32r
51.		23v	38v		50v	32r
52.		24v	39r		51v	32v
53.		24r	39v	51r	52v	33r
54.		25r	41r	51v	55r	33v
55.		25v	41v	51v	56r	34r
56.		25v	41v	51v	56r	34r
57.		25v	42v	52r	56v	34r
58.		266				34v
59.			31r			
60.			32r			
61.			33v			
62.			36r			
63.	39v	78r	97r	121r	121r	57r
64.						
65.		60r	79r	52v	86r	44r
66.	2r	61r	80v	54r	89r	45r
67.	3r	61v	81v	55r	91r	45v
68.	4v	62v	83r	56v	93r	46v
69.	16v	69v	92v	65r	109r	52v
70.	17v	70r	93r	66r	110v	53r
71.	17v	70r	93r	66v	110v	53r
72.	18r	70r	93v	66v	111r	53r
73.	18v	70v	94r	66v	111r	53v
74.	77v	26r	137r	27r	58r	35r
75.		26v	137r	27v	58v	35r
76.		27r	137v	28r	59v	35v
77.		27r	138r	28v		35v
78.		27v	138r	28v		36r
79.		27v	138v	29r		36r
80.		28r	138v	29v		36v
81.	78r	28r	139r	30r	60r	36v
82.		28v	139v	30r		37r
83.		29r	140r	31r		37v
84.		29v	141r	32r		38r
85.		30r	141v			
86.		30r	141v			
87.		30v	142r			
88.		31r	142v	32v	60v	38v
89.	78v	31v	143v	33v	62r	39r
90.		32v	149v	39r	66v	40r
91.		32v	150r	39v	67v	40v
92.		33v	150v	40r	68r	40v
93.		33r	151r	40v	69r	41r
94.		33v	151v	41v	70v	41v
95.		34r	152r	42r		42r
96.			153r	42v		42r
97.		35r		43r		42v

SEVASTIANOV	S57	S58	S59	S61	S62	COISL.214
98.			77v	90r		
99.		34v		43v	71v	43r
100.		35v		44v		
101.						
102.						
103.						
104.		36r		45r	72v	43v
105.		36v		45v	73v	44r
106.		46r	144r	34r	63r	39v
107.		46v	144v	35r	64r	39ar
108.		47r	145r	35v	65r	39ar
109.		47v	145v	35r		39av
110.		48v	146v	37r		40r
111.		49v	43r	90v	156r	60r
112.		51r	44v		159v	61r
113.		52r	45v		161r	61v
114.		25r	48r	51v	55r	62r
115.			49r			63r
116.			*			*
117.			54r			
118.						
119.						
120.					*	
121.						
122.					*	
123.						
124.		112r				
125.		112r				
126.		112r				
127.		113r				
128.		113r			*	
129.		113v				
130.		114r				
131.		114r				
132.		114v				
133.		114v				
134.		115r				
135.		115r				
136.		115v				
137.		115v				
138.		117v				
139.		116r				
140.		116v				
141.		116v				
142.		117r				
143.		117r				

SEVASTIANOV	S57	S58	S59	S61	S62	COISL.214
144.	71r			47r		
145.	72v			48r		
146.	74r			48v		
147.	74v			49r		
148.	75r			49v		
149.	75v			49v		
150.	77r					
151.		90v				
152.			67r	79v	121v	66r
153.			64v	80v	130r	69r
154.		94r	58r	81r	129r	
155.						
156.				77v		
157.				78r		
158.			65r			
159.		91v	64r		123v	70r
160.		90r	57r		124v	70r
161.			64v		136r	68v
162.			110r			
163.			110r		152r	
164.			66v		133r	70v
165.						
166.						
167.						
168.			147r	37v		
169.			147r	38r		
170.			147v	38r		
171.			148r	38v		
172.			148r	39r		
173.			103v			
174.			57v			
175.			63r			
176.		96v			138v	67v
177.		91r		89v	134r	
178.			61v			
179.	20v		55v			
180.			107v			
181.			107r	77r		
182.		90r	71r			66r
183.						

SEVASTIANOV	S57	S58	S59	S61	S62	COISL.214
184.		72v			114r	54v
185.	30v	72v			114v	54v
186.	31v	73r				
187.	*	74r		*	115v	55r
188.		76r		74v		55v
189.	39r, 40v	78r		76v	120r	56v
190.						
191.						
192.						
193.						
194.				95v		
195.						
196.						
197.						
198.						
199.						
200.						
201.						
201.						
202.						
203.						
204.						
205.						
206.						
207.						
208.						
209.						
210.						
211.						
212.						
213.						
214.						
215.						
216.						
217.						
218.						
219.						
220.						
221.-235.	+	+		+	+	+

SEVASTIANOV   S57   S58   S59   S61   S62   COISL.214

236.
237.
238.
239.
240.
241.
242.
243.

244.
245.
246.
247.
248.
249.
250.
251.
252.
253.
254.
255.
256.
257.
258.
259.
260.

93r

TABELLE II: Periphere Kopien des konstant. Euchologion
(Südtalien) (VIII-XII Jhdt).

SEVASTIANOV	Barb. 336 B-C	GbIV B-C	GbVII	LEN 2R	GbX	MESS
1.						*
2.	1r	2v	119r			6v
3.	1r	2v	119v			7v
4.	2r	3r	119v			8r
5.	2v	3v	119v			8v
6.	3r	4r	120r			9r
7.	3v	4r	120r			9v
8.	5r	5r	120v			11v
9.	5v	5r	121r			24r
10.	6r	5v	121r			24v
11.	6v	6r	121v			24v
12.	7v	6v	121v			13v
13.	9r	7r	121v			25v
14.	10v	8r	122v			26v
15.	10v	8v	122v			27r
16.	13r	9v	123v			28r
17.		11r	125r			30v
18.		11r	125r			31ar
19.		11v	125r			31av
20.		12r	125v			31br
21.		12r	126r			31bv
22.	17r	14r	128r	1v		34v
23.	18r	15r	128v	2v		35r
24.	19v	15v	129v	3v		36v
25.	20v	16r		4r		21v
26.	20v	16r	129v	4r		36v
27.	21r	16r	129v	4v		37r
28.	254v			29r		*
29.	22v	16v	129v	5v		
30.	25v	19v	4r	19r		12r
31.	26r	20r	4v	20r		12v
32.	27r	20v	5r	20v		13r
33.	28r	21r	6r	21v		15r
34.	29r	21v	7r	22v		16r
35.	30r	22r	8r	23r		16v
36.	31r	22v	8r	23v		17r
37.	31r	22v	8v	24r		17v
38.	31v	22v	8v	24r		17v
39.	32v	23r	9r	24v		18r
40.	33r	23v	10r	25v		19r
41.	34r	24r	10r	26r		19v
42.	35v	24v	11r	26v		20v
43.	36r	25r	11v	27r		21v
44.	37v	26v	12v	28v		22v
45.	21v	26v	13r			23r, 37r
46.	256v		116r	72r		
47.	257r	27r		29r		23v

SEVASTIANOV	Barb. 336	GbIV	GbVII	LEN	GbX	MESS
48.	38v			66r		39v
49.	261v					39v
50.	37r			67r		40r
51.	38v			67v		40v
52.	39v			68r		41r
53.	40r		114r	68v		41v
54.	42r		115r	70r	23r	43r
55.	43r		115r	71r	23v	43r
56.	43r		115r	71r	23v	43r
57.	257r		115v	71v	24r	43v
58.						44r
59.						
60.						
61.						
62.						
63.	118r	95r	67v	94v	66r	104r
64.						
65.	84r	77r	46r	72v	39v	67v
66.	86r	78r	46v	73r	40v	68v
67.	87v	78v	47r	74v	41r	69r
68.	89v	79v	48r	75v		70v
69.	102v	85v	55r	85r	48v	78r
70.	103v	86r	55v	86r	49v	79r
71.	104r	86r	56r	86r	49v	79r
72.	104r	86r	56r	86v	49v	79v
73.	104v	86v	56v	86v	49v	79v
74.	44r	55r	29r	37r	26r	44v
75.	44v	55r	29r	38r	26v	45r
76.	45r	55v	29v	38r	26v	45r
77.	45v	55v	29v	38v	26v	45v
78.	46r	56r	30r	39r	27r	45v
79.	46v	56v	30v	39r		46r
80.	47r	56v	30v	39v		46v
81.	48r	57r	31r	40r	27r	46v
82.	48v		31v	40v	27v	47r
83.	50r			41r		48r, 60r
84.	51r			42r		63r
85.	52r			42v		
86.	52v			43r		
87.	52av			43v		
88.	53r	57r		44r	28r	
89.	54v	58r	32v	45r	28v	66v
90.	58r	58v	33v	47v	29r	48v
91.	58v	59r	33v	48r	29v	49r
92.	59v	59v	34r	48v	30r	49v
93.	60r	59v	34v	49r	30r	49v
94.	61r	60r	35r	49v	30v	50v
95.	62r	60v	35v	50r	31r	51r
96.	63r	61r	36v	50v	31v	51v
97.	64r	61v	36v	51v	32v	52r

SEVASTIANOV	Barb. 336	GbIV	GbVII	LEN	GbX	MESS
98.						53v, 10v
99.	65r	61v	37r	52r	31r	52v
100.	66r	62r	37v	52v	32v	53r
101.	66v		38r	53r		53v
102.	67r		38r	53v		
103.	67v		38v	54r		
104.	68r	62v	38v	54v	32v	
105.	69r	63r	39v	55r	33r	
106.	119r			138r		
107.	120r			138v		
108.	120v			139r		
109.	121v				34v	
110.	123r					
111.	215r	89v	107r		64r	55r
112.	220v	91r			65v	56v
113.	218r	91v	108v	140r	66r	57v
114.	42r			70r	67v	59r
115.						60v
116.		93v	106r		68r	*
117.					70v	65v
118.	210v			142r	85v	173r
119.	212r		118v			174v
120.	214v					175r
121.	213v					175v
122.	212v					176v
123.						177r
124.					33v	182r
125.			41r			
126.					34r	
127.					34r	
128.					35r	
129.	71r		41v	56v	35v	
130.	71v		41v	56v	36r	
131.	71v		42r	57r	36r	
132.	72r		42r	57v	36v	
133.	72v			57v	36v	
134.	73r		42v	58r	37r	
135.	73v		42v	58v	37v	
136.	73v		43r	58v	37v	
137.	74r		43v	59r	38r	
138.	74v		43v	59r	38r	
139.	74v		43v	59r	38v	
140.	75r		44r	59v	38v	
141.	75v		44r	60r	39r	
142.	76r		44v	60v	39r	
143.	76v		44v	60v	39v	

SEVASTIANOV	Barb. 336	GbIV	GbVII	LEN	GbX	MESS
144.	78v			62r		
145.	80r			63r		
146.	80v			63v		
147.	81r			64r		
148.	81v			64v		
149.	82r			64v		
150.	83v			65v		
151.		*	110v	142v	*	*
152.					*	129v
153.	199r	128r	79v	117r	105v	130v
154.	200v	128r	80r	117v	105v	131r
155.	137v		111v	96r		
156.	139r		112r	96r		
157.	140r		112v	97r		
158.		132v				
159.	198r	51r	79r	116r	102v	224r
160.	199r	51v	79r	116v	103r	224r
161.	199r		90v		95r	
162.		121r	91r		89v	160v
163.	227v	120v	80v		96v	127v
164.	201r			137v	112r	119v
165.	240v				113r	120r
166.						124r
167.	184r	119r				124r
168.				45v		
169.				46r		
170.				46v		
171.				46v		
172.				47r		
173.	184v	96v	97r	110v	89r	
174.	226v	96v	97r	110r	89r	
175.	207v	126r	96r		93v	125v
176.	208v	130r	95r	108r		124v
177.	193r		92r	105v	87r	
178.	210r	129v	98r	108v		
179.	222r		104r	112r	89v	131v
180.	225r	103v	94r	107v		
181.		103v	83r	107r	86v	
182.	144v	107v	105r	98r	88r	122v
183.						

SEVASTIANOV	Barb. 336	GbIV	GbVII	LEN	GbX	MESS
184.	*		59r			95r
185.	*	*	*	89v	*	95v
186.	108r	*	61r		57r	96r
187.	*	*	*	*	*	97r
188.	113r	74r		93r	61r	102r
189.	117r	76r	67v	94v	63r	103r
190.						
191.						
192.						
193.						
194.						
195.						
196.						
197.						
198.						
199.						
200.						
201.						
201.						
202.						
203.						
204.						
205.						
206.						
207.						
208.						
209.						179v
210.						
211.						
212.						
213.						
214.						
215.						
216.						
217.						
218.						
219.						
220.						
221.-235.						+

SEVASTIANOV   Barb. 336   GbIV   GbVII   LEN   GbX   MESS

236.
237.
238.
239.
240.
241.
242.
243.

244.
245.
246.
247.
248.
249.
250.
251.
252.
253.
254.
255.
256.
257.
258.
259.
260.

175v

. 117r

156r
156v

113v

TABELLE III: Bisch. Euchologia der Tradition von Konstantinopel
(X-XIII Jhdt).

SEVASTIANOV	S56	BESS	COISL	EBE
1.				
2.				32r, 50r
3.				33r
4.				33v
5.				34r
6.				34r
7.				34v
8.				35r
9.				35v
10.				36r
11.				36v
12.				37r
13.				38r
14.				39r
15.				39r
16.				40v
17.				42v
18.				42v
19.				43r
20.				43v
21.				44r
22.				46v
23.				47r
24.				48r
25.				48v
26.				48v
27.				48v
28.				
29.				49v
30.				52v
31.				53r
32.				53v
33.				55r
34.				55v
35.				56r
36.				56r
37.				56v
38.				57r
39.				57v
40.				58r
41.				58r
42.				58v
43.				59r
44.				60r
45.				49r, 60r
46.				
47.				60v

SEVASTIANOV	S56	BESS	COISL	EBE
48.				62r
49.				62r
50.				63r
51.				63r
52.				63v
53.				64r
54.				65r
55.				65v
56.				65v
57.				66r
58.				66v
59.		61v		118v
60.	+	61v	43r	119r
61.	+	62v	43v	120r
62.	+	64r	45r	122r
63.		64v	45v	
64.				
65.		48r		79r
66.		49r		81r
67.		49v		82r
68.		50v		83r
69.	+	57r		90r
70.	+	57v		91r
71.	+	57v		91r
72.	+	58r		91r
73.	+	58r		91v
74.		5r	55r	67r
75.		5v	55r	67v
76.		5v	55v	67v
77.		6r	55v	68r
78.		6r	56r	68r
79.		6v	56r	68v
80.		6v	56v	68v
81.		7r	56v	70r
82.		7v	57r	
83.		8r	57v	
84.		8v	58r	
85.		9r	58v	209r
86.		9v	58v	209r
87.		9v	59r	209v
88.		10r	59r	69r, 210r
89.	+	10v	60r	71r, 210v
90.	+	15v	65r	71v
91.		16r	65r	71v
92.	+	17r	65v	72r
93.		17r	66r	72v
94.		17v	66r	73r
95.	+	18r	66v	73v
96.		18v	67r	74r
97.		19r	67v	74r

SEVASTIANOV	S56	BESS	COISL	EBE
98.		19r	67v	75v
99.	+	19v	68v	74v
100.	+	20r	68v	75r
101.		20v	69r	77v
102.		21r	69v	78r
103.		21r	69v	78r
104.	+	21v	70r	78r
105.	+	22r	70v	77r
106.	+	12v	61v	
107.	+	13r	62r	
108.	+	13v	62v	
109.	+	14r	63r	
110.	+	14v	63v	
111.	+	27r	45v	
112.	+	28v	47r	
113.	+	29r	47v	
114.	+	30v	48v	
115.	+	31r	50r	
116.				
117.	+	35r	51v	
118.				
119.				
120.				
121.				
122.				
123.				
124.		22v		
125.		22v	71r	
126.				
127.				
128.		23r	71v	
129.		23v	72r	
130.		24r	72v	
131.		24r	72v	
132.		24v	73r	
133.		24v	73r	
134.		24v	73r	
135.		25r	73v	
136.		25r	73v	
137.		25v		
138.		25v		
139.		25v		
140.		26r		
141.		26r		
142.		26v		
143.		26v		

SEVASTIANOV	S56	BESS	COISL	EBE
144.	+	1v		
145.	+	2v		
146.	+	3r		
147.	+	3v		
148.	+	3v		
149.	+	4r		
150.	+	5r		
151.		*	*	
152.		*	*	
153.		131v	106r	180r
154.		131v	106v	180v
155.		94v	121v	224r
156.		94v	121v	224r
157.		95r	122r	225r
158.		107r	134v	237v
159.		131r	116r	178r
160.		131r	115r	178v
161.		131r	115v	178v
162.		129r	116v	176r
163.				
164.		132r	117r	181r
165.				
166.				
167.				
168.		15r	63v	
169.		15r	64r	
170.		15v	64r	
171.		15v	64v	
172.		16r	64v	
173.		129v		176v
174.				
175.			112r	189v
176.		*	*	*
177.		38v	99r	169v
178.			111r	190v
179.		118r	87v	196r
180.		138v	100v	197v
181.		37r	81v	
182.	+	73v	8r	171r
183.				

SEVASTIANOV	S56	BESS	COISL	EBE
184.				
185.	cf. N.59.			
186.	cf. N.60.			
187.				
188.	cf. N.61.			
189.	cf. N.62.			
190.				
191.				
192.				
193.				
194.		140r	166v	
195.				
196.				
197.				
198.			173v	304r
199.			174r	305r
200.			176v	
201.				
202.		142v	179v	308r
203.		144r	180r	310r
204.			181v	310v
205.			182r	311r
206.			182v	
207.				
208.			184v	314r
209.		145v	187v	
210.		146v	186v	316v
211.				
212.				
213.			187v	317r
214.			188r	
215.				
216.				
217.				
218.				
219.				
220.				
221.-235.				

SEVASTIANOV	S56	BESS	COISL	EBE
236.				
237.				
238.				
239.				
240.				
241.				
242.				
243.				
244.				
245.				
246.				
247.				
248.				
249.				
250.		139r	164v	294r
251.				
252.				
253.				
254.				
255.				
256.				
257.				
258.				
259.				
260.				

6. Liturgische Daten und Probleme

In Sev. 474 haben wir ein presbyterales Euchologion mit konstantinopolitanischen Kern vor uns. Nach unserem Versuch den Inhalt der Handschrift in grobe Züge zu rekonstruieren, zeigt sich eigentlich, dass es ein typisches Euchologion palästinensischer Provenienz ist, in dem der Redaktor Material des uns bis jetzt in keiner einzigen Handschrift überlieferten Jerusalemmer Euchologions integriert hat. Auf diese Elemente soll im Folgenden besonders hingewiesen werden. Es geht nicht darum alle Thematiken in extenso zu behandeln.

A) Die Liturgien

Die Reihenfolge der Liturgien zeigt die klassische Ordnung der alten Handschriften bis zum X/XI. Jhdt, so neben Barb. gr. 336, auch bei den nahen Verwandten des Sinai mit Aus-

¹ DMITR. II, 65.

² PARENTI, *Presentazione*, 46-47, mit Bibliographie. Für die bis jetzt vollständigste Liste der Handschrift der alten Ordnung siehe Seiten 153-155 in PARENTI S., *Influssi italo-greci nei testi eucharistici dei "Fogli Slavi" del Sinai (XI sec.)*, OCP 57 (1991), 145-177. (Dieser Artikel ist kurz vor Beendigung der vorliegenden Arbeit erschienen, konnte deshalb nicht mehr voll ein-

nahme von 962¹ 958, f.17r; 959, f. 23r und 961, f.34.² Die drei Liturgien sind ohne Titel, ein Faktum, das sich oft in den palästinensischen und peripheren Codices findet, aber auch noch in den ältesten Repräsentanten der bereits durch Basilios vervollständigten Chrysostomusliturgie.³ So beginnt die Basiliosliturgie direkt mit dem Prothesisgebet im Skeuophylakion, was als ein Zeichen von Archaizität gewertet werden darf.⁴ Nur in Basilios finden wir den Gebrauch des Terminus σκευοφυλάκιον, was uns vermuten lässt, dass der Redaktor mehr oder weniger direkt von einer Quelle der Hauptstadt abhängt. Obwohl die Basiliosliturgie eine fast konstante Überlieferungstradition⁵ bis in unsere Tage aufzuweisen hat, finden sich in Sev. 474 zwei Besonderheiten, auf die hingewiesen werden muss. In der Anaphora noch vor der Ekphonese, die das Gedächtnis der Gottesmutter einleitet, finden sich die folgenden zwei Worte: Χαίρε κεχαριτωμένη.⁶ Keine der Handschriften der alten Rezension kennt ein eingeschobenes Troparion nach der Erwähnung Mariens. Das Ave Maria ist anfänglich in italo-griechischen Handschriften bezeugt. Vorangestellt ist es äusserst sel-

---

gearbeitet werden)

³ PARENTI, *Presentazione*, 47-48; PARENTI S., *Fogli Slavi*, 168 (91); PARENTI, *Anafora*, 136.

⁴ TAFT XXXV (59)-(60).

⁵ Zur Basiliosanaphora von Sev. 474 cf. Anm 34.

⁶ N.20, f.17v.

ten, so in der Basiliusliturgie von Sev. 474 und Chrysostomus in Grottaferrata r.B. IV.⁷ Diese Stellung des Ave Marias entspricht der griechischen (Markus- und Jakobusliturgie, was eine starke Orientalisierung bezeugt.⁸ In einigen Handschriften der Jakobusliturgie gibt es vor dem Ave Maria ein Bindeglied: Μνήσθητι, Κύριε, τῆς ἀρχαγγελικῆς φωνῆς τῆς λεγούσης· Χαίρε κεχαριτωμένη.⁹ Interessanterweise besitzt die Chrysostomusliturgie keinen Hinweis auf ein Troparion an dieser Stelle.¹⁰ Winkler weist weiterhin auf die Ausführung des Troparions in einigen Athener Codices des XVI-XVIII Jhdts hin, wobei einige das Troparion ebenfalls vor dem ἑξαίρετος haben. Hier ist es der Diakon, der das Troparion leise für sich betet.¹¹ In der Diataxis des Codex Leningr. gr. 423 (XVI. Jhd) ist es der Priester, der es nach dem ἑξαίρετος betet.¹² Falls das alte Praxis sein sollte, würde das den presbyteralen Charakter unseres Euchologions noch verstärken. Eine weitere Besonderheit der

⁷ WINKLER, *Interzessionen I*, 324-327; cf. Vergleichstabellen der MSS, 324-325.

⁸ WINKLER, *Interzessionen I*, 326-327; SWAINSON 40, 290-291.

⁹ z.B. Vat. gr. 1970, cf. WINKLER, *Interzessionen I/II*, 327 (3).

¹⁰ cf. N.39., f.31r.

¹¹ WINKLER, *Interzessionen I/II*, 328; cf. TREMPER 116-117.

¹² WINKLER, *Interzessionen I/II*, 328.

Basiliusliturgie ist das Ambongebet; Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Σωτήρ ἡμῶν, ὁ καταξιώσας ἡμᾶς, bekannt aus Sin. gr. 957, f.29v; Sin. gr. 958, f.96r; Sin. gr. 959, f.18r; Sin. gr. 961, f.83v; Sin. gr. 962, f.33v; Barb. gr. 336, f.245v und Len. gr. 226, f.29r,¹³ als εὐχὴ σπισθάμβωνος ἀναστάσιμος in Sin. gr. 957 bezeichnet, während das sonst oft an dieser Stelle bezeugte: Ὁ εὐλογῶν τοὺς εὐλογοῦντάς σε Κύριε, seines festen Platz als Ambongebet in der Chrysostomusliturgie hat.¹⁴ Wie in den ältesten Handschriften, auch denen vom Sinai, ist das Chrysostomusformular unvollständig und entbehrt der Enarxis, es beginnt wie in den ältesten Handschriften mit dem Katechumenengebet. Ebenso fehlt noch die Apologie vor dem grossen Einzug: Οὐδεὶς ἄξιος der Basiliusliturgie, und das Gebet vor der Elevation: Πρόσχερ Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ.¹⁵ Das Gebet im Diakonikon: Τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου gehört der kürzeren, älteren Redaktion an, und ist in Sev. 474 einem syro-palästinensischen Gebet als Alternative untergeordnet, das der Jakobusliturgie zugehört.¹⁶ Ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν πορευόμενοι ist das Gebet im Skeuophylakion der Basilius- und Chrysostomusliturgie in Sin. georg. 89, einer Handschrift geschrieben in Jerusalem von Stephan Dvali im XI.

¹³ cf. N.28., f.30r.

¹⁴ N.45., f.33v.

¹⁵ cf. PARENTI, *Anafora*, 135-139; TAFT 128.

¹⁶ MERCIER, *S. Jacques*, 240.

Jhdt. in Jerusalem¹⁷ und kommt in einem anderen palästinensischen Dokument vor, erhalten in der lateinischen Übersetzung des Ambrosius Pelargus eines Manuscriptes, das der Hl. Simeon von Trier¹⁸ aus dem Hl. Land mitgebracht haben soll (vor 1030).¹⁹ Obwohl das Chrysostomusformular als solches sehr archaisch ist, zeigt der Text der Anaphora im Vergleich zum ältesten Text Barb. gr. 336. dennoch Veränderungen auf, die in Richtung des Textus Receptus gehen, die wichtigsten sind die stilistische Veränderung des Brotwortes im Einsetzungsberichtes²⁰ und die Auslassung des ersten μεταβαλὼν τῷ Πνεύματί σου τῷ ἁγίῳ in der Epiklese.²¹ Die beiden Riten des grossen Schemas werden im Zusammenhang mit der Liturgie gefeiert und setzen an die Stelle der Antiphonen die Typika.²² Die Typika sind eigentlich und ursprünglich ein palästinensisches Kommunionoffizium und dürften ebenfalls in Palästina zuerst an die Stelle der Antiphonen getreten sein, wie Sin. georg.

---

¹⁷ JACOB, *Skeuophylakion*, 66; JACOB, *Version georg.*, 67-68, 119.

¹⁸ Zu Simeon von Trier cf. Anm. 12.

¹⁹ PELARGUS A., *Divina ac Sacra Liturgia S. Joannis Chrysostomi*, Vormatiae 1541. Zu dieser Übersetzung cf. TAFT XXVII; cf. auch PASSARELLI 46-48.

²⁰ cf. Basilus N.17.; Chrysostomus N.36.

²¹ N. 38. cf. PARENTI, *Anafora*, 135-145.

²² cf. N.195.; N.244.

89 als erstes Dokument bezeugt.²³ Die folgenden Präsanctifikaten beginnen ebenfalls mit dem Katechumenengebet. Die folgende Litanei für die sich unmittelbar auf die Taufe Vorbereitenden scheint das Formular mehr für die Fastenzeit vorzusehen, obwohl das Kanonarion-Synaxarion der Grossen Kirche im X. Jhdt. die Möglichkeit gibt diese Liturgie an allen Mittwoch und Freitagen zu feiern.²⁴

B) Das Stundengebet

Unsere Handschrift hat zwar den gesamten konstantinopolitanischen Cursus, aber nicht mehr zusammenhängend. Die Vesper hat die klassische Ordnung der ältesten Handschriften²⁵ und endet ganz schlicht mit der Kefaloklisia, während die katedralen Euchologia angefangen von Sin. gr 956 noch einen vielleicht festtäglichen Stationsritus zum Skeuophylakion und Baptisterium vorsehen.

---

²³ MATEOS J., *Un Horologion inédit de S. Sabas: Le Codex sinaïtique grec 863 (IX. siècle)* (= Mélanges Eugène Tisserant III), ST 233 (1964), 47-76; zur Frage der Typika in der Liturgie cf. MATEOS, *Celebration*, 68-71; JACOB, *Version georg.*, 80.

²⁴ MATEOS, *Typicon II.*, 188-191; cf. ARRANZ, *Presanctifies*, 375.

²⁵ ARRANZ, *Vepres*, 106

²⁶ ARRANZ, *Asm. Hesperinos I.*, 125-129.

26 Darauf folgt nicht die Pannychis, sondern der Orthros, indem die Reihenfolge der Gebete gestört ist durch die Einfügung des Gebetes zum Evangelium, das aus der Jakobusliturgie stammt.²⁷ Das Gebet verändert die klassische Zählung der Gebete und steht vor Psalm 50 und damit wird das Evangelium an derselben Stelle verlesen wie heute. In der Praxis von Konstantinopel hingegen las man das Evangelium nach den Laudes.²⁸ Dies lässt vermuten, dass die *ἁσματικὴ ἀκολουθία* nicht mehr gefeiert wurde, sondern ein palästinensisches Offizium mit der Euchologie Konstantinopels, ähnlich wie in Sin. gr. 973.²⁹ Die kleinen Horen sind alle mit fünf Gebeten vertreten. In Barb. gr. 336. besteht die Prim aus nur zwei Gebeten.³⁰ Unsere Handschrift stimmt in allen Gebeten nur mit Sin. gr. 958 überein.³¹ und die anderen Dokumente haben nur das eine oder andere Gebet gemeinsam. Die Gebete unserer Prim, besonders NN. 125.; 126. und 127 bestehen zumeist nur aus Schriftzitaten und sind damit wohl relativ neue Schöpfungen dieser Zeit.

C) Riten und Feiern im liturgischen Jahr.

²⁷ N. 98. cf. MERCIER, S. Jacques, 172; ARRANZ, *Asm. Orthros*, 134.

²⁸ ARRANZ, *Asm. Orthros*, 153-154.

²⁹ DMITR. II, 88-89.

³⁰ PARENTI NN. 85.; 86.

³¹ NN. 124.-128.

Einer der wichtigsten Riten des Kirchenjahres ist ohne Zweifel der grosse Haghiasmos. Sev. 474 hat zwei verschiedene Riten für die grosse Wasserweihe. Der Erste folgt dem 'patriarchalen Euchologion', Coisl. gr. 213, Grottaferrata Γ.Β. I, und auch Sin. gr 956, das einen doppelten Ritus vorsieht,³² zuerst ohne Ortsangabe, die zweite Weihe hingegen ist bestimmt für die 'phialê' im Vorhof 'mesiaulon' der Kirche.³³ In grossen Haghiasmos einiger peripheren Codices³⁴ wie auch in Sev. 474 in der Litanei und im Konsekrationsgebet³⁵ wird das Verb χρίειν anstelle von χρῆσθαι gebraucht, wobei χρίειν den Sinn von reinigen oder besprengen hat, unbekannt in konstantinopolitanischen oder in Griechenland geschriebenen Euchologien. Diese Wertänderung ist im syrisch-palästinischen Raum zu suchen.³⁶ Das gibt unserem scheinbar so klassischen ersten Ordo wiederum einen palästinensischen Einschlag. Das zweite Formular der Wasserweihe³⁷ kennt den Gebrauch des Verbes

10
p. 33

20
p. 99

³² NN.59.-64.

³³ MATEOS, *Typicon I.*, 182-184.

³⁴ Sin. gr. 957, f.38v; Sin. gr. 958, f.73r,77r; Sin. gr. 959, f. 35v; Len. gr. 226, f. 93v; cf. PASSARELLI N. 160. Κτίστα τῶν ὑδάτων. cf. JACOB, *ΚΤΙΣΤΑ ΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ*, 144.

³⁵ ff.41r,45r.

³⁶ JACOB, *ΚΤΙΣΤΑ ΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ*, 146.

³⁷ NN.184.-189.

nicht, weder in der Litanei, noch im Konsekrationsgebet. Dieser Ritus, später von zweiter Hand nachgetragen, kennt auch keine doppelte Weihe. Dafür hat er dem Weihegebet einen Prologos vorangestellt, die berühmte Serie der *Ἑμμερον*, die der Handschriftentradition verschiedentlich eingeleitet werden können,³⁸ Diese Serie ist auch in der armenischen Tradition bekannt und könnte im Ursprung ebenfalls nach Jerusalem weisen.³⁹ Unsere Einleitung des Prologs ist relativ selten und bis auf Bodl. Auctor E.5.13. nur in den Sinaitici zu finden⁴⁰ und dürfte palästinensischen Ursprungs sein. Ebenso dürften drei andere Riten hier ihren Ursprung suchen, die Gonyklisia, die Palmenweihe und die Fusswaschung.

Unsere *Gonyklisia*⁴¹ hat drei eigentliche Kniebeugungsgebete.⁴² Dazwischen sind die Textanfänge der Gebete der kleinen Antiphonen der Vesper angegeben. der Schreiber der zweiten Hand trägt deren gesamten Text nach und ein weiteres Gebet zur Gonyklisia: Ἡ ἀεννάως βρύουσα ζωτικὴ καὶ φωτιστικὴ πηγὴ,⁴³ das das eigentliche als solches drittes Gebet nummerierte Gebet: Ὁ θεός, ὁ μόνος ἀγαθὸς καὶ

³⁸ CONYBEARE 415ss.

³⁹ CONYBEARE 180-190.

⁴⁰ cf. Tabelle I: N. 187.

⁴¹ NN.111.-117.

⁴² ARRANZ, *Gonyklisia*, 98-103.

⁴³ N.115.

ἱσχυρός,⁴⁴ wahrscheinlich ersetzen soll. Es kommt bis jetzt nur in italo-griechischen Quellen vor, während das zweite Gebet in den späteren Quellen häufiger vorkommt.⁴⁵ Durch die Nachträge von Gebeten der *ῥωματικὴ ἀκολουθία* durch zweite Hand ist wohl anzunehmen, dass zu diesem Zeitpunkt noch, zumindest dieser Gottesdienst in der Form der konstantinopolitanischen Kathedralvesper gefeiert wurde.⁴⁶ Dennoch informiert uns Coisl. gr. 213 im XI. Jhdt. über die reservierte Aufnahme der *Gonyklisia* in der Kathedrale der Hauptstadt, indem er eine Reihe von verschiedenen

⁴⁴ N.116. cf. Tabelle II: N.116. Aber auch das Kanonarion Sin. gr. 150 hat die Gebetsreihe wie Sev. 474, jedoch in der sabbaitischen Vesper. cf. DMITR. I, 182-183.

⁴⁵ ARRANZ, *Gonyklisia*, 99.

⁴⁶ In dieser Form ist sie erhalten im "Brevier", dem 'Neon Anthologion' des Antonius Arcudius, 348-353. Zu diesem bedeutenden Werk cf. TSIRPANLÈS Z., *Memorie Storiche sulle Communitiá e Chiese Greche in Terra d' Otranto (XVI. sec)*, *La Chiesa Greca in Italia dall' VIII al XVI secolo* (= Italia Sacra 20-22), Padova 1973, 860-69; zur Person des Arcudius 858 (2). Das Anthologion des Arcudius hängt ab vom Typikon von Casole. cf. PARLANGELI A., *Il Monastero di San Nicola di Casole, Centro di Cultura Bizantina in Terra d' Otranto*, BBGG 5 (1951), 30-45; PETTA M., *Saggio Bibliographico sui Monasteri Basiliani d'Italia* BBGG 5 (1951), 70-71.

Möglichkeiten aufzählt. 47

Das Typikon der Grossen Kirche berichtet uns für den Palmsonntag lediglich vom Austeilen der Palmen durch den Patriarchen, nicht von einem Gebet.⁴⁸ Jedoch sieht die Lage in Jerusalem anders aus. Das sog. 'Typikon der Anastasis' Hagios Stauvros 43⁴⁹ berichtet von der grossen Stationsliturgie des Palmsonntags, in der auch unser Palmengebetgebet vorkommt.⁵⁰

Die Fusswaschung in unserer Handschrift entspricht verbatim dem Ordo in Bodl. Auctor E.5.13.⁵¹ und zeigt Verwandtschaft mit Barb. gr. 336, Grottaferrata Γ.8. VII⁵² Schon die Diakonika zeigt Verwandtschaft zur Jakobus-

---

47 ARRANZ, *Gonyklisia*, 94-98.

48 MATEOS, *Typicon II.*, 66-67; BAUMSTARK A., *La Solennité des Palmes dans l'ancienne et la nouvelle Rome*, *Irenikon* 13 (1936), 3-23.

49 Zum Dokument cf. BAUMSTARK A., *Die Heiligtümer des byzantinischen Jerusalem nach einer übersehenen Urkunde*, *Ochr* 5 (1905), 228-289; BERTONIERE, *Easter Vigil*, 12-18.

50 PAPADOPOULOS-KERAMEUS 17-18.

51 JACOB, *Mess.* N.50.

52 cf. PARENTI 57 (443)-(449) mit einer Reihe Italo-gr. Zeugen; PASSARELLI NN.266.;267.

53 MERCIER, *S. Jacques*, 166, 1. 17; 186, 11. 9-10; 188, 11.4-5, 16-18.

liturgie.⁵³ Auch dieser Ritus findet seinen Widerhall in Hagios Stauros 43⁵⁴

Der letzte Eintrag des Index spricht von den grossen Horen des Gründonnerstags und des Karfreitags.⁵⁵ Die Tradition von Konstantinopel kennt diesen Brauch nicht.⁵⁶ Sie sind eigentlich palästinensischen Ursprungs.⁵⁷ Das 'Typikon der Anastasis' hat die grossen Horen für den Gründonnerstag; am Karfreitag feiert man neben der Prim und der Non bereits die Trithektē.⁵⁸ Da Sev. 474 die Gebete für die kleinen Horen hat, dürften mit diesem Eintrag die Hymnographie, die Troparia Idiomela gemeint sein.⁵⁹ Grottaferrata f.8. X, f.33r ss hat ausgeschriebene Horen für den Karfreitag. Ein Beispiel für die grossen Horen, wenn auch nicht für die Kartage, so doch für Weihnachten und Theophanie sind im Anthologion des Arcudius mit jeweils noch vier Gebeten des

---

⁵⁴ PAPADOPOULOS-KERAMEUS 107-109.

⁵⁵ N.1. cf. Tafel 1.

⁵⁶ MATEOS, *Typicon II.*, 73-79 (3); STRUNK O., *The Byzantine Office at Hagia Sophia*, DOP 9/10 (1955-1956), 198 (Abb 12,13).

⁵⁷ TAFT, *A Tale of two Cities*, 31.

⁵⁸ PAPADOPOULOS-KERAMEUS 95ss, 147.

⁵⁹ JANERAS S., *Vendredi-Saint dans la tradition liturgique byzantine Structure et histoire de des offices*, (= AL 12, SA 99) Roma 1988, 236-277.

⁶⁰ ARCUDIUS 206-216; 264ss.

alten konstantinopolitanischen Euchologions zu finden.⁶⁰

Die Ostervigil⁶¹ zeigt die Leseordnung Konstantinopels,⁶² die auch schon Hagios Stauros 43 übernommen hat.⁶³ Der Vergleich mit den zeitgenössischen Quellen⁶⁴ zeigt lediglich Unterschiede in den Prokimena.⁶⁵

Das Synaxarium⁶⁶ zeigt einen archaischen Charakter, ähnlich Messina gr. 115,⁶⁷ Man muss fast sagen provinziell, wenn am Fest von Joachim und Anna (9.IX.) die Perikopen der

---

⁶¹ N.217.

⁶² BERTONIERE, *Easter Vigil* 127ss; MATEOS, *Typicon II.*, 84-90.

⁶³ RAHLFS, *AT Lektionen*, 165.

⁶⁴ Neben Mateos, Arranz und Papadopoulos-Kerameus wurde auch der Codex S. Simeonis benutzt, nicht zu verwechseln mit dem der lat. Übersetzung des Pelargus, gehörte der Tradition nach demselben St. Simeon, ist jedoch ein dem XI. Jhdt. zuzurechnender Aprakos und liegt heute im Domschatz zu Trier (cf. STEININGER, *Cod. S.Sim.*; HOEGZUNTZ, 17: Sigla T, similis Sin. gr. 7,8, uncialibus conscriptis.) Die Paramonie des 6. Januar sieht ausdrücklich die sabbaitische Vesper vor. (STEININGER, *Cod. S.Sim.*, XIX.) Der Codex wurde ausführlich von Rahlfs benutzt. (RAHLFS, *AT Lektionen*)

⁶⁵ BERTONIERE, *Easter Vigil* 174ss.

⁶⁶ N.215.

⁶⁷ ARRANZ, *Typicon*.

Väter des Konzils von Ephesus gelesen werden, ohne dass sie erwähnt werden. Dann fehlt ebenfalls der Samstag nach Kreuzerhöhung.

D) Gebete und Riten für verschiedene Anliegen.

Hingewiesen sei auf das Gebet für ein verunreinigtes Öl- oder Wein⁶⁸ gefäss. Das Gebet ist aus drei anderen Orationen zusammengestellt, und wird von einigen Euchologien, z.B. Coisl. gr. 213 umgebaut und für einen verunreinigten Brunnen gebraucht, was bedeuten kann, dass auch hier eine Neuschöpfung stattgefunden hat, da Barb. gr. 366 diesen Ordo nicht aufweist.⁶⁹

Fast^{alle} Gebete in diesem Teil, besonders aus dem Bereich der Busse⁷⁰ zeigen redaktionelle Verwandtschaft mit Barb. gr. 336 was die Zugehörigkeit Sev. 474 zur alten Redaktion verstärkt. Das Gebet für die Apostaten in unserem Codex steht allein,⁷¹ und keine Salbung findet Erwähnung, wie in den späteren Formularen der Rekonziliation der Apostaten, der 'Diataxis des Patriarchen Methodius',⁷² und wir stehen auch hier am Anfang einer Entwicklung, die in Coisl. gr. 213

---

⁶⁸ N.151.

⁶⁹ cf. die Anmerkungen in den Notae.

⁷⁰ NN.153.;154.;155.;159.;160.;163.;164.;165.;

⁷¹ N.158.

⁷² ARRANZ, *Diataxis*, 285ss.

und Ethn. Bibl. 662 ihren Abschluss findet. Barb. gr. 336 und Len. gr. 226 entbehren den Ritus ganz.

E) Die monastischen Riten

Die Professriten zeigen im Zusammenhang unseres Euchologions völlig anders als zu erwarten, in Richtung Konstantinopel, wie es besonders der Ritus des grossen Schemas zeigt. Das erste Schema ist sehr kurz, und beschränkt sich auf die drei wesentlichen Elemente ohne Hymnographie, Professio, Tonsura, Vestitio.⁷³ Auffallend ist, dass auch das erste Schema im Altarraum vorgenommen wird, wobei der Kandidat den Altarraum durch das Diakonikon betreten muss.⁷⁴ Das bedeutet, dass unsere Handschrift eine Kirche voraussetzt, die Seitenkammern neben dem Altarraum hatte und lässt an

---

⁷³ NN.190.-194.

⁷⁴ cf. N.190.

⁷⁵ Dieser Grundriss ist uns aus Syrien bekannt, wo diese Kammern meist als Sakristei, Baptisterium und auch Martyrium dienen. (cf. DESCOEUDRES, *Pastophorien*, 9-25) Für Sev. 474 cf. DESCOEUDRES, *Pastophorien*, 129: die Tabelle der lit. Ortsbezeichnungen für die Proskomidie und das 'Schlussgebet' der Liturgien in verschiedenen Handschriften. Der Raumtypus hat im Vergleich zu Konstantinopel folgende Charakteristiken: Durch Einfügung eines Joches zwischen Apsis und Naos rückt

der $\beta\eta\mu\alpha$ nach Osten ab. Die Vorbereitungs- und Nebenfunktionsräume werden in den Kirchenraum selbst hereingebracht; die beiden Kammern/Apsiden neben dem Sanktuarium und werden damit zu gerichteten Räumen, was für die dort stattfindenden Handlungen eine Hieratisierung zur Folge hatte, und der Ambon im Kirchenschiff fällt weg. DESCOEUDRES, *Pastophorien*, 160. Auch der Ort der Prothesis wird nun in den Hauptraum verlegt. Vom X.-XII. Jhdt. schwanken die Bezeichnungen in den Handschriften und $\sigma\kappa\epsilon\upsilon\omicron\phi\upsilon\lambda\acute{\alpha}\kappa\iota\omicron\nu$ und $\delta\iota\alpha\kappa\omicron\nu\iota\kappa\acute{\omicron}\nu$ bezeichnen den gleichen Ort. Die heutige begriffliche Fixierung der beiden Kammern als $\pi\rho\acute{o}\theta\epsilon\sigma\iota\varsigma$ und $\delta\iota\alpha\kappa\omicron\nu\iota\kappa\acute{\omicron}\nu$ ist nachbyzantinisch. (cf. DESCOEUDRES, *Pastophorien*, 150; TAFT 77 (20).

Angefangen vom ersten Kirchenbau der Kiever Rus' der 'Zehntkirche' (989-996) (cf. FAENSEN H., *Siehe die Stadt die Leuchtet. Geschichte, Symbolik und Funktion altrussischer Baukunst*, Leipzig 1989, 49ss.) über die Hagia Sophia in Kiev bis weit in die Folgezeit hinein weisen die Sakralbauten genau dieses monastische Schema auf. Das Baptisterium ist in den Narthex integriert und ragt oft mit seiner geosteten Apsis in den $\nu\alpha\acute{o}\varsigma$ hinein. cf. MORHYLEV'SKYJ I., *Kyjivs'ka Sofija v svitli novykh sposterežen*, Kyjiv ta joho okolycja v historiji i pamjatkakh, Zapysky Ukrain's'koho Naukovoho Tovarystva v Kyjivi 22 (1926) 81-108, ASSEEV Ju.S., *Arkhitektura*

eine dreiabsidiale Kirche denken.⁷⁵ Die Professriten im Stammteil⁷⁶ sehen mehrere Kandidaten vor und könnte als ein Zeichen von Archaizität gewertet werden, wenn man hinter der Profess eine Tausymbolik sieht, und diese in Analogie an den hohen Feiertagen, Tauf Tagen vornimmt. Am Ende des Kodex ist ein zweiter Ritus für das grosse Schema zusammen mit dem Begräbnis für Mönche beigelegt. Dieser letzte Teil lässt an eine typisches monastisches Buch denken, das Schematologion, das oft diese beiden Dinge miteinander verbindet so z.B. Vat. gr. 1836,⁷⁷ Grottaferrata Γ.Β. XLIII,

---

Kyjivs'koj Ruc'i X.-pocatku XII. stolittja, Istorija Ukrain's'koho Mystetstva 1, Kiev 1966, 135-186; ASSEEV Ju.S., Arkhitektura Sered'noho Prydniprov'ja ta Halyzko-Volyns'kyx Zepel' u XII-XIII stolittjakh, Istorija Ukrain's'koho Mystetstva 1, Kiev 1966, 186-223; KHOLOSTENKO N.B., Novye dannye o Kirillovskoj Zerkvi v Kieve, Pamjatniki Kultury 2 (1960), 5-18; KHOLOSTENKO N.B., Arkhitekturno-Arkheologičeskoe Issledovanie Uspenskogo Monastyrja v Cernigove, Pamjatniki Kultury 3 (1961), 57-62. Zur Frage der Ikonostase: LAZAREV B.N., Tri Fragmenta Rasписnykh Epistiliev, Vizantijskij Vremennik 27 (1967), 162-196. (Für diese Titel bin ich Sr. Sophia Senyk zu Dank verpflichtet.)

⁷⁶ NN. 190.-214.

⁷⁷ Beschr. in CANART, 283.

⁷⁸ Beschr. in ROCCHI 285-288.

78 und Pantaleimonos 604.⁷⁹ Die beiden Riten des grossen Schemas unterscheiden sich sehr wenig voneinander. Die Hymnographie ist fast identisch; der zweite Ritus hat keine grosse Katechese. Die grösste Differenz besteht beim zweiten Ritus im Weglassen der seltenen Oration: Κύριε, Κύριε οὐ τίθημι ἐμὴν χεῖρα,⁸⁰ und im Hinzufügen einer neuen Oration: Κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀξιόυς σου εἶναι.⁸¹ Auch hat der zweite Ritus keinen Apokukulismos. Diese beiden Riten sind engstens verwandt mit den 'patriarchalen Euchologien Grottaferrata Γ.Β. I, Coisl. gr 213, und Ethn. Bibl. 662.⁸² Auf denselben Ursprung scheinen auch die Professriten des Euchologium Sinaiticum hinzuweisen.⁸³ Wawryk hat die Dokumente dieser Periode genauer analysiert.⁸⁴ Die Vielfältigkeit der Dokumente und die immer noch fehlenden Studien auf diesem Gebiet lässt ein definitives Urteil, besonders was die Frage des syrischen Einflusses betrifft immer noch offen. Rein hypothetisch halte ich dafür, dass es sich beim ersten Schema unserer Handschrift vielleicht um die leise Wiedereinführung eines zweifachen Schemas handelt.

---

⁷⁹ Beschr. in DMITR. II, 557-565.

⁸⁰ N. 201.

⁸¹ N. 250.

⁸² cf. Tabelle III, NN. 190.-214; 250; und die Anmerkungen in den Notae.

⁸³ ARRANZ, *Euch. Sin.*, 59-63.

⁸⁴ WAWRYK 139-144.

Schlussfolgernd vom Ganzen lässt sich sagen, dass Sev. 474 ein archaisierendes Euchologion ist, noch der alten Redaktion angehörnd, in dem sich bereits bestimmte Entwicklungen zeigen, die in den späteren Euchologien dann voll zu Tage treten. Hierbei wäre an erster Stelle an die Chrysostomusanaphora zu denken, dann auch an das Gebet für die Apostaten, in Analogie auch an das Gebet für die Wiedereröffnung einer Kirche. ⁸⁵Sev. 474 hat uns kostbare Schätze des 'Jerusalemmer Euchologions' bewahrt im Ordo der Fusswaschung, des Palmsonntags und des Gebetes im Diakonikon der Chrysostomusliturgie. Demnach würde ich eine Datierung der Handschrift eher in das X. als in das XI. Jhdt. vorschlagen.

7) Zur Methodik der Ausgabe.

Die Ausgabe beinhaltet eine vollständige Transskription des gesamten Manuskriptes. Ausnahmen hiervon bilden die Lesungen aus Hl. Schrift, da genügend kritische Ausgaben derselben

---

⁸⁵ cf. H. 19, wobei die späteren Euchologien eine Trias von Orationen haben, den Patriarchen Nikephoros und Tarasius zugeschrieben. cf. ARRANZ, *Sources*, 292, (STASSI N.209); 313, Coisl. gr. 213, f.119v;319, Ethn. Bibl. 662, f.198v.

⁸⁶ z.B. NESTLE E. - ALAND K., *Novum Testamentum Graece et Latine*, London 1963; RAHLFS A. ed., *Septuaginta I/II*,

zur Verfügung stehen, ⁸⁶ wie auch die von uns nachgetragenden in der Handschrift verlorengegangenen Textanfänge einiger Εὐχαί.

Da die eigentliche Aufgabe des Textes eine liturgische ist, ist Text mit einer durchlaufenden Numerierung versehen, die sich an an den liturgischen Strukturen orientiert.⁸⁷ Eine Zwischennumerierung ist aus Gründen des Schriftsatzes leider nicht möglich. Alle Gebete, Litaneien und auch kleinere lit. Einheiten, die lediglich aus kurzen Formeln bestehen wie z.B. die Erhebung und Brechung der Gestalten in den Liturgien, die Taufformel mit den entsprechenden Rubriken etc., sind als unabhängige Einheiten bei der Numerierung behandelt worden. Wenn auch das hymnographische Material in den monast. Riten die Strukturierung der einzelnen Elemente erschwert, musste es wegen der Orientierung des Lesers in die Numerierung miteinbezogen werden. Die originale Zeilenlänge des Manuscriptes ist beibehalten; die einzelnen Strukturteile sind zudem durch eine Leerzeile gekennzeichnet. So müsste, trotz Ermangelung der Unternummerierung die liturgischen Strukturen erkennbar sein und eine Orientierung für den Leser möglich sein. Die originale Numerierung, soweit sie im Mikrofilm zu entziffern war, ist von Hand am linken Innenrand wiedergegeben.

Stuttgart 1935.

87 TAFT R., *The Structural Analysis of Liturgical Units: Essay in Methodology*, *Worship* 52 (1978), 314-329.

Die Anmerkungen stehen aus technischen Gründen auf der gegenüber liegenden Seite. Alle in Semiuinzialen geschriebenen Teile sind fett gedruckt, wie z.B. Rubriken, Ekphonesen und Titel. Alle Rubriken sind um sechs Stellen nach rechts eingerückt und *kursiv* gedruckt. Durch diese graphischen Mittel ist der Wechsel der verschiedenen "Hände" gleich augenfällig, da die zweite ~~und dritte~~ Hand lediglich in Minuskel schreibt. Alle Zitationen anderer Handschriften benutzen die Siglen der Vergleichstabellen oder analoge Abkürzungen.

Die Randbemerkungen späterer Schreiber im Stammteil der ersten Hand, i.e. Ektenieteile und Ekphonesen in den Liturgien, sind in den Apparat auf der gegenüberliegenden Seite versetzt, da sie nicht zum eigentlichen Text gehören. Jede Einheit ist in den Anmerkungen mit einer Überschrift versehen, der dann die in zwei Teile gegliederte Bibliographie folgt. Der mit = beginnende Teil beinhaltet die Ausgaben, mehr oder weniger vollständig des betreffenden Textes von SEV 474; der mit + versehene Teil hingegen gibt denselben Text in anderen euchologischen Quellen. Die jeweiligen Seiten- oder Nummerangaben beziehen sich jeweils nur auf den Textanfang in den jeweiligen Ausgaben. Im bibliograph. Apparat sind die Ausgaben verwandt, die den vollständigen Text bieten und neuere Beschreibungen von Euchologien, es sei denn, die Knappheit der Quellen erheischt weitere Angaben aus Beschreibungen wie Dmitrievskij. Eventuelle Ungenauigkeiten in den Quellen gehen selbstverständlich zu Lasten des jeweiligen Autors.

h

Die Transskription hat die Orthographie, i.e. Iotazismus und Isophonie korrigiert, bis auf lokale Varianten, die dann jeweils im Apparat angegeben werden, und die Interpunktion modernisiert. Haplographie und Diplographie sind im Text selbst sichtbar korrigiert.

Die Schriftstellen, insbesondere die Psalmen sind nach der LXX, resp. Vulgata, die Bezeichnung der bibl. Bücher nach der Vulgata angegeben.

Eventuelle Textlücken sind aus anderen Quellen ergänzt und im Apparat entsprechend vermerkt. Die Nomina Sacra sind entgegen der Gewohnheit mit Klammern aufgelöst.⁸⁸ Die Rubrik 'Εκφ. am rechten oder linken Textrand im MS, ebenfalls sechs Stellen nach aussen versetzt, ist immer als 'Εκφ(ώνησις) in Klammern aufgelöst, wenn sie im MS nicht ausgeschrieben ist.⁸⁹ Als kritische Zeichen sind die von Follieri benutzten, zuzüglich eines eigenen gebraucht:

( ) uncis lunatis litterae includuntur per contractionem
aut suspensionem omissae.

---

⁸⁸ L. TRAUBE, *Nomina Sacra. Versuch einer Geschichte der christlichen Kürzung*, München 1907; DE STRYCKER E., *Notes sur l'abréviation des Nomina Sacra dans les manuscrits grecs*, STUDIA CODICOLOGICA, ed. Kurt Treu et alii, (= Texte und Untersuchungen zur Geschichte der altchristlichen Literatur, Vol 124) Berlin 1977, 461-467.

⁸⁹ cf. f.16r.

- [ ] uncis quadratis litterae includuntur quae in codice membranae vel charctae iactura perierunt.
- < > uncis angulatis litterae includuntur, a librario omissae, textui tamen addendae videntur.
- { } uncis sinuatis litterae includuntur quae in codice scriptae extant, sed e textui tamen eiecendae iure videntur.
- [ ] uncis quadratis geminatis litterae includuntur quae in codice deletae sunt.
- ..... punctis litterae quae omnino legi non possunt significantur.⁹⁰
- /...../ punctis binis lineolis inclusis textus exscripti abbreviatio significatur.

---

⁹⁰ FOLLIERI, *Exempla*, 7.

CODEX SEVASTIANOV 474

(folia 3r - 255v)

Editio

1 Codex incipit cum fine indicis.

/3r/

3 1. <ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΡΧΟΜΕΝΩΝ ΕΝ Τῇ ΕΥΧΟΛΟΓΙῃ ΤΟΥΤῃ>

- 5 ΠΗ' Εὐχὴ εἰς ψυχ(ήν) κρινομένην.
 6 ΠΘ' Εὐχὴ εἰς τὸ κουρεῦσαι παιδ(ίον).
 7 Ϝ' Εὐχὴ ἐπὶ εἰρηνευόντ(ων) ἀδε(λφῶν) ἔχθρ(ας).
 8 ϜΑ' Εὐχὴ εἰς ἀνοίξαι ἐκκλησίαν.
 9 ϜΒ' Εὐχὴ εἰς τὸ κοινωνῆσαι.
 10 ϜΓ' Τάξις τοῦ πρώτου σχήματ(ος).
 11 ϜΔ' Τάξις τοῦ μεγ(άλου) καὶ ἀγγελικοῦ σχήμ(ατος).
 12 ϜΕ' Συναξάριν τῶν ιβ' Μηνῶν.
 13 ϜΣ' [Κα]νὼ(ν) τῆς ἁγίας ἐκκλησίας ἀρχ(εται) ἀπὸ τὸ ἅγ(ιον)
 14 Πάσχ(α) μέχρι τοῦ ἁγίου κ(αὶ) μ(ε)γ(άλου) Σά(ββατου).
 15 ϜΖ' Εὐαγγε(λία) σὺν κ(αὶ) Ἀποστόλων
 16 ἀναστ(άσιμα), κ(αὶ) τ(ῆς) ὑπεραγίας θ(εοτό)κου, καὶ/
 17 τ(ῶν) ἐπισίμ(ων) Ἀγίω(ν).
 18 ϜΗ' Ὅπιστάμβωνα τῶν ἐορτῶν.
- 20 Αἱ ὥραι τ(ῆς) μ(ε)γ(άλης) ε' κ[αὶ] τῆς μ(ε)γ(άλης)/
 21 Παρα[σκευῆς], ὅπ(ως)
 22 χρίψα(...)

43v/

LITURGIA S. BASILII MAGNI¹

In Sev. Lit. S. Basilii careat titulum.

2. Oratio in secretario.

Titulus orationis cum πύλη circumornatus.²

= KRASNOSEL'CEV 237; ORLOV 22;
+ GOAR 51,135; ER 42; BRIGHTMAN 309 (Barb. 336); STRITTMAT-
TER, *Missa Graecorum*, 93; TREMBELAS 17; EV 47,75; JACOB,
Mess., N.1.2; PASSARELLI N.268; PARENTI N.1.2,3.

f.4r marg. sup. alia manus:

Ἐκφώνησις. Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς. Ἐν εἰρήνῃ.
τῆς ἁνωθεν εἰρήνης. τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος. Τοῦ ἁγίου
οἴκου τούτου. Τοῦ ἐπισκόπου.

f.4v marg. inf. alia manus:

Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι. Τοῦ ἀναγγέλλειν. = Ps 94, 2a,
3a. Δόξα, καὶ νῦν.

3. Oratio antiph. primae.

= KRASNOSEL'CEV 238; ORLOV 48;
+ GOAR 52,135; ER 44; BRIGHTMAN 310 (Barb. 336); STRITTMAT-
TER, *Missa Graecorum*, 93; TREMBELAS 17; EV 49,76; JACOB,
Mess., N.1.4; PASSARELLI N.269, 308; PARENTI N.2.

f. 5r marg. ext. alia manus:

Ἔτι, καὶ ἔτι. Ἀντιλαβοῦ. τῆς παναγίας.

4. Oratio antiph. secundae.

= KRASNOSEL'CEV 238; ORLOV 56;
+ GOAR 53,136; ER 45; BRIGHTMAN 311 (Barb. 336); STRITTMAT-
TER, *Missa Graecorum*, 93; TREMBELAS 32; EV 49,77; JACOB,
Mess., N.1.5; PASSARELLI N.271; PARENTI N.3.

f. 5r marg. inf. alia manus:

Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν. Καὶ γὰρ ἐστερέωσεν. = Ps 92, 1a, 2a.
Δόξα, καὶ νῦν. Ὁ μονογενής.

5. Oratio antiph. tertiae.

= KRASNOSEL'CEV 239; ORLOV 62;
+ GOAR 54,136; ER 46; BRIGHTMAN 312 (Barb. 336); STRITTMAT-
TER, *Missa Graecorum*, 93; TREMBELAS 36; EV 50,78; JACOB,
Mess., N.1.6; PASSARELLI N.3,273; PARENTI N.4.

¹ MSS similia Sev.: cf. descriptionem summariam in DMITR.
II, 19 (S58, ff.3r-16v), 42 (S59, ff.1r-18v), 75-76
(S61, ff.1r-19v), 64 (S62, ff.3v-32v)

² cf. tabulam 2.

1 miniatura pretiosissima S. Basilii Magni
2 qua incipit eiusdem liturgia.

/4r/

4 2. ΕΥΧΗ Α'

6 ΕΥΧ<Η> ΛΕΓΟΜΕΝΗ ἘΝ Τῷ
Α' 7 ΕΚΕΥΘΥΛΑΚΙΩ.

9 Ὁ θεὸς ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν οὐ(ρά)νιον ἄρ-
10 τον, τὴν τροφὴν τοῦ παντὸς(ς)
11 κόσμου, τὸν Κ(ύρι)ον ἡμῶν καὶ θεὸν Ἰ(ησοῦ)ν
12 Χ(ριστό)ν, ἐξαποστείλας Σ(ωτῆ)ρα, καὶ Λυτρωτ(ή)ν
13 καὶ Εὐεργέτην, εὐλογοῦντα, καὶ ἁγι-
14 ᾶζοντα ἡμᾶς, αὐτὸς εὐλόγησον
15 τὴν πρόθεσιν ταύτην· καὶ πρό(σ)-
16 δεξαι αὐτὴν εἰς τὸ ὑπερου(ρά)νιον σου θυ-
17 σιαστήριον. Μνημόνευσον, ὡς ἀγαθός(ς)
18 καὶ φιλάν(θρωπ)ος, τῶν προσεγγκάντ(ων),
19 καὶ δι' οὓς προσήγαγον· καὶ ἡμᾶς ἀ-
20 κατακρίτους διαφύλαξον ἐν τῇ ἰ-
21 ερουργίᾳ τῶν θείων σου μυστηρίω(ν).
22 Ὅτι ἡγίασται, καὶ δεδόξασται τὸ πάντ(ι)μον).

/4v/

24 3. Εὐχὴ ἀντιφώνου α'.

26 Κ(ύρι)ε ὁ θεὸς ἡμῶν, οὗ τὸ κράτος ἀνείκαστο(ν),
27 καὶ ἡ δόξα ἀκατάληπτο[ς], οὗ τὸ ἔ-
28 λεος ἀμέτρητον, καὶ ἡ φιλάν(θρωπ)ία ἄφα-
29 τος· αὐτὸς Δέσπωτα κατὰ τὴν ἐ[υ]-
30 σπλαχνίαν σου ἐπίβλεψον ἐφ' ἡμᾶς,
31 καὶ ἐπὶ τὸν ἅγιον οἶκον τοῦτον· καὶ
32 ποιήσον μεθ' ἡμῶν καὶ τῶν συνευ-
33 χομένων ἡμῖν πλοῦσια τὰ ἐλέη
34 σου, καὶ τοὺς οἰκτηρμούς σου. Ἐκφώ(νησις).
35 Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα, τιμὴ, κ(αί).

/5r/

37 4. Εὐχὴ ἀντιφώνου β'.

39 Κ(ύρι)ε ὁ θεὸς ἡμῶν, σῶσον τὸν λαόν σου, καὶ
40 εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου.
41 τὸ πληρωμα τῆς ἐκκλησίας σου φύ-
42 λαξον· ἁγίασον τοὺς ἀγαπῶντας τὴν
43 εὐπρέπian τοῦ οἴκου σου· σὺ αὐτ(οὺς)
44 ἀντιδόξασον τῇ θεϊκῇ σου δυνάμει,
45 καὶ μὴ ἐγκαταλίπῃς ἡμᾶς ὁ θεός(ς) τοὺς
46 ἐλπίζοντας ἐπὶ σοί. Ἐκφώ(νησις).
47 Ὅτι σὸν τὸ κράτος καὶ σοῦ ἐστὶν ἡ βασι(λεία).

49 5. Εὐχὴ ἀντιφώνου γ'.

51 Ὁ τὰς κοινὰς ταύτας, καὶ συμφών(ους)
52 ἡμῖν χαρισάμενος προσευχᾶς, ὁ
53 καὶ δύο καὶ τρισὶ συμφωνοῦσιν ἐπὶ
54 τῷ ὀνόματι σου, τὰς αἰτήσεις παρέ-
55 χειν ἐπαγγειλάμενος· αὐτὸς καὶ νῦν
56 τῶν δούλων σου τὰ αἰτήματα πρό(ς)

/5v/

5) ὑπάρχεις: ὑπάρχης, Sev.

6. Oratio ad introitum.

= KRASNOSEL'CEV 239; ORLOV 62;
+ GOAR 54,136; ER 46; BRIGHTMAN 312 (Barb. 336); STRITTMAT-
TER, *Missa Graecorum*, 95; TREMBELAS 37; EV 50,78; JACOB,
Mess., N.1.7; PASSARELLI N.275; PARENTI N.5.

7. Oratio ad hymnum Trishagium.

= KRASNOSEL'CEV 240; ORLOV 68;
+ GOAR 55,137; ER 48; BRIGHTMAN 313 (Barb. 336); STRITTMAT-
TER, *Missa Graecorum*, 95; TREMBELAS 54; EV 51,78; JACOB,
Mess., N.1.8; PASSARELLI N.277; PARENTI N.6.

1 τὸ συμφέρον πλήρωσον· χοριγῶν
2 ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι τὴν ἐπί-
3 γνωσιν τῆς σῆς ἀληθείας, καὶ ἐν τῷ
4 μέλλοντι ζωῇ αἰώνιον χαρίζομενο(ς).
5 Ὅτι ἅγιος καὶ φιλάν(θρωπ)ος θε(ο)ς ὑπάρχεις.

7 6. Εὐχ(ή) τῆς εἰσόδου.

9 Δέσποτα Κ(ύρι)ε ὁ θε(ο)ς ἡμῶν, ὁ καταστήσας
10 ἐν οὐ(ρα)νοῖς τάγματα, καὶ στρατιάς ἀγ-
11 γέλων, καὶ ἀρχαγγέλων εἰς λειτουργίαν
12 τῆς σῆς δόξης, ποιήσον σὺν τῇ εἰσδό-
13 δῳ ἡμῶν εἴσοδον ἁγίων ἀγγέλων γε-
14 νέσθαι, συλλειτουργούντων ἡμῖν, καὶ
15 συνδοξολογούντων τὴν σὴν ἀγαθότη(τα).
16 Ὅτι πρέπει σοὶ πᾶσα δό(ξα), τιμή, καὶ προσ(κύνησις).

/6r/

18 7. Εὐχ(ή) τοῦ τρισαγίου.

20 Ὁ θε(ο)ς ὁ ἅγιος, ὁ ἐν ἁγίοις ἀναπαύομε-
21 νος, ὁ τρισαγία φωνῇ ὑπὸ τῶν Σε-
22 ραφίμ ἀνυμνούμενος, καὶ ὑπὸ τ(ῶν)
23 Χερουβιμ δοξολογούμενος, καὶ ὑπὸ
24 πάσης ἐπου(ρα)νίου δυνάμεως προσκυ-
25 νούμενος· ὁ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶ-
26 ναι παραγαγὼν τὰ σύμπαντα, ὁ κτί-
27 σας τὸν ἀν(θρωπ)ον κατ' εἰκόνα σὴν, καὶ ὁμοί-
28 ωσιν, καὶ παντὶ σου χαρίσματος κα-
29 τακοσμήσας, καὶ διδοὺς αἰτοῦντι
30 σοφίαν, καὶ σύνεσιν, καὶ μὴ παρορ(ῶν)
31 ἁμαρτάνοντα, ἀλλὰ θέμενος ἐπὶ
32 σ(ωτη)ρίᾳ μετάνοιαν· ὁ καταξιώσας ἡ-
33 μᾶς τοὺς ταπεινοὺς, καὶ ἀναξίους
34 δούλους σου, καὶ ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ
35 στήναι κατενώπιον τῆς δόξης τοῦ
36 ἁγίου σου θυσιαστηρίου, καὶ τὴν ὁ-
37 φειλομένην σοι προσκύνησιν, καὶ
38 δοξολογίαν προσάγειν· αὐτὸς Δέσποτα
39 πρόσδεξαι καὶ ἐκ στόματος ἡμῶν
40 τῶν ἁμαρτολῶν τὸν τρισάγιον ὕμνο(ν),
41 καὶ ἐπίσκεψαι ἡμᾶς ἐν τῇ χρηστότη-
42 τί σου· συγχώρησον ἡμῖν πᾶν πλημ-
43 μέλημα ἐκουσίον τε, καὶ ἀκούσιον·
44 ἁγιάσον ἡμῶν τὰς ψυχὰς, καὶ τὰ σώματ(α).
45 καὶ δὸς ἡμῖν ἐν ὁσιότητι λατρεύειν
46 σοι πᾶσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς
47 ἡμῶν, πρεσβείαις τῆς ἁγίας θε(ο)τόκου,
48 καὶ πάντων τῶν ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶ-
49 νός σοι εὐαρεστησάντων. Ἐκφώ(νησις).
50 Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ θε(ο)ς ἡμῶν, καὶ σοι τὴν δό(ξαν).

/6v/

8. Oratio ad supplicationem.

= KRASNOSEL'CEV 241; ORLOV 104;
+ GOAR 56,137,639; ER 51; BRIGHTMAN 315 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 95; TREMBELAS 59; EV 54,79,111; JACOB, *Len.*, N.24; JACOB, *Mess.*, N.1.10; PASSARELLI N.278,12; PARENTI N.8,27.

9) Ἐκφ. in marg. ext.

f.7r, add. alia manus:
Εὐξασθε οἱ <κατηχούμενοι>.

f.7r marg. inf. alia manus:

Οἱ πιστοὶ ὑπὲρ τῶν κατηχουμένων. Κατηχήση αὐτοὺς τῷ λόγῳ.
Ἀποκαλύψῃ αὐτοῖς. Ἐνώσῃ αὐτοὺς τῇ ἀγίᾳ. Σῶσον, ἐλέησον.
Οἱ κατηχούμενοι.

9. Oratio catechumenorum.

= KRASNOSEL'CEV 242; ORLOV 104;
+ GOAR 138; ER 81; BRIGHTMAN 315 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 95; SWAINSON 118; TREMBELAS 166; EV 80; PASSARELLI N.280; PARENTI N.9.

f.7v marg. ext. alia manus:
Ὅσοι κατηχούμενοι προέλθετε. Οἱ κατοικούμενοι. <sic>

10. Oratio fidelium prima.

= KRASNOSEL'CEV 242; ORLOV 114;
+ GOAR 138; ER 82; BRIGHTMAN 316 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 97; TREMBELAS 167; EV 81; PASSARELLI N.282; PARENTI N.10.1,3.

f.8r add. alia manus: Ἐτι, καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ.

11. Oratio fidelium secunda.

= KRASNOSEL'CEV 244; ORLOV 122;
+ GOAR 138; ER 83; BRIGHTMAN 317 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 97; TREMBELAS 167; EV 81; PASSARELLI N.284; PARENTI N.11.

8. Εὐχ(ή) τῆς ἐκτενῆς.

/7r/

Κ(ύρι)ε ὁ θε(ο)ς ἡμῶν, τὴν ἐκτενῆ ταύτην
ἵκεσίαν πρόσδεξαι παρὰ τῶν σῶ(ν)
δούλων· καὶ ἐλέησον ἡμᾶς κατὰ τὸ
πλῆθος τοῦ ἐλέους σου· καὶ τοὺς οἰ-
κτιρμοὺς σου κατάπεμψον ἐφ' ἡμ(ᾶς),
καὶ ἐπὶ πάντα τὸν λαόν σου, τὸν ἀπεκδε-
χομένον τὸ παρὰ σοῦ πλοῦσιον ἔλε(ος). Ἐκφ(ώνησις·)
Ὅτι ἐλεήμων, καὶ φιλάν(θρωπ)ος θε(ο)ς ὑπάρχ(εις).

9. Εὐχ(ή) κατηχουμένων πρὸ τ(ῆς) ἀγί(ας)
ἀναφοράς τοῦ ἀγίου Βασιλείου.

Κ(ύρι)ε ὁ θε(ο)ς ἡμῶν, ὁ ἐν οὐ(ρα)νοῖς κατοικῶν, καὶ
ἐπιβλέπων ἐπὶ πάντα τὰ ἔργα σου,
ἐπίβλεψον ἐπὶ τοὺς δούλους σου τοὺς
κατηχουμένους, τοὺς κεκλικότας
τοὺς ἑαυτῶν αὐχένας ἐνόπιόν σου· δό(ς)
αὐτοῖς τὸν ἐλαφρόν ζυγόν· ποιήσον αὐτοὺς
μέλη τῆς ἀγίας σου ἐκκλησίας· καὶ
καταξίωσον αὐτοὺς τοῦ λουτροῦ τ(ῆς)
παλιγγενεσίας, τῆς ἀφέσεως τῶν ἁ-
μαρτιῶν, καὶ τοῦ ἐνδύματος τῆς
ἀφθαρσίας, εἰς ἐπίγνωσίν σου τοῦ
ἀληθινοῦ θε(ο)ῦ ἡμῶν. Ἐκφ(ώνησις·)
Ἵνα καὶ αὐτοὶ σὺν ἡμῖν δοξάζωσι τὸ π(άν)τιμον).

/7v/

10. Εὐχ(ή) πιστῶν α'.

Σύ Κ(ύρι)ε κατέδειξας ἡμῖν τὸ μέγα τοῦ-
το τῆς σ(ωτη)ρίας μυστήριον· σὺ κατηξίω-
σας ἡμᾶς τοὺς ταπεινοὺς, καὶ ἀναξί-
ους δούλους σου, γενέσθαι λειτουργοὺς τ(οῦ)
ἀγίου σου θυσιαστηρίου· σὺ ἱκάνωσον
ἡμᾶς τῇ δυνάμει τοῦ ἀγίου σου Πν(εύματος) εἰς
τὴν διακονίαν ταύτην, ἵνα ἀκατα-
κρίτως στάντες ἐνώπιον τ(ῆς) ἀγίας
δόξης σου, πρωσαγωμέν σοι θυσίαν αἰ-
γέσεως· σὺ γὰρ εἰ ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα
ἐν πᾶσι· δὲ Κ(ύρι)ε καὶ ὑπὲρ τῶν ἡμε-
τέρων ἁμαρτημάτων, καὶ τῶν τοῦ
λαοῦ ἀγνοημάτων, δεκτὴν γενέσθαι
τὴν θυσίαν ἡμῶν, καὶ εὐπρόσδεκτον
ἐνώπιόν σου. Ἐκφ(ώνησις·)
Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα, τιμὴ, καί.

/8r/

11. Εὐχ(ή) πιστῶν β'.

Ὁ θε(ο)ς, ὁ ἐπισκεψάμενος ἐν ἐλέει, καὶ οἰ-
κτιρμοῖς τὴν ταπείνωσιν ἡμῶν· ὁ
στήσας ἡμᾶς τοὺς ταπεινοὺς, καὶ ἁ-
μαρτωλοὺς, καὶ ἀναξίους δούλους σου κα-
τενώπιον τ(ῆς) ἀγίας δόξης σου, λειτουρ-
γεῖν τῷ ἀγίῳ σου θυσιαστηρίῳ· σὺ ἐνίσχυ-
σον ἡμᾶς τῇ δυνάμει τοῦ ἀγίου σου Πν(εύματος)

/8v/

f.8v marg. ext. alia manus:
Ἀντιλαβοῦ. Σοφία.

12. Oratio ad introitum donorum.

= KRASNOSEL'CEV 245; ORLOV 126;
+ GOAR 58,139; ER 58,83; BRIGHTMAN 318 (Barb. 336); STRIT-
TMATTER, *Missa Graecorum*, 97; TREMBELAS 71; EV 57,82; JACOB,
Mess., N.1.14; PASSARELLI N.285,17; PARENTI N.12.

f.9v add. alia manus:
Πληρώσωμεν τὴν δέησιν.

f.9v marg.inf. alia manus:
Ὑπὲρ τῶν πρωθέντων. Τοῦ ἁγίου οἴκου τούτου. Ὑπὲρ τοῦ
ῥυσθῆναι ἡμᾶς.

13. Oratio ad accessum ad altare.

= KRASNOSEL'CEV 247; ORLOV 146;
+ GOAR 164; ER 85; BRIGHTMAN 319 (Barb. 336); STRITTMATTER,
Missa Graecorum, 99; TREMBELAS 171; EV 83; PASSARELLI N.287;
PARENTI N.13.

1 εἰς τὴν διακονίαν ταύτην· καὶ δὸς ἡ-
2 μῖν λόγον ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματος ἡμῶ(ν),
3 εἰς τὸ ἐπικαλεῖσθαι τὴν χάριν τοῦ ἁγίου
4 σου Πν(εύματος) ἐπὶ τῶν μελλόντων προτι-
5 θεσθαι δώρων. Ἐκφῶ(νησις).
6 Ὅπως ὑπὸ τοῦ κράτους σου παντοτε.

8 12. Εὐχ(ή), ἣν ποιεῖ ὁ ἱερεὺς καθ' ἑαυτοῦ, εἰ-
9 σερχομένων τ(ῶν) ἁγίων δώρων.

11 Οὐδεὶς ἄξιος τῶν συνδεδεμένων ταῖς
12 σαρκικαῖς ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς,
13 προσέρχεσθαι, ἢ προσεγγίσειν, ἢ λειτουρ-
14 γεῖν σοι, Βασιλεῦ τ(ῆς) δόξης· τὸ γὰρ διακο-
15 νεῖν σοι, μέγα καὶ φοβερόν καὶ ταῖς ἐ-
16 που(ραν)ίαις δυνάμεσιν. Ἀλλ' ὅμως διὰ τ(ὴν)
17 ἀμετρόν σου φιλαν(θρωπ)ίαν, ἀτρέπτως καὶ
18 ἀναλλοιώτως γεγονός ἀν(θρωπος), καὶ ἀρχι-
19 ερεὺς ἡμῶν ἐχρημάτισας, καὶ τ(ῆς) λειτουρ-
20 γικῆς καὶ ἀναιμάκτου θυσίας τὴν
21 ἱεουργίαν παρέδωκας, ὡς δεσπότης
22 τῶν πάντων. Σὺ γὰρ δεσπόζεις τῶ(ν)
23 ἐπου(ρα)νίων καὶ ἐπιγείων, ὁ ἐπὶ θρόνου
24 χερουβικοῦ ἐποχοῦμενος, ὁ τῶν Σερα-
25 φὶμ Κ(ύριος), καὶ βασιλεὺς τοῦ Ἰ(σρα)ήλ, ὁ μόνο(ς)
26 ἅγιος, καὶ ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενος. Σε
27 δυσωπῶ τὸν μόνον ἀγαθόν καὶ εὐήκο-
28 ον· ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμὲ τὸν ἁμαρτωλ(όν)
29 καὶ ἀχρεῖον δοῦλον σου· καὶ ἰκάνοσόν με
30 τῇ δυνάμει τοῦ ἁγίου σου Πν(εύματος), ἐνδεδυ-
31 μένον τὴν τῆς ἱερατείας χάριν παρα-
32 στήναι τῇ ἁγίᾳ σου ταύτῃ τραπέζῃ, καὶ
33 ἱεουργῆσαι τὸ ἅγιον σου σῶμα, καὶ τὸ τί-
34 μιον σου αἷμα. Σὺ γὰρ κλίνω τὸν ἑμαυ-
35 τοῦ αὐχένα· καὶ δέομαί σου, μὴ ἀποστρέ-
36 ψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ, μηδὲ ἀ-
37 ποδοκημάσης με ἐκ παίδων σου· ἀλλὰ
38 ἀξίωσον προσενεχθῆναί σοι τὰ δῶρα
39 ταῦτα καὶ ὑπ' ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ
40 καὶ ἀναξίου δοῦλου σου· Σὺ γὰρ εἶ ὁ προσφέρ(ων)
41 καὶ προσφερόμενος, καὶ προσδεχόμενος(ς),
42 Χ(ριστ)ὲ ὁ θ(εὸς) ἡμῶν· καὶ σοι τὴν δόξαν ἀναπ(έμπομεν),
43 τῷ Πατρί, καὶ ἁγίῳ Πν(εύματι), νῦν, καὶ αἰεί.

Γ' 45 13. Εὐχ(ή) <τῆς> προσκομιδ(ῆς) τοῦ ἁγίου Βασιλείου,
46 λε(γομένη) μετὰ τὸ ἀπο(τεθῆναι) τὰ δῶρα ἐν τῇ ἁγίᾳ
47 τραπέζῃ, καὶ πληρῶσαι τ(ὸν) λα(ὸν) τ(ὸν) μυστι-
48 κὸν ὕμνον·

50 Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸς) ἡμῶν, ὁ κτίσας ἡμᾶς, καὶ ἀγαθὸν
51 εἰς τὴν ζωὴν ταύτην, ὁ ὑποδείξας ἡ-
52 μῖν ὁδοὺς εἰς σ(ωτη)ρίαν, ὁ χαρισάμενος ἡμ(ῖν)
53 οὔ(ρα)νίων μυστηρίων ἀποκάλυψιν, σὺ εἶ
54 ὁ θέμενος ἡμᾶς εἰς τὴν διακονίαν ταύ-
55 την, ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Πν(εύματος) σου τοῦ
56 ἁγίου· εὐδόκησον δὲ Κ(ύρι)ε τοῦ γενέσθαι

f.11r marg. ext. alia manus:

Ἀντιλαβοῦ. Τὴν ἡμέραν πᾶσαν τελείαν. Ἀγγελον εἰρήνης.
 Συγγνώμην. Τὰ καλὰ, καὶ τὸν ὑπόλοιπον. Χριστιανὰ τὰ τέλη.
 Τῆς παναγίας.

14. Pax et symbolum.

= KRASNOSEL'CEV 250; ORLOV 156;
 + GOAR 141; ER 87; BRIGHTMAN 320 (Barb. 336); STRITTMATTER,
Missa Graecorum, 101; TREMBELAS 172; EV 84; PASSARELLI
 N.288; PARENTI N.13.3-8.

15. Dialogus prae-anaphoricus et Anaphora, 'ad Sanctus'.

= KRASNOSEL'CEV 251; ORLOV 162; ENGBERDING 3;
 + GOAR 141; ER 87; BRIGHTMAN 321 (Barb. 336); STRITTMATTER,
Missa Graecorum, 101; TREMBELAS 173; HANGGI-PAHL 230; EV
 86; PASSARELLI N.289; PARENTI N.14.2-11.

1 ἡμᾶς διακόνους τῆς καινῆς σου διαθή-
 2 κης, λειτουργοὺς τῶν ἁγίων σου μυστη-
 3 ρίων. πρόσδεξαι ἡμᾶς προσεγγίζον-
 4 τας τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ, κατὰ
 5 τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου. ἵνα γενώμε-
 6 θα ἅξιοι τοῦ προσφέρειν σοὶ τὴν λογῆ(κὴν)
 7 ταύτην, καὶ ἀναίμακτον θυσίαν ὑπ(ἐρ)
 8 τῶν ἡμετέρων ἁμαρτημάτων, καὶ
 9 τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων. ἦν προσ-
 10 δεξάμενος εἰς τὸ ἅγιον, καὶ ὑπερου(ρά)νιον,
 11 καὶ νοερὸν σου θυσιαστήριον εἰς ὁσμὴ(ν) /10v/
 12 εὐδορίας, ἀντικατάπεμψον ἡμῖν
 13 τὴν χάριν τοῦ ἁγίου σου Πν(εύματος). Ἐπίβλε-
 14 ψον ἐφ' ἡμᾶς ὁ θ(εός), καὶ ἔπιδε ἐπὶ τὴν
 15 λατρείαν ἡμῶν ταύτην, καὶ πρόσδε-
 16 ξαι αὐτήν, ὡς προσεδέξω Ἀβελ τὰ δῶ-
 17 ρα, Νῶε τὰς θυσίας, Ἀβραὰμ τὰς
 18 ὀλοκαρπώσεις, Μωσέως καὶ Ἀαρὼ(ν)
 19 τὰς ἱερωσύνας, Σαμουὴλ τὰς εἰρη-
 20 νικάς. Ὡς προσδέξω ἐκ τῶν ἁγίων(ν)
 21 σου Ἀποστόλων τὴν ἀληθινὴν ταύτη(ν)
 22 λατρείαν. οὕτως καὶ ἐκ τῶν χειρῶν
 23 ἡμῶν τῶν ἁμαρτολῶν πρόσδεξαι
 24 τὰ δῶρα ταῦτα ἐν τῇ χρηστότητί σου
 25 Κ(ύρι)ε, ἵνα καταξιωθέντες λειτουργεῖν
 26 ἀμέμπτως τῷ ἁγίῳ σου θυσιαστηρί-
 27 ῳ, εὐρωμεν τὸν μισθὸν τῶν πιστῶν,
 28 καὶ φρονήμων οἰκονόμων, ἐν τῇ ἡ- /11r/
 29 μέρᾳ τῇ φοβερᾷ τῆς ἀνταπωδόσε-
 30 ὡς σου τῆς δικαίας. Ἐκφῶ(νησις).
 31 Διὰ τῶν οἰκτηρῶν τοῦ μονογεν(οῦς).

33 14. Ὁ λα(ός). Ἀμήν. Ὁ ἱερ(εύς)./
 34 Εἰρήνη πᾶσιν.
 35 Ὁ λα(ός). Κ(αὶ) τῷ πν(εύμα)τί σου./
 36 Ὁ διάκ(ονος). Ἀγαπήσω(μεν).
 37 Κ(αὶ) μετ(ὰ) δοθῆναι τὴν ἀγάπ(ην), λέγ(ει) ὁ διάκ(ονος).
 38 Τὰς θύρ(ας), τὰς θύρ(ας). Κ(αὶ) μετ(ὰ) τὸ εἰπεῖν τὸ(ν)
 39 λα(όν) τὸ ἅγιον Σύμβολ(ον),/
 40 ὁ διάκ(ονος) λέγ(ει).

42 15. Στῶμεν καλῶ(ς). Λέγ(ει) ὁ ἱερ(εύς). Ἡ χάρις τοῦ
 43 Κ(υρί)ου ἡμῶν Ἰ(ησοῦ) Χ(ριστοῦ), καὶ ἀγάπη/
 44 τοῦ θ(εοῦ) καὶ
 45 Π(ατ)ρ(ός), καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου Πν(εύματος)/
 46 εἴη μετ(ὰ).
 47 Ὁ λαός. Καὶ μετ(ὰ) πν(εύμα)τό(ς) σου. Ὁ ἱερ(εύς)./
 48 Ἄνω σχῶμ(εν) <τὰς καρδίας>.
 49 Ὁ λαός. Ἐχομεν πρό(ς). Ὁ ἱερ(εύς). Εὐχαριστή-
 50 σωμε(ν). Ὁ λα(ός). Ἄξιον καὶ δί(καιον)./
 51 Ὁ ἱερ(εύς) ἀ-
 52 πάρχεται τῆς ἀγίας ἀναφωρᾶς λέγ(ων).

3) πρέπον: πρέπων, Sev.

28) ἐξεφάνει: ἐξεφάνη, Sev.

40) πτέρυγες: πτέρυγαις, Sev. ἐξ πτέρυγες τῷ ἐνί, repetit Sev.

45) in marg. ext. Ἐκφ.

49) Ὁ λαός· Ἄγιος, ἅγιος, ἅγιος, S58.

/11v/

1 Ὁ ὢν, Δέσποτα θεέ, Π(άτ)ερ Παντοκρά-
 2 τος προσκυνητέ, ἄξιον ὡς ἀληθῶς, καὶ
 3 δίκαιον, καὶ πρέπον τῇ μεγαλοπρεπείᾳ
 4 τῆς ἀγιωσύνης σου, σέ αἰνεῖν, σέ ὑμνεῖν,
 5 σέ εὐλογεῖν, σέ προσκυνεῖν, σοὶ εὐχαρι-
 6 στεῖν, σέ δοξάζειν τὸν μόνον ὄντως ὄν-
 7 τα θεόν, καὶ σοὶ προσφέρειν ἐν καρδίᾳ συν-
 8 τετριμμένη, καὶ πν(εύμα)τι ταπεινώσεως τὴν
 9 λογικὴν ταύτην λατρείαν ἡμῶν· ὅτι σὺ
 10 εἶ ὁ χαρισάμενος ἡμῖν τὴν ἐπίγνωσιν τ(ῆς)
 11 σῆς ἀληθείας. Καὶ τίς ἱκανὸς λαλῆσαι
 12 τὰς δυναστείας σου, ἀκουστὰς ποιῆσαι τὰς
 13 αἰνέσεις σου, ἢ διηγήσασθαι πάντα
 14 τὰ θαυμάσιά σου ἐν παντὶ καιρῷ; Δέσποτα
 15 τῶν ἀπάντων, Κ(ύρι)ε οὐ(ρα)νοῦ καὶ γ(ῆς)
 16 καὶ πάσης κτίσεως ὀρωμένης τε, καὶ οὐ-
 17 χ ὀρωμένης, ὁ καθήμενος ἐπὶ θρόνου
 18 δόξης, καὶ ἐπιβλέπων ἀβύσσους, ἀναρχ(ε),
 19 ὁράτε, ἀκατάληπτε, ἀπερίγραπτε,
 20 ἀναλλοίωτε, ὁ Π(ατ)ήρ τοῦ Κ(υρίο)υ ἡμῶν/
 21 Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ,
 22 τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ Σ(ωτῆ)ρ(ο)ς τῆς ἐλπίδος ἡμῶ(ν).
 23 ὅς ἐστιν εἰκὼν τῆς σῆς ἀγαθωσύνης, σφρα-
 24 γὶς ἰσότυπος, ἐν ἑαυτῷ δεικνύς σε τὸν
 25 Π(ατέ)ρα, λόγος ζῶν, θεός ἀληθινός, ἡ πρὸ αἰ-
 26 ὶνων σοφία, ζωὴ, ἀγιασμός, δύναμις,
 27 τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, παρ' οὗ τὸ Πν(εύμ)α τὸ ἅγι-
 28 ον ἐξεφάνει, τὸ τῆς ἀληθείας Πν(εύμ)α, τὸ τῆς
 29 υἱοθεσίας χάρισμα, ὁ ἀρραβὼν τῆς μελ-
 30 λούσης κληρονομίας, ἡ ἀπαρχὴ τῶν αἰ-
 31 ωνίων ἀγαθῶν, ἡ ζωοποιὸς δύναμις, ἡ
 32 πηγὴ τοῦ ἀγιασμοῦ, παρ' οὗ πᾶσα κτίσις
 33 λογικὴ τε, καὶ νοερὰ δυναμουμένη σοὶ
 34 λατρεῖ, καὶ σοὶ τὴν αἰδίον ἀναπέμπει
 35 δοξολογίαν· ὅτι τὰ σύμπαντα δοῦλα σά.
 36 Σὲ γὰρ αἰνοῦσιν ἄγγελοι, ἀρχάγγελοι, θρό-
 37 νοι, κυριότητες, ἀρχαί, ἐξουσίαι, ду-
 38 νάμεις, καὶ τὰ πολυομματα χερουβίμ·
 39 σοὶ παρίστανται κύκλῳ τὰ σερραφίμ,
 40 ἐξ πτέρυγες τῷ ἐνί, καὶ ἐξ πτέρυγες
 41 τῷ ἐνί, καὶ ταῖς μέν δυσὶ καλύπτουσι
 42 τὰ πρόσωπα ἑαυτῶν, ταῖς δὲ δυσὶ τ(οῦς)
 43 πόδας, καὶ ταῖς δυσὶ πετόμενα, κέ-
 44 κραγεν ἕτερον πρὸς τὸν ἕτερον ἀκαταπαύ-
 45 στοις στόμασιν, ἀσιγήτοις θεολογίαις.
 46 Τὸν ἐπινίκιον ὕμνον ᾄδοντ(α), βοῶντα,
 47 καὶ λέγοντ(α)./

/12r/

/12v/

Ἐκφ(ώνησις).

49 <Ὁ λαός· Ἄγιος, ἅγιος, ἅγιος.>

16. Oratio 'post Sanctus'

= KRASNOSEL'CEV 254; ORLOV 176; ENGBERDING 11;
+ GOAR 142; ER 89; BRIGHTMAN 324 (Barb. 336); STRITTMATTER,
Missa Graecorum, 103; TREMBELAS 179; HÄNGGI-PAHL 232; EV 86;
PASSARELLI N.290; PARENTI N.15.2.

16. Εὐχ(εται) λέγων ὁ ἱερε(ύς).

3 Μετὰ τούτων τῶν μακαρίων δυνάμεων
4 Δέσποτα φιλάν(θρωπ)ε, καὶ ἡμεῖς οἱ ἁμαρτω-
5 λοὶ βοῶμεν καὶ λέγομεν· Ἅγιος εἶ, ὡς ἀλη-
6 θῶς καὶ πανάγιος, καὶ οὐκ ἔστιν μέτρον
7 τῆς μεγαλοπρεπείας τῆς ἁγιωσύνης σου,
8 καὶ ὅσιος ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου, ὅτι ἐν δι-
9 καιοσύνῃ, καὶ κρίσει ἀληθινῇ πάντα
10 ἐπίγαγες ἡμῖν. Πλάσας γὰρ τὸν ἄν(θρωπ)ον, χοῦ(ν)
11 λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ εἰκόνι τῇ σῇ
12 ὁ θ(εός) τιμήσας αὐτόν, τέθεικας αὐτόν ἐν
13 παραδείσῳ τῆς τρυφῆς, ἀθανασίαν
14 ζωῆς, καὶ ἀπόλαυσιν αἰωνίων ἀγαθῶ(ν)
15 ἐν τῇ τηρήσει τῶν ἐντολῶν σου ἐπαγγει-
16 λάμενος αὐτῷ· ἀλλὰ παρακούσαν-
17 τά σου τοῦ ἀληθινοῦ θ(εο)ῦ, τοῦ κτίσαντος
18 αὐτόν, καὶ τῇ ἀπάτῃ τοῦ ὄφους ὑπα-
19 χθέντα, νεκρωθέντα τὸ αὐτόν τοῖς
20 οἰκείοις αὐτοῦ παραπτώμασιν, ἐξώ-
21 ρισας αὐτόν ἐν τῇ δικαιοκρισίᾳ σου ὁ θ(εός)
22 ἐκ τοῦ παραδείσου εἰς τὸν κόσμον τοῦτο(ν),
23 καὶ ἀπέστρεψας αὐτόν εἰς τὴν γῆν, ἐξ ἧς ἐλή-
24 φθη, οἰκονομῶν αὐτῷ τὴν ἐκ παλιγ-
25 γενίας σ(ωτη)ρίαν, τὴν ἐν αὐτῷ τῷ Χ(ριστ)ῷ σου.
26 οὐ γὰρ ἀπεστράφης τὸ πλάσμα σου εἰς τέλος(ς),
27 ὃ ἐποίησας ἀγαθὲ, οὐδὲ ἐπελάβου ἔργου
28 χειρῶν σου, ἀλλ' ἐπεσκέψω πολυτρόπως
29 διὰ σπλάγχνα ἐλέους σου. Προφῆτας
30 ἔξαπέστειλας· ἐποίησας δυνάμεις διὰ
31 τῶν ἁγίων σου τῶν καθ' ἐκάστην γενε-
32 ἄν καὶ γενεὰν εὐαρεστησάντων σοι· ἐ-
33 λάλησας ἡμῖν διὰ στόματος τῶν δούλῳ(ν)
34 σου τῶν Προφητῶν, προκαταγγέλλων
35 ἡμῖν τὴν μέλλουσαν ἐσσεσθαι σ(ωτη)ρίαν· νό-
36 μον ἔδωκας βοήθειαν· Ἀγγέλους ἐπέ-
37 στησας φύλακας. Ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλή-
38 ρωμα τῶν καιρῶν, ἐλάλησας ἡμῖν ἐν
39 αὐτῷ τῷ Υἱῷ σου, δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας
40 ἐποίησας. Ὅς, ὢν ἀπαύγασμα τῆς δό-
41 ξης σου, καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσε-
42 ως σου, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι
43 τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, οὐχ ἄρπαγμόν ἡ-
44 γησατο τὸ εἶναι ἴσα σοι τῷ θ(ε)ῷ, καὶ Π(ατρ)ί.
45 ἀλλὰ θ(εός) ὢν προαιώνιος, ἐπὶ τῆς γῆς ὤ-
46 φθη, καὶ τοῖς ἄν(θρώπ)οις συνανεστράφη, καὶ
47 ἐκ Παρθ(έ)νου ἁγίας σαρκωθείς, ἐκένωσε(ν)
48 ἑαυτόν, μορφὴν δούλου λαβὼν, σύμμορ-
49 φος γενόμενος τῷ σώματι τῆς ταπει-
50 νώσεως ἡμῶν, ἵνα ἡμᾶς συμμόρφ(ους)
51 ποιήσῃ τῆς εἰκῶνος τῆς δόξης αὐτοῦ. Ἐ-
52 πειδὴ γὰρ δι' ἄν(θρώπ)ου ἡ ἁμαρτία εἰσῆλθεν
53 εἰς τὸν κόσμον, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ
54 θάνατος, εὐδόκησεν ὁ μονογενὴς σου Υἱός(ς),
55 ὁ ὢν ἐν τοῖς κόλποις σου τοῦ θ(εο)ῦ, καὶ Π(ατρός),
56 γενόμενος ἐκ γυναικὸς τῆς ἁγίας θ(εοτό)ου,

/13r/

/13v/

/14r/

/14v/

14) κατειχόμεθα: κατηχόμεθα, Sev.

32) τοῦ ἐντολᾶς: desinit ENGBERDING.

17. Narratio institutionis.

= KRASNOSEL'CEV 259; ORLOV 192;
+ GOAR 143; ER 91; BRIGHTMAN 328 (= Gb VII);³ STRITTMATTER,
Missa Graecorum, 105; TREMBELAS 182; HÄNGGI-PAHL 236; EV
88; PASSARELLI N.290; PARENTI N.15.2.

41)-43) Mt 26,26; Mc 14,22; Lc 22,19 + 1 Cor 11,24.

51)-53) Mt 26,22.28; Mc 14,24; Lc 22,20.

³ In Barb. 336 deficit unus quaternio, ff.16v-17r, cf.
PARENTI, *Barb.* 336, 15 (1).

1 καὶ ἀειπαρθ(έ)νου Μαρίας, γενόμενος ὑπὸ
2 νόμον κατακρίναι τὴν ἁμαρτίαν ἐν
3 τῇ σαρκὶ αὐτοῦ· ἵνα οἱ ἐν τῷ Ἀδὰμ ἀ-
4 ποθνήσκοντες, ζωοποιηθῶσιν ἐν αὐ-
5 τῷ Χ(ριστῷ) σου· καὶ ἐμπολιτευσάμενος
6 τῷ κόσμῳ τούτῳ, δοὺς προστάγματα
7 σ(ωτηρ)ίας, ἀποστήσας ἡμᾶς τῆς πλάνης τ(ῶν)
8 εἰδώλων, προσήγαγεν ἡμᾶς τῇ ἐπιγνώ-
9 σει σου τοῦ ἀληθινοῦ θ(εο)ῦ ἡμῶν, κτησά-
10 μενος ἡμᾶς ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον,
11 βασιλείον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον· καὶ
12 καθάρισας ἡμᾶς ἐν ὕδατι, καὶ ἀγιά(σας)
13 τῷ Πν(εύματ)ί σου τῷ ἁγίῳ, ἔδοκεν ἑαυτὸν
14 ἀντάλλαγμα τῷ θανάτῳ, ἐν ᾧ κατει-
15 χόμεθα πεπραμένοι ὑπὸ τῆς ἁμαρτ(ίας).
16 καὶ κατελθὼν διὰ τοῦ Στ(αυ)ροῦ εἰς τὸν Ἀδην,
17 ἵνα πληρώσῃ ἑαυτῷ τὰ πάντα, ἔλυ-
18 σε τὰς ὀδῖνας τ(οῦ) θανάτου· καὶ ἀναστ(ὰς)
19 τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ ὁδοποιήσας
20 παση σαρκὶ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασι(ν),
21 καθότι οὐκ ἦν δυνατόν κρατεῖσθαι ὑ-
22 πὸ τῆς φθορᾶς τὸν ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς.
23 ἐγένετο ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων(ν),
24 πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα ἡ
25 αὐτὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσι πρωτεύων.
26 καὶ ἀνελθὼν εἰς τοὺς οὐ(ρα)νοὺς, ἐκάθισεν ἐν
27 δεξιᾷ τῆς μεγαλοσύνης σου ἐν ὑψηλοῖ(ς),
28 ὅς καὶ ἡξεὶ ἀποδοῦναι ἐκάστῳ κατὰ
29 τὰ ἔργα αὐτοῦ· κατέλιπε δὲ ἡμῖ(ν)
30 ὑπομνήματα τοῦ σ(ωτηρ)ίου αὐτοῦ πάθους
31 ταῦτα, ἃ προτεθείκαμεν κατὰ τὰς αὐ-
32 τοῦ ἐντολᾶς· μέλλων γὰρ ἐξεῖναι ἐπὶ
33 τὸν ἐκοῦσιον, καὶ αἰδιμον, καὶ ζωοποι-
34 ὦν αὐτοῦ θάνατον, ἐν τῇ νυκτί ἡ παρε-
35 δίδου ἑαυτὸν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζω-
36 ῆς, λαβὼν ἄρτον ἐπὶ τῶν ἁγίων αὐτοῦ,
37 καὶ ἀχράντων χειρῶν, καὶ ἀναδείξ(ας)
38 σοὶ τῷ θ(ε)ῷ, καὶ Π(ατ)ρί, εὐχαριστήσας, εὐλο-
39 γήσας, ἀγιάσας, κλάσας· Ἐκφώ(νησις).

/15r/

/15v/

41 17. Ἐδωκεν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ μαθη(ταῖς) καὶ ἀ-
42 ποστόλοις εἰπών· Λάβετε, φάγετ(ε), τοῦτό
43 ἐστίν τὸ σῶμά μ(ου), τὸ ὑπὲρ ὑμ(ῶν) κλῶμε(νον).

45 Ὅμοίως καὶ τὸ ποτήριον ἐκ τοῦ γενήματο(ς)
46 τῆς ἀμπέλου λαβὼν, κεράσας, εὐχα-
47 ριστήσας, εὐλογήσας, ἀγιάσας, ἔδωκε
48 τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστό-
49 λοις εἰπών· Ἐκφώνησις.

/16r/

51 Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες, τοῦτό ἐστίν τὸ αἶ-
52 μά μου, τὸ τ(ῆς) κ(αι)νῆς διαθήκ(ης), τὸ ὑπὲρ ὑμ(ῶν),
53 κ(αι) πολλῶν ἐκχυνόμε(νον)./

18. Anamnesis.

= KRASNOSEL'CEV 260; ORLOV 196;
+ GOAR 143; ER 92; BRIGHTMAN 328 (= Gb VII); STRITTMATTER,
Missa Graecorum, 105; TREMBELAS 182; HÄNGGI-PAHL 236; EV
88; PASSARELLI N.291; PARENTI N.15.2.

3)-7) 1 Cor 11,25.26.

19) Ὁ λαός. Σε ὑμνοῦμεν, S61.

19. Epiclesis.

= KRASNOSEL'CEV 261; ORLOV 200;
+ GOAR 144; ER 92; BRIGHTMAN 329 (= Gb VII); STRITTMATTER,
Missa Graecorum, 107; TREMBELAS 182; HÄNGGI-PAHL 236; EV
89; PASSARELLI N.292; PARENTI N.15.2.

40) ὁρθώς: ὁρθος, Sev.

20. Memoria Sanctorum.

= KRASNOSEL'CEV 263; ORLOV 210;
+ GOAR 144; ER 94; BRIGHTMAN 330 (= Gb VII); STRITTMATTER,
Missa Graecorum, 107; TREMBELAS 184; HÄNGGI-PAHL 238; EV
90; PASSARELLI N.293; PARENTI N.15.2.

18. Εὐχ(εται) λέ(γων) ὁ ἱερε(ὺς).

3 Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. Ὁ-
4 σάκεις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτο(ν),
5 καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνετε, τὸν ἐμὸ(ν)
6 θάνατον καταγγέλλετε, τὴν ἐμὴν ἀνά-
7 στασιν ὁμολογεῖτε. Μεμνημένοι οὖν Δέ-
8 σποτα, καὶ ἡμεῖς, τῶν σ(ωτη)ρίων αὐτοῦ πα-
9 θημάτων, τοῦ ζωοποιοῦ Στ(αυ)οῦ, τ(ῆς) τριη-
10 μερου Ταφῆς, τῆς ἐκ νεκρῶν Ἀναστά-
11 σεως, τῆς εἰς οὐ(ρα)νοὺς Ἀνόδου, τῆς ἐκ δεξι-
12 ῶν σοῦ τοῦ θε(ο)ῦ, καὶ Π(ατρὸ)ς καθέδρας, καὶ τ(ῆς)
13 ἐνδόξου καὶ φοβερᾶς δευτέρας αὐτοῦ
14 Παρουσίας.

/16v/

15 Ἐκφώ(νησις).
16 Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοὶ προσφέροντες κα-
17 τὰ πάντα, καὶ διὰ πάντ(α)./

19 <Ὁ λαός. Σε ὑμνοῦμεν.>

19. Εὐχ(εται) λέ(γων).

23 Διὰ τοῦτο, Δέσποτα πανάγιε, καὶ ἡμεῖς οἱ
24 ἁμαρτωλοί, καὶ ἀνάξιοι δούλοι σου, οἱ
25 καταξιοθέντες λειτουργεῖν τῷ ἁγίῳ
26 σου θυσιαστηρίῳ, οὐ διὰ τὰς δικαιοσύ-
27 νας ἡμῶν, οὐ γὰρ ἐποιήσαμεν τι ἁγα-
28 θὸν ἐπὶ τῆς γῆς. ἀλλὰ διὰ τὰ ἐλέη σου,
29 καὶ τοὺς οἰκτιρμοὺς σου, οὓς ἐξέχεας
30 πλουσίως ἐφ' ἡμᾶς, θαρροῦντες προ(σ)-
31 εγγίζομεν τῷ ἁγίῳ σου θυσιαστηρίῳ,
32 καὶ προ(σ)θέντες τὰ ἀντίτυπα τοῦ ἁγίου
33 σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου, σοῦ δε-
34 όμεθα, καὶ σε παρακαλοῦμεν, Ἁγιε ἁγίω(ν),
35 εὐδοκία τῆς σῆς ἀγαθότητος, ἐλθεῖν
36 τὸ Πν(εύμ)α σου τὸ ἅγιον ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ
37 προκείμενα δῶρα ταῦτα, καὶ εὐλογή-
38 σαι αὐτά, καὶ ἀγιάσαι, καὶ ἀναδείξαι.

/17r/

40 Καὶ ἀνιστάμενος ὁ ἱερε(ὺς) ὁρθώς, σφραγίζει
41 τὰ δῶ(ρα) τρίτον, λέγων οὕτως.

43 Τὸν μὲν ἄρτον τοῦτον, αὐτὸ τὸ τίμιον Σῶ-
44 μα τοῦ Κ(υρίου) καὶ θε(ο)ῦ, καὶ Σ(ωτη)ρ(ο)ς ἡμῶν/
45 Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ. Ἀμ(ήν).
46 Τὸ δὲ ποτήριον τοῦτο, αὐτὸ τὸ τίμιον Αἵ-
47 μα τοῦ Κ(υρίου) καὶ θε(ο)ῦ καὶ Σ(ωτη)ρ(ο)ς ἡμῶν/
48 Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ. Ἀμ(ήν)./
49 Τὸ ἐκχυθὲν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς. Ἀμ(ήν).

20. Καὶ πάλιν κλινόμε(ος) ὁ ἱερε(ὺς) λέ(γει).

53 Ἡμᾶς δὲ πάντας τοὺς ἐκ τοῦ ἐνὸς ἄρτου,
54 καὶ τοῦ ποτηρίου μετέχοντας, ἐνώσαις
55 ἀλλήλοις εἰς ἐνὸς Πν(εύματος) ἁγίου κοινωνί-
56 αν, καὶ μηδένα ἡμῶν εἰς κρίμα, ἢ εἰς

10) Χαίρε κεχαριτωμένη⁴

21. Intercessiones I.: Diptycha Defunctorum.

= KRASNOSEL'CEV 264; ORLOV 212;
+ GOAR 144; ER 94; BRIGHTMAN 331 (= Gb VII); STRITTMATTER,
Missa Graecorum, 109; TREMBELAS 184; HANGGI-PAHL 238; EV
90; PASSARELLI N.294; PARENTI N.15.2.

⁴ cf. WINKLER, *Interzessionen I.* 324-327 cum conspectu
aliorum MSS. ad rem.

1 κατάκριμα, ποιήσης μετασχεῖν τοῦ ἁγί-
2 ου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου. ἄλ-
3 λ' ἵνα εὐρωμεν ἔλεον, καὶ χάριν μετὰ
4 πάντων τῶν ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνος σοι
5 εὐαρεστησάντων, Προπατέρων, Πα-
6 τέρων, Πατριαρχῶν, Προφητῶν, Ἀ-
7 ποστόλων, Κηρυκῶν, Εὐαγγελιστῶν, Μαρ-
8 τύρων, Ὁμολογητῶν, Διδασκάλων, καὶ
9 πάντος πν(εύματος) δ(ικαίου) ἐν πίστει τετελει-
10 ωμένου. Χαίρε κεχαριτωμένη(ν). Ἐκφώ(νησις).

12 21. Ἐξαιρέτως τ(ῆς) παναγίας, ἀχράντου, δεσποί-
13 νης ἡμῶν θ(εωτό)κου, καὶ αειπα(ρθένου) Μαρίας). /

15 Ὁ δ(ιάκ(ονος))
16 τὰ δίπτυχα(α) τῶν κεκοιμημέ(νων). Ὁ ἱερε(ύς).

18 Τοῦ ἁγίου Ἰω(άννου) τοῦ προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ,
19 τοῦ ἁγίου τοῦ θ(εο)ῦ, οὗ καὶ τὴν μνήμην ἐ-
20 πιτελοῦμεν, καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου,
21 ὧν ταῖς ἱκεσίαις ἐπὶ κεφαλήν ἡμῶν ὁ θ(εός).
22 καὶ μνήσθητι πάντων κεκοιμημέ-
23 νων ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως ζωῆς αἰ-
24 νίου. καὶ ἀνάπαυσον αὐτοὺς, ὅπου ἐπι-
25 σκοπεῖ τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου.
26 Ἐτι σου δεόμεθα, μνήσθητι Κ(ύρι)ε τῆς ἁγίας σου
27 καθολικῆς, καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησί(ας),
28 τῆς ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τῆς
29 οἰκουμένης, καὶ εἰρήνευσον αὐτήν,
30 ἣν περιποιήσω τῷ τιμίῳ Αἵματι
31 τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου, καὶ τὸν ἅγιον οἶκον τοῦτον
32 στερέωσον μέχρι τῆς συντελείας τοῦ
33 αἰῶνος. Μνήσθητι Κ(ύρι)ε τῶν τὰ δῶ-
34 ρα σοι ταῦτα προσκομισάντων, καὶ ὑ-
35 πέρ ὧν, καὶ δι' ὧν, καὶ ἐφ' οἷς αὐτὰ προ(σ)-
36 εκόμισαν. Μνήσθητι Κ(ύρι)ε τῶν καρ-
37 ποφορούντων, καὶ καλ(λ)ιεργούντων ἐν
38 ταῖς ἁγίαις σου ἐκκλησίαις, καὶ μεμνη-
39 μένων τῶν πενήτων. Ἀμειψαί αὐτοὺς
40 τοῖς πλουσίοις σου, καὶ ἐπου(ρα)νίοις χαρίσ-
41 μασι. χάρισαι αὐτοῖς ἀντὶ τῶν ἐπιγεί-
42 ων, τὰ ἐπου(ρά)νια. ἀντὶ τῶν προσκαίρ(ων),
43 τὰ αἰώνια, ἀντὶ τῶν φθαρτῶν, τὰ
44 ἀφθάρτα. Μνήσθητι Κ(ύρι)ε τῶν ἐν
45 ἐρημίαις, καὶ ὄρεσι, καὶ σπηλαίοις, καὶ τ(ῆς)
46 ὁπαῖς τῆς γῆς. Μνήσθητι Κ(ύρι)ε τῶ(ν)
47 ἐν παρθενίᾳ, καὶ εὐλαβείᾳ, καὶ ἀσκήσει
48 καὶ σεμνῇ πολιτείᾳ διαγόντων. Μνήσ-
49 θητι Κ(ύρι)ε τῶν εὐσεβεστάτων, καὶ πιστο-
50 τατων ἡμῶν βασιλέων, οὓς ἐδικαίω-
51 σας βασιλεύειν ἐπὶ τῆς γῆς. Ὅπλῳ ἀ-
52 ληθείας, ὅπλῳ εὐδοκίας στεφάνωσο(ν)
53 αὐτοὺς. ἐπισκίασον ἐπὶ τὴν κεφα-
54 λὴν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ πολέμου. ἐνίσχυ-
55 σον αὐτῶν τὸν βραχίονα. ὕψωσον αὐτ(ῶν)
56 τὴν δεξιάν. κράτυνον αὐτῶν τὴν βα-

1 σιλείαν· ὑπόταξον αὐτοῖς πάντα τὰ
 2 βάρβαρα ἔθνη τὰ τοὺς πολέμους θέλο(ν)-
 3 τα· χάρισαι αὐτοῖς βαθείαν, καὶ ἀνα-
 4 φαίρετον εἰρήνην· λάλησον εἰς τὴν
 5 καρδίαν αὐτῶν ἀγαθὰ ὑπὲρ τ(ῆς) ἐκκλη-
 6 σίας σου, καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ σου· ἵνα
 7 ἐν τῇ γαλήνῃ αὐτῶν ἤρεμον, καὶ ἡσύ-
 8 χιον βίον διάγωμεν ἐν πᾶσι εὐσεβείᾳ,
 9 καὶ σεμνότητι· Μνήσθητι Κ(ύρι)ε πά-
 10 σης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας, καὶ τῶν ἐν τῷ
 11 παλατίῳ ἀδελφῶν ἡμῶν, καὶ παντὸς(ς)
 12 τοῦ στρατοπέδου· τοὺς ἀγαθοὺς ἐν τῇ
 13 ἀγαθότητι διατήρισον· τοὺς πονηρ(οὺς)
 14 ἀγαθοὺς ποιήσον ἐν τῇ χρηστότητί σου.
 15 Μνήσθητι Κ(ύρι)ε τοῦ περιεστῶτος λαοῦ, καὶ
 16 τῶν δι' εὐλόγους αἰτίας ἀπολειφθέντων(ων).
 17 καὶ ἐλέησον αὐτοὺς κατὰ πλήθος τοῦ
 18 ἐλέους σου· τὰ ταμεῖα αὐτῶν ἐμπληρο(ν)
 19 παντὸς ἀγαθοῦ· τὰς συζυγίας αὐτῶν ἐν
 20 εἰρήνῃ, καὶ ὁμονοίᾳ διατήρισον· τὰ νή-
 21 πια ἐκθρεψον, τὴν νεότητά παιδαγώ-
 22 γησον· τὸ γῆρας περικράτησον· τοὺς
 23 ὀλιγοψύχους παραμύθησαι· τοὺς ἐσκορ-
 24 πισμένους ἐπισυνάγαγε, καὶ συναψον τῇ
 25 ἀγίᾳ σου καθολικῇ, καὶ ἀποστολικῇ ἐκ-
 26 κλησίᾳ· τοὺς ὀχλουμένους ὑπὸ πνευ-
 27 μάτων ἀκαθάρτων ἐλευθέρωσον· τοῖς
 28 ὁδοιποροῦσι συνόδευσον· χηρῶν πρό-
 29 στηθι· ὀρφανῶν ὑπεράσπισον· αἰχμα-
 30 λώτους ῥύσαι· νωσοῦντας ἴασαι.
 31 τῶν ἐν βήμασι, καὶ ἐν μετάλλοις, καὶ πι-
 32 κραῖς δουλείαις καὶ ἐξορίαις, καὶ πά-
 33 σῃ θλίψει, καὶ ἀνάγκῃ, καὶ περιστάσει
 34 ὄντων, μνημόνευσον ὁ θε(ός)ς, καὶ πάντ(ων)
 35 τῶν δεομένων τῆς μεγάλης σου εὐσπλαγ-
 36 χνίας· καὶ τῶν ἀγαπόντων ἡμᾶς, καὶ τ(ῶν)
 37 μισούντων, καὶ τῶν ἐντειλαμένω(ν)
 38 ἡμῖν τοῖς ἀναξίοις εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτ(ῶν),
 39 καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ σου· Μνήσθητι Κ(ύρι)ε
 40 ὁ θε(ός)ς ἡμῶν, καὶ ἐπὶ πάντας ἐκχεον
 41 τὸ πλούσιον σου ἔλεος, πᾶσι παρέχ(ων)
 42 τὰ πρὸς σ(ωτηρ)ίαν αἰτήματα· καὶ ὧν ἡ-
 43 μεῖς οὐκ ἐμνημονεύσαμεν δι' ἄγνοιαν,
 44 ἢ λήθην, ἢ πλήθος ὀνομάτων, αὐτὸς
 45 μνημόνευσον ὁ θε(ός)ς, ὁ εἰδὼς ἐκάστου τ(ῆν)
 46 ἡλικίαν, καὶ τὴν προσηγορίαν, ὁ εἰδ(ὼς)
 47 ἕκαστον ἐκ κοιτίας μ(ητ)ρ(ὸ)ς αὐτοῦ.
 48 Σὺ γὰρ εἶ, Κ(ύρι)ε, ἡ βοήθεια τῶν ἀβοηθήτων, ἡ
 49 ἐλπίς τῶν ἀπελπισμένων, ὁ τῶν
 50 χειμαζομένων Σ(ωτῆ)ρ, ὁ τῶν πλεόντ(ων)
 51 λιμῆν, ὁ τῶν νοσούντων ἰατρός.
 52 Αὐτὸς τοῖς πᾶσι τὰ πάντα γενοῦ,
 53 ὁ εἰδὼς ἕκαστον, καὶ τὸ αἵτιμα αὐτοῦ,
 54 οἶκον, καὶ τὴν χρεῖαν αὐτοῦ· ῥύσαι
 55 Κ(ύρι)ε τὴν πόλιν ταύτην, καὶ πᾶσαν
 56 πόλιν καὶ χώραν, ἀπὸ λιμοῦ, λοιμοῦ,

19v/

20r/

22v/

22. Intercessiones II.: Diptycha Vivorum.

= KRASNOSEL'CEV 269; ORLOV 244;
+ GOAR 146; ER 98; BRIGHTMAN 336 (= Gb VII); STRITTMATTER,
Missa Graecorum, 111; TREMBELAS 187; JACOB, *Len.*, N.1;
HÄNGGI-PAHL 240; EV 92; PASSARELLI N.295; PARENTI N.16-
17.2.

9) ὑγιᾶ: ὑγιῇ, Sev.

48) Ὁ λαός. Καὶ μετὰ τοῦ πνεύματός σου, S61.

1 σεισμοῦ, πυρός, μαχαίρας, καὶ ἐ-
2 πιδρομῆς ἁλλοφύλων, καὶ ἐμφυλί-
3 ου πολέμου. Ἐκφώ(νησις).

5 22. Ἐν πρώτοις μνήσθητι Κ(ύρι)ε τοῦ Ἀρχ(ι)επι-
6 σκόπ(ου) ἡμῶν του δ(εῖνος). ὃν χάρισαι/
7 ταῖς ἀγίαις
8 σου ἐκκλησίαις, ἐν εἰρήνῃ σῶν, ἔν-
9 τιμον, ὑγιᾶ, μακροημερεύοντ(α), ὁρ-
10 θοτομοῦντα τὸν λόγ(ον) τῆς σῆς ἀληθ(είας).

12 Μνήσθητι Κ(ύρι)ε πάσης ἐπισκοπῆς ὁρθο-
13 δόξων, τῶν ὁρθοτομούντων τὸν λό-
14 γον τῆς σῆς ἀληθείας. Μνήσθη-
15 τι Κ(ύρι)ε κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρ-
16 μῶν σου, καὶ τῆς ἐμῆς ἀναξιότητος(ς).
17 Συγχώρησόν μοι πᾶν πλημμέλημα
18 ἐκουσίων τε καὶ ἀκουσίων. καὶ
19 μὴ διὰ τὰς ἐμὰς ἁμαρτίας κωλύσης τ(ὴν)
20 χάριν τοῦ ἁγίου σου Πν(εύματος) ἀπὸ τ(ῶν) προ-
21 κειμένων δώρων. Μνήσθητι Κ(ύρι)ε
22 τοῦ πρεσβυτερίου, τῆς ἐν Χ(ριστῷ) διακο-
23 νίας, καὶ παντὸς ἱερατικοῦ τάγμα(ος).
24 καὶ μηδένα ἡμῶν κατασχύνῃς τῶν
25 κυκλουντων τὸ ἅγιον σου θυσιαστήριον(ν).
26 Ἐπίσκεψαι ἡμᾶς ἐν τῇ χρηστότητί σου
27 Κ(ύρι)ε. Ἐπιφάνηθι ἡμῖν ἐν τοῖς πλουσί-
28 οῖς σου οἰκτιρμοῖς. Εὐκράτοις, καὶ ἐ-
29 ποφελεῖς τοὺς ἀέρας ἡμῖν χάρισαι.
30 ὁμβροὺς εἰρηνικοὺς τῇ γῇ πρὸς καρπο-
31 φορίαν δώρησαι. εὐλόγησον τὸν στέ-
32 φανον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητός σου.
33 Παῦσον τὰ σχίσματα τῶν ἐκκλησιῶ(ν).
34 σβέσον τὰ φρυάγματα τῶν ἐθνῶν. τὰς
35 τῶν αἱρέσεων ἐπαναστάσεις ταχέως
36 κατάλυσον, τῇ δυνάμει τοῦ ἁγίου σου
37 Πν(εύματος). Πάντας ἡμᾶς πρόσδεξαι εἰς τὴ(ν)
38 βασιλείαν σου, υἱοὺς φωτός καὶ υἱοὺς
39 ἡμέρας ἀναδείξας. τὴν σὴν εἰρήνη(ν),
40 καὶ τὴν σὴν ἀγάπην χάρισαι ἡμῖν,
41 Κ(ύρι)ε ὁ θε(ο)ς ἡμῶν. πάντα γὰρ ἀπέδωκας ἡ-
42 μῖν.
43 Καὶ δὸς ἡμῖν ἐν ἐνὶ στόματ(ι), καὶ μιᾷ καρδ(ίᾳ)
44 δοξάζειν, καὶ ἀνυμνεῖν τὸ πάντιμ(ον).
45 Καὶ ἔσται τὰ ἐλέη τοῦ μεγάλου θε(ο)ῦ, καὶ Σ(ωτῆ)ρ(ο)ς
46 ἡμῶν Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ μετ(ὰ) πάντων ὑμ(ῶν)./

48 < Ὁ λαός. Καὶ μετὰ τοῦ πνεύματός σου. >

f.22r marg. ext. alia manus:

Πάντων τῶν Ἁγίων. Ὑπὲρ τῶν προσκομισθέντων.
Ὅπως ὁ φιλόανθρωπος. Ὑπὲρ τοῦ βυσθῆναι.

f.23r marg. ext. alia manus:

Ἀντιλαβου. Τὴν ἡμέραν πᾶσαν. Ἀγγελον εἰρήνης. Συγγνώμην.
Τὰ καλὰ. Τὸν ὑπόλοιπον. Χριστιανὰ. Τὴν ἐνότητα.

23. Oratio ad 'Pater Noster'.

= KRASNOSEL'CEV 271; ORLOV 258;
+ GOAR 147; ER 100; BRIGHTMAN 338 (Barb. 336); STRITTMAT-
TER, *Missa Graecorum*, 113; TREMBELAS 189; JACOB, *Len.*, N.2;
EV 94; PASSARELLI N.297; PARENTI N.17.3-6.

5) σύ: σοί, Sev.

41) Ὁ λαὸς τὸ. Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἱερεὺς, S61.

1 23. Καὶ τοῦ
2 διακόνου λέ(γοντος) τὴν συναπ(τήν),/
3 ὁ ἱερε(ύς) εὐχ(εται).

5 Ὁ θ(εὸς) ἡμῶν ὁ θ(εὸς) τοῦ σώζειν, σὺ ἡμᾶς δίδα-
6 ξον εὐχαριστεῖν σοι ἅξιός τῶν εὐεργε-
7 σιῶν σου, ὧν ἐποίησας καὶ ποιεῖς μεθ' ἡ-
8 μῶν. Σὺ εἶ ὁ θ(εὸς) ἡμῶν ὁ προσδεξάμενος
9 τὰ δῶρα ταῦτα, καθάρισον ἡμᾶς ἀ-
10 πὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πν(εύματος).
11 καὶ δίδαξον ἐπιτελεῖν ἀγιωσύνην ἐν φόβ(ω)
12 σου. ἵνα ἐν καθαρῷ τῷ μαρτυρίῳ τῆς
13 συνειδήσεως ἡμῶν ὑποδεχόμενοι τὴν
14 μερίδα τῶν ἁγιασμάτων σου, ἐνωθώ-
15 μεν τῷ ἁγίῳ Σώματι, καὶ Αἵματι τοῦ
16 Χ(ριστοῦ) σου. καὶ ὑποδεξάμενοι αὐτὰ ἁξίως,
17 σχῶμεν τὸν Χ(ριστὸν) κατοικοῦντα ἐν ταῖς
18 καρδίαις ἡμῶν, καὶ γενόμεθα ναὸς τοῦ
19 παναγίου σου Πν(εύματος). Ναὶ ὁ θ(εὸς) ἡμῶν, καὶ
20 μηδένα ἡμῶν ἐνοχον ποιήσης τῶν
21 φρικτῶν σου τούτων καὶ ἐπου(ρα)νίων
22 μυστηρίων, μηδὲ ἀσθενῆ ψυχῇ καὶ
23 σώματι, ἐκ τοῦ ἀναξίως αὐτῶν με-
24 ταλαμβάνειν. ἀλλὰ δὸς ἡμῖν μέχρι
25 τῆς ἐσχάτης ἡμῶν ἀναπνοῆς, ἁξίως
26 ὑποδέχεσθαι τὴν ἐλπίδα τῶν ἁγι-
27 σμάτων σου, εἰς ἐφόδιον ζωῆς αἰῶ-
28 νίου, εἰς ἀπολογίαν εὐπρόσδεκτον τ(ὴν)
29 ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ βήματος τοῦ Χ(ριστοῦ) σου.
30 ὅπως ἂν καὶ ἡμεῖς μετὰ πάντων τῶν
31 ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνός σοι εὐαρεστησάν-
32 τ(ων),
33 γενώμεθα μέτοχοι τῶν αἰωνίων σου
34 αγαθῶν, ὧν ἡτοιμάσας τοῖς ἀγαπῶσί(ν)
35 σε Κ(ύρι)ε. Ἐκφώνησις.
36 Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς Δέσποτα, μετὰ
37 παρρησίας ἀκατακρίτως τολμᾶν ἐπι-
38 καλῆσθαί σε τὸν ἐπου(ρά)νιον θ(εὸν)
39 Π(ατέρ)α, κ(αὶ) λέ(γειν).

41 < Ὁ λαὸς τὸ. Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἱερεὺς. >

43 Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις, κ(αὶ)
44 ἡ δόξα τοῦ Π(ατρός), καί./
45 Ὁ λα(ός). Ἀμήν./

47 24. Ὁ ἱερε(ύς).
48 Εἰρήνη πᾶ(σι). Καὶ τῷ πν(εύματι) σου./
49 Ὁ δι-
50 άκον(ος). Τὰς κεφαλὰς(ς)./

24. Oratio ad Kefaloklisiam.

= KRASNOSEL'CEV 274; ORLOV 270;
+ GOAR 148; ER 101; BRIGHTMAN 340 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 115; TREMBELAS 190; JACOB, *Len.*, N.3; EV 95; PASSARELLI N.298; PARENTI N.18.

25. Oratio ad Fractionem.

= KRASNOSEL'CEV 275; ORLOV 272;
+ GOAR 65; ER 102; BRIGHTMAN 341 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 115; JACOB, *Len.*, N.4; EV 96; TREMBELAS 192; PARENTI N.19.1-2.

f.24r marg. ext. alia manus:
Πρόσχωμεν. Τὰ Ἅγια τοῖς ἁγίοις.

26. Fractio.

= KRASNOSEL'CEV 276; ORLOV 272;
+ GOAR 148; ER 102; BRIGHTMAN 341 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 115; TREMBELAS 191; JACOB, *Len.*, N.5; EV 96; PASSARELLI N.299.3-6; PARENTI N.19.3-6.

27. Oratio post Communionem.

= KRASNOSEL'CEV 274; ORLOV 298;
+ GOAR 148; ER 102; BRIGHTMAN 342 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 115; TREMBELAS 192; JACOB, *Len.*, N.5; EV 96; PASSARELLI N.300; PARENTI N.19.3-6.

1 Εὐχεται ὁ ἱερε(ύς).

3 Δέσποτα Κ(ύρι)ε, ὁ Πατήρ τῶν οἰκτιρμῶν,
4 καὶ θ(εὸ)ς πάσης παρακλήσεως, τοὺς ὑπο-
5 κεκλικότας σοι τὰς ἐαυτῶν κεφαλ(ὰς)
6 εὐλόγησον, ἀγίασον, φρούρησον, ὀχύ-
7 ρωσον, ἐνδυνάμωσον, ἀπὸ παντὸς ἔρ-
8 γου πονηροῦ ἀπόστησον, παντὶ δὲ ἔρ-
9 γῳ ἀγαθῷ σύναψον· καὶ καταξίωσον
10 ἀκατακρίτως μετασχεῖν τῶν ἀχράν-
11 των τούτων καὶ ζωοποιῶν μυστηρίω(ν),
12 εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, εἰς Πν(εύματο)ς ἁγίου κοι-
13 νωνίαν· Χάριτι, καὶ οἰκτιρμοῖς, κ(αὶ)
14 φιλαν(θρωπ)ίᾳ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱο(ῦ), μεθ'
15 <οὔ> εὐλο(γητὸς) εἴ, σὺν τῷ παναγίῳ./

/23v/

17 Ὁ λα(ός). Ἀμ(ήν).

19 25. Καὶ τοῦ διακόνου λε(γόντος)./
20 Πρόσχωμεν, καὶ
21 ὁ ἱερεὺς κλινόμενος λέγ(ει).

23 Πρόσχες Κ(ύρι)ε Ἰ(ησοῦ) Χ(ριστ)ῆ/
24 ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ἐξ ἁγίου κα-
25 τοικητηρίου σου, καὶ ἐλθε εἰς τὸ ἀγιάσαι
26 ἡμᾶς, ὁ ἄνω τῷ Π(ατρ)ί συγκαθήμενος,
27 καὶ ὧδε ἡμῖν ἀοράτος συνῶν· κ(αὶ) κα-
28 ταξίωσον τῇ κρατείᾳ σου χειρὶ μετα-
29 δοῦναι ἡμῖν, καὶ δι' ἡμῶν παντὶ τῷ λα(ῷ).

31 26. Καὶ ἀνιστάμενος ἐκφωνεῖ ὑψῶν τ(ὸν) ἄρτ(ον). /24r/
32 Τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις./
33 Ὁ λα(ός). Εἴς ἅγιος, εἴς
34 Κ(ύριος), Ἰ(ησοῦ)ς Χ(ριστός)ς./

36 Καὶ λαμβάνει ἐκ τοῦ ἁγίου σω-
37 μάτ(ος) μερίδα ὁ ἱερε(ύς), καὶ βάλλει εἰς/
38 τ(ὸν) ποτήρι-
39 ον λέγων· Πλήρωμα Πν(εύματος)ς ἁγίου./

41 Κοινω(νικόν).

43 27. Καὶ μετὰ τὸ πάντα μεταλ(αβεῖν), λέγ(οντος) τοῦ δια-
44 κόνου τὴν εὐχ(ήν), ὁ ἱερε(ύς) ἐπεύχετ(αι).

46 Εὐχαριστοῦμέν σοι Κ(ύρι)ε ὁ θ(εός) ἡμῶν, ἐπὶ τῇ
47 μεταλήψει τῶν ἁγίων, ἀχράντων, ἀθα-
48 νάτων, καὶ ἐπου(ρα)νίων σου μυστηρίων, ᾧ
49 ἔδωκας ἡμῖν ἐπ' εὐεργεσίᾳ, καὶ ἁγία-
50 σμῳ, καὶ ἴασει τῶν ψυχῶν ἡμῶν καὶ τ(ῶν)
51 σωμάτων· αὐτὸς Δέσποτα τῶν ἀπάν-
52 των, ὃς γενέσθαι ἡμῖν τὴν κοινωνί-
53 αν τοῦ ἁγίου σου Σώματος, καὶ Αἵματος
54 τοῦ Χ(ριστοῦ) σου, εἰς πίστιν ἀκαταίσχυντον, εἰς
55 ἀγάπην ἀνυπόκριτον, εἰς πλησμονή(ν)
56 σοφίας, εἰς ἴασιν ψυχῆς, καὶ σώματος),

/24v/

28. Oratio post ambonem.

= KRASNOSEL'CEV 278; ORLOV 306;
+ GOAR 152; DMITR. II, 7 (S57), 43 (S59), 64 (S62); SWAIN-
SON 324; MERCIER, S. *Jaques*, 244; TREMPÉLAS 193; JACOB,
Len., N.42; PARENTI N.274.

29. Oratio legenda in sacrario.

= KRASNOSEL'CEV 279; ORLOV 310;
+ GOAR 149; ER 104; BRIGHTMAN 344 (Barb. 336); STRITTMAT-
TER, *Missa Graecorum*, 117; TREMBÉLAS 194; JACOB, *Len.*, N.6;
EV 97; PASSARELLI N.302; PARENTI N.21.

32) Ἦνυσται: Ἦνοῖσται, Sev.

1 εἰς ἀποτροπὴν παντὸς ἐναντίου,
2 εἰς περιποίησιν τῶν ἐντολῶν σου, εἰς
3 ἀπολογία ἐμπρόσδεκτον τὴν ἐπὶ
4 τοῦ φοβεροῦ βήματος τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου. Ἐκφ(ώνησις).
5 Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἁγιασμὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δό-
6 ξαν ἀναπέμ(πομεν). /

8 28. Ὁ διάκ(ονος). Ἐν εἰρήνῃ προ-
9 ἐλθ(ωμεν). Ὁ ἱερε(ὺς) ποιεῖ εὐχὴν ὀπιστάμβων(ος).

11 Δέσποτα Κ(ύρι)ε Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστ)έ, /
12 ὁ Σ(ῶτ)ηρ ἡμῶν, ὁ κατα-
13 ξιώσας ἡμᾶς τῆς σῆς δόξης κοινω-
14 νοὺς γενέσθαι, διὰ τῆς τῶν ἁγίων σου
15 μυστηρίων ζωοποιῶ μεταλήψεως,
16 δι' ὧν τοῦ θανάτου σου, καὶ τῆς ἀναστά-
17 σεως τὸν τύπον τελεῖν παρέδωκας
18 ἡμῖν, δι' αὐτῶν ἡμᾶς ἐν τῷ ἁγιασμ(ῳ)
19 σου διαφύλαξον, μεμνημένους τ(ῆς)
20 σῆς χάριτος διὰ παντός, καὶ σοὶ ζω(όν)-
21 τας τῷ ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανόντι
22 καὶ ἐγερθέντι. τοῖς συλλειτουργήσασιν
23 ἡμῖν, καὶ τοῖς θετοῖς σου μυστηρίοις δι-
24 ακοπήσασιν, βαθμὸν ἀγαθὸν περι-
25 ποίησε, καὶ πολλὴν παρρησίαν
26 τὴν ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ βήματος σου.
27 Σὺ γὰρ εἶ ὁ ἀληθινὸς θε(ός)ς ἡμῶν, καὶ ζωὴ αἰ-
28 ῶνιος, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμ(πομεν).

30 29. Εὐχ(ή) λεγομέ(νη) ἐν τῷ σκευοφυλα(κίῳ).

32 Ἦνυσται καὶ τετέλεσται, ὅσον εἰς τὴν
33 ἡμετέραν δύναμιν, πάντα ὅσα πα-
34 ρέσχου ἡμῖν τὰ τῆς ἀφθαρσίας μυ-
35 στήρια Κ(ύρι)ε. Εὐράμεν τοῦ θανάτου σου
36 τὴν μνήμην. <ε>ἴδομεν τῆς ἀναστάσε-
37 ως σου τὸν τύπον. ἐνεπλησθημεν τ(ῆς)
38 ἀκενώτου σου τροφῆς. ἀπηλαύσα-
39 μεν τῆς ἀτελευτήτου σου ζωῆς, ἧς
40 καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι πάντα
41 ἡμᾶς τυχεῖν καταξιώσον Χ(ριστ)έ ὁ θε(ός)ς,
42 πρεσβείαις τῆς ἁγίας θε(οτό)κου, καὶ πάν-
43 των τῶν ἁγίων σου. Ὅτι πρέπει σοὶ
44 πᾶσα εὐχαριστία, σὺν τῷ ἀνάρχῳ
45 σου Π(ατρ)ί, καὶ τῷ ζωοποιῷ Πν(εύματ)ι,
46 νῦν, καὶ αἰῶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῷ(ν).

LITURGIA S. IOANNIS CHRYSOSTOMI⁵In Sev. lit. S. Ioan. Chrysostomi careat titulum.⁶30. Oratio catechumenorum.

= KRASNOSEL'CEV 241; ORLOV 386;
+ GOAR 56; ER 53; BRIGHTMAN 315 (Barb. 336); STRITTMATTER,
Missa Graecorum, 119; TREMBELAS 64; JACOB, *Len.*, N.25;
JACOB, *Mess.*, N.1.11; EV 55; PASSARELLI N.15; PARENTI N.28.

f.26v marg.sup. alia manus:

"Οσοι κατηχούμενοι προέλθετε. Οί κατηχούμενοι προέλθετε. Μή
τις τῶν κατηχουμένων.

31. Oratio fidelium prima.

= KRASNOSEL'CEV 242; ORLOV 388;
+ GOAR 57; ER 53; BRIGHTMAN 316 (Barb. 336); STRITTMATTER,
Missa Graecorum, 119; TREMBELAS 65; EV 56; JACOB, *Len.*,
N.26; JACOB, *Mess.*, N.1.12; PASSARELLI N.15; PARENTI N.29.

f.27r marg.ext. alia manus:

Ἀντιλαβοῦ. Σοφία.

32. Oratio fidelium secunda.

= KRASNOSEL'CEV 244; ORLOV 388;
+ GOAR 57; ER 54; BRIGHTMAN 316 (Barb. 336); STRITTMATTER,
Missa Graecorum, 119; TREMBELAS 68; JACOB, *Len.*, N.27; EV
56; JACOB, *Mess.*, N.1.13; PASSARELLI N.16; PARENTI N.30.

f.27v marg. int. alia manus:

Ἀντιλαβοῦ. Σοφία.

⁵ MSS similia Sev.: cf. descriptionem summariam in DMITR.
II, 19 (S58, ff.17r-21v), 42 (S59, ff.23r-29v), 75-76
(S61, ff.20r-26v), 64 (S62, ff.34v-46v).

⁶ cf. tabulam 2.

1 30. Εὐχὴ κατηχομένων ἄλλη πρὸ
Σ'2 τῆς ἁγίας ἀναφορ(ας) τοῦ Χρ(υσοστό)μου.

4 Κ(ύρι)ε ὁ θε(ο)ς ἡμῶν, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν,
5 καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶν, ὁ τὴν σ(ωτηρ)ία(ν)
6 τῷ γένει τῶν ἀν(θρώπ)ων ἐξαποστείλας, τὸν
7 μονογενῆ σου υἱ(όν), καὶ θε(όν), τὸν
8 Κ(ύρι)ον ἡμῶν Ἰ(ησοῦ)ν
9 Χ(ριστό)ν, ἐπιβλεψὼν ἐπὶ τοὺς δούλους σου τοὺς
10 κατηχομένους, τοὺς ὑποκεκλικότ(ας)
11 σοι τὸν ἑαυτῶν αὐχένα· καὶ καταξί-
12 ωσον αὐτοὺς ἐν καιρῷ εὐθέτῳ τῆς σου
13 λουτροῦ παλιγγενεσίας, τῆς ἀφέσε-
14 ως τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ τοῦ ἐνδύμα-
15 τος τῆς ἀφθαρσίας· ἐνῶσον αὐτοὺς
16 τῇ ἁγίᾳ σου καθολικῇ, καὶ ἀποστολικῇ
17 ἐκκλησίᾳ· καὶ συγκαταρίθμησον αὐ-
18 τοὺς τῇ ἐκλεκτῇ σου ποιμνῇ.
19 Ἵνα καὶ αὐτοὶ σὺν ἡμῖν δοξάζωσι τὸ πά(ν)τιμον).

/26v/

21 31. Εὐχ(ὴ) πιστῶν α'.

23 Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κ(ύρι)ε ὁ θε(ο)ς τῶν δυνάμε-
24 ων, τῷ καταξιώσαντι ἡμᾶς πα-
25 ραστῆναι, καὶ νῦν τῷ ἁγίῳ σου θυσια-
26 στηρίῳ, καὶ προσπεσεῖν τοῖς οἰκτιρ-
27 μοῖς σου ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων ἁμαρ-
28 τημάτων, καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημά-
29 των· πρόσδεξαι ὁ θε(ο)ς τὴν δέησιν ἡμ(ῶν).
30 ποιήσον ἡμᾶς ἀξίους γενέσθαι τοῦ
31 προσφέρειν σοι δεήσεις, καὶ ἱκεσίας,
32 καὶ θυσίας ἀναιμάκτους ὑπὲρ πα(ν)-
33 τὸς τοῦ λαοῦ σου· καὶ ἰκάνωσον ἡμ(ᾶς),
34 οὓς ἔθου εἰς τὴν διακονίαν σου ταύτ(ην),
35 ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Πν(εύματος) σου τοῦ ἁγίου,
36 ἀκαταγνώστως, καὶ ἀπροσκόπως, ἐν
37 καθαρῷ τῷ μαρτυρίῳ τῆς συνει-
38 δήσεως ἡμῶν, ἐπικαλεῖσθαι σε ἐν
39 παντὶ καιρῷ, καὶ τόπῳ· Ἵνα εἰσα-
40 κούων ἡμῶν, ἴλεως ἡμῖν ἔσῃ ἐν τῷ
41 πλήθει τῆς σῆς ἀγαθότητος. Ἐκφ(ώνησις).
42 Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις).

/27r/

44 32. Εὐχ(ὴ) πιστῶν β'.

46 Πάλιν, καὶ πολλάκις σοι προσπίπτομε(ν),
47 καὶ σοῦ δεόμεθα, ἀγαθὲ καὶ φιλάν(θρωπ)ε· ὅ-
48 πως ἐπιβλέψας ἐπὶ τὴν δέησιν ἡμ(ῶν),
49 καθάρισις ἡμῶν τὰς ψυχὰς, καὶ τὰ
50 σώματα ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρ-
51 κός, καὶ πν(εύματος)· καὶ δώης ἡμῖν ἀνένο-
52 χον, καὶ ἀκατάκριτον τὴν παραστα-
53 σιν τοῦ ἁγίου σου θυσιαστηρίου· χάρι-
54 σαι δὲ ὁ θε(ο)ς, καὶ τοῖς συνευχόμενοις ἡ-
55 μῖν, προκοπὴν βίου, καὶ πίστεως,
56 καὶ συνέσεως πν(ευμα)τικῆς· δὸς αὐτοῖς

/27v/

f.27v marg. inf. alia manus:⁷

Πληρώσωμεν τὴν δέησιν. Ὑπὲρ τῶν προτεθέντων τιμίων δώρων.
Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου τούτου. Ὑπὲρ τοῦ βυσθῆναι ἡμᾶς.

f.28r marg. inf. alia manus:

Ἀντιλαβοῦ. Τὴν ἡμέραν πᾶσαν. Ἀγγελον εἰρήνης. Συγγνώμην
καὶ ἀφέσεως. Τὰ καλὰ, καὶ συμφέροντα. Τὸν ὑπόλοιπον χρόνον.
Χριστιανὰ τὰ τέλη. Τῆς παναγίας, ἀχράντου.

33. Oratio ad accessum ad altare.

= KRASNOSEL'CEV 247; ORLOV 390; TAFT 350;
+ GOAR 59; ER 59; BRIGHTMAN 319 (Barb. 336); STRITTMATTER,
Missa Graecorum, 121; TREMBELAS 87; EV 60; JACOB, *Len.*,
N.28; JACOB, *Mess.*, N.1.16; PASSARELLI N.18; PARENTI N.31.1-
2.

f.28v marg. sup. alia manus: Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους. Τὰς
θύρας. Στῶμεν καλῶς. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰσοῦ Χριστοῦ.
Ἄνω σχῶμεν. Εὐχαριστήσωμεν.

34. Anaphora 'ad Sanctus'.

= KRASNOSEL'CEV 251; ORLOV 390; PARENTI, *Anafora*, 20,21 (= *Sev.*, S58, S59, S61, 62);
+ GOAR 60; ER 62; BRIGHTMAN 321 (Barb. 336); STRITTMATTER,
Missa Graecorum, 123; TREMBELAS 98; EV 62; HANGGI-PAHL 224
(Barb. 336); JACOB, *Len.*, N.30; JACOB, *Mess.*, N.1.18; PAS-
SARELLI N.21; PARENTI N.32.8-10.

36) σὲ εὐλογεῖν, *Sev.* add. marg. sup.

⁷ cf. tabulam 4.

1 πάντοτε μετὰ φόβου, καὶ ἀγάπης λα-
2 τρεύοντάς σοι, ἀνενόχως καὶ ἀκατα-
3 κρίτως μετέχειν τῶν ἁγίων σου μυστη-
4 ρίων, καὶ τῆς ἐπου(ρα)νίου βασιλείας ἀ-
5 ξιωθῆναι. Ἐκφώνησις.
6 Ὅπως ὑπὸ τοῦ κράτους σου πάντοτε φυ(λαττόμενοι).

8 33. Εὐχ(ή) <τῆς> προσκομηθῆ(ς) τοῦ ἁγίου/
9 Ἰω(άννου) τοῦ Χρ(υσοστό)μου.

Z' 11 Μετὰ τὸ ἀποτεθῆναι τὰ ἁγία δῶρα ἐν
12 τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, καὶ πληρῶσαι τὸν
13 λα(όν) <τόν> μυστικὸν ὕμνον.

15 Κ(ύρι)ε ὁ θ(εό)ς, ὁ Παντοκράτωρ, ὁ μόνος ἅγιος,
16 ὁ δεχόμενος θυσίαν αἰνέσεως παρὰ
17 τῶν ἐπικαλουμένων σε ἐν ὅλῃ καρδίᾳ,
18 πρόσδεξαι καὶ ἡμῶν τῶν ἁμαρτω-
19 λῶν τὴν δέησιν, καὶ προσάγαγε τῷ
20 ἁγίῳ σου θυσιαστηρίῳ· καὶ ἱκάνωσο(ν)
21 ἡμᾶς προσενεγκεῖν σοι δῶρα, καὶ θυσί-
22 ας πν(ευμα)τικὰς ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων ἀ-
23 μαρτημάτων, καὶ τὸν τοῦ λαοῦ ἀγνοη-
24 μάτων· καὶ καταξίωσον ἡμᾶς εὐρεῖ(ν)
25 χάριν ἐνωπιόν σου, τοῦ γενέσθαι εὐ-
26 πρόσδεκτον τὴν θυσίαν ἡμῶν, καὶ
27 ἐπισκηνώσαι τὸ Πν(εύμ)α τῆς χάριτός σου
28 τὸ ἀγαθὸν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ προ-
29 κείμενα δῶρα ταῦτα, καὶ ἐπὶ πάντα
30 τὸν λαόν σου. Ἐκφώνησις.
31 Διὰ τῶν οἰκτηρμῶν τοῦ μονογενοῦς.

33 34. Καὶ μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸν λα(όν)· Ἄξιον καὶ
34 δίκαιον· λέγει ὁ ἱερεὺς· Εὐχ(ή).

36 Ἄξιον καὶ δίκαιον σὲ ὑμνεῖν, σὲ εὐλογ(εῖν),/
37 σοὶ εὐχα-
38 ριστεῖν, σὲ προσκυνεῖν ἐν παντὶ τό-
39 πῳ τῆς δεσποτικῆς σου· Σὺ γὰρ εἶ θ(εό)ς ἀ-
40 νέκφραστος, ἀπερινόητος, ἀόρατος,
41 ἀκατάληπτος, ἀεὶ ὢν, ὡσαύτως ὢν,
42 σὺ καὶ μονογενὴς σου Υἱός, καὶ τὸ Πν(εύμ)α
43 σου τὸ ἅγιον. Σὺ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶ-
44 ναι ἡμᾶς παρήγαγες, καὶ παραπεσό(ν)-
45 τας ἀνέστησας πάλιν· καὶ οὐκ ἀπέ-
46 στης πάντα ποιῶν, ἕως ἡμᾶς εἰς τὸν
47 οὐ(ρα)νὸν ἀνήγαγες, καὶ τὴν βασιλείαν
48 ἐχαρίσω τὴν μέλλουσαν. Ὑπὲρ τού-
49 των ἀπάντων εὐχαριστοῦμέν σοι, καὶ
50 τῷ μομογενῇ σου Υἱῷ, καὶ τῷ Πν(εύμα)τι
51 σου τῷ ἁγίῳ, ὑπὲρ πάντων, ὧν ἴσ-
52 μεν, καὶ ὧν οὐκ ἴσμεν, τῶν φανερώ(ων),
53 καὶ ἀφανῶν εὐεργεσιῶν τῶν εἰς ἡ-
54 μας γεγεννημένων. Εὐχαριστοῦμεν σοι
55 καὶ ὑπὲρ τῆς λειτουργίας ταύτης, ἣν
56 ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν δέξασθαι κατα-

/28r/

/28v/

/29r/

35. Oratio 'post Sanctus'.

= KRASNOSEL'CEV 254; ORLOV 392; PARENTI, *Anafora*, 22,23;
+ GOAR 61; ER 62; BRIGHTMAN 324 (Barb. 336); STRITTMATTER,
Missa Graecorum, 123; TREMBELAS 106; EV 63; HÄNGGI-PAHL
224; JACOB, *Len.*, N.31; JACOB, *Mess.*, N.1.19; PASSARELLI
N.22; PARENTI N.33.2.

20 ἀπόληται: ἀπώληται, Sev.

21) ἔχη: ἔχει, Sev.

36. Narratio institutionis.

= KRASNOSEL'CEV 259; ORLOV 394; PARENTI, *Anafora*, 22,23;
+ GOAR 61; ER 63; BRIGHTMAN 328 (Barb. 336); STRITTMATTER,
Missa Graecorum, 123; TREMBELAS 107; EV 63; HÄNGGI-PAHL
226; JACOB, *Len.*, N.32; JACOB, *Mess.*, N.1.19; PASSARELLI
N.22.2-23.2; PARENTI N.33.3-6.

32)-33) 1 Cor 11,24.

35) cf. 1 Cor 11,25a

37)-38) Mt 26,22.28; Mc 14,24; Lc 22,20.

37. Anamnesis.

= KRASNOSEL'CEV 260; ORLOV 394; PARENTI, *Anafora*, 24;
+ GOAR 61; ER 63; BRIGHTMAN 328 (Barb. 336); STRITTMATTER,
Missa Graecorum, 125; TREMBELAS 109; EV 64; HÄNGGI-PAHL
226; JACOB, *Len.*, N.33; JACOB, *Mess.*, N.1.20; PASSARELLI
N.24; PARENTI N.34.

1 ξίωσον· καὶ τοι σοι παρεστήκασιν χι-
2 λιάδες ἀρχαγγέλων, καὶ μυριάδες ἀγγέ-
3 λων, τὰ χερουβὶμ, καὶ τὰ σεραφὶμ,
4 ἑξαπτέρυγα, πολυόμματα, μετάρσι-
5 α, πτερωτά· Ἐκφώνησις.
6 Τὸν ἐπινίκιον ὕμνον ᾄδοντα, βοῶντ(α).

8 Ὁ λα(ός). Ἄγιος, ἅγιος, ἅγιος./

10 35. Ὁ ἱερε(ύς).

12 Μετὰ τούτων, καὶ ἡμεῖς τῶν δυνάμεω(ν),
13 Δέσποτα φιλάν(θρωπ)ε, βοῶμεν καὶ λέγομεν.
14 Ἄγιος εἶ, καὶ πανάγιος, καὶ ὁ μονογενὴς
15 σου Υἱὸς καὶ τὸ Πν(εῦμ)ά σου τὸ ἅγιον./
16 Ἄγιος εἶ, καὶ
17 πανάγιος, καὶ μεγαλοπρεπὴς ἡ δόξα σου.
18 ὅς τὸν κόσμον σου οὕτως ἠγάπησας,
19 ὥστε τὸν Υἱόν σου τὸν μονογενῆ δοῦναι,
20 ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτόν, μὴ ἀπό-
21 ληται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον. Ὅς ἐλθῶ(ν),
22 καὶ πᾶσαν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν οἰκονομί-
23 αν πληρώσας, τῇ νυκτί, ἣ παρεδί-
24 δου ἑαυτόν, λαβὼν ἄρτον ἐν ταῖς ἀγίαις
25 αὐτοῦ, καὶ ἀχράντοις, καὶ ἀμωμήτοις
26 χερσίν, εὐχαριστήσας, καὶ εὐλογήσας,
27 ἔκλασεν, καὶ ἔδωκεν τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ
28 μαθηταῖς εἰπών·/

/29v/

30 36. Ἐκφώνησις).

32 Λάβετε, φάγετε, τοῦτό μου ἐστὶ τὸ Σῶμα,
33 τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλῶμενον εἰς ἅφε(σιν).

35 Ὁμοίως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆ(σαι).

37 Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες, τοῦτό ἐστὶ τὸ Αἷ-
38 μά μου, τὸ τ(ῆς) καινῆς διαθήκ(ης), τὸ ὑπὲρ ὑμ(ῶν). /30r/

40 37. Ὁ ἱερεὺς εὐχεται λέ(γων).

42 Μεμνημένοι τοίνυν τῆς σ(ωτηρί)ου ταύτης
43 ἐντολῆς· καὶ πάντων τῶν ὑπὲρ ἡμ(ῶν)
44 γεγεννημένων· τοῦ Στ(αυ)ροῦ, τοῦ Τάφου,
45 τῆς τριημέρου Ἀναστάσεως, τῆς εἰς
46 οὐ(ρα)νοῦς Ἀναβάσεως, τῆς ἐκ δεξιῶν
47 Καθέδρας, τῆς δευτέρας καὶ ἐνδόξου
48 πάλιν Παρουσίας· Ἐκφώνησις).

50 Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοὶ προσφέροντες κατ(ά).

52 Ὁ λα(ός). Σὲ ὑμνοῦμε(ν)./

38. Epiklesis.

= KRASNOSEL'CEV 261; ORLOV 394; PARENTI, *Anafora*, 25,26;
+ GOAR 62; ER 64; BRIGHTMAN 329 (Barb. 336); STRITTMATTER,
Missa Graecorum, 125; TREMBELAS 111; EV 64; HÄNGGI-PAHL
226; JACOB, *Len.*, N.34; JACOB, *Mess.*, N.1.21; PASSARELLI
N.25; PARENTI N.35.

10) ὁρθῶς: ὁρθός, Sev.

39. Memoria Sanctorum.

= KRASNOSEL'CEV 263; ORLOV 396;
+ GOAR 62; ER 65; BRIGHTMAN 331 (Barb. 336); STRITTMATTER,
Missa Graecorum, 125; TREMBELAS 115; EV 65; HÄNGGI-PAHL
228; JACOB, *Len.*, N.35; JACOB, *Mess.*, N.1.22; PASSARELLI
N.25; PARENTI N.36.

40. Intercessiones I: Diptycha Defunctorum.

= KRASNOSEL'CEV 265; ORLOV 396;
+ GOAR 63; ER 66; BRIGHTMAN 332 (Barb. 336); STRITTMATTER,
Missa Graecorum, 127; TREMBELAS 120; EV 66; HÄNGGI-PAHL
228; JACOB, *Len.*, N.35; JACOB, *Mess.*, N.1.23; PASSARELLI
N.27; PARENTI N.37.1.

1 38. Ὁ ἱερε(ύς).

3 Ἐτι προσφέρομέν σοι τὴν λογικὴν ταύ-
4 την, καὶ ἀναίμακτων λατρείαν· καὶ
5 παρακαλοῦμεν, καὶ δεόμεθα, καὶ ἱκε-
6 τεύομεν· κατάπεμψον τὸ Πν(εύμ)α σου τὸ
7 ἅγιον ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ προκείμενα
8 δῶρα ταῦτα·/

10 Καὶ ἀνιστάμε(νος) ὁρθῶς ὁ ἱερε(ύς),
11 κατασφραγίζει τοὺς ἄρτ(ους) καὶ τὸ ποτήριον(ν),
12 λέγων· /30v/

14 Καὶ ποιήσον τὸν μὲν ἄρτον τοῦτον,
15 τίμιον Ἔωμα τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου· Ἀμ(ήν).
16 Τὸ δὲ ἐν τῷ ποτηρίῳ τουτ(ῳ), τίμιον Αἷμα τοῦ
17 Χ(ριστο)ῦ σου, μεταβαλὼν τῷ Πν(εύματ)ί σου
18 τῷ ἁγίῳ·/

20 Εἶτα κλινόμενο(ς), πάλιν λέ(γει)·

22 Ὅστε γενέσθαι τοῖς μεταλαμβάνουσιν εἰς
23 νῆψιν ψυχῆς, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν,
24 εἰς κοινωνίαν τοῦ ἁγίου σου Πν(εύματος), εἰς
25 βασιλείας πλήρωμα, εἰς παρρησίαν
26 τὴν πρὸς σέ, μὴ εἰς κρίμα, ἢ εἰς κα-
27 τακριμα·/

29 39. Ἐτι προσφέρωμέν σοι τὴν
30 λογικὴν ταύτην λατρείαν ὑπὲρ τῶ(ν)
31 ἐν πίστει ἀναπαυσαμένων Πα(τέ)ρων, Πα-
32 τριάρχων, Προφητῶν, Ἀποστόλων,
33 Κηρύκων, Εὐαγγελιστῶν, Μαρτύρων, Ὁ-
34 μολογητῶν, Ἐγκρατευτῶν, καὶ παντὸ(ς)
35 πν(εύματος) ἐν πίστει τετελειωμένου· Ἐκφώ(νησις). /31r/
36 Ἐξαιρέτως τῆς παναγίας, ἀχράντου,
37 ἐνδόξου, Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, κ(αί).

39 Ὁ διάκονος τὰ δίπτυχα(α), ὁ ἱερε(ύς).

41 40. Ἐτι παρακαλοῦμέν σε· μνήσθητι Κ(ύρι)ε
42 πάσης ἐπισκοπῆς ὀρθοδόξων, τῶν
43 ὀρθοτομούντων τὸν λόγον τῆς σῆς ἀ-
44 ληθείας, παντὸς τοῦ πρεσβυτερί-
45 ου, τῆς ἐν Χ(ριστ)ῷ διακονίας, καὶ παντὸς
46 ἱερατικοῦ τάγματος· Ἐτι προσφέρο-
47 μέν σοι τὴν λογικὴν ταύτην λατρείαν
48 ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης· ὑπὲρ τῆς ἁγί-
49 ας καθολικῆς, καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλη-
50 σίας· ὑπὲρ τῶν ἐν ἀγνείᾳ καὶ σεμνῇ
51 πολιτείᾳ διαγόντων· ὑπὲρ τοῦ πιστωτά-
52 του βασιλέως, τῆς φιλοχρίστου βασι-
53 λίδος, παντὸς τοῦ παλατίου, καὶ τοῦ
54 στρατοπέδου αὐτοῦ. Δὸς αὐτοῖς Κ(ύρι)ε εἰρη-
55 νηκὸν τὸ βασίλειον, ἵνα καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ
56 γαλήνῃ αὐτῶν ἤρεμον, καὶ ἡσύχιον

41. Intercessionones II: Diptycha Vivorum.

= KRASNOSEL'CEV 269; ORLOV 398;
+ GOAR 63; ER 67; BRIGHTMAN 336 (Barb. 336); STRITTMATTER,
Missa Graecorum, 127; TREMBELAS 122; EV 66; HÄNGGI-PAHL
228; JACOB, *Len.*, N.35; JACOB, *Mess.*, N.1.23; PASSARELLI
N.27.4-28.7; PARENTI N.37.2-38.1.

f.32r marg. ext. alia manus:

Πάντων τῶν ἁγίων. Ὑπὲρ τῶν προσκομισθέντων. Ὅπως ὁ
φιλάνθρωπος θεός. Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι.

f.32v marg. sup. alia manus:

Ἀντιλαβοῦ. Τὴν ἡμέραν πᾶσαν. Ἀγγελον εἰρήνης. Συγγνώμην.
Τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα. Τὸν ὑπόλοιπον. Χριστιανὰ. Τὴν
ἐνότητα.

42. Oratio ad 'Pater Noster'.

= KRASNOSEL'CEV 271; ORLOV 400;
+ GOAR 64; ER 68; BRIGHTMAN 338 (Barb. 336); STRITTMATTER,
Missa Graecorum, 127; TREMBELAS 125; EV 67; JACOB, *Len.*,
N.36; JACOB, *Mess.*, N.1.24; PASSARELLI N.30; PARENTI N.38.

24) μέσην εὐχήν: μέσιν εὐχήν, Sev.⁸

f.32v marg. ext. alia manus:

Ὅτι σοῦ ἐστίν. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς.

43. Oratio ad kefaloklisiam.

= KRASNOSEL'CEV 274; ORLOV 400;
+ GOAR 65; ER 70; BRIGHTMAN 340 (Barb. 336); STRITTMATTER,
Missa Graecorum, 129; TREMBELAS 128; EV 68; JACOB, *Len.*,
N.37; JACOB, *Mess.*, N.1.25; PASSARELLI N.32; PARENTI N.39.

⁸ PARENTI, *Nota*, 413, ubi fit mentio Sev.

1 βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ, καὶ
2 σεμνότητι. Ἐκφώνησις.

4 41. Ἐν πρώτοις μνήσθητι Κ(ύρι)ε τοῦ ἀρχιε-
5 πισκόπ(ου) ἡμῶν τοῦ δε(ῖ)νος, ὃν χάρισαι τ(αῖ)ς.

7 Εἰθ' οὕτως κλινόμε(νος), ὁ ἱερε(εύς) λέ(γει).

9 Μνήσθητι Κ(ύρι)ε τῆς πόλεως ἐν ᾗ παροι-
10 κούμεν, καὶ πάσης πόλεως, καὶ χω-
11 ρας, καὶ τῶν πίστει κατοικούντων ἐν
12 αὐταῖς. Μνήσθητι Κ(ύρι)ε πλεόντων,
13 ὁδοιπορούντων, νοσούντων, καμν(όν)-
14 των, αἰχμαλώτων, καὶ τῆς σ(ωτη)ρίας αὐτ(ῶν).
15 Μνήσθητι Κ(ύρι)ε τῶν καρποφορούντων,
16 καὶ καλλιεργούντων ἐν ταῖς ἀγίαις σου
17 ἐκκλησίαις, καὶ μεμνημένων τῶν
18 πενήτων· καὶ ἐπὶ πάντας ἡμᾶς τὰ ἐ-
19 λέη σου ἐξαπόστειλον. Ἐκφώ(νησις).
20 Καὶ δὸς ἡμῖν ἐν ἐνὶ στόματι, καὶ μιᾷ καρδίᾳ).

/32r/

22 Καὶ ἔσται τὰ ἐλέη τοῦ μεγάλου θεο(ο)ῦ, καὶ Σ(ωτη)ρ(ο)ς.

24 42. Καὶ τοῦ διακό(νου) λέ(γοντος) τὴν μέσην εὐχήν,/
25 ἐπεύχεται
26 ὁ ἱερε(ύς).

28 Σοὶ παρακατατιθέμεθα τὴν ζωὴν ἡμ(ῶν)
29 ἅπασαν, καὶ τὴν ἐλπίδα, Δέσποτα φιλά(νθρωπε).
30 καὶ παρακαλοῦμεν σε, καὶ δεόμεθα, καὶ
31 ἱκετεύομεν· καταξίωσον ἡμᾶς με-
32 ταλαβεῖν τῶν ἐπου(ρα)νίων σου, καὶ φρι-
33 κτῶν μυστηρίων ταύτης τῆς ἱερ(ᾶς),
34 καὶ πν(εύματι)κῆς τραπέζ(ης), μετὰ καθαροῦ
35 συνειδότος εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, εἰς
36 συγχώρησιν πλημμελημάτων, εἰς Πν(εύματος)
37 ἁγίου κοινωνίαν, εἰς βασιλείας οὐ-
38 ρανῶν κληρονομίαν, μὴ εἰς κρίμα,
39 μὴ δὲ εἰς κατακρίμα. Ἐκφώ(νησις).
40 Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς Δέσποτα, μετ(ά).

/32v/

42 Ὁ λαὸς τὸ· Πάτερ ἡμῶν.>

44 43. Ὁ ἱερε(ύς)· Εἰρήνη πᾶ(σι)./
45 Καὶ τοῦ διακ(όνου) λε(γόντος).
46 Τὰς κεφαλὰς, ἐπεύχεται ὁ ἱερε(ύς).

48 Εὐχαριστοῦμέν σοι Βασιλεῦ ἄορατε, ὁ τῇ
49 ἀμετρήτῳ σου δυνάμει τὰ πάντα δη-
50 μουργήσας, καὶ τῷ πλήθει τοῦ ἐ-
51 λέους σου ἐξ οὐκ ὄντων εἰς τὸ εἶναι τὰ
52 πάντα παραγωγόν. Αὐτὸς Δέσποτα οὐ-
53 ρανόθεν ἐπιδε ἐπὶ τοὺς κεκλικότας
54 σοι τὰς ἑαυτῶν κεφαλὰς· οὐ γὰρ ἔκλι-
55 ναν σαρκί, καὶ αἵματι, ἀλλὰ σοὶ τῷ φο-
56 βερῷ θε(ο)ῷ. Σὺ οὖν Δέσποτα τὰ προκεί-

/33r/

f.33r add. alia manus:

Πρόσχωμεν. Τὰ Ἅγια τοῖς ἁγίοις.

f.33v marg. sup. alia manus:

Ὁρθοί, μεταλαμβάνετε. Ἀντιλαβοῦ. Τὴν ἡμέραν πᾶσαν.

44. Oratio post communionem.

= KRASNOSEL'CEV 276; ORLOV 404;

+ GOAR 68; ER 71; BRIGHTMAN 341 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 131; TREMBELAS 153; EV 72; JACOB, *Len.*, N.40; JACOB, *Mess.*, N.1.28; PASSARELLI N.34; PARENTI N.41.45. Oratio post ambonem.

= KRASNOSEL'CEV 278; ORLOV 304;

+ GOAR 68; DMITR. II, 76 (S61); ER 76; BRIGHTMAN 341 (Barb. 336); STRITTMATTER, *Missa Graecorum*, 117; TREMBELAS 154; EV 73,96; JACOB, *Mess.*, N.1.29; PASSARELLI N.35; PARENTI N.41.

lit. S. Ioannis Chrys.

1 μενα πᾶσιν ἡμῖν εἰς ἀγαθὸν ἐξομάλισ(ον)
 2 κατὰ τὴν ἑκάστου ἰδίαν χρεῖαν, τοῖς
 3 πλέουσι συμπλευσον, τοῖς ὁδοιποροῦ-
 4 σι συνόδευσον, τοὺς νοσοῦντας ἰασαι,
 5 ὁ ἰατρὸς τῶν ψυχῶν, καὶ τῶν σωμα-
 6 τῶν ἡμῶν. Ἐκφώ(νησις). /
 7 Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλαν(θρωπ)ίᾳ.

9 44. Καὶ μετὰ τὸ πάντ(ας) μεταλαβεῖν ποιούντ(ος)
 10 <τοῦ διακόνου τὴν>
 11 εὐχ(ήν), λέγει ὁ ἱερεὺς.

13 Εὐχαριστοῦμέν σοι Δέσποτα φιλάν(θρωπ)ε,
 14 εὐεργέτα τῶν ψυχῶν ἡμῶν, ὁ καὶ τῇ
 15 παρουσίᾳ ἡμέρᾳ καταξίωσας ἡμᾶς
 16 τῶν ἐπου(ρα)νίων, καὶ ἀθανάτων
 17 μυστηρίων. ὀρθοτόμησον ἡμῶν τὴ(ν)
 18 ὁδόν. σῶσον ἡμᾶς ἐν τῷ φόβῳ σου
 19 τοὺς πάντας. φρούρησον ἡμῶν τὴ(ν)
 20 ζωήν. ἀσφάλισαι ἡμῶν τὰ διαβήματ(α),
 21 εὐχαῖς, καὶ ἱκεσίαις τῆς ἁγίας, ἐνδόξου
 22 θ(εοτό)κου, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ πάν-
 23 των τῶν ἁγίων σου. Ἐκφώ(νησις).
 24 Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἁγιασμὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δό(ξαν).

26 Ὁ λα(ός). Ἀμήν. /

28 45. Εὐχ(ή) ὀπιστάμβωνο(ς).
 29

30 Ὁ εὐλογῶν τοὺς εὐλογοῦντάς σε Κ(ύρι)ε, καὶ
 31 ἁγιάζων τοὺς πεποιθότας ἐπὶ σοί,
 32 σῶσον τὸν λαόν σου, καὶ εὐλόγησον τὴ(ν)
 33 κληρονομίαν σου. τὸ πλήρωμα τῆς ἐκ-
 34 κλησίας σου φύλαξον. ἁγιάσον τοὺς ἀ-
 35 γαπῶντας τὴν εὐπρέπειαν τοῦ οἴ-
 36 κου σου. Σὺ αὐτοὺς ἀντιδόξασον τῇ
 37 θεϊκῇ σου δυνάμει, καὶ μὴ ἐγκαταλί-
 38 πης ἡμᾶς ὁ θ(εός) τοὺς ἐλπίζοντας ἐ-
 39 πι σοι. Εἰρήνην τῷ κόσμῳ σου δώ-
 40 ρισαι, ταῖς ἐκκλησίαις σου, τοῖς ἱ-
 41 ερεῦσιν, τοῖς βασιλεύσιν ἡμῶν, καὶ
 42 παντὶ τῷ λαῷ σου. Ὅτι παρὰ σοῦ
 43 πᾶσα δόσις ἀγαθῆ, καὶ πᾶν δῶρη(μα)
 44 τέλειον ἄνωθεν ἐστίν, καταβαῖνον
 45 ἐκ σοῦ τοῦ Π(ατρὸ)ς τῶν φώτων. καὶ σοὶ
 46 τὴν δόξαν, καὶ εὐχαριστίαν ἀναπέμ-
 47 πομεν τῷ Π(ατρ)ί, καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ.

46. Oratio legenda in Sacratio.

= KRASNOSEL'CEV 279; ORLOV 404; JACOB, *Skeuophylakion*, 66.
 + PELARGUS N.82; DMITR. II, 44 (S59) = TREMPERAS 220;
 ARRANZ, *Presanctifies*, 356 (35) (Barb. 336); JACOB, *Version*
georg., 119; JACOB, *Len.*, N.126; PASSARELLI N.258; PARENTI
 N.278.

47. Oratio alia.

= KRASNOSEL'CEV 280;
 + GOAR 68; ER 77; BRIGHTMAN 344 (Barb. 336); STRITTMATTER,
Missa Graecorum, 131; TREMBELAS 156; EV 73; ARRANZ,
Presanctifies, 356 (35) (Barb. 336); JACOB, *Len.*, N.41;
 JACOB, *Mess.*, N.1.30; PASSARELLI N.334; PARENTI N.280.

1 46. Εὐχ(ῆ) ἐν τῷ διακονικῷ.

3 Ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν πορευόμε-
 4 νοι ἡμεῖς, οἱ ἁμαρτωλοὶ, καὶ ἀνάξιοι
 5 δοῦλοί σου. ἀνυμνοῦμεν τὴν βασιλεί-
 6 αν σου τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁ-
 7 γίου Πνεύματος./

9 47. Εὐχ(ῆ) ἄλλη.

11 Τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου, καὶ τῶν προφητῶν
 12 αὐτὸς ὑπάρχεις, Χ(ριστ)ὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πλη- /34v/
 13 ρώσας πᾶσαν πατρικὴν οἰκονομίαν,
 14 πλήρωσον ἡμᾶς πλήρης Πνεύματος ἁγί-
 15 ου, πάντοτε, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς.

LITURGIA PRAESANCTIFICATORUM

In Sev. lit. praesanct. careat titulum, sed incipit fascia ornamentalī.

48. Oratio catechumenorum lit. praesanctificatorum.

= KRASNOSEL'CEV 281 (descriptio);
+ GOAR 165; ER 120; DMITR. II, 20 (S58); SWAINSON 180 (Barb. 336); MORAITIS 53; TREMPERAS 208; EV 111; JACOB, Len., N.117; JACOB, Mess., N.3.5; PHOUNTOULÈS, Proig., 45. PARENTI N.42.

f.34v marg. sup. alia manus:

"Οτι ἐλεήμων. Εὐξασθε οἱ κατηχούμενοι. Οἱ πιστοί, ὑπὲρ. Κατηχήση αὐτούς. Ἀποκαλύψη αὐτοῖς. Σῶσον, ἐλέησον. Οἱ κατηχούμενοι.

15) Ἐκφ. in marg. ext.

f.35r marg. sup. alia manus: "Οσοι κατηχούμενοι προέλθετε, οἱ κατηχούμενοι.

49. Diaconica pro praeparandis ad baptismum.

= KRASNOSEL'CEV 281 (descriptio);
+ GOAR 165; ER 121; DMITR. II, 20 (S58); MORAITIS 73 (MSS saec. XII-XIV); TREMPERAS 209; EV 112; JACOB, Mess., N. 3.8; PHOUNTOULÈS, Proig., 45. PARENTI N.286.33-38;

50. Oratio ad kefaloklisiam.

= KRASNOSEL'CEV 281 (descriptio);
+ GOAR 165; ER 122; DMITR. II, 20 (S58); SWAINSON 182 (Barb. 336); MORAITIS 54; TREMPERAS 208; EV 113; JACOB, Len., N.118; JACOB, Mess., N. 3.5; PHOUNTOULÈS, Proig., 46. PARENTI N.43.

θ 1 48. Εὐχ(ή) κατηχουμένων ἄλλη ἐπὶ τ(ῶν) προηγιασμένων

4 Ὁ θ(εὸς) ὁ θ(εὸς) ἡμῶν, ὁ κτίστης, καὶ δημιουργὸς
5 τῶν πάντων, ὁ πάντα θέλων σω-
6 θῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλ-
7 θεῖν. ἐπίβλεψον ἐπὶ τοὺς δούλους σου
8 τοὺς κατηχούμενους, καὶ λύστρωσ(αι)
9 αὐτοὺς τῆς παλαιᾶς πλάνης, καὶ
10 τῆς μεθοδίας τοῦ ἀντικειμένου, καὶ
11 προσκάλεσαι αὐτοὺς εἰς τὴν ζωὴν τ(ῆν)
12 αἰῶνιον, φωτίζων αὐτῶν τὰς ψυχ(ὰς)
13 καὶ τὰ σώματα, καὶ συγκαταριθμώ(ν) /35r/
14 αὐτοὺς τῇ λογικῇ ποίμνῃ, ἐφ' ἣ(ν)
15 τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον ἐπικέκληται. Ἐκφώ(νησις).
16 Ἵνα καὶ αὐτοὶ σὺν ἡμῖν δοξάζωσι τὸ πά(ν)τιμον).

18 49. Μετὰ δὲ τὴν ἀγίαν τετράδ(α)/
19 τῆς μεσον(ησ)-
20 τίμου, προστίθεται εὐχ(ή) αὕτη τῶν πρὸ(ς)
21 τὸ ἅγιον φῶτισμα εὐτρεπιζομένων(ων).
22 Προστίθενται δὲ καὶ τὰ διακονικὰ
23 ταῦτα.

25 Εὐξασθε οἱ πρὸς τὸ φῶτισμα.
26 Οἱ πιστοὶ ὑπὲρ τῶν πρὸς τὸ ἅγιον φῶτισ-
27 μα εὐτρεπιζομένων ἀδε(λφῶν) ἡμῶν καὶ
28 τῆς σωτηρίας αὐτῶν.
29 Ὅπως Κ(ύριος) ὁ θ(εὸς) ἡμῶν στηρίξῃ αὐτ(οὺς) καὶ ἐν-
30 δυναμώσῃ.
31 Φωτίσει αὐτοὺς φωτισμὸν γνώσεως
32 καὶ εὐσεβίας. /35v/
33 Ἀνακαινίσκει αὐτοὺς δι' ὕδατος κ(αὶ) Πν(εύματος).
34 Καταξίωσει αὐτοὺς ἐν καιρῷ εὐθέτῳ
35 τῆς τοῦ λουτροῦ παλιγγενεσίας τ(ῆς)
36 ἀφέσεως τῶν ἁμαρτι(ῶν) κ(αὶ) τοῦ ἐνδ(ύματος)/
37 τ(ῆς) ἀφθαρσίας).
38 Χαρίσεται αὐτοῖς τὴν τελειότητα τῆς
39 πίστεως.
40 Συγκαταριθμήσει αὐτοὺς τῇ ἀγίᾳ αὐτ(οῦ)
41 καὶ ἐκλεκτῇ ποίμνῃ./

43 50. Εὐχ(ή).

45 Ἐπίφανον, Δέσποτα, τὸ πρόσωπόν σου
46 ἐπὶ τοὺς πρὸς τὸ ἅγιον φῶτισμα εὐτρε-
47 πιζομένους, καὶ ἐπιποθοῦντας τὸ(ν)
48 τῆς ἁμαρτίας μολυσμὸν ἀποτεινά-
49 ξασθαι. καταύγασον αὐτῶν τὴν δια-
50 νοίαν. βεβαίωσον αὐτοὺς ἐν τῇ πίστει.
51 στηρίξον ἐπ' ἐλπίδι. τελείωσον ἐν ἀγά-
52 πῃ. μέλη τίμια τοῦ Χ(ριστοῦ) σου ἀνάδειξο(ν),
53 τοῦ δόντος ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ
54 τῶν ψυχῶν ἡμῶν. Ἐκφώ(νησις).
55 Ὅτι σὺ εἶ ὁ φωτισμὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τῇ(ν)
56 δόξαν ἀναπέμπωμεν, τῷ Π(ατ)ρί.

51. Oratio fidelium prima.

= KRASNOSEL'CEV 281 (descriptio);
+ GOAR 166; ER 122; DMITR. II, 20 (S58); MORAITIS 54;
SWAINSON 182 (= Barb. 336); TREMPERAS 211; EV 113; JACOB,
Len., N.119; JACOB, *Mess.*, N. 3.9; PHOUNTOULÈS, *Proig.*, 47;
PARENTI N.44.

23) f.36v marg. ext. alia manus: Σοφία.

52. Oratio fidelium secunda.

= KRASNOSEL'CEV 281 (descriptio);
+ GOAR 166; ER 122; DMITR. II, 20 (S58); SWAINSON 182
(Barb. 336); MORAITIS 55; TREMPERAS 212; EV 114; JACOB,
Len., N.119; JACOB, *Mess.*, N.3.9; PHOUNTOULÈS, *Proig.*, 48;
PARENTI N.44

39) δορυφορούμενα: δωρυφορούμενα, Sev.

43) f.37r alia manus add. Ἀντιλαβοῦ. Σοφία.

f.37r alia manus, marg. ext.

Nῦν αἱ δυνάμεις. Πληρώσωμεν. Ὑπὲρ τῶν προτεθέντων. Ὑπὲρ
τοῦ ἁγίου οἴκου. Ὑπὲρ τοῦ βυσθῆναι.

in fine folii Ἐπὶ τὰ τὸν αὐχένα

53. Oratio post ingressum donorum.

= KRASNOSEL'CEV 282 (descriptio);
+ GOAR 166; ER 124; DMITR. II, 20 (S58); SWAINSON 184
(Barb. 336); M MORAITIS 55; TREMPERAS 215; EV 115; JACOB,
Len., N.121; JACOB, *Mess.*, N. 3.11; PHOUNTOULÈS, *Proig.*, 50.
PARENTI N.46.

1 51. Ὅσοι πρὸς τὸ φῶτισμα προέλθ(ετε), οἱ πρὸς τὸ
2 φῶτισμα προέλθ(ετε), ὅσοι κατηχούμε(νοι)
3 προέλθετε, μή τις τῶν κατηχου(μένων).

5 Εὐχ(ή) πιστῶν α'.

7 Ὁ θε(ο)ς ὁ μέγας, καὶ αἰνετός, ὁ τῷ ζωοποι-
8 ῶ τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου θανάτῳ εἰς ἀφθαρσία(ς)
9 ἡμᾶς ἐκ φθορᾶς μεταστήσας, σὺ πά-
10 σας ἡμῶν τὰς αἰσθήσεις τῆς ἐμπα-
11 θοῦς νεκρώσεως ἐλευθέρωσον, ἀγαθ(όν)
12 ταῦταις ἡγεμόνα τὸν ἐνδοθεν λογι-
13 σμὸν ἐπιστήσας, καὶ ὀφθαλμοῖς μὲν
14 ἀμέτοχος ἔστω παντὸς πονηροῦ βλέμ-
15 ματος, ἀκοῇ δὲ λόγοις ἀργοῖς ἀνεπί-
16 βατος, ἡ δὲ γλῶσσα καθαρευέτω
17 ῥημάτων ἀπρεπῶν. ἄγνισον δὲ ἡμῶ(ν)
18 τὰ χεῖλη τὰ αἰνοῦντα σε Κ(ύρι)ε. τὰς χεῖ-
19 ρας ἡμῶν ποιήσον, τῶν μὲν φαύλῳ(ν)
20 ἀπέχεσθαι πράξεων, ἐνεργεῖν δὲ
21 μόνα τὰ σοι εὐαρεστα, πάντα ἡμῶ(ν)
22 τὰ μέλη, καὶ τὴν διανοίαν τῇ σῇ κα-
23 τασφαλίζόμενος χάριτι. Ἐκφώ(νησις).
24 Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις).

/36v/

26 52. Εὐχ(ή) πιστῶν β'.

28 Δέσποτα ἅγιε, ὑπεράγαθε, δυσποῦ-
29 μέν σε τον ἐν ἐλέει πλοῦσιον, ἵλεων γε-
30 εσθαι ἡμῖν τοῖς ἀμαρτωλοῖς, καὶ
31 ἀξίους ἡμᾶς ποιῆσαι τῆς ὑποδοχ(ῆς)
32 τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, καὶ θε(ο)ῦ ἡμῶν,
33 τοῦ βασιλέως τῆς δόξης. ἰδοῦ γὰρ
34 τὸ ἄχραντον αὐτοῦ Σῶμα, καὶ τὸ ζωο-
35 ποιὸν Αἷμα κατὰ τὴν παροῦσαν
36 ὥραν εἰσπορευόμενα, τῇ μυστικῇ
37 αὐτῇ προτίθεσθαι μέλλει τραπέ-
38 ζῃ ὑπὸ πλήθους στρατιᾶς ου(ρα)νίου ἀ-
39 οράτως δορυφορούμενα, ὧν τὴν
40 μετάληψιν ἀκατακρίτως ἡμῖν δώ-
41 ρησαι, ἵνα δι' αὐτῶν τὸ τῆς διανοίας
42 ὄμμα καταυγαζόμενοι, υἱοὶ φωτὸς(ς)
43 καὶ ἡμέρας γενόμεθα. Ἐκφώ(νησις).
44 Κατὰ τὴν δωρεάν τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου, μεθ' <οῦ> εὐ-
45 λογητὸς εἶ, σὺν τῷ παναγίῳ, καί.

/37r/

47 53. Εὐχ(ή) μετ(ὰ) <τό>. Νῦν αἱ δυνάμεις.

49 Ὁ τῶν ἀρρήτων καὶ ἀθεάτων μυστη-
50 ρίων θε(ο)ς, παρ' ᾧ οἱ θησαυροὶ τῆς σο-
51 φίας, καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι,
52 ὁ τὴν διακονίαν τῆς λειτουργίας ταύτης(ς)
53 ἀποκαλύψας ἡμῖν, καὶ θέμενος ἡμ(ᾶς)
54 τοὺς ἀμαρτωλοὺς διὰ πολλὴν σου φι-
55 λαν(θρωπ)ίαν, εἰς τὸ προσφέρειν δῶρα, καὶ
56 θυσίας ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἀμαρτημά-

/37v/

14) ἀναφερέτω: ἀναφαιρέτω, Sev.

21) Ὁ τρώγων μου τὴν Σάρκα/...../ καγὼ ἐν αὐτῷ. = Io 6,57.

f.38v marg. sup. alia manus:

Ἀντιλαβοῦ. Τὴν ἡμέραν πᾶσαν. Ἄγγελον εἰρήνης. Συγγνώμην.
Τὰ καλὰ, καὶ συμφέροντα. Τὸ ὑπόλοιπον. Χριστιανὰ τὰ. Τὴν
ἐνότητα τῆς πίστεως.

54. Oratio ad kefaloklisiam.

= KRASNOSEL'CEV 282 (descriptio);
+ GOAR 167; ER 126; DMITR. II, 20 (S58); SWAINSON 97 (Barb.
336); MORAITIS 57; TREMPERAS 216; EV 116; JACOB, Len.,
N.122; JACOB, Mess., N. 3.12; PHOUNTOULÈS, Proig., 51.
PARENTI N.47.

f.39r marg. ext. alia manus: Πρόσχερ Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ.

1 τῶν, καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων.
2 αὐτός ἀόρατε Βασιλεῦ, ὁ ποίων μεγά-
3 λα, καὶ ἀνεξιχνίαστα, ἐνδοξά τε, καὶ
4 ἐξαίσια, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός, ἐπίδε
5 ἐφ' ἡμᾶς τοὺς ἀναξίους δούλους σου,
6 τοὺς τῷ ἁγίῳ τούτῳ θυσιαστηρίῳ,
7 ὡς τῷ χερουβικῷ σου παρισταμέν(ους)
8 θρόνῳ, ἐφ' ᾧ ὁ μονογενὴς σου Υἱός,
9 καὶ θ(εός)ς ἡμῶν, δια τῶν προκειμένων φρι-
10 κτῶν ἐπαναπαύεται μυστηρίων.
11 καὶ πάσης ἡμᾶς καὶ τὸν πιστόν σου λα-
12 ὦν ἐλευθερώσας ἀκαθαρσίας, ἁγία-
13 σον πάντων ἡμῶν τὰς ψυχὰς, καὶ τὰ
14 σώματα ἁγιασμῷ ἀναφερέτω, ἵ-
15 να ἐν καθαρῷ συνειδῶτι, ἀνεπαισχύν-
16 τῳ προσώπῳ, πεφωτισμένῃ
17 καρδίᾳ, τῶν θείων τούτων μετα-
18 λαμβάνοντες ἁγιασμάτων, καὶ ὑ-
19 π' αὐτῶν ζωοποιούμενοι, ἐνωθώμε(ν)
20 αὐτῷ τῷ Χ(ριστῷ) σου, τῷ ἀληθινῷ ἡ-
21 μῶν θ(εῷ), τῷ εἰπόντι. Ὁ τρώγων μου
22 τὴν Σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ Αἷμα,
23 ἐν ἑμοὶ μένει, καγὼ ἐν αὐτῷ. ὅπως ἐ-
24 νοικοῦντος ἐν ἡμῖν, καὶ ἐμπεριπα-
25 τοῦντος τοῦ λόγου σου Κ(ύρι)ε, γενώμε-
26 θα ναὸς τοῦ παναγίου καὶ προσκυνη-
27 τοῦ σου Πν(εύματος), λελυτρωμένοι πάσης δι-
28 αβολικῆς μεθοδίας, ἐν πράξει, ἢ λό-
29 γῳ, ἢ κατὰ διάνοιαν ἐνεργουμένης,
30 καὶ τύχωμεν τῶν ἐπηγγελμένων ἀγα-
31 θῶν πᾶσι τοῖς ἁγίοις σου, τοῖς ἀπ' αἰ-
32 Ὠνός σοι εὐαρεστησάσιν. Ἐκφῶ(νησις).
33 Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς Δέσποτα, μετ(ὰ)
34 παρρησίας ἀκατακρίτως.

36 < Ὁ λαὸς τό. Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἱερεύς.>

38 Ὅτι σοῦ ἔστιν ἡ βασιλεία, κ(αὶ) ἡ δύναμις,
39 καὶ ἡ δό(ξα). Ὁ λα(ός). Ἀμήν./

41 Ὁ ἱερε(ύς). Εἰρή(νη) πᾶσιν).

42 Ὁ διάκο(νος). Τὰς κεφαλὰ(ς),/

43 54. εὐχ(εται) ὁ ἱερε(ύς) οὕτως.

45 Ὁ θ(εός)ς ὁ μόνος ἀγαθός, καὶ εὐσπλαγχνός,

46 ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν, καὶ τὰ τα-

47 πεινὰ ἐφορῶν, ἐπίδε εὐσπλαγχνῶ

48 ὁμματι ἐπὶ πάντα τὸν λαόν σου, καὶ

49 φύλαξον αὐτόν. καὶ ἀξίωσον πάντ(ας)

50 ἀκατακρίτως μετασχεῖν τῶν ζωο-

51 ποιῶν σου τούτων μυστηρίων. σοὶ

52 γὰρ τὰς ἑαυτῶν ὑπεκλίναμεν κε-

53 φαλάς, ἀπεκδεχόμενοι τὸ παρὰ

54 σοῦ πλοῦσιον ἔλεος. Ἐκφῶ(νησις).

55 Χάριτι, κ(αὶ) οἰκτιρμοῖς, καὶ φιλαν(θρωπ)ίᾳ τοῦ

56 μονογενοῦς./

/38r/

/38v/

/39r/

55. Fractio.

= KRASNOSEL'CEV 282 (descriptio);
+ GOAR 168; ER 127; DMITR. II, 20 (S58); SWAINSON 98 (Barb. 336); MORAITIS 57; TREMPERAS 217; EV 117; JACOB, Len., N.123; JACOB, Mess., N. 3.13; PHOUNTOULÈS, Proig., 53. PARENTI N.48.1-3.

56. Oratio post communionem.

= KRASNOSEL'CEV 282 (descriptio);
+ GOAR 168; ER 127; DMITR. II, 20 (S58); SWAINSON 182 (Barb. 336); M MORAITIS 58; TREMPERAS 218; EV 117; JACOB, Len., N.123; JACOB, Mess., N. 3.14; PHOUNTOULÈS, Proig., 53. PARENTI N.48.4-7.

12) παρέσχου: παρέσχω, Sev.

57. Oratio post ambonem.

= KRASNOSEL'CEV 282 (descriptio);
+ GOAR 168; ER 127; DMITR. II, 20 (S58); SWAINSON 186 (Barb. 336); M MORAITIS 63; TREMPERAS 219; EV 118; JACOB, Len., N.124; JACOB, Mess., N. 3.15; PHOUNTOULÈS, Proig., 54; PARENTI N.281.

1 55. Καὶ μετ(ὰ) τὸ Ἀμήν, λέ(γει)
2 ὁ διάκ(ονος). Πρόσχωμεν. Ὁ ἱερεὺς.

4 Τὰ προηγιασμένα ἅγια τοῖς ἀγίοις.

6 56. Καὶ μετ(ὰ) τὸ <πάντας> μεταλαβ(εῖν) ὁ ἱερε(ὺς)/
7 πάλιν εὐχ(εται),
8 λέγοντο(ς) τοῦ διακό(νου) τὴν εὐχ(ήν)/
9 τῆς ἀπολύ(σεως).

11 Εὐχαριστοῦμέν σοι τῷ Σ(ωτῇ)ρι τῶν ὅλων θ(ε)ῷ
12 ἐπὶ πάνσιν, οἷς παρέσχου ἡμῖν ἀγαθοῖς,
13 καὶ ἐπὶ τῇ μεταλήψει τοῦ ἁγίου Σώματο(ς),
14 καὶ Αἵματος τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου, καὶ δεόμεθά σου
15 Δέσποτα φιλάν(θρωπ)ε· φύλαξον ἡμᾶς ὑ- /39v/
16 πὸ τὴν σκέπην τῶν πτερύγων σου.
17 καὶ ὅς ἡμῖν μέχρι τῆς ἐσχάτης ἡμῶν
18 ἀναπνοῆς ἐπαξίους μετέχειν τῶν
19 ἁγιασμάτων σου, εἰς φωτισμὸν τῆς ψυχῆς
20 καὶ σώματος, εἰς βασιλείας οὐ(ρα)νῶν κλη-
21 ρονομίαν. Ἐκφώνησις.
22 Ὅτι σὺ εἶ ἁγιασμὸς ἡμῶν καὶ σὺ τή(ν).

24 Ὁ λα(ός): Ἀμήν. Ὁ διάκ(ονος)./
25 Ἐν εἰρήνῃ προ(έ)λθωμεν).

27 57. Ὁ ἱερε(ὺς) ποιεῖ εὐχ(ήν) ὀπιστάμβωνος.

29 Δέσποτα ὁ θ(ε)ός, ὁ παντοκράτωρ, ὁ πᾶσαν
30 τὴν κτίσιν ἐν σοφίᾳ δημιουργήσας,
31 ὁ διὰ τὴν ἁφάτον σου πρόνοιαν, καὶ πολ-
32 λὴν ἀγαθότητα· ἀγαγὼν ἡμᾶς εἰς τὰς
33 πανσέπτους ἡμέρας ταύτας, πρὸς
34 καθαρισμόν ψυχῶν καὶ σωμάτων· ὁ
35 διὰ τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν, πλά- /40r/
36 κας χαράξας τὰ σὰ θεοπαράδοτα λό-
37 για τῷ θεράποντί σου Μωσῇ, παρά-
38 σχου καὶ ἡμῖν ἀγαθὴ, τὸν ἀγῶνα τὸν κα-
39 λὸν ἀγωνίσασθαι, καὶ τὸν δρόμον τῆς
40 νηστείας ἐκτελέσαι, καὶ τὴν πίστιν
41 ἀδιαίρετον τηρῆσαι, καὶ τὰς κεφα-
42 λὰς τῶν ἀοράτων δρακόντων συν-
43 θλάσαι, καὶ νικητὰς τῆς ἁμαρτί-
44 ας ἀναφανῆναι, καὶ ἀκατακρίτ(ως)
45 φθάσαι καὶ προσκυνῆσαι τὴν ἁγία(ν)
46 σου Ἀνάστασιν. Ὅτι ἡυλόγηται καὶ δε-
47 δόξασται τὸ πάντιμον καὶ μεγαλο(πρεπές).

58. Oratio legenda in Sacrario.

= KRASNOSEL'CEV 282 (descriptio);
 + GOAR 168; DMITR. II, 21 (S58), 65 (S62); ER 127; EV 118;
 MORAITIS 63; TREMPÉLAS 220; JACOB, *Mess.*, N. 3.16; PHOUN-
 TOULÉS, *Proig.*, 54;

lit. praesanct.

1 58. Εὐχ(ή) λεγομέ(νη) ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ.

3 Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸς) ἡμῶν, ὁ ἀγαθὸν ἡμᾶς εἰς τὰς πανσέ-
 4 πτους ταύτας ἡμέρας, καὶ κοινονοῦς
 5 ἡμᾶς ποιήσας τῶν φρικτῶν σου μυ-
 6 στηρίων, σύναψον ἡμᾶς τῇ λογικῇ
 7 σου ποιμνῇ, καὶ κληρονόμους ἀναδει-
 8 ξον τῇς βασιλείας σου, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ
 9 εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

11 Ἐσχηκεν ὧδε θεῖται μυσταγογίαι
 12 τοῦ Σώματος καὶ Αἵματος
 13 Χ(ριστο)ῦ τέλος.

ORATIO AD CONSECRANDUM AQUARUM S. THEOPHANIARUM

59. Diaconica.⁹

+ GOAR 368; CONYBEARE 431; DMITR. II, 26 (S58), 70 (S62), 44 (S59), 80 (S61); ER 218; TREMPERAS, *Euch.* II, 23; EV 353; JACOB, *Len.*, N.149; JACOB, *Mess.*, N.13.2; STASSI N.162.

30) λοιπά: λυπά, Sev.

60. Oratio ad diaconicam.¹⁰

+ GOAR 368; CONYBEARE 416; DMITR. II, 17 (S56), 27 (S58), 44 (S59); ER 220; EV 355; TREMPERAS, *Euch.* II, 28 (Barb. 336); JACOB, *Mess.*, N.13.3; PASSARELLI N.156; DUNCAN 63; STASSI N.163; PARENTI N.128.

⁹ cf. N.185.

¹⁰ cf. N.186.

ben. aquar. in theoph.

1B' 1 Εὐχ(ή) εἰς τὴν εὐλό(γησιν) τῶν ὑδά(των)/
2 τῶν ἁγίω(ν)
3 θεοφανίων./

5 59. Τοῦ διακό(νου) λέ(γοντος) <τὴν> συναπ-
6 τὴν εὐχ(ήν) προστίθῃσι καὶ ταῦτα.

8 Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κ(υρίου)υ δε(ηθῶμεν)./
9 Ὑπὲρ ἁνῶθεν εἰρήν(ης).
10 Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοφυλά(κτων).
11 Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὰ ὕδατα ταῦτα(α) τῇ δυ-
12 νάμει, κ(αὶ) ἐνεργείᾳ, κ(αὶ) ἐπιφυτῆσει τοῦ ἁγίου
13 Πν(εύματος), τοῦ Κ(υρίου)υ. /41r/
14 Ὑπὲρ τοῦ καταπεμθῆναι αὐτοῖς ἐξ ἁ-
15 γίων ὑψωμάτων τὴν χάριν καὶ τὴν
16 εὐλογίαν τοῦ Ἰορδάνου, τοῦ Κ(υρίου)υ δε(ηθῶμεν).
17 Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὰ πᾶσι τοῖς χρι-
18 στωμένοις ἐξ αὐτῶν πίστει καὶ μεταλαμ-
19 βάνουσιν εἰς καθαρισμόν μολυσμοῦ
20 σαρκὸς καὶ πν(εύματος), τοῦ Κ(υρίου)υ δε(ηθῶμεν).
21 Ὑπὲρ τοῦ ἀναδειχθῆναι αὐτὰ ἀποτρό-
22 πον καὶ καθαρτήριον πάσης ἐνεργείας,
23 κ(αὶ) ἐπιβουλῆς ὁρατῶν, κ(αὶ) ἀορατ(ων) ἐχθρ(ων),/
24 τοῦ Κ(υρίου)υ δε(ηθῶμεν).
25 Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὰ φυλακτήριον κ(αὶ)
26 ἁγιασμόν οἰκων, καὶ πρὸς πᾶσαν ἀνωφέ-
27 λειαν ἐπιτήδεια, τοῦ Κ(υρίου)υ δε(ηθῶμεν).
28 Ὑπὲρ τοῦ εἰσακοῦσαι Κ(ύριον) τὸν θ(εόν) τὴν φω(νὴν)
29 τῆς δεήσεως ἡμῶν, κ(αὶ) ἐλεῆσαι ἡμᾶς, δεηθ(ῶμεν).
30 Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι. Κ(αὶ) τὰ λοιπ(α)./

32 60. Τούτων δὲ
33 ὑπὸ τοῦ διακό(νου) λεγομένω(ν), ὁ ἱερεὺς
34 καθ' ἑαυτὸν εὐχεται ταῦτα. /41v/

36 Κ(ύριε) Ἰ(ησοῦ) Χ(ριστέ), ὁ μονογενὴς Υἱός,/
37 ὁ ὢν εἰς τὸν
38 κόλπον τοῦ Πατρός, ὁ ἀληθινὸς θ(εός), ἡ
39 πηγὴ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀθανασίας,
40 τὸ φῶς τὸ ἐκ τοῦ φωτός, ὁ ἐλθὼν
41 εἰς τὸν κόσμον τοῦ φωτίσαι αὐτόν. κα-
42 ταύγασον ἡμῶν τὸν νοῦν τῷ ἁγίῳ
43 σου Π(νεύματι). Πρόσδεξαι ἡμᾶς μεγα-
44 λοσύνην, καὶ εὐχαριστίαν σοι προσ-
45 ἄγοντας ἐπὶ τοῖς ἀπ' αἰῶνος θαυμά-
46 σιοις σου μεγαλουργήμασιν, καὶ τῇ
47 ἐπ' ἐσχάτων τῶν αἰώνων σ(ωτηρ)ίᾳ σου
48 οἰκονομίᾳ, ἐν ᾗ τὸ ἡμῶν ἀσθενές
49 καὶ πτωχόν περιβαλλόμενος φύραμα,
50 καὶ τοῖς τῆς δουλείας μέτροις συγκατι-
51 ῶν. /42r/
52 Ὁ τῶν ἀπάντων Βασιλεὺς, ἔτι καὶ
53 δουλικῇ χειρὶ ἐν Ἰορδάνῃ βαπτισθεὶς
54 ὑπομείνας, ἵνα καὶ τὴν τῶν ὑδά-
55 των φύσιν ἁγιάσας ὁ ἀναμάρτητος,

61. Magna oratio in consecratione aquarum,¹¹
cum signis ekphoneticis.

+ GOAR 370; CONYBEARE 419; DMITR. II, 17 (S56), 27 (S58), 44 (S59), 80 (S61), 70 (S62); ER 222; EV 358; TREMPERAS, *Euch.* II, 38 (Barb. 336); JACOB, *Len.*, N.151; JACOB, *Mess.*, N.13.5; PASSARELLI, *Pant.* 77, N.32; DUNCAN 64; STASSI N.163; PARENTI N.131.

¹¹ cf. N.188.

1 ὁ ἑδοποίησιν ἡμῖν τὴν δι' ὕδατος καὶ
2 Πν(εύματος) ἀναγέννησιν, καὶ πρὸς τὴν πρῶ-
3 τὴν ἡμᾶς ἀποκαταστήσῃς ἐλευθε-
4 ρίαν. Οὐ τίνος θείου μυστηρίου τὴν ἀ-
5 νάμνησιν ἑορτάζοντες, δεόμεθά
6 σου, Δέσποτα φιλάν(θρωπ)ε, βᾶνον καὶ ἐφ' ἡ-
7 μᾶς τοὺς ἀναξίους δούλους σου, κα-
8 τὰ τὴν θείαν σου ἐπαγγελίαν, ὕδωρ κα-
9 θαρόν τῆς σῆς εὐσπλαχνίας τὴν
10 δωρεάν, εἰς τὸ τὴν ἐπὶ τῷ ὕδατι τού-
11 τῳ αἵτησιν ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν
12 εὐπρόσδρεκτον γενέσθαι τῇ σῇ ἀγαθό-
13 τητι, καὶ τὴν εὐλογίαν σου δι' αὐτοῦ
14 ἡμῖν τε καὶ παντὶ τῷ πιστῷ σου
15 χαρισθῆναι λαῷ, εἰς δόξαν τοῦ ἁγίου
16 καὶ προσκυνητοῦ σου ὀνόματος·/

/42v/

18 61. Καὶ
19 μετ(ὰ) τὸ πληρῶσαι τὸν διάκο(νον)/
20 τὸ· Ἀντιλα(βου),
21 καὶ· Τ(ῆς) παναγίας, ἀχράντ(ου),/
22 εὐθ(ύς) ὁ ἱερε(ύς)
23 οὐκ ἐκφωνεῖ, ἀλλ' ἄρχεται μετὰ
24 φωνῆς λέγειν·

26 Μέγας εἶ Κ(ύρι)ε, καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου,
27 καὶ οὐδεὶς λόγος ἐξαρκέσει πρὸς ὕμνον
28 τῶν θαυμασίων σου. Σὺ γὰρ βουλή-
29 σεις ἐξ οὐκ ὄντων εἰς τὸ εἶναι παραγαγὼν
30 τὰ σύμπαντα, τῷ σῷ κράτει συνέ-
31 χεις τὴν κτίσιν, καὶ τῇ σῇ προνοίᾳ
32 διοικεῖς τὸν κόσμον· σὺ ἐκ τεσσάρων
33 στοιχείων τὴν κτίσιν συναρμώσας,
34 τετρασι καιροῖς τὸν κύκλον τοῦ ἐνιαυ-
35 τοῦ ἐστεφάνωσας. Σὲ τρέμουσιν αἱ
36 νοεραὶ πᾶσαι δυνάμεις· σὲ ὑμνεῖ
37 ἥλιος· σὲ δοξολογεῖ σελήνη· σοὶ ἐντυγ-
38 χάνει τὰ ἄστρα· σοὶ ὑπακούσει τὸ φῶς·
39 σὲ φρίττουσιν ἄβυσσοι· σοὶ δουλεύου-
40 σιν αἱ πηγαί. Σοὶ ἐξέτεινας τὸν οὐ(ρανὸν)
41 ὥσει δέσιν· σοὶ ἐστερέωσας τὴν
42 γῆν ἐπὶ τῶν ὑδάτων· σὺ περιετεί-
43 χισας τὴν θάλασσαν ψάμμῳ· σὺ πρὸ(ς)
44 ἀναπνοᾶς τὸν ἀέρα ἐξέχεας. Ἄγγε-
45 λικαὶ δυνάμεις σοὶ λειτουργοῦσιν,
46 οἱ τῶν Ἀρχαγγέλων χοροὶ σὲ προσκυ-
47 νοῦσιν· τὰ πολυόμματα Χερουβὶμ
48 καὶ τὰ ἐξαπτέρυγα Σεραφὶμ κύκλῳ ἐ-
49 στῶτα καὶ περιηστάμενα φόβῳ τ(ῆς)
50 ἀπροσίτου σου δόξης κατακαλύπτε-
51 ται. Σὺ γὰρ θ(εὸς) ὢν ἀπερίγραπτος, ἄ-
52 ναρχός τε καὶ ἀνέκφραστος, ἦλθες ἐ-
53 πὶ τῆς γῆς μορφὴν δούλου λαβὼν, ἐν ὁ-
54 μοιώματι ἀν(θρώπων) γενόμενος. Οὐ γὰρ ἔφε-
55 ρες, Δέσποτα, διὰ σπλάγχνα ἐλέους σου, θε-
56 ἄσ(ασ)θαι ὑπὸ τοῦ διαβόλου τυραννόμε-

/43r/

/43v/

7) ὑμνησέν σε: sic Sev.

1 νον τὸ γένος τῶν ἀν(θρώπων). ἀλλ' ἦλθες καὶ ἔ-
 2 σωσας ἡμᾶς. Ὁμολογοῦμεν τὴν χάριν,
 3 κηρύττομεν τὸν ἔλεον, οὐ κρύπτομεν
 4 τὴν εὐεργεσίαν. Τὰς τῆς φύσεως ἡ-
 5 μῶν γονὰς ἡλευθέρωσας, παρθενικ(ήν)
 6 ἡγίασας μήτραν τῷ τόκῳ σου. Πᾶ-
 7 σα ἡ κτίσις ὑμνησέν σε ἐπιφανέντα.
 8 σὺ γὰρ ὁ θ(εὸς) ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθης,
 9 καὶ τοῖς ἀν(θρώποις) συνανέστραφης. Σὺ καὶ τὰ /44r/
 10 ἰορδάνεια βεῖθρα ἡγίασας, οὐρανόθεν
 11 καταπέμψας τὸ ἅγιον σου Πν(εύμ)α, καὶ τ(ὰς)
 12 κεφαλὰς τῶν ἐκεῖσε ἐμφολευόντων(ν)
 13 συνέτριψας δρακόντων. Αὐτὸς οὖν φι-
 14 λάν(θρωπ)ε Βασιλεῦ, πάρεσο καὶ νῦν διὰ τῆς
 15 ἐπιφυττήσεως τοῦ ἁγίου Πν(εύματος), καὶ ἁγία-
 16 σον τὸ ὕδωρ τοῦτο. Καὶ δὲ αὐτῷ τὴν
 17 χάριν τῆς ἀπολυτρώσεως, τὴν εὐλο-
 18 γίαν τοῦ Ἰορδάνου. Ποίησον αὐτὸ ἀφθαρ-
 19 σίας πηγὴν, ἁγιασμοῦ δῶρον, ἀμαρτη-
 20 μάτων λυτήριον, νοσημάτων ἀλεξη-
 21 τήριον, δαίμοσιν ὀλεθριον, ταῖς ἐναν-
 22 τιαῖς δυνάμεσιν ἀπρόσιτον, ἀγγελι-
 23 κῆς ἰσχύος πεπληρωμένον. ἵνα π(άν)-
 24 τες οἱ ἀρυσόμενοι καὶ μεταλαμβάνοντες
 25 ἐξ αὐτοῦ, ἔχοιεν αὐτὸ πρὸς καθαρισμόν /44v/
 26 ψυχῶν καὶ σωμάτων, πρὸς ἰατρίαν
 27 παθῶν, πρὸς ἁγιασμόν οἰκῶν, πρὸς(ς)
 28 πᾶσαν ὠφέλειαν ἐπιτήδειον. Σὺ γὰρ
 29 εἶ ὁ θ(εὸς) ἡμῶν, ὁ δι' ὕδατος καὶ Πν(εύματος) ἀ-
 30 νακαινίσας τὴν παλαιωθεῖσαν
 31 φύσιν ὑπὸ τῆς ἀμαρτίας. Σὺ εἶ ὁ θ(εὸς)
 32 ἡμῶν, ὁ δι' ὕδατος κατακλύσας ἐπὶ τοῦ
 33 Νῶε τὴν ἀμαρτίαν. σὺ εἶ ὁ θ(εὸς) ἡμ(ῶν),
 34 ὁ διὰ θαλάσσης ἐλευθερώσας ἐκ τῆς
 35 δουλείας Φαραῶ διὰ Μωσέως τὸ γένος(ς)
 36 τῶν Ἑβραίων. σὺ εἶ ὁ θ(εὸς) ἡμῶν, ὁ διαρ-
 37 ρήξας πέτραν ἐν ἐρήμῳ, καὶ ἐρρύη-
 38 σαν ὕδατα, καὶ διψῶντα τῶν λαῶν σου
 39 κορέσας. σὺ εἶ ὁ θ(εὸς) ἡμῶν, ὁ δι' ὕδατος(ς)
 40 καὶ πυρὸς διὰ τοῦ Ἥλια ἀπαλλάξας τὸ(ν)
 41 Ἰ(σρα)ὴλ ἐκ τῆς πλάνης τοῦ Βαάλ. /45r/

43 Αὐτὸς καὶ νῦν Δέσποτα, ἡγίασας τὸ ὕ-
 44 δωρ τοῦτο τῷ Πν(εύμα)τί σου τὸ ἅγιον. Δὲ(ς)
 45 πᾶσι τοῖς τε ἀπτομένοις, τοῖς τε
 46 μεταλαμβάνουσι, τοῖς τε κεχρημέ-
 47 νοις τὸν ἁγιασμόν, τὴν εὐλογίαν, τὴ(ν)
 48 κάθαρσιν, τὴν ὑγίαν. ἵνα καὶ διὰ στοι-
 49 χείων, καὶ διὰ ἀν(θρώπων), καὶ διὰ Ἀγγέλων, καὶ
 50 διὰ ὁρωμένων καὶ ἀοράτων, δοξάζητ(αί)
 51 σου τὸ πανάγιον ὄνομα, σὺν τῷ Π(ατ)ρί, καὶ
 52 τῷ ἁγίῳ Πν(εύμα)τι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας(ς).

54 62. Καὶ μετὰ τοῦτο λέγ(ει). Εἰρήνη πᾶ(σι), /
 55 καὶ τοῦ δια(κόνου) <λέγοντος>.
 56 Τὰς κεφαλὰς. ὁ ἱερε(ὺς) κλινόμε(νος) λέγει.

62. Oratio ad kefaloklision.¹²

+ GOAR 371; CONYBEARE 420; DMITR. II, 17 (S56), 27 (S58), 44 (S59), 80 (S61), 70 (S62); DUNCAN 66; ER 224; EV 360; TREMPERAS, *Euch.* II, 40 (Barb. 336); JACOB, *Len.*, N.152; JACOB, *Mess.*, N.13.6; PASSARELLI N.158; PASSARELLI, *Pant.* 77, N.33; DUNCAN 66; STASSI N.164; PARENTI N.132.

63. Oratio legenda in fonte.

+ GOAR 336; CONYBEARE 420; DMITR. II, 27 (S58); FRCEK I, 649; TREMPERAS, *Euch.* II, 70 (Barb. 336); JACOB, *Len.*, N.153; JACOB, *Mess.*, N.13.7; PASSARELLI N.158; PASSARELLI, *Pant.* 77, N.34; PARENTI N.133; DUNCAN 67; STASSI N.164; PARENTI N.133.

15) φιάλη.¹³

33) εὔχεται: εὔχετε, Sev.

64. Oratio post ambonem die Theophaniarum.

Oratio videtur inedita.

54) f.46v prima manu in marg. sup., ιελ(...) legi nequit.

¹² cf. N.189.

¹³ cf. 5. I., ARRANZ, *Typicon*, 90 (6), 445, fons extra ecclesiam. MATEOS, *Typicon* I., 182 (9), ἐξερχομένου τοῦ πατριάρχου ἐν τῇ φιάλῃ τοῦ λουτήρος.

1 κλῖνον Κ(ύρι)ε τὸ οὖς σου, καὶ ἐπάκουσον ἡμ(ῶν),
2 ὁ ἐν Ἰορδάνῃ βαπτισθῆναι καταδεξά-
3 μενος, καὶ ἀγιάσας τὰ ὕδατα· εὐλο- /45v/
4 γησον πάντας ἡμᾶς, τοὺς διὰ τῆς κλί-
5 σεως τοῦ ἑαυτῶν αὐχένος σημαί-
6 νοντας τὸ τῆς δουλείας προσχῆμα.
7 καὶ καταξίωσον ἡμᾶς ἐμπλισθῆναι
8 τοῦ ἁγιασμοῦ σου, διὰ τῆς τοῦ ὕδατος(ς)
9 τοῦτου μεταλήψεως, καὶ γενέσθω ἡμ(ῶν)
10 Κ(ύρι)ε εἰς ὑγίαν ψυχῆς καὶ σώματος. Ἐκφώ(νησις).
11 Σὺ γὰρ εἶ ὁ ἁγιασμός ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν
12 δόξαν ἀναπέμπωμεν τῷ Πατρί, καί.

14 63. Εὐχ(ή) ἄλλῃ τῶν ἁγίων θεοφαν(ε)ίων,
15 γινομένη ἐν τῇ φιάλῃ.

17 Ὁ θε(ο)ς ὁ θε(ο)ς ἡμῶν, ὁ τὸ πικρὸν ὕδωρ ἐπὶ
18 Μωσέως τῷ λαῷ εἰς γλυκὺ μεταποιήσ(ας),
19 καὶ τὰ βλαβερά ὕδατα ἐπὶ Ἐλισσαίου ἁ-
20 λατι θεραπεύσας, καὶ τὰ Ἰορδάνια
21 βρεῖθρα ἀγιάσας τῇ ἀχραντῷ σου ἐπι-
22 φανείᾳ· αὐτὸς καὶ νῦν Δέσποτα ἀγία- /46r/
23 σον τὸ ὕδωρ τοῦτο, καὶ ποίησον αὐτὸ
24 γενέσθαι πᾶσι τοῖς ἀρυστένοισι, καὶ
25 τοῖς μεταλαμβάνουσιν ἐξ αὐτοῦ εὐλο-
26 γίας πηγὴν, ἰατρούαν παθῶν, ἁγι-
27 ασμὸν οἴκων, πάσης ἐπιβουλῆς τε καὶ
28 ἀοράτου ἀλεξητήριον. Ἐκφώ(νησις).
29 Ὅτι σὸν τὸ κράτος, καὶ σοῦ ἐστὶν ἡ βασι(λεία),
30 καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ δό(ξα). /

32 Καὶ τοῦ διακ(όνου)
33 λέγοντος· Τὰς κεφαλὰς, ὁ ἱερε(ὺς) εὔχεται
34 τὴν προγραφῆσαν εὐχ(ήν). Κλῖνον Κ(ύρι)ε τὸ
35 οὖς σου, καὶ τὰ ἐξῆς. /

37 64. Εὐχ(ή) ὀπιστάμβω(νος)
38 τῶν ἁγίων θεοφανίων.

40 Πρόσδεξαι πάντων ἡμῶν τὰς δεήσεις
41 Δέσποτα παντοκράτορ, πληρὼν καὶ
42 ἀγιάζων τὰ σύμπαντα, σὺ τῶν σῶν ἱ- /46v/
43 κετῶν ἐπάκουσον ὁ θε(ο)ς, καὶ εἰσελθέτω ἡ
44 προσευχὴ ἡμῶν ἐνώπιον σου Κ(ύρι)ε· χά-
45 ρισαι τοῖς δοῦλοις σου τὸν ἱλασμόν σου,
46 καὶ ἀξίους ἡμᾶς ἀπέργασαι τοῦ σοῦ ἁγια-
47 σμου, καὶ σῶσον ἡμᾶς ὑπὸ τὴν σκέ-
48 πην σου ὁ θε(ο)ς ἡμῶν, ἡ ἐλπίς πάντ(ων)
49 τῶν ἐλπίζόντων ἐπὶ σοί, ἐν Χ(ριστῷ) Ἰ(ησοῦ)
50 τῷ Κ(υρί)ῳ ἡμῶν, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ, συν
51 τῷ παναγίῳ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι,
52 νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων(ν).

54 Εὐχαὶ <τῶν> ὑδάτων ἔσχον ᾧδε νῦν ιελ(...)

Catechumenatus primum.

65. Oratio ad consignandum in octavo die.

= ALMAZOV, *Kreščenie*, 4 (in Nota).
+ GOAR 264; CONYBEARE 389; DMITR. II, 25 (S58), 53 (S59), 77 (S61), 68 (S62); ER 142; TREMPERAS, *Euch. I*, 324 (Barb. 336); EV 121; JACOB, *Len.*, N.127; JACOB, *Mess.*, N.7.1; PASSARELLI N.127; STASSI N.131; PARENTI N.132.

Deest oratio in XL. die:

K. ὁ θ. ἡ., ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις κατὰ τὸν νόμον. (cf. GOAR 267)

Catechumenatus secundum.

66. Oratio ad faciendum catechumenum.¹⁴

+ GOAR 275; CONYBEARE 390; ER 147; TREMPERAS, *Euch. I*, 326 (Barb. 336); EV 130; JACOB, *Len.*, N.129; JACOB, *Mess.*, N.7.3; PASSARELLI N.129; PASSARELLI, *Pant.* 77, N.7; STASSI N.134; PARENTI N.114.3.

20) αἰνέσση: αἰνέσει, Sev.

67. Exorcismus primus.

= ALMAZOV, *Kreščenie*, 8 (in Nota).
+ GOAR 275; CONYBEARE 391; ER 147; TREMPERAS, *Euch. I*, 338 (Barb. 336); EV 131; JACOB, *Len.*, N.130; JACOB, *Mess.*, N.7.4; PASSARELLI N.130; PASSARELLI, *Pant.* 77, N.8; STASSI N.135; PARENTI N.115.

¹⁴ cf. descriptionem summariam catechumenatus secundi et ordo baptismatis DMITR. II, 25 (S58), 53 (S59), 78 (S61), 69 (S62).

1Ε' 1

Τάξις ἀκολουθῶς τοῦ φωτίσματος.

3

4

5

65. Εὐχ(ή) εἰς τὸ κατασφραγίσαι
παιδ(ίον), λαμβάν(ον) ὄνομα τῇ
ἡ' ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ.

7

8

Κ(ύρι)ε ὁ θε(ο)ς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα, καὶ σὲ ἱκε-
τεύομεν· σημειωθήτω τὸ φῶς τοῦ.

/47r/

10

11

Deest finis orationis propter lacunam codicis.

Pagina incipit cum fine orationis: Ad faciendum Catechumenum.

13

66. <Εὐχὴ εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον.>

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

<Ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου, Κύριε ὁ θεὸς τῆς ἀληθείας, /...../ καὶ
τὰ ὤτα σου τοῦ ἀκούειν τῆς δεήσεως αὐτοῦ,>
καὶ εὐφρανὸν αὐτὸν ἐν τοῖς ἔργοις
τῶν χειρῶν αὐτοῦ, καὶ ἐν παντί τῷ γέ-
νει αὐτοῦ, ἵνα ἐξομολογήσεται σοι,
προσκυνῶν καὶ δοξάζων τὸ ὄνομα
σου τὸ μέγα καὶ ὑψίστον, καὶ αἰνέσση σε
διαπαντὸς πάσας τὰς ἡμέρας τ(ῆς)
ζωῆς αὐτοῦ. Ἐκφῶ(νησις).
Σὲ γὰρ ὑμνεῖ πᾶσα ἡ δύναμις τ(ῶν) οὐ(ρα)νῶ(ν),
καὶ σοῦ ἐστὶν ἡ δό(ξα), τοῦ Π(ατ)ρ(ός)ος, καὶ τοῦ.

1Σ' 27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

67. Ἀπορκισμὸς α'.

Ἐπιτιμᾶ σοι Κ(ύρι)ος, διάβολε, ὁ παραγενό-
μενος εἰς τὸν κόσμον, καὶ κατασκηνώ-
σας ἐν ἀν(θρώπ)οις, ἵνα τὴν σὴν καθέλη
τυραννίδα, καὶ τοὺς ἀν(θρώπ)ους ἐξέλκει(αι).
ὃς ἐπὶ ξύλου τὰς ἀντικείμενας δυνά-
μεις ἐθριάμβευσεν, ἡλίου σκοτισθέν-
τις, καὶ γῆς σαλευομένης, καὶ μνη-
μάτων ἀνοιγομένων, καὶ σωμάτων
ἀγίων ἀνισταμένων· ὃς ἔλυσίς(εν) θανά-
τῳ τὸν θάνατον, καὶ κατήργησεν
τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου,
τουτέστιν σὲ τὸν Διάβολον. Ὁρκίζω
σε κατὰ τοῦ θε(ο)ῦ, τοῦ δείξαντος τὸ ξύλον
τῆς ζωῆς, καὶ τάξαντος τὰ Χερουβίμ,
καὶ τὴν φλογίνην βρομφαίαν τὴν στρε-
φομένην φρουρεῖν αὐτό· ἐπιτιμή-
θητι καὶ ἀναχώρησον. Κατ' ἐκείνου
γὰρ σε ὀρκίζω, τοῦ περιπατήσαντος
ὡς ἐπὶ ξηρᾶς, ἐπὶ νῶτα θαλάσσης, καὶ
ἐπιτιμήσαντος τῇ λαίλαπι τῶν ἀ-
νέμων· οὗ τὸ βλέμμα ξηραίνει ἀβύσ-
σους, καὶ ἡ ἀπειλή τῆκει ὄρη. Αὐτὸς
γὰρ καὶ νῦν ἐπιτάσει σοι δι' ἡμῶν. Φοβή-
θητι, ἐξέλθε, καὶ ὑπαναχώρησον ἀ-
πὸ τοῦ πλάσματος τοῦτου, καὶ μὴ ὑ-
ποστρέψῃς, μηδὲ ὑποκρυβῇς εἰς αὐτό,
μηδὲ συναντήσῃς αὐτό, ἢ ἐνεργήσῃς,
ἢ ἐνραγῇς ἐν αὐτῷ, μὴ ἐν νυκτί, μὴ

/47v/

/48r/

68. Exorcismus secundus.

= ALMAZOV, *Kreščenie*, 8 (in Nota).
 + GOAR 276; CONYBEARE 392; ER 148; TREMPERAS, *Euch. I*, 339
 (Barb. 336); EV 132; JACOB, *Len.*, N.131; JACOB, *Mess.*,
 N.7.5; PASSARELLI N.131; PASSARELLI, *Pant.* 77, N.9; STASSI
 N.136; PARENTI N.116.

1 ἐν ἡμέρᾳ, ἢ ὥρᾳ, ἢ ἐν μεσημβρίᾳ.
 2 ἀλλὰ ἀπελθε εἰς τὸν ἴδιον τάρταρον, ἔ-
 3 ως τῆς ἡτοιμασμένης μεγάλης ἡμέ-
 4 ρας τῆς κρίσεως, φοβηθῇτι τὸ(ν)
 5 θεόν, τὸν καθήμενον ἐπὶ θρόνου χειρου-
 6 βίμ, καὶ ἐπιβλέπωντα ἀβύσσους· ὃν
 7 τρέμουνσιν ἄγγελοι, ἀρχάγγελοι, θρόνοι,
 8 κυριότητες, ἀρχαί, ἐξουσίαι, δυνά-
 9 μεις, καὶ τὰ πολυόμματα χειρουβίμ.
 10 ὃν τρέμει ὁ οὐ(ρα)νὸς καὶ ἡ γῆ καὶ ἡ θαλάσσα, /48v/
 11 καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτοῖς. Ἐξέλθε καὶ ἀ-
 12 ναχώρησον ἀπὸ τοῦ σφραγισθέντος νε-
 13 ολέκτου στρατιώτου Χ(ριστο)ῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶ(ν).
 14 Κατεκείνου γὰρ ὀρκίζω, τοῦ περι-
 15 πατοῦντος ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων,
 16 τοῦ ποιοῦντος ἄγγέλους αὐτοῦ
 17 πν(εύμ)ατα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πῦρ
 18 φλέγων. Ἐξέλθε καὶ ἀναχώρησον ἀπὸ
 19 τοῦ πλάσματος τούτου σὺν πᾶσι τῇ
 20 δυνάμει καὶ τοῖς ἄγγέλοις σου. Ἐκφώ(νησις).
 21 Ὅτι δεδόξασται τὸ ὄνομα τοῦ Πατρ(ός), κ(αὶ)
 22 τοῦ Υἱοῦ, κ(αὶ) τοῦ ἁγίου Πν(εύματος), νῦν, καί.

24 68. Ἀπορκισμὸς Β'.

26 Ὁ θεός ὁ ἅγιος, ὁ φοβερός καὶ ἔνδοξος, ὁ ἐ-
 27 πὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις, καὶ τῇ ἰσχύϊ αὐ-
 28 τοῦ ἀκατάλυτος, καὶ ἀνεξιχνίαστος /49r/
 29 ὑπάρχων· αὐτὸς ὁ προορίσας σοι δια-
 30 βολε, τῆς αἰωνίου κολάσεως τὴν τι-
 31 μωρίαν, δι' ἡμῶν τῶν ἀχρείων αὐτοῦ
 32 δούλων κελεύει σοι, καὶ πᾶσι τῇ συνερ-
 33 γῶ σου δυνάμει ἀποστῆναι ἀπὸ τοῦ νε-
 34 ωστὶ σφραγισθέντος ἐπ' ὀνόματι τοῦ Κ(υρίου)ῦ
 35 ἡμῶν Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ, τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν.
 36 Ὀρκίζω σε οὖν πανπόνηρον, καὶ ἀκά-
 37 θαρτον, καὶ μιαρὸν, καὶ εὐδελυγμένον,
 38 καὶ ἀλλότριον πνεῦμα, κατὰ τῆς δυνά-
 39 μεως Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ, τοῦ πᾶσαν ἐξουσίαν ἔχον-
 40 τος ἐν οὐ(ρα)νῷ, καὶ ἐπὶ γῆς, τοῦ εἰπόν-
 41 τος τῷ κωφῷ καὶ ἀλάλῳ δαίμονι.
 42 ἔξελθε ἀπὸ τοῦ ἀν(θρώπου), καὶ μηκέτι εἰ-
 43 σέλθε εἰς αὐτόν. Ἀναχώρησον, γνῶ-
 44 ρησον τὴν σὴν ματαίαν δύναμιν, τῇ(ν) /49v/
 45 μηδὲ χοίρων ἐξουσίαν ἔχουσαν. Ὑπο-
 46 μνήσθητι τοῦ ἐπιτάξαντός σοι κα-
 47 τὰ τὴν σὴν αἵτησιν εἰς τὴν ἀγέλην
 48 τῶν χοίρων εἰσελθεῖν. Φοβήθητι τὸ(ν)
 49 θεόν, οὗ τῷ προσταγμάτι ἡ γῆ καθ' ὕδατ(ν)
 50 ἐστήρικται, τὸν κτίσαντα τὸν οὐ(ρα)νόν,
 51 καὶ στήσαντα τὰ ὄρη σταθμῷ, καὶ τὰς
 52 νάπας ζυγῷ, καὶ θέντα ἄμμον θαλάσ-
 53 σης ὄριον, καὶ ἐν ὕδατι σφοδρῶ τρίβον
 54 ἀσφαλῆ· τὸν ἀπτόμενον τῶν ὀρέων, καὶ
 55 καπνίζοντα, τὸν ἀναβαλλόμενον
 56 φῶς ὥς ἱμάτιον, τὸν ἐκτείναντα

Deficiunt Exorcismus tertius:

Κύριε σαβαώθ, ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, ὁ ἰώμενος πᾶσαν νόσον.
(cf. GOAR 276) Oratio in fine secundi catechumenatus:
Ὁ ὢν Δέσποτα Κύριε, ὁ ποιήσας τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα
σὴν. (cf. GOAR 394)

Ordo Baptismatis et Chrismationis

Deficiunt Renuntiatio et Adhaesio. (cf. GOAR 278); Diaconica
ad baptismum cum oratione:

Ὁ εὐσπλαγχνος καὶ ἐλεήμων θεός, ὁ ἐτάζων καρδίας. (cf.
GOAR 288) Oratio magna ad consecrandam aquam baptismalem:
Μέγας εἶ Κύριε, καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου. (cf. GOAR 288)

69. Oratio ad benedicendum oleum catechumenorum.

+ GOAR 289; CONYBEARE 402; ER 156; TREMPERAS, *Euch. I*, 357
(Barb. 336); EV 140; JACOB, *Len.*, N.141; JACOB, *Mess.*,
N.7.15; PASSARELLI N.143.5-6; PASSARELLI, *Pant.* 77, N.19.3;
STASSI N.166; PARENTI N.123.5.

29) χριστομένοις: χριωμένοις, Sev.

70. Commixtio olei antea benedicti cum aqua baptismali.

= ALMAZOV, *Kreščenie*, 20 (1).
+ GOAR 290; CONYBEARE 403; ER 156; TREMPERAS, *Euch. I*, 358
(Barb. 336); EV 141; JACOB, *Len.*, N.142; JACOB, *Mess.*,
N.7.16; PASSARELLI N.144.1-4; PASSARELLI, *Pant.* 77, N.20.1-
3; STASSI N.148; PARENTI N.124.1-4.

44) ἐκφωνεῖ: ἐκφωνῇ, Sev.

48)-49) cf. Jo 1,9.15

¹⁵ cf. exclamationem celebrantis ante tonsuram in magnum
schema, N.203.;N.251.

1 τὸν οὐ(ρα)νὸν ὥσει δέσριν, τὸν στεγάζον-
2 τα ἐν ὕδασι τὰ ὑπερῶα αὐτοῦ, τὸν θε-
3 μελιούντα τὴν γῆν ἐπὶ τὴν ἀσφάλει-
4 αν αὐτῆς, οὐ κλιθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. /50r/

6 Finis exorcismi tertii deest, lacuna textus.

8 Prosequitur cum oratione ad benedicendum
9 oleum catechumenorum in fine magnae orationis
10 ad consecrandum aquam baptismalem.

12 69. Δέσποτα Κ(ύρι)ε, ὁ θ(εὸ)ς τῶν Π(ατέ)ρων ἡμῶν, ὁ
13 τοῖς ἐν τῇ κιβωτῇ τοῦ Νῶε πε-
14 ριστεράν ἀπαστείλας κάρφος ἐλαί-
15 ας ἔχουσιν ἐπὶ τοῦ στόματος, καταλ-
16 λαγῆς σύμβολον, σ(ωτη)ρίας τε τῆς ἀποκα-
17 τακτισμοῦ, καὶ τοῦ τῆς χάριτος μυ-
18 στήριον, δι' ἐκείνων προτυπώσας, ὁ
19 καὶ τῆς ἐλαίας τὸν καρπὸν εἰς ἀπο-
20 πλήρωσιν τῶν ἁγίων μυστηρί-
21 ων χωρηγήσας. ὁ δι' αὐτοῦ καὶ τοὺς
22 ἐν νόμῳ Πν(εύματος) ἁγίου πληρώσας, καὶ
23 τοὺς ἐν τῇ χάριτι τελειῶν. αὐτὸς
24 εὐλόγησον καὶ τοῦτο τὸ ἐλαίον τῇ
25 δυνάμει, καὶ ἐνεργείᾳ, καὶ ἐπιφυτή-
26 σει τοῦ ἁγίου Πν(εύματος), ὥστε γενέσθαι
27 αὐτὸ χρίσμα ἀφθαρσίας, ὅπλον
28 δικαιοσύνης, ἀνακαινισμόν ψυχ(ῆς)
29 καὶ σώματος, πάσης διαβολικῆς ἐ-
30 νεργείας ἀποτρόπαιον, εἰς ἀπαλλα-
31 γὴν κακῶν πάντων τοῖς χρισμέ-
32 νοις ἐν πίστει, ἧ καὶ μεταλαμβάνου-
33 σιν ἐξ αὐτοῦ. /

34 Καὶ ἀνιστάμενος ἐκφω(νεῖ) <ὁ ἱερεὺς>.
35 Εἰς δόξαν σην, καὶ τοῦ μονογενοῦ σου
36 Υἱοῦ, κ(αὶ) τοῦ ἁγίου καὶ ἀγαθοῦ καὶ ζω-
37 οποιοῦ σου Πν(εύματος), νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς.

39 70. Κ(αὶ) μετὰ τό. Ἀμήν, τοῦ διακό(νου)/
40 λεγοντ(ος). Προ-
41 σχωμεν, λαμβάνει ὁ ἱερε(ὺς) τὸ τρυβλ(ίον)
42 τοῦ ἁγίου ἐλαίου, κ(αὶ) ποιεῖ ἐξ αὐτοῦ <εἰς τὸ ὕδωρ>/
43 στ(αυ)ροῦς γ',
44 ψάλλων τὸ Ἀλληλούϊα σὺν τῷ ὄχλῳ
45 τρίτον, καὶ μετὰ τοῦτο ἀποτίθεται
46 τὸ τρυβλίον, καὶ ἐκφωνεῖ οὕτως.

48 Εὐλογητὸς εἶ ὁ θ(εὸ)ς, ὁ φωτίζων κ(αὶ) ἁγιάζω(ν)
49 πάντα ἄν(θρωπ)ον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον), /
50 νῦν, καὶ
51 ἀεὶ, κ(αὶ) εἰς τοὺς αἰῶνας τ(ῶν). /

/51r/

71. Unctio cum oleo antea benedicto.

= ALMAZOV, *Kreščenie*, 21 (in Nota).
+ GOAR 290; CONYBEARE ; ER 157; TREMPERAS, *Euch. I*, 358 (Barb. 336); EV 141; JACOB, *Len.*, N.143; JACOB, *Mess.*, N.7.17; PASSARELLI N.144.5-145.1; PASSARELLI, *Pant.* 77, N.20.4-6; STASSI N.149; PARENTI N.124.5-7.

72. Baptisma.

= ALMAZOV, *Kreščenie*, 21 (in Nota).
+ GOAR 292; CONYBEARE ; ER 157; TREMPERAS, *Euch. I*, 358 (Barb. 336); EV 142; JACOB, *Len.*, N.143; JACOB, *Mess.*, N.7.18; PASSARELLI N.145.2-5; PASSARELLI, *Pant.* 77, N.21; STASSI N.150; PARENTI N.124.8-10.

24)-27) /...../ αγίου Πνεύματος, νῦν, καί: sic Sev.

32)-33) = Ps. 31,1.

73. Oratio ante chrismationem.

= ALMAZOV, *Kreščenie*, 21 (in Nota); ARRANZ, *Baptême I.*,
+ GOAR 290; CONYBEARE 404; ER 157; TREMPERAS, *Euch. I*, 363 (Barb. 336); EV 142; JACOB, *Len.*, N.144; JACOB, *Mess.*, N.7.19; PASSARELLI N.146; PASSARELLI, *Pant.* 77, N.23; STASSI N.151; PARENTI N.125.1-2.

Etiam deficiunt ordo chrismationis et communionis et oratio ad ablutionem chrismatis in septimo die:
Ὁ λύτρωσιν ἁμαρτιῶν διὰ τοῦ ἁγίου σου βαπτίσματος. (cf. GOAR 303)

1 71. Καὶ προ(σ)φέ-
2 ρετ(αι) ὁ βαπτιζόμενος τῷ ἱερεῖ,/ /51v/
3 καὶ λαβὼν ὁ
4 ἱερεὺς ἐκ τοῦ ἁγίου ἐλαίου τῷ δακτύλῳ
5 αὐτοῦ, ποιεῖ στ(αυ)ροῦ τύπον ἐπὶ τοῦ
6 μετώπου κ(αὶ) τοῦ στήθους κ(αὶ)/
7 τ(ῶν) μεταφρέ(ων)
8 τοῦ βαπτιζόμενου), λέγων οὕτως.

10 Χρίεται ὁ δ(εῖνα)
11 ἔλαιον ἀγαλλιᾶσεως εἰς τ(ὸ) ὄνο(μα)
12 τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς, κ(αὶ) τοῦ Υἱοῦ, κ(αὶ)/
13 τοῦ ἁγίου Πν(εύματος),
14 νῦν, καὶ αἰ, κ(αὶ) εἰς τ(ούς)./

16 Κ(αὶ) εἰθ' οὕτως χρίετ(αι)
17 ὑπ(ὸ) τοῦ διακό(νου) ἐκ τ(οῦ)/
18 ἁγίου ἐλαίου ὅλον
19 τὸ σῶμα./

21 72. Καὶ μετὰ τοῦτο βαπτίζεται(αι)
22 ὑπ(ὸ) <τοῦ> ἱερέ(ως) λέγοντος./

24 Βαπτίζεται ὁ δ(εῖνα)
25 εἰς τ(ὸ) ὄνομα τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς, κ(αὶ) τοῦ Υἱοῦ,/ /51v/
26 κ(αὶ) τοῦ ἁγί-
27 ου Πν(εύματος), νῦν, καί./

29 Καὶ μετ(ὰ) τὸ βαπτισθῆν(αι)
30 ἀπάρχεται ὁ ἱερεὺς ψάλλειν οὕτως.

32 Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, κ(αὶ)
33 ὧν ἐπικαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι.

35 Κ(αὶ) λέγει συν τῷ ὄχλῳ τὸν στίχον τοῦ-
36 τον γ', κ(αὶ) δοξάζει./

38 73. Καὶ μετὰ τοῦτον ποιού(ντος)
39 τοῦ διακό(νου) εὐχήν, ἐπεύχεται ὁ ἱερε(ύς).

41 Εὐλογητὸς εἶ Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ὁ Παντοκράτωρ,
42 ἡ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν, ὁ ἥλιος τῆς δικαι-
43 οσύνης, ὁ λαμψὰς τοῖς ἐν σκότῃ φῶς
44 σ(ωτη)ρίας, διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ μονο-
45 γενο=υς σου Υἱοῦ καὶ θ(εο)ῦ ἡμῶν, καὶ χαρι-
46 σάμενος ἡμῖν τοῖς ἀναξίοις τὴν μα-
47 καρίαν καθαρσιν ἐν τῷ ἁγίῳ ὕδατι, καὶ
48 τὸν θεῖον ἁγιασμόν ἐν τῷ ζωοποιῶ χρί-
49 σματι, ὁ καὶ νῦν εὐδοκήσας ἀναγενῆ-
50 σαι τὸν δοῦλόν σου τὸν νεοφώτιστον δι'
51 ὕδατος, καὶ Πν(εύματος), καὶ τὴν τῶν ἐκου(σίων).
52 Finis orationis deest.

ORATIONES LUCERNALES

74. Oratio ad antiphonam primam.
Incipit orationis mutile.

+ GOAR 28,163; SWAINSON 176; ER 11,116; BORGIA 235; E.Crypt. 5; TREMBELAS 202; MORAITIS 64; TREMPERAS, *Euch. II*, 248; EV 13,109; JACOB, *Len.*, N.54; PHOUNTOULES, *Proig.*, 25; JACOB, *Mess.*, N.3.2,4.1; DUNCAN 80; PASSARELLI N.77; STASSI N.15; PARENTI N.49.

1)-3) f51v, Textus adscriptus in fine paginae alia manu.
6)-8) f52r, initio folii in margine superiore alia manu.
10) prosequitur manus prima.

15) σύ: σοί, Sev. 16) σοι: σου, Sev.

75. Oratio ad antiphonam secundam.

+ GOAR 28,163; SWAINSON 176; ER 11,117; BORGIA 236; E.Crypt. 7,29; TREMBELAS 202; MORAITIS 65; TREMPERAS, *Euch. II*, 249; EV 13,109; JACOB, *Len.*, N.55; PHOUNTOULES, *Proig.*, 25; JACOB, *Mess.*, N.4.2; DUNCAN 81; PASSARELLI N.78; STASSI N.16; PARENTI N.50.

23) α': sic pro B'.

37) Έκφ. in marg.ext.

76. Oratio ad antiphona tertia.

+ GOAR 28,163,639; SWAINSON 177; ER 11,118; BORGIA 237; E.Crypt. 7; TREMBELAS 203; MORAITIS 66; TREMPERAS, *Euch. II*, 250; EV 14,110; JACOB, *Len.*, N.56; PHOUNTOULES, *Proig.*, 31; JACOB, *Mess.*, N.4.3; DUNCAN 81,120; PASSARELLI N.79; STASSI N.17,94; PARENTI N.51.

51) Έκφ. in marg. int.

1 74. Εὐχ(αὶ) τοῦ λυχνικοῦ· Ἀντιφώ(νου) α'.

3 Κ(ύρι)ε οἰκτιρμῶν καὶ ἐλεήμων, μακρόθυ-
4 με καὶ πολυέλεε, ἐνώτισαι τὴν προ(σευχ)ήν. /52r/

6 με καὶ πολυελέε, ἐνώτισαι τὴν προ(σε)-
7 ευχή ἡμῶν, καὶ πρόσχευε τὴν φωνήν
8 τῆς δεήσεως ἡμῶν· ποίησον

10 μεθ' ἡμῶν σημειῶν εἰς ἀγαθόν· ὁδήγη-
11 σον ἡμᾶς ἐν τῇ ὁδῷ σου, τοῦ πορεύ-
12 σεσθαι ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου· εὐφρανο(ν)
13 τὰς καρδίας ἡμῶν, εἰς τὸ φοβεῖσθαι τὸ
14 ὄνομα τὸ ἅγιον σου· διότι μέγας εἶ, καὶ
15 ποιῶν θαυμασία· σὺ εἶ ὁ θε(ός)ς μόνος, καὶ
16 οὐκ ἔστιν ὅμοιός σοι ἐν θεοῖς, Κ(ύρι)ε, δυνα-
17 τὸς ἐν ἐλέει, καὶ ἀγαθὸς ἐν ἰσχύϊ, εἰς τὸ
18 βοηθεῖν, καὶ παρακαλεῖν, καὶ σώζει(ν)
19 πάντας τοὺς ἐλπίζοντας εἰς τὸ ὄ-
20 νομα σου τὸ ἅγιον· Ὅτι πρέπει σοι
21 πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις.

23 75. Εὐχ(ή) ἀντιφώ(νου) α' τοῦ λυχνικοῦ.

25 Κ(ύρι)ε μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξης ἡμᾶς, μη-
26 δὲ τῇ ὀργῇ σου παιδεύσης ἡμᾶς· ἀλ-
27 λὰ ποίησον μεθ' ἡμῶν κατὰ τὴν ἐ-
28 πιείκειάν σου, ἰατρὲ καὶ θεραπευ-
29 τὰ τῶν ψυχῶν ἡμῶν· ὁδήγησον ἡ-
30 μᾶς ἐπὶ λιμένα θελήματός σου· φώ-
31 τισον τοὺς ὀφθαλμούς τῶν καρδίω(ν)
32 ἡμῶν εἰς ἐπίγνωσιν τῆς σῆς ἀληθεί-
33 ας· καὶ δώρισαι ἡμῖν τὸ λοιπὸν τ(ῆς)
34 παρούσης ἡμέρας εἰρηνικόν, καὶ
35 ἀναμάρτητον, καὶ πάντα τὸν χρό-
36 νον τῆς ζωῆς ἡμῶν, πρεσβεΐαις
37 τῆς ἁγίας θε(οτό)κου, καὶ πάντων τῶν
38 ἁγίων σου· Ὅτι σὸν τὸ κράτος, καὶ σοῦ. Έκφ(ώνησις).

40 76. Εὐχ(ή) ἀντιφώνου γ'.

42 Κ(ύρι)ε ὁ θε(ός)ς ἡμῶν, μνήσθητι ἡμῶν τῶν
43 ἁμαρτωλῶν καὶ ἀχρείων δούλων σου,
44 ἐν τῷ ἐπικαλεῖσθαι ἡμᾶς τὸ ἅγιον καὶ
45 προσκυνητὸν ὄνομά σου· καὶ μὴ
46 καταίσχυνης ἡμᾶς ἀπὸ τῆς προσ-
47 δοκίας τοῦ ἐλέους σου· ἀλλὰ χάρισαι
48 ἡμῖν πάντα τὰ πρὸς σ(ωτη)ρίαν αἰτήμα-
49 τα· καὶ ἀξιώσον ἡμᾶς ἀγαπᾶν, καὶ
50 φοβεῖσθαι σε ἐξ ὅλης τῆς καρδίας
51 ἡμῶν, καὶ ποιεῖν ἐν πάσιν τὸ θέλη-
52 μά σου· Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλάν(θρωπ)ος θε(ός)ς. Έκφ(ώνησις).

77. Oratio ad antiphonam quartam.

+ GOAR 29; ER 12; BORGIA 238; E.Crypt. 8; TREMBELAS 203; MORAITIS 66; TREMPERAS, *Euch. II*, 250; EV 14, JACOB, *Len.*, N.57; PHOUNTOULES, *Proig.*, 35; JACOB, *Mess.*, N.4.4; DUNCAN 82; PASSARELLI N.80; STASSI N.18; PARENTI N.52.

13) 'Εκφ. in marg. ext.

78. Oratio ad antiphonam quintam.

+ GOAR 55 (g); BORGIA 238; TREMPERAS, *Euch. II*, 251; JACOB, *Len.*, N.58; JACOB, *Mess.*, N.4.5; DUNCAN 82; ARRANZ, *Vepres*, 102 (2) (Barb. 336); PASSARELLI N.81; STASSI N.19; PARENTI N.52.

79. Oratio ad antiphonam sextam.

+ GOAR 29; BORGIA 239; TREMPERAS, *Euch. II*, 251; JACOB, *Len.*, N.59; JACOB, *Mess.*, N.4.6; DUNCAN 82; PASSARELLI N.82; STASSI N.20; PARENTI N.54.

80. Oratio ab antiphonam septimam.

+ GOAR 29; ER 12; BORGIA 239; TREMPERAS, *Euch. II*, 252; EV 15; JACOB, *Len.*, N.60; JACOB, *Mess.*, N.4.7; DUNCAN 83; PASSARELLI N.83; STASSI N.21; PARENTI N.55.

1 77. Εὐχ(ή) ἀντιφώνου δ'.

3 Ὁ τοῖς ἀσιγήτοις ὕμνοις, καὶ ἀπαύστοις
4 δοξολογίαις ἐν τοῖς ὑψίστοις ὑπὸ τ(ῶν)
5 ἁγίων δυνάμεων ἀνυμνουμένους,
6 πληρῶσον τὸ στόμα ἡμῶν τῆς αἰ-
7 νέσεως σου, τοῦ δοῦναι μεγαλοσύνη(ν)
8 τῷ ὀνόματί σου τῷ ἁγίῳ· καὶ δὸς
9 ἡμῖν μερίδα, καὶ κληρὸν μετὰ πάν-
10 των τῶν φοβουμένων σε ἐν ὅλῃ καρδ(ίᾳ),
11 καὶ φυλασσόντων τὰς ἐντολάς σου,
12 πρεσβεΐαις τῆς ἁγίας θ(εοτό)κου, καὶ πάν-
13 των τῶν ἁγίων σου. Ὅτι πρέπει Ἐκφ(ώνησις).
14 σοι πάντα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύν(ησις).

/53v/

16 78. Εὐχ(ή) ἀντιφώνου ε'.

18 Εὐλογητός εἶ Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸς) ὁ παντοκράτωρ,
19 ὁ ἐπιστάμενος τὸν νοῦν τῶν ἀν(θρώπων), ὁ
20 εἰδὼς ὧν χρεῖαν ἔχομεν ὑπὲρ ἐκπε-
21 ριασοῦ, ὧν αἰτούμεθα, ἣ νοοῦμεν· αὐ-
22 τὸς φιλάν(θρωπ)ε Βασιλεῦ, καὶ κατὰ πάν-
23 τα ἀγαθέ, ἱκάνωσον ἡμᾶς ἐν τῷ
24 πλήθει τῶν οἰκτιρμῶν σου, ἀνε-
25 παισχύντω συνειδὸτι ἐπικαλεῖσ(θαι)
26 τὸ ἅγιον ὄνομά σου. καὶ μὴ εἰσενέγκ(ης)
27 ἡμᾶς εἰς πειρασμόν· ἀλλὰ βῦσαι ἡμ(ᾶς)
28 ἀπὸ τοῦ πονηροῦ, καὶ πάντα πρό(ς)
29 τὸ συμφέρον ἡμῖν οἰκονόμησον. Ἐκφ(ώνησις).
30 Ὅτι πρέπει σοι πάντα δόξα, τιμὴ, καί.

/54r/

32 79. Εὐχ(ή) ἀντιφώνου ς'.

34 Κ(ύρι)ε, Κ(ύρι)ε, ὁ τῇ ἀχράντῳ σου δυνάμει συ-
35 νέχων τὰ σύμπαντα, ὁ μακροθυ-
36 μῶν ἐπὶ πάσιν ἡμῖν, καὶ μετανοῶν
37 ἐπὶ ταῖς κακίαις ἡμῶν, καὶ μακρύ-
38 νων ἀφ' ἡμῶν τὰς ανομίας ἡμῶν,
39 μνήσθητι τῶν οἰκτιρμῶν σου, καὶ
40 τοῦ ἐλέους σου· καὶ ἐπίσκεψαι ἡμᾶς
41 τῇ σῇ ἀγαθότητι· καὶ δὸς ἡμῖν δια-
42 φυγεῖν καὶ τὸ λοιπὸν τῆς παρούσης
43 ἡμέρας ἐκ τῶν τοῦ πονηροῦ ποι-
44 κίλων μηχανημάτων· καὶ ἀνεπι-
45 βούλευτον τὴν ζωὴν ἡμῶν διαφύ-
46 λαξον τῇ χάριτι τοῦ ἁγίου Πν(εύματος).
47 Ἐκφ(ώνησις).
48 Ἐλέει καὶ φιλάν(θρωπ)ία τοῦ μονογενοῦς σου.

/54v/

50 80. Εὐχ(ή) ἀντιφώνου ζ'.

52 Ὁ θ(εὸς) ὁ μέγας καὶ θαυμαστός, ὁ ἀνεκδιη-
53 γήτῳ ἀγαθωσύνη, καὶ πλουσία προνοί-
54 α διοικῶν τὴν τῶν ἀν(θρώπων) ζωὴν, ὁ
55 καὶ τὰ ἐγκόσμια ἡμῖν ἀγαθὰ ὀρησά-
56 μενος, καὶ κατεγγυήσας τὴν ἐπηγγελ-

81. Oratio ad antiphonam octavam.

+ GOAR 31,164; SWAINSON 178; ER 14,118; BORGIA 241; E.Crypt. 8; TREMPERAS, *Euch.* II, 255; MORAITIS 68; EV 17,110; JACOB, *Len.*, N.61; PHOUNTOULES, *Proig.*, 39; JACOB, *Mess.*, N.3.4,4.8; DUNCAN 83; PASSARELLI N.84; STASSI N.22; PARENTI N.55.

82. Oratio ad antiphonam parvam primam.¹⁶

+ GOAR 35; BORGIA 243; TREMPERAS, *Euch.* II, 256; JACOB, *Len.*, N.62; JACOB, *Mess.*, N.4.9; DUNCAN 84; PASSARELLI N.86; STASSI N.23; PARENTI N.57.

¹⁶ cf. N.112

1 μένην βασιλείαν διὰ τῶν ἤδη κεχα-
2 ρισμένων ἡμῖν ἀγαθῶν, ὁ ποιήσας
3 ἡμᾶς καὶ τῆς νῦν ἡμέρας τὸ παρελ-
4 θὸν μέρος ἀπὸ παντὸς ἐκκλίνει
5 κακοῦ· δῶρισαι ἡμῖν καὶ τὸ ὑπόλοι-
6 πον ἀμέμπτως ἐκτελέσαι, ἐνώπιον
7 τῆς ἀγίας δόξης σου, ὑμνοῦσιν σε τὸν
8 ἀγαθόν, καὶ φιλάν(θρωπ)ον θ(εὸ)ν ἡμῶν.
9 Ὅτι ἐλεῆμων, καὶ φιλάν(θρωπ)ος/
10 θ(εὸ)ς ὑπ(άρχων), καὶ σοί.

Ἐκφώ(νησις).

/55r/

12 81. Εὐχ(ή) ἀντιφώ(νου) η'.

14 Ἐσπέρας, καὶ πρωΐ, καὶ μεσημβρίας
15 αἰνοῦμεν, εὐλογοῦμεν, εὐχαριστοῦμε(ν),
16 καὶ δεόμεθα σου Δέσποτα τῶν ἀπάντ(ων),
17 κατεύθυνον τὴν προσευχὴν ἡμῶ(ν)
18 ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου· καὶ μὴ ἐκ-
19 κλίνῃς τὰς καρδίας ἡμῶν εἰς λόγους
20 πονηρίας, ἀλλὰ βῦσαι ἡμᾶς ἐκ πά(ν)-
21 τῶν τῶν θηρευόντων τὰς ψυχὰς ἡ-
22 μῶν· ὅτι πρὸς σὲ Κ(ύρι)ε, Κ(ύρι)ε, οἱ ὀφθαλμοὶ
23 ἡμῶν, καὶ ἐπὶ σοὶ ἠλπίσαμεν, μὴ κα-
24 ταισχύνης ἡμᾶς ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν.
25 Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δό(ξα), τιμὴ καὶ προσκύνησις).

Ἐκφώ(νησις).

27 82. Καὶ μετ(ὰ) τὸ προκείμε(νον)/
28 κ(αὶ) τὸ Κ(ύρι)ε ἐλέ(ησον), γίνετ(αί)
29 ὑπὸ τοῦ ἱερέ(ως) εὐχ(ή) ἀντιφώ(νου) α',/
30 ἐν ᾧ ψάλλε(ται).
31 Ταῖς πρεσβείαις τῆς θ(εοτό)κου.

33 Εὐλογητὸς εἶ Κ(ύρι)ε, Δέσποτα παντοκράτορ,
34 ὁ φωτίσας τὴν ἡμέραν τῷ φωτὶ τῷ
35 ἡλιακῷ, καὶ τὴν νύκτα φαιδρύνας
36 ταῖς αὐγαῖς τοῦ πυρός, ὁ τὸ μήκος τῆς
37 ἡμέρας διελθεῖν ἡμᾶς καταξιώσ(ας),
38 καὶ προσεγγίσει ταῖς ἀρχαῖς τῆς νυκτός(ς).
39 ἐπάκουσον τῆς δεήσεως ἡμῶν, καὶ παν-
40 τὸς τοῦ λαοῦ σου, καὶ πᾶσιν ἡμῖν συγ-
41 χωρήσας τὰ ἐκούσια καὶ ἀκούσια
42 ἀμαρτήματα· πρόσδεξαι τὰς ἐσπε-
43 ρινὰς ἡμῶν ἰκεσίας, καὶ κατάπεμ-
44 ψον τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου, καὶ τῷ(ν)
45 οἰκτιρμῶν σου, ἐπὶ τὴν κληρονομίαν
46 σου. Τείχῃσον ἡμᾶς ἀγίοις ἀγγέλοις.
47 ὅπλισον ἡμᾶς ὅπλοις δικαιοσύνης.
48 περιχαράκωσον ἡμᾶς τῇ ἀληθείᾳ
49 σου· φρούρησον ἡμᾶς τῇ δυνάμει σου.
50 βῦσαι ἡμᾶς πάσης περιστάσεως, καὶ
51 πάσης ἐπιβουλῆς τοῦ ἀντικειμένου.
52 παρασχοῦ δὲ ἡμῖν καὶ τὴν παρούσα(ν)
53 ἑσπέραν συν τῇ ἐπερχομένῃ νυκτὶ
54 τελείαν, ἀγίαν, εἰρηνικὴν, καὶ ἀναμάρ-
55 τητον, ἀσκανδάλιστον, ἀφάνταστον,
56 καὶ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶ(ν),

/55v/

/56r/

3) Ἐκφ. in marg.ext.

83. Oratio ad antiphonam parvam secundam.

+ GOAR 36,600; ER 385; BORGIA 244; TREMPERAS, *Euch. II*, 256; EV 374; JACOB, *Len.*, N.63; JACOB, *Mess.*, N.4.10,6.6; DUNCAN 85,72; STASSI N.24,88; PASSARELLI, *Pant.* 77, N.48; PARENTI, *Barb.* 336, N.58. (cf. N.114)

34) Ἐκφ. in marg.ext.

84. Oratio ad antiphonam parvam tertiam, ad Trisagium.

+ GOAR 36,601; ER 387; BORGIA 245; TREMPERAS, *Euch. II*, 256; EV 376; JACOB, *Len.*, N.64; JACOB, *Mess.*, N.6.9; DUNCAN 85,75; STASSI N.25,90; PARENTI N.59.

1 περσβεΐας τῆς ἁγίας θεοτόκου, καὶ πάν-
2 των τῶν ἁγίων ἀπ' αἰῶνός σοι εὐ-
3 αρεστησάντων. Σὺν γὰρ ἐστὶν Ἐκφ(ώνησις).
4 τὸ ἐλεεῖν, κ(αὶ) σῶζειν ὁ θεὸς ἡμῶν, /
5 κ(αὶ) σοὶ τήν.

7 83. Εὐχ(ή) ἀντιφώνου β',
8 <ἐν ᾧ ψάλλε(ται) ὁ μονογενὴς Υἱός>.

10 Κ(ύρι)ε, Κ(ύρι)ε, ὁ βυσάμενος ἡμᾶς ἀπὸ παντὸς
11 βέλους πετομένου ἡμέρας, βῦσαι
12 ἡμᾶς καὶ ἀπὸ παντὸς πράγματος
13 ἐν σκότει διαπορευομένου. πρόσ- /56v/
14 δεξαι θυσίαν ἐσπερινήν, τὰς τῶν χει-
15 ρῶν ἡμῶν ἐπάρσεως. καταξίωσον δὲ ἡ-
16 μᾶς καὶ τὸ νυκτερινὸν στάδιον ἀνέμ-
17 πτως διελθεῖν ἀπείραστους κακῶν,
18 καὶ λύτρωσαι ἡμᾶς πάσης ταραχῆς καὶ
19 δειλίας ἐκ τοῦ διαβόλου ἡμῖν προσ-
20 γινομένης. Χάρισαι ταῖς ψυχαῖς ἡ-
21 μῶν κατανυξιν, καὶ τοῖς λογισμοῖς
22 ἡμῶν μέριμναν, τῆς ἐν τῇ φουβε-
23 ρᾷ καὶ δικαίᾳ σου κρίσει ἐξετάσεως.
24 καθεύλωσον ἐκ τοῦ φόβου σου τὰς
25 σαρκικὰς ἡμῶν. καὶ νέκρωσον τὰ
26 μέλη ἡμῶν, τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ἵνα καὶ
27 ἐν τῇ καθύπνῳ ἡσυχίᾳ ἐνφαι-
28 δρυνώμεθα τῇ θεωρίᾳ τῶν κριμ(ά)-
29 των σου. Ἀπόστησον ἅψ' ἡμῶν πα- /57r/
30 σαν φαντασίαν ἀπρεπεῖ, καὶ ἐπιθυ-
31 μίαν βλαβεράν. διανάστησον δὲ ἡ-
32 μᾶς ἐν τῷ καιρῷ τῆς προσευχ(ῆς)
33 ἐστηριγμένους ἐν τῇ πίστει, καὶ προ-
34 κόπτοντας ἐν τοῖς παραγγελμασίν σου).
35 Ἐυδοκίᾳ, κ(αὶ) ἀγαθότητι τοῦ μονογενοῦς
36 σου) Ὑιοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ, συν τῷ.

38 84. Εὐχ(ή) ἀντιφώνου γ', τοῦ Τρισαγίου.

40 Ὁ θεὸς ὁ μέγας, ὁ αἰῶνιος, ὁ ἅγιος /
41 καὶ φιλά(νθρωπος),
42 ὁ καταξίωσας ἡμᾶς, καὶ ἐν ταύτῃ
43 τῇ ᾠρᾷ στήναι ἐνώπιον τῆς ἀπρό-
44 σιτου σου δόξης, εἰς ὕμνον καὶ αἶνον
45 τῶν θαυμασίων σου. ἰλάσθητι ἡμ(ῖν)
46 τοῖς ἀναξίοις δούλοις σου, καὶ πα-
47 ράσχου χάριν τοῦ μετασυντετρι-
48 μένης καρδίας ἀμετεωρίστως προ(σ)-
49 ενέγκαι σοι τὴν τρισαγίον δοξολογίαν,
50 καὶ τὴν εὐχαριστίαν μεγάλων σου
51 δωρεῶν, ὧν ἐποίησας καὶ ποιεῖς πάν-
52 τοτε εἰς ἡμᾶς. Μνήσθητι Κ(ύρι)ε τῆς
53 ἀσθενίας ἡμῶν, καὶ μὴ συναπόλεσης
54 ἡμᾶς ταῖς ἀνομίαις ἡμῶν. ἀλλὰ ποι-
55 ησον μέγα ἔλεος μετὰ τῆς ταπεινώσε-
56 ως ἡμῶν, ἵνα τὸ τῆς ἀμαρτίας σκό-

85. Oratio catechumenorum lucernarii.

+ GOAR 36; BORGIA 247; TREMPERAS, *Euch.* II, 256; JACOB, *Len.*, N.65; DUNCAN 86; STASSI N.27; ARRANZ, *Asm. Hesperinos* I., 122 (45) (Barb. 336); PARENTI, *Barb.* 336, N.60.

86. Oratio fidelium prima lucernarii.

+ GOAR 37; BORGIA 247; TREMPERAS, *Euch.* II, 258; JACOB, *Len.*, N.66; DUNCAN 86; STASSI N.28; ARRANZ, *Asm. Hesperinos* I., 123 (47) (Barb. 336); PARENTI N.61.

43) Ἐκφ. in marg.ext.

87. Oratio fidelium secunda lucernarii.

+ GOAR 37; BORGIA 248; TREMPERAS, *Euch.* II, 258; JACOB, *Len.*, N.67; DUNCAN 87; STASSI N.29; ARRANZ, *Asm. Hesperinos* I., 124 (48) (Barb. 336); PARENTI N.62.

1 τος διαφυγόντες εἰς ἡμέραν δικαιοσύ-
2 νης περιπατήσαμεν, καὶ ἐνδυσό-
3 μενοι τὰ ὅπλα τοῦ φωτός, ἀνεπιβου-
4 λεύτως διατελέσωμεν ἀπὸ πάσης
5 ἐπηρείας τοῦ πονηροῦ, καὶ μετὰ παρ-
6 ρησίας δοξάζωμεν ἐπὶ πᾶσιν ἐν τῷ
7 μόνον ἀληθινῷ καὶ φιλάνθρωπον θεῷ.
8 Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ θεὸς ἡμῶν,
9 καὶ σοὶ τὴν δόξαν.

Ἐκφ(ώνησις).

/58r/

11 85. Εὐχ(ή) κατηχουμένων τοῦ λυχνικοῦ.

13 Ὁ θεὸς ὁ τῶν κρύπτων γνωστὴς, ὁ εἰδὼς
14 τὰ πάντα πρὶν γενέσεως αὐτῶν, ὁ
15 μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον τοῦ ἁ-
16 μαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν
17 αὐτόν· αὐτὸς ἐπιδεῖ ἐξ ἐτοιμοῦ κα-
18 τοικητηρίου σου ἐπὶ τοὺς δούλους σου
19 τοὺς κατηχουμένους· διάνοιξον τὰ
20 ὦτα τῶν καρδιῶν αὐτῶν, πρὸς τὸ δέ-
21 ξασθαι τὸ μυστήριον τοῦ μονογενοῦς
22 σου υἱοῦ καὶ θεοῦ ἡμῶν· ἀναγέννησον
23 αὐτοὺς δι' ὕδατος καὶ Πνεύματος εἰς τὴν αἰ-
24 ὰνιὸν σου βασιλείαν. Ἐκφ(ώνησις).
25 Ἵνα καὶ αὐτοὶ σὺν ἡμῖν δοξάζωσι τὸ π(άντιμον).

27 86. Εὐχ(ή) πιστῶν α' τοῦ λυχνικοῦ.

29 Κ(ύρι)ε ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ νῦν προσερχόμε-
30 θα ἐν ὅλῃ καρδίᾳ, καὶ ἐπικαλούμε-
31 θα τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον σου, καὶ εὐχαρι-
32 στοῦμέν σοι τῷ διαφυλάξαντι ἡμ(ᾶς)
33 τὸ μήκος τῆς ἡμέρας, καὶ ἀγαγόντι
34 εἰς τὸν ἑσπερινὸν φῶς, καὶ δεόμεθά σου·
35 δὸς ἡμῖν διελθεῖν ἀμέμπτως, καὶ τ(ήν)
36 παρούσαν ἑσπέραν σὺν τῇ ἐπερχο-
37 μένῃ νυκτί, καὶ πάντα τὸν χρόνον
38 τῆς παροικίας ἡμῶν. Ἐνδυσον ἡ-
39 μᾶς τὴν πανοπλίαν τοῦ ἁγίου σου
40 Πνεύματος, κατὰ τῶν πνευμάτων τῆς
41 πονηρίας, κατὰ τῶν παθῶν τῆς
42 σαρκός, πάσης ἁμαρτίας ἀπόστη-
43 σον, καὶ τῆς αἰωνίου σου βασιλείας
44 ἀξίωσον. Ὅτι πρέπει σοὶ πᾶσα δόξα.

/58v/

Ἐκφ(ώνησις).

46 87. Εὐχ(ή) πιστῶν β' τοῦ λυχνικοῦ.

48 Κ(ύρι)ε ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸ ἀπρόσιτον οἰκῶν φῶ(ς),
49 ὁ παραγαγὼν ἡμᾶς ἐν τῷ μεγάλῳ σου
50 ἐλέει τὴν παρούσαν ἡμέραν, καὶ ἐ-
51 πὶ τὴν ἑσπερινὴν δοξολογίαν προ(σ)-
52 καλεσάμενος· πρόσδεξαι τὴν ἴκε-
53 σίαν ἡμῶν τῶν ἀναξίων σου δούλων,
54 καὶ ῥυσάμενος ἡμᾶς ἐκ τοῦ σκότους
55 τῆς ἁμαρτίας· φώτισον τοὺς ὀφθαλ-
56 μούς τῶν ψυχῶν ἡμῶν, ἵνα πάντο-

/59r/

88. Oratio dimissionis.

+ GOAR 29,602; ER 12,389; BORGIA 248; E.Crypt. 10; TREMPELAS, *Euch.* II, 252; EV 15,378; JACOB, *Len.*, N.68; JACOB, *Mess.*, N.6.12; DUNCAN 87,78; STASSI N.20,92; PARENTI N.63.

33) ναί: νέ, Sev.

35) κατανυγόμενοι: κατανυγόμενοι, Sev.

45) Ἐκφ. in marg.ext.

1 τε ἐν τῷ φόβῳ σου διαμένοντες,
2 καὶ ἐν τῷ φωτί σου περιπατοῦντες,
3 κατανοῶμεν τὰ θαυμάσια σου ἐπὶ
4 πᾶσιν δοξάζοντες, σὲ τὸν μόνον ἀ-
5 ληθινὸν καὶ φιλάν(θρωπο)ν θεόν. Ἐκφ(ώνησις).
6 Ὅτι σὸν τὸ κράτος, κ(αὶ) σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία.

8 88. Εὐχ(ή) γ', ἡγουν ἡ ἀπόλυσις.

10 Ὁ θεός ὁ μέγας, ὁ ὑψιστος, ὁ μόνος ἔχων ἀθανά- /59v/
11 σίαν φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὁ πᾶ-
12 σαν κτίσιν ἐν σοφίᾳ δημιουργή-
13 σας, ὁ διαχωρίσας ἀνὰ μέσον τοῦ φωτός,
14 καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους, καὶ τὸν ἥλιο(ν)
15 θέμενος εἰς ἔξουσίαν τῆς ἡμέρας,
16 σελήνην δὲ καὶ ἀστέρας εἰς ἔξουσίαν
17 τῆς νυκτός· ὁ καταξιώσας καὶ ἡμ(ᾶς)
18 τοὺς ἀμαρτολοὺς, καὶ ἐπὶ τῆς παρού-
19 σης ὥρας προφθάσαι τὸ πρόσωπό(ν)
20 σου ἐν ἐξωμολογήσει, καὶ τὴν ἐσπερι-
21 νήν σοι δοξολογίαν προσάγειν, αὐτὸς φιλάν-
22 θρωπε Κ(ύρι)ε, κατεύθυνον τὴν προσευ-
23 χὴν ἡμῶν ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου.
24 καὶ πρόσδεξαι αὐτὴν εἰς εὐωδίας.
25 Παράσχου δὲ ἡμῖν τὴν ἐσπέραν καὶ τῇ(ν)
26 ἐπιοῦσαν νύκτα εἰρενικὴν, ἐνδυ- /60r/
27 σον ἡμᾶς ὅπλα φωτός· ῥῦσαι ἀπὸ
28 φόβου νυκτερινοῦ, καὶ παντὸς
29 πράγματος ἐν σκότει διαπορευομέ-
30 νου· καὶ δὸς ἡμῖν τὸν ὕπνον ὃν εἰς ἀ-
31 νάπαυσιν τῆς ἀσθενείας ἡμῶν ἔδω-
32 ρήσω, πάσης διαβολικῆς φαντασί(ας)
33 ἀπὸ λ(λ)αγμένων. Ναί, Δέσποτα τῶν ἀγα-
34 θῶν χορηγέ, ἵνα καὶ ἐν ταῖς κοίταις
35 ἡμῶν κατανυγόμενοι, μνημονεύ-
36 ωμεν καὶ ἐν νυκτὶ τοῦ παναγίου ὀνό-
37 ματός σου, καὶ τῇ μελέτῃ τῶν σῶν
38 ἐντολῶν καταυγάζομενοι, ἐν ἀγαλλι-
39 ᾶσει ψυχῆς διαναστῶμεν πρὸς δοξολο-
40 γίαν τῆς σῆς ἀγαθότητος, δεήσεις
41 καὶ ἱκεσίας τῇ σῇ εὐσπλαγχνίᾳ προ(σ)-
42 ἄγοντες, ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἀμαρτιῶν,
43 καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ σου, ἐν ταῖς πρε- /60v/
44 σβεΐαις τῆς ἀγίας θεοτόκου ἐν ἐλέει ἐπί-
45 σκεψαι· Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλάν(θρωπος)/
46 θεός ὑπάρχεις). Ἐκφ(ώνησις).

89. Oratio ad kefaloklisiam.

+ GOAR 32,603; ER 16,390; BORGIA 250; E.Crypt. 12; TREMPELAS, *Euch. II*, 259; EV 20,379; JACOB, *Len.*, N.69; JACOB, *Mess.*, N.6.13; PASSARELLI N.87; PASSARELLI, *Pant.* 77, N.50; DUNCAN 78,88; STASSI N.31,93; PARENTI N.64.

1 89. Εἰρήνην πα(σι). Ὁ διάκ(ονος). Τὰς κεφαλὰς.

3 Κ(ύρι)ε ὁ θε(ο)ς ἡμῶν, ὁ κλίνας οὐ(ρα)νοῦς, καὶ κα-
 4 ταβάς ἐπὶ σ(ωτη)ρίᾳ τοῦ γένους τῶν ἀν(θρώπ)ω(ν),
 5 ἔπιδε ἐπὶ τοὺς δούλους σου, καὶ ἐπὶ τ(ήν)
 6 κληρονομίαν σου. Σοὶ γὰρ τῷ φοβε-
 7 ρῷ καὶ φιλαν(θρώπ)ω κριτῇ, οἱ σοὶ δοῦλοι
 8 τὰς ἑαυτῶν ἐκλίναν κεφαλὰς, τοὺς
 9 δὲ αὐτῶν ὑπέταξαν αὐχένας. οὐ τῇ(ν)
 10 ἐξ ἀν(θρώπ)ων αναμένοντες βοήθειαν, ἀλλὰ
 11 τὸ σὸν περιμένοντες ἔλεος τὴν σῇ(ν)
 12 ἀπεκδεχόμενοι σ(ωτη)ρίαν. οὐς διαφύλα-
 13 ξον ἐν παντὶ καιρῷ, καὶ κατὰ τὴν
 14 παροῦσαν ἐσπέραν, καὶ τὴν προσι-
 15 οῦσαν νύκτα, ἀπὸ παντὸς ἐχθροῦ,
 16 ἀπὸ πάσης ἀντικειμένης ἐνεργείας
 17 διαλογισμῶν ματαίων, καὶ ἐνθυμήσε-
 18 ων πονηρῶν. Εἴη τὸ κράτος τῆς
 19 βασιλείας σου εὐλογημένον, καὶ δεδο(ξα)σόμενον).

/61r/

ORATIONES MATUTINALES¹⁷

90. Oratio prima.

+ GOAR 39; ER 21; E.Crypt. 17; TREMPERAS, *Euch. II*, 209; EV 25; JACOB, *Len.*, N.75; JACOB, *Mess.*, N.5.1; PASSARELLI N.89; PASSARELLI, *Pant.* 77, N.6; DUNCAN 96; STASSI N.47; PARENTI N.70.

18) 'Εκφ. in marg. ext.

91. Oratio secunda.

+ GOAR 39; ER 21; E.Crypt. 19; TREMPERAS, *Euch. II*, 209; EV 26; JACOB, *Len.*, N.76; JACOB, *Mess.*, N.5.2; PASSARELLI N.90; DUNCAN 96; STASSI N.48; PARENTI N.7.

92. Oratio tertia.

+ GOAR 40; ER 21; E.Crypt. 19; TREMPERAS, *Euch. II*, 210; EV 26; JACOB, *Len.*, N.77; JACOB, *Mess.*, N.5.3; PASSARELLI N.91; DUNCAN 97; STASSI N.49; PARENTI N.72.

¹⁷ cf. ARRANZ, *Pr. des Matines II*. Mss Ac). P. 69-70.

ΚΘ 1 90. *Εὐχαὶ ἐωθιναί·*
2 *Εὐχὴ α'.*

4 Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κ(ύρι)ε ὁ θε(ο)ς ἡμῶν, τῷ
5 ἐξαναστήσαντι ἡμᾶς ἐκ τῶν κοιτῶ(ν)
6 ἡμῶν, καὶ ἐμβαλ(λ)όντι εἰς τὸ στόμα ἡμῶν
7 λόγον αἰνέσεως, τοῦ προσκυνεῖν, καὶ ἐ-
8 πικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν σου· καὶ
9 δεόμεθά σου, τοῖς σοῖς οἰκτιρμοῖς, τῇ
10 [σῇ] χριστότητι, ἣ πάντοτε ἐχρή-
11 σω περὶ τὴν ἡμετέραν ζωὴν, καὶ
12 νῦν ἐξαπόστειλον τὴν βοήθειάν σου
13 ἐπὶ τοὺς ἐστῶτας πρὸ προσώπου τῆς
14 ἁγίας δόξης σου, καὶ ἀπεκδεχομέν(ους)
15 τὸ παρὰ σοῦ πλούσιον ἔλεος· καὶ δό(ς)
16 αὐτοῖς μετὰ φόβου καὶ ἀγάπης πάντο-
17 τέ σοι λατρευοντας αἰνεῖν, ὑμνεῖν,
18 προσκυνεῖν τὴν ἀνεκδιήγητόν σου 'Εκφ(ώνησις).
19 ἀγαθότητα· "Οτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα.

/61v/

21 91. *Εὐχ(ὴ) ἐωθινὴ β'.*

23 'Εκ νυκτὸς ὀρθρίζει τὸ πν(εῦμ)α ἡμῶν πρὸ(ς)
24 σὲ ὁ θε(ο)ς, διότι φῶς τὰ προσταγμάτα σου
25 ἐπὶ τῆς γῆς· δικαιοσύνην καὶ ἁγι-
26 ασμὸν ἐπιτελεῖν ἐν φόβῳ σου συνέ-
27 τισον ἡμᾶς· σὲ γὰρ δοξάζομεν τὸν
28 ὄντως ὄντα θε(ο)ν· κλῖνον τὸ οὖς σου, καὶ
29 ἐπάκουσον ἡμῶν· καὶ μνήσθητι Κ(ύρι)ε
30 τῶν συμπαρόντων καὶ συνευχομέ-
31 νων ἡμῖν πάντων κατ' ὄνομα·
32 καὶ σῶσον αὐτοὺς ἐν τῇ δυνάμει
33 σου· εὐλόγησον τὸν λαόν σου, καὶ
34 ἁγιάσον τὴν κληρονομίαν σου·
35 εἰρήνην τῷ κ[όσ]μῳ σου δώρισ(αι),
36 ταῖς ἐκκλησίαις σου, τοῖς ἱερεῦ-
37 σιν σου, τοῖς βασιλεῦσιν, καὶ
38 παντὶ τῷ λαῷ σου· 'Εκφ(ώνησις).
39 "Οτι ἡυλόγηται, καὶ δεδόξασται τό.

/62r/

41 92. *Εὐχὴ ἐωθινὴ γ'.*

43 'Εκ νυκτὸς ὀρθρίζει τὸ πν(εῦμ)α ἡμῶν
44 πρὸς σὲ ὁ θε(ο)ς, διότι φῶς τὰ προ-
45 στάγματα σου· δίδαξον ἡμᾶς ὁ θε(ο)ς
46 τὴν δικαιοσύνην σου, τὰς ἐντο-
47 λας σου, καὶ τὰ δικαιώματά σου·
48 φώτισον τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν
49 διανοιῶν ἡμῶν, μήποτε ὑπνώ-
50 σωμεν ἐν ἀμαρτίαις εἰς θάνατο(ν).
51 ἐξέλασον πάντα ῥόφον ἀπὸ τῶ(ν)
52 καρδιῶν ἡμῶν· χάρισαι ἡμῖν
53 τὸν τῆς δικαιοσύνης σου ἥλιον· ἀ-
54 νεπιρέαστον τὴν ζωὴν ἡμῶν δι-
55 αφύλαξον τῇ σφραγίδι τοῦ ἁγίου σου
56 Πν(εύματος)· κατεύθυνον τὰ διαβήμα-

/62v/

4) Ἐκφ. in marg. ext.

93. Oratio quarta.

+ GOAR 40; ER 22; TREMPERAS, *Euch. II*, 211; EV 27; JACOB, *Len.*, N.78; JACOB, *Mess.*, N.5.4; PASSARELLI N.92; DUNCAN 97; STASSI N.50; PARENTI N.73.

27) ἀπάντων: ἀπόντων, Sev.

35) δοξάζωμεν: δοξάσωμεν, Sev.

94. Oratio quinta.

+ GOAR 40; ER 22; E.Crypt. 22; TREMPERAS, *Euch. II*, 212; EV 28; JACOB, *Len.*, N.79; JACOB, *Mess.*, N.5.5; PASSARELLI N.93; DUNCAN 98; STASSI N.51; PARENTI N.74.

42) Exspectes πηγὴν ἀένναος, sed sic in Sev.

1 τα ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης· δὸς ἡ-
2 μῖν ἰδεῖν τὸν ὄρθρον, καὶ τὴν ἡμέ-
3 ραν ἐν ἀγαλλιάσει, ἵνα σοὶ τὰς ἑω-
4 θινὰς ἀναπέμψωμεν εὐχάς. Ἐκφ(ώνησις).
5 Ὅτι σὸν τὸ κράτος, καὶ σοῦ/
6 ἐστὶν ἡ βασιλεία).

8 93. Εὐχὴ ἐωθινὴ δ'.

10 Δέσποτα ὁ θε(ο)ς ὁ ἅγιος καὶ ἀκατάλη-
11 πτος, ὁ εἰπὼν ἐκ σκότους φῶς
12 λάμψαι, ὁ ἀναπαύσας ἡμᾶς ἐν τῷ
13 τῆς νυκτὸς ὕπνῳ, καὶ διαναστή-
14 σας πρὸς δοξολογίαν καὶ ἱκεσι-
15 αν τῆς σῆς ἀγαθότητος, δυσωπ[οῦ]-
16 μενος ὑπὸ τῆς ἰδίας σου εὐσπλαγχνί-
17 ας, πρόσδεξαι ἡμᾶς καὶ νῦν προ-
18 σκυνοῦντάς σε, καὶ κατὰ δύναμι(ν)
19 εὐχαριστοῦντάς σοι· καὶ δώρισαι
20 ἡμῖν πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτή-
21 ματα· ἀνάδειξον ἡμᾶς υἱοὺς φω-
22 τὸς, καὶ κληρονόμους τῶν αἰωνί-
23 ων σου ἀγαθῶν. Μνήσθητι Κύριε
24 ἐν τῷ πληθῇ τῶν οἰκτιρμῶν σου
25 παντὸς τοῦ λαοῦ σου, τῶν συμ-
26 παρόντων καὶ συνευχομένων ἡ-
27 μῖν, τῶν ἀπάντων ἀδελφῶν ἡ-
28 μῶν, τῶν ἐν γῇ, τῶν ἐν θαλάσῃ,
29 τῶν ἐν παντὶ τόπῳ τῆς δεσπο-
30 τείας σου, δεομένων τῆς σῆς φι-
31 λαν(θρωπ)ίας, καὶ βοηθείας, καὶ πασι(ν)
32 χορήγησον τὸ μέγα σου ἔλεος, ἵνα
33 σεσωσμένοι ψυχῇ καὶ σώματι π(αν)-
34 τοτε διαμένοντες, μετὰ παρη-
35 σίας δοξάζωμεν τὸ θαυμαστόν, καὶ
36 εὐλογημένον ὄνομά σου. Ἐκφ(ώνησις).
37 Ὅτι θε(ο)ς ἐλέους, οἰκτιρμῶν/
38 καὶ φιλα(νθρωπ)ίας.

/63r/

/63v/

40 94. Εὐχὴ ἐωθινὴ ε'.

42 Ἀγαθῶν θησαυρέ, πηγῆς ἀεννά-
43 ου, Π(ατ)ερ ἅγιε θαυμαστοποιέ, παν-
44 τοδύναμε, παντοκράτορ, πά(ν)-
45 τερ σε προσκυνοῦμεν, καὶ σοῦ δε-
46 όμεθα, τὰ σὰ ἐλέη καὶ τοὺς σοὺς
47 οἰκτιρμοὺς ἐπικαλούμενοι εἰς βο-
48 ῆθειαν καὶ ἀντίληψιν τῆς ἡμε-
49 τέρας ταπεινώσεως. Μνήσθη-
50 τι οὖν Κύριε τῶν σῶν ἱκετῶν· πρόσ-
51 δεξαι πάντων τὰς ἑωθι-
52 νὰς δεήσεις ὡς θυμίαμα ἐνώπι-
53 όν σου, καὶ μηδένα ἡμῶν ἀδόκι-
54 μον ποιήσης· ἀλλὰ πάντας ἡμ(ᾶς)
55 περιποίησαι διὰ τῶν οἰκτιρμῶ(ν)
56 σου. Μνήσθητι Κύριε τῶν ἀγρυπνοῦ(ν)-

/64r/

95. Oratio sexta.

+ GOAR 40; ER 23; E.Crypt. 23; TREMPERAS, *Euch. II*, 213; EV 28; JACOB, *Len.*, N.80; JACOB, *Mess.*, N.5.6; PASSARELLI N.94; DUNCAN 98; STASSI N.52; PARENTI N.75.

26) ἀδιαλείπτως: ἀδιαλήπτως, in Sev.

33) Ἐκφ. in marg. ext.

96. Oratio septima.

+ GOAR 41; ER 23; TREMPERAS, *Euch. II*, 214; EV 28; JACOB, *Len.*, N.81; JACOB, *Mess.*, N.5.7; PASSARELLI N.95; DUNCAN 99; STASSI N.53; PARENTI N.76.

1 των, καὶ ψαλλόντων εἰς δόξαν σὴν,
2 καὶ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, καὶ
3 θ(εο)ῦ ἡμῶν, καὶ τοῦ ἁγίου σου Πν(εύματος). Γε-
4 νοῦ αὐτῶν βοηθὸς καὶ ἀντιλή-
5 πτωρ· πρόσδεξαι αὐτῶν τὰς ἱκε-
6 σίας εἰς τὸ ὑπερου(ρα)νίον καὶ νοερὸν σου
7 θυσιαστήριον. Ἐκφώνησις.
8 Ὅτι σὺ εἶ ὁ θ(εὸς) ἡμῶν,
9 καὶ σοὶ τὴν δόξα(ν).

/64v/

11 95. Εὐχὴ ἐωθινὴ 5'.

13 Εὐχαριστοῦμέν σοι Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸς) τῶν σωτη-
14 ρίων ἡμῶν, ὅτι πάντα ποιεῖς εἰς
15 εὐεργεσίαν τῆς ζωῆς ἡμῶν, ἵνα
16 διαπαντὸς πρὸς σέ βλέπωμεν,
17 τὸν Σ(ωτῆ)ρα καὶ εὐεργέτην τῶν ἡμε-
18 τέρων ψυχῶν· ὅτι διανέπασας ἡ-
19 μᾶς ἐν τῷ παρελθόντι τῆς νυκ-
20 τὸς μέτρῳ, καὶ ἐξήγειρας ἡμᾶς
21 ἐκ τῶν κοιτῶν ἡμῶν, καὶ ἔστησ(ας)
22 ἡμᾶς εἰς προσκυνῆσιν τοῦ τιμί-
23 ου ὀνόματός σου. Διὸ δεόμεθά σου,
24 Κ(ύρι)ε, δὸς ἡμῖν χάριν καὶ δύναμιν,
25 ἵνα καταξιώθωμεν ψάλλειν σοι
26 συνετῶς, καὶ προσεύχεσθαι ἀδια-
27 λήπτως ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ,
28 τὴν ἑαυτῶν σ(ωτηρί)αν πάντοτε κα-
29 τεργασσόμενοι, διὰ τῆς ἀντιλή-
30 ψεως τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου. Μνήσθητι Κ(ύρι)ε καὶ
31 τῶν ἐκ νυκτὸς πρὸς σέ βοώντων.
32 ἐπάκουσον αὐτῶν, καὶ ἐλέησον· καὶ
33 σύντριψον ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῶν Ἐκφ(ώνησις).
34 τοὺς ἀοράτους καὶ πολεμίους ἐχθρ(οὺς).
35 Σὺ γὰρ εἶ ὁ Βασιλεὺς τῆς εἰρήνης,
36 κ(αὶ) σοὶ τὴν δόξα(ν).

/65r/

38 96. Εὐχὴ ἐωθινὴ 5'.

40 Ὁ θ(εὸς) καὶ Πατὴρ τοῦ Κ(υρί)ου ἡμῶν/
41 Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ,
42 ὁ ἐξαναστήσας ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ὕ-
43 πνου, καὶ ἐπισυναγαγὼν ἐπὶ τὴν
44 ὥραν ταύτην τῆς προσευχῆς.
45 δὸς ἡμῖν χάριν ἐν ἀνοίξει τοῦ στόμα-
46 τος ἡμῶν, καὶ πρόσδεξαι ἡμῶν
47 τὰς καταδύναμιν εὐχαριστίας· καὶ
48 δίδαξον ἡμᾶς τὰ δικαιώματά σου·
49 ὅτι τί προσευξόμεθα καθ' ὃ δεῖ οὐ-
50 κ οἶδαμεν, εἰ μὴ σὺ Κ(ύρι)ε τῷ ἁγίῳ
51 σου Π(εύματι) ὁδηγήσας ἡμᾶς, Διὸ δεό-
52 μεθά σου, εἴ τι ἡμαρτομεν μέχρι τ(ῆς)
53 παρούσας ὥρας ἐν λόγῳ, ἢ ἔργῳ,
54 ἢ κατὰ διάνοιαν ἐκουσίως, ἢ ἀκου-
55 σίως, ἄνεγ, ἄφεε, συγχώρησον. Ἐ-
56 ἂν γὰρ ἀνομίας παρατηρήσῃς Κ(ύρι)ε,

/65v/

97. Oratio octava.

+ GOAR 41; ER 24; E.Crypt. 20; TREMPERAS, *Euch. II*, 214; EV 29; JACOB, *Len.*, N.82; JACOB, *Mess.*, N.5.8; PASSARELLI N.96; DUNCAN 99; STASSI N.54; PARENTI N.77.

98. Oratio nona, ad Evangelium.¹⁸

+ GOAR 41; SWAINSON 117,232; BRIGHTMAN 36,371; ER 24,49; E.Crypt. 20; TREMPERAS 53; TREMPERAS, *Euch. II*, 215; EV 29,52,79; MERCIER, *S. Jaques*, 172; JACOB, *Mess.*, N.1.9,5.11; DUNCAN 100; STASSI N.55;.

In Sev. in liturgiis deest.

18

cf. STASSI N.55, (= Gb I f.19r, cf. DMITR. II, 1058); DUNCAN 100, (= COISL f.65v):

Εὐχὴ τοῦ εὐαγγελίου τοῦ ὁρθρου.
Δεῖ δε γινώσκειν, ὅτι αὕτη ἡ εὐχὴ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ οὐ γίνεται· ἀλλ' ἐν τοῖς λοιπαῖς· ἐν αἷς μετὰ τὴν Σ' ὥδην λέγεται τὸ εὐαγγέλιον κατὰ τὰς ἐπισίμους τῶν ἑορτῶν.

ARRANZ, *Asmatikos Orthros*, 128 (21).

1 Κύριε τίς ὑποστήσεται· ὅτι παρὰ σοὶ
2 ὁ ἰλασμός, παρὰ σοὶ ἡ ἀπολύτρω-
3 σις. Σὺ εἶ μόνος ἅγιος, βοηθός
4 κραταῖος ὑπερασπιστὴς τῆς ἡ-
5 μῶν διαπαντός. Ἐκφώ(νησις).
6 Εἴη τὸ κράτος τῆς βασιλείας σου εὐλο(γούμενον),
7 καὶ δεδοξασμένον, τοῦ Πατρὸς, καί.

/66r/

9 97. Εὐχ(ὴ) ἑωθινὴ η'.

11 Κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν τοῦ ὕπνου βα-
12 θυμίαν ἀποσκέδασας ἀφ' ἡμῶν,
13 καὶ συγκαλέσας ἡμᾶς κλήσει ἁγία,
14 τοῦ καὶ ἐν νυκτὶ ἐπαραι τὰς χεῖρας
15 ἡμῶν, καὶ ἐξομολογεῖσθαί σοι ἐπὶ τὰ
16 κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου,
17 πρόσδεξαι τὰς δεήσεις ἡμῶν, τὰς
18 ἐντεύξεις, τὰς ἐξομολογήσεις, τὰς
19 νυκτερινὰς λατρείας· καὶ χάρις(αι)
20 ἡμῖν ὁ θεὸς πίστιν ἀκαταίσχυντον,
21 ἐλπίδα βεβαίαν, ἀγάπην ἀνυ-
22 πόκριτον, εὐλόγησον ἡμῶν εἰσό-
23 δους, καὶ ἐξόδους, πράξεις, ἔργα, λό-
24 γους, ἐνθυμήσεις· καὶ δὸς ἡμῖν κα-
25 ταντῆσαι εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἡμέ-
26 ρας, αἰνοῦντας, ὑμνοῦντας, εὐ-
27 λογοῦντας τῆς σῆς ἀφράστου δυ-
28 νάμεως τὴν ἀγαθότητα. Ἐκφώ(νησις).
29 Ὅτι ἡυλόγηταί σου τὸ πανάγιον ὄνο(μα),
30 <καὶ> δεδοξασταί σου ἡ βασιλεία, τοῦ Πατρ(ός)ς.

/66v/

32 98. Εὐχ(ὴ) ἑωθινὴ θ', πρὸ τοῦ Εὐαγγελίου.

34 Ἐλλαμψὸν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν
35 φιλάν(θρωπ)ε Δέσποτα, τὸ τῆς σῆς θεο-
36 γνωσίας φῶς ἀκήρατον, καὶ τ(οὺς)
37 τῆς διανοίας ἡμῶν διανοίξον ὁ-
38 φθαλμοὺς πρὸς τὴν τῶν εὐαγγε-
39 λικῶν κηρυγμάτων κατανό-
40 ησιν. Ἐνθεὺς ἡμῖν καὶ τῶν μακα-
41 ρίων σου ἐντολῶν φόβον, ἵνα τὰς
42 σαρκικὰς ἐπιθυμίας πάσας
43 καταπατήσαντες, πν(ευμα)τικὴν πο-
44 λιτείαν μετέλθωμεν, πάντα
45 πρὸς εὐαρέστησίν σου πράττον-
46 τες· Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ
47 ἐν ἁγίοις ἐπαναπαύη, καὶ σοὶ τῇ(ν).

/67r/

99. Oratio decima, ad Ps. L.

+ GOAR 42; ER 24; TREMPERAS, *Euch. II*, 216; EV 29; JACOB, *Len.*, N.83; JACOB, *Mess.*, N.5.9; PASSARELLI N.97; DUNCAN 101; STASSI N.56; PARENTI N.78.

100. Oratio undecima, ad laudes.

+ GOAR 42; ER 25; E.Crypt. 24; TREMPERAS, *Euch. II*, 217; EV 30; JACOB, *Len.*, N.84; JACOB, *Mess.*, N.5.10; PASSARELLI N.98; DUNCAN 101; STASSI N.57; PARENTI N.79.

1 99. Εὐχ(ή) ἐωθινὴ ι', τοῦ Ν'.

3 Κ(ύρι)ε ὁ θε(ο)ς ἡμῶν, ὁ τὴν διὰ μετανοίας
4 ἄφεσιν τοῖς ἀν(θρώπ)οις δωρησάμενος,
5 καὶ τύπον ἡμῖν ἐπιγνώσεως ἀ-
6 μαρτημάτων, καὶ ἐξομολογήσε-
7 ως, τὴν τοῦ προφήτου Δα(βί)δ με-
8 τάνοιαν πρὸς συγχώρησιν ὑπο-
9 δείξας· αὐτὸς Δεσποτα, πολλοῖς ἡ-
10 μᾶς καὶ μεγάλοις περιπεπτωκό-
11 τ(ας)

/67v/

12 πλημμελήμασιν, ἐλέησον κα-
13 τὰ τὸ μέγα σου ἔλεος· καὶ κατὰ
14 τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου
15 ἐξάλειψον τὰ ἀνομήματα ἡμ(ῶν).
16 ὅτι σὺ ἡμάρτωμεν Κ(ύρι)ε, τῷ καὶ τὰ
17 ἄδηλα καὶ τὰ κρύφια τῆς καρ-
18 δίας γινώσκοντι τῶν ἀν(θρώπ)ων, καὶ
19 μόνῳ ἔχοντι ἐξουσίαν ἀφιέναι ἀ-
20 μαρτίας. Καρδίαν δὲ καθαρὰ(ν)
21 κτίσας ἐν ἡμῖν, καὶ πν(εύμα)τι ἡγεμονικῷ
22 στηρίξας ἡμᾶς, καὶ τὴν ἀγαλλία-
23 σιν τοῦ σ(ωτη)ρίου σου γνωρίσας ἡμῖν,
24 μὴ ἀπορρίψῃς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ σοῦ
25 προσώπου· ἀλλ' εὐδόκησον ὡς
26 ἀγαθὸς καὶ φιλάν(θρωπ)ος, μέχρι τῆς
27 ἐσχάτης ἡμῶν ἀναπνοῆς προσ-
28 φέρειν σοι θυσίαν δικαιοσύνης, καὶ
29 ἀναφορὰν ἐν τοῖς ἁγίοις σου θυσι-
30 αστηρίοις. Ἐκφώνησις.
31 Ἐλέει καὶ φιλαν(θρωπ)ίᾳ τοῦ μονογενοῦς.

/68r/

33 100. Εὐχ(ή) εἰς τοὺς αἵνους, ια'.

35 Ὁ θε(ο)ς ὁ θε(ο)ς ἡμῶν, ὁ τὰς νοερὰς καὶ λο-
36 γικὰς δυνάμεις ὑποστησάμενος
37 τῷ σῷ θελίματι, σοῦ θεόμεθα καὶ
38 σὲ ἱκετεύομεν, πρόσδεξαι ἡμῶν
39 μετὰ τῶν κτισμάτων σου πάντ(ω)ν,
40 τὴν κατὰ δύναμιν δοξολογίαν,
41 καὶ ταῖς πλουσίαις τῆς σῆς ἀγαθό-
42 τητος ἀντάμειψαι δωρεαῖς· ὅτι
43 σοὶ κάμπτει πᾶν γόνυ ἐπου(ρα)νίω(ν),
44 καὶ ἐπιγείων, καὶ καταχθονίων, καὶ
45 πᾶσα πνοή καὶ κτίσις αἰνεῖ τὴν
46 ἀκατάληπτον σου δόξαν· μόνος γὰρ
47 εἶ θε(ο)ς ἀληθινὸς καὶ πολυέλεος.
48 Ὅτι σὲ αἰνοῦσιν πᾶσαι αἱ δυνάμεις
49 τῶν οὐ(ρα)νῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν.

/68v/

101. Oratio catechumenorum.

+ GOAR 45; TREMPERAS, *Euch. II*, 224; JACOB, *Len.*, N.85; JACOB, *Mess.*, N.5.13; PASSARELLI N.99; DUNCAN 102; STASSI N.58; ARRANZ, *Asm. Orthros*, 131 (28 [XII.]) (Barb. 336); PARENTI N.80.

1)-7) cf. ARRANZ, *Asm. Orthros*, 129 (26).

23) 'Εκφ. in marg. int.

102. Oratio fidelium prima.

+ GOAR 45; TREMPERAS, *Euch. II*, 224; JACOB, *Len.*, N.86; PASSARELLI N.100; DUNCAN 103,106; STASSI N.59,66; ARRANZ, *Asm. Orthros*, 131 (29 [XIII.]) (Barb. 336); PARENTI N.81.

32) ὥρα: ὥρα, Sev.

39) 'Εκφ. in marg. ext.

103. Oratio fidelium secunda.

+ GOAR 45; TREMPERAS, *Euch. II*, 224; JACOB, *Len.*, N.87; PASSARELLI N.101,108; DUNCAN 103; STASSI N.60; ARRANZ, *Asm. Orthros*, 132 (30 [XIV.]) (Barb. 336); PARENTI N.82.

1 101. Εὐχ(ή) κατηχομένων, γινομένης εἰ-
2 σόδου μετὰ τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις θ(ε)ῶ,
3 καὶ τὸ Τρισάγιον, λεγομένου προκειμένου),
4 εἴτα μετὰ τοῦτο λειτανεύοντος τοῦ
5 διακ(όνου), καὶ ἄλλου ποιούντος τὴν
6 εὐχ(ήν) τῶν κατηχομένων,
7 εὐχεται ὁ ἱερεὺς.

9 Εὐλόγησον καὶ νῦν Κ(ύρι)ε, τοὺς δούλους
10 σου τοὺς κατηχομένους, οὓς προ-
11 σεκαλέσω κλήσει ἁγία ἐπὶ τὸ θαν-
12 μαστὸν φῶς τῆς σῆς ἐπιγνώσεως.
13 καὶ δὲ αὐτοῖς ἐπιγνῶναι περὶ ὧν
14 κατηχῆνται λόγων τὴν ἀσφαλεί-
15 αν· πλησον αὐτοὺς Πν(εύματος) ἁγίου εἰς τὸ
16 γενέσθαι καὶ αὐτοὺς πρόβατα σοῦ
17 τοῦ ἀληθινοῦ ποιμένος, ἐσφρα-
18 γισμένα τῇ σφραγίδι τοῦ ἁγίου σου
19 Πν(εύματος), ὅπως μέλη τίμια γένωντ(αι)
20 τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας σου,
21 καὶ καταξιωθῶσιν καὶ ἐν τῷ μέλ-
22 λοντι αἰῶνι τῆς μακαρίας ὄν-
23 τως ἐλπίδος, ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶ(ν)
24 οὐρανῶν. Ἰνα καὶ αὐτοὶ σὺν 'Εκφ(ώνησις).
25 ἡμῖν δοξάζωσιν τὸ πάντιμον.

/69r/

27 102. Εὐχὴ πιστῶν α'.

29 Κ(ύρι)ε, Κ(ύρι)ε, σὴ ἐστὶν ἡ ἡμέρα, /
30 καὶ σὴ ἐστι(ν)
31 ἡ νύξ, σὺ κατηρτίσω φαῦσιν καὶ
32 ἱλιον, σὺ ἐποίησας πάντα τὰ ὥρα
33 τῆς γῆς, καὶ σοῦ δεόμεθα, συνανά-
34 τειλον τῷ φωτὶ τῆς ἡμέρας, τὰ
35 πλούσιά σου ἐλέη ἐπὶ τὴν ταπεί-
36 νωσιν ἡμῶν. Ἐλευθέρωσον ἡμᾶς
37 ἀπὸ σκοτοῦ καὶ σκιᾶς θανάτου,
38 καὶ πάσης ἐπιβουλῆς καὶ τέχνης
39 τοῦ πονηροῦ. Ὅτι ἡγιασται κ(αὶ)
40 δεδόξασται τὸ πάντιμον, καὶ /
41 μ(ε)γ(αλοπρεπές).

/69v/

43 103. Εὐχὴ πιστῶν β'.

45 Τῇ διατάξει σου Κ(ύρι)ε, Κ(ύρι)ε /
46 διαμένει ἡ ἡ-
47 μέρα, καὶ σὲ ὑμνεῖ πᾶσα ἡ δύναμ(ις)
48 τῶν οὐ(ρα)νῶν, καὶ σὲ προσκυνεῖ πᾶ-
49 σα ψυχὴ κατὰ δύνάμιν δοξολογοῦσα.
50 καὶ δεόμεθά σου, χάρισαι ἡμῖν τὴν ἡ-
51 μέραν πᾶσαν εἰρηγικὴν ἐκτελέ-
52 σαι ἐν πολιτείᾳ ἀγνῇ, ἐν ζωῇ εὐα-
53 ρέστῳ σοι, ἐν καρδίᾳ καθαρᾷ, ἵ-
54 να τῶν σῶν εὐεργεσιῶν ἀπολαύ-
55 οντες ἀξιωθῶμεν ἐν παντὶ και-
56 ρῷ ἀκατακρίτως εὐλογεῖν τὴν

/70r/

104. Oratio duodecima, ad dimissionem.

+ GOAR 42; ER 25; E.Crypt. 25; TREMPERAS, *Euch.* II, 218,244; EV 30; JACOB, *Len.*, N.88; PASSARELLI N.102,109; DUNCAN 103; STASSI N.61; ARRANZ, *Asm. Orthros*, 132 (31) (Barb. 336); PARENTI N.83.

105. Oratio ad kefaloklisiam.

+ GOAR 44,639; ER 28; E.Crypt. 26; TREMPERAS, *Euch.* II, 223; EV 34; JACOB, *Len.*, N.89; PASSARELLI N.104; DUNCAN 104,120; STASSI N.62,95; PARENTI N.84.

1 σὴν ἀγαθότητα. Ἐκφώ(νησις).
2 Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα, τιμὴ, κ(αὶ)
3 προσκύνησις, τῷ Π(ατ)ρί, καὶ τῷ.

5 104. Εὐχ(ή), ἡγουν ἡ ἀπόλυσις, ιβ'.

7 Αἰνοῦμεν, καὶ ὑμνοῦμεν, καὶ εὐλο-
8 γοῦμεν, καὶ δοξαζομεν, καὶ εὐχα-
9 ριστοῦμεν σοι Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς/
10 τῶν Π(ατέρ)ων ἡ-
11 μῶν, ὅτι παρήγαγες τὴν σκιάν τ(ῆς)
12 νυκτός, καὶ ἔδειξας ἡμῖν πάλιν τὸ
13 φῶς τῆς ἡμέρας. ἀλλ' ἡκετεύομεν
14 τὴν σὴν ἀγαθότητα. Ἰλάσθητι
15 ταῖς ἀμαρτίαις ἡμῶν. καὶ πρόσ-
16 δεξαι τὴν δέησιν ἡμῶν ἐν τῇ με-
17 γάλῃ εὐσπλαγχνίᾳ, ὅτι πρὸς σε
18 καταφεύγομεν, τὸν ἐλεήμονα καὶ
19 παντοδύναμον θ(εὸ)ν. Λάμψον ἐν τ(αῖς)
20 καρδίαις ἡμῶν τὸν ἀληθινὸν ἥλιο(ν)
21 τῆς δικαιοσύνης σου. φώτισον
22 τὸν νοῦν ἡμῶν, καὶ τὰς αἰσθήσεις
23 ὅλας διατήρησον, ἵνα ὡς ἐν ἡμέ-
24 ρᾳ εὐσχημόνως περιπατοῦντες
25 τὴν ὁδὸν τῶν ἐντολῶν σου, κατα(ν)-
26 τήσωμεν εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν.
27 ὅτι παρὰ σοῦ ἐστὶν ἡ πηγὴ τῆς ζω-
28 ῆς, καὶ ἐν ἀπολαύσει γενέσθαι κα-
29 ταξιωθῶμεν τοῦ ἀπροσίτου σου
30 φωτός. Ὅτι θ(εὸ)ς ἐλέους, οἰκτιρμ(οῦ)
31 καὶ φιλαν(θρωπ)ίας ὑπάρχεις, καὶ σοὶ τὴν δ(όξαν).

/70v/

/71r/

33 105. Καὶ τοῦ διακό(νου) λέγον(τος)./
34 Τὰς κεφαλ(ὰς) ἡ(μῶν) <τῷ Κυρίῳ> κλί(νωμεν),
35 ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται.

37 Κ(ύρι)ε ἅγιε, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν, καὶ
38 τῷ παντεφώρῳ σου ὄμματι ἐπι-
39 βλέπων ἐπὶ πᾶσαν τὴν κτίσιν.
40 σοὶ ἐκλίναμεν τὸν αὐχένα τῆς
41 καρδίας, καὶ τοῦ σώματος, καὶ
42 δεόμεθά σου. ἔκτεινον τὴν χεῖρά
43 σου τὴν ἀόρατον ἐξ ἁγίου κατοικη-
44 τηρίου σου, καὶ εὐλόγησον πάντ(ας)
45 ἡμᾶς. καὶ εἴ τι ἡμάρτωμεν ἐν ἐκου-
46 σίῳ, ἢ ἀκουσίῳ, ὡς ἀγαθὸς καὶ
47 φιλάν(θρωπ)ος συγχώρησον, δωροῦμε-
48 νος ἡμῖν καὶ τὰ ἐγκόσμια ἀγαθά(ς).
49 Σὸν γὰρ ἐστὶν τὸ ἐλεεῖν, καὶ σώζειν ὁ θ(εὸ)ς
50 ἡμῶν, κ(αὶ) σοὶ τὴν δ(όξαν).

/71v/

VIGILIA TOTIUS NOCTIS

106. Oratio prima.

+ ARRANZ, *Pannychis I.*, 316 (1); DMITR. II, 13 (S56); JACOB, *Len.*, N.225; PASSARELLI, *Pant.* 77, N.1; DUNCAN 91; STASSI 37; PHOUNTOULÈS, *Pannychis*, 21 (Barb. 336); PARENTI N.135.

1) Expectes παννυχίς, sed sic etiam in Sev. N.195; JACOB, *Len.*, N.225-227 (ff.138r-139r); PARENTI N.135.1,154.2 (ff.119r,156v) et in aliis.¹⁹

17) = Ps. 103,24.

26) Ἐκφώ. in marg.ext.

107. Oratio ad antiphonam secundam.

+ ARRANZ, *Pannychis I.*, 317 (1); DMITR. II, 14 (S56); JACOB, *Len.*, N.226; PASSARELLI, *Pant.* 77, N.2; DUNCAN 91; STASSI 38; PHOUNTOULÈS, *Pannychis*, 22 (Barb. 336); PARENTI N.136

35) Expectes συγρηγορεῖν, sed sic in Sev.

¹⁹ cf. PARENTI N.135, Notam.

1 106. Εὐχ(ή) τῆς πανυχίδος α'.

3 Οἱ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἡμέρας τῇ
4 θεωρίᾳ τῆς ἐν τῇ κτίσει μεγαλουρ-
5 γίας σου ἐντρυφήσαντες Κ(ύρι)ε, καὶ
6 δι' αὐτῆς, σὲ τὸν γενεσιουργὸν τῶν ἁ-
7 πάντων, καὶ τῶν ὑπερφύων θαν-
8 μάτων ποιητὴν, ὑπερεκπλαγέν-
9 τες, καὶ δοξάσαντες, καὶ μετὰ τὴν
10 ταύτης παρέλαυσιν ἀξίως αἶνε-
11 σὶν σοι προσάγομεν, κατανοοῦντες
12 τῆς μεγάλης σου σοφίας τὴν πρό-
13 νοιαν, ὅτι ἔθου σκότος, καὶ ἐγένετο
14 νύξ, ἀν(θρώπ)οις μὲν κόπων ἀνάπαυσι(ν)
15 φέρουσα, θηρίοις δὲ τροφῆς πορι-
16 σμόν, καὶ μετὰ τοῦ προφήτου βοῶ-
17 μέν σοι. Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου Κ(ύρι)ε,
18 πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποιήσας, Δεόμε-
19 θά [σου] φιλάν(θρωπ)ε Δέσποτα· μὴ ἐπιδ<ο>ῦ-
20 ναι ἡμῖν ἐπὶ τῷ παροργισμῷ τῷ(ν)
21 ἡμετέρων ἁμαρτιῶν, σὲ τὸν τῆς δι-
22 καιοσύνης ἡλίου, ἀλλὰ διὰ παντὸς(ς)
23 ἡμᾶς τῷ φωτισμῷ τῆς σῆς κα-
24 ταλάμπεσθαι χάριτος, ἵνα ἐν ἡ-
25 μέρᾳ καὶ νυκτὶ δοξάζομεν σου
26 τὴν ἀκατάληπτον μεγαλ<ε>ιότητα. Ἐκφώ(νησις).
27 Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα, τιμὴ, κ(αί).

/72r/

29 107. Εὐχ(ή) ἀντιφώνου β'.

31 Σὲ τὸ αἰδίδιον καὶ ἀνέσπερον φῶς, ὁ
32 θ(εο)ς ἡμῶν, παρ' ᾧ οὐκ ἔστιν παρα<λ>α-
33 γή, ἡ τροπῆς ἀποσκίασμα, ἐν τῷ
34 παρόντι καιρῷ τῆς νυκτός ἀνυ-
35 μνοῦντες δεόμεθα· συγρηγορεῖ(ν)
36 τοῖς σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ
37 τοῖς τῆς διανοίας ἡμῶν λογισμοῖς
38 ἐν τῇ θεωρίᾳ τῆς δόξης σου κατα-
39 ξίωσον, καὶ μὴ τινὰ νυσταγμὸν ψυ-
40 χῆς ὑπομείναντας στερηθῆναι τ(ῆς)
41 πν(ευματ)ικῆς φωνῆς τῆς ἐν σοὶ ἀγγαλλι-
42 άσεως καὶ ἐξομολογήσεως, ἀλλ' ἐν
43 ψαλλμοῖς, καὶ ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς πν(ευματ)ι-
44 καῖς ᾄδοντας ἐν ταῖς καρδίαις
45 ἡμῶν, καὶ ἐν τῷ στόματι ἡμῶν σοὶ
46 τῷ θ(ε)ῷ τῆς παρὰ σοῦ σ(ωτηρ)ίας τυχεῖ(ν)
47 ἡμᾶς, ὅπως καὶ τοῦ ἤχους τῶν
48 εορταζόντων ἐν οὐ(ρα)νοῖς ἀπολαύ-
49 ειν αἰωνίως ἀξιωθῶμεν. Ἐκφώ(νησις).
50 Ὅτι ἡγίασται καὶ δεδόξασται τὸ πάντ(ιμον).

/72v/

108. Oratio an antiphonam tertiam.

+ ARRANZ, *Pannychis I.*, 318 (1); DMITR. II, 14 (S56); JACOB, *Len.*, N.227; PASSARELLI, *Pant.* 77, N.3; DUNCAN 92; STASSI 39; PHOUNTOULÈS, *Pannychis*, 23 (Barb. 336); PARENTI N.137.

109. Oratio quarta, vel dimissionis.

+ ARRANZ, *Pannychis I.*, 319 (1); DMITR. II, 14 (S56); PASSARELLI, *Pant.* 77, N.4; DUNCAN 92; STASSI 40; PHOUNTOULÈS, *Pannychis*, 28 (Barb. 336); PARENTI N.138.

41) φύσιν: φύσιν, Sev.

108. Εὐχ(ή) ἀντιφώνου γ'.

/73r/

3 Ὁ τὴν αὐπνον καὶ ἀκατάπαυστον
4 δοξολογίαν ὑπὸ τῶν ἐν οὐ(ρα)νοῖς ἀ-
5 σμάτων καὶ νοερῶν ἁγίων δυνά-
6 μewn δεχόμενος θε(εό)ς, αἷς οὐχ ὑπάρ-
7 χει φῶς ὑλικόν, ἀλλὰ τῆς σῆς ἀπρο-
8 σίτου δόξης αἰδῖος ἔλαμψης τὸ
9 ἀδιάστατον αὐταῖς τῆς ἁγιαστικῆς
10 σου λατρείας χαρίζεται· ἐπίβλεψο(ν)
11 ἐπὶ τὴν ἡμετέραν ταπείνωσιν, καὶ
12 πρόσδεξαι τὴν ἐν συμμέτρῳ ἀνθρω-
13 πίνης ἀσθενείας, μιμήσει τῶν ὑ-
14 περου(ρα)νίων νοῶν νυκτερινὴν ὕμνο-
15 διάν, μὴ πρὸς τὸ ἀνάξιον ἀφορῶν
16 τῆς ἡμετέρας ζωῆς, ἀλλὰ πρὸς τὸ
17 ἄμετρον τῆς σῆς ἀγαθότητος, δι' ἧς
18 παρήγαγες ἡμᾶς ἐκ μὴ ὄντων, καὶ
19 πρὸς τὸ εἶναι συντηρεῖς, καὶ τῆς σῆς
20 αἰνέσεως τὴν εὐωδίαν διὰ τῶν ἁ-
21 γίων γραφῶν ἐνέπνευσας ἡμῖν, αἰ-
22 νεῖν σε τὸν μόνον ἅγιον, ἄρρητόν τε
23 καὶ ἀκατάληπτον, τὸν ἀπάντων
24 ποιητὴν καὶ δεσπότην, ὃν προσ-
25 κυνοῦντες δοξάζομεν, αἰτούμενοι
26 τὴν ἐκ τοῦ σκότους τῆς ἀμαρτίας
27 ἀπολύτρωσιν, καὶ τὴν ἐν τῷ φωτὶ
28 τοῦ προσώπου σου ἀτελεύτητον
29 μακαριότητα. *Ἐκφώνησις.*
30 Ὅτι σὸν τὸ κράτος, καὶ σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλ(εία).

/73v/

109. Εὐχ(ή) δ', ἣ γουν ἡ ἀπόλυσις.

34 Δέσποτα παντοκράτορ, ἀκατάλη-
35 πτε, ἡ ἀρχὴ φωτός καὶ ἀπερινό-
36 ητος δύνამις, ὁ τῆς μονογενεοῦς
37 καὶ ἐνυποστάτου σου σοφίας Π(ατ)ῆρ,
38 ὁ τοῦ ζωοποιοῦ καὶ ὁμοδυνάμου
39 σου Πν(εύματος) προβολεύς, ὁ διὰ σπλάγ-
40 χνα ἐλέους καὶ ἄφατον ἀγαθότητα,
41 μὴ παριδὼν τὴν τῶν ἀν(θρώπων) φύσι(ν)
42 τῷ σκότει τῆς ἀμαρτίας συνε-
43 χομένην, ἀλλὰ τὰ θεῖα φῶτα τ(ῶν)
44 ἱερῶν σου διδαγμάτων διὰ νόμου
45 καὶ προφητῶν ἀναλάμψας ἡμῖν·
46 ὕστερον δὲ αὐτὸν ἡμῖν τὸν ἀληθιν(όν)
47 ἥλιον, τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν εὐδο-
48 κήσας διὰ σαρκὸς ἀνατεῖλαι, καὶ
49 πρὸς τὴν λάμψιν ἡμᾶς τοῦ σοῦ
50 φωτός οδηγήσαι· γεννηθῆτω τὰ
51 ὦτά σου προσέχοντα εἰς τὴν φω-
52 νὴν τῆς δεήσεως ἡμῶν, καὶ
53 δώρησαι ἡμῖν ἐν ἀγρύπνῳ καὶ
54 νηφούσῃ ψυχῇ πᾶσαν τὴν τοῦ
55 παρόντος βίου νύκτα διελθεῖ(ν),
56 ἐκδεχομένους τῆς ἡμέρας τοῦ

/74r/

/74v/

5) διεγυγερμένοι: διεγειγερμένοι, Sev.

11) Ἐκφ. in marg. ext.

110. Oratio ad kefaloklisiam.

+ ARRANZ, *Pannychis* I., 321 (1); DMITR. II, 15 (S56);
PASSARELLI, *Pant.* 77, N.5; DUNCAN 93; STASSI 41; PHOUN-
TOULÈS, *Pannychis*, 29 (Barb. 336); PARENTI N.139.

1 Χριστοῦ σου καὶ θεοῦ ἡμῶν, καὶ κριτοῦ
2 τῶν πάντων τὴν παρουσί-
3 αν, ἵνα μὴ ἀναπεπτωκότες καὶ
4 ὑπνοῦντες, ἀλλὰ γρηγοροῦντες,
5 καὶ διεγυγερμένοι ἐν τῇ ἐργασίᾳ
6 τῶν αὐτοῦ ἐντολῶν εὐρεθῶμεν,
7 καὶ εἰς τὴν χαρὰν αὐτοῦ τοῦ Κ(υρίου) ἡμῶν
8 εἰσέλθωμεν, ἔνθα ἀπέδρα ὁδὴ
9 νη, λύπη καὶ στεναγμός, ἔνθα εὐ-
10 φραινομένων πάντων ἡ κατοι-
11 κία ἐν σοί. Ὅτι ἀγαθὸς/ Ἐκφ(ώνησις).
12 καὶ φιλάν(θρωπος).

/75r/

14 110. Κ(αὶ) τοῦ διακό(νου) λέγοντος./
15 Τὰς κεφαλ(άς),
16 ὁ ἱερεὺς εὐχ(εται) λέγων(ν).

18 Κ(ύρι)ε ὁ θε(ο)ς ἡμῶν, κλίνοντας καρδίας
19 ἡμῶν εἰς ὑπακοὴν τῶν θείων σου
20 προσταγμάτων, καὶ ἀπόστροφον
21 τοῦς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας ἡ-
22 μῶν. μὴ προσκεῖσθαι τῇ κοσμικῇ
23 ματαιότητι, ἀλλ' ἐνατενίσκειν τῷ
24 κάλλει τῆς δόξης σου διὰ παντός
25 καταξίωσον. Ὅτι σὺ εἶ ὁ θε(ο)ς ἡμῶν,
26 θε(ο)ς τοῦ ἐλεεῖν καὶ σῶζειν, καὶ σοὶ τῇ(ν).

ORATIONES AD VESPERAS CUM OFFICIO GONYKLISIAE IN DIE PENTECOSTEN

111. Oratio prima.

+ GOAR 597; ARCUDIUS 348; ER 384; DMITR. II, 15 (S56); EV 370; FRČEK I, 789; JACOB, *Mess.*, N.6.2; PASSARELLI N.244; PASSARELLI, *Pant.* 77, N.43; DUNCAN 67; STASSI N.85; ARRANZ, *Gonyklisia*, p.114 (45 [I.]) (Barb. 336); PARENTI N.226.

ΛΑ' 1 Εὐχ(αὶ) εἰς τὴν γονυκλισίαν τῆς ἁγίας
2 Πεντεκοστῆς, α'./

4 111. Λέγοντος τοῦ διακό(νου).
5 Κλίνοντες τὰ γόνατα, ἐν εἰρήνῃ τοῦ
6 Κ(υρίου)υ δεηθ(ώμεν),/
7 ὁ ἱερε(ὺς) κλινόμενο(ς) λέ(γει).

/75v/

9 Ἀχραντε, ἀμῖαντε, ἄναρχε, ἀό-
10 ρατε, ἀκατάληπτε, ἀνεξιχνία-
11 στε, ἀπαραλάκτε, ἀνυπερβη-
12 τε, ἀμέριστε, ἀνεξίκακε Κ(ύρι)ε, ὁ
13 μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκ(ῶν)
14 ἀπρόσιτον, ὁ ποιήσας τὸν οὐ(ρα)νόν,
15 καὶ τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν,
16 καὶ πάντα τὰ δημιουργηθέντα
17 ἐν αὐτοῖς· ὁ πρὸ τοῦ αἰτεῖσθαι τοῖς
18 πᾶσι τὰς αἰτήσεις παρέχων, σοῦ
19 δεόμεθα, καὶ σὲ παρακαλοῦμεν,
20 Δέσποτα φιλάν(θρωπ)ε, τὸν Π(ατέ)ρα τοῦ Κ(υρίου)υ,
21 καὶ θ(εο)ῦ, καὶ Σ(ωτή)ρ(ο)ς ἡμῶν/
22 Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ, τοῦ δι' ἡμ(ᾶς)
23 τοὺς ἀν(θρώπ)ους, καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν
24 σ(ωτη)ρίαν, κατελθόντος ἐκ τῶν οὐ(ρα)νῶ(ν),
25 καὶ σαρκωθέντος ἐκ Πν(εύματος) ἁγίου, καὶ
26 Μαρίας τῆς ἐνδόξου καὶ ἀειπαρ(θένου)
27 θ(εοτό)κου, τοῦ καὶ διὰ τοῦ τιμίου αὐτοῦ
28 πάθους ὑποδέξαντος ἡμῖν τοῖς
29 ταπεινοῖς καὶ ἁμαρτολοῖς καὶ
30 ἀναξίοις δούλοις σου αὐχένα καὶ
31 γόνυ κλίνειν ὑπὲρ δεήσεως τῶν
32 ἡμετέρων ἁμαρτημάτων, ἐπά-
33 κουσιν ἡμῶν ἐν τῇ αὖν ἡμέρᾳ ἐπικα-
34 λεσώμεθα σε. Ἐξαιρέτως δὲ καὶ
35 ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ τῆς πεντε-
36 κοστῆς, ἐν τῇ μετὰ τὸ ἀναληφθῆν(αι)
37 εἰς τοὺς οὐ(ρα)νοὺς, καὶ καθεσθῆναι ἐκ
38 δεξιῶν σοῦ τοῦ θ(εο)ῦ καὶ Π(ατ)ρ(ός)ς, κατέ-
39 πεμψε τὸ Πν(εύμ)α τὸ ἅγιον ἐπὶ τοὺς
40 ἁγίους αὐτοῦ μαθητὰς καὶ ἀποστό-
41 λους, καὶ ἐκάθισεν ἐφ' ἓνα ἕκα-
42 στον αὐτῶν, καὶ ἐλάλησαν γλώσ-
43 σαις ἑτέραις καὶ προεφήτευσαν.
44 Καὶ ἡμῶν δεομένων ἐπάκουσον, καὶ
45 μνησθητι ἡμῶν τῶν ταπεινῶν
46 καὶ κατακρίτων, καὶ ἐπίστρεψ(ο)ν
47 τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν ψυχῶν
48 ἡμῶν, τὴν οἰκίαν συμπαθείαν
49 ἔχων ὑπὲρ ἡμῖν πρεσβεύουσας.
50 Πρόσδεξαι ἡμᾶς προσπίπτοντ(ας)
51 σοι καὶ βοῶντας τὸ· Ἠμάρτομε(ν),
52 ἐπὶ σὲ ἐπερρίφημεν ἐκ μήτρας,
53 ἀπὸ γαστροῦς μ(ητ)ρ(ός)ς ἡμῶν θ(εός) ἡμῶν
54 εἴ σύ· ἀλλ' ὅτι ἐξέλειπον ἐν μαται-
55 ότητι αἱ ἡμέραι ἡμῶν γεγυμνώ-
56 μεθα ἀπολογίας, θαρροῦντες

/76r/

/76v/

112. Oratio ad antiphonam primam parvam lucernarii.²⁰

+ GOAR 35; ARCUDIUS 349; BORGIA 243; TREMPERAS, *Euch.* II, 256; JACOB, *Len.*, N.62; JACOB, *Mess.*, N.4.9; DUNCAN 69,84; PASSARELLI N.86; STASSI N.23; PARENTI N. 57,228.

39) Incipit alia manus, ff.78r-79r.

Binio insertus posterior, videtur propter commoditatem, interrumpens compositionem originalem.

45) μήκος: μέκος, Sev.

51) πᾶσιν: πάσης, Sev.

52) συγχωρήσας: συγχωρίσας, Sev.

53) ἀκουσία: ἀκούση, Sev.

²⁰ cf. N.82

1 δὲ τοῖς οἰκτιρμοῖς σου κράζομεν.
2 ἁμαρτίας νεότητος ἡμῶν, καὶ
3 ἀγνοίας μὴ μνησθῆς. Ἐκ τῶν
4 κρυφίων ἡμῶν καθάρισον ἡμᾶς.
5 Ἴδε τὴν ταπείνωσιν ἡμῶν, καὶ
6 ἄφες πάσας τὰς ἁμαρτίας ἡμ(ῶν).
7 μὴ ἀπορρίψῃς ἡμᾶς εἰς καιρὸν γή-
8 ρως, ἐν τῷ ἐκλείπειν τὴν ἰσχὺν
9 ἡμῶν, μὴ ἐγκαταλείπῃς ἡμᾶς.
10 πρὶν ἡμᾶς εἰς γῆν ἀποστρέψαι, καὶ
11 πρόσχες ἡμῖν ἐν εὐμενείᾳ καὶ χά-
12 ριτι. Ἐπιμέτρησον τὰς ἀνομίας
13 ἡμῶν τοῖς οἰκτιρμοῖς σου. ἐπιβλε-
14 ψον ἐκ ὕψους ἁγίου σου Κ(ύρι)ε, καὶ ἐπὶ τὸν
15 λαόν σου τὸν περιστώτα, καὶ ἀ-
16 πεκδεχομένον τὸ παρὰ σοῦ πλού-
17 σιον ἔλεος. ἐπίσκεψαι ἡμᾶς ἐν τῇ
18 χρηστότητί σου. Μνησθῆτι ἡμῶν
19 ἐν τοῖς οἰκτιρμοῖς τῆς ἀγαθότη-
20 τός σου. βῦσαι ἡμᾶς ἐκ τῆς δυνα-
21 στείας τοῦ διαβόλου. ἀσφαλίσαι
22 τὴν ζωὴν ἡμῶν. ἀγγέλω πιστῷ
23 φυλακί παρακατάθου τὸν λα-
24 ον σου. πάντα ἡμᾶς συνάγαγε ὑ-
25 πὸ τὴν βασιλείαν τὴν σὴν. δὸς
26 συγγνώμην τῷ λαῷ σου. Ἄφες αὖ-
27 τοῖς καὶ ἡμῖν τὰ ἁμαρτήματα.
28 κάθαρσον ἡμᾶς τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ
29 ἁγίου σου Πν(εύματος). διάλυσον τὰς μηχαν-
30 νας τοῦ ἐχθροῦ.

/77r/

32 112. Καὶ σὺν τούτοις, εὐθ(ύς)
33 ἀπάρχ(εται) τὴν εὐχ(ήν)/
34 τοῦ α' ἀντιφώ(νου) τοῦ
35 μικροῦ, ἡγουν τῶν ἐσπερινῶν.

/77v/

37 Εὐλογητὸς εἶ Κ(ύρι)ε, Δέσποτα παντοκρά(τορ).

/78r/

39 Εὐλογητὸς εἶ Δέσποτα
40 παντοκράτορ, ὁ φω-
41 τίσας τὴν ἡμέραν τῷ
42 φωτὶ τῷ ἡλιακῷ, καὶ τ(ὴν)
43 νύκτα φαιδρύνας ταῖς
44 αὐγαῖς τοῦ πυρός, ὁ τὸ
45 μήκος τῆς ἡμέρας διε-
46 ξελθεῖν ἡμᾶς καταξι-
47 ωσας, καὶ προσεγγίσει
48 ταῖς ἀρχαῖς τῆς νυκτός(ς).
49 ἐπάκουσον τῆς δεήσε-
50 ως ἡμῶν, καὶ παντὸς
51 τοῦ λαοῦ, καὶ πᾶσιν
52 συγχωρήσας ἡμῖν τὰ ἐ-
53 κουσία καὶ ἀκούσια
54 ἁμαρτήματα. πρόσ-
55 δεξαι τὰς ἐσπερινὰς ἡμ(ῶν)
56 ἱκεσίας, καὶ κατάπε-

/78v/

4) τείχησον: τύχεισον, Sev.

19) νυκτί: νυκτῇ, Sev.

31) f.79 vero, textus vacat.

33) Incipit manus prima, ff.80r-82v.

113. Oratio secunda.

+ GOAR 599; ARCUDIUS 350; ER 384; DMITR. II, 15 (S56); EV 372; JACOB, *Len.*, N.299; JACOB, *Mess.*, N.6.5; PASSARELLI N.245; PASSARELLI, *Pant.* 77, N.46; DUNCAN 70; STASSI N.87; ARRANZ *Gonyklisia*, 115 (46 [II.]) (Barb. 336); PARENTI N.227.

1 μψον τὸ πλῆθος τοῦ
2 ἐλέους σου, καὶ τῶν οἰ-
3 κτιρμῶν σου, ἐπὶ τὴν
4 κληρονομίαν σου. Τεί-
5 χησον ἡμᾶς ἀγίοις ἀγ-
6 γέλοις. ὅπλησον ἡ-
7 μᾶς ὅπλοις δικαιο-
8 οσύνης. περιχαρά-
9 κσον ἡμᾶς τῇ ἀλη-
10 θεΐᾳ σου. φρούρησον
11 ἡμᾶς τῇ δυνάμει σου.
12 ῥύσαι ἡμᾶς πάσης
13 περιστάσεως, καὶ πά-
14 σης ἐπιβουλῆς τοῦ
15 ἀντικειμένου. Πα-
16 ράσχου δὲ ἡμῖν καὶ
17 τὴν παρούσαν ἐσπέ-
18 ραν σὺν τῇ ἐπερχο-
19 μένῃ νυκτὶ τελει-
20 αν, ἀγίαν, εἰρηνμικὴν,
21 καὶ ἀναμάρτητον,
22 ἀσκανδάλιστον, ἀφάν-
23 ταστον, καὶ πάσας
24 τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς
25 ἡμῶν, πρεσβείαις τῆς
26 ὑπεραγίας θ(εοτό)κου, καὶ
27 πάντων τῶν ἀγίων
28 τῶν ἀπ' αἰῶνός σοι
29 εὐαρεστησάντων.

/79r/

/79v/

31 f.79v textus vacat.

/80r/

33 ὁ φωτίσας τὴν ἡμέραν τῷ φω-
34 τῷ ἡλιακῷ, καὶ τὴν νύκτα: Ἐκφ(ώνησις).
35 Σὺν γὰρ ἐστὶν ἐλεεῖν, καὶ σῶζειν
36 ὁ θ(εο)ς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν δό(ξαν).

38 113. Εὐχ(ή) τῆς γονυκλισίας Β'. /

40 Τοῦ δια(κόνου)
41 πάλιν λέ(γοντος). Ἐτι, καὶ ἔτι κλίνοντ(ες),
42 ὁ ἱερε(ὺς) κλινόμενος λέγει.

44 Κ(ύρι)ε Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστ)έ, ὁ θ(εο)ς ἡμῶν, /
45 ὁ τὴν σὴν εἰ-
46 ρήγην δεδωκῶς τοῖς ἀν(θρώπ)οις,
47 καὶ τὴν τοῦ παναγίου σου Πν(εύματος) ἀ-
48 φίσας δορεᾶν ὡς κληρονομίαν
49 σου ἡμῖν ταύτην τε τοῖς σοῖς
50 μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις σήμε-
51 ρον ἐμφανῶς καταπέμψας, καὶ
52 τὰ τούτων χεῖλη ἐκ πυρίνων γλωσ-
53 σῶν ἀνοίξας δυνάμει θεΐᾳ, δι' ὧν

/80v/

3) ἐφωτίσθαι: ἐφωτίσθη, Sev.

8) θεότης: θεότιτος, Sev.

11) χρεία: χρῆμα, Sev.

27) ἐγκαίνιον: ἐγκαίνισον, Sev.

41) αἰτήσῃ: αἰτήση, Sev.

1 πᾶν γένος ἀν(θρώπων) εἰς ἀκοὴν ὤτί-
 2 ου τὴν πρὸς σέ θεογνωσίαν τῇ
 3 ἰδίᾳ διαλέκτῳ δεξάμενον ἐφω-
 4 τίσθαι τῇ μὲν φλογὶ τοῦ Πν(εύματος) τῆς
 5 πλάνης ὡς ἐξ ὕλης καθαρισθέν,
 6 τῇ δὲ τῶν γλωσσῶν διαμερισμέ-
 7 νη σωματικῶς ὁπτασίᾳ τῇ σῇ μα-
 8 θητευθὲν τριαδικῇ τῆς θεότητος(ς)
 9 πιστεῖ. Διάνοιξον κάμου τοῦ
 10 ἁμαρτολοῦ τὰ χεῖλη· καὶ δίδαξέ(ν)
 11 με πῶς δεῖ μέ καὶ ὑπὲρ ὧν χρεῖ(α)
 12 προσεύχεσθαι σοί. Εἰ γὰρ καὶ πολὺ
 13 τῶν ἁμαρτιῶν μου τὸ πλήθος,
 14 ἀλλὰ τὴν σὴν εὐσπλαγχνίαν οὐ νι-
 15 κῆσει τούτων τὸ ἄμετρον· ἰδοὺ
 16 νῦν φόβῳ παρίσταμαί σοι, εἰς τὸ
 17 πέλαγος τοῦ ἐλέους σου τὴν ἀπό-
 18 γνωσιν ρίψας τῆς ψυχῆς μου.
 19 Κυβέρνησόν μου τὴν ζωὴν, ὃ εὖ-
 20 διος τῶν χειμαζομένων λιμῆν·
 21 καὶ γνῶρισόν μοι ὁδὸν ἐν ᾗ πορεύ-
 22 σομαι· πν(εύμ)α σοφίας σου τοῖς ἐμοῖ(ς) .
 23 παρὰσχου διαλογισμοῖς, καὶ πν(εύμ)α
 24 συνέσεως τῇ ἀφροσύνῃ μου δώ-
 25 ρησαι· πν(εύμ)α φόβου σου τοῖς ἐμοῖ(ς)
 26 ἐπισκίασον ἔργοις, καὶ πν(εύμ)α εὐ-
 27 θείας ἐγκαίνιζον ἐν τοῖς ἐγκάτοις μου·
 28 πν(εύματ)ι ἡγεμονικῶ τὸ τῆς διανοί-
 29 ας μου στήριξον ὀλισθηρόν, ἵνα
 30 καθ' ἐκάστην ἡμέραν τῷ Πν(εύματ)ι σου
 31 τῷ ἀγαθῷ πρὸς τὸ συμφέρον ὁδη-
 32 γούμενος, καταξιωθῶ ποιεῖν τ(ὰς)
 33 σὰς ἐντολάς, καὶ τῆς σῆς αἰὲ μνη-
 34 μονεύειν ἐνδόξου καὶ ἐρευνηκτικ(ῆς)
 35 τῶν πεπραγμένων ἀν(θρώπων)οις παρου-
 36 σίας, καὶ τοῦ μὴ τοῖς φθειρομέ-
 37 νοις τοῦ κόσμου τοῦτου ἐναπα-
 38 τᾶσθαι τερπνοῖς, ἀλλὰ τῶν μελ-
 39 λόντων ὀρέγεσθαι τῆς ἀπολαύ-
 40 σεως θησαυρῶν. Σὺ γὰρ εἶπας Δέ-
 41 σποτα, ὅτι περ ὅσα ἂν τις αἰτήσῃ
 42 ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀκωλύτως πα-
 43 ρὰ τοῦ σοῦ λαμβάνει συναϊδίου θ(εο)ῦ
 44 καὶ Π(ατ)ρ(ό)ς, διὸ κἀγὼ ὁ ἁμαρτωλὸς
 45 ἐν τῇ ἐπιφοιτήσῃ τοῦ ἁγίου σου Πν(εύματος)
 46 τὴν σὴν ἱκετεύω θεότητα, ὅσα
 47 νυξάμην ἀπόδος μοι εἰς Σ(ωτηρ)ίαν μου
 48 Κ(ύρι)ε, ὃ πάσης εὐεργεσίας πλουσιο-
 49 πάροχος δοτὴρ ἀγαθῆ, ὅτι σὺ εἶ ὁ
 50 διδούς ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ ὧν αἰτού-
 51 μεθα· σὺ εἶ ὁ συμπαθὴς καὶ ἐλε-
 52 ῆμων ὃς ἀναμαρτήτος γεγον(ώς)
 53 τῆς σαρκὸς ἡμῶν κοινωνός.
 54 Σὺ εἶ ὁ κλίνων φιλαν(θρώπων)ως ἐκάστοτε
 55 τοῖς δεομένοις τὸ οὖς σου, καὶ τ(ῶν)
 56 καμπτόντων πρὸς σέ τὸ γόνυ ἐ-

/81r/

/81v/

/82r/

114. Oratio ad antiphonam parvam secundam lucernarii²¹

+ GOAR 36,600; ARCUDIUS 351; ER 385; DMITR. II, 16 (S56); BORGIA 244; TREMPERAS, *Euch.* II, 256; EV 374; JACOB, *Len.*, N.63; JACOB, *Mess.*, N.4.10,6.6; DUNCAN 85,72; STASSI N.24,88; PASSARELLI, *Pant.* 77, N.48; PARENTI, *Barb.* 336, N.58.

27) Incipit manus secunda, ff.83r-88v.

Oratio exscripta, videtur propter commoditatem. Vide Incipit orationis in initio f.89r, ubi resumitur prima manus, p. 63, 1). Factum simile invenietur supra in N.112.

52) ἐνφαιδρυνώμεθα: ἐνφαιδρυνόμεθα, Sev.

55) ἀπρεπεῖ: ἀπρεπῇ, Sev.

²¹ cf. N.83

1 πικαμπτόμενος φιλευσπλάγχην(ως)
2 ταῖς ἀμαρτίαις· δὸς δὲ καὶ τῷ
3 λαῷ σου τούτῳ τοὺς οἰκτιρμοὺς
4 σου· ἐπάκουσον αὐτῶν ἐξ οὐ(ρα)νοῦ
5 ἁγίου σου, καὶ τῇ δυναστείᾳ τῆς σω-
6 τηρίας τῆς δεξιᾶς σου σκέπα-
7 σον αὐτοὺς ἐν τῇ σκέπῃ τῶν πτε-
8 ρύγων σου· ἁγιάσον αὐτοὺς ἐν τῇ
9 δυνάμει σου· μὴ παρίδῃς τὰ ἔρ-
10 γα τῶν χειρῶν σου. Σοὶ μόνῳ ἁ-
11 μαρτάνουσιν, ἀλλὰ καὶ σοὶ μόνῳ
12 λατρεύουσιν, οὐκ οἴδασιν προ-
13 σκυνεῖν θ(ε)ῷ ἄλλοτρίῳ οὐδὲ δια-
14 πετάζειν πρὸς ἕτερον θ(ε)ὸν τὰς ἐ-
15 αὐτῶν Δέσποτα, χεῖρας. Ἄφες αὐ-
16 τοῖς τὰ παραπτώματα, καὶ προ(σ)-
17 δεχόμενος αὐτῶν τὰς γονυπετεῖς
18 δεήσεις· ἔκτεινον αὐτοῖς χεῖρα
19 βοηθείας· ἀνέγειρον αὐτῶν τὴν
20 εὐχὴν ὡς θυμίαμα δεκτὸν ἀνα-
21 λαμβανομένην ἐνώπιον τῆς
22 σῆς ὑπεραγαθου βασιλείας.

/82v/

24 114. Καὶ σὺν τούτοις, εὐθ(ὺς) ἀπάρχετ(αι) τὴν
25 εὐχὴν τοῦ β' ἀντιφώνου.

/83r/

27 Κ(ύρι)ε Κ(ύρι)ε, ὁ ρυσάμενος ἡμᾶς
28 ἀπὸ παντὸς βέλους πε-
29 τομένου ἡμέρας, ρῦσαι
30 ἡμᾶς καὶ ἀπὸ παντὸς
31 πράγματος ἐν σκότει δια-
32 πορευομένου. Πρόσδεξαι
33 θυσίαν ἐσπερινήν, τὰς
34 τῶν χειρῶν ἡμῶν ἐπάρ-
35 σεις· καταξίωσον δὲ ἡμᾶς
36 καὶ τὸ νυκτερινὸν σταδion ἀ-
37 νέμπτῳ διελθεῖν ἀπει-
38 ράστους κακῶν, καὶ λύτρω-
39σαι ἡμᾶς πάσης ταραχῆς
40 καὶ δειλίας ἐκ τοῦ Διαβόλου
41 ἡμῶν προσγινομένης. Χάρι-
42σαι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν κα-
43 τάνυξιν, καὶ τοῖς διαλο-
44 γισμοῖς ἡμῶν μέριμναν,
45 τῆς ἐν τῇ φοβερᾷ καὶ δι-
46 καίᾳ σου κρίσει ἐξετάσε(ως).
47 καθείλωσον ἐκ τοῦ φό-
48 βου σου τὰς σάρκας ἡμ(ῶν).
49 καὶ νέκρωσον τὰ μέλη
50 ἡμῶν, τὰ ἐπὶ τῆς γῆς,
51 ἵνα καὶ ἐν τῇ καθύπνον ἡσυ-
52 χία ἐνφαιδρυνώμεθα
53 τῇ θεωρίᾳ τῶν κριμάτων
54 σου. Ἀπόστησον ἀφ' ἡμῶν
55 πᾶσαν φαντασίαν ἀπρε-
56 πεῖ, καὶ ἐπιθυμίαν βλα-

/83v/

115. Alia oratio add. manus secunda.

+ GOAR 600; ARCUDIUS 352; ER 386; DMITR. II, 15 (S56); EV 375; FRČEK I, 793; JACOB, *Mess.*, N.6.8; PASSARELLI, *Pant.* 77, N.48; DUNCAN 73; STASSI N.89;

31) διαρρήξας: διαρρύξας, Sev.

33) πλήθη: πλήθει, Sev.

40) ανεκδιηγῆτου: ανεγδιηγῆτου, Sev.

47) ἀρχέκακον: ἀρχαίκακον, Sev.

50) σειραῖς: συραῖς, Sev.

53) ἐξωτέρω: ἐξοτέρω, Sev.

1 βεράν· διανάστησον δὲ ἡμ(ᾱς)
2 ἐν τῷ καιρῷ τῆς προσευχῆς
3 ἐστηριγμένους ἐν τῇ πίστει,
4 καὶ προκόποντας ἐν τοῖς
5 παραγγέλμασί σου./

7 Ὁ δ(ι)άκονος·

9 Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέ(ησον), ἀνά-
10 στησον καὶ διαφύλα(ξον).
11 Τῆς παναγίας, ἀχράντ(ου), ὑπερ(ενδόξου).

13 Ἐκφώ(νησις)·/
14 Ἐυδοκία, καὶ χάριτι
15 τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ,
16 μεθ' οὗ εὐλογητός εἶ.

18 Ἔτι, καὶ ἔτι {οἱ} κλίνοντες
19 τὰ γόνατα, τοῦ Κ(υρίου)υ.

21 115. Ὁ ἱερε(ὺς) τὴν εὐχ(ήν)·

23 Ἡ ἀεννάως βρύουσα ζω-
24 τικὴ καὶ φωτιστικὴ πηγὴ,
25 ἡ συναΐδιος τοῦ Π(ατ)ρ(ὸ)ς
26 δημιουργητικὴ δύναμις,
27 ὃ πᾶσαν τὴν οἰκονομίαν
28 ὑπερκάλως πληρώσ(ας)
29 Χ(ριστ)ὲ ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ θανάτου
30 δεσμοὺς ἀλύτους, καὶ κλεῖ-
31 θρα ἄδου διαρρήξας, πο-
32 νηρῶν δὲ πν(ευαμτ)ων τὰ πλή-
33 θη καταπατήσας, ὁ προ-
34 σαγαγὼν ἑαυτὸν ἁμωμον
35 ὑπὲρ ἡμῶν ἱερεῖον, τὸ σῶμ(α)
36 δοὺς τὸ ἀχραντὸν εἰς θυσίαν,
37 τὸ πάσης ἀμαρτίας ἄψαυ-
38 στόν τε καὶ ἀβατον, καὶ διὰ
39 τῆς φρικτῆς ταύτης, καὶ
40 ἀνεκδιηγῆτου ἱεουργίας,
41 ζωὴν ἡμῶν αἰῶνιον χαρισά-
42 μενος, ὁ εἰς ἄδου κατα-
43 βάς, καὶ μοχλοὺς αἰωνί-
44 ους συντρίψας, καὶ τοῖς
45 κάτω καθημένοις ἁ-
46 νοδὸν ὑποδείξας, τὸν
47 δὲ ἀρχέκακον καὶ βύ-
48 θιον δράκοντα θεοσό-
49 φῳ δελεάσματος ἀγκιστρεύ-
50 σας, καὶ σειραῖς ῥόφου
51 δεσμεύσας ἐν ταρτά-
52 ρῳ πυρὶ ἀσβέστῳ, καὶ
53 σκότῳ ἐξωτέρῳ, διὰ
54 τῆς ἀπειροδυνάμου σου
55 κατασφαισάμενος
56 ἰσχύος, ἡ μεγαλόνυμος

/84r/

/84v/

/85r/

2) ἐπηρεαζόμενοις: ἐπειρεαζόμενοις, Sev.

3) ἐπίκουρος: ὑπήκοος, Sev.

23) χειρί: χειρή, Sev.

47) [...], rasura in Sev.

1 σοφία τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς, ὁ τοῖς
2 ἐπηρεαζόμενοις μέγας /85v/
3 ἐπίκουρος φανείς, καὶ φω-
4 τίσας τοὺς ἐν σκότει καὶ
5 σκιᾷ θανάτου καθημέ-
6 νους. Σὺ δόξης ἀεννάου
7 Κ(ύρι)ε, καὶ Π(ατ)ρ(ὸ)ς ὑψίστου Ὑ(ι)ὲ ἀγα-
8 πητέ, αἰδίου φῶς
9 ἐξ αἰδίου φωτός, ἀνα-
10 τολῆς ἥλιε δικαιοσύ-
11 νης, ἐπάκουσον ἡμῶν
12 δεομένων σου, καὶ ἀ-
13 νάπαυσον τὰς ψυχὰς
14 τῶν δούλων σου, τῶν
15 προκεκοιμημένων π(ατέ)ρων
16 ἡμῶν καὶ ἀδελφῶν, καὶ
17 λοιπῶν συγγενῶν κα-
18 τὰ σάρκα, καὶ πάντων /86r/
19 τῶν οἰκείων τῆς πίστε-
20 ως, περὶ ὧν καὶ τὴν μνήμ(ην)
21 ποιοῦμεθα νῦν· ὅτι ἐν
22 σοὶ πάντων τὸ κράτος,
23 καὶ ἐν τῇ χειρὶ σου κατέ-
24 χεις πάντα τὰ πέ-
25 ρατα. Δέσποτα παν-
26 τοκράτορ, θεὲ π(ατέ)ρων, καὶ
27 Κύριε τοῦ ἐλέους, γένους
28 θνητοῦ τε καὶ ἀθανάτου,
29 καὶ πάσης φύσεως ἀν-
30 θρωπίνης διμιουργέ, συ-
31 νισταμένης τε καὶ πάλιν
32 λυομένης, ζωῆς τε καὶ τε-
33 λευτῆς, τῆς ἐνταῦθα
34 διαγωγῆς, καὶ τῆς ἐκεῖθεν /86v/
35 μεταστάσεως, ὁ χρόνους
36 μετρῶν τοῖς ζῶσιν, καὶ
37 καιροὺς ἰστών τοῖς τεθνεῶ-
38 σιν, κατὰ γων εἰς ἄδου, καὶ ἀ-
39 νάγων, δεσμεύων ἐν ἀσθε-
40 νείᾳ καὶ ἀπολύων ἐν δυ-
41 ναστείᾳ, ὁ τὰ παρόντα
42 χρησίμως οἰκονομῶν, καὶ
43 τὰ μέλλοντα λυσιτελῶς
44 διοικῶν, ὁ τοὺς θανάτου
45 κέντρῳ πληγέντας, ἀνα-
46 στάσεως εὐραίνων ἐλπί-
47 σιν [...]. Αὐτὸς Δέσποτα
48 τῶν ἀπάντων, ὁ θ(εό)ς, ὁ Σ(ωτ)ήρ
49 ἡμῶν, ἐλπίς πάντων /87r/
50 τῶν περάτων τῆς γῆς,
51 καὶ τῶν ἐν θαλάσῃ
52 μακρὰν, ὁ καὶ ἐν ταύ-
53 τη τῇ ἐσχάτῃ καὶ με-
54 γαλῇ καὶ σ(ωτ)ηρίῳ ἡμέ-
55 ρα τῆς ἐορτῆς, τὸ
56 μυστήριον τῆς ἀγίας,

6) ἐπιφοίτησιν: ἐπιφύτησιν, Sev.

9) εἶδει: εἶδι, Sev.

20) σωτηριώδει: σωτηριώδη, Sev.

50) παρησιάζονται: παρισιάσονται, Sev.

1 καὶ ὁμοουσίου, καὶ
2 συναϊδίου, καὶ ἀδι-
3 αιρέτου, καὶ ἀσυγχύ-
4 του Τριάδος ὑπο-
5 δείξας ἡμῶν, καὶ τ(ὴν)
6 ἐπιφοίτησιν, καὶ
7 παρουσίαν τοῦ ἁ-
8 γίου, καὶ ζωοποιοῦ
9 Πν(εύματος) ἐν εἶδει πυ-
10 ρίνων γλωσσῶν
11 ἐπὶ τοὺς ἁγίους σου
12 ἀποστόλους ἐκχέ-
13 ας, καὶ εὐαγγελιστὰς
14 αὐτοὺς θέμενος
15 τῆς εὐσεβοῦς πίστεως,
16 καὶ ὁμολογητὰς, καὶ κή-
17 ρυκας τῆς ἀληθοῦς ἀνα-
18 δείξας θεολογίας, ὁ καὶ
19 ἐν αὐτῇ τῇ παντελῇ καὶ
20 σωτηριώδει ἐορτῇ, ἱλασ-
21 μους μὲν ἱκεσίους ὑπὲρ
22 τῶν κατεχομένων ἐν ἁ-
23 δου καταξιώσας δέχεσθ(αι),
24 μεγάλας δὲ παρέχων ἐλ-
25 πίδας, ἀνεσιν τοῖς κα-
26 τεχομένοις τῶν κατε-
27 χόντων ἀνιερῶν, καὶ πα-
28 ραψυχὴν παρὰ σοῦ
29 καταπεμπέσθαι.
30 Ἐπάκουσον ἡμῶν τῶν
31 ταπεινῶν σὺν οἴκε-
32 τῶν δεομένων σου.
33 ἀνάπαυσον τὰς ψυ-
34 χὰς τῶν δοῦλων
35 σου τῶν κεκοιμημέ-
36 νων ἐν τόπῳ φω-
37 τινῷ, ἐν τόπῳ
38 ἀναψύξεως ἐν-
39 θα ἀπέδρα, πα-
40 σα ὁδύνῃ, καὶ λύπῃ,
41 καὶ στεναγμῶς. καὶ
42 κατάταξον τὰ πνεύ-
43 ματα αὐτῶν ἐν
44 σκηναῖς δικαίων, καὶ
45 εἰρήνης, καὶ αἰνέσεως
46 ἀξίωσον αὐτούς. ὅ-
47 τι οὐχ ὁρί νεκροὶ αἰνέσου-
48 σί σε Κ(ύρι)ε, οὐδὲ οἱ ἐν ἁδου
49 ἐξομολογήσιν παρη-
50 σιάζονται φέρειν σοι.
51 ἀλλ' ἡμεῖς οἱ ζῶντες
52 εὐλογοῦμέν σε καὶ ἱ-
53 κετευόμεν, καὶ τὰς ἱλα-
54 στηρίους εὐχὰς καὶ θυσί(ας)
55 προσάγωμέν σοι ὑπὲρ
56 τῶν ψυχῶν αὐτῶν.

/87v/

/88r/

/88v/

/89r/

116. Oratio tertia.

+ PASSARELLI N.243; PASSARELLI, *Pant.* 77, N.44.

Edita a linea 18): καὶ ἀποστήσας ἐκ πλάνης τὸ γένος τῶν ἀν(θρώπων), in PASSARELLI N.243, linea 5; vero a linea 15): τοῦ ὄψεως καταργήσας, in PASSARELLI, *Pant.* 77, N.44, linea 2.

Addendum ibi est:

«Εὐχὴ τῆς γονυκλισίας Α'. Ὁ θεός, ὁ μόνος ἀγαθὸς καὶ ἰσχυρός, /...../ καὶ τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων συνθλάσας ἐπὶ τοῦ ὕδατος»

1) Incipit manus prima, ff.89r-131v.

41) ἀπολιμπάνεις: ἀπολιμπάνη, Sev.

1 Κ(ύρι)ε Κ(ύρι)ε, ὁ βυσάμενος ἡμᾶς ἀπὸ π(αν)-
2 τὸς βέλους πετομένου ἡμέρας.

4 116. Εὐχ(ὴ) γ' τῆς γονυκλισίας·/
5 Τοῦ
6 διακό(γου) πάλιν λέγοντο(ς) τὸ ἔτι, καὶ
7 ἔτι κλίνοντες τὰ γόνατα·
8 ὁ ἱερεὺς εὐχεται λέγων·

10 Ὁ θεός, ὁ μόνος ἀγαθὸς καὶ ἰσχυρός,
11 ὁ διὰ τῆς ἀφράστου οἰκονομίας
12 σου τοὺς δεσμοὺς τῶν ἀμαρτη-
13 μάτων ἡμῶν διαρρήξας, καὶ
14 τὸν ὄνειδισμόν ἡμῶν περιελώ(ν),
15 καὶ τὴν συμβουλίαν τοῦ ὄψεως
16 καταργήσας, καὶ τὰς κεφαλὰς
17 τῶν δρακόντων συνθλάσας ἐπὶ
18 τοῦ ὕδατος, καὶ ἀποστήσας ἐκ
19 πλάνης τὸ γένος τῶν ἀν(θρώπων), καὶ
20 τὴν δόξαν τὴν σὴν τῷ σῶ πλά-
21 σματι ἀποκαταστήσας, ὁ πα-
22 θὼν σαρκὶ καὶ σταυρωθεὶς ἐκου-
23 σίως ὑπὲρ ἡμῶν καὶ ταφείς καὶ
24 ἀναστὰς ἐκ τάφου τριήμερος,
25 καὶ ζῶν τῷ κοσμῷ σου δωρη-
26 σάμενος, ὁ διὰ τεσσαράκοντα
27 ἡμερῶν ἀπὸ γῆς εἰς οὐ(ρα)νοὺς ἀναλη-
28 φθείς καὶ μὴ λιπὼν τοὺς ἐπὶ γῆς
29 ὡς θεός· καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι
30 τὴν ἡμέραν τῆς πεντεκοστῆς
31 οὐ(ρα)νόθεν καταπέμψας τὸ πανά-
32 χιον, καὶ ζωοποιόν σου Πν(εύμ)α τοῖς
33 ἀγίοις σου μαθηταῖς καὶ πανσό-
34 φοις, πανευφύμοις ἀποστόλοις,
35 καὶ ἁλιεῖς αὐτοὺς ἀναδείξας, καὶ
36 τὴν οἰκουμένην σαγηνεύσας·
37 χάρισαι ἡμῖν Κ(ύρι)ε τοῖς ἀναξίοις
38 δούλοις σου τὴν ἐπὶ σοὶ πεποιθη-
39 σιν· ὅτι κατὰ πάντα προεν(ν)όησω
40 ἡμῶν καὶ προνοεῖς· καὶ οὐ παρο-
41 ρῆς τοὺς δούλους σου, οὐδὲ ἀπολιμ-
42 πάνει(ς) τῶν ἐπικαλουμένων σὲ ἐν
43 ἀληθείᾳ. Ἐγγὺς γὰρ εἶ πάντων τ(ῶν)
44 φοβουμένων σε, καὶ σώσεις πάν-
45 τας τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ σε.
46 Σύντριψον τὸν σατανᾶν ὑπὸ τοὺς
47 πόδας ἡμῶν ἐν τάχει τῇ δυνά-
48 μει τοῦ ἁγίου σου Πν(εύματος), καὶ τοὺς οὐ-
49 ρανοὺς οὓς ἐστερέωσας τῇ σῇ ду-
50 νάμει, καὶ τοῖς ἀστροῖς κατεκό-
51 σμησας, καὶ τὴν γῆν ἣν ἐθεμε-
52 λίωσας ἐπὶ τῶν ὕδατων· διατή-
53 ρησον καὶ στερέωσον τοὺς καρπ(οὺς)
54 αὐτῆς· εὐλόγησον πάντα τὰ ζῶ-
55 α, ἐρπετὰ, πετεινὰ πτερωτὰ,
56 τὰ μὲν πλήθυνον εἰς ὑπουργίαν

/89v/

/90r/

/90v/

24) Ναυί: Ναυη, Sev.

26) Γολιάδ, Sev.

117. Oratio ad dimissionem.²²

+ GOAR 29,602; ARCUDIUS 353; ER 12,389; BORGIA 248; TREMPELAS, *Euch.* II, 252; EV 15,378; JACOB, *Len.*, N.68; JACOB, *Mess.*, N.6.12; DUNCAN 87,78; STASSI N.20,92; PARENTI N.63.

43) Expectes τῆς εὐχῆς ταύτης.

46) i.e. Apolysis lucernarii, sicut et Sev. addit in fine f.91v

53) et reliquia officii.

²² cf. N.88

1 τοῦ λαοῦ σου, τὰ δὲ ἡμέρωσον.
2 τὸ(ν) ἥλιον γὰρ ἔθου τῷ σῷ προστάγμα-
3 τι εἰς φαῦσιν τῆς ἡμέρας, καὶ
4 τὴν σελήνην εἰς ἀρχὰς τῆς νυ-
5 κτός. Ἀέρας ἡμῖν εὐκράστους
6 δώρησαι, ὄμβρους ἐπιτηδείους
7 πρὸς τὸ ἐκτρέφειν τὰ σπέρματα
8 τῇ γῇ κατάπεμψον. ἡ θάλασσα
9 ἦν περιεστειχίσας ψάμμω, καὶ τῷ
10 προστάγματί σου ἔμεινεν ἐν τοῖς
11 ἰδίοις κόλποις, ἐν αὐτοῖς μεινά-
12 τω εἰς τέλος. τοὺς ἰχθύας αὐτῶν
13 πλήθυνον, τὰ κῆτη αὐτῆς πρᾶυ-
14 γον. τὸν δρόμον τῶν ποταμῶν
15 ἐν τοῖς ἐλικοειδέσι τῇ κυβερνή(σ)-
16 ει τῇ σῇ συντήρησον. τοὺς βασι-
17 λεῖς ἡμῶν μετὰ παντὸς τοῦ παλα-
18 τίου καὶ τοῦ στρατοπέδου αὐτῶν
19 διαφύλαξον. ὑποτάσσων ὑπὸ τ(οὺς)
20 πόδας αὐτῶν πάντα τὰ βάρβα-
21 ρα ἔθνη, τὰ τοὺς πολέμους θέλον-
22 τα. συνπολέμησον αὐτοῖς.
23 Δὸς αὐτοῖς θάρσος καὶ νῖκος, ὡς ἔ-
24 δωκας Ἰησοῦν τοῦ Ναυὶ κατὰ τ(ῶν)
25 ἀλλοφύλων, καὶ Δα(υὶ)δ τὸν βασιλέ-
26 α κατὰ τὸν Γολιάδ. πάσης ἀρχ(ῆς)
27 καὶ ἐξουσίας μνήσθητι. τῶν
28 πενήτων μὴ ἐπιλάβη(ς). τοὺς πε-
29 πλανημένους ἐπανάγαγε εἰς τὴν
30 καλὴν καὶ ἐκλεκτὴν ποιμνὴν
31 σου, ὅπως γένηται μία ποιμνὴ,
32 εἰς ποιμῆν. Καὶ πάντα τὸν πι(σ)-
33 τὸν σου λαὸν εὐλόγησον, ἀγίασον,
34 καὶ ἡμᾶς διαφύλαξον, πρεσβεί-
35 αῖς τῆς παναγίας, ἀχράντου δε-
36 σποίνης ἡμῶν θ(εοτό)κου, καὶ ἀειπαρθ(ένου)
37 Μαρίας, τῶν ἀγίων καὶ πανευ-
38 φήμων Ἀποστόλων, καὶ πάντ(ω)ν
39 τῶν Ἀγίων τῶν ἀπ' αἰῶνός σοι εὐ-
40 αρεστησάντων./

/91r/

/91v/

42 117. Καὶ σὺν τούτ(οις),
43 εὐθ(ὺς) ἀπάρχεται τὴν εὐχ(ὴν) ταύτην.

45 Ὁ θ(εὸς) ὁ μέγας, ὁ ὑψιστος, ὁ μόνος ἔχων
46 ἀθανασίαν φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτ(ον).

48 Ζήτ(ει) εἰς τ(ὴν) ἀπόλυ(σιν) τῶν ἐσπερινῶν. /92r/

50 Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλάν(θρωπος) θ(εὸς) ὑπάρχεις,
51 καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπωμ(εν).

53 Καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἐσπερινῶν

118. Oratio ad benedictionem palmarum.

+ GOAR 589; PAPADOPOULOS-KERAMEUS 17 (S. Crucis XLIII); ER 436; DMITR. II, 219 (S66); EV 602; JACOB, *Len.*, N.230; JACOB, *Mess.*, N.49.1; RUGGERI, *Gb XI.*, N.19.24. PARENTI N.220.

25) θεαταί: Sev.

1 118. Εὐχή εἰς τὰ Βαῖα.

3 Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶ(ν)
 4 Χερουβίμ, ὁ ἐξεγείρας τὴν δυνα-
 5 στείαν σοῦ, καὶ ἀποστείλας τὸν μονο-
 6 γενῇ σοῦ Υἱὸν τὸν Κ(ύριο)ν ἡμῶν Ἰ(ησοῦ)ν Χ(ριστό)ν,
 7 ἵνα σώσῃ τὸν κόσμον σου διὰ τοῦ Στ(αυρο)ῦ
 8 καὶ τῆς Ταφῆς καὶ τῆς Ἀναστάσε-
 9 ως αὐτοῦ, οὗ καὶ παραγενομένου
 10 ἐν Ἰ(ερουσα)λήμ ἐπὶ τὸ ἐκούσιον πάθος
 11 ὁ λαός, ὁ καθήμενος ἐν σκότει καὶ
 12 σκιᾷ θανάτου, λαβόντες τῆς νί-
 13 κης σύμβολα, τοὺς κλάδους τῶν
 14 δένδρων καὶ τὰ Βαῖα τῶν φοινίκ(ων)
 15 τὴν ἀνάστασιν προεμήνυον.
 16 αὐτὸς Δέσποτα καὶ ἡμᾶς τοὺς κα-
 17 τὰ μίνησιν ἐκείνων εἰς τὴν προε-
 18 ὀρτιον ταύτην ἡμέραν Βαῖα
 19 καὶ κλάδους δένδρων ἐν χερσὶν
 20 φέροντας, καὶ ὡς ἐκεῖνοι οἱ ὄχλοι
 21 καὶ οἱ παῖδες τῷ Ἰσταννά σοι κραυ-
 22 γάζοντας, διαφύλαξον, ὅπως ἐν
 23 ὕμνοις καὶ ᾠμασι καὶ ψδαῖς πν(ευματ)ι-
 24 καῖς καταξιωθῶμεν καὶ τῆς ζω-
 25 οποιοῦ Ἀναστάσεως θεαταί γε-
 26 νέσθαι. Ἐν Χ(ριστ)ῷ Ἰ(ησο)ῦ τῷ Κ(υρί)ῳ ἡμῶ(ν),
 27 μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ, σὺν τῷ παναγ(ίῳ)
 28 καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πν(εύματ)ι.

/92v/

119. Diaconica off. lavipedii.

+ GOAR 595 (b); JACOB, *Mess.*, N.50.1; PASSARELLI N.226; PARENTI N.222. cf. etiam MERCIER, *S. Jaques*, 166 (19-20).

9)-10) = JACOB, *Mess.*, N.50.1 (1): sequuntur duae lineae erasae.

120. Oratio prima, ad diaconicam.

+ GOAR 597; JACOB, *Mess.*, N.50.2; PARENTI N.225.

1 119. Διακονικὰ τοῦ νιπτῆρος.

3 Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κ(υρίου)υ δεηθ(ώ)μεν). Ὑπὲρ τῆς /93r/
 4 ἁνῶθεν εἰρήνης, καὶ τῆς τοῦ θ(εο)ῦ
 5 φιλαν(θρωπ)ίας, καὶ σ(ωτηρ)ίας τῶν ψυχῶν ἡν(ῶν).
 6 Ὑπὲρ τῆς ἁγίας τοῦ θ(εο)ῦ καθολικῆς
 7 ἐκκλησίας τῆς ἀπὸ γῆς περάτων,
 8 καὶ ἕως περατῶν αὐτῆς, τοῦ Κ(υρίου)υ.
 9 Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸ ὕδωρ τοῦ-
 10 το τῇ ἐπιφοιτήσει καὶ ἐνεργείᾳ τοῦ
 11 ἁγίου Πν(εύματος), δεηθ(ώ)μεν).
 12 Ὑπὲρ τῶν συμπαρόντων καὶ συ(ν)-
 13 ευχομένων ἡμῖν ἐν ταύτῃ τῇ ὥ-
 14 ρᾳ, καὶ ἐν παντί καιρῷ, τοῦ Κ(υρίου)υ δεηθ(ώ)μεν).
 15 Ὑπὲρ τοῦ εἰσακουθῆναι κ(αὶ) εὐπροσ-
 16 δέκτον γενέσθαι τὴν δέησιν ἡμῶν)
 17 ἐνώπιον τοῦ θ(εο)ῦ, κ(αὶ) τοῦ καταπεμ-
 18 θῆναι πλοῦσια τὰ ἐλέη καὶ τοὺς
 19 οἰκτιρμοὺς αὐτοῦ. /93v/
 20 Ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι ἡμῖν πᾶν
 21 πλημμέλημα, ἐκούσιόν τε καὶ ἀκ(ούσιον).
 22 Ὑπὲρ τοῦ ἀξίους γενέσθαι ἡμᾶς τῆς
 23 προκειμένης μυστικῆς διακονί(ας),
 24 κ(αὶ) τοῦ καθαρισθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης
 25 ἁμαρτίας, τοῦ Κ(υρίου)υ δεηθ(ώ)μεν).
 26 Ὑπὲρ τοῦ ἐν εἰρήνῃ διελθεῖν ἡμᾶς τὸ ὕ-
 27 πόλοιπον τῆς παρούσης νυκτός,
 28 καὶ ἀνενόχως καταντῆσαι εἰς τὸ ἅγι-
 29 ον πάθος, τοῦ Κ(υρίου)υ δεηθ(ώ)μεν).
 30 Ὑπὲρ τῆς ποιμένης ταύτης, κ(αὶ) παντ(ὸς)
 31 τῶν ἐν αὐτῇ κατοικοῦντων, τοῦ
 32 Κ(υρίου)υ δεηθ(ώ)μεν).
 33 Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι πάντας ἡμᾶς
 34 εὐλογίᾳ πν(ευματικ)ῇ, τοῦ Κ(υρίου)υ δεηθ(ώ)μεν).
 35 Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθ(ῆναι). Ἀντιλαβοῦ. Τῆς παναγί(ας). /94r/

37 120. Τούτων δὲ ὑπὸ τοῦ διακό(νου) λέγον(τος),
 38 κλινόμενο(ς) εὐχ(εται) ὁ ἱερεὺς οὕτως.

40 Δέσποτα, Κ(ύρι)ε ὁ θ(εός), ὁ παντοκράτωρ,
 41 ὁ Πατὴρ τοῦ Κ(υρίου)υ, καὶ θ(εο)ῦ, καὶ Σ(ωτῆ)ρ ἡμ(ῶν)
 42 Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ, ὁ μόνος οἰκτίρμων, καὶ μό-
 43 νος δυνάστης, ὁ διὰ τὴν πολλὴν
 44 σου καὶ ἀφάτον φιλα(θρωπ)ίαν χαρ[ισά]-
 45 μενος ἡμῖν καὶ ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ
 46 μνημονεύειν τῶν εὐεργεσιῶν σου
 47 καὶ ἀνταποδόσων, ὧν ἐποίησας
 48 καὶ ἐδωρήσω ἡμῖν τοῖς ἁμαρτω-
 49 λοῖς ἐπιτελέσαι τὸν τύπον τοῦ ἁ-
 50 γίου νιπτῆρος τοῦ μονογενοῦς σου
 51 Υἱοῦ, Κ(υρίου)υ δὲ ἡμῶν Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ. σὲ ἱκε-
 52 τεύομεν, καὶ δεόμεθα, καὶ παρακα-
 53 λοῦμεν. πάντας ἡμᾶς εὐλόγησο(ν), /94v/

8) Ἐκφ. in marg.ext., Sev.

121. Oratio secunda.

+ GOAR 595; PAPADOPOULOS-KERAMEUS 109; JACOB, Mess., N.50.3; PARENTI N.224.

122. Oratio tertia.

+ GOAR 595; PAPADOPOULOS-KERAMEUS 108; JACOB, Mess., N.50.4; PARENTI N.223.

1 πάντας ἁγιάσον, πάντας ἐπίσυ-
2 νάγαγε εἰς μίαν φρόνησιν, εἰς μίαν
3 ἔνωσιν, εἰρηνοποιῶν ἡμῶν. τ(ὸν)
4 τε ἔσω καὶ ἔξω ἄν(θρωπ)ον, ὅπως ἐν εἰ-
5 ρήνῃ καὶ ἡσυχίᾳ καὶ ἀγαθῇ διοι-
6 κῆσει, τὸν τῆς παροικίας ἡμῶ(ν)
7 καιρὸν ἀναστραφέντες, κληρονό-
8 μοι γενώμεθα ζωῆς αἰωνίου. Ἐκφ(ώνησις).
9 Χάριτι, καὶ οἰκτιρμοῖς, καὶ φιλαν(θρωπ)ίᾳ
10 τοῦ μονγενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ.

12 121. Εὐχ(ή) τοῦ νικητῆρος β'.

14 Δέσποτα Κ(ύρι)ε Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστ)έ, ὁ μόνος/
15 τὸν Π(ατέ)ρα
16 γινώσκων, καὶ τοῖς ἀξίοις αὐτοῦ
17 ἀναγγέλων τὴν μεγαλοπρέπειαν
18 Π(ατ)ρ(ό)ς, καὶ κτίσεως μεσίτα καὶ θε-
19 ραπευτὰ τῶν ψυχῶν ἡμῶν, ὁ διὰ
20 τὴν πολλὴν σου καὶ ἀφάτον φι-
21 λαν(θρωπ)ίαν χαρισάμενος τῷ γενεῖ
22 τῶν ἄν(θρώπ)ων τὰ πν(ευματ)ικὰ καὶ ἐπου-
23 ρανία χαρίσματα, ὁ ἁγιάσων τὰ
24 ὑπὸ σοῦ καταλαμπανόμενα. αὐ-
25 τὸς τὴν σὴν χάριν ἐπίλαμψον
26 ἐπὶ τὸ ὕδωρ τοῦτο, καὶ εὐλόγη-
27 σον αὐτό. ἵνα γένηται ἡμῖν εἰς
28 μνημόσυνον τοῦ ἁγίου νικητῆρος
29 σου, ὅσπερ τύπον καὶ ὑπόδειγμα
30 παρέδωκας τοῖς ἀγίοις σου μα-
31 θηταῖς καὶ ἀποστόλοις, νίψας αὐ-
32 τῶν τοὺς πόδας. καθάρισον
33 Κ(ύρι)ε καὶ πάντων ἡμῶν, τὸν τε ἔ-
34 σω καὶ ἔξω ἄν(θρωπ)ον ἀπὸ παντὸς μο-
35 λυσμοῦ σαρκὸς καὶ πν(εύματο)ς, καὶ πά-
36 σης ἀκαθαρσίας, καὶ καταρτί-
37 σαι ἡμᾶς ἀσπίλους καὶ ἀμώμους
38 καὶ ἁγίους κατ' ἐνώπιον τῆς ἀγί-
39 ας δόξης σου. καὶ δὸς ἡμῖν μερί-
40 δα καὶ κληρὸν ἔχειν εἰς τὴν ἐπουρά-
41 νιὸν σου βασιλεία. Ἐκφ(ώνησις).
42 Ὅτι σὺ εἶ ὁ εὐλογῶν καὶ ἁγιάζων τὰ
43 σύμπαντα, καὶ σοὶ αἶνον καὶ με-
44 γαλωσύνην ἀναπέμπωμεν, σὺ(ν)
45 τῷ ἀνάρχῳ σου Π(ατ)ρί, καὶ τῷ ἁγίῳ
46 καὶ ζωοποιῷ σου Πν(εύματ)ι, νῦν, κ(αί).

48 122. Εὐχ(ή) τοῦ νικητῆρος γ'.

50 Δέσποτα Κ(ύρι)ε Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστ)έ,/
51 ὁ Π(ατ)ὴρ τῶν οἰκτιρ-
52 μῶν, καὶ θε(ο)ς πάσης παρακλήσε-
53 ως, ὁ μόνος ἅγιος, καὶ μόνος δίκαι-
54 ος, ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ
55 τῆς τοῦ κόσμου σ(ωτη)ρίας, καὶ ἐξάρ-
56 ρασας ἡμᾶς ἐκ τῆς τοῦ κόσμου

26) Ἐκφ. in marg.ext.

123. Oratio dimissionis.

+ JACOB, *Mess.*, N.50.5; RUGGERI, *Gb XI.*, N.18.

1 κατάρας, καὶ ἐλευθερώσας ἐκ
2 τοῦ δεσμοῦ τῶν ἀνομιῶν, καὶ προ(σ)-
3 καλούμενος πάντας πρὸς μετά-
4 νοιαν, ὁ ἐν τῷ καιρῷ τῆς οἰκono-
5 μίας τῆς παραδόσεως σου ἀνακλι-
6 θείς ἐν τῷ δεῖπνῳ μετὰ τῶν ἀγίων
7 σου μαθητῶν καὶ ἀποστόλων, καὶ τῷ
8 λεντίῳ ἐκμάξας, καὶ εἰπὼν αὐ-
9 τοῖς· Ὑμεῖς φωνεῖτέ με ὁ Κ(ύριος) καὶ
10 ὁ διδάσκαλος, καὶ καλῶς λέγετε εἰ-
11 μὴ γὰρ, ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, ὁφεί-
12 λετε καὶ ὑμεῖς ἀλλήλων νίπτειν τ(οὺς)
13 πόδας. Ὑπόδειγμα γὰρ δέδω-
14 κα ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐμέ θεωρῇ-
15 τε ποιοῦντα, καὶ ὑμεῖς ὁμοίως
16 ποεῖτε ἀλλήλους, σὲ παρακα-
17 λούμεν, καὶ δεόμεθα, ἡμεῖς οἱ τα-
18 πεινοί, καὶ ἁμαρτολοί, καὶ ἀνα-
19 ξίοι δούλοι σου κατὰ πᾶσαν ὥρα
20 καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἀγίαν καὶ
21 σωτηριώδη τοῦ ἀχραντοῦ σου
22 πάθους ἡμέραν, καταξίωσο(ν)
23 ἡμᾶς ποιεῖν τὰ θελήματά σου,
24 καὶ φυλάττειν τὰ προστάγματά σου.
25 Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλάν(θρωπ)ος ὑπάρχ(εις),
26 καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπωμ(εν). Ἐκφ(ώνησις).

/96v/

28 123. Εὐχ(ή), <ἡγουν> ἡ ἀπόλυσις δ'.

30 Κ(ύρι)ε Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστ)έ, ὁ πρὸ τῶν αἰώνων γεν-
31 νηθεὶς ἐκ τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς, καὶ ἐπ' ἐσχά-
32 των σαρκoθeὶς ἐκ τῆς ἀγίας
33 παρθ(έ)νου, ὁ καταξίωσας διὰ τ(ὴν)
34 πολλήν σου ἀγαθότητα καὶ φι-
35 λαν(θρωπ)ίαν, ὁ ἀκλινῆς κλιθῆναι καὶ
36 νίψαι τοὺς πόδας τῶν ἀγίων σου
37 ἀποστόλων, καὶ τούτοις κελεύ-
38 σας τῇ σῇ ἐξουσίᾳ πατεῖν ἐπάνω
39 ὀφείων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ
40 πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθρ(οῦ).
41 αὐτὸς, καὶ νῦν Δέσποτα, ἐπίδε ἐ-
42 φ' ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτολοὺς τοὺς
43 κατὰ τὴν ἀγαθὴν σου πρόστα-
44 ξιν νιψαμένους τοὺς πόδας ἡμ(ῶν),
45 καὶ στήσον ἡμᾶς ἐπὶ τὴν ἀγίαν
46 σου Πέτραν, καὶ κατεύθυνον τὰ
47 διαβήματα ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήν(ην),
48 παρέχων ἡμῖν πάντα τὰ πρὸς
49 σ(ωτηρ)ίαν αἰτήματα. Ἐκφ(ώνησις).
50 Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἔχειν ἐξουσίαν ἀφίεναι
51 ἁμαρτίας, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀνα(πέμπωμ)εν),
52 σὺν τῷ ἀνάρχῳ σοῦ Π(ατ)ρί, καὶ τῷ
53 ἀγίῳ καὶ ζωοποιῷ Πν(εύματ)ι, νῦν, καί.

/97r/

/97v/

ORATIONES AD ANTIPHONAS HORARUM DIURNALIUM²³124. Oratio ad antiphonam primam horae primae.²⁴+ DMITR. II, 35 (S58); STASSI 65; JACOB, *Mess.*, N.55.2.

ΛΕ', marg. ext.

11) Έκφ. in marg. ext.

125. Oratio ad antiphonam secundam.

+ ARCUDIUS 206; DMITR. II, 35 (S58); E. Crypt. 34; DUNCAN 105; STASSI 64; PASSARELLI N. 107.

16) πρωί: προί, Sev.

18) εισακούσει: εισακούση, Sev. πρωί: προί, Sev.

19) έπόψει: έπόψη, Sev. πρωί, προί: Sev.

22), 27) πρωί: προί, Sev

31) Έκφ. in marg. ext.

126. Oratio ad antiphonam tertiam.

+ DMITR. II, 36 (S58);

44) Έκφ. in marg. ext.

²³ ARRANZ, *Heures* 72: cf. Groupe C) Ancienne recension constantinopolitaine: 9. Sev. 474, 10. S58, 11. S59.²⁴ ad Sev. cf. ARRANZ, *Heures*, 57.

1 Εὐχαὶ τῶν ἀντιφώνων τῶν ὥρῳ(ν).

ΛΕ' 3 124. Εὐχ(αὶ) ὥρας α', ἀντιφώνου α'.

4
5 Ὁ ἀγαθὸς καὶ φιλάν(θρωπ)ος θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ
6 παραγαγὼν ἡμᾶς ἐν εἰρήνῃ τὴν
7 νύκτα, καὶ ἀπαγαγὼν ἡμᾶς εἰς τὴ(ν)
8 ἀρχὴν τῆς ἡμέρας ἀποδοῦ-
9 ναι σοὶ τὰς εὐχὰς ἡμῶν, παράσχου
10 ἡμῖν νίκην κατὰ τῶν ἀντικεί-
11 μενων πν(ευμάτ)ων τῆς πονηρίας. Έκφ(ώνησις). /98r/
12 Χάριτι, καὶ οἰκτιρμοῖς, καὶ φιλαν(θρωπ)ίᾳ.

14 125. <Εὐχ(ή)> ἀντιφώνου β'.

16 Ἀκουστὸν ποίησον ἡμῖν τὸ πρῶτὸ τοῦ
17 ἔλεους σου ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὅτι πρὸς σέ
18 προσευξόμεθα Κ(ύρι)ε, τὸ πρῶτὸ εἰσα-
19 κούσει τῆς φωνῆς ἡμῶν, τὸ πρῶτὸ
20 παραστήσομεθα καὶ ἐπόψει ἡμᾶς,
21 ὅτι ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογήσθαι σοὶ,
22 καὶ ἀναγγελεῖν τὸ πρῶτὸ τὸ ἔλεος σου.
23 πληρῶσον οὖν τὸ στόμα αἱ-
24 νέσεως, ὅπως ὑμνήσωμεν τ(ὴν)
25 δόξαν σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὴ(ν)
26 μεγαλοπρέπειάν σου, καὶ ἔμ-
27 πλησον ἡμᾶς τὸ πρῶτὸ τὸ ἔλεος σου,
28 καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ἡμῶν κα-
29 τευθύνον κατὰ τὸ θέλημά σου, καὶ
30 φύλαξον ἡμᾶς εἰς τὸν φόβον σου.
31 Διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ μονογε(νοῦ)ς. Έκφ(ώνησις).

33 126. Εὐχ(ή) ἀντιφώνου γ'.

35 Τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν τὸ γεννηθὲν
36 ἐκ τοῦ Π(ατ)ρ(ὸ)ς τῶν φώτων, ἐκ θ(εο)ῦ ἀ-
37 ληθινόν, Κ(ύρι)ε Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστ)έ/
38 ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ φω-
39 τίζων πάντα ἀν(θρωπ)ον ἐρχόμενον
40 εἰς τὸν κόσμον, φώτισον τοὺς ὀ-
41 φθαλμοὺς τῶν διανοιῶν ἡμῶν,
42 εἰς τὸ ἀκαταπαύστως κατ' ἀξία(ν)
43 δοξάζειν σέ, σὺν τῷ ἀθανάτῳ σου
44 Π(ατ)ρί, καὶ τῷ ζῳοποιῷ Πν(εύματ)ι. Έκφ(ώνησις).
45 Ὅτι σὺ εἶ τὸ φῶς ἀληθινόν, Χ(ριστ)έ ὁ θ(εὸ)ς.

127. Oratio dimissionis.

+ ARCUDIUS 209; DMITR. II, 36 (S58);

19) Ἐκφ. in marg. int.

128. Oratio ad kefaloklisiam.

+ DMITR. II, 36 (S58); DUNCAN 106; STASSI 67.

1 127. Εὐχ(ή) τῆς ἀπολύσεως.

3 Τριάς ἄναρχε, καὶ ὁμοούσιε, καὶ συν- /99r/
 4 αἰδιε, δι' οὗ τὰ πάντα συνέστη-
 5 κεν, τὰ τε ἐν τῷ οὐ(ρα)νῷ, καὶ ἐπὶ γῆς,
 6 καὶ τὰ ἐν ταῖς θαλάσσαις, καὶ ἐν
 7 πάσῃ τῇ κτίσει, σὲ πᾶσα πνοή
 8 καὶ κτίσις δοξάζει τῶν ὅλων ὄν-
 9 τα θ(εό)ν· προσδεξαι καὶ ἡμῶν τῷ
 10 ἁμαρτολῶν τὴν δέησιν τὴν ἐν
 11 τῇ πρώτῃ ὥρᾳ προσφερομένη(ν)
 12 σοι· καὶ ἀντικατάπεμψον ἡμῖν
 13 πλούσια τὰ ἐλέη σου καὶ τοὺς οὐ-
 14 κτιρμοῦ σου, πρεσβεΐαις, καὶ ἱκε-
 15 σίαις τῆς ἀχράντου δεσποίνης ἡ-
 16 μῶν θ(εοτό)κου καὶ ἀειπαρθένου Μα-
 17 ρίας, καὶ τοῦ ἁγίου πρωτομάρ-
 18 τυρος Στεφάνου, καὶ πάντων
 19 ἁγίων σου· Ὅτι σὺ εἶ ὁ Σ(ωτ)ῆρ/
 20 ἡμ(ῶν), κ(αὶ) διαμέ(νει)
 21 ὁ θ(εό)ς.

Ἐκφ(ώνησις).

/99v/

23 128. Εὐχ(ή) τῆς κεφαλοκλησίας.

25 Ὁ εὐήκοος, καὶ ἀγαθός, καὶ φιλάν(θρωπ)ος
 26 θ(εό)ς ἡμῶν, κλίνον τὸ οὖς σου καὶ ἐ-
 27 πακουσον ἡμῶν τῆς δεήσεως,
 28 καὶ εὐλόγησον ἡμᾶς τοὺς κλίνα(ν)-
 29 τας τὰς ἑαυτῶν κεφαλὰς εὐλο-
 30 γίᾳ πν(ευματι)κῇ καὶ ἀναφαιρέτῳ.
 31 Ὅτι ἡυλόγηται καὶ δεδόξασται τὸ
 32 πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄνο(μα).

Ἐκφ(ώνησις).

129. Oratio ad antiphonam primam horae tertiae.²⁵

+ ARCUDIUS 210; DMITR. II, 36 (S58); E.Crypt. 35; JACOB, *Len.*, 92; ARRANZ, *Heures*, 38 (BARB 336 + S58); DUNCAN 107; STASSI N.70; PASSARELLI N.110; PARENTI N.87.

ΛΣ', marg. ext.

15) Έκφ. in marg. int.

130. Oratio ad antiphonam secundam.

+ DMITR. II, 37 (S58); E.Crypt. 35; JACOB, *Len.*, 93; ARRANZ, *Heures*, 39 (BARB 336 + S58); DUNCAN 108; STASSI N.71; PASSARELLI N.111; PARENTI N.88.

131. Oratio ad antiphonam tertiam.

+ DMITR. II, 37 (S58); JACOB, *Len.*, 94; ARRANZ, *Heures*, 39 (BARB 336 + S58); DUNCAN 108; STASSI N.72; PASSARELLI N.112; PARENTI N.89.

²⁵ ARRANZ, *Heures*, 72: Groupe C), 9. Sev. g. Tierce, Sexte, None: comme Barb. 336.

ΛΣ' 1 129. Εὐχ(αὶ) ὥρας γ', ἀντιφώνου α'.

2
3 Ὁ θεός, ὁ καταξιώσας ἡμᾶς ἐν τῇ ὥρᾳ
4 ταύτῃ ἐλθεῖν, ἐν ᾗ τὸ Πν(εύμ)α σου τὸ ἁ-
5 γιον ἐξέχεας ἐπὶ τοὺς ἁγίους σου ἁ-
6 ποστόλους ἐν εἴδει γλωσσῶν πυρί-
7 νων, διαμερίζον αὐτοῖς τὴν δω-
8 ρεᾶν καὶ τὴν χάριν σου. Αὐτὸς
9 καὶ νῦν, Δεσποτα προσκυνητέ, πα-
10 ράσχου καὶ ἡμῖν τὴν αὐτὴν εὐ-
11 λογίαν, ἵνα καὶ ἡμεῖς διὰ ψαλμῶ(ν),
12 καὶ ὕμνων, καὶ ᾠδῶν πν(ευμα)τικῶν ἐξι-
13 λεοῦμενοι σὲ τὸν εὐσπλαγχνὸν Δε-
14 σπότην, τύχομεν τῶν αἰωνίων
15 σου ἀγαθῶν. Ὅτι ἡὐλόγηταί σου Ἐκφ(ώνησις).
16 τὸ ὄνομα, δεδόξασταί σου ἡ βασιλ(εία).

/100r/

18 130. Εὐχ(ῆ) ἀντιφώνου β'.

20 Ὁ θεός, ὁ θεός ἡμῶν, ὁ τῆς ἀγίας σου
21 Πν(εύματος) χάριτος τῇ τρίτῃ ὥρᾳ ἔμ-
22 πλῆσας τοὺς ἁγίους καὶ ἀνδρόφους
23 σου ἀποστόλους, ἀπόσμιζον πάντα
24 σπῖλον καὶ ρυτίδα ἀπὸ τῶν διανοι-
25 ῶν ἡμῶν, ὅπως ἐν καθαρῷ τῷ συ-
26 νειδῶτι προσερχόμενοι τῷ φοβε-
27 ρῷ ὀνόματί σου, ἀπολαύσομεν τῷ
28 ἐπιγγεγμένων ἡμῖν ἀγαθῶν. Ἐκφ(ώνησις).
29 Διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ μονογεν(οῦς).

/100v/

31 131. Εὐχ(ῆ) ἀντιφώνου γ'.

33 Ὁ θεός, ὁ τὴν ὑπερκόσμιον κτίσαν δύ-
34 ναμιν πρὸς ἀένναόν σου δοξολογί-
35 αν, καὶ τοὺς ἀν(θρώπ)ους κατὰ δύναμιν
36 θελήσας πρὸς τὸ οἰκεῖον συμφέρω(ν)
37 προσφέρειν σοι δεήσεις καὶ ἱκεσί-
38 ας ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτημά-
39 των, καὶ εὐχαριστεῖν σοι τῶν εὐερ-
40 γεσίων χάριν, ὧν ἐποίησας εἰς ἡμ(ᾶς),
41 πρόσδεξαι καὶ τὰς κατὰ τὴν πα-
42 ροῦσαν ὥραν ἀναφερομένας σοι
43 προσευχάς, καὶ παράσχου ἡμῖν
44 πάντα τὰ πρὸς σ(ωτηρ)ίαν αἰτήματα.
45 Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύν(αμις).

/101r/

132. Oratio quarta vel dimissionis.

+ ARCUDIUS 211; DMITR. II, 37 (S58); JACOB, *Len.*, 95;
ARRANZ, *Heures*, 39 (BARB 336 + S58); DUNCAN 108; STASSI
N.73; PASSARELLI N.113; PARENTI N.90.

11) Ἐκφ. in marg. ext.

133. Oratio ad Kefaloklisiam.

+ ARCUDIUS 211; DMITR. II, 37 (S58); JACOB, *Len.*, 96;
ARRANZ, *Heures*, 39 (BARB 336 + S58); DUNCAN 109; STASSI
N.74; PARENTI N.91.

1 132. Εὐχ(ή) δ', ἡγουν ἡ ἀπόλυσις.

3 Ὁ θεός, ὁ τῇ σῇ εἰκόνι τιμήσας ἡμᾶς,
4 καὶ αὐτεξουσίῳ περιβαλὼν θελή-
5 ματι, λύτρωσαι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης
6 θλίψεως περιεχούσης ἡμᾶς, ἐν
7 πίστει καὶ δικαιοσύνῃ διατηρῶν
8 ἡμᾶς πάσας τὰς ἡμέρας τῆς
9 ζωῆς ἡμῶν, προκοπτῶν τὰς ἐν
10 ταῖς ἐντολαῖς σου διαπαντός.
11 Ὅτι σὸν τὸ κράτος, καὶ σου ἔστιν. Ἐκφ(ώνησις).

13 133. Εὐχ(ή) τῆς κεφαλοκλησίας.

15 Κλῖνον Κύριε τὸ οὖς σου, καὶ ἐπάκουσ(ον)
16 τῆς προσευχῆς ἡμῶν, καὶ πάν-
17 τας τοὺς ὑποκεκλικότας σοι τ(ὰς)
18 ἑαυτῶν κεφαλὰς εὐλόγησ(ον), ἀγίασο(ν).
19 Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλαν(θρωπ)ίᾳ.

/101v/

134. Oratio ad antiphonam primam horae sextae.

+ DMITR. II, 37 (S58); E.Crypt. 36; JACOB, *Len.*, 97; ARRANZ, *Heures*, 42 (BARB 336 + S58); DUNCAN 109; STASSI N.75; PASSARELLI N.114; PARENTI N.92.

ΛΖ', in marg. ext.

10) ὄφλημα: expectes ὀφείλημα.

135. Oratio ad antiphonam secundam.

+ ARCUDIUS 212; DMITR. II, 37 (S58); E.Crypt. 36; JACOB, *Len.*, 98; ARRANZ, *Heures*, 42 (BARB 336 + S58); DUNCAN 109; STASSI N.76; PASSARELLI N.115; PARENTI N.93.

27) μεσημερινοῦ: μεσημηρινοῦ, Sev.

136. Oratio ad antiphonam tertiam.

+ ARCUDIUS 212; DMITR. II, 38 (S58); JACOB, *Len.*, 99; ARRANZ, *Heures*, 42 (BARB 336 + S58); DUNCAN 110; STASSI N.77; PASSARELLI N.116; PARENTI N.94.

42) Ἐκφ. in marg. int.

ΛΖ' 1 134. Εὐχ(αὶ) ὥρα ς', ἀντιφώνου α'.

2
3 Ἁγίε Δέσποτα, ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ κατὰ τὴν
4 παροῦσαν ὥραν ἐν τῷ προσκυνη-
5 τῷ σου Στ(αυρ)ῷ τὰς ἀχράντους σου χεῖ-
6 ρας ἐκτείνας, καὶ τὸ τῶν ἡμετέρω(ν)
7 ἀμαρτιῶν ἐν αὐτῷ προσκλώσας,
8 καὶ ἐξαλείψας χειρόγραφον· ἄφες ἡ-
9 μῖν καὶ νῦν πᾶν ἀμαρτημάτων(ν)
10 ὄφλημα, καὶ πάσης τῆς ἐξ ἔργ(ων)
11 καὶ ἐνθυμήσεων πονηρῶν κατα-
12 κρίσεως, ἐλευθέρους ἡμᾶς ἀνά-
13 δειξον, ἵνα ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ τῇ(ν)
14 ὀφειλομένην σοι δοξολογίαν ἐν π(αν)-
15 τι καιρῷ προσφέρωμεν. Ἐκφ(ώνησις).
16 Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προ(σκύνησις). /102r/

18 135. Εὐχὴ ἀντιφώνου β'.

20 Κ(ύρι)ε ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ κορυφαίου
21 τῶν ἀποστόλων σου Πέτρου ὑπο-
22 δείξας ἡμῖν προσεύχεσθαι, καὶ κα-
23 τὰ τὸν καιρὸν τῆς ἑκτῆς ὥρας·
24 ἐπίβλεψον ἐφ' ἡμᾶς τοὺς ἀχρεῖους
25 καὶ ἀναξίους δούλους σου, καὶ βῦ-
26 σαι ἡμᾶς ἀπὸ παντὸς συμπτῶ-
27 ματος καὶ δαιμονίου μεσημερινοῦ.
28 Διατήρησον ἡμᾶς τὸ ὑπόλοιπον
29 τῆς ἡμέρας ἀπὸ παντὸς κακοῦ
30 ὁ θεὸς ἡμῶν. Ὅτι σὸν τὸ κράτος, καί.

32 136. Εὐχὴ ἀντιφώνου γ'.

34 Δέσποτα Κ(ύρι)ε, ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν οὐ(ρα)νὸν
35 ἔχων θρόνον, καὶ τὴν γῆν ὑποπό-
36 διον, ὁ περιέχων τὰ σύμπαντα, καὶ
37 ὑπ' οὐδενὸς περιεχόμενος, μὴ ἐκ-
38 κλίνης ἐν ὀργῇ ἀπὸ τῶν δούλων
39 σου· ἀλλὰ φύλαξον ἡμᾶς ἀπὸ πά-
40 σης ματαιότητος κοσμηκῆς καὶ
41 ψεύδους, ἐν λόγοις καὶ ἔργοις ἴθυ-
42 νον ἡμᾶς ἐπὶ τὸ σὸν θέλημα. Ἐκφ(ώνησις).
43 Ὅτι ἡγίασται καὶ δεδόξασται τὸ πάντ(ιμον).

/102v/

137. Oratio quarta vel dimissionis.

+ ARCUDIUS 213; DMITR. II, 38 (S58); JACOB, *Len.*, 100;
ARRANZ, *Heures*, 43 (BARB 336 + S58); DUNCAN 111; STASSI
N.78; PASSARELLI N.117; PARENTI N.95.

11) Ἐκφ. in marg. ext.

138. Oratio ad kefaloklisiam.

+ ARCUDIUS 213; DMITR. II, 38 (S58); JACOB, *Len.*, 101;
ARRANZ, *Heures*, 43 (BARB 336 + S58); DUNCAN 111; STASSI
N.79; PASSARELLI N.118; PARENTI N.96.

13) titulus orationis in marg. superiori

1 137. Εὐχ(ή) δ', ἡγουν ἡ ἀπόλυσις.

3 Ὁ θ(εὸς) ὁ αἰώνιος, ὁ φῶς οἰκῶν ἀπρό-
4 σιτον, ὃν ἴδεν οὐδεὶς ἀν(θρώπων), οὐδὲ ἰ-
5 δεῖν δύναται, ὁ ἀνελλιπὴς θησαυ-
6 ρὸς τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν. Αὐτὸς
7 Δέσποτα τῶν ἀπάντων, ὑπερα-
8 σπιστὴς ἡμῶν γενοῦ τῶν ἐλπίζο(ν)-
9 των ἐπὶ σέ, καὶ τῆς σῆς ἡμᾶς
10 ἔμπλησον θείας καὶ προσκυνο-
11 μένης χάριτος. Ὅτι σὸν τὸ κράτο(ς). Ἐκφ(ώνησις). /103r/

13 138. Εὐχὴ τῆς κεφαλοκλη(σίας).

15 Ὁ θ(εός), ὁ θ(εὸς) ἡμῶν, ὁ ἐκ τῶν ἀγίων σου
16 ὑψωμάτων ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν
17 κτίσιν σου, καὶ πάντας τοὺς ὑ-
18 ποκεκλικότας τὸν ἑαυτῶν αὐ-
19 χένα τῷ ζυγῷ τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου ἐν εἰρή-
20 νῃ καὶ πᾶσιν ἀγαθοῖς διαφύλαξο(ν).
21 Ὅτι ἡὐλόγηται καὶ δεδόξασται τὸ π(άντιμον).

139. Oratio ad antiphonam primam horae nonae.

+ ARCUDIUS 215; DMITR. II, 38 (S58); E.Crypt. 37; JACOB, *Len.*, 102; ARRANZ, *Heures*, 46 (BARB 336 + S58); DUNCAN 111; STASSI N.80; PASSARELLI N.119; PARENTI N.97.

ΛΗ', in marg. int.

14)'Εκφ. in marg. ext.

140. Oratio ad antiphonam secundam.

+ DMITR. II, 38 (S58); E.Crypt. 37; JACOB, *Len.*, 103; ARRANZ, *Heures*, 47 (BARB 336 + S58); DUNCAN 112; STASSI N.81; PASSARELLI N.120; PARENTI N.98.

29)'Εκφ. in marg. ext.

141. Oratio ad antiphonam tertiam.

+ DMITR. II, 38 (S58); JACOB, *Len.*, 104; ARRANZ, *Heures*, 47 (BARB 336 + S58); DUNCAN 112; STASSI N.82; PASSARELLI N.121; PARENTI N.99.

ΛΗ' 1 139. Εὐχ(αὶ) ὥρα θ', ἀντιφώνου α'.

2
3 Δέσποτα Κ(ύρι)ε, ὁ θ(εὸ)ς τῶν δυνάμεων καὶ
4 πάσης δόξης, ὁ ἐπακούσας τῶν
5 ἀγίων σου ἀποστόλων Πέτρου καὶ Ἰω(άννου),
6 προσευ<χ>ομένων ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς
7 προσευχῆς τὴν ἐνάτην, καὶ ποι-
8 ῆσας δι' αὐτῶν ἱασιν ἐνώπιον τοῦ
9 λαοῦ παντός· ποιήσον καὶ μεθ' ἡ-
10 μῶν σημεῖον εἰς ἀγαθὸν τοῦ κατα- /103v/
11 φρονεῖν τῶν ὅπλων τοῦ ἐχθροῦ καὶ
12 βέλῃ νηπείων ἡγεῖσθαι τοὺς ἐπαγομέ-
13 νους ἡμῖν ὑπ' αὐτοῦ πειρασμούς·
14 Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύνα(μις).

'Εκφ(ώνησις).

16 140. Εὐχ(ῆ) ἀντιφώνου β'.

18 Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ ἐν ἀμαρτίαις περιπε-
19 σῶτα τὸν ἄν(θρωπ)ον μὴ παριδὼν, ἀλλὰ
20 τῆς οὐ(ρα)νίου καταξιώσας βασιλείας
21 διὰ τῆς σῆς οἰκονομίας, καὶ τῶν σῶ(ν)
22 ἀχράντων μυστηρίων, ὡς φιλάν(θρωπ)ος
23 βασιλεὺς τῇ σῇ ἀρρήτῳ θεότητι,
24 ἡμῖν τοῖς ἐπικαλουμένοις σὲ ὅπλο(ν)
25 καταφυγῆς καὶ σ(ωτη)ρίας γενοῦ εἰς τὸ
26 ἐκκλίνειν πάντα τὰ σκάνδαλα τὰ
27 ἐπαγόμενα ἡμῖν διὰ τῶν παγίδων τοῦ
28 ἐχθροῦ, ἐλπίζειν τέ ἐπὶ σοὶ τῷ εὐ-
29 εργέτῃ, καὶ λυτρωτῇ, καὶ σ(ωτη)ρι ἡμῶ(ν). /104r/
30 Ὅτι ἡγιασται καὶ δεδόξασται τὸ πάντ(ιμον).

'Εκφ(ώνησις).

32 141. Εὐχ(ῆ) ἀντιφώνου γ'.

34 Ὅταν τὴν ὑπόστασιν ἡμῶν λογισώ-
35 μεθα, καὶ ἐνθυμηθῶμεν τὰ πα-
36 ραπτώματα ἡμῶν, καὶ ἐν ἐπιγνώ-
37 σει τῶν πλημμελημάτων ἡμῶν γε-
38 νώμεθα, κατὰ νοῦν τε λάβωμεν
39 τὴν φοβερὰν τῆς κρίσεως ἡμέ-
40 ραν, μίαν καὶ μόνην καταφυγῆ(ν)
41 ἔχομεν τὴν σὴν φιλάν(θρωπ)ε ῥοπήν·
42 διὸ δεόμεθά σου, καὶ νῦν, καὶ τότε
43 παράσχου ἡμῖν τῆς σῆς εὐσπλαγ-
44 νίας τὸ μέγα ἔλεος. 'Εκφ(ώνησις).
45 Χάριτι, καὶ οἰκτιρμοῖς, καὶ φιλαν(θρωπ)ίᾳ.

142. Oratio quarta vel dimissionis.

+ ARCUDIUS 216; DMITR. II, 39 (S58); JACOB, *Len.*, 105; ARRANZ, *Heures*, 47 (BARB 336 + S58); DUNCAN 112; STASSI N.83; PASSARELLI N.122; PARENTI N.100.

143. Oratio ad kefaloklisiam.

+ ARCUDIUS 216; DMITR. II, 39 (S58); JACOB, *Len.*, 106; ARRANZ, *Heures*, 47 (BARB 336 + S58); DUNCAN 112; STASSI N.84; PASSARELLI N.123; PARENTI N.101.

1 142. Εὐχ(ή) δ', ἡγουν ἡ ἀπόλυσις.

/104v/

3 Ὁ θεός, ὁ κατὰ πᾶσαν ὥραν θελήσας τ(ὸν)
4 ἄν(θρωπ)ον ἀδιαλείπτως προσεύχεσθαι,
5 καὶ μὴ ἐκκακεῖν, πρὸς τὸ τὸν ὑπε-
6 ναντίον πάροdon μὴ εὐρεῖν τοῦ ἐπι-
7 βουλεύειν ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς.
8 φύλαξον ἡμᾶς ἀπὸ τῆς γενεας ταύ-
9 της, καὶ ἀξίους ἀναδείξον συναρι-
10 θμηθῆναι τοῖς ἐκ δεξιῶν σου ἐν
11 τῇ ἡμέρᾳ ἀνταποδώσεως
12 σου τῆς δικαίας. Ἐκφώ(νησις).
13 Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δό(ξα), τιμή,/ ^{Ἐκφώ(νησις).}
14 καὶ προ(σκύνησις).

16 143. Εὐχ(ή) τῆς κεφαλοκλησίας.

18 κλῖνον τὸ οὖς σου κ(ύρι)ε, καὶ ἐπάκουσο(ν)
19 τῆς προσευχῆς ἡμῶν, καὶ πάντ(ας)
20 τοὺς ὑποκεκλικότας σοι τὰς ἐ-
21 αυτῶν κεφαλὰς εὐλόγησον, ἀγίας(ον).

/105r/

23 Finis horae nonae deest;
24 lacuna in codice

ORATIONES AD TRITOHECTIM²⁶

Initium horae tertio-sextae tempore ieiunii deest. Textus incipit in medio orationis ad introitum.

144. Oratio ad introitum.

+ DMITR. II, 9 (S57); JACOB, *Len.*, 110; PHOUNTOULÊS, *Trithektê*, 18 (Barb 336); ARRANZ, *Tritoekti*, 75 (BARB 336 + S57); STASSI N.5; PARENTI N.105.

27) Ἐκφ. in marg. ext.

145. Oratio catechumenorum horae tertiae-sextae.

+ DMITR. II, 10 (S57); JACOB, *Len.*, 111; PHOUNTOULÊS, *Trithektê*, 21 (Barb 336); ARRANZ, *Tritoekti*, 77 (BARB 336 + S57); STASSI N.7; PARENTI N.106.

44) Ἐκφ. in marg. superiori f.106r.

²⁶ ARRANZ, *Tritoekti* I., 81: II. Documents de la Trithekti
A) Euchologes contenant le cycle complet de l'office
asmatikos: 1. Barb. 336, 2. Len. 226, 3. GbVII, 4. Sev.,
5. GbI. Vat. gr. 1970.

1 144. <Εὐχὴ μετὰ τὴν εἴσοδον,
2 γινομένης συναπτῆς ὑπὸ τοῦ διακόνου.>

4 <Κύριε ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν,
5 ὁ διδούς εὐχὴν τῷ εὐχομένῳ,
6 καὶ /...../ ὁδηγήσον ἐν ὁδῷ εὐθείᾳ
7 τοῦ πορευθῆναι ἐν τῇ τρίβῳ>
8 τῶν ἐντολῶν σου, δίδαξον ἡμᾶς
9 τοῦ ποιεῖν τὸ θέλημα σου, λαλεῖν ἐν
10 τοῖς μαρτυρίοις σου, μελετᾶν τὸν
11 νόμον σου ἡμέρας καὶ νυκτός, ἐν-
12 τειλον τοῖς ἁγίοις Ἀγγέλοις σου τοῦ δι-
13 αφυλάξαι ἡμᾶς ἐν πάσαις ταῖς ὁ-
14 δοῖς ἡμῶν, καὶ ῥύσασθαι ἀπὸ βέ-
15 λους πετομένου ἡμέρας, ἀπὸ πρά-
16 γματος ἐν σκότει διαπορευομένου,
17 ἀπὸ συμπτώματος καὶ δαιμονίου
18 μεσημβρινοῦ. Πλήρωσον τὸ στόμα
19 ἡμῶν αἰνέσεως, καὶ τὰ χεῖλη ἡμῶν
20 ἀγαλλιᾶσεως τοῦ λαλεῖν ἐν αὐτοῖς ἐν
21 ψαλμοῖς, καὶ ὕμνοῖς, καὶ ᾠδαῖς πν(ευματι)-
22 καῖς ἐν χάριτι, ᾄδειν δε καὶ ψάλ-
23 λειν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, καὶ εὐ-
24 χαριστεῖν ἐπὶ πᾶσιν σοὶ τῷ θ(ε)ῷ τῷ(ν)
25 ὄλῳ, τῷ σώζοντι τοὺς ἐλπίζον-
26 τας εἰς τὸν πλοῦτον τοῦ ἐλέους σου. Ἐκφ(ώνησις).
27 Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλάν(θρωπ)ος/
28 θ(ε)ὸς ὑπάρ(εις).

/105v/

30 145. Εὐχ(ὴ) κατηχομέ(νων) τῆς τριτοέκτης.
31 Ν'
32 Κ(ύρι)ε παντοκράτορ καὶ φιλάν(θρωπ)ε, ἔπι-
33 δε ἐξ ὕψους ἁγίου σου ἐπὶ τοὺς δούλους
34 σου τοὺς κατηχομένους, τοὺς κε-
35 κλικότας σοι τὸν ἑαυτῶν αὐχένα
36 καὶ ἀναμένοντας τὸ παρὰ σοῦ πλού-
37 σιον ἔλεος· ἀποκάλυψον αὐτοῖς τὸ
38 εὐαγγέλιον τῆς δικαιοσύνης σου·
39 συναρίθμησον αὐτοὺς τῇ ἐκλεκτῇ
40 σου ποιμνῇ, καὶ καταξίωσον αὐ-
41 τοὺς ἐν καιρῷ εὐθέτῳ τῆς διὰ τοῦ
42 βαπτίσματος ἀναγεννήσεως.
43 Ἐκφ(ώνησις).
44 Ἵνα καὶ αὐτοὶ σὺν ἡμῖν δοξάζωσι.

/106r/

146. Oratio pro praeparandis ad baptisma.

+ DMITR. II, 10 (S57); JACOB, *Len.*, 112; PHOUNTOULÊS, *Trithektê*, 22 (Barb 335); ARRANZ, *Tritoekti*, 78 (BARB 336 + S57); STASSI N.8; PARENTI N.107.

16) 'Εκφ. in marg. int.

147. Oratio fidelium prima.

+ ARCUDIUS 216 (hora nona); DMITR. II, 11 (S57); JACOB, *Len.*, 113; PHOUNTOULÊS, *Trithektê*, 23 (Barb. 336); ARRANZ, *Tritoekti*, 78 (BARB 336 + S57); STASSI N.9; PARENTI N.108.

19) titulus orationis in margine superiori.

32) 'Εκφ. in marg. ext.

148. Oratio fidelium secunda.

+ DMITR. II, 11 (S57); JACOB, *Len.*, 114; PHOUNTOULÊS, *Trithektê*, 23 (Barb. 336); ARRANZ, *Tritoekti*, 79 (BARB 336 + S57); STASSI N.10; PARENTI N.109.

149. Oratio dimissionis.

+ DMITR. II, 12 (S57); JACOB, *Len.*, 115; PHOUNTOULÊS, *Trithektê*, 24 (Barb. 336); ARRANZ, *Tritoekti*, 80 (BARB 336 + S57); STASSI N.11; PARENTI N.110.

1 146. *Εὐχ(ή) εἰς τ(οὺς) πρὸς)/*
2 *ἅγιον φῶτισμα εὐτρε(πιζόμενους).*

4 Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸς) ἡμῶν, ἐπίφανον τοὺς οἰκτιρ-
5 μους ἐπὶ πάντας ἡμᾶς, καὶ
6 ἐπὶ τοὺς πρὸς τὸ ἅγιον φῶτισμα
7 εὐτρεπιζόμενους, καὶ νῦν ὑποκε-
8 κλικότας σοι τὸν αὐχένα τῶν ἑαυτ(ῶν)
9 εἰς τὸ ἐναυγᾶσαι αὐτοῖς τὸν φωτισμ(όν)
10 τοῦ εὐαγγελίου σου, ἄγγελον φωτὸς ἐ-
11 ξαπόστειλον βυόμενον αὐτοὺς ἀπὸ
12 πάσης ἀντικειμένης ἐνεργείας.
13 ἵνα τῆς ἀθανάτου σου δωρεᾶς ἀ-
14 ξιούμενοι, καὶ κατὰ τὰς ἐντολάς
15 σου πολιτευόμενοι τῶν ἐπου(ρα)νίων
16 ἀγαθῶν ἀπολαύσωσιν. "Οτι σὺ εἶ *'Εκφ(ώνησις).*
17 ὁ φωτισμὸς ἡμῶν, κ(αί).

/106v/

19 147. *Εὐχ(ή) πιστῶν α'.*

21 Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸς) ἡμῶν, ὁ τῆς πολυθέου πλάνης
22 διὰ τῆς σῆς παρουσίας ἀποστή(σας)
23 τὸν ἄνθρωπον, καὶ διὰ τῶν θαυμάτων σου
24 ποιήσας γνωρί(ζειν) σε τὸν μόνον
25 δημιουργόν καὶ ποιητὴν τῶν ἀπ(άν)-
26 των, καὶ τὴν ἐλπίδα τίθεσθαι ἐπὶ
27 σοί, πολυέλεος ὑπάρχων. τήρησο(ν)
28 ἡμᾶς ἐν τῷ ὀνόματί σου, καὶ ἀγία-
29 σον ἡμᾶς ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου, καὶ κα-
30 τάπεμψον τοὺς οἰκτιρμούς σου ἐ-
31 φ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ πάντα τὸν λαόν σου.
32 "Οτι σὺ εἶ ὁ θ(εὸς) ἡμῶν, / *'Εκφ(ώνησις).*
33 θ(εὸς) τοῦ ἐλεεῖν, κ(αί).

35 148. *Εὐχ(ή) πιστῶν β'.*

37 Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸς) ἡμῶν, ὁ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τὴν
38 πάροδον τῆς ζωῆς τοῦ ἀν(θρώπου) περι-
39 στείλας, διὰ τὸ ἀσθενεῖς καὶ εὐάλωτ(ον)
40 τῆς αὐτοῦ φύσεως καὶ ἀντάμει-
41 ψιν αἰωνίων ἀγαθῶν ἐπαγγειλάμε-
42 νος αὐτῷ καταγονιζόμενῳ τῶν
43 ἔργων τοῦ ἐχθροῦ. Αὐτὸς Δέσποτα,
44 κραταίωσον ἡμᾶς ἐν τῷ φόβῳ σου,
45 ἐνίσχυσον ἡμᾶς ἐν τοῖς λόγοις σου.
46 ὁδήγησον ἡμᾶς ἐν δικαιοσύνῃ.
47 "Οτι ἡυλόγηται καὶ δεδόξασται τὸ π(άντιμον).

/107r/

49 149. *Εὐχ(ή), ἡγουν ἡ ἀπόλυσις.*

51 Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸς) ἡμῶν, ὁ μόνος ἀγαθὸς/
52 καὶ φιλά(νθρωπος),
53 ὁ μόνος χρηστὸς καὶ ἐπιεικὴς, ὁ μό-
54 νος οἰκτιρμῶν καὶ ἐλεήμων, ὁ
55 Π(ατ)ὴρ τοῦ Κ(υρίου) ἡμῶν/
56 Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ, τοῦ ἐπὶ Πο(ν)-

37) δεποήσης: δεποιήσης, Sev.

150. Oratio ad kefaloklisiam.

+ GOAR 639; DMITR. II, 12 (S57); JACOB, *Len.*, 116; PHOUN-TOULËS, *Trithektê*, 25 (Barb. 336); ARRANZ, *Tritoekti*, 82 (BARB 336 + S57); DUNCAN 122; STASSI N.12,97; PARENTI N.111.

44) κεφαλοκλισίας: κεφαλοκλησίας, Sev.

53) Ἐκφ. in marg. int.

1 τίου Πιλάτου στ(αυ)ρωθέντος καὶ εἰσελ-
2 θόντος εἰς τὴν δόξαν τὴν ἑαυτοῦ
3 καὶ τὴν σὴν· ἐλθέτω ἡ χάρις σου,
4 ἐφ' ἡμᾶς τοὺς δούλους σου, καὶ ἐνδυ-
5 ναμωσάτω ἡμᾶς Κ(ύρι)ε, τὸ εὐαγγέλιο(ν)
6 τῆς διδασκαλίας σου. Π(άτ)ερ εὐσπλαγ-
7 χνίας, φώτισον ἡμῶν τὰ σπλάγχνα,
8 καὶ πάντα τὰ μέλη τῷ σῷ θελήματι,
9 καὶ καθάρισον ἡμᾶς ἀπὸ πάσης
10 κακίας καὶ ἁμαρτίας· συντήρη-
11 σον δὲ ἡμᾶς ἀσπίλους καὶ ἀμώμους
12 ἀπὸ πάσης περιεργείας τοῦ ἀντι-
13 κειμένου, καὶ χάρισαι ἡμῖν Κ(ύρι)ε κα-
14 τὰ τὴν σὴν χρηστότητα τὰ σὰ νοεῖ(ν)
15 ἐν τοῖς σοῖς ἀναστρέφεσθαι, τὸν σὸν
16 φόβον φοβεῖσθαι, καὶ ποεῖν τὰ εὐα-
17 ρεστά σοι ἕως ἐσχάτης ἡμῶν ἡμέρας),
18 καὶ ὥρας, καὶ ἀναπνοῆς. Ἐπικα-
19 λοῦμεθά σε Δέσποτα, τὸν ἀληθινὸν ἡμ(ῶν)
20 θ(εο)ν, ἡμεῖς οἱ ἁμαρτωλοὶ, ὅπως κατὰ
21 τὸ ἀνεκδιήγητόν σου ἔλεος, σφγρα-
22 γίσῃς ἡμῶν τὸ σῶμα, καὶ τὴν ψυχὴ(ν),
23 καὶ τὸ πν(εύμ)α, καὶ διατηρήσῃς ἀπὸ π(αν)-
24 τὸς πονηροῦ δαίμονος, ἀπὸ παντὸς(ς)
25 ἐρπετοῦ ἰοβόλου, ἀπὸ παντὸς θη-
26 ρίου τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ πάσης
27 ἀνομίας, ἀπὸ πάσης φαρμακεί-
28 ας, ἀπὸ πάσης πλάνης καὶ πάσης
29 ματαιότητος, ἀπὸ πάσης πονηρί-
30 ας καὶ πλεονεξίας, ἀπὸ πάσης νό-
31 σου καὶ μαλακίας, ἀπὸ παντὸς
32 ψεύδους καὶ πάσης βλαβερῆς,
33 καὶ πάσης παγίδος τοῦ ἀντικειμένου
34 ἡμῖν. Π(άτ)ερ ἀφθαρσίας, σκέπασον
35 ἡμᾶς τοὺς σου δούλους τῇ σῇ εὐσπλαγ-
36 χνίᾳ, καὶ μὴ ἐγκαταλίπῃς ἡμᾶς·
37 μὴ δεποιήσης ἐπίχαρμα ἐχθρῶν,
38 ἐξουδένωμα λαοῦ καὶ καταπάτη-
39 μα δαιμόνων, ἀλλ' ἵνα ἡ σὴ χάρις
40 τὸ σὸν ἔλεος εἴῃ μεθ' ἡμῶν πάσας τ(ὰς)
41 ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν. Ἐκφ(ώνησις).
42 Ὅτι σὸν τὸ κράτος, καὶ σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλ(εία).

44 150. Εὐχ(ή) τ(ῆς) κεφαλοκλισίας.

46 Κ(ύρι)ε ὁ θ(εο)ς ἡμῶν, ὁ καθήμενος ἐπὶ θρό-
47 νου δόξης, καὶ ἐπιβλέπων ἀβύσσους,
48 ὁμματι εὐσλάγνῳ τὴν ταπείνωσ(ιν)
49 ἡμῶν ἐπισκεπτόμενος, εὐλόγησο(ν)
50 πάντας ἡμᾶς τοὺς ὑποκεκλικό-
51 τας σοι τὰς ἑαυτῶν κεφαλὰς· ὕ-
52 ψωσον τὸ κέρας ἡμῶν ἐν τῇ εὐδο-
53 κίᾳ· Εἴῃ τὸ πανάγιον ὄνομα/ Ἐκφ(ώνησις).
54 τ(ῆς) φιλανθρωπίας)
55 εὐλογημένον καὶ δεδοξασμένον).

151. Ordo servandus super vas vini oleique pollutum.²⁷

+ GOAR 479; DMITR. II, 34 (S58), DMITR. II, 148 (S1036); ER 312; EV 489; JACOB, Len. N.231; PASSARELLI, N.246;

MB', in marg. ext.

1) συμβῆ: συμβεῖ, Sev.

9) εἶτα: εἶθ<ap>, Sev.

Oratio composita e quattuor partibus:

19)-23) 'Ο θεὸς ὁ μέγας καὶ θαυμαστός, ὁ ἀνεκδιηγῆται ἀγαθωσύνη/...../ ὁ καὶ τὰ ἐγκόσμια ἡμῶν δωρησάμενος ἀγαθῶ, concordat verbatim cum incipit orat. ad antiph. sept. lucernarii (N.80, lineae 50-56a).

23)-26) ὁ τὸ πικρὸν ὕδωρ ἐπὶ Μωϋσέως τῷ λαῷ εἰς γλυκὺ μεταποιήσας, καὶ τὰ πονηρὰ ὕδατα ἐπὶ Ἑλισαίου ἁλατι θεραπεύσας, concordat verbatim cum alia oratione sanctificationis aquarum (N.63, lineae 17b-20a).

26)-33) ὁ τῷ κορυφαίῳ τῶν ἀποστόλων σου Πέτρῳ δι' ὀπτασίας καὶ φωνῆς νομοθετήσας/...../ τῆς ἐκλογῆς πάντα καθαρὰ τοῖς καθαροῖς κηρύξας, pars haec deprompta de oratione super eos, qui in cibis scandali passi sunt (N.153, lineae 4b-12a).

33)-39) videtur pars propria huius ordinis esse.

43) μεταβληθέντος: μετα-, add. in marg. ext. Sev.

49) συμβῆ: συμβεῖ, Sev.

²⁷ In aliis MSS rubricae concordant, sed oratio in quarta parte adaptata ad finem novum, adhibetur pro puteo contaminato.

STASSI N.321 (f.134v), COISL. f.105v, EBE f.185r, GbX f.101r, PASSARELLI, Pant. 77, N.77 cum oratione: Κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ τῇ σῇ εὐσπλαγχνίᾳ; etiam FRČEK I. 693 cum oratione: Κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ σου σωτηριῳδῇ σου οἰκονομίᾳ, pro puteo 697; cf. JACOB, Mess. N.22; Rubricae correspondent; oratio ad vasa: Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν τῇ ἐνσάρκῳ σου σωτηριῳδῇ οἰκονομίᾳ; etiam RUGGERI, Gb XI., N.19.18, haec oratio ut supra pro puteo.

MB' 1 151. Τάξ(ις) γινομέ(ν)η εἴ συμβῆ μιαρ(όν),/
2 ἢ ἀκάθαρτ(ον)
3 προσφάτως ἐμπεσεῖν εἰς ἀγγεῖον οἶν(ου),
4 ἢ ελαίου.

6 Χρὴ τὸ ἐμπεσ(όν) ἀκάθαρτ(ον) παραχρῆμ(α) ἐπέρες,
7 κ(αὶ) ῥίπτεσθαι αὐτ(οῦ) ἔξω, κ(αὶ) ἕτερ(ον) ἀγγεῖον
8 κ(αὶ) νὸν πλύνεσθ(αι) ἔσωθεν, κ(αὶ) ἔξωθεν, κ(αὶ) τό-
9 τε ὁ ἱερ(εὺς) λαμβά(νει) θυμιατ(όν) κ(αὶ) θυμῖα ἔ-
10 σωθεν, κ(αὶ) ἔξωθεν τὸ ἀγγεῖον, κ(αὶ) εἶτα βάλλει
11 ὕδωρ ὀλίγον τ(ῶν) ἀγίων θεοφ(ανί)ων, ποιῶν
12 μετ' αὐτοῦ στ(αυ)ρούς γ', εἰθ' οὕτως μεταβλί-
13 σκετ(αι) ὁ οἶνο(ς), ἢ τὸ ἔλαιον ἐκ τ(οῦ) μιανθέντ(ος)
14 ἀγγεῖου εἰς τ(ὸ) πλυθέν. κ(αὶ) μετὰ τοῦτο δέο(ν)
15 ἐνεχθῆναι μαγουάλια β' μετὰ κηρ(ῶν) /109v/
16 ἀπτόντ(ων), κ(αὶ) τ(ῆς) θυμιάσεως γινομέν(ης), ἵ-
17 σταται ὁ ἱερ(εὺς) ποιῶν τὴν εὐχ(ήν) ταύτην.

19 'Ο θε(ὸς) ὁ μέγας καὶ θαυμαστός, ὁ ἀνεκδι-
20 ηγήτῳ ἀγαθωσύνη, καὶ πλουσία προ-
21 νοία διοικῶν τὴν τῶν ἀν(θρώπων) ζώην,
22 ὁ καὶ τὰ ἐγκόσμια ἡμῶν δωρησάμε-
23 νος ἀγαθῶ, ὁ τὸ πικρὸν ὕδωρ ἐπὶ Μω-
24 ὕσεως τῷ λαῷ εἰς γλυκὺ μεταποιή-
25 σας, καὶ τὰ πονηρὰ ὕδατα ἐπὶ Ἑλισ-
26 αίου ἁλατι θεραπεύσας, ὁ τῷ κο-
27 ρυφαίῳ τῶν ἀποστόλων σου Πέτρῳ
28 δι' ὀπτασίας καὶ φωνῆς νομοθετήσ(ας),
29 μὴδ' ἐν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον ἡγεῖσθ(αι)
30 τῶν ὑπὸ σοῦ δημιουργηθέντων εἰς
31 ἀποτροπὴν τῶν ἀν(θρώπων), καὶ διὰ τοῦ
32 σκεύους τῆς ἐκλογῆς πάντα καθα-
33 ρὰ τοῖς καθαροῖς κηρύξας, αὐτὸ(ς) /110r/
34 Δέσποτα καθάρισας τὸν οἶνον τοῦ-
35 τον εἰς τὸ γενέσθαι πᾶσι τοῖς πινοῦ-
36 σιν αὐτόν, εἰς εὐφροσύνην καὶ ὑγί-
37 αν· ἵνα καὶ ἐν τούτῳ δοξασθῇ σου
38 τὸ πανάγιον ὄνομα τοῦ Π(ατ)ρ(ός), καὶ
39 τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πν(εύματος), νῦν, καὶ ἀεὶ.

41 Καὶ μετὰ τὸ ποιῆσαι τ(ὸν) ἱερέ(α)/
42 τὴν εὐχ(ήν) ταύτην,
43 ἐπιβάλλει ἐπάνω τοῦ μεταβληθέντ(ος) οἶνου
44 ἢ ελαίου ἐκ τοῦ ὕδα(τος) τῶν ἀγίων θεοφ(ανί)ων,
45 ποιῶν ὁμοίως στ(αυ)ρούς γ', καὶ λαμβά(νει)
46 πρῶτ(ος) ἐξ αὐτοῦ τοῦ οἶνου ὁ ἱερ(εὺς),/
47 κ(αὶ) ἀπογεύετ(αι)
48 παρυσία πάντ(ων) τῶν ἐκεῖσε εὐρισκομ(ένων),
49 εἰ δὲ συμβῇ τὸ ἐμπεσ(όν) ἀκάθαρτ(ον) χρονί-
50 σαι ἐν τῷ ἀγγεῖῳ τοῦ οἶνου, κ(αὶ) σαπῆν(αι) /110v/
51 ἐκχρέεσθ(αι) τὸν τοιοῦτον οἶνον, κ(αὶ) μὴδ(ένα)
52 τὸ σύνολον ἐξ αὐτοῦ ἀπογεύεσθαι.

152. Oratio super puteum contaminatum.²⁸

+ DMITR. II, 48 (S59), 81 (S61), 71 (S62), 148 (S1036);
JACOB, Mess., N.22.5.

MG', in marg. ext.

37) Έκφ. in marg. ext.

²⁸ Officium duplex pro puteo contaminato, primum cum oratione adaptata ut N.151: STASSI N.323 (f.135r), COISL. f.104v, EBE f.184v; secundum vero: Εὐχὴ ἐπὶ μίαντος περόντος εἰς φρέαρ. Κύριε ὁ θεός ἡμῶν, παντοκράτωρ καὶ παντοδύναμος: STASSI N.325 (f.135v), COISL. 104v, EBE f.184r.

MG' 1 152. Εὐχ(ὴ) ἐπὶ μίαντος φρέατος·/

3 Μετ(ὰ)
4 τὸ ἀντλήσαι τεσσαράκοντα κάδους
5 ἐκ τ(οῦ) μίαντος(ος) ὕδατος, /
6 θυμῷ ὁ ἱερ(εύς)
7 καὶ ἐπεύχεται οὕτως·

9 Κ(ύρι)ε παντοκράτωρ, ἐπου(ρά)νιε, ὁ θε(ός)ς ὁ μέ-
10 γας καὶ ἀνεξιχνίαστος, καὶ πάσης
11 κτίσεως ὁρατῆς τε καὶ ἀοράτου
12 ποιητῆς, ὁ τῷ κορυφαίῳ τῶν ἀ-
13 ποστόλων Πέτρῳ δι' ὁράματος καὶ
14 φωνῆς νομοθετήσας, μηδὲν κοι-
15 νὸν ἢ ἀκαθάρτον ἡγεῖσθαι τῶν ὑπὸ
16 σοῦ δημιουργηθέντων, καὶ διὰ τοῦ
17 σκεύους τῆς ἐκλογῆς Παύλου τοῦ
18 ἀποστόλου πάντα καθαρὰ τοῖς κα-
19 θαροῖς κηρύξας· αὐτός, καὶ νῦν Δέ-
20 σποτα, τὴν δέησιν ἡμῶν τῶν ἀμαρ-
21 τωλῶν καὶ ἀναξίων δούλων σου
22 πρόσδεξαι, καὶ καθάρισον διὰ τ(ῆς)
23 τοῦ ἁγίου σου Πν(εύματος) ἐπιφυττήσεως τὸ
24 ὕδωρ τοῦτο, ἐν ᾧ συνέβη πεσεῖν
25 ἐκ τῶν ἀπηγορευμένων ἐν νόμῳ
26 ἁγίῳ σου ἀκαθάρτων, καὶ ἀξιώσο(ν)
27 ἡμᾶς ἐξ αὐτοῦ κεχρεῖσθαι, τὴν κη-
28 λίδα τῆς συνειδήσεως ἡμῶν ἀπό-
29 σμιξον, καὶ τοῦ λοιποῦ ῥῦσαι ἡμ(ᾶς)
30 ἀπὸ πάσης ἀκαθάρτου βρώσεως
31 καὶ πόσεως ἔτι δὲ καὶ πράξεως,
32 καὶ τὰ σὰ προστάγματα βεβαίωσον
33 ἐφ' ἡμᾶς, χαριζόμενος ἡμῖν καὶ
34 τὴν μετάληψιν τῶν ἁγίων σου μυ-
35 στηρίων ἀκατάκριτον, πρεσβεί-
36 αῖς τῆς ἁγίας θε(οτό)κου, καὶ πάντων τ(ῶν)
37 ἁγίων σου· Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα.

/111r/

/111v/

Έκφ(ώνησις).

39 Καὶ εὐθ(ὺς) ποιεῖ σ(αυ)ροὺς γ' /
40 εἰς τ(ὸ) ὕδω(ρ) μετὰ
41 τοῦ ὕδατος τῶν ἁγίων θεοφανίων.

153. Oratio super eos, qui in cibis scandali passi sunt.

+ GOAR 535; CONYBEARE 436 (Barb. 336); DMITR. II, 34 (S58); ALMAZOV, *Ispoved'* Pril.2, 62; FRČEK I, 703; JACOB, *Len.*, N.196; JACOB, *Mess.*, 23.1; STASSI N.310; PASSARELLI N.186; RUGGERI, *Gb XI.*, 19.19; PARENTI N.204. cf. etiam CONYBEARE 227.

MA', in marg. ext.

154. Oratio pro eis, qui manducaverunt impura.

+ GOAR 534; CONYBEARE 226; DMITR. II, 34 (S58); ALMAZOV, *Ispoved'* Pril.2, 62; ER 334; EV 228; FRČEK I, 701; JACOB, *Len.*, N.197; JACOB, *Mess.*, 23.2; STASSI N.311; PASSARELLI N.187; PARENTI N.205. cf. etiam CONYBEARE 226.

ME', in marg. ext.

MA' 1
2

153. Εὐχ(ή) ἐπὶ τῶν ἐν βρώμασι/
σκανδαλισθ(έντων).

4 Κ(ύρι)ε ὁ θε(ο)ς ἡμῶν, ὁ τῷ κορυφαίῳ τῶν ἀ-
5 ποστόλων σου Πέτρῳ δι' ὀπτασίας καὶ
6 φωνῆς νομοθετήσας μηδὲν κοινὸ(ν)
7 ἢ ἀκάθαρτον ἡγεῖσθαι τῶν ὑπὸ σοῦ
8 δημιουργηθέντων εἰς ἀποτροφῇ(ν)
9 τῶν ἀν(θρώπ)ων, καὶ διὰ τοῦ σκεύους τῆς
10 ἐκλογῆς Παύλου τοῦ ἀποστόλου
11 πάντα καθαρὰ τοῖς καθαροῖς
12 κηρύξας· αὐτός, καὶ νῦν, τὸν δοῦ-
13 λον σου τόνδε τὸν βαρβαρικαῖς
14 ἀνάγκαις περιπεσόντα, καὶ οὗ
15 κατὰ πρόθεσιν ἀκαθάρτων ὡς
16 ἐνόμισεν γευσάμενον σκανδα-
17 λισθέντα δὲ τὴν κηλῖδα τῆς συ-
18 νειδῆσεως αὐτοῦ ἀπόσμιξον, καὶ
19 τὰ σὰ προστάγματα βεβαιῶν ἐν αὐ-
20 τῷ, ναὸν αὐτὸν ἀμόλυντον, τοῦ ἁ-
21 γίου σου Πν(εύματος) κατασκευάσον εἰς
22 υποδοχὴν τῶν ἀχράντων σου καὶ
23 ἀθανάτων μυστηρίων. Ὅτι ἡ-
24 λογηταί σου τὸ πανάγιον ὄνομα τοῦ.

/112r/

ME' 26

154. Εὐχ(ή) ἐπὶ μιαιοφαγησάντων.

27 Δέσποτα Κ(ύρι)ε ὁ θε(ο)ς ἡμῶν, ὁ ἐν ὑψηλοῖς
28 κατοικῶν, καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶ(ν),
29 ὁ ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενος, ὁ ἐπαι-
30 νος τοῦ Ἰ(σρα)ήλ, κλίνον τὸ οὖς σου, καὶ
31 ἐπάκουσον ἡμῶν δεομένων σου, καὶ
32 παράσχου συγγνώμην τῷ σῷ οἴκέ-
33 τῳ τῷδε μιαιοφαγήσαντι, καὶ γευ-
34 σαμένῳ κρεῶν τῶν μὴ καθαρῶν,
35 ὧν τὴν βρώσιν ἀπηγόρευσας ἐν
36 νόμῳ ἁγίῳ σου· τούτον ἀβουλήτως
37 μετασχόντα συγχόρησον, καὶ κα-
38 ταξίωσον αὐτὸν ἀκατακρίτως με-
39 ταλαβεῖν τῶν φρικτῶν σου, καὶ ἀ-
40 θανάτων μυστηρίων, τοῦ τιμίου
41 σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου,
42 ὅπως ῥυσθείη τοῦ λοιποῦ πάσης
43 ἀκαθάρτου μεταλάψεως τε, καὶ
44 πράξεως, ἐν τρυφῶν τοῖς θείοις
45 σου μυστηρίοις, καὶ ἀπολαύων τ(ῆς)
46 ἁγίας καὶ μυστικῆς σου τραπέζης,
47 καὶ διαφυλαττομένος συν ἡμῖν ἐν τῇ
48 ἁγίᾳ σου ἐκκλησίᾳ, αἰνῶν, καὶ δοξα-
49 ζῶν τὸ ὄνομά σου τὸ ὑψίστον πάσας
50 τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Ἐκφώ(νησις).
51 Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, κ(αὶ) ἡ δύναμις,
52 κ(αὶ) ἡ δόξα τοῦ Πα(τρ)ός, κ(αὶ) τοῦ Υἱοῦ,
53 καὶ τοῦ.

/112v/

/113r/

RECONCILIATIO HAERETICORUM CUM SANCTA ECCLESIA
CATHOLICA ET APOSTOLICA.

155. Abrenuntiatio haeresiarum et adhaesio.

= ARRANZ, *Convertis*, 54 (C I.)
+ GOAR 694; JACOB, *Len.*, N.155; STASSI N.219; PASSARELLI
247; PARENTI N.146.1-9.

ΜΣ', in marg. ext.

5)-15) = Initium Can. VII. Conc. Const. I.,²⁹ recapitulatus
in Can. XCV. Conc. Trull.:³⁰ Ἀρειανούς μὲν, καὶ
Μακεδονιανούς, καὶ Ναυατιανούς,³¹ καὶ Σαββατιανούς, τοὺς
λέγοντας ἑαυτοὺς καθαρούς καὶ ἀριστερούς, καὶ
Τεσσαρισκαιδεκατήτας ἡγουν τετραδίτας, καὶ Ἀπολιναριστάς,
δεχόμεθα διδόντας λιβέλλους, καὶ ἀναθεματίζοντας πᾶσαν
αἵρεσιν, μὴ φρονοῦσαν, ὡς φρονεῖ ἡ ἀγία τοῦ θ(εο)ῦ καθολικὴ
καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία, σφραγιζομένους ἥτοι χριόμενους
πρῶτον τῷ ἀγίῳ μύρῳ,
prosequuntur Canones: τὸ τε μέτωπον, καὶ τοὺς ὀφθαλμούς,
καὶ τὰς ῥίνας, καὶ τὸ στόμα, καὶ τὰ ὦτα, καὶ σφραγίζοντες
αὐτοὺς λέγομεν· σφραγὶς δωρεᾶς Πνεύματος ἁγίου.

7) expectes: Τεσσαρισκαιδεκατήτας, sed sic etiam in Barb.
336 (f.137v), GbVII (f.111v), et aliis.³²

²⁹ JOANNOU 53.

³⁰ JOANNOU 230.

³¹ καὶ Ναυατιανούς: om. Can. XCV.

³² cf. PARENTI N.146 (1).

155. Ὅπως χρὴ δέχεσθ(αι) τοὺς ἀπὸ αἵρέσεω(ν)
μετερχομένους ἐν τῇ ἀγίᾳ τοῦ θ(εο)ῦ
καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ.

Ἀρειανούς μὲν, καὶ Μακεδονιανούς ἡγουν
πνευματομάχους, καὶ Σαββατια(νούς),
τοὺς λέγοντ(ας) ἑαυτοὺς καθαρ(ούς), καὶ Τεσ-
σαρισκεδεκατήτας ἡγουν τετρα-
δίτας, καὶ Ἀπολιναριστάς, δεχόμεθ(α)
διδόντ(ας) λιβέλ(λ)ους, καὶ ἀναθεματίζον-
τ(ας) συν τῇ ἰδίᾳ αἵρέσει καὶ πᾶσαν ἄλ-
λην αἵρεσιν μὴ φρονοῦσαν, ὡς φρονεῖ
ἡ ἀγία τοῦ θ(εο)ῦ καθολικὴ καὶ ἀποστο-
λικὴ ἐκκλησία, σφραγιζομένους
ἥτοι χριόμενους τῷ ἀγίῳ μύρῳ, προ-
ηγούμενως μέντοι χρὴ, ἡ νίκα
μέλλουσιν προ(σ)άγεσθαι τῇ ὀρθῇ πί-
στει, νηστεύειν αὐτοὺς ἡμέρας δέκα
ἢ δεκατέντε, καὶ σχολάζειν ταῖς ἐυχ(αῖς)
πρῶτ(ι) καὶ δεύτ(η)ς, μανθάνοντ(ας) ψαλμ(ούς)
καὶ κατηχουμένους, καὶ τότε ἀξιούντ(αι)
ταύτ(ης) τ(ῆς) ὀρθοδόξου πίστεως. Ἦσθησι δὲ
αὐτ(ούς) ὁ ἱερεὺς ἔμπο(σθεν) τ(ῆς)/
ἀγίας κολυμβήθ(ρας),
καὶ λέγει αὐτοῖς ταῦτα·/

/113v/

Εἴπατε· Ἀνάθεμα
τῷδε, καὶ τοῖς δόγμασιν αὐτοῦ, καὶ τοῖς
εὐδοκοῦσιν αὐτῷ, καὶ τοῖς φρονοῦσιν τὰ αὐτοῦ,
ἀποτάσσωμαι γὰρ αὐτῷ καὶ παντὶ
αἵρετικῷ δόγματι, καὶ πιστεύω εἰς τ(ὴν) ἀγία(ν)
καὶ ὁμοούσι(ον) Τριάδα κατὰ τ(ὴν) ἔκθεσιν τ(ῶν)
ἀγίων Π(ατέ)ρων, τ(ῶν) ὀρθομησάντ(ων) τ(ὸν) λόγ(ον)
τ(ῆς) ἀληθείας·/

/114r/

Καὶ ἀποκρίνεται αὐτῷ
προσέκαστα ὁ μετερχόμε(ενος), καὶ λοιπὸ(ν)
ἐπάγει ὁ ἱερεὺς καὶ λέγει τρίτον·/

Πιστεύ-
εις εἰς τὴν ἀγίαν καὶ ὁμοούσιον Τριάδα;

Καὶ ὑπακούει ὁ μετερχόμε(ενος)·/

Πιστεύω·/

Ἐ-
ὰν δὲ μὴ οἶδεν λαλῆσαι ὁ ἀνάδοχος
τοῦ μετερχομένου. Ὁ ἱερεὺς ἔχων τὴ(ν)
χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, ποιεῖ
τὴν εὐχὴν ταύτην·/

156. Oratio reconciliationis.

= ARRANZ, *Convertis*, 55 (C I:1)
+ GOAR 695; JACOB, *Len.*, N.156; STASSI N.220; PASSARELLI
247.4; PARENTI N.146.10.

9)-14) Jo 10,16.

12) Expectes ἀκούσουσιν.

157. Oratio ad chrismationem.

= ARRANZ, *Convertis*, 55 (C I:2);
+ GOAR 695; JACOB, *Len.*, N.157; STASSI N.221; PASSARELLI
247.5-7; PARENTI N.146.11-147.3.

1 156. Εὐχ(ή).

3 Ὁ θε(ο)ς ὁ Σ(ωτ)ῆρ ἡμῶν, ὁ βουλόμενος πάντ(ας)
4 ἀν(θρώπ)ους σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν
5 ἐλθεῖν ἀληθείας, πρόσδεξαι τὸν δοῦ- /114v/
6 λον σου τόνδε τὸν μόλις ἀνανίσαν-
7 τα ἐκ τῆς πλάνης, καὶ ἐπὶ ποθῆ-
8 σαντα εἰς τὴν ἐπίγνωσιν ἐλθεῖν τ(ῆς)
9 σῆς ἀληθείας. Σὺ γὰρ εἶπας Κ(ύρι)ε. Καὶ
10 ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἐστὶν ἐκ
11 τῆς αὐλῆς ταύτης, κακεῖ ναμε-
12 δεῖ ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκού-
13 σωσιν, καὶ γενήσεται μία ποιμνὴ
14 εἰς ποιμῆν, ποιμανὸν αὐτὸν ἐν τῇ
15 δόξῃ τῆς εἰς σέ ἀληθοῦς ἐπιγνώσε-
16 ως κατὰ τὴν ἔκθεσιν τῶν ἁγίων
17 καὶ ἐνδόξων ἀποστόλων, καὶ κατα-
18 ξίωσον αὐτὸν τῆς σφραγίδος τοῦ
19 θείου μύρου, καὶ τῆς τοῦ ἁγίου σου
20 Πν(εύματος) ἐπιφυττήσεως, καὶ τῆς μεταλή-
21 ψews τοῦ θείου σώματος καὶ αἵματος(ς)
22 τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου, καὶ ἀνάδειξον αὐτὸν τέ- /115r/
23 λειον δοῦλον σου. ἵνα τῆς ποιμνῆς
24 σου συγκαταριθμῇ καὶ αὐτὸς εἰς
25 δόξαν καὶ ἔπαινον τῆς μεγαλοσύ-
26 νης σου. Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, κ(αὶ)
27 ἡ δύναμις, καὶ ἡ δό(ξα), τοῦ Π(ατ)ρ(ὸ)ς, κ(αὶ) τοῦ.

29 157. Καὶ χρίει τῷ μύρῳ αὐτὸν καθάπερ κ(αὶ)
30 τοὺς νεοφωτίστους, καὶ μετὰ τοῦ-
31 το πάλιν ἐπεύχεται οὕτως.

33 Κ(ύρι)ε ὁ θε(ο)ς ἡμῶν, ὁ καταξιώσας τέλειον ἀ-
34 ναδεῖξαι τὸν δοῦλον σου τόνδε διὰ
35 τῆς εἰς σέ ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ τῆς
36 σφραγίδος τοῦ μύρου τοῦ ἁγίου. σύ,
37 Δέσποτα τῶν ἀπάντων, τὴν εἰς σέ
38 ἀληθεῖ πίστιν ἐν αὐτῷ διατήρησον.
39 αὐξων αὐτὸν ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ
40 πᾶσι τοῖς παρὰ σου χαρίσμασι κατ(α-)
41 κοσμῶν. Ὅτι ἡλλόγηται, καὶ δεδ(ό)ξασται
42 τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπές.

44 Εὐθ(ὺς) κοινωνεῖ, κ(αὶ) λαμβάνει παραγγε-
45 λείας, τὰς ἐπτά ἡμ(έρας) ἐκείνας κρέας μ(ὴ)
46 φαγεῖν, μὴ νίψασθαι τὴν ὄψιν, ἀλλὰ
47 καθὼς οἱ βαπτίζομενοι, οὕτως διατ(ε)-
48 λεῖν τὰς ἐπτά ἡμέρας, καὶ τῇ ὁγδό(ῃ)
49 ἡμέρᾳ ἀπολούσασθαι.

158. Oratio Reconciltationis apostatarum.

= ARRANZ, *Diataxis* 301 (D3);
+ GOAR, 690; DMITR. II, 47 (S59); ER 475; EV 594; FRČEK I,
705; STASSI N.231.

MZ', in marg. ext.

7) μάλιστα: λ duplex in Sev.

53) Ἐκφ. in marg. int.

MZ' 1
2
3

158. Εὐχ(ή) ἐπὶ χριστιανῶ ὑπαχθέντι ἔθνι-
κῇ πλάνῃ, ἐπιστρέψαντι(ι) δὲ ἐξ αὐτῆς
κ(αὶ) τῇ ἐκκλησίᾳ προσδραμόντι.

5 Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ πάντων ποιητῆς καὶ
6 δεσπότης, ἡ πηγὴ τῆς ἀγαθότητο(ς),
7 ὁ Σ(ωτ)ήρ πάντων ἀν(θρώπων), μάλ(ι)στα πισ(τῶν),
8 ὁ μὴ παριδὼν τὸν ἀν(θρώπου)ν ἐκ τῆς τοῦ
9 διαβόλου πανουργίας εἰς βυθὸν ἀ-
10 πωλ(ε)ίας καὶ πλάνης καταχθέντα,
11 ἀλλὰ διὰ τῆς τοῦ σ(ωτη)ρίου ἐνανθρωπί-
12 σεως τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ καὶ θ(εο)ῦ
13 ἡμῶν, τοῦτον ἀναζητήσας καὶ σώ-
14 σας, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἐπαναγών· αὐ-
15 τὸς Δέσποτα φιλάν(θρώπου)ε, καὶ τὰ νῦν ἐ-
16 πίβλεψον ἐπὶ τὸν δοῦλον σου τοῦτο(ν),
17 πρόβατον τῆς λογικῆς ποιμνῆς
18 τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου ὑπάρχοντα, ὃν ἐλυτρώ-
19 σω τῆς αἰχμαλοσίας τῶν ἀθέων
20 ἐχθρῶν· μεθ' ὧν ἀγνοία παιδικῇ, καὶ
21 βία τυραννικῇ τὰ ἐκείνων ἔθῃ με-
22 τήρχετο, καὶ καταξίωσας αὐτὸν
23 πάλιν τῆς τοῦ λαοῦ σου πολιτείας
24 συνενοθῆναι· κατάλαμψον αὐτοῦ
25 τὴν διάνοιαν τῷ ἁγίῳ σου Πν(εύματ)ι, ὥστε
26 τὸν ἀποκείμενον τῇ ψυχῇ αὐτοῦ
27 σπληνθῆρα τοῦ σωτηριώδους βα-
28 πτισματος ταῖς αὔραις τῆς σῆς
29 χάριτος ἀναρ(ρ)ιπισθῆναι εἰς φλό-
30 γα πν(ευματ)ικὴν, καὶ νοητῶς ἐξαφθῆ-
31 ναι ἐν αὐτῷ, καὶ τὴν τοῦ θείου
32 Πν(εύματος) σφραγίδα ἐκτυπώτερον
33 ἐπιφαίνεσθαι αὐτῷ, ἐντυπῶν
34 ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ τοῖς λογισμοῖς
35 αὐτοῦ διὰ τῆς σημειώσεως τοῦ Χ(ριστο)ῦ
36 σου, τὴν εἰς σὲ ἐλπίδα καὶ τῆς
37 ἀληθείας ἀπίγνωσιν· ἵνα γινώσκῃ,
38 καὶ προσκυνῇ σὲ τὸν μόνον ἀληθι-
39 νὸν θ(εὸ)ν καὶ Π(ατέ)ρα, καὶ τὸν μονογε-
40 νῇ σου Υἱὸν τὸν Κ(ύριον) ἡμῶν/
41 Ἰ(ησοῦ)ν Χ(ριστό)ν, καὶ
42 τὸ ἅγιον σου Πν(εύμ)α, ἐν τῇ ἀγίᾳ σου κα-
43 θολικῇ καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλη-
44 σίᾳ, καὶ πάσης ἐθνικῆς ἀθεό-
45 τητος συνήθειαν ἀπόστησον ἀ-
46 π' αὐτοῦ, κατεύθυνον αὐτὸν ἐν
47 ταῖς ἐντολαῖς σου, καὶ τοῖς προ-
48 στάγμασίν σου πολιτρεύεσθαι, καὶ
49 τῆς τῶν θείων σου μυστηρίων ἀ-
50 κατακρίτως καταξίωσον μετα-
51 λίψεως, καὶ ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ
52 τῆς ἐπου(ρα)νίου σου βασιλείας ἀξι-
53 ωθῆναι· Ὅτι σὺ εἶ ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, θ(εὸ)ς Ἐκφ(ώνησις).
54 τοῦ ἐλεεῖν, καὶ σώζειν, καὶ σοὶ τῇ(ν) δ(όξαν).

/116r/

/116v/

/117r/

159. Oratio pro poenitentiam agentibus.

+ GOAR 536; ALMAZOV, *Ispoved'* Pril.1, 21,65; ALMAZOV, *Ispoved'* Pril.2, 42; ER 206; EV 224; FRČEK II, 513; JACOB, *Len.*, N.194; JACOB, *Mess.*, N.15.6; Stassi N.307; PASSARELLI N.184; RUGGERI, *Gb XI.*, N.19.11; PARENTI N.201.

MH', in marg.ext.

11) συνήθει: συνήθη, Sev.

20) 'Εκφ. in marg. ext.

160. Oratio super eos, qui confessi sunt.

+ GOAR 537; ALMAZOV, *Ispoved'* Pril.1, 13,20,66; ALMAZOV, *Ispoved'* Pril.2, 45; ER 207; FRČEK II, 519; JACOB, *Len.*, N.195; JACOB, *Mess.*, N.15.5; Stassi N.308; PASSARELLI N.185; RUGGERI, *Gb XI.*, N.19.12; PARENTI N.202.

M0', in marg. ext.

35) 'Εκφ. in marg. int.

161. Oratio super proclive iurantes.

+ GOAR 534; ALMAZOV, *Ispoved'* Pril.2, 54; ER 334; EV 228; FRČEK I, 707; Stassi N.309; PASSARELLI N.209; RUGGERI, *Gb XI.*, N.19.13; PARENTI N.203. cf. CONYBEARE 227.

N', in marg. ext.

49) κρύφια: κρίφια, Sev.

53) 'Εκφ. in marg. ext.

orat. super poenit.

Mπ 1 159. Εὐχ(ή) ἐπὶ μετανοούντων.

2
3 Ὁ θεός, ὁ Σ(ωτ)ήρ ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ Προφήτου
4 σου Νάθαν μετανοήσαντι τῷ Δα(υΐ)δ,
5 ἐπὶ τοῖς ἰδίοις πλημμελήμασιν ἄ-
6 φεσιν δωρησάμενος, καὶ τοῦ Μα-
7 ανσῆ τὴν ἐπὶ μετανοίᾳ προσευ-
8 χὴν δεξάμενος· αὐτὸς καὶ τὸν δοῦ-
9 λον σου τόνδε τὸν μετανοοῦντα,
10 ἐν τοῖς ἰδίοις παραπτώμασιν, πρό(σ)-
11 δεξαι τῇ συνήθει φιναν(θρωπ)ίᾳ, πα-
12 ρορῶν τὰ αὐτῷ πλημμεληθέντα.
13 Σὺ γὰρ εἶ, Κ(ύρι)ε, ὁ καὶ εὐδομηκοντάκισ
14 ἐπτα ἀφιέναι κελεύσας τοῖς περι-
15 πίπτουσιν ἁμαρτίαις, ὅτι ὡς ἡ
16 μεγαλοσύνη σου, οὕτως καὶ τὸ ἔλε-
17 ὸς σου, καὶ σὺ ὁ θεός τῶν μετανοοῦντων(ν)
18 μετανοῶν ἐν πάσαις ταῖς ἀδικίαις
19 ἡμῶν. Ὅτι σὺ εἶ ὁ θεός ἡμῶν, καὶ
20 σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπωμεν τῷ. /117v/

'Εκφ(ώνησις). /118r/

Mθ 22 160. Εὐχὴ ἐπὶ ἐξομολογουμένῳ(ν).

23
24 Κ(ύρι)ε ὁ θεός ἡμῶν, ὁ τῷ Πέτρῳ καὶ τῇ Πόρ-
25 νῇ διὰ δακρύων ἄφεσιν ἁμαρτιῶ(ν)
26 δωρησάμενος, καὶ τὸν Τελώνην τὰ
27 οἰκεῖα ἐπιγνῶντα πταίσματα δι-
28 καιῶσας, πρόσδεξαι καὶ τὴν ἐξο-
29 μολόγησιν τοῦ δοῦλου σου τοῦδε,
30 καὶ εἴ τι πεπλημμέληται αὐτῷ ἐ-
31 κούσιον, ἢ ἀκούσιον ἁμάρτημα,
32 ἐν λόγῳ ἢ ἔργῳ, ἢ κατὰ διανοίαν,
33 ὡς ἀγαθὸς παρίδε· σὺ γὰρ μόνος
34 ἐξουσίαν ἔχεις ἀφιέναι ἁμαρτί(ας).
35 Ὅτι θεός ἐλέους καὶ οἰκτιρμῶν/
36 ὑπέρχ(εις). 'Εκφ(ώνησις).

H 38 161. Εὐχ(ή) ἐπὶ τῶν προπετῶς ὁμνυόντ(ων).

39
40 Ὁ θεός, ὁ τῆς ἀν(θρώπ)ων φύσεως τὸ εὐάλω-
41 τον, καὶ ἀσθενὲς ἐπιστάμενος, καὶ
42 τοὺς τῶν ἐννοιῶν ἡμῶν διαλογι-
43 σμούς σαφῶς ἐπιγινώσκων, τὰς
44 ἐκ προπετείας ἡμῶν γινομένας
45 ἐνθυμήσεις, ἀμνησίκακος ὧν
46 παριδεῖν καταξίωσον, καὶ τῷ
47 προλήψει ὅρκου συσχεθέντι συγχώ-
48 ρησον· σὺ γὰρ μόνος ἐπίστασαι τὰ
49 κρύφια τῶν καρδιῶν ἡμῶν, διὸ
50 δεόμεθά σου, συγγνώμην αὐτῷ καὶ
51 ἡμῶν διὰ τὴν σὴν ἄρρητον ἀγαθό-
52 τητα παράσχου. Ὅτι ἡλόγητ(αί)
53 σου τὸ ὄνομα, δεδόξασταί σου ἡ βα(σιλεία). /118v/

'Εκφ(ώνησις).

162. Oratio super ab epitimia solvandos.

= ALMAZOV, *Ispoved'* Pril.2, 51.
+ GOAR 534; ER 333; DMITR. II, 58 (S59); EV 224; JACOB, *Mess.*, N.37.2; Stassi N.302; PASSARELLI N.210.

- 11) κηρύξει; κηρύξει, Sev.
12) ὀλοθρεύση: ὀλοθρεύσει, Sev.

21) Ἐκφ. in marg. int.

163. Oratio super fratrem in illusionem passum.

+ GOAR 529,703; ER 332; EV 231; JACOB, *Mess.*, N.21; PASSARELLI N.188; RUGGERI, *Gb XI.*, N.19.8; PARENTI N.237.

NB', in marg. ext.

24) titulus orationis in marg. superiori.

- 26) ἀμόλυντε: ἀμόλυνται, Sev.
27) κάθαρην: κάθαριν, Sev.

32) ἀνανήψας: ἀνανίψας, Sev.

NA' 1 162. Εὐχ(ή) ἐπὶ τῶν ὑπὸ ἐπιτιμίῳ ἢ λό-
2 γῳ ἑαυτοῦς δεσμευσάντων.

4 Εὐσπλαγχνε, ἀγαθὲ καὶ φιλάν(θρωπ)ε Κ(ύρι)ε,
5 ὁ διὰ τοὺς σουσ οἰρκτιρμοὺς ἔξαπο-
6 στείλας τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν εἰς τὸ(ν)
7 κόσμον, ἵνα διαρρίξῃ τὸ καθ' ἡμῶ(ν)
8 τῶν πλημελλημάτων χειρόγρα-
9 φον, καὶ λύσει τὰ δεσμὰ τῶν ὑπὸ τ(ῆς)
10 αμαρτίας πεπεδημένων, καὶ
11 κηρύξῃ αἰχμαλώτοις ἄφεσιν, καὶ
12 ὀλοθρεύσῃ τοῦ θανάτου τὸ κέντρ(ον).
13 Σὺ Δέσποτα καὶ τὸν παρόντα δοῦλόν
14 σου τῇ σῇ ἀγαθότητι ἐλευθέρωσον
15 τοῦ ἐπικοιμένου ζυγοῦ, καὶ ἄνεξ
16 αὐτῷ τὸν ἐπιτεθέντα δεσμόν, καὶ
17 δώρησαι αὐτῷ ἀναμαρτήτως ἐν
18 παντὶ καιρῷ μετὰ παρρησίας
19 καθαρῷ συνειδῶτι προσιέναι τῇ
20 σῇ μεγαλειότητι, καὶ αἰτεῖσθαι πα-
21 ρα σοῦ πλούσια τὰ ἐλέη σου. Ὅτι Ἐκφ(ώνησις).
22 φιλάν(θρωπ)ος κ(αὶ) οἰκτῆρμων ὑπάρχεις.

/119r/

NB' 24 163. Εὐχ(ή) ἐπὶ ἐνυπνιαζομένω(ν) ἀδε(λφῶν).

25
26 Πολυεύσπλαγχνε Κ(ύρι)ε, ἀκήρατε, ἀ-
27 μόλυντε, μόνε ἀναμάρτητε, κά-
28 θαρην τὸν δοῦλόν σου τόνδε ἀπὸ π(αν)-
29 τὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πν(εύματο)ς, καὶ
30 ἄσπιλον ἀνάδειξον διὰ τῆς χάριτο(ς)
31 τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου, καὶ ἀγίασον τῇ ἐπιφοιτή-
32 σει τοῦ ἁγίου σου Πν(εύματο)ς, ἵνα ἀνανήψας
33 ἐκ τῆς ὁμίχλης τῶν ἀκαθάρτ(ων)
34 φαντασιῶν τοῦ διαβόλου, καὶ παν-
35 τὸς πειρασμοῦ, καταξιωθῇ ἐν κα-
36 θαρῷ συνειδῶτι προσελθεῖν, καὶ ἀ-
37 πογεύσασθαι τῶν φρικτῶν καὶ
38 φοβερῶν σου μυστηρίων. Ἐκφ(ώνησις).
39 Ὅτι σὺ εἶ ὁ εὐλογῶν, κ(αὶ) ἀγιάζων/
40 τὰ σύμπ(αντα).

/119v/

164. Oratio super spiritibus malignis vexatos.

- GOAR 581; ER 363; EV 152; JACOB, *Len.*, N.224; JACOB, *Mess.*, N.17.3; STASSI N.312; PARENTI N.206. cf. STRITTMATTER, *Exorzismus*, 175 N.4 cum conspectu MSS ad orationem.

NA', in marg. ext.

165. Oratio super domos vexatos.

- GOAR 569; ER 349; JACOB, *Mess.*, N.17.4; PARENTI N.257. cf. STRITTMATTER, *Exorzismus*, 174 N.1 cum conspectu MSS ad orationem.

NE', in marg. ext.

or. pro spirit. mal. vexatis

NA' 1
2

164. Εὐχ(ή) ἐπὶ χειμαζομένων ὑπὸ
πνευμάτων ἀκαθάρτων.

4 Ὁ θ(εὸς) ὁ αἰώνιος, ὁ λυτρωσάμενος ἐκ
5 τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ διαβόλου
6 τὸ γένος τῶν ἀν(θρώπων), βῦσαι καὶ
7 τοὺς δούλους σου τούτους <ἀπὸ> πάσης ἐνερ-
8 γείας πν(ευμάτων) ἀκαθάρτων. ἐπίτα-
9 ξον τοῖς πονηροῖς καὶ ἀκατάρτοις)
10 δαίμοσιν, ἀποστήναι τῶν ψυχῶν
11 καὶ τῶν σωμάτων τῶν δούλων σου,
12 καὶ μὴ ἐμμένειν, μὴ δὲ ἐγκρύπτε-
13 σθαι ἐν αὐτοῖς. φυγαδευθεῖσαν
14 τῷ ὀνόματί σου Υἱοῦ, καὶ τοῦ ζωο-
15 ποιοῦ Πν(εύματος), ἀπὸ τοῦ πλάσμα-
16 τος τῶν χειρῶν σου. ἵνα καθαρι-
17 σθέντες ἀπὸ πάσης διαβολικῆς
18 ἐπιβουλῆς, ὁσίως καὶ δικαίως, καὶ
19 εὐσεβῶς ζήσωσιν ἀξιούμενοι
20 τῶν ἀχράντων μυστηρίων τοῦ μο-
21 νογενοῦς σου Υἱοῦ, καὶ θ(εο)ῦ ἡμῶν, με-
22 θ' οὐ εὐλογητὸς εἶ καὶ δεδοξαζόμενος),
23 σὺν τῷ παναγίῳ, καὶ ἀγαθῷ, καὶ ζωο-
24 ποιῷ σου Πν(εύματι), νῦν, καὶ αἰεὶ, καὶ εἰς.

/120r/

/120v/

NE' 26
27
28

165. Εὐχ(ή) ἐπὶ οἰκείας περιειργασμένης),/
ἢ ἄλλω(ς)
πῶς ὀχλουμένης) ὑπὸ πν(ευμάτων) ἀκαθάρτων).

30 Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸς) τῆς σ(ωτη)ρίας ἡμῶν,/
31 ὁ Υ(ιὸς) τοῦ θ(εο)ῦ
32 τοῦ ζῶντος, ὁ τῶν χερουβὶμ ἑ-
33 ποχος, καὶ τῶν σεραφὶμ ἡνίοχος),
34 ὁ ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς, καὶ ἐ-
35 ξουσίας, καὶ δυνάμεως, καὶ κυρι-
36 οτήτος. σὺ εἶ ὁ μέγας καὶ φοβερός
37 ἐπὶ πάντα τοὺς περικύκλω σου.
38 σὺ εἶ ὁ στήσας τὸν οὐ(ρα)νὸν ὥσεί καμά-
39 ραν. σὺ εἶ ὁ ποιήσας τὴν γῆν ἐν τῇ
40 ἰσχύϊ σου τῇ μεγάλῃ, καὶ ἀνορθώσας)
41 τὴν οἰκουμένην ἐν τῇ σοφίᾳ σου,
42 ὁ σείων τὴν ὑπ' οὐ(ρα)νὸν ἐκ θεμελίων,
43 οἱ δὲ στύλοι αὐτῆς πεπήγασιν, ὁ λέ-
44 γων τῷ ἡλίῳ, καὶ οὐκ ἀνατέλει, κα-
45 τὰ δὲ ἀστέρων κατασφραγίζων, ὁ
46 ἀπειλῶν τῇ θαλάσῃ, καὶ ξηραίνων)
47 αὐτήν. οὐ ὁ θυμὸς τῇκει ὄρη, καὶ
48 πέτραι διεθρύβησαν ἀπὸ σοῦ. πύ-
49 λας χαλκᾶς συνέτριψας, καὶ μο-
50 χλοὺς σιδηροὺς συνέλασας, τὸν ἰ-
51 σχυρὸν ἔδησας, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ
52 διήρπασας. τὸν τύραννον τῷ Στ(αυ)ρῷ
53 σου κατέβαλες ἐνανθρωπίσεως
54 σου εἴλκυσας, καὶ δεσμοῖς αὐτὸν
55 ζόφου ταρταρώσας, συνέδησας.
56 αὐτὸς οὖν Κ(ύρι)ε, ἡ ἀσφάλεια τῶν εἰς σὲ

/121r/

/121v/

18) σοφήσας: σεφήσας, Sev.

1 τὴν ἐλπίδα τιθεμένων, τὸ ὄχυ-
 2 ρὸν τεῖχος τῶν εἰς σέ πιστευόντων,
 3 ἀπόστησον, φυγάδευσον, καὶ ἀπέ-
 4 λασον πᾶσαν διαβολικὴν ἐνέργει-
 5 αν, πᾶσαν ἐπιβουλήν ἐναντίας καὶ
 6 ἀντικειμένης δυνάμεως ἀπὸ
 7 τῆς στέγης ταύτης, καὶ τῶν πε-
 8 ριεχομένων ὑπ' αὐτῆς, τὴν σημεί-
 9 ωσιν τοῦ φοβεροῦ κατὰ δαιμόνων(ν)
 10 τροπαίου τοῦ Στ(αυρο)ῦ σου φοροῦντ(ας),
 11 καὶ ἐπικεκλημένους τὸ ὄνομά σου τὸ
 12 ἀγαθόν. Ναὶ Κ(ύρι)ε, ὁ τὸν λεγεῶνα τῶν
 13 δαιμόνων ἀποδιόξας, τῷ κω-
 14 φῷ καὶ ἀλάλῳ καὶ ἀκαθάρτῳ πν(εύμα)τι,
 15 τὴν ἐκ τοῦ κεκρατημένου ὑπ' αὐ-
 16 τοῦ ἀν(θρώπου) ἐξοδὸν, ἀνεπίστροφον ἐπι-
 17 τάξας· ὁ τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκό-
 18 σιν σοφήσας· ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖ(ν)
 19 ἐξουσίαν πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ
 20 σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύ-
 21 ναμιν τοῦ ἐχθροῦ· αὐτὸς Δεσποτα
 22 πάσης βλάβης καὶ ἐπιρείας ἀνω-
 23 τέρους πάντας τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ
 24 τούτῳ διαφύλαξον, βυόμενος αὐ-
 25 τοὺς ἀπὸ φόβου νυκτερινοῦ, ἀπὸ
 26 βέλους πετομένου ἡμέρας, ἀπὸ
 27 πράγματος ἐν σκότει διαπορευ-
 28 ομένου, ἀπὸ συμπτώματος καὶ
 29 δαιμονίου μεσημβρινοῦ, ἵνα τ(ῆς)
 30 σῆς οἱ σοὶ δοῦλοι, καὶ αἱ σαὶ δουλί-
 31 δες, καὶ τὰ σὰ νήπια ἀπολαύσαν-
 32 τες βοηθείας, καὶ ἀγγελικῷ στρα-
 33 τοπέδῳ φρουρούμενοι, ὥς εἰς
 34 ἅπαντες ἐν ὁμονοίᾳ ψάλλωσιν πί-
 35 στεως· Κ(ύρι)οις ἐμοὶ βοηθός, καὶ οὐ φο-
 36 βηθήσομαι, τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος;
 37 καὶ πάλιν· οὐ φοβηθήσομαι κακά,
 38 ὅτι σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ· σὺ γὰρ θ(εο)ς κρα-
 39 ταιός, ἰσχυρός, ἐξουσιαστής, ἄρχων
 40 εἰρήνης, Π(ατ)ὴρ τοῦ μέλλοντων αἰώ-
 41 νος, καὶ ἡ βασιλεία σου βασιλεία
 42 αἰώνιος, καὶ σοῦ μόνου ἐστὶν ἡ δόξα,
 43 καὶ ἡ τιμή, καὶ τὸ κράτος, σὺν τῷ ἁ-
 44 νάρχῳ σου Π(ατ)ρί, καὶ τῷ ἁγίῳ, καὶ ζω(οποιῷ).

/122r/

/122v/

/123r/

166. Oratio ad navis bene navigandum.

+ DMITR. II, 413 (S68), 472 (Met. S. Sepulchri C.pol. 8) i.e. DE MEESTER, *Rituale*, 352); JACOB, *Mess.*, N.19.1;

1) κατορκόν: sic in Sev, an κατορθών?

NZ' in marg. int.

11)'Εκφ. in marg. int.

167. Oratio super navem navigaturam.³³

+ GOAR 684; ER 468; JACOB, *Mess.*, N.19.2; PARENTI N.193.

24) πανταχοῦ: πανταχί, Sev.

³³ Oratio existet in duabus redactionibus cum Incipit identico;

a) redactio brevior:

Δέσποτα Κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ καταξιώσας συμλεῦσαι τοῖς Μαθηταῖς/...../ κυβερνήτης αὐτοῖς πανταχί γινόμενος, cum ekphonesi variabili in MSS = lineae 15)-24), cf. PARENTI N.181.3 (Barb. 336, f. 184v); EBE f.174r; STASSI N.294 (GbI f.127v); JACOB, *Len.*, N.199 (Len. 226, f.118v).

b) redactio longior ut in Sev.: cf. PARENTI N.193; Gb IV, f.117v.

NZ'1

166. Εὐχ(ή) εἰς κατορκὸν πλοίου.

2
3 Κ(ύρι)ε ὁ θε(ο)ς ἡμῶν, ὁ διδοὺς ἐν θαλάσῃ ὁδὸ(ν),
4 καὶ ἐν ὕδασι νῆας ἰσχυροῖς τρίβον σ(ωτη)ρί-
5 ας, ὁ διὰ ξύλου εὐτελοῦς κυβερνῶ(ν)
6 πάντας· αὐτός, Δέσποτα, συμπλευ-
7 σον τοῖς δούλοις σου, καὶ χάρισαι
8 αὐτοῖς λιμένα σ(ωτη)ρίας, καὶ ἐλπίδα
9 πίστεως, ὁδηγῶν αὐτοὺς τῷ σημεί-
10 ω τοῦ σ(α)υροῦ σου. Σὺ γὰρ εἶ ὁ θε(ο)ς ἡμῶ(ν),
11 θε(ο)ς τοῦ ἐλεεῖν, καὶ σῶζειν, καὶ σοὶ τή(ν). 'Εκφ(ώνησις).

13 167. Εὐχ(ή) ἐπὶ πλοίου μέλλοντος πλεῖν.

15 Δέσποτα Κ(ύρι)ε ὁ θε(ο)ς ἡμῶν, ὁ καταξιώσ(ας)
16 συμλεῦσαι τοῖς Μαθηταῖς καὶ
17 Ἀποστόλοις σου, καὶ ἐπιτιμήσας
18 τῷ λαιλάπῃ τῶν ἀνέμων, καὶ τῇς
19 θαλάσσης γαληνιᾶν τὰ κύματα κε-
20 λεύσας, συμπλευσον καὶ τοῖς ἐκδη-
21 μούσιν ἐν τῷ πλοίῳ τούτῳ, πάντα
22 ἐναντίον ἀνεμον καταπαύων· δι-
23 ἐγειρων δὲ τοὺς ἐπιτηδεῖους, κυβερ-
24 νήτης αὐτοῖς πανταχοῦ γινόμενος,
25 καὶ πᾶσαν πειρατηρίων βουλήν ἐξ' αὐ-
26 τῶν ἀποστρέψων, χαίροντας δὲ
27 χαίρουσιν ἀποκατάστησον, καὶ ὑγι-
28 αίνοντας ὑγιαίνουσιν ἡμῖν ἐπανελ-
29 θεῖν πράττοντας εἰς πάντα τὰ ἐ-
30 πιτηδεύόμενα παρ' αὐτῶν, χάρι(ν)
31 τὴν σὴν δωρούμενος ἐν πᾶσιν τ(οῖς)
32 ἔργοις αὐτῶν, σ(ωτη)ρίος καὶ εὐδίου λιμ(ήν) /123v/
33 τοῖς πλωτήρσι, καὶ τῷ πλοίῳ εὐρι-
34 σκόμενος. Ὅτι παρὰ σοὶ ἐστὶν ἡ σ(ωτη)ρία
35 πάντων ἡμῶν, Χ(ριστ)ὲ ὁ θε(ο)ς, καὶ σοὶ τὴν δόξ(αν).

/124r/

MESONYKTIKON

168. Oratio mediae noctis prima.

+ DMITR. II, 62 (S59), JACOB, *Len.*, N.70; DUNCAN 94; STASSI N.45; ARRANZ, *Heures*, 31 (Barb. 336); PARENTI N.65.

17) Έκφ. in marg. ext.

169. Oratio mediae noctis secunda.

+ DMITR. II, 63 (S59), JACOB, *Len.*, N.71; DUNCAN 94; STASSI N.46; ARRANZ, *Heures*, 32 (Barb. 336); PARENTI N.66.

27) Έμβαλε: Έμβαλαι, Sev.

30) Έκφ. in marg. ext.

170. Oratio mediae noctis tertia.

+ DMITR. II, 63 (S59), JACOB, *Len.*, N.72; DUNCAN 94; STASSI N.47; ARRANZ, *Heures*, 32 (Barb. 336); PARENTI N.67.

46) Έκφ. in marg. ext.

1 168. Εὐχ(ή) μεσονυκτινὴ α'.

3 Κ(ύρι)ε ὁ θε(ο)ς ἡμῶν, ὁ διὰ/
 4 Πν(εύματο)ς ἁγίου τῷ Δα(υὶ)δ χο-
 5 ρηγῆσας πρὸς ἡμετέραν ὑποτύπω-
 6 σιν ψάλλειν ἐν ταύτῃ τῇ ὥρᾳ, καὶ λέ-
 7 γειν· μεσονύκτιον ἐξεγειρόμην τοῦ
 8 ἔξομολογεῖσθαί σοι ἐπὶ τὰ κρίματα
 9 τῆς δικαιοσύνης σου, ἰκάνωσον ἡ-
 10 μᾶς τοῦ ἐξομολογεῖσθαί σοι ἐν ὅλῃ
 11 καρδίᾳ ἡμῶν, ἐπίσκεψαι ἐν ἐλέει καὶ
 12 οἰκτιρμοῖς τὴν ταπείνωσιν ἡμ(ῶν)
 13 πιστοῦς καὶ φρονήμους οἰκονόμους,
 14 καὶ ἡμᾶς ἀνάδειξον ἐν τῇ φοβερᾷ
 15 ἡμέρᾳ τῆς ἐξετάσεώς σου, πρεσβεῖαις
 16 τῆς ἁγίας τ(ῆς) θε(οτό)κου, καὶ πάντων τῶν
 17 ἁγίων σου. Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα. /124v/ Έκφ(ώνησις).

19 169. Εὐχ(ή) μεσονυκτινὴ β'.

21 Καὶ νῦν ἐπὶ τὸ μέσον τῆς νυκτὸς κα-
 22 ταντήσαντες, Κ(ύρι)ε, τὰς κατὰ δύνα-
 23 μιν εὐχαριστίας σοι προσφέρομεν, καὶ
 24 δεόμεθα σου· τὸν δωρηθέντα ταῖς
 25 καρδίαις ἡμῶν τῆς γνώσεώς σου θη-
 26 σαυρὸν ἀνεξάλειπτον διαφύλαξο(ν).
 27 Έμβαλε εἰς τὸ στόμα ἡμῶν τὸν τῆς
 28 σοφίας σου λόγον, καὶ βῦσαι ἡμᾶς ἀ-
 29 πὸ παντὸς πράγματος ἐν σκότει
 30 διαπορευόμενου. Ὅτι σὸν τὸ κράτο(ς). Έκφ(ώνησις).

32 170. Εὐχ(ή) μεσονυκτινὴ γ'.

34 Ὁ θε(ο)ς, ὁ θε(ο)ς ἡμῶν, ὁ Π(ατ)ῆρ τῶν αἰώνων, ὁ
 35 μήτε ἀρχὴν, μήτε τέλος ἔχων, ὁ
 36 λυτρωτὴς τῶν ψυχῶν καὶ θεμελιω-
 37 τῆς τῶν φρονημάτων, καὶ φύλαξ
 38 τῶν καρδιῶν ἡμῶν, ὁ διὰ τῶν κτι-
 39 σμάτων σου ὑποδείξας ἡμῖν τῆς
 40 σῆς δημιουργίας τὴν ἄφραστον δύ-
 41 ναμιν· αὐτός, Δέσποτα, καὶ κατὰ τ(ὴν)
 42 παροῦσαν ὥραν τῆς νυκτὸς πρό(σ)-
 43 δεξαι ἡμῶν τὴν δέησιν, καὶ τὴν
 44 ἐκάστου ἐνδριαν ἀναπλήρωσον εἰς
 45 τελειότητα, καὶ ἁγίους ἡμᾶς ἀνά-
 46 δεῖξον τῆς σῆς ἀγαθότητος. Έκφ(ώνησις).
 47 Ὅτι ἡυλόγηται καὶ δεδοξασται τὸ π(άν)τιμον).

/125r/

171. Oratio mediae noctis quarta, vel dimissionis.

+ DMITR. II, 63 (S59), JACOB, *Len.*, N.73; DUNCAN 95; STASSI N.48; ARRANZ, *Heures*, 32 (Barb. 336); PARENTI N.68.

12) Έκφ. in marg. ext.

172. Oratio ad kefakolkliisiam.

+ DMITR. II, 63 (S59), JACOB, *Len.*, N.74; DUNCAN 95; STASSI N.49; ARRANZ, *Heures*, 32 (Barb. 336); PARENTI N.69.

26) Έκφ. in marg. ext.

1 171. Εὐχ(ή) μεσονυκτινὴ δ'.

3 Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ διὰ πολλὴν χρηστότη-
4 τα καὶ πληθος οἰκτηρῶν σου δω-
5 ρησάμενος ἡμῖν καὶ τὸ παρελθῶ(ν) /125v/
6 μῆκος τῆς νυκτὸς ἀνεπερέαστον
7 ἀπὸ παντὸς κακοῦ. σύ, Δέσποτα τῶ(ν)
8 ἀπάντων, δημιουργέ, δὸς ἡμῖν
9 καταντῆσαι καὶ ἐπὶ τὰς ἐωθινὰς
10 εὐχὰς, καὶ κατάλαμψον ἐν ταῖς καρ-
11 δίαῖς ἡμῶν τῷ ἀληθινῷ φωτὶ τὸ(ν)
12 τῆς γνώσεώς σου θησαυρον εἰς τὸ ποι-
13 εἶν τὸ θέλημά σου. "Οτι ἀγαθὸς κ(αὶ) φιλά(νθρωπος).

15 172. Κ(αὶ) τοῦ διακό(νου) λέγ(οντος)./
16 Τὰς κεφαλὰς <ἡμῶν> τῷ Κ(υρί)ῳ κλί(νωμεν).
17 ὁ ἱερεὺς εὐχ(εται) λέγων.

19 Σοὶ τῷ θ(ε)ῷ τῶν αἰώνων δημιουργῷ
20 καὶ πάσης κτίσεως, ἡμεῖς οἱ ἀχρεῖ-
21 οὶ δούλοι σου ἐκλίναμεν τὰς εἰς αὐτῶ(ν)
22 κεφαλὰς, καὶ δεόμεθά σου. ἐξ από-
23 στειλον τὴν εὐλογίαν σου τὴν πν(ευματ)ι-
24 κὴν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐν πάσῃ σεμνό- /126r/
25 τητι, καὶ ὑπακοῇ τῶν ἐντολῶν σου.
26 διαφύλαξον τὴν ζωὴν ἡμῶν. Έκφ(ώνησις).
27 Σὺ γὰρ εἶ ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν, θ(εὸ)ς τοῦ ἐλεεῖν, καί.

173. Oratio pro offerentibus primitias.

+ GOAR 522; ER 330; EV 495; FRČEK I, 673; JACOB, *Len.*, N.183; DUNCAN 148; STASSI N.303; PASSARELLI, N.223; RUGGERI, *Gb XI.*, N.19.1; PARENTI N.182.

174. Oratio pro offerentibus fructos novos.

+ GOAR 522; MERCATI 10, BOTTE 79 (= Barb. 336) (= Const. Ap. VIII. 40.5); JACOB, *Len.*, N.182; PASSARELLI, N.224; PARENTI N.235. cf. etiam DE MEESTER, *Rituale*, 399.

EA' in marg. ext.

1 173. Εὐχ(ή) ἐπὶ προσφερόντων ἀπαρχάς.

3 Δέσποτα Κ(ύρι)ε ὁ θε(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ τὰ σὰ ἐκ τῶ(ν)
4 σῶν προσφέρειν σοι κατὰ πρόθεσιν
5 ἐκάστου κελεύσας, καὶ τῶν αἰωνί-
6 ων σου ἀγαθῶν τὴν ἀντάμειψιν τοῦ-
7 τοις χαρίζομενος, ὁ τῆς χήρ(ας)
8 τὴν κατὰ δύναμιν προσφορὰν εὐ-
9 αρέστως δεξάμενος, προσδεξαι καὶ
10 τὰ νῦν προσκομισθέντα σοι παρὰ
11 τοῦ δούλου σου τούδε, καὶ τοῖς αἰω-
12 νίοις σου θησαυροῖς ἐναποσθέσθαι
13 ταῦτα καταξίωσον· δωρούμενος
14 αὐτῷ καὶ τῶν ἐγκοσμίων σου ἀγαθῶ(ν) /126v/
15 ἀφθόνως τὴν ἀπολαυσιν σὺν πᾶ-
16 σιν τοῖς διαφέρουσιν αὐτῷ. Ἐκφώ(νησις).
17 Ὅτι ἡυλόγηται καὶ δεδόξασται τὸ πάντ(ιμον).

3A19 174. Ἐπὶ προσφερόντων καρποὺς νέους.

20 Εὐχαριστοῦμέν σοι Κ(ύρι)ε ὁ θε(εὸ)ς, καὶ προσφέ-
21 ρομέν σοι ἀπαρχὴν καρπῶν, οὓς
22 ἔδωκας ἡμῖν εἰς μετάληψιν τελε-
23 σφορήσας διὰ τοῦ λόγου σου, ὁ κελεύ-
24 σας καρποὺς παντοδαποὺς εἰς
25 εὐφροσύνην καὶ τροφήν τ(ῶν) ἀν(θρώπ)ω(ν) .
26 καὶ παντὸς ζώου γενέσθαι· αὐτὸς καὶ
27 τοὺς καρποὺς τούτους τοὺς νέους
28 εὐλόγησον, καὶ τοῖς προσενέγκα-
29 σιν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν δώ-
30 ρησαι, ἐπὶ πᾶσιν γὰρ τούτοις ὕμνου-
31 μεν σου ὁ θε(εὸ)ς, οἷς εὐεργετεῖς ἡμᾶς /127r/
32 καθ' ἐκάστην ἐνιαυτοῦ περίοδον,
33 διὰ τοῦ Κ(υρίο)υ ἡμῶν Ἰ(ησο)υ Χ(ριστο)υ,/
34 μεθ' οὗ σοι ἡ
35 δόξα, καὶ ἡ τιμή, καὶ ἡ προσκύνησις,
36 συν τῷ παναγίῳ, καὶ ἀγαθῷ, καὶ ζω(οποιῷ).

175. Oratio pro vindemia.

+ GOAR 552; ER 339; EV 497; FRČEK I, 675; JACOB, Mess., N.20.3; PASSARELLI N.221; PARENTI N.215.

EB' in marg ext.

19) 'Εκφῶ. in marg. ext.

176. Oratio in sementium exordio.

+ GOAR 557; ER 341; JACOB, Len., N.177; JACOB, Mess., N.20.1; STASSI N.262; PASSARELLI, N.219; PARENTI N.216.

ΕΓ, in marg. ext.

orat. pro agricult.

175. <Εὐχή> εἰς ἀρχὴν τρύγης <ἀμπέλου>.

Δέσποτα παντοκράτωρ ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐ-
δοκήσας ἄμπελον κληθῆναι τὸν υἱόν σου,
τὸν μονογενῆ, τὸν κ(ύριον) ἡμῶν/
'Ι(ησοῦ)ν Χ(ριστό)ν,
καὶ τὸν καρπὸν αὐτῆς ἀθανασίας πρό-
ξενον ἀναδείξας, διὰ τῆς τοῦ Πν(εύματος) σου
χάριτος· αὐτὸς καὶ τούτον τῆς ἀμ-
πέλου τὸν καρπὸν εὐλόγησον, καὶ δὸς
πᾶσι τοῖς μεταλαμβάνουσιν ἐξ αὐ-
τοῦ τὸν ἀγιασμόν, καὶ τὴν τῆς ψυχ(ῆς)
προκοπὴν· τὸν δὲ συγκαλεσάντα
ἡμᾶς τῆς ἀληθινῆς ἀμπέλου σου
μετόχον ποιήσον διὰ παντός, καὶ
ἀνεπηρέαστον τὴν ζωὴν αὐτοῦ δι-
αφύλαξον, ταῖς αἰωνίοις σου καὶ ἀ-
ναφαιρέτοις δωρεαῖς κατακοσμή(ν).
Χάριτι, καὶ οἰκτιρμοῖς, καὶ φιλαν(θρωπ)ίᾳ.

/127v/

'Εκφῶ(νησις).

176. Εὐχ(ή) εἰς ἀρχὴν σπορίμων.

Ὁ ὢν, Δέσποτα κ(ύρι)ε ὁ θεὸς, ὁ παντοκράτωρ,
ὁ Π(ατ)ῆρ τοῦ Κ(υρίου)ν, καὶ Σ(ωτῆ)ρ(ο)ς ἡμῶν/
'Ι(ησοῦ)ν Χ(ριστοῦ), ὁ
κτίστης καὶ δημιουργὸς τῶν ἀπά(ν)-
των, ὁ ποιήσας τὴν γῆν καὶ ἀν(θρωπ)ον
ἐξ αὐτῆς, καὶ ἐξ ἀρχῆς εἰπών· Ἐξα-
γαγέτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου σπείρω(ν)
σπέρμα κατα γένος καὶ καθομοιό-
τητα, καὶ μέχρι νῦν διδούς τροφή(ν)
πᾶσιν σαρκί, ὁ ἐπιχορηγῶν σπέρμα
τῷ σπείροντι, καὶ ἄρτον εἰς βρώσιν.
ἐπάκουσον τῆς δεήσεως ἡμῶν τῶ(ν)
ἀμαρτωλῶν, καὶ ἐξαπόστειλον τ(ὴν)
παρά σου εὐλογίαν ἐπὶ τὰ σά κτι-
σματα· εὐδόκησον πολυπλασί-
να τὸν σπόρον γενέσθαι ἐν τῇ δυνά-
μει τοῦ Χ(ριστοῦ)ν σου· πλήθυνον τὰ γενήμα-
τα τῆς γῆς, ἵνα ἐν παντὶ πλουτι-
ζόμενοι οἱ σοὶ δοῦλοι καὶ πᾶσαν αὐ-
τάρκειαν ἔχοντες, περισσεύομε(ν)
εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν· φιλαν(θρωπ)ίᾳ, κ(αὶ)
οἰκτιρμοῖς τοῦ Χ(ριστοῦ)ν σου, μεθ' οὗ σοι
δόξα καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ πα-
ναγίῳ, καὶ ζωοποιῷ Πν(εύματι), νῦν, καί.

/128r/

177. Oratio in pluviae penuria.

+ GOAR, 613; ER 401; EV 522; JACOB, *Len.*, N.173; DUNCAN 152; STASSI N.102; PASSARELLI N.213; PARENTI N.194.

ΞΔ' in marg ext.

15) χρήζοντας: κρίζοντας, Sev.

21) προσδοκοῦσιν: προσδοκῶσιν, Sev.

178. Oratio in aestatis exordio.

+ GOAR, 524; JACOB, *Len.*, N.178; PASSARELLI N.225; PARENTI N.219.

ΞΔ' 1 177. Εὐχ(ή) ἐπὶ ἀνομβρίας.

2
3 Δέσποτα Κ(ύρι)ε ὁ θε(εὸ)ς, ὁ διὰ τὸν πρὸς σὲ ζῆ-
4 λον ἐπακούσας Ἠλία τῷ Προφῆτῃ,
5 καὶ τὸν κατὰ καιρὸν τῇ γῇ πεμπόμε- /128v/
6 νον ὑετὸν ἐπισχεθῆναι κελεύσας.
7 εἴτα πάλιν διὰ τῆς αὐτοῦ ἰκεσίας
8 ὄμβρον καρποφόρον αὐτῇ χαρι-
9 σάμενος· αὐτός, Δέσποτα τῶν ἀ-
10 παντων, ὑπὸ τῆς ἰδίας σου εὐσπλαγ-
11 χνίας δυσωπούμενος, βροχῇ(ν)
12 ἐκούσιν ἀφόρησον τῇ κληρονο-
13 μίᾳ σου, καὶ τὰ πεπλημμελημέ-
14 να ἡμῖν παριδὼν, τοὺς ὑετοὺς
15 σου κατάπεμψον ἐπὶ τοὺς χρήζο(ν)-
16 τας καὶ ἐπιδεομένους τόπους·
17 εὐφρανὼν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς
18 διὰ τοὺς πτωχοὺς τοῦ λαοῦ σου, δι-
19 ἅ τὰ νήπια, καὶ τὰ κτήνη, καὶ τὰ
20 ἄλλα πάντα, ὅτι πρὸς σὲ προσδο- /129r/
21 κοῦσιν, δοῦναι τὴν τροφήν αὐτῶν
22 εἰς εὐκαιρον. Σὺ γὰρ εἶ ὁ θε(εὸ)ς ἡμῶ(ν),
23 θε(εὸ)ς τοῦ ἐλεεῖν καὶ σώζειν, καὶ σοὶ τ(ήν).

25 178. Εὐχ(ή) εἰς ἀρχὴν θέρους.

27 Κ(ύρι)ε ὁ θε(εὸ)ς ἡμῶν, ὁ διὰ τὴν πολλήν σου εὐ-
28 σπλαγχνίαν ἀγαθῶν ἡμᾶς εἰς τὸν και-
29 ρὸν τοῦτον, ὁ εὐλογήσας τὸν κύκλο(ν)
30 τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ στεφανώσας αὐ-
31 τὸν τῇ καρποφορίᾳ, ὁ κελεύσας
32 τῇ γῇ διὰ τὴν μεγάλην ἀνεξι-
33 κακίαν ἀξενεγκεῖν ἡμῖν καρποὺς
34 εἰς διατροφήν· σύ, Κ(ύρι)ε προσκυνιτέ,
35 παράσχου τοῖς δούλοις σου τὴν με-
36 τάληψιν τῶν πρωτογεννημάτων
37 εἰρηνικὴν, καὶ τὴν παρακομι- /129v/
38 δὴν τοῦ θέρους μεθ' ὑγίας καὶ ὁμο-
39 νοίας, καὶ πᾶσαν εὐθηνίαν πα(ν)-
40 τοίων ἀγαθῶν δώρησαι ἡμῖν. Ἐκφώ(νησις).
41 Σὺ γὰρ εἶ ὁ χορηγὸς τῶν ἀγαθῶν, κ(αί) σοὶ τ(ήν).

179. Oratio in kollyba pro commemoratione Sanctorum.

+ GOAR, 524; ER 331; EV 496; FRČEK I, 671; JACOB, *Len.*, N.186; JACOB, *Mess.*, N.24.1; DUNCAN 134; STASSI N.260; PASSARELLI, N.239; RUGGERI, *Gb XI.*, N.19.5; PARENTI N.229.

179. <Εὐχή> εἰς κόλλυβα μνήμης ἁγίω(ν).
 1 Ὁ πάντα τελεσφορήσας τῷ λόγῳ
 2 σου Κ(ύρι)ε, καὶ κελεύσας τῇ γῇ παν-
 3 τοδαποὺς ἐκφύειν καρποὺς εἰς
 4 ἀπόλαυσιν καὶ τροφήν ἡμετέ-
 5 ραν, ὁ τοῖς σπέρμασιν τοὺς παί-
 6 δας ἐν Βαβυλῶνι λαμπροτέρους
 7 ἀποφῆνας· αὐτός, Δέσποτα πα-
 8 νάγιε, τὰ σπέρματα ταῦτα τοὺς
 9 τε διαφόρους καρποὺς εὐλόγησο(ν),
 10 καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν μεταλαμβάνοντ(ας)
 11 ἁγιάσον· ὅτι εἰς τιμὴν τῶν ἁγίω(ν)
 12 σου ταῦτα προετέθη, καὶ μνη-
 13 μόσυνον τῶν ἐν εὐσεβείᾳ τελειω-
 14 θέντων. Παράσχου δὲ καὶ τοῖς
 15 εὐτρεπίσασιν ταῦτα, καὶ τὴν μνή-
 16 μην ἐπιτελοῦσιν τοῦ ἁγίου τοῦδε,
 17 πάντα τὰ πρὸς σ(ωτηρ)ίαν αἰτήματα,
 18 καὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν τὴν ἀπό-
 19 λαυσιν, ὅπως ἂν καὶ αὐτοῖς σὺν ἡμ(ῖν)
 20 δοξάσωσι τὸ πάντιμον, καὶ μεγαλο(πρεπές).

/130r/

180. Oratio pro terrae motu.

+ GOAR, 623; ER 414; EV 538; JACOB, *Len.*, N.176; DUNCAN 154; STASSI N.135; PHOUNTOULÈS, *Seismos*, 40,51; RUGGERI, *Gb XI.*, N.19.7; PARENTI N.233.

24) 'Εκφ. in marg. ext.

181. Oratio in servanda supplicatione terrae motus periculo.

+ GOAR, 640; DMITR. II, 58; ER 431; E. Crypt. 30; EV 558; JACOB, *Len.*, N.175; DUNCAN 122; STASSI N.98; PHOUNTOULÈS, *Seismos*, 49; PASSARELLI N.196.

28) titulus orationis in marg. superiori.

43) 'Εκφῶ. in marg. ext.

1 180. Εὐχ(ή) ἐπὶ σεισμῶ.

3 Ὁ φοβερὸς καὶ θαυμαστὸς καὶ μέγας,
4 ἔνδοξός τε καὶ ἀληθινὸς θε(εὸ)ς, ὁ ποι-
5 ῶν πάντα καὶ μετασκευάζων, ὁ
6 ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποι-
7 ῶν αὐτὴν τρέμειν, ὁ ἀπτόμενος
8 τῶν ὀρέων καὶ καπνίζονται, ὁ-
9 σείων τὴν ὑπου(ρα)νὸν ἐκ θεμελίων,
10 οἱ δὲ στύλοι αὐτῆς οὐ σαλεύονται. ὅν
11 πάντα φρίσσει καὶ τρέμει ἀπὸ προ-
12 σῶπου δυνάμεώς σου, ὅτι ἀνυπό-
13 στατος ἡ ὀργὴ τῆς ἐπὶ ἀμαρτωλοῦς
14 ἀπειλῆς. ἀμετρητόν τε καὶ
15 ἀνεξιχνίαστον τὸ ἔλεος τῆς ἐπαγ-
16 γελίας σου. αὐτὸς μνήσθητι τῶν
17 οἰκτιρμῶν σου, Κ(ύρι)ε, καὶ τὰ ἑλέη
18 σου παράσχου ἡμῖν, ὅτι ἀπὸ τοῦ αἰ-
19 ῶνος ἐστίν. καὶ στήριξον τὴν κτί-
20 σιν. παῦσον τὸν κλονον αὐτῆς. ἔ-
21 δρασον τὴν δονηθεῖσαν οἰκουμέ-
22 νην, καὶ μὴ συναπολέσῃς ἡμᾶς
23 ταῖς ἀνομίαις ἡμῶν, καὶ μὴ κα-
24 τεάξῃς ἡμᾶς ἐν τοῖς κατωτά-
25 τοις τῆς γῆς. Ὅτι σὺ εἶ ὁ θε(εὸ)ς/
26 ἡμ(ῶν), θε(εὸ)ς τοῦ ἑλε(εῖν).

/130v/

'Εκφῶ(νησις). /131r/

28 181. Εὐχ(ή) ἐν λιτῇ διὰ φόβον γενομένη.

30 Πάλιν σοῦ, Κ(ύρι)ε, τοῦ φιλαν(θρώπ)ου Δεσπότη
31 μνήμη παιδείας. πάλιν δούλων
32 ἀρχείων σου συγχωρήσεως δέη-
33 σις γινωσκόντων. ὡς ὅσον ὑπερ-
34 βάλλεις τῷ μεγέθει, τοσοῦτον καὶ
35 τῇ ἀμνησικακῇ σου εὐσπλαγχνί-
36 α. διὸ δεόμεθά σου, ἐπίστρεψον ἡ-
37 μᾶς, ὁ θε(εὸ)ς τῶν σ(ωτηρ)ίων ἡμῶν, καὶ ἀ-
38 πόστρεψον τὸν θυμὸν σου ἀφ' ἡμῶ(ν),
39 ὅπως μὴ εἰς τὸν αἰῶνα ὀργισθῇς
40 ἡμῖν, ἀλλ' ἐν τῷ ἐλέει σου ζώσῃς
41 ἡμᾶς, καὶ ταχὺ προκαταλαβέ-
42 τωσαν ἡμᾶς οἱ οἰκτιρμοί σου Κ(ύρι)ε.
43 Ὅτι ἐλεῆμων καὶ φιλαν(θρώπ)ος/
44 θε(εὸ)ς ὑπάρχεις).

'Εκφῶ(νησις).

182. Oratio super lapidem primarium ponendum ecclesiae.

+ GOAR 485; ER 316; EV 331; JACOB, *Len.*, N.159; JACOB, *Mess.*, N.18.2; PHOUNTOULÈS, *Themelion*, 17; DUNCAN 122; STASSI N.98; PASSARELLI N.242; RUGGERI, *Dedicazione*, 117 (Barb. 336); PARENTI N.149.

18) Ἐκφῶ. in marg. ext.

183. Oratio benedictionis domus novae.

Textus vacat propter lacunam codicis; sequitur statim alia manu secundum officium sanctarum Theophaniarum.

1 182. Εὐχ(ή) ἐπὶ θεμελίου τιθεμένου ἐκκλησίας.

3 Κ(ύρι)ε ὁ θε(ο)ς ἡμῶν, ὁ ἀρεσθεὶς καὶ ἐπὶ ταύ- /131v/
4 τη τῇ πέτρᾳ οἰκοδομηθῆναι σοὶ
5 ἐκκλησίαν· αὐτὸς τοὺς τὰ σὰ ἐκ
6 τῶν σῶν σοὶ προσκομίζοντας ἐ-
7 πὶ τῇ ἀνοικοδομῇ τοῦ πρὸς σὴν
8 δοξολογίαν κτιζομένου οἴκου ἐν τῷ
9 πλήθει τῶν σῶν ἐπου(ρα)νίων ἀγαθῶν
10 ἀντάμειψαι, καὶ τοὺς ὑπογοῦν-
11 τας ἐνίσχυσον· ἀβλαβῇ διαφυλάτ-
12 των τὰ θεμέλια αὐτοῦ ἀρραγῇ καὶ
13 ἀσάλευτα διατήρισον, καὶ τέλειο(ν)
14 ἀνάδειξον οἶκόν σου, ὅπως ἂν καὶ
15 ἐν αὐτῷ πανευφήμοις ψαλμοῖς καὶ
16 δοξολογίαις ἀνυμνοῦμέν σε τὸν ἀ-
17 ληθινὸν θε(ο)ν ἡμῶν. Σοὶ γὰρ πρέπει
18 πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις. Ἐκφῶ(νησις).

20 183. Εὐχ(ή) εὐλογία οἴκου.

22 Textus deest propter lacunam codicis. /132r/

SECUNDUM OFFICIUM THEOPHANIARUM.

184. Processio post liturgiam ad locum benedictionis.

+ cfr DMITR. II, 26 (S58), 70 (S62); ER 215; EV 350; PAS-SARELLI 155.

1) Incipit manus secunda, ff.123r-139v.

6) ἦχ. πλ. Δ' in marg. ext.

9)-13) Φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων. FOLLIERI V, 26

185. Diaconica benedictionis aquarum.³⁴

+ GOAR 368; CONYBEARE 431; DMITR. II, 26 (S58), 70 (S62), 44 (S59), 80 (S61); ER 218; TREMPERAS, *Euch. II*, 23; EV 353; JACOB, *Len.*, N.149; JACOB, *Mess.*, N.13.2; STASSI N.162;

186. Oratio ad diaconicam.³⁵

+ GOAR 368; CONYBEARE 416; DMITR. II, 17 (S56), 27 (S58), 44 (S59); ER 220; EV 355; TREMPERAS, *Euch. II*, 28 (Barb. 336); JACOB, *Mess.*, N.13.3; PASSARELLI N.156; DUNCAN 63; STASSI N.163; PARENTI N.128.

55)-56) αἰώνων: duplum in Sev.

³⁴ cf. N.59.

³⁵ cf. N.60.

1 184. Οὕτως τελεῖται ὁ ἁγιασμὸς (ς)
2 τῶν ἁγίων θεοφανίων (ων). /
3 Μετὰ τοῦ συ-
4 μπληρω(ν) τῆς θείας λειτουργίας,
5 ἀνέρχοντες πάντες ἐν τῷ λουτρῷ,
6 ὁμοφώνως ψάλλοντες τὸ /
7 τροπάριον τοῦτο. ἦχος πλ. Δ'

9 Φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων βο-
10 ᾧ λέγουσα· δεῦτε λάβετε
11 πάντες· Πνεῦμα σοφίας· Πνεῦμα συ-
12 γέσεως· Πνεῦμα φόβου Θεοῦ· τοῦ
13 ἐπιφανέντος. /

15 185. Καὶ λέγεται τοῦτο Γ'.
16 Καὶ ἀρχεται ὁ διάκονος τὴν συναπτὴν).

18 Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δε(θη)ώμεν. Ὑπὲρ τῆς ἁνωθεν).
19 Ὑπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὸ ὕδωρ τοῦτο
20 τῇ ἐπιφυτῇ καὶ ἐνεργείᾳ
21 τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τοῦ Κυρίου δε(θη)ώμεν. /132v/
22 Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι αὐτῷ
23 τὴν χάριν τῆς ἀπολυτρώ-
24 σεως, τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰορδάνου),
25 τοῦ Κυρίου δε(θη)ώμεν).
26 Ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὸ λυτήριον
27 πταισμάτων καὶ ἁφесιν ἁ-
28 μαρτιῶν, τοῦ Κυρίου δε(θη)ώμεν).
29 Ὑπὲρ τοῦ ἀναδειχθῆναι αὐτὸ ἁγιασμὸν
30 καὶ σ(ω)τηρίαν τῶν ψυχῶν ἡμῶν, τοῦ.
31 Ὑπὲρ τοῦ φωτισθῆναι ἡμᾶς τῇ με-
32 ταλήψει τῶν ἁγίων ὑδάτων δι-
33 ἃ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Κυρίου.
34 Ὑπὲρ τοῦ εἰσακοῦσαι Κύριον τὸν Θεὸν τῆς
35 φωνῆς τῆς δεήσεως ἡμῶν, τοῦ Κυρίου.
36 Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης).
37 Ἀντιλαβ(οῦ), σῶσον, ἐλέησον καὶ δια(φύ)λαξον). /133r/
38 Τῆς παναγίας, ἀχράντου, ὑπερευλογημένης).

40 186. Ὁ ἱερεὺς εὐχεται καθ' ἑαυτόν.

42 Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ μονογενὴς Υἱός,
43 ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ
44 Πατρὸς, ὁ ἀληθινὸς Θεός, ἡ πηγὴ
45 τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀθανασίας,
46 τὸ φῶς τὸ ἐκ τοῦ φωτός, ὁ ἐλ-
47 θὼν εἰς τὸν κόσμον τοῦ
48 φωτίσαι αὐτόν· καταύ-
49 γασον ἡμῶν τὴν διανοίαν
50 τῷ ἁγίῳ σου Πνεύματι, καὶ πρόσ-
51 δεξαι ἡμᾶς μεγαλοσύνην,
52 καὶ εὐχαριστίαν σοι προσ-
53 ἄγοντας ἐπὶ τοῖς ἀπ' αἰ-
54 ὄνων σου μεγαλουργήμασι(ν),
55 καὶ τῇ ἐπεσχάτων τῶν αἰώνων
56 {αἰώνων} σωτηρίᾳ σου οἴκο-

/133v/

2) περιβαλλόμενος: περιβαλόμενος, Sev.

10) όδοποιήσης: όδοποιήσεις, Sev.

13) αποκαταστήσης: αποκαταστήσεις, Sev.

187. Prologus ad magnam orationem.

+ CONYBEARE 431; DMITR. II, 27 (S58), 70 (S62); Goar 369, II 34-370; JACOB, *Fragments*, 355; JACOB, *Mess.*, N.13.4; PASSARELLI, *Pantaleimon* 77, N.31; TREMPERAS, *Euch.* II, 32, II. 2-38. cf. etiam ER 221; EV 356; FRČEK I, 637.

34) εκφωνει: εκφωνη, Sev.

46) ό: duplum in Sev.

1 νομία, ἐν ᾗ τὸ ἡμῶν ἀσθε-
2 νές καὶ πτωχὸν περιβαλ(λ)ό-
3 μενος φύραμα, καὶ τοῖς
4 τῆς δουλείας μέτροις συγ-
5 κατιῶν. Ὁ τῶν ἀπάντων
6 Βασιλεύς, ἔτι καὶ δουλικῇ
7 χειρὶ ἐν Ἰορδάνῃ βαπτισ-
8 θῆναι ὑπομείνας, ἵνα τὴν
9 τῶν ὑδάτων φύσιν ἀγιάσ(ας)
10 ὁ ἀναμάρτητος, ὁ ὁδοποιή-
11 σης ἡμῖν τὴν δι' ὕδατος καὶ
12 Πν(ευματος) ἀναγέννησιν, πρὸς
13 τὴν πρώτην ἡμᾶς ἀπο-
14 καταστήσης ἐλευθερίαν.
15 Οὐ τίνας θεῖου μυστηρίου
16 τὴν ἀνάμνησιν ἐορτάζοντες,
17 δεόμεθα σου, Δέσποτα φιλάν(θρωπε),
18 ῥᾶνον καὶ ἐφ' ἡμᾶς τοὺς ἀνα-
19 ξίους δούλους σου, κατὰ τὴν
20 θείαν σου ἐπαγγελίαν, ὕδωρ
21 καθαρὸν τῆς σῆς εὐσπλαχνίας
22 τὴν δωρεάν, εἰς τὸ τὴν ἐπὶ τοῦ
23 ὕδατος τοῦτου αἵτησιν ἡμ(ῶν)
24 τῶν ἀμαρτωλῶν εὐπρόσ-
25 δεκτον γενέσθαι τῇ σῇ ἀγαθότητι,
26 καὶ τὴν εὐλογίαν σου δι' αὐτοῦ
27 ἡμῖν τε καὶ παντὶ τῷ πιστῷ σου
28 χαρισθῆναι λαῷ, εἰς δόξαν
29 τοῦ ἁγίου καὶ προσκυνητοῦ σου
30 ὀνόματος. Ἐκφώνησις. Σοὶ γὰρ
31 πρέπει πᾶσα δόξα, τημῇ, κ(αὶ) προ(σ)-
32 κύνησις, τῷ Π(ατ)ρί, καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ.

/134r/

34 187. Καὶ ἐκφωνεῖ ὁ ἱερε(ὺς) τὴν εὐχ(ὴν) ταύτ(ην) .
35 εἰς ἐπίκοον πάντων.

/134v/

37 Δοξάζομέν σε Δέσποτα πανάγ(ιε),
38 παντοκράτορ, προαιώνιε
39 βασιλεῦ. Δοξάζομέν σε τὸν
40 ἀπάτορα ἐκ μητρὸς καὶ ἀμή-
41 τορα ἐκ Π(ατ)ρ(ός)ς, ἐν γὰρ τῇ προ-
42 λαβοῦσῃ ἐορτῇ νηπιὸν σε
43 εἶδομεν ὄντα, ἐν δὲ ταύτῃ τῇ
44 ἐορτῇ τέλειόν σε ὀρώμεν ὄντα,
45 τὸν ἐλ τελείου τέλειον καὶ ἐπι-
46 φανέντα ἡμῖν. Σήμερον ἰδὲ
47 ὁ τῆς ἀχράντου σου ἐορτῆς
48 καιρὸς ἐπέστη ἡμῖν, καὶ Ἀγγε-
49 λοι μετὰ ἀν(θρώπων) συνεορταζουσι(ν).
50 σήμερον) ἡ χάρις τοῦ ἁγίου σου
51 Πν(ευματος) ἐν εἵδει περισσεύει τοῖς
52 ὕδασι ἐπιφοιτᾷ σῇ-
53 μερον ὁ ἥλιος ἀδυτος γίνε(ται),
54 καὶ ὁ κόσμος φωτὶ καταυγά-
55 ζεται. σήμερον ἡ σελήνη
56 λαμπραῖς ἀκτίσι τῷ κόσ-

/135r/

2) ἀστέρες: ἀστέραις, Sev.

9) χειροθετεῖται: χειροθετῆτε, Sev.

188. Magna oratio in consecratione aquarum.³⁶

+ GOAR 370; CONYBEARE 419; DMITR. II, 17 (S56), 27 (S58), 44 (S59), 80 (S61), 70 (S62); ER 222; EV 358; FRČEK I, 643; TREMPERAS, *Euch.* II, 38 (Barb. 336); JACOB, *Len.*, N.151; JACOB, *Mess.*, N.13.5; PASSARELLI, *Pant.* 77, N.32; DUNCAN 64; STASSI N.163; PARENTI N.131.

³⁶ cf. N.61.

1 μὴ συνεκλαμπύνεται· σή-
2 μερον οἱ φωτοειδεῖς ἀστέρες
3 τῇ παιδρότητι τὴν οἰκουμέ-
4 νην καλλοπίζουσιν· σήμε-
5 ρον αἱ νεφέλαι ὑετὶν δίκαιο-
6 σύνης τῇ ἀν(θρῶπ)ώτητι οὐ(ρα)νόθεν
7 δροσίζουσιν· σήμερον ὁ
8 ἀκτιστος ἰδίῳ κτίσματι βου-
9 λήσει χειροθετεῖται· σή-
10 μερον ὁ Δεσπότης ὕ-
11 πὸ τοῦ δούλου βαπτί-
12 ζεται· σήμερον αἱ πη-
13 γαὶ τῶν ὑδάτων ἡγι-
14 ἀσθησαν, Χ(ριστο)ῦ ἐπιφα-
15 νέντος ἐν δόξῃ ἐν Ἰ-
16 ορδάνῃ ποταμῷ· Σή-
17 μερον τὰ ἰορδάνια νά-
18 ματα ἰάματα τοῖς ἀν-
19 θρώποις ἀναφαίνεται·
20 σήμερον ἡ θάλασσα ἰδοῦ-
21 σα τὸν τῶν ὅλων δεσπότην
22 γυμναζόμενον ἔφυγον·
23 σήμερον τὰ ἀλμυρὰ ὕδα(ος)
24 τῆς θαλάσσης εἰς γλυκύ-
25 τητα μεταβαλλοντα τῇ
26 ἐπιφανείᾳ τοῦ θ(εο)ῦ ἡμῶν·
27 σήμερον τὰ ἄνω τοῖς κάτω
28 συνομιλοῦσιν, καὶ τὰ κάτω
29 τοῖς ἄνω συνεορτάζει· Σή-
30 μερον παιδρὰ καὶ μεγάλη
31 ἡ τῶν ὀρθοδόξων πν(ευματι)κὴ πανή-
32 γυρις· σήμερον βασιλεῖ-
33 αν οὐ(ρα)νῶν ὠνησάμεθα, τῆς
34 γὰρ βασιλείας τοῦ Κ(υρίου) οὐκ ἔ-
35 σται τέλος· ὅθεν καὶ ἡμᾶς
36 βοῶμεν καὶ λέγομεν·

38 188. Μέγας εἶ Κ(ύρι)ε, καὶ θαυμαστὰ τὰ
39 ἔργα σου, καὶ οὐδεὶς λόγος ἐ-
40 ξαρκέσει πρὸς ὕμνον τῶν
41 θαυμασίων σου. Σὺ γὰρ βου-
42 λήσει ἐξ οὐκ ὄντων εἰς τὸ εἶναι
43 παραγαγὼν τὰ σύμπαντα,
44 τῷ σῷ κράτει συνέχεις τὴν
45 κτίσιν, καὶ τῇ σῇ προνοίᾳ
46 διοικεῖς τὸν κόσμον· σὺ ἐκ
47 τεσσάρων στοιχείων τὴν
48 κτίσιν συναρμώσας,
49 τετράσι καιροῖς τὸν κύ-
50 κλον τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐστεφά-
51 νωσας· Σὲ τρέμουν αἱ
52 νοεραὶ πᾶσαι δυνάμεις·
53 σὲ ὕμνεῖ ἥλιος· σὲ δοξάζει
54 σελήνη· σοὶ ἐντυγχάνει τὰ
55 ἄστρα· σοὶ ὑπακούει τὸ
56 φῶς· σὲ φρίττουσιν ἄβυσ-

/135v/

/136r/

13 σήμερον

/136v/

1 σοι· σοὶ δουλεύουσιν αἱ
 2 πηγαί. Σοὶ ἐξέτεινας τὸν
 3 οὐ(ραν)ὸν ὥσει δέρριν· σὺ ἑστερέ-
 4 ωσας τὴν γῆν ἐπὶ τῶν ὑδάτων·
 5 σὺ περιετείχισας τὴν θάλασ-
 6 σαν ψάμμω· σὺ πρὸς ἀνα-
 7 πνοὰς τὸν ἀέρα ἐξέχεας.
 8 Ἀγγελίκαὶ Δυνάμεις σοὶ λειτουρ-
 9 γοῦσιν, οἱ τῶν Ἀρχαγγέλων
 10 χοροὶ σὲ προσκυνοῦσιν· τὰ
 11 πολυόμματα Χερουβὶμ
 12 καὶ τὰ ἐξαπτέρυγα Σεραφὶμ
 13 κύκλω ἐστῶτα καὶ περιῖ-
 14 πτάμενα φόβῳ τῆς ἀπρο-
 15 σίτου σου δόξης κατακαλύ-
 16 πτονται. Σὺ γὰρ θ(εό)ς ὢν ἀπε-
 17 ρίγγραφτος, ἀναρχὸς τε καὶ
 18 ἀνέκφραστος, ἦλθες ἐπὶ τῆς γῆς
 19 μορφὴν δούλου λαβὼν, ἐν ὁ-
 20 μοιώματι ἀν(θρώπων) γένόμενος.
 21 Οὐ γὰρ ἔφερες Δέσποτα διὰ
 22 σπλάγχνα ἐλέους σου, θεά-
 23 σασθαι ὑπὸ τοῦ διαβόλου
 24 τυραννόμενον τὸ γένος τ(ῶν)
 25 ἀν(θρώπων)· ἀλλ' ἦλθες καὶ ἔσωσας
 26 ἡμᾶς. Ὁμολογοῦμεν τὴν χά-
 27 ριν, κηρύττομεν τὸν ἔλεον,
 28 οὐ κρύπτομεν τὴν εὐεργεσίαν.
 29 Τὰς τῆς φύσεως ἡμῶν γο-
 30 νὰς ἠλευθέρωσας, παρθε-
 31 νικὴν ἡγιάσας μήτραν τῷ
 32 τόκῳ σου· πᾶσα ἡ κτίσις
 33 ὑμνησέν σε ἐπιφανέντα.
 34 Σὺ γὰρ ὁ θ(εό)ς ἡμῶν ἐπὶ τῆς
 35 γῆς ὤφθης, καὶ τοῖς ἀν(θρώποις)
 36 συνανεστράφης· σὺ καὶ
 37 τὰ ἰορδάνεια βεῖθρα ἡγίασ(ας),
 38 οὐρανόθεν καταπέμψας
 39 τὸ ἅγιον σου Πν(εῦμ)α, καὶ τὰς
 40 κεφαλὰς τῶν ἐκεῖσε ἐμφω-
 41 λευόντων συνέτριψας
 42 δρακόντων. Αὐτὸς οὖν
 43 φιλάν(θρωπ)ε Βασιλεῦ, πάρεσο
 44 καὶ νῦν διὰ τῆς ἐπιφυτή-
 45 σεως τοῦ ἁγίου Πν(εῦματος),
 46 καὶ ἡγίασον τοῦ ὕδωρ τοῦτο·
 47 καὶ δὸς αὐτῷ τὴν χάριν τῆς
 48 ἀπολυτρώσεως, τὴν εὐλο-
 49 γίαν τοῦ Ἰορδάνου. Ποίησον
 50 αὐτὸ ἀφθαρσίας πηγὴν,
 51 ἁγιασμοῦ δῶρον, ἀμαρτη-
 52 μάτων λυτήριον, νοσημα-
 53 των ἀλεξητήριον, δαίμοσιν
 54 ὀλέθριον, ταῖς ἐναντίαις
 55 δυνάμεσιν ἀπρόσιτον, ἀγ-
 56 γελικῆς ἰσχύος πεπλη-

/137r/

/137v/

/138r/

/138v/

f.139r in marg ext. legere nequi.

22) χείμαρροι: χείμαροι, Sev.

41) ὑπόταξον: τα duplum in Sev.

42) usque ad finem officii, i.e. f. 140r,v. peioratio scripturae

1 ρωμένον· ἵνα πάντες οἱ ἄρ-
2 ρυόμενοι καὶ μεταλαμβάν-
3 νοντες, ἔχοιεν αὐτὸ πρὸς
4 καθαρισμὸν ψυχῶν καὶ σω-
5 μάτων, πρὸς ἰατρίαν
6 παθῶν, πρὸς ἀγιασμὸν οἰ-
7 κῶν, πρὸς πᾶσαν ὠφέ-
8 λειαν ἐπιτήδειον. Σὺ γὰρ εἶ ὁ
9 θεὸς ἡμῶν, ὁ δι' ὕδατος καὶ
10 Πν(εύματος) ἀνακαινίσας τὴν πα- /139r/
11 λεωθεῖσαν φύσιν ἡμῶν ὑ-
12 πὸ τῆς ἀμαρτίας. Σὺ εἶ
13 ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ δι' ὕδατος κα-
14 τακλύσας ἐπὶ τοῦ Νῶε τὴν
15 ἀμαρτίαν· σὺ εἶ ὁ θεὸς ἡμ(ῶν),
16 ὁ διὰ θαλάσσης ἐλευθερώσ(ας)
17 ἐκ τῆς δουλείας φαραὼ διὰ
18 Μωσέως τὸ γένος τῶν Ἑ-
19 βραίων· σὺ εἶ ὁ θεὸς ἡμῶν,
20 ὁ διαρρήξας πέτραν ἐν ἐ-
21 ρήμῳ, καὶ ἐρρύησαν ὕδατα
22 καὶ χείμαρ(ρ)οι κατεκλύσθησ(αν),
23 καὶ διψόντα τῶν λαῶν σου
24 κορέσας· σὺ εἶ ὁ θεὸς ἡμ(ῶν),
25 ὁ δι' ὕδατος καὶ πυρὸς δι- /139v/
26 ἀ τοῦ Ἡλίου ἀπαλλάξας τὸν
27 Ἰ(σρα)ήλ ἐκ τῆς πλανῆς τοῦ
28 Βαάλ. Αὐτὸς καὶ νῦν Δέσ-
29 ποτα, ἀγιάσας τὸ ὕδωρ
30 τοῦτο τῷ Πν(εύματι) σου τῷ
31 ἀγίῳ. Δὸς πᾶσι τοῖς τε
32 ἀπτομένοις, τοῖς τε
33 χριομένοις τὸν ἀγιασ-
34 μόν, τὴν εὐλογίαν, τὴν
35 κάθαρσιν, τὴν ὑγίαν·
36 καὶ σῶσον Κ(ύρι)ε, τοὺς δοῦλους
37 σου τοὺς πιστοὺς βασι-
38 λεῖς ἡμῶν, καὶ φύλαξον
39 αὐτοὺς ὑπὸ τὴν σκέ-
40 πην τῶν πτερύγων
41 σου ἐν εἰρήνῃ, ὑπότα- /140r/
42 {τα}ξον αὐτοῖς πάντα ἐχθρ(ᾶ)
43 καὶ πολέμιον· χάρισαι αὐτοῖς
44 πάντα τὰ πρὸς σ(ωτη)ρίαν αἰτή-
45 ματα καὶ ζωὴν αἰώνιον· ἵνα καὶ διὰ
46 στοιχείων, καὶ διὰ ἀν(θρώπων),/
47 καὶ δι(ᾶ) Ἀγγέλων),
48 καὶ διὰ ὀρωμένων, καὶ ἀοράτων, κ(αὶ) δο-
49 ξάζεται σου τὸ πανάγιον ὄνομα,
50 σὺν τῷ Π(ατ)ρί, καὶ τῷ ἀγίῳ Πν(εύματι), νῦν, καὶ
51 αἰ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

189. Oratio ad Kefaloklisiam.³⁷

+ GOAR 371; CONYBEARE 420; DMITR. II, 17 (S56), 27 (S58), 44 (S59), 80 (S61), 70 (S62); DUNCAN 66; ER 224; EV 360; FRČEK I, 649; TREMPERAS, *Euch.* II, 40 (Barb. 336); JACOB, *Len.*, N.152; JACOB, *Mess.*, N.13.6; PASSARELLI N.158; PASSARELLI, *Pant.* 77, N.33; DUNCAN 66; STASSI N.164; PARENTI N.132.

³⁷ cf. N.62.

1 ΕΙρήνην πασιν. Εἰς κεφαλὰς ἡμῶν.

3 189. Εὐχ(ή) τῆς κεφαλοκλησίας.

5 Εὐχ(ή)νον Κ(ύρι)ε τὸ οὖς σου, καὶ ἐπάκου-
6 σον ἡμῶν, ὁ ἐν Ἰορδάνῃ βα-
7 πτισθῆναι καταδεξάμενος,
8 καὶ ἀγιάσας τὰ ὕδατα ταῦτα.
9 εὐλόγησον πάντας ἡμᾶς, τοὺς
10 διὰ τῆς κλίσεως τοῦ ἑαυτῶν αὐ-
11 χένος σημαίν(ον)τας τὸ τῆς δουλ(ε)ί(ας)
12 πρόσχημα. καὶ καταξιώσον
13 ἡμᾶς ἡλυσηθῆναι τοῦ ἁγιασμοῦ
14 σου, διὰ τῆς τοῦ ὕδατος
15 τούτου μεταλήψεως, καὶ γε-
16 νέσθω ἡμῖν Κ(ύρι)ε εἰς ὑγίαν ψυχ(ῆς)
17 καὶ σώματος. Ἐγὼ γὰρ εἰ ὁ ἁγι-
18 ασμὸς ἡμῶν, καὶ σοὶ τὴν
19 δόξαν ἀναπέμπωμεν,
20 σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου Π(ατ)ρί,
21 καὶ τῷ παναγίῳ, καὶ ἀγα-
22 θῷ, καὶ ζωοποιῷ σου Πν(εύματι),
23 νῦν, καὶ αἰεί, καὶ εἰς τοὺς
24 αἰῶνας τῶν αἰῶ-
25 νων. Ἀμήν.
26

/140v/

/141r/

OFFICIUM PARVI SCHEMATIS

1) Incipit manus prima, ff.141r-188v.

Notanda est peioratio orthographiae ob iotacismum flagrantem.

φΓ' in marg. int.

Professio

190. Scrutinium.

= PALMOV 12*.

24) ἐπιτελέσει: ἐπιτελέση, Sev.

30) παραμένετε: παραμένεται, Sev.

35) φυλάττετε: φυλάττεται, Sev.

39) σώζετε: σώζεται, Sev.

43) ὑπομένετε: ὑπομένεται, Sev.

1 φΓ' Ἀκολουθ(ία) τοῦ πρώτου σχήμα(ος).

3 190. Δέον γινώ(σκειν), ὅτι εἰσέρχ(εται)/

4 ὁ μέλλ(ων) λαμβάν(ειν)

5 τὸ σχήμ(α) ἐν τῷ διακονικῷ προκειμ(ένου)/

6 τοῦ Εὐαγγε(λίου)

7 ἐν τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ, κ(αὶ) βαλόντο(ς) αὐτ(ῶ) με-

8 τάνοιαν ἐμπροσθεν τ(ῆς) ἀγίας τραπέζ(ης),

9 καὶ ἀναστάντο(ς) ἐρωτ(ᾶται) ὑπὸ τοῦ ἱερέ(ως) τοῦτ(ο).

11 Τέκνον εὐλογημένον καὶ πν(ευματι)κόν· τί-

12 νος ἔνεκα παρεγένου εἰς τὴν ἀγίαν μο-

13 νῆν ταύτην, λοιπὸν δὲ καὶ πρὸς

14 ἡμᾶς τοὺς ἐλαχίστους καὶ ἁμαρτω(λού)ς.

15 Ἀπόκ(ρισις)./

17 θέλον γενέσθ(αι) μο(να)χ(όν); Ὁ ἱερε(ύς).

19 Ὅντος θεόθεν σοι ὁ σκοπὸς οὗτος ὑπερ-

20 βλέθῃ, ἂν περ γένῃ ἄξιός δι' ὑπο-

21 μον(ῆς), καὶ καρτερία ἐκπηρῶσαι

22 ὅπερ προέθου. Λέγει γὰρ ὁ θεῖος Ἀπόστολ(ος). /141v/

23 ὅτι ὁ ἐναρξάμεν(ος) ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθ(όν)

24 μέχρι τέλους καὶ ἐπιτελέσει, ἀπο-

25 τάσῃ τῷ κόσμῳ καὶ τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ.

27 Ἀπόκ(ρισις). Ναί, δι' ἀγίων εὐχ(ῶν)/

28 π(άτ)ερ ἅγιε./

30 Παρα-

31 μένετε τῷ μοναστηρίῳ, καὶ τῇ ἀσκή-

32 σει ἕως ἐσχάτ(ης) ὑμῶν ἀναπνοῆς;

33 Ἀπόκ(ρισις)./

35 Φυλάττετε ἑαυτοὺς ἐν παρθ(ενία),

36 καὶ σοφροσύνῃ ἕως ἐσχάτ(ης) ὑμ(ῶν) ἀνα-

37 πνοῆς; Ἀπόκ(ρισις)./

39 Σώζετε μέχρι θα-

40 νάτου τὴν ὑπακοὴν τῷ προεστότ(ι),

41 καὶ πᾶσιν τῇ ἐν Χ(ριστῷ) ἀδελφότητι; Ἀπόκ(ρισις)./

43 Ὑπο-

44 μένετε πᾶσαν κακουχίαν, τοῦτ' ἔ-

45 στιν πείναν, καὶ δίψαν διὰ τὴν ἀγά-

46 πην τοῦ θ(εο)ῦ; Ἀπόκ(ρισις). Ναί, δι' ἀγίων εὐχ(ῶν)

47 π(άτ)ερ ἅγιε./

3) βλέπετε: βλέπεται, Sev.

7) μέλλετε: μέλλεται, Sev.; απαιτεῖσθαι: απαιτῆσθαι, Sev.

191. Oratio ad Professionem.

= PALMOV 12*;
+ cf. WAWRYK 1*.

27) ἦς: εἷς, Sev.

192. Tonsura.

= PALMOV 13*.

50) λαμβάνετε: λαμβάνεται, Sev.

51) συντάσσεσθε: συντάσσεσθαι, Sev.

52) αποτάσσεσθε: αποτάσσεσθαι, Sev.

1 'Ο ἱερε(ὺς) λέγει·/

3 Βλέπετε τέκνα,
4 ποίας συνθήκας δίδοτε τῷ θ(ε)ῷ. Ἄγ- /142r/
5 γελοι γὰρ εἰσὶν οἱ ἀπογραφομένοι τ(ὴν)
6 ὁμολογίαν ὑμῶν ταύτην, ἣν καὶ
7 μέλλετε ἀπαιτεῖσθαι ἐν τῇ δευτέ-
8 ρα παρουσίᾳ τοῦ Κ(υρίου) ἡμῶν Ἰ(ησοῦ) Χ(ριστοῦ).
9 'Ο θ(ε)ὸς φυλάξει ὑμᾶς ἐν ταύτῃ τῇ ὁμολο-
10 γίᾳ, καὶ τελείους ἀναδείξει δούλους
11 αὐτοῦ, νῦν, καὶ αἰεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

13 191. Καὶ μετὰ συντάξασθ(αι) αὐτ(ούς), ποιεῖ/
14 τ(ὴν) εὐχ(ήν) ὁ ἱερε(ὺς).

16 'Ο θ(ε)ὸς καὶ Π(ατ)ὴρ τοῦ Κ(υρίου) καὶ/
17 Σ(ωτῆ)ρ(ο)ς ἡμῶν
18 Ἰ(ησοῦ) Χ(ριστοῦ), ὁ χορηγὸς τοῦ ἁγίου καὶ ζω-
19 ποιοῦ Πν(εύματος), ὁ δια τοῦ μονογενοῦς
20 σου Υἱοῦ ἐκκόψας τὴν ὑπερηφα-
21 νείαν τοῦ ἀντικειμένου, καὶ ἐπι-
22 χέων τὴν δόξαν τῆς ταπεινοφρο-
23 σύνης ἐπὶ τὰς κεφαλὰς τῶν ἁγί-
24 ων σου, καὶ στεφανῶν αὐτοὺς τῷ
25 ἁμαρμίνῳ καὶ ἀφθάρτῳ στεφά-
26 νῳ τῆς ζωῆς, καὶ ὁδηγῶν αὐτοὺς
27 εἰς τὴν στενὴν ὁδόν, δι' ἣς εἰσῆλθον οἱ
28 ἅγιοι Π(ατέ)ρες, καὶ ἀπείληψαν τῇ ἐλ-
29 πίδι τοὺς τόπους τῆς ἐαυτῶν ἀνα-
30 παύσεως· αὐτὸς Δέσποτα Κ(ύρι)ε, χάρι-
31 σαι τὴν παρὰ σου δύναμιν καὶ χάρι(ν)
32 τῆς σῆς θεότητος ἐπὶ τοὺς ἀδελφούς
33 ἡμῶν τοῦσδε, τοὺς ψυχῇ καὶ σώματι
34 προσελθόντας σοι, δεχομενος παρ'
35 αὐτῶν τὰς ἀπαρχὰς τοῦ ἁγίου σχή-
36 ματος ἐν τῷ ὀνόματί σου τῷ ἁγιαζ(ο)ν-
37 τι τὰ σύμπαντα, ἵνα καὶ αὐτοὺς ἀ-
38 γιάσῃς· Χάριτι, καὶ φιλαν(θρωπ)ίᾳ τοῦ μ(ονογενοῦς).

40 192. Καὶ μετὰ τὴν εὐχ(ήν), λέγει/
41 πρό(ς) αὐτοὺς ὁ ἱερε(ὺς).

43 Λαβετε τὸ ψαλίδ(ιον), κ(αὶ) ἐπιδότε μοι αὐτό. /143r/

45 Καὶ ἐπιδωσάν(των) αὐτῶν τό ψαλίδ(ιον),/
46 λέγ(ει)
47 πρό(ς) αὐτοὺς ὁ ἱερε(ὺς)·/

49 Ἴδοῦ ἐκ τ(ῆς) χειρὸς
50 τοῦ Κ(υρίου) λαμβάνετε αὐτό. Βλέπετε
51 τίνι προσέρχεσθαι, καὶ τίνι συντάσ-
52 σεσθε, καὶ τίνι αποτάσσεσθε. Εὐ-
53 λογητὸς ὁ θ(ε)ὸς, ὁ θέλων πάντα ἀν(θρώπ)ους
54 σωθ(ῆναι), καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλ-
55 θεῖν· ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας
56 τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

4) κείρεται: κήρεται, Sev.

193. Vestitio.

= PALMOV 13*.

15) ἵσταται: εἰσταται, Sev.

194. Oratio ad vestitionem.³⁸

= PALMOV 13*; WAWRYK 46*;
+ GOAR 379; DMITR. II, 83 (S61), 559 (Pant. 604); FRČEK II, 531; cf. forma longior WAWRYK 34*; STASSI N.339; PASSARELLI N.380; PARENTI N.254.2.

43) Ἐκφώ. in marg. int.

³⁸ cf. N.258.

1 Καὶ κουρεύει αὐτ(οὺς) σταυροειδῶ(ς),/
2 λέγων οὕτ(ως).

4 Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δ(εῖνα) κείρεται τὴν κόμ(ην)
5 τῆς κεφαλ(ῆς) αὐτ(οῦ) εἰς τὸ ὄνομα/
6 τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς, καὶ
7 τοῦ Υ(ἱο)ῦ, καὶ τοῦ ἁγί(ου). εἴπωμεν/
8 ὑπὲρ αὐτ(οῦ), Κ(ύρι)ε ἐλέ(ησον) γ'.

10 Καὶ παραλαμβάν(ουσιν) αὐτ(ὸν) οἱ μοναχ(οί),/
11 καὶ κουρε(ύουσιν)
12 αὐτόν, ψάλλο(ντες) τὸ ᾠδ(ον), καὶ μετὰ τὸ
13 κουρευθ(ῆναι) αὐτ(ὸν) ἔρχεται,/
/143v/

15 193. καὶ ἵσταται ἔμ-
16 προσθεν τοῦ ἱερέ(ως),/
17 καὶ λαβὼν τὸ κουκούλιο(ν),
18 βάλλει αὐτ(ὸ) τῷ ἀδε(λφῷ) λέγων ταῦτα.

20 Ὁ ἀφε(λφός) ὁ δ(εῖνα) ἐνδύεται τὸ κουκού(λιον)/
21 τ(ῆς) ἀκα(κίας)
22 εἰς περικεφαλείαν ἐλπίδα σ(ωτη)ρί(ας),
23 ἐν ὀνόματι τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς, καὶ τοῦ Υ(ἱο)ῦ, καὶ
24 τοῦ ἁγίου Πν(εύματος), εἴπωμεν)/

26 Ὁ ἀδε(λφός) ὁ δ(εῖνα) λαμβά-
27 νει τὸ παλῖον ἐν ὀνόματι τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς, κ(αί).

29 194. Καὶ μετὰ τοῦτο ποιεῖ τὴν εὐχ(ήν).

31 Κ(ύρι)ε Κ(ύρι)ε, ἡ δύναμις τῆς σ(ωτη)ρίας ἡμῶν,
32 ὁ εὐλογῆσας ἡμᾶς ἐν πᾶσιν εὐλογίαις
33 πν(ευμα)τικῇ ἐν τοῖς ἐπου(ρα)νίοις, εὐλόγη-
34 σον καὶ τοὺς δούλους σου τούσδε, καὶ
35 φύλαξον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου.
36 Χάρισται αὐτοῖς μὴ εἰς κενὸν τρέχει(ν),
37 ἀλλ' ἐν ἀληθείᾳ φεύγειν πᾶσαν κακί-
38 αν, καὶ μεταδιώκειν πᾶσαν ἀρετῇ(ν)
39 μετὰ πίστεως, καὶ ἐλπίδος, καὶ ἀγά-
40 πης εἰς τὸ ἐπιλάβεσθαι τῆς αἰωνίου
41 ζωῆς. ἵνα κατὰ τὰς ἐντολὰς σου
42 πολιτευσάμενοι, καταξιωθῶσι(ν)
43 τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτὶ
44 τῆς δόξης σου. Σὸν γὰρ ἐστὶν τὸ ἔλε(ος).
Ἐκφώ(νησις).

/144r/

OFFICIUM MAGNI SCHEMATIS

φΔ' in marg. int.

195. Initium divinae Liturgiae, antiphonae ad liturgiam.³⁹

= PALMOV 14*.

9) φοροῦντες: φορώντες, Sev.

10) Ps 102

12) Ps 145

13) Mt 5,2-12

16)-20) FOLLIERI III, 167.

16) ἐγκατελίπετε: ἐγκατελείπεται, Sev.

18) ἀποτύχητε: ἀποτύχηται, Sev.

22) Ομ. in marg. ext.

23)-27) FOLLIERI III, 35

25) ἀβλαβές: ἀβλαβεῖς, Sev.

29) Ομ. in marg. ext.

30)-34) ineditum videtur

32) φέροντες: φαίροντες, Sev.

36) Ομ. in marg. ext.

37)-42) ineditum videtur

44)-48) FOLLIERI IV, 313.

48) κατηντήσαστε: κατηντήσασται, Sev.

50) θ. in marg. int.

51)-55) ineditum videtur

³⁹ cf. N.244.

1 φΔ' Ἀκολουθ(ία) τοῦ μ(ε)γ(άλου) σχήματ(ος).

3 195. Ἀπὸ ἐσπ(έρας) εἰς τ(ὴν) πανυχ(ίδα) τίθενται/
4 τὰ ἱμάτ(ια) τ(ῶν)
5 μελλόντ(ων) κουρεῖσθαι εἰς τ(ὸ) θαλασσίδ(ιον),/
6 κ(αὶ) λοιπ(όν)
7 τὸ πρῶτ(ον) εἰς τὴν λειτουργ(ίαν). Ἰστανται οἱ
8 αὐτοὶ ἀδελφοὶ ἐν τῷ βασιλι(κῷ) πυλῶνι,
9 φοροῦντ(ες) τὰ ἐξ ἔθους αὐτῶν ἱμάτια,
10 κ(αὶ) λοιπ(όν) ἄρχετ(αι) ἀντίφω(νον) α'./
11 Εὐλό(γει) ἡ ψυχ(ή),
12 ἀντίφω(νον) β'. Αἶνει ἡ ψυχ(ή),/
13 εἶτα οἱ Μακα(ρισμοί),
14 ἦχος δ' πρὸς τὸ. Ὅτε ἐν τῷ παθῷ. /144v/

16 Ὅσοι τὰ ἐν κόσμῳ ποθαινὰ ἐγκατελ(εί)-
17 ππετε, ἵνα τῶν μέλλοιτων ἀγαθῶ(ν),
18 μὴ ἀποτύχητε, πάντες μεγαλοφώ-
19 νως τῷ Κ(υρί)ῳ, εὐχαριστῶς ἐκβοήσωμ(εν).
20 δόξα σοὶ Σωτῆρ ἡμῶν.

22 Ὅμ(οιον)
23 Ὁ θέλων πάντας εἰς ἐπίγνωσιν ἐλθεῖν
24 τοῦ φωτισμοῦ σου Χ(ριστ)έ, τῷ ὅπλῳ τοῦ
25 Στ(αυρ)οῦ διαφύλαξον Σ(ωτ)ήρ ἀβλαβές,
26 καὶ σώσον τοὺς <ἐν> πίστει σοὶ προσελθόντ(ας)
27 παραστήναι καταξίωσον, ἐν τῇ βασιλ(είᾳ).

29 Ὅμ(οιον)
30 Πάντων τῶν προσκαίρων ὡς φθαρτ(ῶν)
31 καταφρονήσαντες, μόνον τὸν ἀ-
32 θάνατον νύμφιον σέ ἐλόθησαν, φέ-
33 ροντες τὸ σημεῖον τοῦ Στ(αυρ)οῦ σου, ἐπω-
34 μάδιον μετὰ πίστεως, καὶ ἀκολουθήτω(σαν).

36 Ὅμ(οιον)
37 Πάσας τῆς σαρκὸς τὰς ἡδονὰς ἀποσει-
38 σάμενοι, ἕνα τὸν πολυτιμον ὡνή-
39 σω μαργαρίτην Χ(ριστ)όν, τούτου ταῖς
40 ἀρεταῖς ἐπαμφιάσου πρὸς τὴν εὔ-
41 σοδον καὶ ἀπόλαυσιν τοῦ νυμφῶνος
42 τοῦ μυστικοῦ. /145r/

44 Τρίβον τὴν πλατεῖαν καὶ εὐρύχωρο(ν)
45 ἀφένενοι, πύλιν(πύλην) τὴν στενὴν καὶ
46 τεθλιμ(μένην) ἐμπορεύσασθαι,
47 ταύτην γὰρ ἀκλινῶς ὁδοιποροῦ(ν)-
48 τες κατηντήσαστε εἰς τ(ὴν) μακαρίαν ζω(ήν).

50 Θεοτόκ(ιν)
51 Χαῖρε παρθενίας τὸ ὑπέρτιμον καλ-
52 λώπισμα· χαῖρε ἡ λαμπρά, ἡ ἀ-
53 κατάσβεστος τοῦ θείου φωτός· χαῖ-
54 ρε τῶν προστρεχόντων σοὶ ἡ σκέπη,
55 Θεοτόκε ἀειπαρθ(ε)νε, Μήτηρ τῆς ζωῆς ἡμ(ῶν).

196. Troparia post primum introitum Liturgiae.

= PALMOV 14*.

+ GOAR 406; ER 239; EV 205; FRČEK II, 537, 539.

6)-12) FOLLIERI II, 51.

14) Ps 121,1

16) Ps 33, 12a.

18)-20) FOLLIERI III.

19) περύπομαι: περύπωμα, Sev.

27)-31) FOLLIERI I, 581.

33) Ps 118,169

35) Ps 118,18

37)-43) FOLLIERI II, 23.

45) Ps 118,19

47) Ps 118,30

49)-54) FOLLIOERI IV, 157.

54) ἀπόλωμαι: ἀπώλομε, Sev.

40 cf. N.245.

1 196. Μετὰ δὲ τὴν εἴσοδον πρὸ τ(ῆς) εὐχ(ῆς)/
2 τοῦ τρισαγίου
3 δίδοται 'Σοφία', κ(αὶ) ἄρχ(ονται) τροπ(άρια)/
4 ἦχος δ'.

6 Ἦνοικται ἡ θύρα τῆς μετανοίας, /145v/
7 δράμωμεν προθύμως, Χ(ριστὸ)ς ἡμᾶς
8 κέκληκεν, λάβωμεν πανοπλί-
9 αν νοητήν, κτησώμεθα ἀρετ(άς),
10 καὶ τρέψωμεν τὰς ἐναντίας δυνά-
11 μεις, καὶ εὐρήσωμεν ἀνάπαυσι(ν)
12 ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν. Στίχ(ος).

14 Εὐφράνθην ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσιν μοι.
15 Ἦνοικται ἡ θύρα τῆς μετανοίας, δρα(μώμεν),
16 Στίχ. Δεῦτε τέκνα ἀκούσατέ μου, φό(βον Κυρίου).

18 Πλῦνον με τοῖς δάκρυσιν τοῦ Σ(ωτ)ῆρ,
19 ὅτι περύπομαι ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις,
20 διὸ προσπίπτω σοι ἥμαρτον ἐλέ(ησον).

22 Στίχ. Ἐγγισάτω ἡ δέησίς μου ἐνώπι(ον).
23 Πλῦνον με τοῖς δακρυσίν μου, Σ(ωτ)ῆρ, ὅ(τι).
24 Στίχ. Δουλεύσατε τῷ Κ(υρί)ῳ ἐν φόβῳ καὶ/
25 ἀγ(αλλιάσθε).

27 Ζάλη ἁμαρτημάτων περιέχει με
28 Σ(ωτ)ῆρ, καὶ μηκέτι φέρων τὸν κλύδω-
29 να, σοὶ προσπίπτω, τῷ μόνῳ κυ-
30 βερνήτῃ. ὡς τῷ Πέτρῳ τὴν χειρᾶ
31 μοι ἔκτεινον, τ(ῆς) φιλαν(θρωπ)ίας σου σῶσ(όν) με.

33 Στίχ. Ἐκράτησας τῆς χειρὸς τῆς δεξ(ιας).
34 Ζάλη ἁμαρτημάτων περιέχει με,
35 Στίχ. Ἀποκάλυψον τοὺς ὀφθαλμούς.

37 Ἦθελον δάκρυσιν ἐξαλεῖψαι τ(ῶν) ἐμῶν
38 πταισμάτων Κ(ύρι)ε τὸ χειρόγραφον, καὶ
39 τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς μου, διὰ
40 μετανοίας εὐαρεστήσαι σοι, ἀλλ' ὁ ἐ-
41 χθρὸς ἀπατᾷ με, καὶ πολεμεῖ τὴν
42 ψυχὴν μου Κ(ύρι)ε, πρὶν εἰς τέλος)/
43 ἀπώλομ(αι) σῶσόν με).

45 Στίχ. Πάροικο(ς) ἐγὼ εἰμὶ ἐν τῇ γῇ μὴ ἀποκ.
46 Ἦθελον δάκρυσιν ἐξαλεῖψαι τ(ῶν) ἐμῶν. /146v/
47 Στίχ. Ὁδὸν ἀληθ(ινὴν) ἤρετησάμην, τὰ κρίμ(ατα).

49 Τίς χειμαζόμενος καὶ προστρέχων, τῷ λι-
50 μένι τούτῳ οὐ διασώζεται, ἢ τίς ὁ-
51 θυρόμενος καὶ προσπίπτων τῷ ἰα-
52 τρείῳ τούτῳ οὐ θεραπεύεται, δημι-
53 ουργέ τῶν ἀπάντων, καὶ ἰατρὲ τ(ῶν) νοσοῦντ(ων)
54 Κ(ύρι)ε, πρὶν εἰς τέλος) ἀπώλομε (ἀπόλωμαι), σῶσόν με.

1) Ps 118,15

3) Ps 118,107

5)-9) FOLLIERI II, 415.

6) χωρίσης: χωρήσις, Sev.

8) συναριθμήσης: συναριθμήσις, Sev.

11) Ps 24,16

13) Ps 118,173

15)-22) FOLLIERI I, 466.

24) Ps 118,133

26) Ps 118,135

28)-31) FOLLIERI III, 352.

33) Ps 33, 12a

197. Tonsurandus procedit ad ambonem.
41

= PALMOV 15*.

+ GOAR 406; ER 239; EV 205.

41) Ps 108,26?

43)-51) FOLLIERI III, 349.

53) Ps 118,75

55) Ps 118,17

41 cf. N.247.

1 Ἐτίχ. Ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου ἀδολεσχῆσω.
2 Τίς χειμαζόμενος καὶ προστρέχων τῷ.
3 Ἐτίχ. Ἐταπεινώθ(ην) ἕως σφόδρα Κύριε (ἡσόν με)

5 Μὴ ἀπορρίψῃς με ἀπὸ τοῦ προσώπου
6 σου Κ(ύρι)ε· μὴ χωρίσῃς με τῶν καλῶν
7 προβάτων σου ποιῆν ἀγαθὴ· μὴ συ-
8 ναριθμήσῃς με τοῖς κατηραμένοις,
9 ἀλλ' ὡς θ(εο)ς ἐπιστρέψας ἐλέησόν με.

11 Ἐτίχ. Ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμέ, καὶ ἐλέησόν (με) κατ(ά). /147r/
12 Μὴ ἀπορρίψῃς με ἀπὸ τοῦ προσώπου σου.
13 Ἐτίχ. Γενέσθω ἡ χεὶρ σου τοῦ σῶσαί με.

15 Ἐν τῇ πηγῇ τῇ μυστικῇ τῆς ἀναγεννή-
16 σεως υἱοθεσίαν λαβὼν καὶ ἀπολύτρω-
17 σιν, ἐν ἀμελ(ε)ίᾳ τὴν ζωὴν, καὶ ἐν πα-
18 ραπτώμασιν ἐκ δαπανήσας ἀγαθὴ,
19 νῦν κραυγάζω σοι· δακρύα μετανοί(ας)
20 πηγὴν μοι δώρησαι, καὶ ἀπόπλυνον
21 τὸν ῥύπον τῶν ἐμῶν πλημμελημά-
22 των, παντοδύναμε Σ(ωτ)ήρ καὶ πολυέλεε.

24 Ἐτίχ. Τὰ διαβήματά μου κατεύθυνον κατὰ τ(οῦ).
25 Ἐν τῇ πηγῇ τῇ μυστικῇ τῆς ἀναγεννή(σεως).
26 Ἐτίχ. Τὸ πρόσωπόν σου ἐπίφανον ἐπὶ.

28 Πρόβατον εἰμὶ τῆς λογικῆς σου ποιῆν(ης),
29 καὶ πρό(ς) σέ καταφεύγω τὸν ποιμένα τὸ(ν)
30 καλ(όν)· ζήτησ(όν) με τ(όν) πλανηθ(έντα)/
31 ὁ θ(εο)ς, καὶ ἐλέησ(όν) με. /147v/

33 Ἐτίχ. Δεῦτε τέκνα, ἀκούσατέ μου, φόβ(ω).

35 197. Καὶ τούτου τοῦ στιχ(οῦ) ψαλλομέ(νου),/
36 εἰσέρχ(εται) ὁ μέλλ(ων)
37 κουρε(ύεσθαι) ἕως τοῦ ἄμβωνος,/
38 καὶ πάλ(ιν) ἵστατ(αι).

40 Πρόβατον εἰμὶ τῆς λογικῆς σου ποιῆν(ης).
41 Ἐτίχ. Ἀντιλαβοῦ μου κατὰ τὸ ἔλε(ος).

43 Ποῦ ἐστὶν ἡ τοῦ κόσμου προσπάθεια· ποῦ
44 ἐστὶν ἡ τῶν προσκαίρων φαντασία·
45 οὐκ ἰδοὺ πάντα βλέπωμεν(βλέπομεν) γῆν καὶ
46 σποδόν· τί οὖν κοπιῶμεν εἰς μάτην·
47 τί δὲ οὐκ ἀρνούμεθα κόσμον καὶ ἀ-
48 κολουθοῦμεν τῷ κρίζοντι· ὁ θέλω(ν)
49 πορευθῆναι ὀπίσω μου, ἀναλαβέ-
50 τω τὸν Στ(αυ)ρὸν αὐτοῦ, καὶ ζωὴν κληρο-
51 νομήσει τὴν αἰώνιον.

53 Ἐτίχ. Ἐγνων Κ(ύρι)ε ὅτι δικαιοσύνη τὰ κ(ρίματα).
54 Ποῦ ἐστὶν ἡ τοῦ κοσμοῦ προσπάθεια.
55 Ἐτίχ. Ἐλθέτωσάν με οἱ οἰκτιρμοί σου. /148r/

- 1)-4) FOLLIERI III, 32.
2) ἄρατε: ἄραται, Sev.

6) Ps 118,146

8) Ps 2,11

- 10)-15) FOLLIERI I, 290/294
15) εὐρήσετε: εὐρήσεται, Sev.

17) Ps 18,9

19) Ps 83,1

- 21)-26) FOLLIERI I, 437.
21) ἐνδύσασθε: ἐνδύσασθαι, Sev.
24) ὀπλίσατε: ὀπλίσαται, Sev.

28) Ps 83,10, ἐξελεξάμην: ἐξελεξάμιν, Sev.

30) Ps 94,6

38)-42) Ps 78,15b-16a

44) Ps 118,145

50) FOLLIERI III, 16.

1 Ὁ ζυγός μου χρηστός ἐστίν, καὶ τὸ φορτίο(ν)
2 μου ἐλαφρόν· ἄρατε ἐπῶμον, καὶ
3 βαδίσατε εὐθείαν ὁδόν, καὶ εὐρή-
4 σατε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν).

6 Στίχ. Ἐκέκραξά σοι σῶσόν με καὶ φύ(λαξον).
7 Ὁ ζυγός μου χρηστός ἐστίν καὶ τὸ φορ(τίον).
8 Στίχ. Δουλεύσατε τῷ Κ(υρί)ῳ ἐν φόβῳ.

10 Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες
11 καὶ πεφορτισμένοι, καγὼ ἀναπαύ-
12 σω ὑμᾶς· ἀράτε τὸν ζυγόν μου ἐ-
13 φ' ἡμᾶς, καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ· ὅτι
14 πρῶτος εἰμι, καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ,
15 καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν).

17 Στίχ. Ἐν τίνι κατορθώσει νεώτερο(ς).
18 Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες.
19 Στίχ. Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματ(ά) σου Κ(ύρι)ε.

/148v/

21 Ἐνδύσασθε χιτῶνα τῆς σ(ωτη)ρίας· ζώσασθε)
22 τὴν ζώνην τῆς σωφροσύνης· δέ-
23 ξασθε τὸ σημεῖον τοῦ Στ(αυ)ροῦ· τοὺς πό-
24 δας τοὺς νοητοὺς ὀπλίσατε, τ(ῆς) ἐγ-
25 κρατείας τοῖς τύποις· καὶ εὐρήσε-
26 τε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν).

28 Στίχ. Ἐξελεξάμην παραρρίπτεισθ(αι) ἐν τῷ <οἴκῳ>.
29 Ἐνδύσασθαι χιτῶνα τῆς σ(ωτη)ρίας, ζώσ(ασθε).
30 Στίχ. Δεῦτε προσκυνήσωμεν κ(αί).

32 Καὶ τούτου ρεσκομ(ένου) εἰσέρχ(ον)ται/
33 κ(αί) πίπτουσ(ιν)
34 ἔμπροσθ(εν) εἰς τ(ὰ) ἅγια θύρια,/
35 κ(αί) ἐγειρόμε(νοι)
36 πάλιν ἵστανται.

38 Κ(ύρι)ε Κ(ύρι)ε, ἐπίβλεπον ἐξ οὐ(ρα)νοῦ,/
39 καὶ ἴδε, κ(αί)
40 ἐπίσκεψαι τὴν ἄμπελον ταύτην,
41 καὶ κατάρτησαι αὐτ(ήν), ἣν ἐφύτ(ευσεν)/
42 ἡ δεξι(α σου).

/149r/

44 Στίχ. Ἐκέκραξα ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου ἐπ(άκουσον).
45 Κ(ύρι)ε Κ(ύρι)ε, ἐπίβλεπον ἐξ οὐ(ρα)νοῦ/
46 καὶ ἴδε.

48 Εἴτα δοξάζει καὶ λέγει θεοτόκιν·

50 Ὁ διὰ σὲ θεοπάτωρ προφήτης Δα(υὶ)δ.

Professio.

198. Scrutinium

= PALMOV 15*.
+ GOAR 383,407; ER 240; EV 206; FRČEK II, 543.

9) ποθεῖτε: ποθεῖται, Sev.

12) ἐξελέξασθε: ἐξελέξασθαι, Sev.

13) τελειώσητε: τελειώσηται, Sev.

16) προσέρχεσθε: προσέρχεσθαι, Sev.

21) ἀποτάσσεσθε: ἀποτάσσεσθαι, Sev.

24) παραμένετε: παραμένεται, Sev.

27) φυλάττετε: φυλάττεται, Sev.

29) σώζετε: σώζεται, Sev.

33) ὑπομένετε: ὑπομένεται, Sev.

199. Catechhesis.

= PALMOV 16* (Incipit);
+ GOAR 383,407; ER 241; EV 207; FRČEK II, 545.

39) βλέπετε: βλέπεται, Sev.; δίδετε: δίδωται, Sev.
συνθήκας: συνθείκας, SEV.

42) μέλλετε: μέλλεται, Sev.

52) εἰμή: εἰμί, Sev.

53) γινώσκετε: γινώσκεται, Sev.

42 cf. N.248.

1 198. Καὶ εἴθ' οὕτως βάλλ(λ)ουν μετάνοιαν
2 οἱ ὀφείλοντ(ες) κουρε(ύεσθαι) ἔμπροσθ(εν)/
3 τοῦ θυσια(στηρίου),
4 καὶ ἀνιστάμε(νοι) ἀπάρχετ(αι) ὁ ἱερε(ύς)/
5 οὕτω(ς).

7 Τί προσήλθετε ἀδελφοί, προσπί-
8 πτοντες τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ, καὶ τῇ
9 ἁγίᾳ συνοδίᾳ ταύτῃ, ποθεῖτε ἀξιωθ(ῆναι)
10 τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος, καὶ κατα-
11 ταγῆναι ἐν τῷ χορῷ τῶν μοναζόντ(ων).
12 Ὅντως καλὸν ἔργον καὶ μακάριον ἔξε-
13 λέξασθε, ἀλλ' εἰ καὶ τελειώσητε.
14 τὰ γὰρ καλὰ ἔργα κόπῳ κτῶνται,
15 καὶ πόνῳ κατορθοῦνται, ἐκουσία
16 ὑμῶν γνώμη προσέρχεσθε τῷ Κ(υρί)ῳ; /149v/

18 Ἀπόκρ(ισις). Ναί, δι' ἁγίων εὐχ(ῶν) σου, Π(άτ)ερ.

19 Ἐρώ(τησις). Μὴ ἔκ τινος ἀνάγκης, ἡ βίας;

20 Ἀπό(κρισις). Οὐχί, Π(άτ)ερ./

21 Ἐρώ(τησις). Ἀποτάσσεσθε τῷ
22 κοσμῷ, καὶ τὰ ἐν τῷ κοσμῷ κατὰ
23 τὴν τοῦ Κ(υρίου) ἐντολήν; Ἀπό(κρισις)./

24 Παραμέ-
25 νετε τῷ μοναστηρίῳ, καὶ τῇ ἀσκή-
26 σει, ἕως ἐσχάτης ὑμῶν ἀναπνοῆς; Ἀπό(κρισις).

27 φυλάττετε ἑαυτοὺς ἐν παρθενίᾳ, καὶ
28 σωφροσύνῃ, καὶ εὐλαυείᾳ; Ἀπ(ό)κρισις)./

29 Ἐώζε-
30 τε μέχρι θανάτου τὴν ὑπακοή(ν)
31 τῷ πρωεστῶτι καὶ πάσῃ τῇ ἐν Χ(ριστ)ῷ
32 ὑμῶν ἀδελφότητι; Ἀπ(ό)κρισις)./

33 Ὑπομένετε
34 πᾶσαν θλίψιν, καὶ στενοχωρίαν τοῦ
35 μονήρους βίου, διὰ τὴν βασιλείαν
36 τῶν οὐ(ρα)νῶν;/

37 Ἀπ(ό)κρισις). Ναί, δι' ἁγίων εὐχ(ῶν) <σου> Π(άτ)ερ. /150r/

39 199. Βλέπετε τέκνα, οἷας συνθήκας δί-
40 δετε τῷ Δεσπότῃ θ(ε)ῷ. Ἄγγελοι πά-
41 ρεισιν ἀπογραφόμενοι τὴν ὁμολο-
42 γίαν ὑμῶν ταύτην, ἣν καὶ μέλλε-
43 τε ἀπαιτεῖσθαι ἐν τῇ δευτέρᾳ

44 παρουσίᾳ τοῦ Κ(υρίου) ὑμῶν/

45 Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ. Ὑψη-
46 γοῦμαι οὖν ὑμῖν τὴν τελειοτάτην
47 ζώην, ἐν ᾗ ἡ κατὰ μίμησιν τοῦ Κ(υρίου) ὑ

48 πολιτεία διαδείκνυται. διαμαρ-
49 τυρόμενος, ἅπερ χρὴ ἀσπάσασ-
50 θαι ὑμᾶς, καὶ ὧν περ δεόν ἐκφυγεῖν.

51 Ἡ ἀποταγή τοίνυν οὐδὲν ἄλλο καθε-
52 στηκεν κατὰ τὸν εἰπόντα, εἰμὴ Στ(αυρ)οῦ,

53 καὶ θανάτου ἐπαγγελία. Γινώσκετε

54 τοιγαροῦν ἀσφαλῶς ἀπὸ τῆς πα-

55 ρούσης ἡμέρας σταυροῦσθαι καὶ

56 νεκροῦσθαι τῷ κόσμῳ, καὶ τὸν

2) ἀποτάσσεσθε: ἀποτάσσεσθαι, Sev.

9) ἀπαρνεῖσθε: ἀπαρνεῖσθαι, Sev.

14) ἀκολουθεῖτω: ἀκολουθήτω, Sev.

16) ἡρετίσασθε: ἡρετίσασθαι, Sev.

17) ἐπιποθεῖτε: ἐπιποθήται, Sev.

18) ἐτοιμάσθητε: ἐτοιμάσθηται, Sev.

25) εὐτελῇ: εὐτελεῖ, Sev.

33) πάθητε: πάθηται, Sev.

36) ἀγαλλιάσθε: ἀγαλλιάσθαι, Sev.

43) ὕψει: ὕψη, Sev.

48) λαμβάνετε: λαμβάνεται, Sev.

51) ἀποκαθαίρεσθε: ἀποκαθαίρεσθαι, Sev.

52) γίνεσθε: γίνεσθαι, Sev.

1 κόσμον ὑμῖν διὰ τῆς τελειοτάτης)
2 ἀποταγῆς. Ἀποτάσσεσθε γὰρ)
3 γονεύσιν, ἀδελφοῖς, γυναιξίν, τέ-
4 κνοῖς, πατράσιν, συγγεν(ε)ίας ἐ-
5 τερ(ε)ταῖς, φίλοις, συνήθεσιν τοῖς
6 ἐν κόσμῳ θορύβοις, φροντήσιν,
7 κτήμασιν, ὑπάρξεσιν, τῇ καινῇ
8 καὶ ματαίᾳ ἡδονῇ τε καὶ δόξῃ. Καὶ
9 ἀπαρνεῖσθε, οὐ μόνον τὰ προειρη-
10 μένα, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς,
11 κατὰ τὴν φωνὴν τοῦ Κ(υρίου) τοῦ τὴν λέ-
12 γουσας. Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλ-
13 θεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀ-
14 ράτω τὸν Στ(αυρ)ὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖ-
15 τω μοι. Εἰ οὖν ἀληθῶς ἀκολουθεῖ(ν)
16 αὐτῷ ἡρετίσασθε, καὶ ἀψευδεῖς ἐ-
17 πικληθῆναι αὐτοῦ μαθηταὶ ἐπι-
18 ποθεῖτε, ἐτοιμάσθητε ἀπὸ τοῦ
19 παρόντος, μὴ πρὸς ἀμνησεῖς, μὴ
20 πρὸς ἀμεριμνίας, μὴ πρὸς τρυ-
21 φας, μὴ πρὸς ἄλλο τι τῶν ἐπὶ γῆς
22 τερπνῶν τε καὶ ἀπολαυστικῶν.
23 ἀλλὰ πρὸς ἀγῶνας πν(ευματ)ικοῦς, πρὸ(ς) ἐγ-
24 κρατεῖαν σαρκός, πρὸ(ς) καθαρίσιν
25 ψυχῆς, πρὸ(ς) πτωχ(ε)ίαν εὐτελῇ, πρὸ(ς)
26 πένθος ἀγαθόν, πρὸ(ς) πάντα τὰ θλι-
27 βερὰ τῆς χαροποιου κατὰ θ(εο)ν ζω-
28 ῆς. Καὶ γὰρ καὶ πεινᾶσαι ἔχετε, καὶ
29 διψῆσαι, ὑβρισθῆναι τε καὶ χλευα-
30 σθῆναι, καὶ πολλοῖς ἄλλοις περι-
31 χθῆναι λυπηροῖς, οἷς ἡ κατὰ θ(εο)ν
32 ζωὴ κεχαρητήριστα. Καὶ ὅταν
33 ταῦτα πάντα πάθητε, χαίρε-
34 τε φη(σὶν), ὅτι πολλὸς ὁ μισθὸς ὑμῶν ἐν
35 οὐ(ρα)νοῖς ὑπάρχει. Χαρὰ οὖν χαίρε-
36 τε, καὶ ἀγαλλιάσει ἀγαλλιάσθε, ὅτι σή-
37 μερον ἡμᾶς ἐξελέξατο, καὶ διεχώ-
38 ρισεν Κ(υρίο)ς ὁ θ(εο)ς ἀπὸ τῆς τῶν ἐν κό(σ)-
39 μῳ ζωῆς, καὶ ἔθετο ὡς ἐν προσώ-
40 πῳ αὐτοῦ, ἐν τῇ παραστάσει τῆς μο-
41 ναδικῆς τάξεως, ἐν τῇ στρατείᾳ
42 τῆς ἀγγελοειδούς διαγωγῆς, ἐν τῷ
43 ὕψει τῆς οὐ(ρα)νομιμήτου πολιτείας, αὐτῷ
44 ὁλοκλήρως δουλεύειν, τὰ ἄνω φρο-
45 νεῖν, ὑμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν
46 οὐ(ρα)νοῖς ὑπάρχει. Ἡ τῆς καινῆς
47 κλήσεως. Ὡς τῆς δωρεᾶς τοῦ μυστη-
48 ρίου. δεῦτερον βάπτισμα λαμβά-
49 νετε σήμερον ἀδελφοί, τῇ περιου-
50 σίᾳ τῶν τοῦ φιλαν(θρώπου) τοῦ θ(εο)ῦ δωρεῶν,
51 καὶ τῶν ἀμαρτημάτων ὑμῶν ἀπο-
52 καθαίρεσθε, καὶ υἱοὶ φωτὸς γίνε-
53 σθε, καὶ αὐτοὶ Χ(ριστο)ς/
54 ὁ θ(εο)ς ἡμῶν συγχαί-
55 ρει μετὰ τῶν ἁγίων Ἀγγέλων αὐτοῦ ἐ-
56 πὶ τῇ ὑμῶν μετανοίᾳ, θύων ὑμῖν

/151r/

/151v/

/152r/

4) μισήσωμεν: μησήσωμεν, Sev.

9) στήλη: στήλι, Sev.

12)-16) = Luc 9,62.

19) κατολιγωρήσαι: κατολιγορήσαι, Sev.

25) ἔξετε: ἔξεται, Sev.

28) ἀπολαύετε: ἀπολαύεται, Sev.

31) νομίζετε: νομίζονται, Sev.

35) γινώσκετε: γινώσκεται, Sev.

36) δεῦρο: δεῦρω, Sev.

38) αὐτόν: αὐτῶν, Sev.

1 τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν. Ἀξίως
2 λοιπὸν τῆς κλήσεως περιπατή-
3 σωμεν· ἀπαλ(λ)αγῶμεν τῆς τῶν μα-
4 ταίων προσπαθείας· μισήσωμε(ν)
5 τὴν πρὸς τὰ κάτω ἔλκουσαν ἡμᾶς
6 ἐπιθυμίαν, ὅλον ἑαυτῶν τὸν πόθο(ν)
7 μεταθώμεθα πρὸς τὰ οὐ(ρά)νια· μη-
8 δόλως στραφώμεν εἰς τὰ ὀπίσω· ἵ-
9 να μὴ γενώμεθα στήλη ἀλός, ὥς ἡ
10 γυνὴ τοῦ Ἀὐτ, ἡ ὥσπερ κύων ἐπὶ
11 τὸν ἴδιον ἐμετὸν ἐπιστρέφων, καὶ
12 πληρωθῇ ἐφ' ἡμᾶς ὁ λόγος τοῦ Κ(υρίου)υ· "Ὅτι
13 οὐδεὶς βαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐ-
14 π' ἄροτρον, καὶ στραφεὶς εἰς τὰ ὀπίσω,
15 εὐθετός ἐστιν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐ-
16 ρανῶν. Καὶ γὰρ οὐκ ἐστὶν ὑμῖν μικρὸ(ς)
17 ὁ κίνδυνος, ἐπαγγελομένοις νῦν πά(ν)-
18 τα τὰ προειρημένα φυλάττειν, ἔ-
19 κ(ε)ῖτα κατολιγορήσαι τῆς ἐπαγγε-
20 λίας, καὶ ἡ πρὸς τὸν πρότερον βίο(ν)
21 ἐπαναδραμεῖν, ἡ τοῦ Π(ατ)ρ(ὸ)ς χωρισθῆ-
22 ναι, καὶ τῶν συνασκειμένων ἀδε(λφῶν),
23 ἡ μένοντας καταφρονητικῶς
24 ζῆσαι τὰς ἡμέρας ἡμῶν. Ἐπ(ε)ὶ βαρυ-
25 τέρας ἔξετε τὰς εὐθύνας παρὰ
26 τὸ πρὶν ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ καὶ ἀπαρα-
27 λογίστου βήματος τοῦ Χ(ριστο)ῦ, ὅσω καὶ
28 πλείονος χάριτος ἀπολαύετε ἄρτι.
29 Καὶ καλὸν ὑμῖν ἦν, ὥς τὰ λόγια, μὴ εὐ-
30 ξασθαι, ἡ εὐξαμένοις, μὴ ἀποδοῦ-
31 ναι. Μηδὲ πάλιν νομίζετε, ὥς δι-
32 ἅ τοῦ προλαβόντος χρόνου τῆς ἐν-
33 ταῦθα ὑμῶν διατριβῆς, ἀρκούν-
34 τος ἀγωνίσασθε πρὸς τὰς ἀοράτ(ους)
35 δυνάμ(ε)ις τοῦ ἐχθροῦ· ἀλλὰ γινώσκε-
36 τε, ὅτι μᾶλλον ἀπὸ τοῦ δεῦρο δια-
37 δέχονται ὑμᾶς μείζονες ἀγῶνες τ(ῆς)
38 πρὸς αὐτὸν πάλης, ὥς πολλαῖς
39 μεθοδίαις καταπολεμεῖν ἡμᾶς
40 ἐκείνου πειρομένου. Ἰσχύσει δὲ καθ' ὑ-
41 μῶν οὐδαμῶς, καὶ μετὰ ταῦτα πε-
42 ριπεφραγμένους ὑμᾶς εὐρίσκω(ν),
43 τῇ τε πρὸς τὸν ὀδηγοῦντα ὑμᾶς
44 κραταίᾳ πίστει καὶ ἀγάπῃ, καὶ τῇ πρὸ(ς)
45 πᾶσαν ὑπακοὴν καὶ ταπείνωσο(ν)
46 εὐθύτητι. Διὰ τοῦτο ἀπέστω ἀφ' ὑ-
47 μῶν ἀνηκοΐα, ἀντιλογία, ὑπερη-
48 φανία, φθόνος, ἔρις, ζῆλος, θυ-
49 μος, κραυγὴ, βλασφημία, καταλα-
50 λία, λαθροφαγία, περπερία,
51 φιλον(ε)ικία, γογγυσμός, ψιθυρισμός(ς),
52 ἐπικτήσεις ἰδιόζουσα οἰκτροῦ πρά-
53 γματος, καὶ τὰ ἄλλα πάντα τῆς
54 κακίας εἶδη, δι' ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ
55 τοῦ θ(εο)ῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τ(ῆς) ἀληθείας,
56 καὶ ριζοῦν ἄρχεται ἐν αὐτοῖς ὁ τ(ῶν) ψυχῶ(ν)

/152v/

/153r/

/153v/

/154r/

12) ἐβαπτίσαντο: ἐβαπτίσοντο, Sev.

17) καθομολογεῖτε: καθομολογεῖται, Sev.

Orationes tria cum kefaloklisia ad professionem

200. Oratio prima ad profesionem.⁴³

= PALMOV 16* (Incipit).
+ GOAR 384,409; DMITR. II, 560 (Pant. 604); ER 229,243; EV 193,210; FRČEK II, 555.

31)-33) cf. Is 49,15.

37) ἐπαγκαλίσαιτο: ἐπαγκαλίσοιτω: Sev.

38) γένοιτο: γένοιτω, Sev.

49) κληρονομήσετε: κληρονομήσεται, Sev.

⁴³ cf. N.249.

1 φθορεύς. Μᾶλλον δὲ ἀντ' αὐτῶν, κτι-
2 σώμεθα τὰ πρέποντα ἁγίοις, φιλα-
3 δελφίαν, ἡσυχίαν, ἐπεικίαν, εὐλα-
4 β(ε)ίαν, μελέτην τῶν θείων λογίων,
5 τήρησιν καρδίας ἐκ βυπαρῶν λο-
6 γισμῶν, ἐργασίαν τὴν κατὰ δύ-
7 ναμιν, ἐγκράτ(ε)ιαν, ὑπομονὴν μέ-
8 χρι θανάτου, ἐν' ᾧ Π(ατ)ρί τὰς συνθή-
9 κας ὑμῶν ἐπαποτίθесθαι πρῶτ(ον)
10 καὶ τελευταῖον ἐξαγγελίαν τῶν τῆς
11 καρδίας κρυπτῶν, καθὼς αἱ θεῖαι
12 ὑποθήκαι ὑπαγορεύουσιν. Ἐβαπτί-
13 σαντο γάρ φη(σὶν), ἐξομολογούμενοι τὰς
14 ἁμαρτίας αὐτῶν./

16 Ἑρώτησις.
17 Ταῦτα πάντα οὕτω καθομολογεῖ-
18 τε ἐπ', ἐλπίδι τῆς δυνάμεως τοῦ θ(εο)ῦ,
19 καὶ ἐν ταύταις ταῖς ὑποσχέσεσιν δια-
20 καρτερεῖν συντάσσεσθε μέχρι τέ-
21 λους ζωῆς χάριτι, Χ(ριστο)ῦ;/
22 Ἀποκρ(ισις).
23 Ναί, διὰ τῶν σῶν ἁγίων εὐχῶν, Π(άτ)ερ.

25 200. Εὐχὴ εἰθ' οὕτως.

27 Ὁ πανοικτίρμων οὖν θ(εὸς) καὶ πολυέ-
28 λεος, ὁ τὰ ἀχραντα σπλάγχνα τῆς
29 αὐτοῦ ἀγαθότητος ὑπανοίγων παν-
30 τὶ τῷ προσερχομένῳ αὐτῷ πόθῳ,
31 καὶ ἀγάπῃ θερμῇ· ὁ εἰπών· Ὅτι ἐπιλή-
32 σεται γυνὴ τὰ ἐκγονα αὐτῆς, ἡ ἐγὼ
33 ἐπιλήσομαι σου· ὁ τὸν ὑμέτερο(ν)
34 πόθον εἰδὼς, καὶ τῇ προθέσει ὑμῶ(ν)
35 ἐπιβάλλων τὴν παρ' ἑαυτοῦ δύνα-
36 μιν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἐντολ(ῶν)
37 αὐτοῦ· ἐπιλαύοι(το) καὶ ἐπαγκαλίσαιτο,
38 καὶ ὑπερασπιεῖ, καὶ γένοιτο ὑμῖν τεῖ-
39 χος ὄχυρόν ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ,
40 πέτρα ὑπομονῆς, παρακλήσεως
41 ἀφορμῇ, εὐτονίας χορηγόος, εὐψυ-
42 χίας πορισμός, ἀνδρείας συναγω-
43 νιστῆς, κοιταζόμενος, συνανιστά-
44 μενος, γλυκαίνων, καὶ εὐφραίνω(ν)
45 τὴν καρδίαν σου τῇ παρακλήσει
46 τοῦ ἁγίου αὐτοῦ Πν(εύματος), ἀξιῶν σε καὶ
47 τῆς μερίδος τῶν ἁγίων καὶ ὁσίων
48 Π(ατέ)ρων ἡμῶν Ἀντωνίου, Εὐθυμίου
49 καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς, μεθ' ὧν καὶ κλη-
50 ρονομήσετε τὴν βασιλείαν τῶν
51 οὐ(ρα)νῶν, ἐν Χ(ριστ)ῷ Ἰ(ησο)ῦ/
52 τῷ Κ(υρί)ῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ
53 δόξα, ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις εἰς τ(οὺς).

/154v/

/155r/

/155v/

201. Oratio secunda ad professionem.

= PALMOV 17; WAWRYK 84*;
+ DMITR. II, 561 (Pant. 604);

9) σοί: σύ, Sev.

28) ἀπηλωτριωμένην: ἀπηλωτριωμένην, Sev.

31) σωζομένων: σωζομένων, Sev.

33) ἀναπέμπεται: ἀναπέμπετε, Sev.

202. Oratio tertia ad professionem.

= PALMOV 17* (Incipit), WAWRYK 85*;
+ GOAR 392,409; DMITR. II, 561 (Pant. 604); ER 211; EV 244;
FRČEK II, 359; STASSI N.341.

1 201. Κ(αὶ) στραφεῖς ὁ ἱερ(εὺς) ἐπιτ(ίθησι)/
2 τὴν χεῖρα ἐπὶ τ(ὸν) μέλλοντα/
3 <κουρεύεσθαι>, κ(αὶ) λέ(γει).

5 Κ(ύρι)ε Κ(ύρι)ε, οὐ τίθημι ἐμὴν χεῖρα ἀμαρτωλό(ν),
6 ἀλλὰ σὴν κραταίαν καὶ βραχίονα
7 ὑψηλὸν ἐπὶ τοὺς δούλους σου τοῦσδε,
8 καὶ δέομαι τοῖς σοῖς οἰκτιρμοῖς.
9 Πρόσδεξαι τοὺς ἐν μετανοίᾳ σοὶ προσερχο-
10 μένους ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ, ὁλοκαυτώ-
11 ματα λογικά, θυμίαμα πν(ευμα)τικόν .
12 λατρ(ε)ῖαν ἐκούσιον, καὶ ἐγγράπτους
13 ποίησον ἐν βίβλῳ ζώντων· κοινω-
14 νοὺς καὶ κληρονόμους ἀνάδειξον μετὰ τ(ῶν)
15 ἐκλεκτῶν σου τῆς ἐπου(ρα)νίου σου βα-
16 σιλείας. Ἐνδυσον αὐτοὺς χιτῶνα
17 δικαιοσύνης· ζῶσον αὐτοὺς ζών(την)
18 σωφροσύνης· περίθεε αὐτοῖς τοῦ
19 ζωοποιοῦ Στ(αυρ)οῦ τὸν τύπον· περίβα-
20 λε αὐτοῖς στολὴν ἀφθαρσίας· τοὺς
21 πόδας αὐτῶν ὑπόδησον ἐν ἐτοιμα-
22 σίᾳ τῆς εἰρήνης· τὸ φρόνημα αὐτ(ῶν)
23 καθαρὸν διατήρησον ἀπὸ μιαρ(ῶν)
24 ἐπιθυμιῶν· ῥύσαι αὐτοῖς ἀπὸ φα(ν)-
25 τασμάτων· ἀπέλασον ἀπὸ τ(ῆς) καρ-
26 δίας αὐτῶν πᾶν ψεῦδος, πάντα
27 δόλον, πᾶσαν πλεονεξίαν, πᾶσα(ν)
28 κίνησιν σαρκὸς τε καὶ πν(εύματο)ς, ἀπη-
29 λωτριωμένην τοῦ σοῦ θελήματο(ς).
30 ποίησον αὐτοὺς πρόβατα τῆς τ(ῶν)
31 σωζομένων ποιμνης, ἔνθα εὐ-
32 φραϊνομένων καὶ ἑορταζόντων
33 ἡχος ἀναπέμπεται σοι τῷ φιλαν(θρώπ)ῳ
34 θ(ε)ῷ· ὅτι σὺ εἶ Κ(ύρι)ος ὁ Π(ατ)ήρ/
35 τῶν ὀρφανῶ(ν),
36 καὶ δοτὴρ τῶν ἀγαθῶν, καὶ σοὶ τὴν
37 δόξαν ἀναπέμπωμεν, τῷ Π(ατ)ρί, κ(αί).

/156r/

/156v/

39 202. Καὶ στραφεῖς ὁ ἱερε(ύς), σφραγίζει ἐπὶ/
40 τ(ὰς) κεφα(λάς)
41 τ(ῶν) λαμβανόντων τὸ σχῆμα τρίτ(ον).
42 Καὶ τοῦ διακό(νου) λέγοντος·/
43 Τοῦ Κυ(ρίου) δεηθῶμεν)./
44 ὁ ἱερε(ύς) εὐχ(ήν) ταύτ(ην).

46 Ὁ ὢν Δέσποτα Παντοκράτορ, ὕψιστε
47 βασιλεὺς τῆς δόξης, μετὰ τοῦ ζῶντο(ς)
48 καὶ ἐνυποστάτου Λόγου σου, καὶ τοῦ πα-
49 ρὰ σοῦ ἐκπορευομένου Πν(εύματο)ς τῆς ἀ-
50 ληθείας σου, ὁ κυριεύων πάσης
51 κτίσεως ὁρατῆς τε καὶ ἀοράτου·
52 ὁ θ(εὸς) ὁ καθημένος ἐπὶ τῶν Χερου-
53 βίμ, καὶ τῇ τρισαγίᾳ φωνῇ ὑπὸ τ(ῶν)
54 Σεραφίμ ἀνυμνοῦμενος ἀκατα-
55 παύστως, ᾧ παριστήκεισαν χίλι-
56 αι χιλιάδες ἁγίων Ἀγγέλων καὶ Ἀρ-

6) πρωτοτόκων: πρωτοτόκον, Sev.

1 χαγγέλων στρατιαί. Σὺ εἶ τὸ φῶς, τὸ
 2 φωτίζον πάντα ἄν(θρωπ)ον ἐρχόμενο(ν) /157r/
 3 εἰς τὸν κόσμον· δυσωπούμενος ὑ-
 4 πὸ τῆς ἁγίας θ(εο)τόκου, καὶ ἀειπαρθ(έ)νου Μα-
 5 ρίας, καὶ πάσης ἐκκλησίας ἐ-
 6 που(ρα)νίου τῶν πρωτοτόκων σου Ἰ-
 7 (ερουσα)λήμ, ἐπίβλεψον ἰλέψ ὄμματι ἐ-
 8 πὶ τὴν ταπείνωσιν τῶν δούλων
 9 σου τῶνδε, οἵτινες ἀνέθεντο, καὶ
 10 καθομολόγησαν ἐνώπιον πολλῶ(ν)
 11 μαρτύρων· σύναψον τῷ δωρηθέν-
 12 τι αὐτοῖς ἐκ προγόνων χαρίσματι
 13 τῆς υἱοθεσίας, καὶ τῆς βασιλείας
 14 σου διὰ τοῦ βαπτίσματος, τὸ μοναδι-
 15 κὸν τοῦτο καὶ ἀγγελοειδὲς ἐπάγγελμα,
 16 ἀκατασείστως θεμελιουμένους ἐπὶ
 17 τὴν ἀκρότομον καὶ πν(ευμα)τικὴν πέ-
 18 τραν τῆς εἰς σὲ πίστεως· ἐνδυνά- /157v/
 19 μωσον αὐτοῖς ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύ-
 20 ος σου, καὶ ἐνδυσον αὐτοὺς τὴν πα-
 21 νοπλείαν τοῦ ἁγίου σου Πν(εύματος), ὅτι οὐ-
 22 κ' ἔστιν αὐτοῖς ἡ πάλῃ πρὸς αἷμα καὶ
 23 σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸ(ς)
 24 τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκρά-
 25 τoras τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου,
 26 πρὸς τὰ πν(ευμα)τικὰ τῆς πονηρίας.
 27 Περί(ω)σον τὴν ὁσφὺν αὐτῶν δύνα-
 28 μιν ἀληθείας, καὶ ἐνδυσον αὐτοῖς
 29 θώρακα δικαιοσύνης καὶ ἀγαλλι-
 30 ἀσεώς σου, καὶ ὑπόδησον τοὺς πό-
 31 δας αὐτῶν ἐν ἐτοιμασίᾳ τοῦ Εὐαγ-
 32 γελίου τῆς εἰρήνης. Σόφησον αὐ-
 33 τοὺς ἀναλαβεῖν τὸν θυρεὸν τῆς πί-
 34 στεως, ἐν ᾧ δυνήσονται πάντα /158r/
 35 τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρω-
 36 μένα σβέσαι, καὶ τὴν περικεφα-
 37 λαίαν τοῦ σ(ωτη)ρίου δέξασθαι, καὶ τὴν
 38 μάχαιραν τοῦ Πν(εύματος), ὅ ἐστιν ῥῆμά σου,
 39 ἀντιλαμβάνόμενος τοῖς ἀλαλή-
 40 τοις τῆς καρδίας αὐτῶν στεναγμοῖς.
 41 Συναρίθμησον αὐτοὺς τοῖς ἐκλε-
 42 κτοῖς σου, ἵνα γένωνται σκευὴ ἐκ-
 43 λογῆς σου, υἱοὶ καὶ κληρονόμοι τῆς
 44 βασιλείας σου, υἱοὶ φωτός καὶ ἡ-
 45 μέρας, σοφία, δικαιοσύνη, ἁγία-
 46 σμός καὶ ἀπολύτρωσις· κατα-
 47 σκεύασον αὐτοὺς ὄργανα ἐναρ-
 48 μόνια, ψαλτήριον τερπνὸν τοῦ
 49 ἁγίου Πν(εύματος)· ὅπως ἐντεῦθεν κα-
 50 τὰ προκοπὴν ἀπεκδυσάμενοι /158v/
 51 τὸν παλαιὸν ἄν(θρωπ)ον, τὸν φθειρόμενο(ν)
 52 κατὰ τὴν φιλήδονον ἀπάτην τοῦ
 53 πολυμόρφου ὄφως, ἐνδύσονται
 54 τὸν νέον Ἀδὰμ τὸν κατὰ θ(εο)ν κτισθέν(ν)-
 55 τα ἐν ὁσιότητι, καὶ δικαιοσύνῃ σου.
 56 Στερέωσον αὐτοὺς πάντοτε τὰ στί-

16) Ἐκφώ. in marg. ext.

203. Oratio quarta ad kefaloklisiam.

= PALMOV 17* (Incipit); WAWRYK 86*;
+ GOAR 410; DMITR. II, 561 (Pant. 604); ER 245; EV 212;
FRČEK II, 563; STASSI N.342.

36) ἐπαναστάσεις: ἐπαναστάσις, Sev.

45) τελειότητι: τελειώτητι, Sev.

46) ἐπιστήμη: ἐπιστίμη, Sev.

51) ἀκηλίδωτον: ἀκηλήδωτον, Sev.

53) Ἐκφώ. in marg. ext.

1 γματα, καὶ τὸν Στ(αυ)ρὸν τοῦ Ἰ(ησο)ῦ ἐν τῷ σώ-
2 ματι αὐτῶν βαστάζειν, δι' ὧν αὐτ(ῶ)
3 κόσμος ἐσταυρῶται, καὶ αὐτοὶ τῷ
4 κόσμῳ. Μόρφωσον ἐν αὐτοῖς ἀρε-
5 τὴν ἀληθινὴν ἄγειν, καὶ μὴ ἀρέσκι-
6 αν ἀν(θρώπων), ἢ αὐταρέσκ(ε)ϊαν, ἐν τῇ ὑπο-
7 μονῇ τὴν εὐσέβειαν, ἐν δὲ τῇ εὐσε-
8 βείᾳ τὴν φιλαδελφίαν καὶ τὴν ὑ-
9 πακοήν. Χαρίτωσον αὐτοῖς ἀγρυ-
10 πνοῦντας, ἐργαζομένους, καθεύ-
11 δοντας, ἀνισταμένους, ἐν ψαλμοῖς
12 καὶ ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς πν(ευματι)καῖς, ἀγ-
13 γελικῶς ἐνοπτρίζεσθαι σε ἐν κα-
14 θαρᾷ καρδίᾳ, καὶ προσκυνεῖν σε
15 τὸν μόνον ζῶντα καὶ ἀληθινὸν θε(εόν),
16 εἰς χαρὰν αὐτῶν ἀνεκκλήτην. Ἐκφώ(νησις).
17 Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ τὸ κράτ(ος),
18 καὶ ἡ ἐξουσία. καὶ σοὶ πρέπει πᾶσα δόξα.

/159r/

20 Ὁ λα(ός). Ἀμήν. Ὁ ἱερε(ύς). Εἰρήνη πᾶ(σιν)./
21 Ὁ λα(ός).
22 Καὶ τῷ πν(εύματ)ί σου. Ὁ διακ(ονος). Τὰς κεφαλὰ(ς).

24 203. Καὶ εἴθ' οὕτως ἐπεύχ(εται) ὁ ἱερε(ύς) λέγων.

26 Ἄγιε Κ(ύρι)ε τῶν δυνάμεων, ὁ Π(ατ)ήρ τοῦ Κ(υρίου) υ
27 ἡμῶν Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ, εὐλόγησον τοὺς δούλους
28 σου τοῦσδε, οὓς προσεκαλέσατο ἡ
29 δεξία σου εἰς τὸν πν(ευματ)ικόν σου νυμφῶνα,
30 καὶ καταξίωσον αὐτοὺς εἶναί σου ὁσίους
31 δούλους. σοφίσον αὐτούς, καὶ ἐπί-
32 χεε αὐτοῖς τὴν παρὰ τοῦ ἡγεμο-
33 νικοῦ σου Πν(εύματος) χάριν καὶ σύνεσιν.
34 ἐνίσχυσον αὐτοὺς εἰς τὸν κατὰ τοῦ ἀο-
35 ράτου ἐχθροῦ πόλεμον, τὰς ἐκ τ(ῆς)
36 σαρκὸς ἐπαναστάσ(ε)ις τῇ κραται-
37 ᾳ σου δυνάμει κατάβαλε. Δός αὐ-
38 τοῖς εἰδέναι εὐαρεστεῖν σοι εἰς αἶνε-
39 σιν καὶ δοξολογίαν ἀδιάλειπτον, εἰς
40 ὕμνους εὐκαίρους, εἰς εὐχὰς εὐπροσ-
41 δέκτους, εἰς βουλήν ὀρθήν, εἰς
42 καρδίαν ταπεινήν, εἰς πρᾶξιν ζω-
43 ῆς, καὶ πραότητος, καὶ ἀληθείας.
44 Καὶ εὐαρεστεῖν αὐτοὺς καταξίωσον
45 ἐν πραότητι, ἐν ἀγάπῃ, ἐν τελειό-
46 τητι, ἐν ἐπιστήμῃ, ἐν ἀνδρείᾳ, καὶ
47 προσφέρειν σοι ὕμνους, καὶ δοξολο-
48 γήσεις, καὶ εὐχὰς εἰς ὁσμὴν εὐωδί(ας).
49 Τελείωσον αὐτῶν τὴν ζωὴν ἐν ὁσι-
50 ότητι καὶ δικαιοσύνῃ, ἵνα ἀδιά-
51 στατον καὶ ἀκηλίδωτον τὴν εἰς
52 σὲ ἔχωσιν ἔνωσιν, ὅπως καταξιω-
53 θῶσιν τῆς ἐπου(ρα)νίου σου βασιλείας. Ἐκφώ(νησις).
54 Χαρίτι, καὶ οἰκτιρμοῖς, καὶ φιλαν(θρωπ)ίᾳ.

/159v/

/160r/

204. Tonsura.⁴⁴

= PALMOV 17*;
+ GOAR 385,410; ER 246; EV 213; FRČEK II, 567; STASSI
N.343.

17) συντάζωνται: συντάζονται, Sev.

33)-36) cf. Jo 1,9; vide exclamationem celebrantis ante
baptisma.⁴⁵

49) Ps 118

⁴⁴ cf. N.252.

⁴⁵ cf. N.70, etiam N.251.

1 204. Εἴτα κρατήσ(ας) τῆς δεξιᾶς αὐτ(ῶν) χειρὸς(ς)
2 εἰσφέρει αὐτοὺς ἐν τῷ θυσιαστ(ηρίῳ),/
3 καὶ ποιοῦσι(ν)
4 μετάνοιαν ἔμπροσθεν τ(ῆς) ἀγ(ίας) τραπέζης),/
5 κ(αὶ) ἀνιστά(μενοι)
6 προ(σ)κυν(οῦ)σιν τὸ ἄγ(ιον) εὐαγγέ(λιον),/
7 κ(αὶ) ἐκτείνας
8 τὴν χεῖρα αὐτ(οῦ), ὁ ἱερε(ὺς) λέγει/
9 πρὸς(ς) αὐτ(οῦς).

11 Ἴδου ὁ Χ(ριστὸς) ἀοράτως ἐνταῦθα πάρεστι.
12 Βλέπετε, ὅτι οὐδεὶς ὑμᾶς ἀναγκάζει ἐλ-
13 θεῖν ἐπὶ τούτῳ τῷ σχήματι. Βλέπετε,
14 ὅτι ὑμεῖς ἐκ προθέσεως θέλετε τὸ ἀγ-
15 γελικὸν σχῆμα τοῦτο. /

/160v/

17 Καὶ ὅταν συντά-
18 ζωνται, λέγει πρὸς(ς) αὐτοὺς πάλιν ὁ ἱερε(ὺς).

20 Λάβετε τὸ ψαλίδιον, καὶ ἐπίδοτέ μοι αὐτ(ό).

22 Καὶ ἐπιδοσάντ(ων) αὐτῶν τὸ ψαλίδ(ιον),/
23 λέγει πρὸς(ς)
24 αὐτοὺς ὁ ἱερε(ὺς). /

26 Ἴδου ἐκ τῆς χειρὸς(ς) τοῦ Χ(ριστοῦ)
27 λαμβάνετε αὐτό. Βλέπετε τίνι προσέρχ(εσθε),
28 τίνι συντάσσεσθε, καὶ τίνι ἀποτάσσεσθε.

30 Καὶ λαβὼν ὁ ἱερε(ὺς) ἐκ τ(ῶν) χειρ(ῶν)/
31 τὸ ψα(λίδιον), λέγει οὕτ(ως).

33 Εὐλογητὸς ὁ θε(ός), ὁ θέλων πάντας ἀν(θρώπ)ους
34 σωθ(ῆναι), καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν(ν).
35 ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶν(ας)/
36 τῶν αἰῶν(ων). Ἀμ(ήν).

38 Καὶ κουρεύει ἕνα ἕκαστ(ον αὐτῶν)/
39 σταυροειδῶ(ς) λέγ(ων).

41 Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα κείρεται τὴν
42 κόμην τ(ῆς) κεφαλ(ῆς) αὐτ(οῦ) εἰς τὸ ὄνομα/
43 τοῦ Π(ατ)ρ(ός),
44 καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἀγίου Πν(εύματος)./
45 Εἰπῶμεν ὑπ(ὲρ) αὐτ(οῦ). Κ(ύρι)ε ἐλ(έησον). /

/161r/

47 Κ(αὶ) εὐθ(ὺς) παραλαμβάνουσιν αὐτὸν/
48 οἱ μο(να)χ(οί) εἰς τ(ὸ) διακο(νικόν),
49 καὶ κουρεύ(ουσι) λέγ(οντες) τὸ Ἀμ(ήν).

205. Diaconica legenda post Introitum primum ante Trisagium cum petitionibus particularibus pro Tonsurandis.⁴⁶

= PALMOV 18*;
+ GOAR 386,412; ER 248; EV 216.

6) λοιπά: λυπά, Sev.

206. Lectiones Synaxis Verbi.

Lectiones cum signis ekphoneticis.

= PALMOV 18*;
+ GOAR 387,413; DMITR. II, 562 (Pant. 604).

39)-40) Prokimenon = Ps 26,1

42)-49) Apostolus = Coloss 3,12-16

51)-52) Alleluarium = Ps 33,7

⁴⁶ cf. N.254. etiam STRITTMATTER, Notes, Note II. Τὰ Διακονικά τοῦ Τρισαγίου, D. The Litany of the Trisagion in the Ceremony of Monastic Profession and in the Dedication of a Church, p.98ss, praecipue Nota 55, ubi fit mentio Sev.

1 205. Ὁ δὲ διάκ(ονος)
2 ἄρχεται τὴν συναπτὴν, τοῦ ἱερέ(ως) λέγ(ον)το(ς)
3 τὴν εὐχ(ήν) τοῦ τρισαγίου./
4 ὁ διάκ(ονος) λέγει.

6 Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κ(υρίου) δ(ε)θ(ω)μεν), καὶ τὰ λοιπὰ/
7 ἕως τοῦ Ὑπ(ερ) πλεόντ(ων)'.
9 Καὶ λοιπὸν ἐπισυνάπτει ταῦτα.

11 Ὑπὲρ τῶν ἀδελ(φῶν) ἡμῶν τῶνδε καὶ τῆς
12 παρὰ τοῦ Κ(υρίου) σκέπης, καὶ βοηθ(είας) αὐτῶν,/
13 τ(οῦ) Κ(υρίου) δ(ε)θ(ω)μεν).
14 Ὑπὲρ τοῦ ἀμέμπτως, καὶ ἀκατακρίτ(ως),
15 καὶ ἀνεμποδίστως τὸν σκοπὸν τοῦ
16 μοναχικοῦ σχήματος διανῦσαι αὐτοῦς,
17 τ(οῦ) Κ(υρίου) δ(ε)θ(ω)μεν).
18 Ὑπὲρ τοῦ φωτισθῆναι τὰς ψυχὰς αὐτῶν
19 ἐν ἐγκρατείᾳ, καὶ ἀσκήσει, καὶ τελείῳ
20 φόβῳ θ(εο)ῦ, τ(οῦ) Κ(υρίου) δ(ε)θ(ω)μεν).
21 Ὑπὲρ ἀφέσεως ἁμαρτ(ιῶν), καὶ συγχωρή-
22 σεως τῶν πλημμελημάτων αὐτῶν),
23 καὶ τοῦ γενέσθαι αὐτοῦς ὑψηλοτέρους
24 τῶν τοῦ κόσμου φρονημάτων,/
25 τ(οῦ) Κ(υρίου) δ(ε)θ(ω)μεν).
26 Ὑπὲρ τοῦ διαγείναι αὐτοῦς ἐν πάσῃ εὐσε-
27 βείᾳ, καὶ σεμνότητι, καὶ τελείῳ φό-
28 βῳ θ(εο)ῦ, τοῦ Κ(υρίου) δ(ε)θ(ω)μεν).
29 Ὑπὲρ τοῦ ἀποθέσθαι αὐτοῦς τὸν παλαι-
30 ὄν ἄν(θρωπ)ον, καὶ ἐνδύσασθαι τὸν νεόν τὸ(ν)
31 κατ' εἰκόνα θ(εο)ῦ κτισθέντα,/
32 τοῦ Κ(υρίου) δ(ε)θ(ω)μεν).
33 Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσ(ης).
34 Ἐκφῶ(νησις). Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ θ(εο)ς ἡμῶν,/
35 καὶ σοὶ τ(ήν).

37 206. Εἴτα τὸ τρισά(γιον), καὶ εἴθ(αρ) /
38 προκείμ(εον) ἡχ(ος) γ'.
39 Κ(ύριο)ς φωτισμός μου, καὶ Σ(ωτ)ήρ μου.
40 Κ(ύριο)ς υπερασπιστὴς τῆς ζω(ῆς)./
42 Ὁ ἀπόστολος πρ(ὸς) Κολοσσα(εῖς).
43 Ἀδελφοί· ἐνδύσασθε ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ θ(εο)ῦ
44 ἅγιοι καὶ ἡγαπημένοι σπλάγχνα οἱ-
45 κτιρμοῦ, χρηστοτητα, ταπεινω-
46 φροσύνην, πραύτητα, μακροθυ-
47 μίαν/...../καὶ ᾠδαῖς πν(ευματ)ι-
48 καῖς, ᾄδοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν
49 τῷ Κ(υρί)ῳ./

51 Ἀλληλουῖα ἡχ(ος) πλ. δ'.
52 Οὗτος ὁ πτωχὸς ἐκέκραξεν, καὶ ὁ Κ(ύριο)ς.

1)-9) Evangelium = Mt 10,37-11,1
 10) ταῖς: τοῖς, Sev. 10,37-11,1

207. Troparia ad Vestitionem.
 = PALMOV 19.

19)-33) FOLLIERI I, 73.

35) Ps 68,1

38) Ps 127,1

40)-49) Ineditum videtur
 45) συμφώνως: συμφώνος, Sev. 10,37-11,1

51) Ps 13,7

54) Ps 125,2

1 Εὐαγγέλιον ἐκ τ(οῦ) κατ(ὰ) Ματθαῖον.
 2 Εἶπεν ὁ Κ(ύριος)· ὁ φιλῶν π(ατέ)ρα ἢ μητέρα ὑπ'
 3 ἐμέ/...../καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὁ- /163r/
 4 νομα δίκαιου μισθὸν δικαίου λήψεται,
 5 καὶ/...../Ἀμὴν λέγω ὑμῖν· οὐ μὴ ἀπο-
 6 λήσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ. Τέλο(ς) τοῦ σχήμ(ατος).
 7 Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰ(ησοῦ)ς διατάσσω(ν)
 8 τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ/...../καὶ κη-
 9 ρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

11 207. Καὶ βεσκομέ(νου) τοῦ Εὐαγγελ(ίου),/
 12 φέρουσι τοὺς
 13 ἀποκαρθέντ(ας) οἱ μο(ναχοὶ) μέσον/
 14 τ(ῆς) βασιλ(ικῆς) πύλ(ης),
 15 φοροῦντας κολόβια καὶ ἄπτοντ(ας) κηρούς,
 16 καὶ μετ(ὰ) τὴν συμπλήρωσιν τοῦ Εὐαγγελ(ίου)
 17 ἄρχεται ὁ κανονάρ(χης) στιχ(ηρά) ἡχ. α'.

19 Ἀκολουθήσωμεν ἀδελφοὶ ἀγαθῷ Δε- /163v/
 20 σπότη· φύγωμεν τὰς κοσμικὰς ἐ-
 21 πιθυμίας· φύγωμεν πλάνον κο(σ)-
 22 μον καὶ κοσμοκράτορα· γενόμε-
 23 θα καθαροὶ τῷ ποιήσαντι ἡμ(ᾶς).
 24 τιμήσωμεν τὴν εἰκόνα· αἰδε-
 25 σθώμεν τὴν κλῆσιν· μεταθώμε-
 26 θα τὴν ζωὴν, τί ποιούμεν ἡμ(ᾶς)
 27 ἑαυτοὺς ταπεινοὺς, ὑψηλοὶ γεγο-
 28 νότες, τί τοῖς ὁρομένοις ἐναπο-
 29 μένομεν, διὸ ἕκαστος ὑμῶν ἐ-
 30 αὐτῷ καρποφορεῖτω τῷ Χ(ριστ)ῷ κα-
 31 τὰ τὸ δοθὲν αὐτῷ χάρισμα· ἵνα
 32 πᾶσιν μέτροις τῆς ἀρετῆς τὰς
 33 ἐκείθεν μονὰς κληρονομήσωμε(ν).

35 Στίχ. Ὡσόν με ὁ θ(εός), ὅτι εἰσῆλθosaν/
 36 ὕδ(ατα).
 37 Ἀκολουθήσωμεν ἀδελφοὶ ἀγαθῷ.
 38 Στίχ. Μακάριοι πάντες οἱ φοβούμε(νοι). /164r/

40 Ὁ Βασιλεὺς τῶν οὐ(ρα)νῶν τὰς χεῖρας
 41 ὑφαπλώσας ἡμᾶς προσκαλεῖτ(αι)
 42 εἰς τὴν ἄνω πόλιν, οὗτος τοῖς κρού-
 43 ουσιν ἀνοίγει τὸν νυμφῶνα, οὗτο(ς)
 44 τοῖς ζητοῦσιν εὐρίσκεται θ(εός) ὢν.
 45 διὸ συμφώνως πάντες προθύμως
 46 προσέλθωμεν ἀξίως, γάμος γί-
 47 νεται, οὗ ὁ νυμφῶν ἀχειροποίητος,
 48 οὗ ἡ στολὴ οὐ(ρα)νούφαντος, ὅντως ὡ-
 49 ραῖος κάλλει αὐτός ἐστιν, καὶ τὸ
 50 μέγα ἔλεος ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν.

52 Στίχ. Ἐν τῷ ἐπιστρέψαι Κ(ύριον)
 53 τ(ὸν) αἰχμᾶ(λωντον).
 54 Ὁ Βασιλεὺς τῶν οὐ(ρα)νῶν τὰς χεῖ(ρας).
 55 Στίχ. Ἐμεγάλυνεν Κ(ύριος) τοῦ ποιῆσαι μετ(ά).

1)-13) FOLLIERI-I, 510.

16) Ps 118, 175.

18)-33) Ineditum videtur

208. Vestitio.⁴⁷
 = PALMOV 19*;
 + GOAR 411; ER 246; EV 213; FRČEK II, 575; STASSI 343.

⁴⁷ cf. N.257.

1 Ἐπιγινώμεν, ἀδελφοί, τοῦ μυστηρίου
 2 τὴν δύναμιν, τὸν γὰρ ἐκ τῆς ἀμ(αρ)-
 3 τίας πρὸς τὴν πν(ευμα)τικὴν ἐστίαν
 4 ἀναδραμώντα ἄσπτον υ(ιό)ν, ὁ πα-
 5 νάγαθος Π(ατ)ὴρ προὔπαντήσας ἀ-
 6 σπάζεται, καὶ πάλιν τῆς ἰδίας δόξ(ης)
 7 χαρίζεται τὰ γνωρίσματα, καὶ μυ-
 8 στικὴν τοῖς ἄνω ἐπιτελεῖ εὐφροσύ-
 9 νην θύων τὸν μόσχον τὸν σιτευτό(ν),
 10 ἵνα ἡμεῖς ἀξίως πολιτευώμεθα
 11 τοῦ τεθύσαντος φιλα(θρώπου) Π(ατ)ρ(ό)ς, καὶ
 12 τοῦ ἀχράντου θύματος τοῦ Σ(ωτῆ)ρ(ο)ς
 13 τῶν ψυχῶν ἡμῶν./

/164v/

15 **Στίχ:**
 16 Ζήσεται ἡ ψυχὴ μου καὶ αἰνέσει σε.

18 Ἐπιγινώμεν, ἀδελφοί, τοῦ μυστηρίου,
 19 ἀπαράλ(λ)ακτος εἰκὼν ὁ Υ(ιό)ς τοῦ θ(εο)ῦ καὶ
 20 Π(ατ)ρ(ό)ς, εὐδοκία τοῦ γεννήτορος, καὶ
 21 συνεργία τοῦ ἁγίου Πμ(εύματος), γέγονεν
 22 ὅπερ ἐσμέν πλην ἁμαρτίας, ἵνα
 23 γενόμεθα ὅπερ ἐστίν, πλην δεσπο-
 24 τίας· ὁ μὲν γὰρ φύσει ὑπάρχων Υ(ιό)ς
 25 μονογενῆς, ἡμᾶς κατὰ χάριν υἱοῦς
 26 ἀπειργάσατο, προσλαβὼν τὸ ἡμε-
 27 τέρον ἐκ τῆς ἀχράντου καὶ θεοτόκου
 28 Μαρίας, ὅθεν αὐτοῦ τὰς ἐκατέρας
 29 φύσεις, καὶ τὰς τούτων ὁμολογοῦν-
 30 τεσ ἰδιότητας, ἕνα τὸν αὐτὸν γινώ-
 31 σκομεν, θ(εο)ν ὁμοῦ καὶ ἀν(θρώπου)ν,/
 32 Σ(ωτῆ)ρα καὶ
 33 λυτρωτὴν τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

/165r/

35 **208.** Μετ(ὰ) δὲ τὴν συμπλή(ρωσιν) τῶν στιχ(ηρῶν),/
 36 λαμβάνου(σιν)
 37 οἱ ἀνάδοχοι τὰ ἱμάτ(ια) ἐκ τοῦ θαλασσιδ(ίου),/
 38 κ(αὶ) ἐνδύ(ουσιν)
 39 αὐτούς, τοῦ ἱερέ(ως) λέγοντο(ς) οὕτως.

41 Οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν, ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα,
 42 ἐνδύονται χιτῶνα δικαιοσύνης
 43 καὶ ἀγαλλιασεως τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγε-
 44 λικοῦ σχήματος, ἐν ὀνόματι τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς,
 45 καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πν(ευματος),/
 46 εἰπόμεν ὑπ(ὲρ) <αὐτῶν>· Κ(ύρι)ε ἐλ(έησον).

/165v/

48 Οἱ ἀδε(λφοὶ), ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα, ἐνδύονται τὸ
 49 κουκούλλιον τ(ῆς) ἀκα(κίας), εἰς περικεφαλαί(αν)
 50 ἐλπίδος σ(ωτῆ)ρίας, ἐν ὀνόματι τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς.

24) μοναδικὸν σχῆμα: sic in Sev.
209. Oratio post vestitionem.
= PALMOV 14* (Incipit); WAWRYK 96*;
+ GOAR 411; DMITR. II, 557, 562 (Pant. 604); ER 247; EV 157;
FRČEK II, 575; STASSI N.344; JACOB, Mess., N.53.1. cf.
WAWRYK 51*.

41) διατηρήσωσιν: διατηρήσωσιν, Sév.
42) διατηρήσωσιν: διατηρήσωσιν, Sév.
43) διατηρήσωσιν: διατηρήσωσιν, Sév.
44) διατηρήσωσιν: διατηρήσωσιν, Sév.
45) διατηρήσωσιν: διατηρήσωσιν, Sév.
46) διατηρήσωσιν: διατηρήσωσιν, Sév.
47) διατηρήσωσιν: διατηρήσωσιν, Sév.
48) διατηρήσωσιν: διατηρήσωσιν, Sév.
49) διατηρήσωσιν: διατηρήσωσιν, Sév.
50) διατηρήσωσιν: διατηρήσωσιν, Sév.
51) διατηρήσωσιν: διατηρήσωσιν, Sév.
52) διατηρήσωσιν: διατηρήσωσιν, Sév.
53) διατηρήσωσιν: διατηρήσωσιν, Sév.
54) διατηρήσωσιν: διατηρήσωσιν, Sév.
55) διατηρήσωσιν: διατηρήσωσιν, Sév.
56) διατηρήσωσιν: διατηρήσωσιν, Sév.

1 Οἱ ἀδελφοί), ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα, λαμβανουσι(ν)
2 τ(ὸν) ἀνάλαβ(ον), ἐν ὀνόματι τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς,/
3 καὶ τοῦ
4 Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πν(ευματο)ς, ἀναλαμβάνοντες
5 τ(ὸν) Στ(αυ)ρὸν ἐπὶ τῶν ὤμων, καὶ ἀκολουθοῦντ(ες)
6 τῷ δεσπότη Χ(ριστ)ῷ· εἰπώμεν/
7 ὑπ(ὲρ) <αὐτῶν> Κ(ύρι)ε ἐλ(έησον).
9 Οἱ ἀδελφοί), ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα, περιζώννυντ(αι)
10 τὴν ὀσφὺν αὐτ(ῶν) δύναμιν ἀληθείας,
11 ἐν ὀνόματι τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ.
13 Οἱ ἀδελφοί), ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα, λαμβάνουσι(ν) /166r/
14 τὸ πάλ(λ)ιον τοῦ μ(ε)γ(άλου) καὶ ἀγγελι(κοῦ)/
15 σχήματο(ς)
16 εἰς στολ(ήν) ἀφθαρσίας καὶ σεμνότητο(ς),
17 ἐν ὀνόματι τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καί.
19 Οἱ ἀδελφοί), ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα, ὑποδύονται
20 τὰ σανδάλια τ(ῆς) ἐτοιμασίας τοῦ εὐ-
21 αγγελίου τ(ῆς) εἰρήνης, ἐν ὀνόματι τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς.
23 Οἱ ἀδελφοί), ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα, ἔλαβον τὸ
24 μοναδικὸν σχῆμα, ἐν ὀνόματι τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς.
26 209. Καὶ μετὰ τὸ ἀμφιασθ(ῆναι) αὐτοῦς,/
27 τοῦ διακό(νου)
28 λέγ(οντος)· Τοῦ Κ(υρί)ου δε(ηθῶμεν),/
29 καὶ κλινόντω(ν) τοὺς αὐχ(ένας),
30 ὁ ἱερε(ὺς) ἐπεύχεται(αι) λέγων οὕτως·
32 Κ(ύρι)ε ὁ θε(ὸς) ἡμῶν, ὁ πιστὸς ἐν ταῖς ἐπαγγελ-
33 λείαις σου, καὶ ἀμεταμέλητος ἐν τ(οῖς) τιμα-
34 χαρίσμασιν σου, καὶ ἀφαιτός ἐν τῇ φι-
35 λαν(θρωπ)ίᾳ σου, ὁ καλέσας τὸ πλάσμα σου
36 κλήσει ἁγία, καὶ συναγαγὼν τοὺς δούλους, /166v/
37 σου τοὺςδε εἰς τὴν πν(ευματ)ικὴν σου ζωὴν.
38 Δὸς αὐτοῖς βίον εὐσχήμονα, πολι-
39 τεῖαν ἐνάρετον, καὶ ἀκατάγνωστον),
40 ἵνα ἐν ἁγιασμῷ πολιτευσάμενοι,
41 ἄσπιλον διατηρήσωσιν ὅπερ τῇ
42 δυνάμει σου ἐνεδύσαντο σχῆμα· τῷ
43 μὲν χιτῶνι τῆς δικαιοσύνης ἀν-
44 τεχόμενοι· τῇ δὲ ζώῃ, τὴν νέκρω-
45 σιν τοῦ σώματος, καὶ τὴν σωφροσύνην)
46 ἐν ἑαυτοῖς περιφέροντες· τῷ δὲ
47 κουκουλλίῳ, τὴν ταπεινοφροσύ-
48 νην περικεφαλαίαν σ(ωτη)ρίου περι-
49 θέμενοι, τῷ δὲ ἀνάλαβ(ω), τῷ Στ(αυ)ρῷ,
50 τῇ πίστει κατακοσμούμενοι, τῷ
51 δὲ περιβολαίῳ, στολὴν ἀφθαρσίας
52 θωρακίζόμενοι, τοῖς δὲ σανδαλίοις,
53 ἵνα ἐπιβῶσιν τῇ ὁδῷ τῆς σ(ωτη)ρίας τῆς
54 εἰρήνης· ὅπως γένωνται φοβε-
55 ροὶ τοῖς ὑπεναντίοις, ἀνάλωτοι
56 τοῖς πολεμίοις, πάσης ἥδονῆς καὶ

19)-22) = Mt 25, 34
23) Ἐκφώ. in marg. int.
210. Oratio ad kefaloklisiam.
= PALMOV 20; WAWRYK 97; GOAR 410; DMITR: II, 562; ER 232; EV 196; FRČEK II, 583 (Apokulismus); STASSI 345.

33) κάθαρν: καθαίρων, Sev.
40) σύ: σοί, Sev.
211. Aspmus.
= PALMOV 20.

49) λοιπός: λυπός, Sev.

1 αἰσχιστῆς ἐπιθυμίας ἀλλότριον. Ὑπα-
2 κοὴν παιδευόμενοι, ἐγκράτειαν με-
3 τερχόμενοι, τῷ τῆς ἀσκήσεως στοι-
4 χοῦντες κανόνι, ἵνα ἐν ψαλμοῖς καὶ
5 ὕμνοις καὶ ψδαῖς πν(ευμα)τικαῖς γεραίρω-
6 σι τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς
7 ὄνομά σου, τοῖς ἔχνεσι κατακολου-
8 θοῦντες τοῦ μεγάλου προφήτου Ἑλίου,
9 καὶ τοῦ ἁγίου Ἰω(άννου) τοῦ προδρόμου/
10 καὶ βα-
11 πτιστοῦ, ἵνα φθάσαντες τὸ μέτρον
12 τῆς τελειότητος, τὸν δρόμον τελέ-
13 σωσιν, τὴν πίστην τηρήσωσιν, /167v/
14 καὶ ἐνδύσονται τὴν τῶν ἁγίων Ἀγγέλ(ων)
15 ἀφθαρσίαν, καὶ συναριθμηθῶσιν
16 τῇ ἀγίᾳ σου ποιμνῇ, καὶ τύχωσιν τ(ῆς)
17 ἐκ δεξιῶν σου παραστάσεως, καὶ ἀκού-
18 σονται τῆς μακαρίας ἐκείνης φω(νῆς).
19 Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Π(ατ)ρ(ός) μου.
20 κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμέ-
21 νην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβο(λῆς)
22 κόσμου, ἧς καὶ ἡμᾶς συγκληρονόμους)
23 ἀξιώσον ὁ θ(εός), τῇ σῇ ἀγαθότητι. Ἐκφώ(νησις).
24 Ὅτι θ(εός) ἐλέους, οἰκτιρῶν, καὶ φιλαν(θρωπίας).
26 Ὁ λα(ός). Ἀμήν. Ὁ ἱερε(ύς). Εἰρήνη π(ᾶσι),/
27 κ(αὶ) τοῦ διακ(όνου).
28 Τὰς κεφα(λάς), ἐπεύχετ(αι) ὁ ἱερε(ύς).
30 210. Κ(ύριος) ὁ θ(εός) ἡμῶν, εἰσάγαγε τοὺς δούλους σου
31 εἰς τὴν πν(ευμα)τικὴν σου αὐλήν, καὶ συγκα-
32 τάρισσον αὐτοὺς εἰς τὸ λογικόν σου /168r/
33 ποιμνιον. καθαρον τὰ φρονήμα(τα)
34 αὐτῶν ἀπὸ σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν,
35 καὶ τῆς καίνης ἀπάτης τοῦ βίου. συ-
36 νάγαγε δὲ αὐτοὺς ἀδιαλείπτως μνημο-
37 νεύειν τῶν ἀποκειμένων ἀγαθῶν
38 τοῖς ἀγαπῶσιν σε, καὶ σταυρώσασιν(ν)
39 ἑαυτοῖς τῷ βίῳ, διὰ τὴν βασιλείαν σου.
40 Σὺ γὰρ εἶ ὁ ποιμὴν καὶ ἐπίσκοπος(ς) τῶν ψυχ(ῶν).
42 211. Μετ(ὰ) ταῦτ(α) ἐπαίρει ὁ διάκ(ονος)/
43 τὸ εὐαγγ(έλιον), κ(αὶ) ἵστατ(αι)
44 ἔξω τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ προσκυνού-
45 σι πρῶτ(ον) οἱ λα(βόντες) τὸ σχῆμ(α),/
46 καὶ ἵσταντ(αι) πλησίον(ν)
47 τοῦ διακ(όνου) τοῦ κατέχοντο(ς)/
48 τὸ εὐαγγ(έλιον),
49 καὶ λοιπόν, εἰσέρχ(εται) ὁ λοιπός(ς) λα(ός)/
50 προσκυνῶ(ν)
51 τὸ εὐαγγ(έλιον), καὶ εἰθ' ἀσπάζονται αὐτόν.
52 Κ(αὶ) μετ(ὰ) τὸ γενέσθαι τὸν ἀσπασμ(όν)/
53 εἰσερχομ(ένων)
54 αὐτ(ῶν) εἰς τὸ θυσιαστήριον, ἄρχετ(αι)/
55 ὁ διάκ(ονος). /168v/

212. Processio in Trapezam ad refectionem.⁴⁸

= PALMOV 20*.

+ cf. FRCEK II, 579.

12) Ps 78,15b

13) Ps 71,2a

14) Ps 72,2c

15) Ps 72,3b

213. Oratio ad ablationem kukulii.

= PALMOV 20* (Incipit);

+ GOAR 419; DMITR. II, 563 (Pant. 604); ER 250; EV 219.

35) συνθάλπων: συνθάλπον, Sev.

⁴⁸ cf. N.260.

1 Ὁ θ(ι)άκονος). Εἴπωμεν πάντες. Κ(ύρι)ε ἐλέησον.

3 212. Καὶ λοιπ(ῇ) ἀκολουθ(ία) τελειτ(αι) /

4 ἡ θεία λειτουργ(ία),

5 τελεσθείσης δὲ ἅπτ(ον)τες οἱ μο(ναχοὶ) κηροῦς

6 συναπέρχοντ(αι) μετὰ τῶν νεοφωτίστ(ων)

7 εἰς τ(ὴν) τράπεζαν, τῶν ἀναδόχων κα-

8 τεχόντ(ων) αὐτοὺς ἐκ τῆς δεξιᾶς χειρό(ς), καὶ

9 οὕτως αὐτ(ῶν) ὀψικευόντ(ων). Ἀπερχομ(εν)οι δὲ

10 ψάλλουσιν ἅπαντες τροπ(άριν) ᾠχ(ος) δ'.

12 Κ(ύρι)ε Κ(ύρι)ε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐ(ρα)νοῦ, καὶ ἴδε.

13 Στίχ. α'. Ὁ ποιμαίνων τὸν Ἰ(σρα)ήλ πρόσχες.

14 Στίχ. β'. Ὁ καθημένος ἐπὶ τῶν Χερ(ουβίμ).

15 Στίχ. γ'. Ἐξέγειρον τὴν δυναστ(ε)ίαν σου.

17 Εἴτ(α) ἀνισταμέν(ων) αὐτ(ῶν) ἀπὸ /

18 τ(ῆς) τραπ(έζης), συνα-

19 πέρχονται αὐτ(οῖς) εἰς τ(ὴν) ἐκκλη(σίαν) /

20 ἐπιτελοῦ(ν)-

21 τες τὰ προγεγραμ(μένα). /

22 Τὰς δὲ ῥ' ἡμέ(ρας) οἱ νεοφώτ(ιστοι)

23 προ(σ)καρτεροῦσιν τῇ ἐκκλη(σίᾳ), /

24 σχολάζ(ον)τ(ες)

25 ἀπὸ τῶν ἔργων.

/169r/

27 213. Εὐχ(ῇ) εἰς τ(ὸ) ἀποκουκουλίσαι.

29 Πολυέλεε θέε καὶ Κ(ύρι)ε, ὁ δωρισάμενος

30 τοῖς δούλοις σου διὰ τῆς ἀναλήψεως

31 τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος τὸ κουκούλ-

32 λιον, εἰς περικεφαλαίαν ἐλπίδος

33 σ(ωτη)ρίας, ἀναφαίρετον ἐκ τῆς αὐτῶν

34 κεφαλῆς τὴν τοιαύτην σου χάρι(ν)

35 διατήρησον, συνέχων καὶ συνθάλ-

36 πων τῷ τῆς διανοίας αὐτῶν ἡγε-

37 μονικόν ἐξ ἐναντίων προσβολῶ(ν)

38 ἀπαρασάλευτον, ὅπως τὴν τοῦ

39 πονηροτάτου ὄψεως, τοῦ τηρεῖ(ν)

40 αὐτῶν πτέρναν συγχωρηθέντος,

41 καταπατῶν κάραν, πρὸς σὲ τῇ(ν)

42 φοβερὰν καὶ μόνην κεφαλὴν

43 τῶν ἀπάντων τοὺς νοεροὺς αὐτ(ῶν)

44 ὀφθαλομοῦς αἴρειν. Ὅτι σὺ εἶ ὁ φω-

45 τισμὸς καὶ ἁγιασμὸς τῶν ψυχῶ(ν).

/169v/

214. Oratio ad kefaloklismam.

= PALMOV 14* (Incipit);

+ GOAR 419; DMITR. II, 563 (Pant. 604); ER 250; EV 219.

6) κεφαλῇ: κεφαλῇ, Sev.

1 Ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσι). Ὁ δ(ιάκονος)·/
2 Τὰς κεφαλὰς).

4 214. Ὁ ἱερεὺς εὐχ(εται) λέγ(ων).

6 Τὸν τῇ πυρίνῃ κεφαλῇ τὴν ὑ-
7 λαίαν κεφαλῇ, σοὶ τῷ ἀοράτῳ
8 καὶ μόνῳ σοφῷ θ(ε)ῷ τῶν ἀπάντ(ων)
9 ὑποκλίναντα Δέσποτα, εὐλόγη-
10 σον, ἀγίασον, περιφρούρησον ἐκ
11 πάσης ἐπιβλαβούς ἐπηρείας ὁ-
12 ρατῆς τε καὶ ἀοράτου· ὅτι πρέπ(ει) <σοὶ>
13 πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις).

/170r/

215. SYNAXARIUM.⁴⁹

Indicationes a die primo Septembris usque ad diem vigesimum eiusdem mensis inclusive.

1. Initium indictionis et memoria S. Simeonis Stylites.

+ MATEOS, *Typicon* I., 12: Add. Synaxis B.M.V. Miasenorum, quadraginta feminarum, Martyrum et Ascetarum, Aithalas et Mammon. Commemoratio magni incendii (1. IX. 461), SS. Mart. Agathocliae, Callistae, Evodi, Hermogeni. ARRANZ, *Typicon*, 12: Add. alium prokimenon pro S. Simeone, Ps 64,12.

	MATEOS	ARRANZ
7)-9) Prokimenon = Ps 146,5.1	+	+
9) Αἰνεῖτε: Αἰνεῖται, Sev.		
10)-12) Apostolus = Col 3,12-16	+	+
11) ἐνδύσασθε: ἐνδύσασθαι, Sev.		
13)-14) Alleluarium = Ps 64,2.12	+	+
15)-19) Evangelium = Lc 4,16-22a	+	+
19) Ad Communionem = Ps 111,6	*	+

2. Martyrium SS. Mamanti Mart., Memoria SS. Ioannis Ieiunatoris et Pauli Novi.

+ MATEOS, *Typicon* I., 11: Add. SS. Mart. Aithalas, Junias, Philippi, Theodoti, in ecclesia magna vero SS. Ioannis et Pauli. ARRANZ, *Typicon*, 14

	MATEOS	ARRANZ
27)-29) Prokimenon = Ps 115,6.3	+	
30)-32) Apostolus = 1 Tim. 2,1-7	*	
33)-34) Alleluarium = Ps 36,39	*	
35)-37) Evangelium = Io 10,9-16	*	
38) Ad Communionem = Ps 32,1	+	

3. Martyrium S. Anthimi, Ep. Nicomed.

+ MATEOS, *Typicon* I., 13-14: Anthimus, Basilissa, Aristion Alex., Theoctistus, Stephanus de Triglia. ARRANZ, *Typicon*, 14.

	MATEOS	ARRANZ
42) Troparium FOLLIERI II, 257	*	
43)-45) Prokimenon = Ps 63,11.2	+	
45)-48) Apostolus = Hebr 7,26-8,1	*	
49) Alleluarium = Ps 33,18a	*	
50)-53) Evangelium = Lc 6,17-23	*	

⁴⁹ Sigla in tabula comparationis significant: + = correspondet, * = alium, - in alio loco, sine signo = vacat.

1	215.	+ Εὐναξάριν συν θ(ε)ῶ τῶν ιβ' μην(ῶν).
2		Μὴν Σεπτέμβριος, ἔχει ἡ ἡμέρα
3	ρε'	ῥας ιβ', καὶ ἡ νύξ ῥας ιβ'.
5	<Α'>	Ἀρχὴ τῆς ἰνδ(ικτιόνο)ς καὶ τοῦ ἁ(γίου) Συμεὼν τοῦ
6		στυλῆ(του) τοῦ εἰς τὴν μάνδ(...)/
7		Προκείμε(νον) ἤχ. γ'.
8		Μέγας ὁ Κ(ύρι)ος ἡμῶν. Στίχ.../
9		Αἰνεῖτε τ(ὸν) Κ(ύρι)ον, ὅτ(ι)...
10		Ὁ Ἀπό(στο)λος πρ(ὸς) Κολοσσαεῖς.../
11		Ἀδε(λφοί)... ἐνδύσασθε
12		ὡς ἐκλε(κτοί). Τέ(λος)... τῷ Κ(υρί)ῳ.../
13		Ἀλληλού(ῃ)α ἤχ. δ'.
14		Σοὶ πρέπει ὕμνος ὁ θ(ε)ός.../
15		Εὐαγγέ(λιον) κ(α)τ(ὰ) Λουκ(ᾶν)...
16		Τῷ και(ρῷ) ἦλθεν ὁ Ἰ(ησοῦ)ς εἰς Ναζαρέτ.../
17		Τέ(λος)... ἐκ τοῦ
18		στόματος αὐτ(οῦ). Κοινονικ(όν)...
19		Εἰς μνημόσ(υνον) <αἰώνιον>.
21	Β'	Ἀθλησις τοῦ ἁγίου μάρτ(υρος) Μάμαντ(ος), καὶ
22		μνήμη τ(ῶν) ἐν ἁγίοις π(ατέ)ρων ἡμ(ῶν)/
23		αρχ(ι)επι-
24		σκό(πων) γενομέ(νων) Κωνσταντ(ινο)πόλε(ως)/
25		Ἰω(άννου) τοῦ Νιστευτ(οῦ),
26		καὶ Παύλου τοῦ Νέου.../
27		Προκείμε(νον) ἤχ. βαρύ(ς)...
28		Τίμιος ἐνατίον Κ(υρί)ου ὁ θά(νατος)...
29		Στίχ. Τί ἀνταποδώ(σω)...
30		Ὁ Ἀπό(στο)λος πρ(ὸς) Τιμόθ(εον) α'.../
31		Ἀδε(λφοί)... παρακαλῶ πρῶτ(ον)...
32		Τέ(λος)... ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ.../
33		Ἀλληλού(ῃ)α ἤχ. α'... Σ(ωτη)ρία
34		τ(ῶν) δικαίων.../
35		Εὐαγγέ(λιον) κ(α)τ(ὰ) Ἰω(άννην)...
36		κε(φά)λαιον πθ'. Εἶπ(εν)
37		ὁ Κ(ύρι)ος... ἐγώ εἰμι ἡ θύρα. Τέ(λος)...
38		εἰς ποιμὴν.
39		Κοινονικ(όν)... Ἀγαλλιᾶσθε.
41	Γ'	Ἀθλησις τοῦ ἁγίου ἱερ(ο)μ(ά)ρ(τυρος)/
42		ἐπισκόπ(ου) Νικομηδί(ας)
43		Ἀνθήμου. Τροπ(άριον)... Καὶ τρόπ(ων) <μέτοχος>.../
44		Προκείμε(νον) ἤχ. βαρύ(ς)...
45		Εὐφρανθ(ήσεται) δίκαιος. Στίχ.../
46		Εἰσάκουσ(ον) ὁ θ(ε)ός... Ὁ Ἀπό(στο)λος
47		πρ(ὸς) Ἑβραί(ους)... Ἀδε(λφοί)... τοιοῦντ(ός)/
48		ἡμῖν. Τέ(λος)... ὁ Κ(ύρι)ος καὶ/
49		οὐκ ἄν(θρωπ)ο(ς)...
50		Ἀλληλού(ῃ)α ἤχ. δ'... Ἐκέκραξα(ν) <οἱ δίκαιοι>.../
51		Εὐαγγέ(λιον) κ(α)τ(ὰ) Λουκ(ᾶν),
52		κε(φ.) με'. Τῷ και(ρῷ) ἔστη ὁ Ἰ(ησοῦ)ς/
53		ἐπὶ τόπου πεδινού.
54		Τέ(λος)... μισθὸς ὑμῶν πολλοῖς ἐν τ(ῷ) οὐρα(νῷ)...

/170v/

4. Martyrium SS. Hieromart. Babylae et 86 infantium

+ MATEOS, *Typicon I.*, 14: Add. SS. Mart. Oceani, Theodori, Ammiani, Juliani, Hermionae, filiae S. Phil. Ap., Petronii, Charitinae, Eutichidis et S. Moysis legislatoris. ARRANZ, *Typicon*, 15.

- 4)-5) Prokimenon = Ps 67,36.27
6)-9) Apostolus = 1 Cor 9,2-12
10) Alleluarium = Ps 36,39
11)-14) Evangelium = Io 10,9
15) Ad communionem = Ps 32,1

8. Nativitas B.M.V.

+ MATEOS, *Typicon I.*, 18; ARRANZ, *Typicon*, 18; ENGBERG, 12.

Ad Vesperas.⁵⁰

- 19)-21) lectio prima = Gen. 28,10-17
22)-24) lectio secunda = Ez. 43,27-44,4
23) ἔσται: ἔστε, Sev.
25)-27) lectio tertia = Prov. 9,1-11
25) Expectes: Παροιμιῶν.
28) Troparium FOLLIERI II, 10

Ad Matutinum.

- 30)-32) Prokimenon = Ps 44,18.11
33)-35) Evangelium = Lc 1,39-56

Ad Liturgiam.⁵¹

- 37)-39) Prokimenon = Lc 1,46.48
38) μεγαλύνει: μεγαλύνη, Sev.
40)-42) Apostolus = Phil 2,5-11
43)-44) Alleluarium = Ps 44,11
45)-46) Evangelium = Lc 10,38
47) Ad Communionem = Ps 115,4

⁵⁰ MATEOS: Praeponit lectionibus prokimena. ENGBERG, *Lectioes exscriptae*: Gen. 28,10-17 = L49a, p.12; Ez. 43,27-44,4 = L49b, p.13; Prov. 9,1-11 = L49c, p.14; Troparium p.15 = Mess. 131, Barb 391.

⁵¹ cf. MATEOS: Dantur ad libitum apostolus Gal 4,22-27, Alleluarium Ps 131,1-2. ENGBERG 16: Lc 1,46.48, Phil. 2,5-11, Ps 44,11, Lc 10,38 = Mess. 131.

- 1 <Δ'> Ἀθλησ(ις) τοῦ ἁγίου ἱερομ(ά)ρ(τυρος) Βαβύλα/
2 καὶ τῶν <πδ'>
3 νηπίων./
4 Προκείμε(νον) ἡχ. δ'. θαυμαστὸς ὁ θ(εό)ς.
5 Στίχ. Ἐν ἐκκλησίαις./
6 Ὁ Ἀπό(στολος) πρὸ(ς) Κορινθ(ίους)./
7 Ἀδε(λφοί). ἡ /171r/
8 σφραγίς τ(ῆς) ἐμῆς. Τ(έ)λ(ο)ς. τὸ εὐαγγέ(λιον)/
9 τοῦ Χ(ριστο)ῦ.
10 Ἀλληλού(ια) ἡχ. β'. Σ(ωτη)ρία τῶν δι(καίων)./
11 Εὐαγγέ(λιον) κ(α)τ(ὰ)
12 Ἰω(άννην), κε(φ.) ρλβ'. Εἶπεν ὁ Κ(ύρι)ος/
13 τοῖς ἑαυτ(οῖς) <μαθηταῖς>. ἐγὼ εἰ-
14 μι ἡ θ(ύ)ρα. Τ(έ)λ(ο)ς. κ(αὶ) δουθήσεται ὑμῖ(ν)./
15 Κοιν(ονικόν). Ἀγαλλιᾶσθ(ε).
17 <Η'> Τὸ γενέσιον τ(ῆς) ὑπ(ε)ραγίας θ(εοτό)κου./
18 Ἐσπέρ(ας) ἀναγνώ(σματα)
19 γ'. Τὸ α' Γενέσεως. Ἐξῆλθεν Ἰακώ(β)./
20 Τ(έ)λ(ο)ς. καὶ αὕτη
21 ἡ πύλη τοῦ οὐ(ρα)νοῦ./
22 τὸ β' προφητ(είας) Ἰεζεκι-
23 ἡλ. Ἔσται ἀπὸ τ(ῆς) ἡμέ(ρας). Τ(έ)λ(ο)ς./
24 πλήρ(ης) <δόξης> ὁ οἶκο(ς) Κ(υρί)ου,
25 τὸ γ'. Ἡ σοφία, ὠκοδό(μησεν), Τέ(λος).
26 ἔτη ζωῆς./
27 Τροπ(άριον) ἡχ. α'. Ἡ γέννησίς σου θ(εοτό)κε.
29 Προκείμε(νον) τοῦ ὁρθρου, ἡχ. δ'./
30 Μνησθήσομαι. Στίχ(ος).
31 Ἀκουσ(ον) θύ(γατερ). Εἰθ' οὕτως. Πᾶσα π(νοή)./
32 Εὐαγγέ(λιον) κ(α)τ(ὰ)
33 Λου(κᾶν), κε(φ.) α'. Ἀνιστάσα Μα(ριάμ)./
34 Τ(έ)λ(ο)ς. εἰς τὸν οἶκ(ον) αὐτ(ῆς).
36 Προκείμε(νον) τ(ῆς) λειτουργ(είας). ἡχ. γ'./
37 ὦδ(ῆ) τ(ῆς) θ(εοτό)κου. Με-
38 γαλύνει. Στίχ. Ὅτι ἐπέβλεψεν./
39 Ὁ Ἀπό(στολος) πρὸ(ς)
40 φιλιππισίους. Ἀδε(λφοί). τοῦτο φρονεῖσθ(ω). /171v/
41 Τέ(λος). εἰς δό(ξαν) θ(εο)ῦ Πατ(ρός). Ἀμ(ήν)./
42 Ἀλληλού(ια) ἡχ. πλ. δ'.
43 Ἀκουσ(ον) θύ(γατερ).
44 Εὐαγγέ(λιον) κ(α)τ(ὰ) Λουκᾶ(ν), κε(φ.) ρκβ'
45 Τῷ και(ρῷ) <ἐκείνῳ> εἰσῆλθεν ὁ Ἰ(ησοῦ)ς εἰς κώ(μην)./
46 Κοιν(ω)ικόν. Ποτήρι(ον) <σωτηρίας>.

9. Memoria SS. Ioachim et Annae

MATEOS, *Typicon I.*, 22: Add. SS. Severiani, Charitoni, SS. Patrum III. Concilii in Epheso (431).⁵² ARRANZ, *Typicon*, 19.

MATEOS ARRANZ

- 1) Expectes 'Ιωακείμ. *
2)-4) Prokimenon = Ps 15,3.8 *
5)-6) Apostolus = Hebr 9,11 +
7)-7) Alleluiarium = Ps 36,39 +
9)-12) Evangelium = Lc 8,16-21 +
13) Ad Communionem = Ps 32,1 +
ἀγαλλιάσθε: ἀγαλλιᾶσθαι, Sev.

Sabbatum ante Exaltationem S. Crucis

MATEOS, *Typicon I.*, 26;

ARRANZ, *Typicon*, 22; ENGBERG 21.

MATEOS ARRANZ

- 16)-18) Apostolus = 1 Cor 2,6-9 +
19)-21) Evangelium = Mt 10,37-42 +

Dominica ante Exaltationem S. Crucis

MATEOS, *Typicon I.*, 26;

ARRANZ, *Typicon*, 22; ENGBERG 22.

MATEOS MATEOS

- 24)-26) Apostolus = Gal 6,11-18 +
27)-30) Evangelium = Io 3,13-17 +

14. Exaltatio S. Crucis

MATEOS, *Typicon I.*, 26: In fine addit memoriam S. Papae Mart. ARRANZ, *Typicon*, 23; ENGBERG 22.

Ad Vesperas.⁵³

- 34)-36) Lectio prima = Ex 15,22-26 +
35) Expectes Μωϋσῆς +
36)-39) Lectio secunda = Prov 3,11-18 +
40)-42) Lectio tertia = Is 60,11-16 +
43) Troparium FOLLIERI III, 612 +

Ad Matutinum.

- 45)-47) Prokimenon = Ps 73,12.2 +
48)-50) Evangelium = Io 12,25-46 +

⁵² Lectiones Sev. = Lectiones speciales pro memoria Patrum, exclusum Prokimenon.

⁵³ MATEOS, ARRANZ: Prokimenon Ps 92, 1a,b. ENGBERG: Lectiones exscriptae, Ex 15, 22-26 = L51a, p.22; Prov 3,11-18 = L51b, p.24; Is 60,11-16 = L51c, p.25; Troparium = Mess 131, Barb. 391, Vat.Reg. 57, Flor. Laur.

- 1 θ' Μνήμη τ(ῶν) ἁγίων 'Ιωακίμ κ(αὶ) Ἀνν(ης)./
2 Προκ(είμενον)
3 ἤχ. δ'. Τοῖς ἁγίοις τ(οῖς) ἐν τ(ῇ) <γῇ>./
4 Στίχ. Προωρώμην.
5 'Ο Ἀπό(στολος) πρ(ὸς) 'Εβραί(ους)./
6 <'Αδελφοί>· εἶχεν ἡ πρώτη(η)./
7 Ἀλληλοῦ(ῖα) ἤχ. β'.
8 Σ(ωτη)ρία τῶν δικ(αί)ω(ν)./
9 Εὐαγγέ(λιον) κ(α)τ(ὰ) Λου(κᾶν), κε(φ.) ιθ'./
10 Εἰπ(εν)
11 ὁ Κ(ύριος)· οὐδεὶς λύχνον· Τέ(λος)· κ(αὶ)/
12 φυλάσσ(ον)τες αὐτ(όν).
13 Κοινο(ν)ικόν· Ἀγαλλιᾶσθε.
15 Γα(ββάτῳ) πρὸ τ(ῆς) Ὑψώ(σεως)./
16 'Ο Ἀπό(στολος) πρ(ὸς) Κορινθ(ίους) α'./
17 Ἀδε(λφοί)· σοφίαν
18 λαλοῦμε(ν). Τέ(λος)· τ(οῖς) ἀγαπῶσιν αὐτ(όν)./
19 Εὐαγγ(έλιον) κ(α)τ(ὰ) Μ(α)τ(θαῖον),
20 κε(φ.) ρστ'. Εἰπ(εν) ὁ Κ(ύριος) τ(οῖς) ἑαυτ(οῖς) ./
21 ὁ φιλ(ῶν). Τέ(λος)· πόλεσιν αὐτ(οῦ).
23 Κυ(ριακῇ) πρὸ τ(ῆς) Ὑψώ(σεως)./
24 'Ο Ἀπό(στολος) πρ(ὸς) Γαλάτ(ας)./
25 Ἀδε(λφοί)· ἴδετε πη(λικοις).
26 Τέ(λος)· ἀδε(λφοί). Ἀμ(ήν)./
27 Εὐαλλ(έλιον) κ(α)τ(ὰ) 'Ιω(άννην), κε(φ.) κδ'./
28 Εἰπ(εν) ὁ Κ(ύριος)·
29 οὐδεὶς ἀναβέ(βηκεν). Τέ(λος)· ὁ κόσμος./
30 δι' αὐτοῦ.
32 ΙΔ' Ἡ Ὑψω(σις) τοῦ τιμίου Στ(αυ)ροῦ./
33 Ἐσπ(έρας) εἰς τὸ λυχνικ(όν), /172r/
34 ἀναγνώ(σματα) γ'. Τὸ α' τ(ῆς) Ἐξόδου./
35 Ἐξῆρ(εν) Μωσ(ῆς).
36 Τέ(λος)· Κ(ύριος) ἰώμενός(ς) σε. Τὸ β'./
37 Παροιμ(ιῶν)· Υἱὲ μή, ὁ(ληγώρ)ει
38 παιδίας Κ(υρίου)· Τέ(λος)· ὡς ἐπὶ Κ(ύριον)/
39 ἀσφαλ(ής).
40 Τὸ γ' Ἰσαίου· Τάδε λέγει <ὁ Κύριος>· ἀνοιχθῆσ(ονται)./
41 Τέ(λος).
42 ὁ ἅγιος τοῦ Ἰ(σρα)ήλ./
43 Τροπ(άριον) ἤχ. α'. Ἐῶσ(ον) Κ(ύρι)ε τ(ὸν) λα(όν) <σου>.
45 Προκ(είμενον)
46 τοῦ Ὁρθ(ρου), ἤχ. δ'. 'Ο δὲ θ(εὸς) βασιλε(ύς)./
47 Στίχ. Μνησ(θητ)ι τῆ(ς)·
48 Εὐαγγ(έλιον) κ(α)τ(ὰ) 'Ιω(άννην), κε(φ.) ρε'./
49 'Ο φιλ(ῶν) τ(ῆν) ψυχ(ήν). Τέ(λος)· υἱοί
50 φωτὸς γέν(ησ)θε./

Ad Liturgiam.⁵⁴

	MATEOS	ARRANZ
1)-3) Prokimenon = Ps 98,5.1	+	+
4)-6) Apostolus = 1 Cor 1,18-24	+	+
7)-9) Alleluarium = Ps 73,2	+	+
9)-12) Evangelium ⁵⁵ = Io 19,15; 18.29-39; 19,9-11.13-20.25-28.30-35	+	+

Notanda est omissio Sabbati post Exaltationem in Sev.

Dominica post Exaltationem S. Crucis

MATEOS, *Typicon I.*, 32:⁵⁶ Add. memoriam S. Hieromart. Symeonis Hierosol. ARRANZ, *Typicon*, 26; ENGBERG 28.

	MATEOS	ARRANZ
15)-17) Apostolus = Gal 2,16-20	+	+
18)-21) Evangelium = Mc 8,34-9,1	+	+

15. Martyrium S. Nicetae, Mart. et Memoria S. Acacii Ep. Melit. et SS. Patrum VII. Concilii Nicea habitatum (787).

MATEOS, *Typicon I.*, 34: Add. Inventio reliquiarum S. Steph. Protomart.,⁵⁷ ARRANZ, *Typicon*, 26: Om. S. Acacii.

	MATEOS	ARRANZ
27)-28) Prokimenon = Ps 31,11.1	+	+
29)-30) Apostolus = Hebr 13,7-16	+	+
29) μνημονεύετε: μνημονεύεται, Sev.		
31) Alleluarium = Ps 36,39	+	+
32)-34) Evangelium = Mt 5,14-19	+	+

16. Martyrium S. Euphemiae

MATEOS, *Typicon I.*, 36: Add. S. Martini I. Papae. ARRANZ, *Typicon*, 26.⁵⁸

	MATEOS	ARRANZ
37)-38) Prokimenon = Ps 67,36	+	+
39)-41) Apostolus = Rom 8,14-16	+	+
42)-43) Alleluarium = Ps 100,1.2	+	+
44)-47) Evangelium = Lc 7, 36-50	+	+
48) Ad Communionem = Ps 32,1	+	+

⁵⁴ cf. MATEOS: Add. ad 1 Cor 1,18-24; 1 Cor 1.25-2,2.

⁵⁵ cf. MATEOS, *Typicon I.*, 32 (11-32).

⁵⁶ Add. Prokimenon Ps 115,6; Alleluarium Ps 111,1; ad Communionem Ps 32,1.

⁵⁷ Add. ad Communionem Ps 32,1.

⁵⁸ MATEOS, ARRANZ, Apostolus alius: 2 Cor 6,1-10.

1	Προκ(είμενον) τ(ῆς) λειτουργίας), /
2	ἤχ. βαρύ(ς). Ὑψοῦτ(ε).
3	Στίχ. Ὁ Κ(ύριος) ἐβασίλευσεν, ὀργιζέσθωσαν). /
4	Ὁ Ἀπόστολος πρ(ὸς) Κορινθ(ίους) α'.
5	Ἀδε(λφοί). ὁ λόγος τοῦ Στ(αυ)ροῦ. Τέ(λος). /
6	καὶ θ(εο)ῦ σοφία(ν). /
7	Ἀλλη(λούϊα) ἤχ. β'.
8	ἤχ. α'. Μνήσθητ(ι) τῆ(ς) συναγωγ(ῆς) σου). /
9	Εὐαγγ(έλιον) κ(α)τ(ὰ) Ἰω(άννην), κε(φ.).
10	ρπη'. Τῷ και(ρῷ) συμβούλι(ον) ἐποίησ(αν) /
11	οἱ ἀρχιερ(εῖς).
12	Τέ(λος). ἀληθινὴ ἐστίν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ.
14	Κυ(ριακῇ) μετ(ὰ) <τῇ> Ὑψωσ(ιν). /
15	Ὁ Ἀπόστολος πρ(ὸς) Γαλάτ(ας). Ἀδε(λφοί). /
16	<Ε>ἰδοῦτε, ὅτι οὐ
17	δικ(αι)οῦτ(αι) ἄνθρωπος. Τέ(λος). ὑπ(ὲρ) ἡμῶν<sic> /
18	Εὐαγγ(έλιον) κ(α)τ(ὰ) Μ(ά)ρ(κον),
19	κε(φ.) πε'. Εἶπ(εν) ὁ Κ(ύριος). ἥστις <ὅστις> /
20	θέ(λει) ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν. Τέ(λος).
21	ἐν δυνάμει. /172v/
23	ΙΕ' Ἀθλησις τ(οῦ) ἀγίου Μ(ά)ρ(τυρος) Νικῆτ(α), /
24	καὶ μνήμ(η) τοῦ ἀγίου Ἀκα(κίου) <ἐπ. Μελιτηνῆς>, /
25	καὶ τῶν ἀγίων π(ατέ)ρων τ(ῶν) συνελθόντ(ων) ἐν τῇ
26	οἰκουμ(εν)ικ(ῇ) σ' συνόδῳ. /
27	Προκ(είμενον). Εὐφράνθ(ητε) ἐπὶ.
28	Στίχ. Μακά(ριοι) ὧν ἀφέθ(ησαν). /
29	Ὁ Ἀπόστολος πρ(ὸς) Ἑβραί(ους). Ἀδε(λφοί).
30	μνημονεύετε τ(ῶν) ἡγ(ου)μένων). /
31	Ἀλλη(λούϊα) ἤχ. β'. Σ(ω)τηρία τῶν δ(ικαί)ων.
32	Εὐαγγ(έλιον) κ(α)τ(ὰ) Μ(α)τ(θαῖον). <κεφ. λβ'> /
33	Εἶπ(εν) ὁ Κ(ύριος). ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς.
34	Τέ(λος). ἐν τῇ βασι(λεία) τῶν οὐ(ρα)νῶν.
36	ΙΣ' Ἀθλησις τ(ῆς) ἀγίας Εὐφημίας τ(ῆς) πανευφημ(ίου).
37	Προκ(είμενον) ἤχ. δ'. θαυμαστό(ς). /
38	Στίχ. Ἐν ἐκκλ(ησί)αις). /
39	Ὁ Ἀπόστολος πρ(ὸς) Ῥωμ(αίους).
40	Ἀδε(λφοί). ὅσοι πν(εύμα)τι. Τέ(λος). /
41	τ(ῶν) τέκν(ων) τοῦ θ(εο)ῦ. /
42	Ἀλλη(λούϊα) ἤχ. πλ. δ'.
43	Ἐλε(ον) καὶ κρίσιν. /
44	Εὐαγγ(έλιον) κ(α)τ(ὰ) Λου(κᾶν), κε(φ.) οδ'. /
45	Τῷ και(ρῷ) <ἐκείνῳ> ἠρωτησέ <τις>
46	τ(ῶν) φα(ρισαίων) τῷ Ἰ(ησο)ῦ. Τέ(λος). /
47	εἰς εἰρήν(ην). /
48	Κοινο(νικόν). Ἀγαλλιᾶσθ(ε).

20. Martyrium SS. Eustathii et Soc.

MATEOS, *Typicon* I., 40: Add. SS. Mart. Thalalaei et Artemidori. ARRANZ, *Typicon*, 28.59

	MATEOS	ARRANZ
3) Prokimenon = Ps 15,3	+	+
4)-5) Apostolus = Eph 6,10-17	+	+
6)-7) Alleluarium = Ps 33,17	*	*
8)-12) Evangelium = Lc 20,46-21,19	+	+
12) Ad Communionem = Ps 32,1	+	+

Explicit Synaxarium ob lacunam Codicis.

1	Κ' Ἀθλησις τῶν ἁγίων Μ(ά)ρ(τύρων) Εὐσταθ(ίου)/
2	καὶ τῶν συνόδ(ων) <αὐτοῦ>./
3	Προκ(είμενον). Τοῖς ἁγ(ίοις).
4	Ὁ Ἀπό(στολος) πρ(ὸς) Ἐφε(σίους)./
5	Ἀδε(λφοί). ἐνδυναμοῦσθε./
6	Ἀλλη(λούϊα) ἦχ. δ'.
7	Ἐκέ(κραξαν) <οἱ δίκαιοι>./
8	Εὐαγγέ(λιον) κ(α)τ(ὰ) Λου(κᾶν), <κεφ. ρη>./
9	Εἶπ(εν) ὁ Κ(ύριος) τ(οῖς) ἑαυτ(οῦ) <μαθηταῖς>./
10	προσέχ(ετε)
11	ἀπὸ τῶν ἀν(θρώπων). Τέ(λος). τὰς ψυχ(ὰς)/
12	ὑμ(ῶν). Κοινο(νικόν). Ἀγαλλ(ιάσθε). /173r/

⁵⁹ MATEOS, ARRANZ: Alium alleluarium Ps 36,39.

216. Ad Matutinum Sabbati Sancti.

+ MATEOS, *Typicon* II., 82; ARRANZ, *Typicon*, 242;
 PAPADOPOULOS-KERAMEUS 176; RAHLFS, *AT*, *Lektionen* 134;
 STEININGER, *Simeon*, XXXIV; HOEG-ZUNTZ 428.⁶⁰

Sev. incipit cum introitu post 'Gloria in excelsis'.

	MAT.	ARR.	SIM.	PAP.
6)-7) Prokimenon = Ps 43,27.2ab	+	+	+	+
8)-10) Prophetia = Ez 37,1-14	+	+	+	+
12)-14) Prokimenon = Ps 9,33.2	+	+	+	+
15)-17) Apostolus = 1 Cor 5,6-8; Gal 3,13-14	+	+		+
19)-20) Alleliuarium = Ps 67,2	+	+		+
21)-24) Evangelium = Mt 27,62-66	+	+		+

⁶⁰ Lectiones V.T. exscriptae: Ps 43,27.2ab = p.428; Ez 37,1-14 = L41a, p.429; Ps 9,33.2, 1 Cor 5,6-8, Ps 67,2, Mt 27,62-66 = p.432.

1 216.

3 Ἐν τῷ τρισαγίῳ γίνεται ἡ εἴσοδος /
 4 μετὰ τοῦ εὐαγγελίου, καὶ τῆς
 5 καθέδρας γινομένης λέγεται /

7 Προκείμενον ᾠχ. δ'. Ἀνάστα Κύριε,
 8 βοήθησον ἡμῖν. Στίχ. Ὁ θεὸς ἐν τοῖς ὠσὶν ἡμῶν.
 9 Ἀναγνώσμα πρὸς Ἱερεκίηλ.
 10 Ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ χεὶρ Κυρίου.
 11 Τέλος· καὶ ποιήσω· λέγει Κύριος.

13 Προκείμενον ᾠχ. βαρύς.
 14 Ἀνάσθητι Κύριε, ὁ θεὸς μου ὑψώθητω.
 15 Στίχ. Ἐξομολογήσομαι σοί.
 16 Ὁ ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους α'.
 17 Ἀδελφοί· μικρὰ ζύμη ὄλον.
 18 Τέλος· διὰ τῆς πίστεως.

20 Ἀλληλουία ᾠχ. α'. Ἀνά-
 21 στήτω ὁ θεὸς καὶ διασκορπισθήτωσαν.
 22 Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον,
 23 κεφ. τνα'. Τῇ ἐπαύριον· ἥτις ἐστίν.
 24 Τέλος· με-
 25 τὰ τῆς κουστοδίας.

27 Καὶ μετὰ τό· Κύριε ἐλέησον, δίδοται.
 28 Σοφία, καὶ ἀπολύει.

217. Vigilia paschalis

MATEOS, *Typicon II.*, 84-91; 61 ARRANZ, *Typicon*, 244; 62
 PAPADOPOULOS-KERAMEUS 179; 63 RAHLFS, *AT Lektionen* 134;
 STEININGER, *Simeon*, XXXIV. 64 ENGBERG 433. 65

MAT. ARR. SIM. PAP.

- 7) εἴτα: εἴθ, Sev.
 7)-9) Prokimenon = Ps 65,4.1
 10)-12) Lectio prima = Gen 1,1-5
 12)-14) Lectio secunda = Is 60,1-16
 15)-16) Lectio tercia = Ex 12,1-11
 18)-19) Prokimenon = Ps 92,1a.1b
 21)-23) Lectio Quarta = Ion 1,1
 Finis lectionis non indicatur.
 24)-26) Lectio quinta = Ios 11,5b-15a
 26)-28) Lectio sexta = Ex 13,20-14,31
 30)-31) Incipit Canticum Moysis = Ex 15,1b
 33)-36) Lectio septima = Soph 3,8-15
 37)-39) Lectio octava = 1 Reg 17,8-24
 40)-42) Lectio nona = Is 61,10-62,5
 42)-44) Lectio decima = Gen 22,1-18

61 Secundum et tertium prokimenon inversi sunt.

62 Ps 26,1 = prokimenon secundum; tertium prokimenon deficit.

63 Ps 92,1a.1b = prokimenon primum; Ps 26,1a.1b = prokimenon secundum; prokimenon tertium deficit.

64 Ps 92,1a.1b = prokimenon primum; prokimenon inter Ex 12,1-11 et Ion 1,1 deficit; Ps 46,7.1 = prokimenon secundum positum inter Is 61,10-62,5 et Gen 22,1-18. Indicationes ad liturgiam vacant.

65 Lectiones V.T. exscriptae: Ps 65,4.1 = p.433; Gen 1,1-5 = L41b, p.434; Is 60,1-16 = L41c, p.435; Ex 12,1-11 = L41d, p.438; Ps 92,1a.1b = p.440 (sic etiam Sin.gr.8); Ion 1,1 = L41e, p.440; Ios 11,5b-15a = L41f, p.448; Ex 13,20-14,31 = L41g, p.450; Ex 15,1b = p.456; Soph 3,8-15 = L41h, p.461; 1 Reg 17,8-24 = L41i, p.462; Is 61,10-62,5 = L41k, p.466; Gen 22,1-18 = L41l, p.467; Ps 26,1a.1b = p.468; Is 61,1-10 = L41m, p.469; 2 Reg 4,8-37 = L41n, p.471; Is 63,11-64,4 = L41o, p.476; Ier 38,31-34 = L41p, p.478; Dan 3,1-51 = L41q, p.479; Dan 3,57 = finis hymni trium puerorum, p. 489; Liturgia: Gal 3,27, Rom 6,3-11, Ps 81,8.1.2a.3.4a, Mt 28,1-20, p.493, Ps 148,1, p.494.

66 videlicet Jon 4,11. MATEOS, *Typicon II.*, p.84,

- 1 217.
 2 Ἐσπέρ(ας) δὲ μετὰ τὸ· Κ(ύρι)ε ἐκέκραξα, εἰσοδ(εύουσι)/
 3 οἱ ἱερ(εῖς)
 4 μετ(ὰ) τοῦ εὐαγγ(ελίου), κ(αὶ) εὐθ(ύς) ἀνέρχον(ται)/
 5 ἐν τῷ συνθ(ρόνῳ),
 7 καὶ εἴτα λέγ(εται) Προκ(είμενον) ἡχ. πλ. δ'./
 8 Πᾶσα ἡ γῆ προσκυ(νησάτωσαν).
 9 Στίχ. Ἀλαξάτε τῷ θ(ε)ῷ πᾶσα ἡ γῆ. Εἴτα /173v/
 10 Ἀνά(γνωσμα) α', Γεν(έσεως). Ἐν ἀρχ(ῇ)/
 11 ἐποίησεν ὁ θ(εός). Τέ(λος). ἡμέρα
 12 μία. Ἀνά(γνωσμα) β', προφητ(είας) Ἡσαίου./
 13 Φωτί(ζου).
 14 Τέ(λος). ὁ θ(εός) Ἰ(σρα)ήλ./
 15 Ἀνά(γνωσμα) γ', τ(ῆς) Ἐξόδ(ου). Εἶπεν Κ(ύρι)ος πρὸς
 16 Μωσέ. Τέ(λος). Πάσχ(α) ἐστὶν Κ(υρί)ου./
 18 Προκ(είμενον) ἡχ. πλ. β'.
 19 Ὁ Κ(ύρι)ος ἐβασίλε(υσεν). Στίχ. Ἐνεδύσατο./
 21 Ἀνά(γνωσμα) δ',/
 22 προφητ(είας) Ἰωνᾶ. Ἐγένετο λόγος Κ(υρί)ου/
 23 πρὸς <Ἰωνᾶν>. Τέ(λος).
 24 Ἀνά(γνωσμα) ε', Ἰησοῦ τοῦ Να(υῆ). Παρενέβαλ(ον)./
 25 Τέ(λος). Ἰη-
 26 σ(οῦς) οὕτως. Ἀνά(γνωσμα) ς', τ(ῆς) Ἐξόδ(ου)./
 27 Ἐξέβραντες υἱ-
 28 οἱ Ἰ(σρα)ήλ. Τέ(λος). τῷ Κ(υρί)ῳ εἶπαν./
 30 Καὶ ἄρχ(εται) ψάλ(της)
 31 τὸ· Ἀσώμεν τῷ Κ(υρί)ῳ, κ(α)τ(ὰ) στίχ. μέχρι τέλους.
 33 Ἀνά(γνωσμα) ζ', προφητ(είας) Σοφονίου./
 34 Τάδε λέ(γει) Κ(ύρι)ος· ὅ-
 35 πόμειν(όν) με εἰς ἡμέ(ραν). Τέ(λος). οὐκ ὄψη/
 36 κακὰ οὐκ(έ)τ(ι).
 37 Ἀνά(γνωσμα) η', Βασιλειῶν γ'. Ἐγένετο ῥῆμα/
 38 Κ(υρί)ου
 39 πρὸς ἡ(λιού). Τέ(λος). ἀληθινόν./
 40 Ἀνά(γνωσμα) θ', προφ(ητείας)
 41 Ἡσαίου. Ἀγαλλιᾶσθω ἡ ψυχὴ μου. Τέ(λος). Κ(ύρι)ος
 42 ἐπὶ σοί. Ἀνά(γνωσμα) ι', Γενέ(σεως)./
 43 Ὁ θ(εός) ἐπέιρα(ζεν)
 44 τ(ὸν) Ἀβρα(άμ). Τέ(λος). τ(ῆς) ἐμῆς φων(ῆς)./ /174r/

- 1)-2) Prokimenon = Ps 26,1a.1b + - * -
- 4)-6) Lectio undecima = Is 61,1-10. + + + +
- 7)-8) Lectio duodecima = 2 Reg 4,8-37. + + + +
- 9)-11) Lectio tertia decima = Is 63,11-64,4. + + + +
- 11)-14) Lectio quarta decima = Ier 38,31-34. + + + +
- 15)-17) Lectio quinta decima = Dan 3,1-51. + + + +
- 19)-23) Finis hymni trium puerorum = Dan 3,57. + + + +
- 41)-43) Post Synaptim pro Trisagio⁶⁷ canitur: "Όσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε = Gal 3,27. Prokimenon vacat.⁶⁸
- 29)-31) Apostolus = Rom 6,3-11. + + + +
- 33)-38) Pro 'Alleluia': Ps 81,8.1.2a.3.4a. + + + +
- 40)-41) Evangelium = Mt 28,1-20. + + + +
- 43) Ad Communionem = Ps 148,1. + + + +

⁶⁷ STRITTMATTER, Notes, Note II. Τὰ Διακονικά τοῦ Τρισαγίου, D. 98ss, praecipue Nota 55. Addendum est: et in Vigilia Paschali f.174r. cf. etiam ARRANZ, Typicon, 246, lineae 9-10.

⁶⁸ cf. ARRANZ, Typicon, 246. Apostolus: Rom 6,3-11 vel Gal 3,27. Ad Communionem Ps 77,65. MATEOS, Typicon II., 90: Si baptismata non conferenda sunt, canitur post canticum puerorum: "Όσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε ut supra, sed et adendum est prokimenon, Ps 31,1.2. PAPADOPOULOS-KERAMEUS 180: Ἀκολουθία τῆς λειτουργίας εἰς τὸν ἅγιον Κωνσταντῖνον. καὶ ἀντὶ τοῦ τρισαγίου λέγεται. "Όσοι εἰς Χριστὸν. Prokimenon est Ps 31,1.2, Evangelium vero Mt 28,1-7.

- 1 Προκ(είμενον) ἡχ. γ'. Κ(ύριο)ς
2 φωτισμός μου. Στίχ. Κ(ύριο)ς ὑπερασπιστής.
- 4 Ἀνάγ(νωσμα) ια', προφητ(είας) Ἡσαίου./
5 Πν(εύμ)α Κ(ύριο)υ ἐπ' ἐμέ.
6 Τέ(λος). ἐπὶ Κ(ύριο)ν./
7 Ἀνάγ(νωσμα) ιβ', Βασιλειῶν δ. Ἐγέ-
8 νετο ἡμέρα. Τέ(λος). τ(ὸν) υ(ἰὸ)ν αὐτ(ῆς) καὶ ἐξηλθεν.
9 Ἀνάγ(νωσμα) ιγ', προφητ(είας) Ἡσαίου./
10 Τάδε <λέγει ὁ Κύριος>. ποῦ ἐστι
11 ὁ ἀναγών. Τέ(λος). μνησθήσ(ον)ται. Ἀνάγ(νωσμα) ιδ',/
12 προφητ(είας) Ἱερε(μίου)./
13 Τάδε <λέγει ὁ Κύριος>. ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται,
14 Τέ(λος). οὐ μὴ μνησθῶ ἐτι./
15 Ἀνάγ(νωσμα) ιε', προφητ(είας)
16 Δανιήλ. Ἐτους ὀκτωκαίδεκα(του). Τέ(λος). ἐν τ(ῇ).
17 καμίνῳ λέ(γοντες)./
- 19 Καὶ εὐθ(ὺς) ἀπάρχ(εται) ὁ ψάλτ(ης) τό./
20 Εὐλο(γεῖτε) πά(ντα),
21 καὶ λέγε(ι) ὁ διά(κονος) κα' στιχ(οί), δεχομέ(νου)/
22 τοῦ λα(οῦ). Ὑμνεῖτ(ε)
23 καὶ ὑπ(ερ)υψοῦτε αὐτ(ὸν) εἰς τ(ούς)./
- 25 Καὶ μετ(ὰ) γίνετ(αι) <ῆ> εὐχ(ῇ)
26 <τῆς> συναπ(τῆς), καὶ ἀντὶ τοῦ τρισαγ(ίου). "Όσοι εἰς/
27 Χ(ριστὸν) ἐβα(πτίσθητε).
- 29 Ὁ Ἀπόστολο(ς) ἄνευ Προκ(ειμένου), πρὸς Ῥωμαίους.
30 Ἀδε(λφοί). ὅσοι εἰς Χ(ριστὸν) ἐβαπτίσθητε ./
31 Τέ(λος). τῷ Κ(υρί)ῳ ᾠμ(ῶν). /174v/
- 33 Ἀντὶ δὲ τοῦ Ἀλλη(λούϊα) ψάλλε(ται) ἡχ. Βαρύ(ς)./
34 Ἀνάστ(α) ὁ θ(εός),
35 κρίνον τὴν γῆν. Στίχ. <α> Ὁ θ(εός) ἔστη ἐν συναγ(ωγῇ).
36 Στίχ. β'. Ἔως πότε κρίνετ(ε) ἀδι(κίαν), ἔω(ς)
37 καὶ πέννητα δικαιώσατ(ε). Στίχ. γ'. Ἐξέλεσθε
38 πέννητα καὶ πτωχ(όν), ἔω(ς). Ἀνάστα ὁ θ(εός).
- 40 Εὐαγγ(έλιον) κ(α)τ(ὰ) Μ(α)τθ(αῖον), κε(φ.) νβ'./
41 Ὅψε σαββάτον.
42 Τέ(λος). ἔως τ(ῆς) συντελείας τοῦ αἵωνο(ς). Ἀμήν.
- 44 Κοινω(νικόν). Ἐξηγέρθη ὡς ὁ ὑπνῶν Κ(ύριο)ς.

218. Prokimenā Matutini secundum octo Tonos.

- 2) ἦχ. α' in marg. int.
 4)-6) Tonus primus = Ps 11,6b.7
 6) ἦχ. β' in marg. int.
 7)-9) Tonus secundus = Ps 7,7b.2
 9) ἦχ. γ' in marg. int.
 10)-12) Tonus tertius = Ps 95,10.1
 13) ἦχ. δ' in marg. int.
 13)-15) Tonus quartus = Ps 43,27.2a
 16)-18) Tonus plagalus primus = Ps 9,33.2
 16) ἦχ. πλ. α' in marg. int.
 19)-21) Tonus plagalus secundus = Ps 79,3.2
 19) ἦχ. πλ. β' in marg. int.
 22)-24) Tonus gravis = Ps 9,33.2
 22) ἦχ. βαρύς in marg. int.
 25)-28) Tonus plagalus quartus = Ps 145,10.1
 25) ἦχ. πλ. δ' in marg. int.

219. Prokimenā div. Liturgiae pro Dominicis.

- 32)-33) Tonus primus = Ps 32,22.1
 34)-35) Tonus secundus = Ps 27,9.1
 36)-37) Tonus tertius = Ps 146,5.1
 38) Tonus quartus = Ps 103,24; 102,1
 39)-40) Tonus plagalus primus = Ps 64,6.2a
 39) ἦχ. πλ. α' in marg. ext.
 41)-43) Tonus gravis = Ps 28,11.1a
 41) ἦχ. βαρύς in marg. ext.
 44)-45) Tonus plagalus secundus = Ps 27,9.1
 44) ἦχ. πλ. β' in marg. ext.
 46)-47) Tonus plagalus quartus = Ps 75,12a.2a
 46) ἦχ. πλ. δ' in marg. ext.

220. Stichira alleluiatica secundum octo Tonos.

- 51) Tonus primus = Ps 88,6a
 52) Tonus secundus = Ps 19,2a
 Deest Tonus tertius
 53) Tonus quartus = Ps 64,2a
 54) Tonus plagalus primus = Ps 88,2a
 Deest Tonus gravis
 55) Tonus plagalus secundus = Ps 66,2a
 56) Tonus plagalus quartus = Ps 94,1a

1 218. Προκείμε(να) τοῦ ὁρθ(ρου) ἀναστ(άσιμου),/
 2 κ(α)τ(ὰ) ὀκτω)ήχο(ν). ἦχ. α'.

- 4 Νῦν ἀναστήσομαι λέγει Κ(ύρι)ς, θήσομαι.
 5 Στίχ. Τὰ λόγια Κ(υρί)ου λόγια ἀγνά,/
 6 ἀργ(ύριον). ἦχ. β'.
 7 Ἐξεγέρθητι Κ(ύρι)ε ὁ θε(ός)ς μου ἐν προστάγ(ματι).
 8 Στίχ. Κ(ύρι)ε ὁ θε(ός)ς μου ἐπὶ σοὶ ἤλπισα,/
 9 σῶ(σόν) <με>. ἦχ. γ'.
 10 Εἶπατε ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὅτι Κ(ύρι)ς ἐβα(σιλευσεν).
 11 Στίχ. Ἀσατε τῷ Κ(υρί)ῳ ᾄσμα καίνόν,/
 12 ᾄσα(τε). ἦχ. δ'. /175r/
 13 Ἀνάστα Κ(ύρι)ε βοήθησον ἡμῖν, καὶ/
 14 λύτρω(σαι).
 15 Στίχ. Ὁ θε(ός)ς ἐν τοῖς ὡσὶν ἡμῶν ἠκού(σαμεν).
 16 Ἀνάστηθι Κ(ύρι)ε ὁ θε(ός)ς μου ὑψώθῃτω ἡ χεὶρ, ἦχ. πλ. α'.
 17 μὴ ἐπιλά(θῃ), ὅτ(ι) σὺ βα(σιλεύεις)./
 18 Στίχ. Ἐξομολο(γήσομαι) διηγήσο(μαι). ἦχ. πλ. β'.
 19 Κ(ύρι)ε ἐξέγειρ(ον) τὴν δυναστείαν σου,/
 20 καὶ ἐλ(θέ).
 21 Στίχ. Ὁ ποιμαίνων τ(ὸν) Ἰ(σρα)ήλ πρόσχες.
 22 Ἀνάστηθι Κ(ύρι)ε ὁ θε(ός)ς μου, ὑψώθῃτω/
 23 ἡ χεὶρ σου. ἦχ. βα(ρύς).
 24 Στίχ. Ἐξομολογήσομαί σοι Κ(ύρι)ε ἐν ὄλ(η).
 25 Βασιλεύσει Κ(ύρι)ς εἰς τὸν αἰῶνα/
 26 ὁ θε(ός)ς σου Σιών). ἦχ. πλ. δ'.
 27 Στίχ. Αἰνεῖ ἡ ψυχὴ μου τ(ὸν) Κ(ύρι)ον,/
 28 αἰνέσω.

30 219. Προκ(είμενα) τ(ῆς) λειτ(ουργίας) ἐν ταῖς Κυριακαῖς. ἦχ. α

- 32 Γενοίτο Κ(ύρι)ε τὸ ἔλεός σου./
 33 Στίχ. Ἀγαλλιᾶσθε δὶ(καιοι).
 34 Σῶσ(ον) Κ(ύρι)ε τὸν λαόν σου./
 35 Στίχ. Πρὸς σέ Κ(ύρι)ε Κ(ύρι)ε.
 36 Μέγας ὁ Κ(ύρι)ς ἡμῶν./
 37 Στίχ. Αἰνεῖτε τ(ὸν) Κ(ύρι)ον, ὅτ(ι) ἀγαθ(ός).
 38 Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ. Στίχ. Εὐλό(γει) ἡ ψυχὴ μου. /175v/
 39 <ἦχ.> πλ. α'. Ἐπάκουσον ἡμῶν ὁ θε(ός)ς ὁ Σωτὴρ ἡμ(ῶν).
 40 Στίχ. Σοὶ πρέπει ὕμνος ὁ θε(ός)ς ἐν Σιών.
 41 ἦχ. βα(ρύς). Κ(ύρι)ς ἰσχύει τῷ λαῷ αὐτοῦ δώσει Κ(ύρι)ς/
 42 εὐ(λογήσει).
 43 Στίχ. Ἐνέγκατε τῷ Κ(υρί)ῳ υἱοὶ θε(ο)ῦ.
 44 <ἦχ.> πλ. β'. Σῶσ(ον) Κ(ύρι)ε τὸν λα(όν) <σου>./
 45 Στίχ. Πρὸς σέ Κ(ύρι)ε ἐκέκραξα.
 46 <ἦχ.> πλ. δ'. Εὐξασθε καὶ ἀπόδοτε Κ(υρί)ῳ τῷ θε(ῷ) ἡμ(ῶν).
 47 Στίχ. α' Γνωστὸς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ὁ θε(ός)ς.

49 220. Στιχοὶ τοῦ Ἀλληλούϊα κ(α)τ(ὰ) ὀκτω)ήχον.

- 51 ἦχ. α'. Ἐξομολο(γήσονται) οἱ ου(ρα)νοί./
 52 ἦχ. β'. Ἐπακούσαι σου Κ(ύρι)ς.
 53 ἦχ. δ'. Σοὶ πρέπει ὕμνος ὁ θε(ός)ς./
 54 <ἦχ.> πλ. α'. Τὰ ἐλέη σου Κ(ύρι)ε.
 55 <ἦχ.> πλ. β'. Ὁ θε(ός)ς οἰκτιρήσαι./
 56 <ἦχ.> πλ. γ'. Δεῦτε ἀγαλλι(ασώμεθα). /176r/

PROKIMENA, APOSTOLI, ALLELUIARIA, EVANGELIA, PRO
CELEBRATIONIBUS VARIIS⁶⁹

Textus lectionum prima manu cum signis ekphonicis.
Orthographia Textus Lectionum valde corrupta videtur.

221. Apostolus resurrectionis et pro Martyribus.

4)-8) Apostolus = Eph 5,1-8a

5) γίνεσθε: γίνεσθαι, Sev. μνηταί: μμηταί, Sev.

7) είδολωλάτρης: είδολωλάτρίς, Sev.

9)-13) Evangelium = Lc 18,35-43

222. Pro Martyribus.

15)-15) Prokimenon = Ps 67,36.27

18)-21) Apostolus = Hebr 19,32-38a

19) αναμνησθε: αναμνησκεισθαι, Sev.

22) Alleluarium = Ps 33,18a

23)-27) Evangelium = Lc 20,46-21,19

223. Pro Apostolis.

29)-31) Prokimenon = Ps 18,5.2

31)-36) Apostolus = 1 Cor 4,9-16

35) γίνεσθε: γίνεσθαι, Sev.

37) Alleluarium = Ps 88,6a

28)-45) Evangelium = Lc 10,16-21

[ϕΖ']

221. 'Ο 'Απόστολο(ς) ἀνασ(τάσιμος), καὶ εἰς/

Μ(α)ρ(τύρας).

Πρὸς 'Εφεσίους. Ἀδελφοί. γίνεσθε μνηταὶ τοῦ θεοῦ,

ὡς τέκνα ἀγαπητά/...../ἢ πλεονέκτης, ὅς /176v/

ἐστὶν εἰδολωλάτρης, οὐκ ἔχει κλη-

ρονομίαν/...../νῦν ἰδὲ φῶς ἐν Κ(υρί)ῳ.

Εὐαγγέ(λιον) κ(α)τ(ὰ) Λουκᾶ(ν).

τῷ καὶ (ρῳ) ἐγένετο, ἐγγιζέειν τὸν 'Ι(ησοῦ)ν/

εἰς 'Ιεριχῶ,

τυφλὸς δὲ τις/...../ἐπετίμουν αὐτὸν ἵνα

σιωπήσει/...../ἔδωκον αὐτὸν τῷ θεῷ. /177r/

222. Εἰς Μ(α)ρ(τύρας). Προκ(είμενον)./

θαυμαστὸς ὁ θεός. Στίχ. 'Εν ἐκ-

κλησίαις./

'Ο 'Από(στολος) πρ(ὸς) 'Εβαί(ους).

'Αδε(λφοί). ἀναμνησθε τὰς πρότε-

ρον ἡμέρας/...../τοῦτο μὲν ὀνειδισμοῖς /177v/

τε καὶ θλίψεσιν/...../ἐκ πίστεως ᾗσεται. /178r/

'Αλλη(λούϊα) ᾗχ. δ'. 'Εκέκραξα(ν)./

Εὐαγγέ(λιον) κ(α)τ(ὰ) Λουκᾶ(ν).

Εἶπεν ὁ Κ(ύριος) τοῖς αὐτοῦ μαθηταῖς.

προσέχετε ἀπὸ τῶν ἀν(θρώπων)/...../καὶ συγγε-

νῶν, καὶ φίλων, καὶ ἀδελφῶν, καὶ

θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν /...../ τὰς ψυχ(ὰς) <ὑμῶν>. /178v/

223. Εἰς 'Απο(σ)τό(λους). Προκ(είμενον)./

Εἰς π(ᾶσαν) τὴν γ(ήν). Στίχ. Οἱ οὐ(ρα)νοί

διηγούνται./

'Ο 'Από(στολος) πρ(ὸς) 'Ρωμαίους. <pro Κορινθίους Α'>

'Αδε(λφοί). ὁ θεός τοῦς 'Αποστόλους ἐσχά-

τους ἀπέδειξεν/...../καὶ κολαφίζομεθα),

καὶ ἀστατοῦμεν/...../μιμηταὶ μου γί-

νεσθε./

'Αλλη(λούϊα) ᾗχ. α'. 'Εξομολογή(σονται)./

Εὐαγγέ(λιον) κ(α)τ(ὰ) Λουκᾶ(ν).

Εἶπεν ὁ Κ(ύριος) τοῖς αὐτοῦ μαθηταῖς.

ὁ ἀκούων ὑμῶν, ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ

ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμέ ἀθετεῖ. ὁ δὲ ἐμέ ἀ-

θετῶν/...../ἡγαλιάσати τῷ Πν(ευμα)τι. /179v/

'Ο 'Ι(ησοῦ)ς καὶ εἶπεν. 'Εξομολογῶμαι σοι

Π(ά)τερ Κ(ύρι)ε τοῦ οὐ(ρα)νοῦ/...../ὅτι οὕτως ἐγέ-

νετο εὐδοκία ἐμπροσθέν σου. /180r/

⁶⁹ pro NN.221-228 cf. ER μς'. 'Αποστόλο-Εὐαγγέλια τῶν
'Ανωνύμων

224. Pro Episcopis.

2)-3) Prokimenon = Ps 63,11.2a

4)-10) Apostolus = Hebr 7,26-8,2

11) Alleluarium = Ps 131,9a

12)-19) Evangelium = Lc 6,17-23

225. Pro Hieromartyribus.

22)-23) Prokimenon = Ps 115,6.3

24)-28) Apostolus = Phil 3,20-4,3

27) στήκετε: στήκεται, Sev.

29)-30) Alleluarium = Ps 33,20

31)-36) Evangelium = Mt 10,16-22

226. Pro Deipara.⁷⁰

39)-40) Prokimenon = Lc 1,46.48

41)-45) Apostolus = Phil 2,5-11

46)-47) Alleluarium = Ps 131,8

48)-53) Evangelium = Lc 10,38-42

52) Expectes θορυβάζῃ

54)-56) = Lc 11,27-29

⁷⁰ cf. N.233

224. Εἰς Ἱεράρχ(ας). <Προκείμενον> ᾠχ. βαρύ(ς)./

Εὐφρανθήσεται(αι) δίκ(αι)ο(ς). Στίχ.

Εἰσακούσ(ον) ὁ θε(ός)./

Ὁ Ἀπό(στολος) πρ(ὸς) Ἑβραί(ους).

Ἀδελφοί. τοιοῦτος ἡμῖν ἔπρεπεν ἀρ-

χιερεὺς./...../θυσίαν ἀνα-

φέρειν ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ. τοῦτο

γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ ἑαυτὸν ἀνε-

νέγκας./...../ἦν ἔπηξεν ὁ Κ(ύρι)ο(ς), καὶ

οὐκ ἄν(θρωπος)./

Ἀλλη(λούϊα). Οἱ ἱερεῖς σου Κ(ύρι)ε./

Εὐαγγ(έλιον) κ(α)τ(ὰ) Λου(κᾶν).

Τῷ και(ρῷ) ἔστη ὁ Ἰ(ησοῦ)ς ἐπὶ τόπου πεδινοῦ./

καὶ ὁ-

χλος μαθητῶν αὐτοῦ./...../καὶ τῆς παραλίου Τύρου

καὶ Σιδῶνος./...../καὶ ἐκβάλῳσιν τὸ ὄνομα

ὑμῶν ὡς πονηρὸν, ἕνεκα τοῦ Υἱοῦ

τοῦ ἀν(θρώπου)./...../ἰδοὺ γ(ὰρ)

ὁ μισθὸς ὑμῶν, πολὺς ἐν τῷ οὐ(ρα)νῷ.

225. Εἰς Ἱερομ(ά)ρ(τυρας).

Τίμιο(ς) ἐνατ(ίον) Κ(υρί)ο(ς) ὁ θάνατο(ς).

Στίχ. Τί ἀνταποδώ(σω)./

Ὁ Ἀπό(στολος) πρ(ὸς) Φιλιππισ(ίους).

Ἀδε(λφοί). ἡμῶν τὸ πολίτευμα ἐν οὐ(ρα)νοῖς

ὑπάρχει./...../χαρὰ καὶ στεφανός μου, οὐ-

τως στήκετε ἐν Κ(υρί)ῳ./...../ἐν

βίβλῳ ζωῆς./

Ἀλλη(λούϊα) ᾠχ. δ'. Πολλαὶ αἱ θλί-

ψεις τῶν δικαίων./

Εὐαγγ(έλιον) κ(α)τ(ὰ) Ματθ(αῖον).

Εἶπεν ὁ Κ(ύρι)ο(ς) τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς. ἰ-

δοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατ(α)

ἐν μέσῳ λύκων./...../παραδώσουσιν γὰρ ὑ-

μᾶς εἰς συνέδρια./...../ὁ δὲ ὑπομείνα εἰς τελὸ(ς),

οὗτος σωθήσεται./

226. Τ(ῆς) ὑπ(ερ)αγία θε(οτό)κου.

Προκ(είμενον) ᾠχ. γ'. Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου. Στίχ.

Ὅτι ἐπέβλε(ψεν)./

Ὁ Ἀπό(στολος) πρ(ὸς) Φιλιππισ(ίους).

Ἀδε(λφοί). τοῦτο φρονείσθω ἐν ὑμῖν, ὃ καὶ ἐν

Χ(ριστῷ) Ἰ(ησοῦ)/...../καὶ καταχθονίων, καὶ πᾶ-

σα γλῶσσα ἐξομολογήσεται, ὅτι Κ(ύρι)ο(ς)

Ἰ(ησοῦ)ς Χ(ριστό)ς εἰς δόξαν θε(ο)ῦ Πατ(ρός)./

Ἀλλη(λούϊα) <ᾠχ.> πλ. δ'.

Ἀνάστηθι Κ(ύρι)ε εἰς τὴν ἀνά(παυσίν) <σου>./

Εὐαγγ(έλιον) κ(α)τ(ὰ) Λουκᾶ(ν).

Τῷ και(ρῷ) εἰσῆλθεν ὁ Ἰ(ησοῦ)ς εἰς κώμην τινά.

γυνὴ δὲ τις, ὀνόματι Μάρθα ὑπε-

δέξατο αὐτὸν εἰς οἶκον αὐτῆς. ..../Μάρ-

θα Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ περὶ

πολλά./...../οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῆς.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα

ἐπάρασά τις γυνὴ φωνήν./...../καὶ φυλάσσοντες

αὐτόν.

/180v/

/181r/

/181v/

/182r/

/182v/

/183r/

/183v/

/184r/

227. Pro Angelis.

- 1)-5) Prokimenon = Ps 102,20.21
 6)-13) Apostolus = Hebr 1,10-2,3
 14) Alleliuarium = Ps 103,4
 15)-19) Evangelium = Lc 10,16-21

228. Pro Aegrotis.

- 21)-23) Prokimenon = Ps 40,5.2
 24)-32) Apostolus = Jac 5,10-20
 33)-34) Alleliuarium = Ps 50,3
 35)-40) Evangelium = Mc 6,7-13

229. Pro Defunctis.

- 42)-44) Prokimenon = Ps 31,11.1
 45)-49) Apostolus = Rom 14,6-9
 51)-51) Alleliuarium = Ps 64,5a

71 cf. ER ξ': 'Αποστολο-Εὐαγγέλιον εἰς τοὺς κοιμηθέντας.

- 1 227. Εἰς Ἀσμά(τους). Προκ(είμενον) ἡχ. δ'.
 2 Εὐλογ(εῖτε)
 3 τ(ὸν) Κ(ύριο)ν πάν(ες) Ἀγγελοι. Εὐλο(γεῖτε)/
 4 τ(ὸν) Κ(ύριο)ν πᾶσαι αἱ δυνάμ(εις) αὐτ(οῦ)./
 5 Ὁ Ἀπό(στολος) πρ(ὸς) Ἑβραί(ους).
 6 Κατ' ἀρχάς Κ(ύρι)ε τὴν γῆν ἐθεμελίω(σας).
 7 καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου/...../σὺ δὲ διαμένεις, /184v/
 8 καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθῆ(ον)-
 9 ται/...../καὶ πᾶσα πα-
 10 ράβασις καὶ παρακοή, ἔλαβεν ἔν- /185r/
 11 δικον μισθαποδοσίαν/...../ὑπὸ τῶν ἀ-
 12 κουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη.
 13 Ἀλλη(λούϊα) ἡχ. δ'. Ὁ ποιῶν τοὺς Ἀγγέ(λους)./
 14 Εὐαγ(γέλιον) κ(α)τ(ὰ) Λουκᾶ(ν).
 15 Εἶπεν ὁ Κ(ύρι)ος τοῖς ἐαυτ(οῦ) μαθηταῖς/...../
 16 ὁ ἀκούων ὑμῶν
 17 ἐμοῦ ἀκούει./
 18 Προέγρα(πτον) εἰς τ(οὺς) Ἀποστόλ(ους) ζῆτ(ει).
 19

- 21 228. Εἰς Ἀσθενοῦντας. Προκείμ(εον) ἡχ. δ'. Ἐγὼ
 22 εἶπ(α) Κ(ύρι)ε ἐλέ(ησόν) <με>. Στίχ. Μακάριο(ς)/
 23 ὁ συνιῶν ἐπὶ./
 24 Ὁ Ἀπό(στολος)
 25 καθολικ(ῆς) ἐπιστολ(ῆς) Ἰακώ(βου) τὸ ἀνάγνω(σμα).
 26 Ἀδελφοί. ὑπόδειγμα λαβετε τῆς κακο-
 27 παθείας/...../τὴν ὑπομονὴν Ἰωβ ἡ- /185v/
 28 κούσατε, καὶ τὸ τέλος Κ(υρίου) (ε)ἴδετε, ὅτι
 29 πολὺσπλαγχνός ἐστιν/...../κᾶν
 30 ἁμαρτίας ἡ πεποιηκὼς ἀφεθή- /186r/
 31 σεται αὐτῷ. ἐξομολογεῖσθε ἀλλήλοις
 32 τὰ παραπτώματα/...../δέησις δικαίου ἐνεργουμένη.
 33 Ἀλλη(λούϊα) <ἡχ.> πλ. δ'. Ἐλέησ(όν) με ὁ θ(εὸς)/
 34 κ(α)τ(ὰ) τὸ μ(έ)γ(α)./
 35 Εὐαγ(γέλιον) κ(α)τ(ὰ) Μ(α)τθ(αῖον). <pro Μάρκον>
 36 Τῷ και(ρῷ) προσκαλεσάμενος ὁ Ἰ(ησοῦ)ς τοὺς δώ-
 37 δεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἤρξατο αὐτοῖς
 38 ἀποστέλλειν/...../καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς.
 39 ὅπου ἂν εἰσέλθητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ
 40 μένετε/...../πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευ(ν). /186v/
 41

- 42 229. Εἰς Κοιμηθ(έντας). Εὐφράνθητ(ε) ἐπὶ Κ(ύριο)ν καὶ/
 43 ἀγ(αλλιᾶσθε) Στίχ.
 44 Μακάριοι ὧν ἀφέ(θησαν)./
 45 Ὁ Ἀπό(στολος) πρ(ὸς) Ῥωμαίους.
 46 Ἀδελφοί. ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν Κ(υρί)ῳ φρο-
 47 νεῖ, καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν /187r/
 48 Κ(υρί)ῳ, οὐ φρονεῖ/...../ ἵνα
 49 καὶ νεκρῶν καὶ ζῶντων κυριεύσῃ./
 50 Ἀλλη(λούϊα)
 51 <ἡχ.> πλ. β'. Μακάριοι οὗς ἐξελέξω./

1)-7) Evangelium = Io 6,35-39

230. Undecim Evangelia Matutinalia.⁷²

+ JACOB, Mess., N.67.

11)-16) Evangelium primum = Mt 28,16-20

18)-25) Evangelium secundum = Mc 16,1-9

23) incipit manus secunda, ff.189r-255v.
vacant signa ekphonetica

27)-48) Evangelium tertium = Mc 16,9-20

41) καιναῖς: καινές, Sev.

⁷² JANERAS S., *I Vangeli domenicali della risurrezione nelle tradizioni liturgiche agiopolita e bizantina*, Paschale Mysterium, Studi in memoria dell' abate Prof. Salvatore Marsili, (= SA 91, AL 10), Roma 1986, 55-69. cf. ER ξβ': Εὐαγγέλια ἐοθινὰ ἀναστάσιμα τὰ ΙΑ'.

1 Εὐαγγέλιον κ(α)τ(ὰ) Ἰω(άννην).

2 Εἶπεν ὁ Κ(ύριος) πρὸς τοὺς πεπιστευκότες αὐτῷ
3 Ἰουδαίους· ἐγὼ εἰμὶ ἡ ἄρτος τ(ῆς) ζωῆς.
4 Ὁ ἐρχόμενος πρὸς ἐμὲ/...../οὐ μὴ διψήσῃ πώ-
5 τοτε, ἀλλ' εἶπον ὑμῖν, ὅτι καὶ ἐ-
6 ωράκατέ με/...../ἀλλὰ ἀναστήσω
7 αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

/187v/

9 230. Εὐαγγέλιον ἀναστ(άσιμα) ἐοθινὰ./

11 Κ(α)τ(ὰ) Ματθ(αῖον). <α'>

12 Τῷ και(ρῷ) ἐπορεύθησαν οἱ ἑνδεκα μαθητ(αῖ)
13 εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτά-
14 ξατο αὐτοῖς ὁ Ἰ(ησοῦς)/...../πᾶσας τ(ὰς)
15 ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ
16 αἰῶνος. Ἀμήν./

/188r/

18 Κ(α)τ(ὰ) Μάρκ(ον). β'

19 Τῷ και(ρῷ) διαγενομένου τοῦ Σαββάτου Μα-
20 ρία ἡ Μαγδαλινῇ, καὶ Μαρία Ἰακώβου,
21 καὶ Σαλώμῃ, ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵ-
22 να ἐλθοῦσαι ἀλείψωσι τὸν Ἰ(ησοῦν), καὶ λίαν
23 πρωτῆ/...../ἀλλ' ὑπάγετε εἰπατε
24 κ(αὶ) τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,
25 καὶ τῷ Πέτρῳ/...../ἐφοβοῦντο γάρ.

/188v/

/189r/

27 Εὐαγγέλιον ἐοθινὸν γ'./

28 Ἐκ τοῦ κ(α)τ(ὰ) Μάρκ(ον).

29 Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀ-
30 ναστὰς ὁ Ἰ(ησοῦς) πρωτῇ πρώ-
31 τῃ σαββάτῳ, ἐφά-
32 νη πρῶτον Μαρία τῇ
33 Μαγδαληνῇ /...../πο-
34 ρευομένοις εἰς ἀγρόν.
35 Κακεῖνοι ἀπελθόν-
36 τες/...../εἶπεν αὐτοῖς·
37 πορευθέντες εἰς
38 τὸν κόσμον ἅπαντα
39 κηρύξατε/...../ἐκβαλοῦσι
40 γλώσσαις λαλή-
41 σουσι καιναῖς ὁφ(ε)ῖς
42 ἀροῦσιν/...../τοῦ Κυρίου
43 συνεργοῦντος,
44 καὶ τὸν λόγον βε-
45 βαιοῦντος, δι-
46 ἀ τῶν ἐπακο-
47 λουθούντων ση-
48 μείων. Ἀμήν.

/189v/

/190r/

/190v/

/191r/

/191v/

/192r/

1)-13) Evangelium quartum = Lc 24,1-13

15)-40) Evangelium quintum = Lc 24,12-36

1 Εὐα(γγέλιον) ἔωθιν(όν) δ'./
 2 Ἐκ τ(οῦ) κ(α)τ(ὰ) Λουκ(ᾶν).
 3 Τῇ μιᾷ τῶν Σαββάτ(ων)
 4 ὀρθρου βαθέος, ἦλθον
 5 γυναῖκες/...../ἀστραπτοῦ-
 6 σαις. /192v/
 7 Ἐμφόβων δὲ γενομένων
 8 αὐτῶν/...../καὶ ὑποστρέ- /193r/
 9 ψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου
 10 ἀπήγγειλαν/...../ βλέπει
 11 τὰ ὀθόνια κείμενα μόνα, /193v/
 12 καὶ ἀπῆλθε πρὸς ἑαυ-
 13 τὸν θαυμάζων τὸ γεγονό(ς).

15 Εὐα(γγέλιον) <ἔωθινόν> ε'./
 16 Ἐκ τ(οῦ) κ(α)τ(ὰ) Λουκ(ᾶν).
 17 Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ὁ Πέτρο(ς)
 18 ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ
 19 μνημεῖον/...../αὐτοὶ οὐμίλουν πρὸς ἀλ- /194r/
 20 λήλους περὶ πάντων
 21 τῶν συμβεβηκότων τούτ(ων),
 22 καὶ ἐγένετο/...../σὺ μόνο(ς) /194v/
 23 παροικεῖς ἐν Ἱ(ερουσα)λήμ, καὶ
 24 οὐκ ἔγνωσ τὰ γενόμενα
 25 ἐν αὐτῇ/...../ἡμεῖς δὲ ἐλπίζο-
 26 μεν, ὅτι αὐτός ἐστιν, ὁ μέλ- /195r/
 27 λων λυτρώσθαι τὸν Ἱ(σρα)ήλ.
 28 ἀλλ γε σὺν πᾶσι τούτοις
 29 τρίτην/...../καὶ εὐ- /195v/
 30 ρον οὕτως, καθὼς καὶ
 31 αἱ γυναῖκες εἶπον, αὐ-
 32 τὸν δὲ οὐκ εἶδον/...../ τὰ περὶ ἑαυ-
 33 τοῦ, καὶ ἤγγισαν εἰς τὴν κό- /196r/
 34 μην οὐ ἐπορεύοντο/...../καὶ
 35 ἐπέγνωσαν αὐτόν. /196v/
 36 Καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐ-
 37 γένητο/...../καὶ αὐτοὶ ἐξη-
 38 γοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ, /197r/
 39 καὶ ὥς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν
 40 τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

1)-17) Evangelium sextum = Lc 24,36-53

19)-31) Evangelium septimum = Io 20,1-11

33)-46) Evangelium octavum = Io 20,11-19

1 Εὐαγγέλιον <έωθινόν> στ'./
 2 Ἐκ τοῦ κ(α)τ(α) Λουκᾶν.
 3 Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀνα-
 4 στας ὁ Ἰ(ησοῦς) ἐκ νεκρῶν, ἔστη
 5 ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν
 6 αὐτοῦ/...../Ἰδετε τὰς
 7 χεῖράς μου, καὶ τοὺς πό- /197v/
 8 δας μου, ὅτι αὐτὸς ἐγώ
 9 εἰμι./...../καὶ λαβὼν ἐνώ- /198r/
 10 πιον αὐτῶν ἔφαγεν, εἰ-
 11 πεν δὲ αὐτοῖς/...../καὶ ἀναστῆναι /198v/
 12 ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέ-
 13 ρα/...../καὶ ἐπάρας τὰς χεῖ- /199r/
 14 ρας αὐτοῦ, εὐλόγησεν αὐ-
 15 τοὺς/...../ αἱ-
 16 νοῦντες καὶ εὐλογοῦν-
 17 τες τὸν θ(εό)ν. Ἀμήν.

19 Εὐαγγέλιον <έωθινόν> ς'./
 20 Ἐκ τοῦ κ(α)τ(α) Ἰω(άννην).
 21 Τῇ μιᾷ τῶν Σαββά-
 22 των Μαρία ἡ Μαγδαλινὴ
 23 ἔρχεται πρῶτ' σκοτίας /199v/
 24 ἔτι οὐσης εἰς τὸ μνημεῖον,
 25 καὶ βλέπει τὸν λίθον/...../καὶ ὁ
 26 ἄλλος μαθητῆς προέδρα-
 27 μεν τάχυν τοῦ Πέτρου, /200r/
 28 καὶ ἦλθεν πρῶτος εἰς
 29 τὸ μνημεῖον/...../Ἀπῆλθον οὖν /200v/
 30 πάλιν πρὸς ἑαυτοὺς οἱ
 31 μαθηταί.

33 Εὐαγγέλιον <έωθινόν> η'./
 34 Ἐκ τοῦ κ(α)τ(α) Λουκ(ᾶν). <pro' Ἰοάννην>
 35 Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ Μαρία
 36 εἰστήκει πρὸς τὸ μνημεῖον
 37 κλαίουσα ἔξω./...../Γύναι
 38 τί κλαῖεις τίνα ζητεῖς,
 39 λέγει αὐτῇ, ὅτι ἦραν τὸν /201r/
 40 Κ(ύριό)ν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ
 41 ἔθηκαν αὐτὸν/...../Μαρία.
 42 Στραφεῖσα ἐκείνη λέγει /201v/
 43 αὐτῇ. Ῥαββουνί, ὃ λέ-
 44 γεται διδάσκαλε./...../ὅτι ἑώρακε
 45 τὸν Κ(ύριό)ν, καὶ ταῦτα εἶπεν
 46 αὐτῇ./

1)-15) Evangelium nonum = Io 20,19-31

17)-34) Evangelium decimum = Io 21,1-12

36)-55) Evangelium undecimum = Io 21,14-25

53) οἶμαι: οἶμε, Sev.

1 Εὐα(γγέλιον) <έωθινόν> θ'./
 2 Ἐκ τοῦ κ(α)τ(ὰ) Ἰω(άννην).
 3 Οὔσης ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ /202r/
 4 ἐκείνῃ τῇ μιᾷ τῶν Σαβ-
 5 βάτων, καὶ τῶν θυρῶν
 6 κεκλιμένων/...../καὶ πέμπω ὑμᾶς. /202v/
 7 Καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἐνεφύ-
 8 σθησε καὶ λέγει αὐτοῖς.
 9 Λαβετε Πν(εύμα) ἅγιον/...../καὶ βά-
 10 λω τὸν δάκτυλόν μου εἰς /203r/
 11 τὸν τύπον τῶν ἡλῶν, καὶ
 12 βάλω τὸν χειρᾶ μου/...../καὶ μὴ γίνου
 13 ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός. /203v/
 14 Καὶ/...../ἵνα πιστεύοντες, ζω- /204r/
 15 ῇν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

17 Εὐα(γγέλιον) <έωθινόν> ι'./
 18 Ἐκ τοῦ κ(α)τ(ὰ) Λουκ(ᾶν). <pro Ἰοάννην>
 19 Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἔφα-
 20 νέρωσεν ἑαυτὸν ὁ Ἰ(ησοῦ)ς τοῖς
 21 μαθηταῖς αὐτοῦ/...../λέγει αὐτοῖς /204v/
 22 Σίμων Πέτρος. Ὑπάγω
 23 ἀλιεύειν. Λέγουσιν αὐτῷ.
 24 Ἐρχόμεθα/...../εὐρήσετε.
 25 Ἐμβαλον οὖν, καὶ οὐκ ἔτι αὐτὸ /205r/
 26 ἐλκύσαι/...../ὡς οὖν ἀπέυησαν
 27 εἰς τὴν γῆν βλέπουσιν, ἂν- /205v/
 28 θρακίαν κειμένην/...../Ἐρ-
 29 χετε<sic> ὁ Ἰ(ησοῦ)ς, καὶ λαμβάνει τὸν ἄρ- /206r/
 30 τόν, καὶ δίδωσιν αὐτοῖς καὶ
 31 τὸ ὀψάριον ὁμοίως. Τοῦτο
 32 εἶδι<ῆδη> τρίτον ἐφαγερῶθη ὁ Ἰ(ησοῦ)ς
 33 τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐγερ-
 34 θεῖς ἐκ νεκρῶν.

36 Εὐα(γγέλιον) <έωθινόν> ια'./
 37 Ἐκ τοῦ κ(α)τ(ὰ) Ἰο(άννην).
 38 Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἔφα-
 39 νέρωσεν ἑαυτὸν ὁ Ἰ(ησοῦ)ς τοῖς
 40 μαθηταῖς αὐτοῦ ἐγερ-
 41 θεῖς ἐκ νεκρῶν/...../λέγει αὐτῷ /206v/
 42 ὁ Ἰ(ησοῦ)ς. Βόσκε τὰ ἀρνία μου.
 43 Λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτε-
 44 ρον. Σίμων Ἰωνᾶ ἀγαπᾷς με;
 45 Λέγει αὐτῷ/...../ὅτε ἦς νε- /207r/
 46 ὡτερος ἐζώννυσεν σεαυτὸν,
 47 καὶ περιεπάτει ὅπου ἤθε-
 48 λες/...../Κ(ύρι)ε οὗτος δὲ τίς; /207v/
 49 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰ(ησοῦ)ς/...../ Ἔστι δὲ καὶ /208r/
 50 ἄλλα ὅσα ἐποίη-
 51 σεν ὁ Ἰ(ησοῦ)ς, ἅτινα ἐὰν γρά-
 52 ψηται καθ' ἓν, οὐδὲ αὐτὸν
 53 οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι
 54 τὰ γραφόμενα βιβλία.
 55 Ἀμήν.

231. In Feria secunda, pro Angelis.⁷³

2)-4) Prokimenon = Ps 103,4.1

5)-17) Apostolus = Hebr 2,2-10

18)-19) Alleluarium = Ps 102,20

20)-28) Evangelium = Lc 10,16-21

232. In Feria tertia, pro Baptista.

31)-33) Prokimenon = Ps 63,11.2

34)-43) Apostolus = Act 19,1-8

44)-45) Alleluarium = Ps 91,13a

46)-54) Evangelium = Io 1,20-34

⁷³ pro NN. 231-235 cf. ER μ': 'Αποστολο-Εὐαγγέλια τῶν Ἀνωνύμων.

1 231. Ἀκολουθ(ία) τῇ β', τῶν Ἀσωμάτων(ων).
 2 Προκείμενον) ἡχ. δ'. Ὁ ποιῶν τοὺς
 3 Ἀγγέλους αὐτοῦ πν(εύμ)ατα. Στίχ.
 4 Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κ(ύριον)./
 5 Ὁ Ἀποστολος)
 6 πρὸς Ἐβραίους ἐπιστολή).
 7 Ἀδελφοί. εἰ ὁ δι' Ἀγγέλους
 8 λαληθεὶς λόγος ἐγένετο
 9 βέβαιος, καὶ πᾶσα πα-
 10 ράβασι καὶ παρακοῇ, /208v/
 11 ἔλαβεν ἔνδικον μισθα-
 12 ποδοσίαν/...../περὶ τῆς λαλοῦμεν, /209r/
 13 διεμαρτύρετο δὲ πού τις
 14 λέγων/...../βλέπωμεν
 15 Ἰ(ησοῦ)ν διὰ τὸ πάθημα τοῦ θα- /209v/
 16 νάτου/...../διὰ παθημάτων
 17 τελειῶσαι./
 18 Ἀλλ(ηλούϊα) ἡχ. α'.
 19 Εὐλογεῖτε τὸν Κ(ύριον) πάντες.
 20 Εὐαγγ(έλιον) ἐκ τοῦ κ(α)τ(ά) Λουκᾶ(ν).
 21 Εἶπεν ὁ Κ(ύριος) τοῖς ἑαυτοῦ μα-
 22 θηταῖς). ὁ ἀκούων ὑμῶν, ἐ-
 23 μοῦ ἀκούει. καὶ ὁ ἀθετῶν
 24 ὑμᾶς, ἐμὲ ἀθετεῖ. Ὁ δὲ ἐμὲ /210r/
 25 ἀθετῶν/...../ὅτι τὰ πν(εύμ)ατα ὑμῖν /210v/
 26 ὑποτάσσεται/...../ὅτι οὕτως
 27 ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσ-
 28 θέν σου.

30 232. Τῇ γ', Ἀκολουθ(ία) τοῦ Προδ(ρόμου).
 31 Προκείμενον) ἡχ. βαρ(ύς)./
 32 Εὐφρανθήσεται)
 33 δίκαιο(ς). Στίχ. Εἰσάκουσον ὁ θ(εός). /211r/
 34 Ὁ Ἀπόστολος). Πράξεων τῶν Ἀποστόλων).
 35 Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐ-
 36 γένετο ἐν τῷ τῶν Ἀπολ-
 37 λῶν εἶναι ἐν Κορίνθῳ/...../Εἶπεν δὲ
 38 Παῦλος. Ἰωάννης μὲν ἐβά- /211v/
 39 πτισεν βάπτισμα μετα-
 40 νοίας/...../ἐπαρρησιάζετο
 41 ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγό- /212r/
 42 μενος καὶ πίθων, τὰ ρε-
 43 ρι τῆς βασιλείας τοῦ θ(εο)ῦ.
 44 Ἀλλ(ηλούϊα) ἡχ. δ'. Δίκαιος ὡς
 45 φοῖνιξ ἀνθ(ήσει)./
 46 Εὐαγγ(έλιον) κατὰ Ἰω(άννην).
 47 Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ βλέπει ὁ
 48 Ἰωάννης τὸν Ἰ(ησοῦ)ν ἐρχόμε-
 49 νον πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει.
 50 Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θ(εο)ῦ/...../ἦλθον καὶ γὰρ ἐν /212v/
 51 ὕδατι βαπτίζων, καὶ
 52 ἐμαρτύρησεν ὁ Ἰωάννης
 53 λέγων/...../ὅτι οὗτος
 54 ἐστὶν ὁ Υἱὸς τοῦ θ(εο)ῦ.

233. In Feria quarta, pro Deipara.⁷⁴

2)-4) Prokimenon = Lc 1,46-48

5)-9) Apostolos = Phil 2,5-11

10)-11) Alleluarium = Ps 131,8

12)-22) Evangelium = Lc 10,38-42; 11,27-28

234. Pro Monachis.

25)-27) Prokimenon = Ps 115,6-3

28)-37) Apostolus = Hebr 13,17-21

29) πείθεσθε: πείθεσθαι, Sev.

38)-39) Alleluarium = Ps 96,11

40)-49) Evangelium = Lc 6,17-23

⁷⁴ cf. N.226.

1 233. Τῇ δ', Ἀκολουθ(ία) τῆς θ(εοτό)κου·/
 2 Προκ(είμενον) ἡχ. Γ'. Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου). Στίχ.
 3 Ὅτι ἐπέβλεψεν·/
 4 Ὁ Ἀπόστολος) πρ(ὸς) Φιλιππισ(ίους). /213r/
 5 Ἀδελφοί· τοῦτο φρονεῖσθω
 6 ἐν ὑμῖν/...../πάν γόνυ
 7 κάμψῃ/...../εἰς δόξαν θ(εο)ῦ Πα(τρ)ός. Ἀ-
 8 μὴν·/
 9 Ἀλλη(λού)ια) ἡχ. πλ. δ'. Ἀνάστηθι
 10 Κ(ύρι)ε εἰς τὴν ἀνά(παυσίν) <σου>·/
 11 Εὐαγγέ(λιον) ἐκ τοῦ κ(α)τ(ὰ) Λουκ(ᾶν).
 12 Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ εἰσῆλθεν
 13 ὁ Ἰ(ησοῦ)ς εἰς κώμην τινά/...../ἡ-
 14 κουν τὸν λόγον αὐτοῦ. Ἡ
 15 δὲ Μάρθα περιεσπᾶτω
 16 περὶ πολλὴν διακονίαν,
 17 ἐπιστάσα/...../ἐπάρασά
 18 τις φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου εἶ-
 19 πεν αὐτῷ/...../οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον
 20 τοῦ θ(εο)ῦ, καὶ φυλάσσοντες
 21 αὐτόν.
 22

24 234. Ἀκολουθ(ία) εἰς Ὀσίους·/
 25 Προκ(είμενον) ἡχ. Βαρ(ύς).
 26 Τίμιος ἐναντίον Κ(υρίου) ὁ θάνατος.
 27 Στίχ. Τί ἀνταποδώσωμεν.
 28 Ὁ Ἀπόστολος) πρ(ὸς) Ἑβραίους ἐ(πιστολή).
 29 Ἀδελφοί· πείθεσθε τοῖς
 30 ἡγουμένοις/...../λόγον ἀποδώσοντες,
 31 ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποι-
 32 ῶσιν/...../καθαρίσαι ἡμᾶς
 33 ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ εἰς
 34 τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ,
 35 ποιῶν ἐν ἡμῖν τὸ εὐάρεστον ἐ-
 36 νόπιον αὐτοῦ διὰ Ἰ(ησοῦ) Χ(ριστο)ῦ,
 37 ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.
 38 Ἀλλη(λού)ια) ἡχ. πλ. α'·/
 39 Ὡς ἀνέτειλ(ε) <τῷ δικαίῳ>.
 40 Εὐαγγέ(λιον) ἐκ τοῦ κ(α)τ(ὰ) Λουκᾶν.
 41 Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἔστη ὁ Ἰ(ησοῦ)ς
 42 ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ
 43 ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ/...../καὶ ἰαθῆναι
 44 ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν,
 45 καὶ οἱ ὄχλουμένοι ὑπὸ πν(ευμά)των
 46 ἀκαθάρτων, καὶ ἐθεραπέ-
 47 υοντο/...../καὶ ὅταν ἀφορίσωσι(ν)
 48 ὑμᾶς/...../ἰδοὺ γ(ὰρ) ὁ μισθὸς ὑ-
 49 μῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐ(ρα)νοῖς.

235. Pro Mulieribus Martyribus.

2)-3) Prokimenon = Ps 67,36.27

4)-10) Apostolus = Gal 3,23-29

11)-12) Alleluarium = Ps 39,2a

13)-25) Evangelium = Mc 5,24b-34a

- 1 235. Ἀκολουθ(ία) εἰς Μάρτυρας γυναῖκας.
 2 Προκείμενον) ἤχ. δ'. θαυμαστός ὁ θ(εός)
 3 ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτ(οῦ). Στίχ. Ἐν ἐκκλησί(αις).
 4 Ὁ Ἀπό(στολος) πρ(ὸς) Γαλάτας.
 5 Ἀδελφοί. Πρὸ τοῦ ἐλθεῖν τὴν
 6 πίστιν/...../συγκεκλεισμένοι εἰς
 7 τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀπο- /217r/
 8 καλυφθῆναι, ὥστε ὁ νόμος
 9 παιδαγωγός/...../κατ' ἐπαγγελίαν. /217v/
 10 κληρονόμοι./
 11 Ἀλλη(λουῖα) ἤχ. α'.
 12 Ὑπομένων ὑπέμεινα.
 13 Εὐα(γγέλιον) ἐκ τοῦ κ(α)τ(ὰ) Μάρκον.
 14 Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἡκολού
 15 θησαν τῷ Ἰ(ησοῦ) ὄχλος πο-
 16 λυς/...../ἀκού-
 17 σασα περὶ τοῦ Ἰ(ησοῦ), ἐλ-
 18 θούσα ἐν τῷ ὄχλῳ ὀπισθ(εν), /218r/
 19 ἤψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ,
 20 ἔλεγεν γάρ,/...../καὶ λέγεις.
 21 τίς μου ἤψατο. Καὶ περι- /218v/
 22 βλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο
 23 ποιῆσασαν./...../θύγατερ. Ἡ
 24 πίστις σου σέσωκέν σε.
 25 ὕπαγε εἰς εἰρήνην.

OFFICIUM EXEQUIARUM PRO MONACHO.

1) κηδείαν: κειδείαν, Sev.

236. Antiphona prima

4) Ps 118

5)-6) FOLLIERI IV, 336

10) Ps 119-133

12)-15) FOLLIERI I, 473

14) σῆ: σύ, Sev.

17) Ps 122,1a

19) Στίχ. in marg. int. = Ps 122,2a

20) Στίχ. in marg. int. = Ps 122,2b

21) Στίχ. in marg. int. = Ps 122,2c

23)-27) FOLLIERI I, 417.

29) Ps 122,3a

31) Στίχ. in marg. ext. = Ps 122,3b

32) Στίχ. in marg. ext. = Ps 122,4a

33) Στίχ. in marg. ext. = Ps 122,4b

35)-38) FOLLIERI I, 29.

36) κινεῖν: κεινήν, Sev.

40) Δόξα, ἡχ. Β', in marg. ext.

42)-45) FOLLIERI IV, 370.

43) πολιτείαν: πολητείαν, Sev.

237. Antiphona secunda.

49)-52) FOLLIERI I, 370.

1 236. Ἀκολουθ(ία) εἰς κηδεῖ(αν) (μον)άχ(ου)./

3

Μετὰ

4 συμπλήρῳσιν τοῦ. Ἀμώμ(ου), λ(έ)γ(εται) τροπ(άριν)/

5

εἰς ἡχ. πλ. α'. Τῶν Ἀγ(ίων)

6

ὁ χορὸς εὖρεν πηγὴν τῆς.

8

Καὶ πληρ(ω)μέν(ου) τοῦ τ(ροπάρ)ιου, μνημο-

/219r/

9

νεύει ὁ ἱερε(ύς), καὶ ἄρχ(εται) εἰς ἡχ. Β'.

10

Τοὺς ἀναβαθμούς.

12

Ἐν τῷ οὐ(ρα)νῷ τὰ ὄμματα ἐκ-

13

πέμψω μου τῆς καρδίας.

14

πρὸς σέ Σ(ωτ)ήρ, σῶσόν με σῆ ἐ-

15

πιλάμψει./

17

Στίχ. Πρὸς σέ

18

ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου.

19

Στίχ. Ἰδοὺ ὡς ὀφθαλμοὶ δούλ(ων).

20

Στίχ. Ὡς ὀφθαλμοὶ παιδίσκης.

21

Στίχ. Οὕτως οἱ ὀφθαλμοὶ μου.

23

Ἐλέησον ἡμᾶς, τοὺς πταίον-

24

τάς σοι πολλὰ. καθ' ἐκάστην

25

ῥαῖαν, ὧ Χ(ριστ)έ μου. καὶ δὸς πρὸ

26

τέλους τρόπους τοῦ με-

27

τανοεῖν σοι./

29

Στίχ. Ἐλέησον

30

ἡμᾶς Κ(ύρι)ε, ἐλέησον ἡμᾶς.

/219v/

31

Στίχ. Ὅτι ἐπὶ πολὺ ἐπλήσθημεν.

32

Στίχ. Ἐπὶ πλεῖον ἐπλήσθη ἡ ψυχὴ μου.

33

Στίχ. Τὸ ὄνειδος τοῖς εὐθenoῦσι.

35

Ἀγίῳ Πν(εύμα)τι, τὸ βασιλεύειν πέ-

36

λειν, τὸ ἀγιάζειν τὸ κινεῖν

37

τὴν κτίσιν. Θε(ο)ς γάρ ἐστιν, ὁ-

38

μοῦσιος Π(ατρ)ὶ καὶ Λόγῳ.

40

Δό(ξα) ἡχ. Β'./

42

Τὸν κόσμον λειπόντα, καὶ

43

ἐν σεμνῇ πολιτείαν ζή-

44

σαντα εὐσεβῶς. δόξασον

45

Σ(ωτ)ήρ ἐν τοῖς οὐ(ρα)νοῖς./

47

237. Ἀντίφω(νον) Β'./

49

Εἰ μὴ ὅτι Κ(ύρι)ος ἦν ἐν ἡμῖν, τίς

50

ἱκανὸς σῶος φυλαχθῇ-

51

ναι ἐκ τοῦ ἐχθροῦ ἅμα καὶ

52

ἀνθρωποκτόνου.

- 1) Στίχ. in marg. ext. = Ps 123,1a
- 2) Στίχ. in marg. int. = Ps 123,1b.2a
- 3) Στίχ. in marg. int. = Ps 123,2b
- 4) Στίχ. in marg. int. = Ps 123,3b

6)-9) FOLLIERI IV, 147.

- 11) Στίχ. in marg. int. = Ps 123,6a
- 12) Στίχ. in marg. int. = Ps 123,7a
- 13) Στίχ. in marg. int. = Ps 123,7b
- 14) Στίχ. in marg. int. = Ps 123,8a

16)-19) FOLLIERI I, 28.

18) δυνάμει: δυνάμοι, Sev. Δόξα, in marg. ext.

21)-24) FOLLIERI I, 185

238. Antiphona tertia.

28)-31) FOLLIERI III, 61.

33) Ps 124,1a

- 35) Στίχ. in marg. ext. = Ps 124,1b
- 36) Στίχ. in marg. ext. = Ps 124,2a
- 37) Στίχ. in marg. ext. = Ps 124,2b

39)-42) FOLLIERI I, 430.

- 44) Στίχ. in marg. ext. = Ps 124,3b
- 45) Στίχ. in marg. ext. = Ps 124,4a
- 46) Στίχ. in marg. int. = Ps 124,5a
- 47) Στίχ. in marg. int. = Ps 124,5b

49)-53) FOLLIERI I, 29.

49) προσπηγάει: προσπιγάει, Sev.

53) Δόξα, in marg. ext.

- 1 Στίχ. Εἰ μὴ ὅτι Κ(ύριος) ἦν ἐν ἡμῖν τίς. /220r/
- 2 Στίχ. Εἰπάτω δὴ Ἰ(σρα)ήλ. εἰ μὴ ὅτι Κ(ύριος).
- 3 Στίχ. Ἐν τῷ ἐπαναστῆναι ἀν(θρώπ)ους ἐφ' <ἡμᾶς>.
- 4 Στίχ. Ἐν τῷ ὀργησθῆναι τὸν θυμόν.

- 6 Τοῖς ὁδοῦσιν αὐτῶν μὴ πα-
- 7 ραδῶς Σ(ω)τερ, τὸν σὸν δοῦλον,
- 8 λέοντος τρόπῳ κατ' ἐμοῦ
- 9 κινουῦνται καὶ γὰρ οἱ ἐχθροί μου.

- 11 Στίχ. Εὐλογητὸς Κ(ύριος), δς οὐκ ἔδωκεν.
- 12 Στίχ. Ἡ ψυχὴ ἡμῶν ὡς στρουθίον ἐρρύσθ(η).
- 13 Στίχ. Ἡ παγὶς συνετρίβη καὶ ἡμεῖς.
- 14 Στίχ. Ἡ βοήθεια ἡμῶν ἐν ὀνόματι.

- 16 Ἀγίῳ Πν(εύμα)τι, ζωαρχία καὶ γέρας
- 17 πάντα τὰ κτίστα, ὡς
- 18 θ(εὸς) δν δυνάμει, συντηρεῖ ἐν Δό(ξα).
- 19 Π(κατ)ρὶ δὲ οὐδε./

- 21 Τροπ(άριν) ἡχ. Β'.
- 22 Ἀσκήσει δουλεύσαντά σοι Χ(ριστ)έ,
- 23 καὶ ὀρθοδοξία ἐπ[ὶ] τῆς γῆς]. /220v/
- 24 δόξασον Σ(ω)τῆρ ἐν τοῖς οὐ(ρα)νοῖς.

26 238. Ἀντίφωνον γ'.

- 28 Οἱ πεποιθῶτες ἐπὶ Κ(ύριον) ἐοίκα-
- 29 σιν ὅρει τῷ ἀγίῳ, οἱ οὐδαμ[ῶς]
- 30 σαλεύονται προσβολαῖς
- 31 τοῦ Βελίαρ./

- 33 Στίχ. Οἱ πεποι-
- 34 θότες ἐπὶ Κ(ύριον).
- 35 Στίχ. Οὐ σαλευθήσεται εἰς τὸν αἰῶ(να).
- 36 Στίχ. Ὅρη κύκλῳ αὐτῆς καὶ ὁ Κ(ύριος).
- 37 Στίχ. Ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶ(να).

- 39 Ἐν ἀνομίαις χεῖρας αὐτῶν,
- 40 μὴ ἐκτεινάτωσαν οἱ θεῖοι
- 41 ὡς ζῶντες, οὐ γὰρ εἰ Χ(ριστός)
- 42 τῇ ράβδῳ τῶν κληρῶν αὐτ(ῶν).

- 44 Στίχ. Ὅπως ἂν μὴ ἐκτείνωσιν οἱ δὲ(καί)οι.
- 45 Στίχ. Ἀγάθυνον Κ(ύρι)ε τοῖς ἀγαθοῖς. /221r/
- 46 Στίχ. Τοὺς δὲ ἐκκλίνοντας εἰς τὰς.
- 47 Στίχ. Εἰρήνη ἐπὶ τὸν Ἰ(σρα)ήλ.

- 49 Ἀγίῳ Πν(εύμα)τι, προσπηγάει
- 50 πᾶσα σοφία, ἔνθεν χάρις
- 51 ἀποστόλοις, καὶ τοῖς ἁθλοῖς
- 52 καταστέφοντα μάρτυρες,
- 53 καὶ προφήται ὁρώσιν. Δό(ξα).

239. Beatitudines.

3) FOLLIERI II, 336.

5)-10) Ineditum videtur

8) κατεξιώθης: κατηξιώθης, Sev.

10) χλόην: χλώην, Sev.

12)-18) Ineditum videtur

20)-25) Ineditum videtur

20) συρίγγη: σύριγγι, Sev.

23) ὠδήγεις: ὀδήγης, Sev.

29)-30) FOLLIERI I, 10

32)-33) FOLLIERI III, 388

35) ὑποτακτικούς: ὑποτακτηκούς, Sev.

37)-42) Ineditum videtur

44)-49) Ineditum videtur

45) ἐβάδεσιν: ἐβάδησιν, Sev.

51)-56) Ineditum videtur

51) εὐπεθεία: εὐπηθεία, Sev.

1 239. Καὶ εὐθ(ὺς) οἱ Μακαρισμοὶ εἰς
2 ἡγουμένους. ἤχ. πλ. Β'
3 πρ(ός). Ληστὴν τοῦ παρα(δείσου).

5 Ἀγνεία σου τὴν σάρκα κα-
6 θάρas Π(άτ)ερ, ἱερwsύνης
7 ἀξίωμα, καὶ ποιμεναρχίας
8 κατεξιώθης, τὸ ποιμνι-
9 ον ἐλάσας, καὶ θρέψας ἐ-
10 πὶ χλόην σ(ωτη)ρίον.

/221v/

12 Παθῶν τὰς ἀκαθέκτους
13 ὀρμάς ἐμφρόνως υπο-
14 τάγη δουλωσάμενος, ποιί-
15 μνης ἐνθέου καλῶς ἡγή-
16 σω, καθυποτάξας ταυ-
17 τὴν τοῖς νομοῖς τοῖς τοῦ
18 Πν(εύματος) Ὅσιε.

20 Τῇ συρίγγῃ τοῦ λόγου ἡδύνων
21 Π(άτ)ερ, ἐπινομάς σου τὸ ποιί-
22 μνιον, τὰς ἀειζῶνους ὄντως
23 ὠδήγεις νηστεύουσιν, ἀγρυ-
24 πνύουσιν, εὐχαῖς καὶ ψαλμω-
25 δίοις ἐκάστω.

27 Δό(ξα).

29 Ἀνάρχω, καὶ γεννήσει τί καὶ
30 προόδω, Π(ατέ)ρα προσκυνῶ.

32 Πῶς ἐκ μαζῶν σου γάλα βλύ-
33 ζεις Παρθ(ένε), πῶς τρέφεις τὸν.

/222r/

35 Εἰς ὑποτακτικούς.

37 Τὸν τὰ τερπνὰ τοῦ βίου κα-
38 ταλειπῶντα, καὶ τὸν Στ(αυ)ρόν
39 σου ἀράμενον, καὶ ὀπισθεν
40 σου πεπορευμένος ἐν
41 πίστει μεταστάντα, ἀνά-
42 παυσον Χ(ρίστ)έ, συν ἀγίοις σου.

44 Στενὴν καὶ τεβλημένην ὁδὸν ἐν
45 βίῳ, ὁ ἀσκητῆς σου ἐβάδεσ(ιν),
46 τῷ φόβῳ σου τὰς σάρκας
47 καθηλωμένος, ὃν μεταστάντ(ες)
48 Σ(ῶτ)ερ, τοῦ Ἀβραάμ ἐν κόλποις
49 κατὰταξον.

51 Ὑπομονὴ τὸν βίον καὶ εὐπεθεία
52 ἰθύνας μέχρι τέλους φιλόχριστε,
53 καὶ ἀθλοφόρων στεφθεῖς
54 βραβ(ε)ίοις, εὕρισκων παρ-
55 ρησίαν σωθῆναι σου τὴν
56 ποιμνὴν ἰκέτευε.

/222v/

1)-6) Ineditum videtur

10) FOLLIERI I, 101
11) FOLLIERI III, 388

240. Liturgia Verbi.

13)-15) Prokimenon = Ps 24,13a.1a

17)-24) Apostolus = 1 Cor 15,20-28

18) ἐγέρεται: ἐγείρεται, Sev.

19) καταργήση: καταργήσει, Sev.

23) ἦ: εἶ, Sev.

26) Alleluarium = Ps 64,5a.6b

29)-36) Evangelium = Mt 11,27-30

241. Stichira.

39)-40) FOLLIERI III, 334.

42)-45) Ineditum videtur

43) πραότητος: πραώτης, Sev.

1 Τοῦ θεοῦ Ἀντωνίου, καὶ Πα-
2 χωμίου, καὶ Εὐθυμίου δεή-
3 σεσιν, καὶ Ἀρσενίου, Δέσποτ(α)
4 τοῦτον, ἡμφιεσμένον πί-
5 στει τὸ σχῆμα συν αὐτοῖς
6 ἐγκατάταξον.

8 Δό(ξα).

10 Ἀνάρχω, καὶ γεννήσει τί, καί.
11 Πῶς ἐκ μαζῶν σου γάλα.

13 240. Καὶ εὐθ(ὺς) τὸ Προκεί(μενον) ἦχ. πλ. β'.
14 Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς.
15 Στίχ. Πρὸς σέ Κ(ύρι)ε, ἦρα τὴν ψυχ(ήν) <μου>.

17 Ὁ Ἀπό(στολος) πρ(ὸς) Κορινθίους ἐπι(στολῆς). /223r/

18 Ἀδελφοί· Χ(ριστὸς) ἐγήρεται

19 ἐκ νεκρῶν/...../ὅταν κα-

20 ταργήσῃ πᾶσαν ἀρχήν, καὶ /223v/

21 πᾶσαν ἐξουσίαν, καὶ δύναμιν),

22 δεῖ γὰρ αὐτὸν/...../τῷ ὑποτάξαντι /224r/

23 αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ᾧ

24 θ(εὸς) τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.

26 Ἀλλη(λούια) ἦχ. πλ. β'. Μακάριος δὲ

27 ἐξελέξω. Στίχ. Ἐπάκουσον ἡμ(ῶν).

29 Εὐα(γγέλιον) ἐκ τοῦ κατὰ Ματθ(αῖον).

30 Εἶπεν ὁ Κ(ύρι)ος· Πάντα μοι

31 παρεδόθη ὑπὸ τοῦ Π(ατ)ρ(ός)ου

32 μου,/...../καὶ ἀναπαύσω ὑμᾶς.

33 Ἄρατε τὸν ὄγκον μου ἐφ' ὑμ(ᾶς), /224v/

34 καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι

35 πραῦς εἰμι/...../καὶ τὸ φορτίον μου ἐ-

36 λαφρόν ἐστι./

38 241. Καὶ εὐθ(ὺς) ἀρχ(εται)

39 στιχ(οί) ἀντὶ τοῦ· Ποία τοῦ βίου

40 τρυφῇ, ἦχ. β', Ἰω(άννου) <τοῦ> (μον)αχ(οῦ).

42 Ὡς ἐμνήσθης Κ(ύρι)ε τοῦ Δα(υῖ)δ,

43 καὶ πάσης τῆς πραότη-

44 τος αὐτοῦ, μνήσθητι καὶ τῷ

45 δούλῳ σου Σ(ωτ)ήρ, καὶ ἀναπαυσ(ον).

47 Στίχ. Μνήσθητι Κ(ύρι)ε τοῦ.

1)-12) FOLLIERI I, 454

1) ἐλπίδι: ἐλπίδη, Sev.

2) σωφροσύνη: σοφροσύνη, Sev.

10) δόξη: δόξοι, Sev.

11) σοι: σει, Sev.

14) Ps 22,1a. ποιμαίνει με: ποιμένη μοι: Sev.

16)-28) Ineditum videtur

19) διανοίξαντας: διανοίσαντας, Sev.

25) ἀφείς: ἀφῆς: Sev.

30) Ps 22,2a

32)-46) Ineditum videtur

33) προσφέρωμεν: προσφέρωμεν, Sev.

40) πίστιν: πίστην, Sev.

48) ?

1 Ἐν πίστει, καὶ ἐλπίδι, καὶ ἀγάπῃ),
 2 καὶ πραότητι, καὶ σωφροσύνῃ,
 3 καὶ ἐν τῷ ἀσκητικῷ ἀξιώμα-
 4 τι, εὐσεβῶς διέπρεψας
 5 μακάριε, διό σε προσλαβό-
 6 μενος θεός, ὡς καὶ ἐδούλευσας
 7 αὐτῷ, κατατάξει τὸ πν(εῦμ)ά
 8 σου ἐν τόπῳ φωτ(ε)ίνῳ καὶ
 9 τερπνῷ, ἔνθα οἱ δίκαιοι ἐν
 10 δόξῃ ἀναπαύονται, καὶ πα-
 11 ράσχη σοι ἐν τῇ κρίσει τὴν ἄ-
 12 φεσιν, καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

14 Στίχ. Κύριος ποιμαίνει με καὶ οὐδ[έν].

16 Τὸν ὑπακούσαντα τῆς ἐν-
 17 τολῆς σου, καὶ καταλειπόντα
 18 ἅπασαν τοῦ βίου τὴν προσ-
 19 πάθειαν, καὶ τὸν ἀσκητικὸν δι-
 20 ανοίξαντας θεῖον δρόμον,
 21 ἀναπαυσον Κύριε, συν Ἀγίοις
 22 σου ἐν τῷ κλήρῳ τῶν Ἀγίων
 23 σου, χορεύειν αὐτὸν ὥσπερ
 24 υἱὸν ὑπακοῆς ἐν χαρᾷ,
 25 ἀφείς τὰ ἐν ἀγνοίᾳ παίσ-
 26 ματα αὐτῶν, καὶ ἐν γνώ-
 27 σει παροφθέντα ὡς ἔλε-
 28 ῆμων./

30 Στίχ. Εἰς τόπον χλο(ερόν).

32 Ὡιδὴν ἐντάφιον περικυ-
 33 κλοῦντες σεμῇν προσφέ-
 34 ρομέν σοι μακαρίτα, οἱ
 35 συνάδελφοί σου τὸν βίον
 36 σου θαυμάζουσιν τὰ τ(ῆς)
 37 ὑπακοῆς ἀριστεύματα, τ(οὺς)
 38 ἀγῶνας, τοὺς κόπους τοὺς
 39 πόνους σου, τὴν ταπείνω-
 40 σιν, τὴν ἀγάπην, καὶ τὴν πίστιν
 41 σου, ἣν ἔσχες πρὸς τὸν ποι-
 42 μένα, καὶ τοὺς σοὺς ἀδελ-
 43 φούς, διό παρακαλοῦμεν
 44 πάντες τῷ Χ(ριστ)ῷ, ἀναπαῦ-
 45 σαι σου τὸ πν(εῦμ)α σὺν τοῖς
 46 Ἀγίοις./

48 Στίχ. Τοὺς τόπους.

- 1)-9) FOLLIERI III, 330
 2) ἐπιλάβεσθε: ἐπιλάβεσθαι, Sev.
 3) ὑμνήτε: ὑμνεῖται, Sev.

12) FOLLIERI III, 162

14)-32) Ineditum videtur

- 15) ζώντων: ζόντων, Sev.
 16) ἀγαλλίασις: ἀγαλλίασις, Sev.
 21) ἀθρόον: ἀθρόων, Sev. ζώντων: ζόντων, Sev.
 24) πεθόμενος: ποιθόμενος, Sev.

38)-54) Ineditum videtur
 49) τόν: τῶν, Sev.

4) Sequuntur duae lineae erasae.

1 Πν(ευμα)τικοί μου ἀδελφοί καὶ συνα-
 2 σκηταί μου· μὴ μου ἐπιλά-
 3 θεσθε ὅταν ὑμνήτε τὸν
 4 Κ(ύριο)ν· ἀλλ' ὁρῶντές μου τὸν τά-
 5 φον· μνημονεύσατέ μου καὶ
 6 τὸν τρόπον, καὶ ἱκετεύσα-
 7 τε τῶν πάντων θ(εο)ν· ἵνα κα-
 8 τατάξῃ τὰ πν(εῦμ)ά μου ἐν χώ-
 9 ρα τῶν ζώντων./

/226v/

11 Δό(ξα) ᾧχ. πλ. α'
 12 πρ(ὸς)· Ὅσιε Π(ατ)ερ θεό(δωρε)·

14 Ὁ κυριεύων, καὶ νεκρῶν, καὶ
 15 ζώντων Κ(ύριος, ἡ πάντων ἀ-
 16 φθαρσία καὶ ἀγαλλίασις,
 17 τὸ φῶς τὸ ἀναλάμψαν ἐκ
 18 τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς, ὃν τῇ κελεύσει σου
 19 μετέστησας νῦν, ὃν ἐκ μέ-
 20 σου πάντων ἀφήρπασ(ας)
 21 ἀθρόον ἐν χώρᾳ ζώντων
 22 ὡς ἀγαθὸς τοῦ Ἀβραὰμ
 23 ἐν τοῖς κόλποις τάξον
 24 Σ(ωτ)ήρ· σοὶ γὰρ πεθόμενος
 25 ἀνέλαβεν προθυμῶς,
 26 ἀκολουθήσας σοι, τὸν Στ(αυ)ρὸν
 27 αὐτοῦ Λογε, πράττων εἰς
 28 δύναμιν, σοῦ τὰ σεπτὰ
 29 θελήματα ἐν νηστεῖαις
 30 καὶ ἀγρυπνίαις τὴν ψυ-
 31 χὴν ἐκκαθέρων, καὶ θερα-
 32 πεύων σε./

/227r/

34 Καὶ νῦν·

36 θ(εοτόκιν).

38 Ἀχραντε Μ(ήτ)ηρ, ἡ θ(εο)ν σὰρκι κυή-
 39 σασα, Χ(ριστὸ)ν τὸν ζωοδότην καὶ
 40 λυτρωτὴν ἡμῶν, παρθέ-
 41 νε θ(εοτόκ)ε πάντων ἐλπίς, ἣν
 42 αἱ οὐ(ρά)νιαι δυνάμεις εὐλογοῦ-
 43 σιν, καὶ ἐπὶ γῆς βρωτοὶ δο-
 44 ξολογοῦσιν, τὸ μέγα τεῖχος
 45 τὰ ἀρραγές, ἡ προστασία καὶ
 46 σκέπη τῶν σὲ ὑμνούντων·
 47 ὄμμα ἰλέω σου πρὸς τὸν
 48 Υἱόν σου βλέψον, ὅπως
 49 <ἀ>ναπαύσει τὸν πίστει με-
 50 ταστάνα ἐν ὥρᾳ κρίσ(εως),
 51 καὶ τοῦτον κατασκήνωσ(ο)ν,
 52 ἐν τρυφῇ παραδείσου, καὶ
 53 ἐν σκηναῖς τῶν δικαίων,
 54 καὶ αἰωνίου ζῶης.

/227v/

- 1)-9) FOLLIERI I, 38
 2) ἐπιλάβεσθε: ἐπιλάβεσθαι, Sev.
 3) ὑμνήτε: ὑμνεῖτε, Sev.
 5) μέμνησθε: μέμνησθαι, Sev.
 7) κατατάξη: κατατάξει, Sev.
 9) ζώντων: ζόντων, Sev.

- 12)-28) Ineditum videtur
 13)-14) Io 11,25b
 15) ἀθροίσθητε: ἀθροίσθηται, Sev.
 18) ῥάνατε: ῥάναται, Sev. ἄρατε: ἄραται, Sev.
 20)-23) ὃν μεταστήσας ἐν ἡμῶν οἰκέτην,
 sic in margine dextro in Sev.
 26) κυήσας σε: κοιησάσθησαι, Sev.

242. Alia Stichira.

- 32) FOLLIERI I, 51. τελευταῖον: τελευτέον, Sev.

- 34)-42) Ineditum videtur
 34) φθερόμενα: φθηρόμενα, Sev.

44) Nequit legi

- 46)-55) Ineditum videtur
 51) σωζομένων: σοζομένων, Sev.
 53) χωρίς: χορίς, Sev.
 55) λάμπει: λάμπη, Sev.

- 1 ἡχ. πλ. β'.
 2 Ἀδελφοί μου πν(ευμα)τικοί. μή
 3 μου ἐπιλάβεσθε, ὅταν ὑ-
 4 μνήτε τὸν Κ(ύριο)ν. βλέποντές
 5 μου τὸν τάφον. μέμνησθε
 6 τῆς ἀγάπης, καὶ ἱκετεύσα-
 7 τε Χ(ριστό)ν τὸν Θ(εό)ν. ἵνα κατατά-
 8 ξῃ τὸ πν(εῦμ)ά μου ἐν χώρα
 9 τῶν ζώντων.

- 11 ἡχ. πλ. β'.
 12 Πν(ευμα)τικοί μου ἀδελφοί. τάδε
 13 λέγει Κ(ύριο)ς. Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ,
 14 θάνατον οὐ οὐχ' ὄψεται. Δεῦ-
 15 τε, συνάχθητε, καὶ ἀθροίσθη-
 16 τε. οἱ ἐκ βρέφους τὸν ζυγὸν τοῦ
 17 Χ(ριστο)ῦ βαστάσαντες, δακρυα
 18 ῥάνατε. χεῖρας ἄρατε
 19 καὶ βοήσατε. Δέσποτα Χ(ριστ)έ,
 20 συν Ἀγίοις σου ἀνάπαυσον, ὃν μετ(α)-
 21 τὰ τούτου παραβλέψας στήσας
 22 ἀτοπήματα. σοῦ γὰρ τ(ὸν) ἐν ἡμ(ῶν)
 23 Στ(αυ)ρὸν ἐπὶ τὸν ὦμον ἄρας οἰκέτ(ην)
 24 θερμῶς ἐπικολούθησας,
 25 πρεσβείαις τῆς ἀσπόρως
 26 κυήσας σε, καὶ Ὀσίων
 27 καὶ δικαίων σου, ὑπεράγαθ(ε),
 28 μόνη πολυέλεε./

/228r/

- 30 242. Ἔτερα
 31 στιχ(οί) ψαλλόμεν(οι) ἀντὶ τοῦ δευτ(έρου)
 32 τελευταῖον. ἡχ. πλ. β' Αἱ ἀγγελί(καί).

/228v/

- 34 Ὅσοι τὰ τερπνὰ καὶ φθε-
 35 ρόμενα τοῦ βίου, δοξάν
 36 τὴν φημί, δυναστεῖαν τε καὶ
 37 πλοῦτον, διὰ τὴν αἰώνιον,
 38 καὶ τὴν μακαρίαν εὐφρο-
 39 σύνην καταφρονήσαντες
 40 προθύμως, καὶ ἀράμενοι
 41 τὸν ἀβαρῆ Χ(ριστο)ῦ ζυγόν, θερμὸς
 42 ἐκβοήσωμεν./

- 44 Στίχ. Ἀυτ<...> ἡ κ(α)τ(ὰ) π<...>

- 46 Δέσποτα Χ(ριστ)έ, ἡ ζωὴ καὶ ἀφθαρ-
 47 σία, Κ(ύρι)ε Σ(ωτ)ήρ, ἡ χαρὰ τῶν
 48 θλιβομένων, φιλάν(θρωπ)ε
 49 οἰκτίρμων, ἡ ἐλπίς καὶ
 50 βοήθεια, καὶ καταφυγὴ
 51 τῶν σωζομένων, ὃν προ-
 52 σελαουσῶν οἰκέτην,
 53 χωρὶς σύνταξον τῶν
 54 ασκητῶν ἔ(ν)θα τὸ φῶς,
 55 λάμπει τοῦ προσώπου σου.

/229r/

1) Ps 23,1a

3)-12) Ineditum videtur

6) προθύμως: προθύμος, Sev.

7) τόν: τῷ, Sev.

14) ?

16)-26) Ineditum videtur

30)-40) Ineditum videtur

34) ἱκετεύομεν: ἱκετεύωμεν, Sev.

36) στήθη: στήθει, Sev.

44) θεοτόκιν> in marg. ext.

1 Στίχ. Τοῦ Κ(υρίου)υ ἡ γῆ καὶ τό.

3 Ἐκ βρέφους Σ(ωτ)ήρ τὸν Στ(αυ)ρόν σου

4 ἐπὶ ὤμον, καὶ τὸ ἑλαφρόν,

5 ὁ ἱκέτης σου φορτίον ἀνέ-

6 λαβεν προθύμως, καὶ θερ-

7 μῶς ἠκολούθησεν, σὺ τὸν ἐν

8 Στ(αυ)ρῷ προσηλωθέντα, ὃν

9 μεταστάντα τάξον Λόγε

10 σὺν τοῖς Ὁσίοις σου, καὶ

11 βασιλείας οὐ(ρα)νῶν κληρο-

12 νόμον ποίησον.

/229v/

14 Στίχ. Ἐξέλιπον ἐκ τῆς.

16 Ἡ, τῆς φοβερᾶς καὶ φρικτῆς

17 σου παρρουσίας Κ(ύρι)ε θεέ,

18 κτίστα κτίσεως ἀπάσης,

19 ὅτε θρόνοι τεθῶσιν, καὶ

20 καθήσῃ ὡς γέγραπται, οἱ-

21 κουμένην ἀπασαν τοῦ

22 κρίναι, τότε ὃν ἐν πίστει

23 προσελάβου πιστὸν δοῦλ(ον)

24 σου, ἐν κόλποις τάξον Ἀβρα-

25 ᾶμ, καὶ σῶσον ὡς εὐσπλαγ-

26 χνος./

28 Δό(ξα).

30 Ἀναρχε Τρίας, ὁ Π(ατ)ήρ, ὁ προ

31 αἰώνων Υἱὲ γεννητέ,

32 τὸ παράκλητον δὲ Πν(εῦμ)α,

33 πιστῶς σοι ἐκβοῶμεν, καὶ

34 θερμῶς ἱκετεύομεν

35 σὺν δάκρυσιν τύπτον-

36 τες τὰ στήθη, ὃν ἐκ τοῦ βίου

37 προσελάβου πιστὸν δοῦ-

38 λον σου ἐν κόλποις τά-

39 ξον Ἀβραάμ, καὶ σῶσον

40 ὡς εὐσπλαγχνος./

/230r/

42 Καὶ νῦ(ν).

44 θεοτόκιν).

46 Δέσποινα ἀγνῇ, ἡ χαρὰ τῶν

47 θλιβομένων, ἄχραντρε

48 σεμνῇ, ἡ ἐλπίς καὶ προστα-

49 σία τῶν καταπονουμε-

50 νων, λυπουμένων πα-

51 ράκλησις, ἐπὶ σοὶ νεκροί

52 τε καὶ οἱ ζῶντες τῆς σ(ωτ)ηρί(ας)

53 τὰς ἐλπίδας ἀνεθέμε-

54 θα, τὸν σὸν δυσώπησον

55 Υἱὸν σῶσαι ὃν μετεστησεν.

/230v/

243. Tumulatio.

3)-7) FOLLIERI II, 311, cf. Completorium Horologii hodierni.

9)-11) Ps 150

1 243. Ἀπερχόμεν(οι) ἐν τῷ τάφῳ ψάλλομεν(εν).

3 Κ(ύρι)ε τῶν δυνάμεων μεθ' ἡ-
 4 μῶν γενοῦ, ἄλλον γὰρ ἐκ
 5 τοῦ σου βοηθὸν ἐν θλίψε-
 6 σιν οὐκ ἔχωμεν, Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸ)ς
 7 ἡμῶν, ἐλέησον ἡμᾶς.

9 Καὶ στιχολογοῦμεν τὸ Αἰ-
 10 νεῖτε τὸν Κ(ύριον), καὶ λ(έ)γ(εται) πάλ(ιν)
 11 ἕως οὗ πλήρο(μεν) τό Αἰνεῖτε.

13 Καὶ μυρίζει ὁ ἱερε(ὺς) τὸ λείψαν(ον)
 14 σταυροειδ(ῶς), καὶ ποιεῖ εὐχ(ήν), καὶ ἀπ(ολύει). /231r/

1) Mt 5,9a

3)-9) Ineditum videtur

11) Mt 5,10a

13)-19) Ineditum videtur

21) Mt 5,11a

23)-29) Ineditum videtur

31) Mt 5,12a

33)-39) FOLLIERI IV, 313

38) καταντήσεις: καταντήσης, Sev.

41)-47) Ineditum videtur

41), 42) χαίρεις: χαίροις, Sev.

1 Στίχ. Μακάριοι εὐρήνοποιοί.

3 Ὁ θέλων πάντα εἰς ἐπίγνω-

4 σιν ἔλθειν τοῦ φωτισμοῦ

5 σου Σ(ωτ)ήρ, τῷ ὅπλῳ τοῦ Στ(αυρ)οῦ

6 σου διαφύλαξον Χ(ριστ)ὲ ὁ θ(εό)ς,

7 καὶ σῶσον σοι ἐν πίστει προ-

8 σέλθοντα, καταξίωσον

9 παραστῆναι ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. /232v/

11 Στίχ. Μακάριοι οἱ δεδιωγμέ(νοι).

13 Πάντων τῶν προσκαίρων

14 ὡς φθαρτ(ῶν) καταφρονήσαν(τες),

15 μόνον τὸν ἀθάνατον νυμ-

16 φίον σε ἐπόθησαν, φέροντες

17 τὸ σημεῖον τοῦ Στ(αυρ)οῦ ἐπὶ ᾧ-

18 μον μετὰ πίστεως, καὶ ἀ-

19 κολουθοῦντες σοι.

21 Στίχ. Μακάριοι ἐστὲ ὅτ(αν).

23 Πάσας τῆς σαρκὸς τὰς ἡδὺ-

24 νὰς ἀπαρνησάμενος, ἔ-

25 να τὸν πολῦτιμον ὠνήσω

26 μαργαρίτην Χ(ριστό)ν, τούτου ταῖς

27 ἀρεταῖς ἐπαμφιάζου πρό(ς)

28 εἰσόδιον ἀπολαυσιν τοῦ

29 νυμφῶνος τοῦ μυστικοῦ. /233r/

31 Στίχ. Χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθ(ε).

33 Τρίβον τὴν πλατεῖαν καὶ εὐ-

34 ρύχωρον ἀφέμενος, πύλην

35 τὴν στενὴν καὶ πλατεῖαν

36 ἐμπεπόρευσαι, ταύτην

37 γὰρ ἀκλινῶς ὁδοιπορήσας,

38 καταντήσεις ὥσπερ γεγραπτ(αι),

39 εἰς τὴν μακαρίαν ζωὴν.

41 Χαίρεις παρθενίας τὸ ὑπ(έρ)-

42 τιμον καλλώπισμα: χαί-

43 ρεις ἢ λαμπὰς ἢ ἀκατάσ-

44 βεστος τοῦ θεῖου φωτός.

45 χαῖρε τῶν προστρεχόντων

46 σοὶ ἢ σκέπη, θ(εοτό)κε ἀειπάρθ(ε)νε,

47 Μή(τη)ρ τῆς ζωῆς ἡμ(ῶν).

245. Introitus primus divinae Liturgiae.⁷⁶

Canentur tria Antiphona.

= PALMOV 21*

7)-8) FOLLIERI I, 30.

17) FOLLIERI II, 23

19) Ps 83,1a

21) FOLLIERI IV, 157

23) Ps 83,11a

25)-36) FOLLIERI I, 446

38) Δό(ξα) in marg. ext.

40)-41) FOLLIERI III, 434

246. Antiphona secunda.⁷⁷⁷⁶ cf. N.196.⁷⁷ cf. N.196.

- 1 245. Εἴτα ἡ εἴσοδος./
 2 Καὶ ἄρχετ(αι) τὸ κ(α)τ(ὰ)
 3 τὴν ἡμέρ(αν) τροπάρ(ιν)./
 4 Εἴτα δοξάζ(ει)
 5 εἰς ἡχ(ον) α'./
- 7 Ἀγκάλας π(ατ)ρι-
 8 καὶ διάνοιξαί μοι σπεῦ(σον)
- 10 Καὶ νῦν, καὶ λέ(γει) θε(οτο)κί(ν)./
 12 Εἴτα
 13 λ(έ)γ(ει) ὁ δ(ι)άκονος. Σοφία./
 14 καὶ ἀρχόμ(ε)ν(οι)
 15 ψάλλουσιν τὰ ἀντίφω(να) ἡχ(ος) δ'.
- 17 Ἦθελον δάκρυσιν ἐξαλειψαι.
 19 Στίχ. Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκη(ν)ώματά <σου>.
 21 Τίς χειμαζόμενος καὶ προσ(τρέχων).
 23 Στίχ. Ἐξελεξάμην παρα(ριπτεῖσθαι).
 25 Ἐν τῇ πηγῇ τῇ μυστικῇ
 26 τῆς ἀναγεννήσεως, υἱοθε-
 27 σίαν λαβὼν καὶ ἀπολύ-
 28 τρωσιν. ἐν ἀμελ(ε)ίᾳ τὴν
 29 ζῶν, καὶ ἐν παραπτώμα-
 30 σιν ἐκδαπανήσας ἀγαθέ,
 31 νῦν κραυγάζω σοι. δά-
 32 κρυα μετανοίας πηγῇ
 33 μοι δώρησαι, καὶ ἀπόπλυ-
 34 νον τὸν ῥύπον τῶν ἐμῶν
 35 πλημμελημάτων, παν-
 36 τοδύναμε Σ(ωτ)ήρ καὶ πολυέλ(εε).
 38 Δό(ξα).
 40 <Ρ>ῦσαι ἡμᾶς ἐκ τῶν ἀναγκ(ῶν)
 41 ἡμῶν, Μη(τε)ρ Χ(ριστο)ῦ τοῦ θε(ο)ῦ./
- 43 246. Ἀντ(ί)φω(νον) β'.
 45 Καὶ εὐθὺς φέρουσιν ὁ τὸ σχῆ-
 46 μα μέλλων λαβεῖν ἐκ τῶν
 47 βασιλικῶν πυλῶν ὀλίγ(ον).
 49 Καὶ ψάλλει τὸ ἀντίφω(νον).

/233v/

/234r/

1)-8) FOLLIERI I, 434

10) Ps 50,1a

12)-16) FOLLIERI I, 128

18) Ps 50,9a

20)-27) FOLLIERI II, 415

21) χωρήσεις: χωρήσεις, Sev.

24) συναριθμήσεις: συναριθμήσεις, Sev.

29) Ps 50,9b

31)-35) FOLLIERI III, 330

32) ρερύπομαι: ρερύπομε, Sev.

37) Δό(ξα) in marg. ext.

39)-49) FOLLIERI I, 485

1 Ζάλη ἁμαρτημάτων πε-
 2 ριέχει με Σ(ωτ)ήρ, καὶ μηκέτι
 3 φέρων τὸν κλύδωνα· σοὶ
 4 προσπίπτω τῷ μόνῳ
 5 κυβερνήτῃ, ὡς τῷ Πέ-
 6 τρῳ τὴν χειρὰ μοι ἔκτει-
 7 νον τ(ῆς) φιλαν(θρωπ)ίας σου,
 8 καὶ σῶσόν με.

10 Στίχ. Ἐλέησόν μ(ε) ὁ θ(εὸς) κ(α)τ(ά).

12 Ἀντιλαβοῦ μου κατὰ τὸ
 13 λόγιόν σου, καὶ βῦσαι με
 14 ἀπὸ τῆς προσδοκίας μου.
 15 βοήθησόν μοι, καὶ σωθή-
 16 σομαι φιλάν(θρωπ)ε.

18 Στίχ. Ῥαντιεῖς με <ύσσώπῳ>.

20 Μὴ ἀπορρίψης με ἀπὸ τοῦ
 21 προσώπου σου Κ(ύρι)ε· μὴ χω-
 22 ρήσης με τῶν καλῶν
 23 προβάτων σου ποιμήν,
 24 ἀγαθέ· μὴ συναριθμήσης
 25 με τοῖς κατηραμένοις.
 26 ἀλλ' ὡς θ(εὸς) ἐπιστρέψας ἐ-
 27 λήησόν με.

29 Στίχ. Πλύνον με καὶ ὑπέρ.

31 Πλύνον με τοῖς δάκρυσί μου
 32 Σ(ώτ)ερ, ὅτι βερύπομαι ἐν
 33 πολλαῖς ἁμαρτίαις, διὸ
 34 προσπίπτω σοι· ἦμαρ-
 35 τον ἐλέησόν με ὁ θ(εὸς).

37 Δό(ξα).

39 Ἐξ ἀχράντων λαγόνων
 40 σου, θ(εοτό)κε πανύμνητε,
 41 σαρκωθεῖς ὁ λόγος τοῦ
 42 Π(ατ)ρ(ὸ)ς, ἦλθεν πρὸς ἡμᾶς.
 43 καὶ τὴν παλαι(ὰν) ἁμαρτιαν
 44 συγκαταβάσει κατέκρινε.
 45 ἡμῖν δωρησάμενος· υἱόθε-
 46 σίας στολήν, οὗ ἔκτενῶς
 47 ἰκέτευε σωθῆναι ἡμᾶς,
 48 μόνῃ ἀνύμφευτε καὶ ἀ-
 49 πείρανδρε./

51 Ἀρχομ(έ)ν(ου) δὲ
 52 τοῦ γ' ἀντιφώ(νου), μεθίστατ(αι)
 53 πάλ(ιν) ὁ τό-σχημα λαμβάνων,
 54 καὶ ἔρχετ(αι) ἕως τοῦ ἄμβωνο(ς),
 55 καὶ ἵστατ(αι)./

/234v/

/235r/

/235v/

247. Antiphona tertia.⁷⁸

= PALMOV 22*.

3)-14) FOLLIERI III, 349.

16) Ps 33,12a

18)-26) FOLLIERI I, 294, 290

25) εὐρήσετε: εὐρήσεται; Sev.

28) Ps 118,176a

30)-34) FOLLIERI III, 352

36)-38) Ps 94,6

44) ἤχ(ος) δ', in marg. ext.

46)-50) FOLLIERI II, 306 = Ps 78, 15b-16a

52)-53) FOLLIERI III, 16

⁷⁸ cf. N.197.

1 247. Ἀντίφω(νον) γ'.

3 Ποῦ ἔστιν ἡ τοῦ κόσμου προ(σ)-
4 πάθεια· ποῦ ἔστιν ἡ τῶν
5 προσκαίρων φαντασία·
6 οὐκ ἤδου πάντα βλέπωμ(εν)
7 γῆν καὶ σποδόν· τί οὖν κο-
8 πιῶμεν εἰς μάτην· τί δὲ
9 οὐκ ἀρνούμεθα τὸν κόσμ(ον),
10 καὶ ἀκολουθοῦμεν τῷ κρά-
11 ζοντι· Ὁ θέλων πορευ-
12 θῆναι ὀπίσω μου, ἀναλα-
13 βετω τῷ Στ(αυ)ρῷ μου, καὶ ζω-
14 ῆν κληρονομήσει τὴν αἰώνι(ον).

16 Στίχ. Δεῦτε τέκνα ἀκούσατ(έ) <μου>

18 Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ
19 κοπιῶντες, καὶ πεφορτισ-
20 μένοι· καγὼ ἀναπαύσω
21 ὑμᾶς· ἀράτε τὸν ζυγόν μου
22 ἐφ' ἡμᾶς, καὶ μάθετε ἀ-
23 π' ἐμοῦ, ὅτι πρῶτος εἰμι
24 καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ),
25 καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυ-
26 σιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν.

28 Στίχ. Ἐπλανήθην ὡς <πρόβατον>.

30 Πρόβατον εἰμὶ τῆς λογικῆς
31 σου ποιμένης, καὶ πρὸς σέ
32 καταφεύγω· τὸν ποιμένα
33 τὸν καλὸν ζήτησόν με, τὸν
34 πλανηθέντα ὁ Θεός, καὶ ἐλέ(ησόν) <με>.

36 Στίχ. Δεῦτε προσκυνήσω-
37 μεν καὶ προσπέσωμεν
38 ἐναντίον Κυρίου τοῦ Θεοῦ.

40 Καὶ τούτ(ου) λεγομέ(νου), ἔρχετ(αι) καὶ
41 προσπίπτει εἰς τὰ ἄγ(ια) θυρία,
42 καὶ οὐκ ἀνίστατ(αι) μέχρι συμπλη-
43 ρώ(σεως) τοῦ ἀντιφώ(νου), καὶ λ(έ)γ(ει)
44 ἤχ(ος) δ'.

46 Κ(ύρι)ε Κ(ύρι)ε, ἐπίβλεπον ἐξ οὐ(ρα)νοῦ,
47 καὶ ἴδε, καὶ ἐπίσκεψον
48 τὴν ἄμπελον ταύτην·
49 καὶ κατάρτησαι αὐτήν,
50 ἣν ἐφύτευσεν ἡ δεξιὰ σου.

52 Ὁ διὰ σου θεοπάτωρ προ-
53 φήτης Δα(υί)δ· Μελωδικ(ῶς).

/236r/

/236v/

/237r/

248. Professio.⁷⁹

= PALMOV 22*.

13) χορῶ: χωρῶ, Sev.

25) Ἑρώ(τησις) in marg. ext.

28) Ἑρώ(τησις) in marg. ext.

30) Ἑρώ(τησις) in marg. ext.

34) Ἑρώ(τησις) in marg. ext.

38) Ἑρώ(τησις) in marg. int.

41) Ἑρώ(τησις) in marg. int.

46) Ἑρώ(τησις) in marg. int.

⁷⁹ cf. N.198.

1 248. Καὶ εἴθ' οὕτως ἀνισταμέ(νου)
2 ἐπερωτᾷ αὐτόν, ὁ ἱερε(ύς) λ(έ)γ(ων).

4 τί προσῆλθες, ἀδελφέ,
5 προσπίπτων τῷ ἁγίῳ
6 θυσιαστηρίῳ, καὶ τῇ ἁγίᾳ
7 συνοδίᾳ ταύτῃ. Ἀπό(κρισις).
8 Ποθῶν τὸν ἀγγελικὸν βί-
9 ον, Π(άτ)ερ. Ἑρώ(τησις).
10 Ποθεῖς, ἀξιωθῆναι τοῦ ἀ(ρ)-
11 ραβῶνος τοῦ ἀγγελικοῦ
12 σχήματος, καὶ κατατα-
13 γῆναι τῷ χορῶ τῶν
14 μοναζόντων; Ἀπό(κρισις)./
15 Ναί, τίμ(ι)ε Π(άτ)ερ.

/237v/

17 <Ὁ ἱερεύς>

19 Ὅντως καλὸν ἔργον καὶ μακά-
20 ριον ἐξελέξω, ἀλλ' εἴαν καὶ
21 τελειώσης· τὰ γὰρ καλὰ
22 ἔργα κόπῳ κτῶνται,
23 καὶ πόνῳ κατορθοῦνται.

25 Ἑρώ(τησις). Ἐκουσία σου τῇ γνώμῃ προσέρ-
26 χῃ τῷ Κ(υρί)ῳ; Ἀπό(κρισις)./
27 Ναί, τίμ(ι)ε Π(άτ)ερ.

28 Ἑρώ(τησις). Μὴ ἐκ τινὸς ἀνάγκης ἢ βίας;
29 Ἀπό(κρισις). Οὐχί, τίμ(ι)ε Π(άτ)ερ.

30 Ἑρώ(τησις). Ἀποτάσσει κόσμῳ, καὶ τοῖς
31 ἐν κόσμῳ, κατὰ τὴν ἐντο-
32 λὴν τοῦ Κ(υρίου); Ἀπό(κρισις).
33 Ναί, τίμ(ι)ε Π(άτ)ερ.

34 Ἑρώ(τησις). Παραμένεις τῷ μοναστηρίῳ,
35 καὶ τῇ ἀσκήσει, ἕως ἐσχά-
36 τής σου ἀναπνοῆς;
37 Ἀπό(κρισις). Ναί, τίμ(ι)ε Π(άτ)ερ.

/238r/

38 Ἑρώ(τησις). Φυλάττεται αὐτὸν ἐν παρθε(νίᾳ),
39 καὶ σωφροσύνῃ, καὶ εὐλαβείᾳ;
40 Ἀπό(κρισις). Ναί, τίμ(ι)ε Π(άτ)ερ.

41 Ἑρώ(τησις). Σώσεις μέχρι θανάτου τὴν
42 ὑπακοὴν τῷ προεστῶ(τι),
43 καὶ πάσῃ τῇ ἐν Χ(ριστῷ) ἀ-
44 δελφότητι; Ἀπό(κρισις)./
45 Ναί, τίμ(ι)ε Π(άτ)ερ.

46 Ἑρώ(τησις). Ὑπομένεις πᾶσαν θλί-
47 ψιν, καὶ στενοχωρίαν τοῦ
48 μονήρους βίου, διὰ τὴν
49 βασιλείαν τῶν οὐ(ρα)νῶν;
50 Ἀπό(κρισις). Ναί, τίμ(ι)ε Π(άτ)ερ.

Orationes tria ad Professionem.

249. Oratio prima.⁸⁰

= PALMOV 22* (Incipit).

28) cf. Is 49,15.

38) ἐπαγκαλίσαιτο: ἐπαγκαλίσοιτο, Sev.

⁸⁰ cf. N.200.

1 βλέπε τέκνον, οἷας συν-
2 θήκας δίδως τῷ Δεσπότ(η)
3 θ(ε)ῷ. Ἄγγελοι γὰρ πάρεισιν,
4 απογραφόμενοι τὴν ὁμο- /238v/
5 λογίαν σου ταύτην, ἣν
6 καὶ μέλλεις ἀπαιτεῖς-
7 θαι ἐν τῇ δευτέρᾳ
8 παρουσίᾳ τοῦ Κ(υρίου) υἱ(ῶν)
9 Ἰ(ησοῦ) Χ(ριστοῦ). Ἐρώτησις.
10 Ταῦτα πάντα οὕτως
11 καθομολογεῖς ἐπ' ἐλ-
12 πίδι τῆς δυνάμεως
13 τοῦ θ(εοῦ), καὶ ἐν ταύταις
14 ταῖς ὑποσχέσεσι δια-
15 καρτερεῖν συντάσσει
16 μέχρι τέλους ζωῆς,
17 χάριτι Χ(ριστοῦ); Ἀπό(κρισις). /
18 Ναί, τίμ(ι)ε Π(άτ)ερ.

20 249. Ὁ πανοικτίρμων οὖν θ(εὸς)
21 καὶ πολυέλεος, ὁ
22 τὰ ἄχραντα σπλάγχνα
23 τῆς αὐτοῦ ἀνεξιχνιάστου
24 ἀγαθότητος ἐπανοί- /239r/
25 γων παντὶ τῷ προσερ-
26 χομένῳ αὐτῷ πόθῳ,
27 καὶ ἀγάπῃ θερμῇ. ὁ εἰ-
28 πών. Ὅτι ἐπιλησεται
29 γυνὴ τὰ ἔκγονα αὐτῆς,
30 ἡ ἐγὼ ἐπιλησوماί σου.
31 ὁ καὶ τὸν σὸν πόθον εἰ-
32 δῶς, καὶ τῇ προθέσει
33 σου ἐπιβάλλων τὴν
34 παρ' ἑαυτοῦ δύναμιν
35 πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν
36 ἐντολῶν αὐτοῦ. ἐπι-
37 λαύοι(το), καὶ ἐπαγκαλίσαι- /239v/
38 το, καὶ ὑπερασπιεῖ,
39 γένοιτό σοι τεῖχος ὀχυ-
40 ρὸν ἀπὸ προσώπου ἐ-
41 χθροῦ, πέτρα ὑπομο-
42 νῆς, παρακλήσεως ἀ-
43 φορμῇ, εὐτονίας χορη-
44 γός, εὐψυχίας πορισ-
45 μός, ἀνδρείας συναγω-
46 νιστῆς, κοιταζόμενος,
47 συγανιστάμενος, γλυ-
48 καίνων, καὶ εὐφραίνων σου
49 τὴν καρδίαν σου τῇ πα-
50 ρακλήσει τοῦ ἁγίου Πν(εύματος),
51 ἀξιῶν σε καὶ τῆς μερίδος
52 τῶν ἁγίων καὶ ὁσίων Π(ατέ)ρων
53 ἡμῶν Ἀντωνίου, Εὐθυμίου,
54 καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς, με- /240r/
55 θ' ὧν καὶ κληρονομήσεις
56 τὴν βασιλείαν τῶν οὐ-

250. Oratio secunda.

= PALMOV 22* (Incipit).
 + GOAR 380,385; DMITR. II, 559 (Pant. 604); ER 230; WAWRYK
 27*; EV 194; FRČEK II, 527; JACOB, *Len.*, N.189; STASSI N.
 336; PASSARELLI N.373.10; PARENTI N.169.2.

1 ρανῶν, ἐν Χ(ριστῷ) Ἰ(ησοῦ) τῷ
 2 Κ(υρίῳ) ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα, καὶ
 3 ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις,
 4 συν τῷ Π(ατ)ρί, καὶ τῷ ἁγί-
 5 ῳ Πν(εύματι), νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς
 6 τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώ-
 7 νων. Ἀμήν.

9 **250.** Καὶ στραφεῖς ὁ ἱερεὺς σφρα-
 10 γίζει ἐπὶ τὴν κεφαλὴν
 11 τοῦ λαμβάνοντος τὸ
 12 σχῆμα τρίτ(ον). Ὁ δὲ κα-
 13 τηχούμε(νος) προσπίπτει
 14 ἕως συμπλήρωσιν τῆς
 15 εὐχῆς, καὶ στραφεῖς ὁ ἱερε(ὺς)
 16 κατὰ ἀνατολ(ας) λ(έ)γ(ει). /240v/
 17 Τοῦ Κ(υρίου) δετηθῶμεν.
 18 Καὶ λ(έ)γ(ει) τὴν εὐχ(ήν) ταύτ(ην).

20 Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸς) ἡμῶν, ὁ ἀξίους
 21 σου εἶναι νομοθετη-
 22 σας τοὺς τὰ βιωτικά
 23 πάντα καταλιπόν(τας),
 24 καὶ συγγένειαν, καὶ φίλ(ους),
 25 καὶ ἀκολουθοῦντάς
 26 σοι, πρόσδεξαι τὸν δοῦ-
 27 λόν σου τόνδε, τὸν ἀπο-
 28 ταξάμενον πᾶσι τοῦ-
 29 τοις, κατὰ τὰς θείας
 30 σου ἐντολὰς. καὶ ὁδή-
 31 γησον αὐτὸν ἐν τῇ ἀλη-
 32 θεΐᾳ σου, προσπίπτον-
 33 τά σοι ἀμετεωρίστως.
 34 τείχισον αὐτὸν τῇ
 35 δυνάμει τοῦ ἁγίου σου
 36 Πν(εύματος), εἰς τὸ μὴ δύνασθ(αι)
 37 ἐνεργεῖν κατ' αὐτοῦ
 38 πᾶσαν ἐναντίαν μη-
 39 χανήν, ὑπομονὴν αὐ-
 40 τῷ δωρούμενος, πρὸς(ς)
 41 τὸ εὐαρεστήν σοι διαπαν-
 42 τός, πρεσβεΐαις τῆς
 43 ἁγίας Δεσποίνης ἡμῶν
 44 θ(εοτό)κου, καὶ πάντων τ(ῶν)
 45 ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνος
 46 σοι εὐαρεστησάντων.
 47 c\12\ Εὐκλό(ως). Ὅτι ἡυλόγηται,
 48 καὶ δεδόξασται τὸ πάν-
 49 τιμον καὶ μεγαλοπρεπ(ές) ὁ-
 50 νομά σου τοῦ Π(ατ)ρ(ὸς), κ(αὶ)
 51 τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου
 52 Πν(εύματος). /

54 Ὁ λα(ός). Ἀμήν. Ὁ ἱερε(ὺς).
 55 Εἰρή(ν)η πᾶ(σι). Ὁ λα(ός). Καὶ τῷ πν(εύματι)
 56 σου. Ὁ ἱερε(ὺς). Τὰς κεφαλ(ά)ς.

251. Oratio tertia ad kefaloklisiam.

= PALMOV 22* (Incipit).

+ GOAR 385; DMITR. II, 559 (Pant. 604); WAWRYK 27*; PAS-SARELLI N.374.8

25) χρηστόν: Χριστόν, Sev.

28) ακολουθῆσαι, ακολουθῆσε, Sev.

252. Tonsura.⁸¹

= PALMOV 23*.

⁸¹ cf. N.204.

1 Καὶ ὁ ἱερε(ὺς) ἐπεύχεται.

3 251. Κ(ύρι)ε ὁ θ(εὸς) ἡμῶν, ἡ ἐλπὶς
4 καὶ καταφυγὴ πάντ(ων)
5 τῶν ἐλπίζόντων τῶν ἐ-
6 πι σέ, ὁ διαφόρους
7 ὁδοὺς σ(ωτη)ρίας ἡμῖν ὑπο-
8 δείξας, διὰ τῆς ἐνα(θρωπ)ίσε(ως)
9 τοῦ Χ(ριστο)ῦ σου, πρόσδεξαι
10 τὸν δοῦλον σου τόνδε,
11 τὸν ἀπολιπόντα
12 τὰς κοσμίας ἐπιθυμίας,
13 καὶ ἑαυτὸν προσενέγ-
14 καντα σοὶ τῷ Δεσπότ(η),
15 θυσίαν ζῶσαν εὐάρε-
16 στον· περίελε ἀπ' αὐτοῦ
17 πᾶσαν σαρκικὴν ἐπι-
18 θυμίαν, καὶ τὰς ἀλόγους
19 προλείψεις, ἵνα τῇ ἀφαι-
20 ρέσει τῶν αἰσθητῶν
21 τριχῶν, συναποβάληται
22 καὶ τὰς ἀλόγους ἐνθυμή-
23 σεις τε καὶ πράξεις, καὶ
24 ἀξιωθῇ ἀναλαβεῖν τὸν
25 ζυγὸν σου τὸν χρηστόν,
26 καὶ τὸ ἐλαφρόν σου φορτί-
27 ον, καὶ ᾄραι τὸν Στ(αυ)ρόν σου,
28 καὶ ακολουθῆσαί σοι τῷ
29 Δεσπότῃ. Διατήρησον
30 αὐτὸν εἰς τὸν σὸν ἁγιασ-
31 μόν, καὶ δώρησαι αὐτῷ
32 πρόθεσιν ἀγαθὴν ἐν τῇ τη-
33 ρήσει τῶν ἁγίων σου ἐντο-
34 λῶν· συναριθμῶν αὐ-
35 τὸν ἐν καιρῷ εὐθέτω,
36 τῷ χορῷ τῶν ἐκλεκτ(ῶν)
37 σου· Ἐκφῶ(νως)· Χάριτι,
38 καὶ φιλαν(θρωπ)ίᾳ τοῦ μονο-
39 γενοῦς σου Υἱοῦ, με-
40 θ' οὕτως εὐλογητός εἶ, σὺν
41 τῷ παναγίῳ, καὶ ἀγαθ(ῷ),
42 καὶ ζωοποιῷ σου Πν(εύματι).

/242r/

/242v/

44 252. Εἴτα ἐγείρει αὐτόν, καὶ
45 κρατήσας αὐτὸν τῆς
46 δεξιᾶς χειρὸς, εἰσφέ-
47 ρει ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ,
48 καὶ ποιεῖ μετάνοιαν,
49 καὶ ἀνισταμενος προσ-
50 κυνεῖ τὸ ἅγιον Εὐα(γγέλιον), καὶ
51 ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ
52 ὁ κατηχητῆς, λ(έ)γ(ει) πρὸς αὐτόν.

/243r/

33)-38) cf. Jo 1,9; vide exclamationem celebrantis ante
baptisma.⁸²

⁸² cf. N.70; N.203.

1 Ἰδοὺ ὁ Χ(ριστὸς) ἀοράτως
2 ἐνταῦθα παρέστι. Βλέ-
3 πε, ὅτι οὐδεὶς σε ἀναγκά-
4 ζει ἔλθεῖν ἐπὶ τούτῳ
5 τὸ σχῆματι. Βλέπε,
6 ὅτι σὺ ἐκ προθέσεως
7 οἰκίας θέλεις τὸ ἀγ-
8 γελικὸν σχῆμα τοῦτο.

/243v/

10 Καὶ ὅταν συντάξῃται λ(έ)γ(ει)
11 πρὸς αὐτὸν πάλιν ὁ ἱερε(ύς).

13 <Λ>άβε τὸ ψαλίδ(ιον), καὶ ἐπί-
14 δος μοι αὐτό./

16 Καὶ ἐπι-
17 δίδοντας αὐτοῦ τὸ ψα-
18 λίδ(ιον), λ(έ)γ(ει) πρὸς αὐτὸν ὁ
19 ἱερε(ύς)./

21 Ἰδοὺ ἐκ τῆς
22 χειρὸς(ς) τοῦ Χ(ριστοῦ) λαμβά-
23 νεις αὐτό. Βλέπε τί-
24 νι προσέρχῃ, τίνι συν-
25 τάσσει, καὶ τίνι ἀπο-
26 τάσσει./

28 Καὶ λαβὼν
29 ὁ ἱερε(ύς) ἐκ τῆς χειρὸς
30 αὐτοῦ τὸ ψαλίδ(ιον),/
31 λ(έ)γ(ει) οὕτως.

/244r/

33 Εὐλογητὸς ὁ θε(ός), ὁ θε-
34 λων παντας ἀν(θρώπους)
35 σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπί-
36 γνωσιν ἀληθείας ἐλ-
37 θεῖν· ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς
38 τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

40 Καὶ κουρεύει ἑαυτὸν στ(αυ)ρο-
41 ειδῶς, λέγων οὕτως.

43 Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δ(εῖνα)
44 κείρεται τὴν κόμην τῆς
45 κεφαλῆς αὐτοῦ, συνα-
46 ποβαλλόμενος ταῖς
47 θριξὶ καὶ ταῖς κοσμικ(ὰς)
48 ἐπιθυμίαις, εἰς τὸ ὄνομ(α)
49 τοῦ Π(ατ)ρ(ός), καὶ τοῦ Υἱοῦ,
50 καὶ τοῦ ἁγίου Πν(εύματος). Εἵ-
51 πωμεν ὑπ(ερ) αὐτοῦ
52 τὸ Κ(ύρι)ε ἐλέ(ησον)./

/244v/

253. Troparium post tonsuram.

3)-13) FOLLIERI IV, 32.

8) ἀποκείρει: ἀποκήρι, Sev.

17) FOLLIERI I, 32

22) Ps 118

254. Diaconica dicenda ante Trishagium
cum petitionibus particularibus pro Tonsurandis.⁸³

+ FRČEK II, 575 (ad litteram).

39) αὐτόν: αὐτῷ, Sev.

⁸³ cf. N.205.

1 253. Καὶ ψάλλ(ουσι) τροπ(άριν) ἡχ(ος) πλ. δ'.

3 τὰ τῶν Ἀγγέλων στρατεύ-
4 ματα παρίστανται
5 σήμερον ἐν τῇ συντα-
6 γῇ σου, ἐνὶ προσέρχῃ
7 τῷ Χ(ριστῷ), καὶ τὰς κόμας
8 σου ἀποκείρει ὡς Πα-
9 χόμιος ὁ μέγας ὑπαγ-
10 γέλων, δέχου καὶ σὺ
11 τὸ σχῆμα τὸν σὸν ἀρ(ρ)α-
12 βῶνα τῆς αἰωνίου ζω-
13 ῆς./

15 Καὶ λ(έ)γ(εται) θ(εοτό)κιν.

17 Ἀγνή παρθ(έ)νε, τοῦ λόγου πύλ(η). /245r/

19 Καὶ εὐθ(ύς) λαμβάνουσιν αὐ-
20 τὸν οἱ ἀδελφοὶ εἰς τὸ
21 διακονικόν, καὶ κου-
22 ρεύουσι, ψάλλοντ(ες) τὸν Ἀ-
23 μωμον./

25 254. Καὶ τοῦ ἱερέ(ως)
26 ποιοῦντος τὴν εὐχ(ήν) τοῦ
27 τρισαγί(ου), λ(έ)γ(ει) ὁ διάκ(ονος).

29 Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κ(υρίου)υ δε(ηθῶμεν).
30 Ὑπὲρ τῆς ἀνωθ(εν) εἰρήνης τοῦ σύ(μπαντος).
31 Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου τούτου.
32 Ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμ(ῶν),

33 τοῦδε, τῆς παρὰ τοῦ
34 Κ(υρίου)υ βοηθείας καὶ ἀντιλ-
35 λήψεως, τοῦ Κ(υρίου)υ δε(ηθῶμεν). /245v/
36 Ὑπὲρ τοῦ ἀμέμπτως καὶ
37 ἀκατακρίτως τὸν σκοπ(όν)
38 τοῦ μοναχικοῦ σχή-
39 ματος διανῦσαι αὐτόν,
40 τοῦ Κ(υρίου)υ δε(ηθῶμεν).

41 Ὑπὲρ τοῦ φωτισθῆναι
42 τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν ἐγκρα-
43 τεῖα, καὶ ἀσκήσει, καὶ τε-
44 λείω φόβῳ θ(εο)ῦ, τοῦ Κ(υρίου)υ.

45 Ὑπὲρ τοῦ ἀπαλλαγεῖναι
46 αὐτὸν πάσης κοσμι-
47 κῆς ἐπιθυμίας, καὶ
48 τῶν κατὰ σάρκα συγ-
49 γενῶν αὐτῶν, τοῦ Κ(υρίου)υ.

50 Ὑπὲρ ἀφέσεως ἁμαρτι(ῶν)
51 συγχωρήσεως τῶν πλη-
52 μμελημάτων αὐτοῦ,
53 καὶ τοῦ γενέσθαι αὐτὸν
54 ὑψηλότερον τῶν τοῦ
55 κόσμου φρονημάτων,
56 τοῦ Κ(υρίου)υ δε(ηθῶμεν). /246r/

255. Lectiones synaxis Verbi.⁸⁴

+ GOAR 389 = STASSI N.343; ER 248; EV 216.

20)-22) Prokimenon = Ps 26,1

24)-31) Apostolus = Eph. 6,10-17

25) ἐνδυναμοῦσθε: ἐνδυναμοῦσθαι, Sev.

33)-35) Allleluarium = Ps 85,16a

37)-48) Evangelium = Mc 8,34b-9,1

256. Troparia ad Vestitionem.

= PALMOV 23*.

⁸⁴ cf. N.206.

1 <Υ>πὲρ τοῦ διαγείναι αὐτ(όν)
 2 ἐν πάσῃ εὐλαβείᾳ, καὶ
 3 σεμνότητι, καὶ τελεί-
 4 ψ φόβῳ θ(εο)ῦ, τοῦ Κ(υρίου) δε(τηθῶμεν).
 5 <Υ>πὲρ τοῦ ἀποθέσθαι αὐ-
 6 τὸν τὸν παλαιὸν ἄν(θρωπ)ον,
 7 καὶ ἐνδύσασθαι τὸν νέ-
 8 ον τὸν κατ' εἰκόνα θ(εο)ῦ κτισ-
 9 θέντα, τοῦ Κ(υρίου) δε(τηθῶμεν).
 10 <Υ>πὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς.
 11 <Α>ντ(ι)λα(βοῦ), σῶσον, ἐλέ(ησον)/
 12 καὶ δι(α)φύλαξον). /246v/
 13 Τῆς παναγίας, ἀχράντου, ὑπερ(ενδόξου).
 14 Ἐκφώ(νωσ). Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ θ(εο)ς.

16 Εἴτα τὸ τρισάγ(ιον). Ὁ διάκ(ονος).
 17 Πρόσχωμ(εν). Ὁ ἱερε(ύς). Εἰρήνη πά(σι).
 18 Ὁ διάκ(ονος). Σοφία./

20 255. Τὸ προκ(είμενον)
 21 ἡχ(ος) γ'. Κ(ύριο)ς φωτισμός μου.
 22 Στ(ί)χ(ος). Κ(ύριο)ς ὑπερασπιστής.

24 Ὁ Ἀπό(στολος) πρὸ(ς) Ἐφεσίου.
 25 Ἀδελφοί. ἐνδυναμοῦσθε
 26 ἐν Κ(υρί)ῳ /...../ ὅτι οὐκ ἔστιν
 27 ἡμῖν ἡ πάλῃ πρὸς αἷμα
 28 καὶ σάρκα/...../στῆτε οὖν περιζω-
 29 σάμενοι τὴν ὀσφύν
 30 ἡμῶν/...../ ὅ ἐστι
 31 ῥῆμα θ(εο)ῦ. /247r/
 32 /247v/
 33 /248r/

33 Ἀλλη(λούϊα) ἡχ. πλ. δ'.
 34 Ἐπίβησον ἐπ' ἐμὲ καί.
 35 Στίχ. Τὰ διαβήματά μου).

37 Εὐα(γγέλιον). Ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκ(ον).
 38 Εἶπεν ὁ Κ(ύριο)ς. Ὅστις θέλει ὁ-
 39 πίσω μου ἀκολουθεῖν,
 40 ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν
 41 καὶ ἀράτω/...../ οὗτος
 42 σώσει αὐτήν. τί γὰρ ὧ-
 43 φελήσει ἄν(θρωπ)ον ἂν κ[ερδῇ-]
 44 σῇ τὸν κόσμον ὅλον/...../ Ἀμήν,
 45 λέγω ὑμῖν. ὅτι εἰσὶν τι-
 46 νες τῶν ὧδε ἑστηκότων
 47 οἵτινες/...../τὴν βασιλείαν τοῦ θ(εο)ῦ
 48 ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει. /248v/
 49 /249r/

50 256. Καὶ ἀπὸ τοῦ εὐα(γγελίου) φέρουσι
 51 τὸν ἀδελφὸν οἱ μοναχοὶ
 52 μέσον τῆς βασιλικῆς πύλ(ης),
 53 ἥ καὶ ἕως τῶν ἁγίων θυρ(ῶν)
 54 τοῦ θυσιαστηρίου, φοροῦντα
 55 κολόβιον καὶ ἄπτοντα κη-
 56 ρούς, λ(έ)γ(ει) ὁ ἱερε(ύς). Σοφία.

- 3)-10) FOLLIERI II, 51
9) εὐρήσομεν: εὐρήσωμεν, Sev.

- 12)-13) Ps 77,1a
13) προσέχετε: προσέχεται, Sev.

- 15)-20) FOLLIERI III, 32
18) εὐρήσατε: εὐρήσονται, Sev.

- 24) FOLLIERI II, 32

257. Vestitio.⁸⁵

= PALMOV 23*.

⁸⁵ cf. N.208.

1 Καὶ ἄρχοντ(αι) Ἀντίφω(νον) ἡχ. δ'.

3 Ἦνοικται ἡ θύρα τῆς μετα-
4 νοίας, δράμωμεν Χ(ριστὸ)ς ἡ-
5 μᾶς κέκληκεν· λάβωμεν
6 πανοπλίαν νοητὴν, κτησώ-
7 μεθα ἀρετάς· καὶ τρέψωμεν
8 τὰς ἐναντίας δυνάμεις, καὶ
9 εὐρήσομεν ἀνάπαυσιν ταῖς
10 ψυχαῖς ἡμῶν./

/249v/

12 Στίχ./
13 Προσέχ(ε)τε λαὸ(ς) <μου>.

15 Ὁ ζυγὸς μου χρηστός ἐστίν, καὶ τὸ
16 φορτίον μου ἐλαφρόν, ἄρα-
17 τε ἐπ' ὦμον, καὶ βαδίσατε
18 εὐθείαν ὁδόν, καὶ εὐρήσατε
19 ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς
20 ἡμῶν./

22 Δό(ξα).

24 Ἡ λαμπάς, ἡ ἄσβεστο(ς), ὁ θρόνος.

26 257. Καὶ εἰσελθόντ(ος) τοῦ κουρευομέν(ου)
27 καὶ τοῦ ἀναδόχ(ου) εἰς τὸ βῆμ(α), ἐπαί-
28 ροντο(ς) τὰ ἱμάτια ἐκ τοῦ θαλα-
29 σ(σ)ιδίου, καὶ ἐνδύει αὐτ(ὸν) ὁ ἀ(ν)-
30 ἀδοχ(ος) αὐτοῦ, λέγοντο(ς) τοῦ
31 ἱερέ(ως) ταῦτα· Το ἱμάτιον.

/250r/

33 Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ἐνδύ-
34 εται χιτῶνα δικαιοσύνης),
35 καὶ ἀγαλλιάσεως, τὸν ἄρ(ρ)α-
36 βῶνα τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγε-
37 λικοῦ σχήματος, εἰς τὸ
38 ὄνομα τοῦ Π(ατ)ρ(ὸ)ς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ
39 τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Εἵπωμεν
40 ὑπὲρ αὐτοῦ τό· Κ(ύρι)ε ἐλέ(ησον)./

41 Ἡ ζώνη.
42 Ὁ ἀδελφὸς ὁ δεῖνα περιζώ-
43 ννυται τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ
44 δύναμιν ἀληθείας, εἰς τὸ
45 ὄνομα τοῦ Π(ατ)ρ(ὸ)ς, καὶ τοῦ Υ(ί)οῦ,
46 καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος./

4)-13) FOLLIERI I, 473

4) ἐνδύσασθε: ἐνδύσασθαι, Sev.

7) δέξασθε: δέξασθαι, Sev.

11) εὐρήσετε: εὐρήσεται, Sev.

15) Τὸ σουδάριον in marg. ext.

42) FOLLIERI I, 473

44) Ps 117,20

45) Ps 80,1?

50)-54) FOLLIERI I, 575

50) ἔχοντες: ἔχωντες, Sev.

52) πτωούμεθα: πτωούμεθα, Sev.

1 Καὶ ψάλλετ(αι)
2 τροπάρ(ιν) ἡχ. δ'./

4 Ἐνδύσασθε χι- /250v/
5 τῶνα τῆς σ(ωτη)ρίας. ἴσασθ(ε)
6 τὴν ζώνην τῆς σωφροσύ-
7 νης. δέξασθε τὸ σημεῖον
8 τοῦ Στ(αυ)ροῦ. τοὺς πόδας
9 τοὺς νοητοὺς ὀπλίσωμ(εν)
10 τῆς ἐγκρατείας τοῖς ὀ-
11 πλοῖς. καὶ εὐρήσετε ἀ-
12 νάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς
13 ἡμῶν. Καὶ δεῦτερο(ν) τρ(ο)πάριν αὐτ(ό).

15 Τὸ σουδάριον.
16 Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα περι-
17 βάλλεται τὸ σουδάριον
18 τοῦ ἁγίου σχήματος εἰς σκέπ(ην)
19 καὶ σ(ωτη)ρίαν, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ
20 Π(ατ)ρ(ό)ς, καὶ τοῦ Υ(ί)οῦ, καὶ τοῦ ἁγί(ου)
21 Πν(εύματος)./

22 Τὸ πάλλ(λ)ιον.
23 Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα λαμ-
24 βάν(ε)ι τὸ πάλλιον, τὸν ἀρραβῶ-
25 να τοῦ ἁγίου καὶ ἀγγελι-
26 κοῦ σχήματος, εἰς τὸ ὀ-
27 νομα τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς, καὶ τοῦ Υ(ί)οῦ,
28 καὶ τοῦ ἁγί(ου) Πν(εύματος)./

29 Τὰ σανδ(ά)λ(ια).
30 Ὁ ἀδελφὸς ὁ δεῖνα ὑπο-
31 δύεται τὰ σανδάλια
32 τῆς ἐτοιμασίας τῆς εἰρήνης,
33 εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς.

35 Ὁ ἀδελφὸς ὁ δεῖνα ἔ-
36 λαβε τὸ μοναδικὸν σχῆμ(α),
37 εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Π(ατ)ρ(ό)ς, καὶ
38 τοῦ Υ(ί)οῦ, καὶ τοῦ ἁγί(ου) Πν(εύματος).

40 Καὶ ψάλλετ(αι) τὸ αὐτ(ό) τροπάρ(ιν) ἡχ. δ'.

42 Ἐνδύσασθε χιτῶνα τῆς σ(ωτη)ρί(ας).

44 Ἐτίχ. Αὕτη ἡ πύλη τοῦ Κ(υρί)ου. δέ(και)οι... /251v/
45 Ἐτίχ. Ἀγγαλλιᾶσθε τῷ θ(ε)ῷ ιαν<...>

47 Καὶ μ(ε)τ(ὰ) τὸ δευτερον τριτῶσαι
48 τὸ τροπάρ(ιν), λ(έ)γ(εται). Δόξα, καὶ νῦν.

50 Ἐχοντές σε θ(εο)τό(κε), ἐλπίδ(α)
51 καὶ προστασίαν, ἐχθρῶν
52 ἐπιβουλάς οὐ πτω-
53 μεθα, ὅτι σώζεις τὰς
54 ψυχὰς ἡμῶν.

258. Oratio ad vestitionem.⁸⁶

= PALMOV 24* (Incipit).

259. Aspasmus.

47) προσκυνεῖ: προσκυνῇ, Sev.

56) αὐτό: αὐτῷ, Sev.

⁸⁶ cf. N.194.

258. Καὶ μ(ε)τ(ὰ) τὸ ἀμφιασθῆναι
αὐτὸν, λ(έ)γ(ει) ὁ δ(ι)άκονος./
Τοῦ Κ(υρίου)υ δε(ηθῶμεν).
Καὶ κλίνοντος αὐτοῦ τ(ὸν)
αὐχένα, ποιεῖ ὁ ἱερε(ὺς)
τὴν εὐχὴν ταύτ(ην).

Κ(ύρι)ε Κ(ύρι)ε, ἡ δύναμις τῆς
σ(ωτηρ)ίας ἡμῶν, ὁ εὐλογή-
σας ἡμᾶς εὐλογία πν(ευμα)τι-
[κῇ] ἐν τοῖς ἐπου(ρα)νίοις
ἐν Χ(ριστ)ῷ Ἰ(ησο)ῦ τῷ Κ(υρί)ῳ ἡμ(ῶν),
εὐλόγησον τὸν δοῦ-
λον σου τόνδε, καὶ φύ-
λαξον αὐτὸν ἐν τῷ
νόμῳ σου. Χάρισαι
αὐτὸν μὴ εἰς καινὸν
τρέχειν· ἀλλ' ἐν ἀλη-
θείᾳ φεῦγειν πᾶσαν
κακίαν, καὶ μετὰ διώ-
κειν πᾶσαν ἀρετὴν,
μετὰ πάσης πίστεως,
καὶ ἐλπίδος, καὶ ἀγάπ(ης),
εἰς τὸ ἐπιλαβέσθαι
αὐτὸν τῆς αἰωνίου ζω-
ῆς· ἵνα ἀξίως πολι-
τευσάμενος κατὰ
ἐντολὰς τοῦ μονογε-
νοῦς σου Υἱοῦ, καταξι-
ωθῇ τοῦ κλήρου τῶν
ἀγίων ἐν τῷ φωτὶ τῆς
δόξης σου. Ἐκφώ(νω)ς).
Εὐδοκία, καὶ ἀγαθότητ(ι)
τοῦ μονογενοῦς σου
Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογη-
τὸς εἶ, σὺν τῷ πανα-
γίῳ, καὶ ἀγαθῷ, καὶ ζω-
οποιῷ σου Πν(εύμα)τι, νῦν,
καὶ ἀεὶ, εἰς τοὺς αἰῶ-
νας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

259. Καὶ μετὰ τὴν ἐκφώ(νησιν)
ἐπαίρει ὁ διάκονος
[τὸ] ἅγ(ιον) εὐα(γγέλιον),/
καὶ ἵσταται ἔξω
τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ
προσκυνεῖ πρῶτο(ν)
ὁ λαβὼν τὸ σχῆμα,
καὶ ἵσταται πλησίον
τοῦ διακό(ν)ου τοῦ κα-
τέχοντος τὸ ἅγ(ιον) Εὐα(γγέλιον),
καὶ λοιπὸν διέρχοντ(αι)
πάντες οἱ ἀδελφοὶ
προσκυνοῦντες τὸ
Εὐα(γγέλιον) κατὰ βαθμόν, καὶ
ἀσπάζονται αὐτό.

1) ψάλλεται: ψάλλετε, Sev.

3)-10) Ineditum videtur
6) χιτῶνα: χειτόνα, Sev.

12) Ps 50,1a

14)-34) Ineditum videtur
14) ἦχ. A' in marg. ext.

38)-41) Ineditum videtur

46) καθεξῆς: καθεξεῖς, Sev.

1 Καὶ ψάλλεται τροπάρ(ια) ἦχ. πλ. β'.

3 Ἀγαλλιᾶσθω ἡ ψυχὴ μου
4 ἐπὶ τῷ Κ(υρί)ῳ, ἐνέδυσ(ον)
5 γάρ με ἱμάτιον σ(ωτηρ)ίου,
6 καὶ χιτῶνα εὐφροσ[ύνης],
7 ὡς νυμφίῳ περιέθη-
8 κέν μοι μήτραν, καὶ
9 ὡς νύμφην κατεκόσ-
10 μησέν με κόσμῳ.

/253v/

12 Στίχ. Ἐλέησόν με ὁ Θεός.

14 ἦχ. Α'.
15 Ἀγαλλιᾶσθω ἡ ψυχὴ μου
16 ἐπιγνώμεν ἀδελφοί,
17 τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμ(ιν),
18 τὸν γὰρ ἐκ τῆς ἀμαρτίας,
19 πρὸς τὴν π(ατρ)ικὴν ἐστίαν
20 ἀναδραμόντα ἄσωτ(ον)
21 υἱόν. Ὁ πανάγαθος Π(ατ)ήρ,
22 προσηγάγετο ἀσπά-
23 ζεται, καὶ πάλιν τῆς ἰδί(ας)
24 δόξης χαρίζεται τὰ
25 [σώ]ματα, καὶ [μυστη-]
26 κὴν τοῖς ἄνω ἐπιτελεῖ
27 εὐφροσύνην, θύον
28 τὸν μόσχον τὸν σιτευ-
29 [όν], ἵνα ἡμεῖς ἀξίως
30 [π]ολιτευσάμενοι ὡτ-
31 [τ]ε θύσαντι φιλάν(θρωπ)ῳ
32 Π(ατ)ρί καὶ ἐνδοξω-
33 θύματι, τῷ Σ(ωτήρ)ι τῶν
34 ψυχῶν ἡμῶν.

/254r/

36 Δό(ξα).

38 Χαῖρε Θεοτόκε παρθένε, ὅ-
39 τι ἔτεκες τὸν βασιλέα,
40 τὸν Σ(ωτήρ)α καὶ φωστῆρα
41 πάντων τῶν αἰώνων.

43 <Κ>αὶ μετὰ τὸ γενέσθαι
44 τὸν ἀσπασμόν, ἀρχε(ται)
45 ὁ δ(ια)κονος. Εἰπῶμεν πάν[τες].
46 Καὶ [κ]αθεξῆς τελεῖται
47 ἡ θεία λειτουργία.

/254v/

260. Processio in Trapezam ad refectionem.⁸⁷

= PALMOV 24*.

12) Ps 78,15b-16a

19) Ps 79,2a. ποιμαίνων: ποιμαίνον, Sev.

f.255 valde mutilum

21)-24) legi nequit

28)-29) Ineditum videtur

31) FOLIERI II, 275

32)-45) Ineditum videtur

37) νικῆσαι: νηκῆσαι, Sev.

47) FOLIERI IV, 235

48)-54) FOLIERI IV, 103

⁸⁷ cf. N.212.

1 260. Τελεσθείσης δ[ὲ τῆς]
2 λειτουγίας, καὶ [συ-]
3 ναπέρχονται μ(ε)τ[ὰ τοῦ]
4 νεοφωτίστου εἰς τὴν
5 τράπεζαν, τοῦ ἀνα-
6 δόχ(ου) κατέχοντος τῆς
7 δεξιᾶς χειρός, καὶ οὐ-
8 τ(ως) ὀψικεύοντες
9 ψάλλουσι τροπάριν
10 ἡχ. Δ'·/

12 Κ(ύρι)ε Κ(ύρι)ε, ἐπίβλεψον
13 ἐξ οὐ(ρα)νοῦ, καὶ ἴδε· ἐ-
14 πισκεψαι τὴν ἄμπελον
15 ταύτην· καὶ [κα]τάρτησαι
16 [αὐτήν], ἣν ἐφύτευ(σεν)
17 [ἡ δεξι]ά σου./

19 Στίχ. 'Ο ποι[μ]αίνων τὸν 'Ισραήλ.

21 [Ἐξέγ]ειρον τὴν δυναστείαν>.
22 [...]. ἵ οὖν εὐχαριστ<...?> καὶ καθί<...?>
23 [...εἰς] τὴν τράπεζαν
24 [...]. ἄλλουσιν εἰς τ(ὸν) ἄριστ(ον).

26 [Τὰ τρο]πάρια ἡχ. α'·

28 [Τὰς κ]λαλὰς π(ατρ)ικὰς δια-
29 νοίξαι βοισωεῦσον . ἄσωτ<...?>.

31 Ἄλλο ἡχ. Δ'· Κατεπλάγ<η> 'Ιωσήφ.
32 Τὴν προελθοῦσάν σοι ψυ-
33 χὴν πρόσδεξαι εὐσπλαγ-
34 νε Σ(ωτ)ήρ, καὶ ἀξίωσον αὐ-
35 τὴν τῆς αἰωνίου σου ζω-
36 ῆς, ὡς πολυέλεος Κ(ύρι)ος καὶ
37 φιλάν(θρωπος)· νικῆσαι τὸν ἐ-
38 [...]. λεον τῇ σῇ βοή[θ] (εἴα)
39 τῇ [κ]λαὶ κεφαλὴν τὴν τ[ο]
40 [...]. εως, καὶ συνεσέλ-
41 .. Δέσποτα ὡς γ[...]
42 ..ται εἰς τὴν οὐ[ρανὸν]
43 [Βασιλ]εῖαν σου, μεθ' [...]
44 πάντες σὲ προσκυν[οῦσι]
45 ὡς θ(εὸ)ν καὶ φιλάν(θρωπον).

47 ἡχ. πλ. α'· Τὸν συνάνα[ρχον]
48 Τὴν φωνὴν τοῦ Κ(υρί)ου καὶ ἀρχ(ι)-
49 ποίμνος ἀκουσώμεθα
50 πάντες οἱ ἁμαρτή-
51 σαντες· δι' ἡμᾶς [γὰρ ἐ-]
52 πὶ γῆς σαρκὶ ἐπέφανεν,
53 πρὸς μετάνοιαν καλὸν .
54 τοὺς κατ' ἐμὲ [ἁμαρτωλοὺς].

56

FINIS CODICIS

INDEX

- I. Index Biblicus
- II. Index Festorum
- III. Index Orationum
- IV. Index Tropariorum
- V. Index Aliquarum Glossarum Rubricalium
- VI. Index Onomasticus
- VII. Specimina

I. INDEX BIBLICUS¹

N.B: A. = pro Angelis, Ap. = pro Apostolis, B. = pro Baptista, BMV = pro Deipara, D. = Dominica, Def. = pro Defunctis, E. = pro Hierarchis, Exeq. = Exequiae, H. = pro Hiermartyribus, Inf. = pro Aegrotis, Lit. = Liturgia euch., M. = Pro Martyribus, Mat. = ad Matutinum, Mon. = pro Monachis, Mul. = pro Mulieribus, R. = Resurrectio, S. = Sabbatum, S1 = schema parvum, S2 = schema magnum prima manu, S3 = schema magnum secunda manu, VP = Vigilia Paschalis, Vs. = ad Vesperas.

Genesis

1,1-5 217. (VP)
22,1-18 217. (VP)
28,10-17 215. (8.IX., Vs.)

Exodus

12,1-11 217. (VP)
13,20-14,31 217. (VP)
15,1b 217. (VP)
15,22-26 215. (14.IX. Vs.)

Josue

11,5b-15a 217. (VP)

Regum I.

17,8-24 217. (VP)

Regum II.

4,8-37 217. (VP)

Proverbia

3,11-18 215. (14.IX., Vs.)
9,1-11 215. (8.IX., Vs.)

Isaias

60,1-16 217. (VP)
60,11-16 215. (14.IX. Vs.)
61,1-10 217. (VP)
61,10-62,5 217. (VP)
63,11-64,4 217. (VP)

Ieremias

38,31-34 217. (VP)

Ezechiel

37,1-14 216. (Mat. S. Sancti)
43,27-44,4 215. (8.IX., Vs.)

¹ continens tantum lectiones AT et NT, prokimena et alleluiaria et stichi psalmici.

Daniel
3,1-51 217. (VP)
3,57 217. (VP)

Jonas
1,1 217. (VP)

Sophonias
3,8-15 217. (VP)

Psalmi

A. Versi cum Tropariis

2,11 197. (S2)
13,7 207. (S2)
18,9 197. (S2)
22,1a 241. (Exeq.)
22,2a 241. (Exeq.)
23,1a 242. (Exeq.)
24,16 196. (S2)
33,12a 196. (S2); 247. (S3)
Ps 50,1a 259. (S3)
50,1a.9a.9b 246. (S3)
68,1 207. (S2)
71,2a 212. (S2)
72,2c 212. (S2)
72,3b 212. (S2)
77,1a 256. (S3)
78,15b 212. (S2)
78,15b-16a 197. (S2); 247. (S3); 260. (S3)
79,2a 260. (S3)
80,1? 257. (S3)
83,1 197. (S2)
83,1a.11a 245. (S3)
83,10 197. (S2)
94,6 197. (S2); 247. (S3)
108,26? 197. (S2)
117,20 275. (S3)
118,15 196. (S2)
118,17 197. (S2)
118,18 196. (S2)
118,19 196. (S2)
118,30 196. (S2)
118,75 197. (S2)
118,107 196. (S2)
118,133 196. (S2)
118,135 196. (S2)
118,145 195. (S2)
118,146 197. (S2)
118,169 196. (S2)
118,173 196. (S2)
118,175 207. (S2)
118,176a 247. (S3)
121,1 196. (S2)
125,2 207. (S2)
127,1 207. (S2)

B. Prokimena

7,7b.2	218. (D. Mat.)
9,33.2	216. (Mat. S. Sancti); 218. (D. Mat.)
11,6b.7	218. (D. Mat.)
15,3.8	215. (9.IX.), (20.IX.)
18,5.2	223. (Ap.)
24,13a.1a	240. (Exeq.)
26,1	206. (S2); 255. (S3)
26,1a.1b	217. (VP)
27,9.1	219. (D.)
28,11.1a	219. (D.)
31,11.1	215. (15.IX.); 229. (Def.)
32,22.1	219. (D.)
40,5.2	228. (Inf.)
43,27.2ab	216. (Mat. S. Sancti); 218. (D. Mat.)
44, 18.11	215. (8.IX., Mat.)
63, 11.2	215. (3.IX.); 224. (E.); 232. (B.)
64,6.2a	219. (D.)
65,4.1	217. (VP)
67,36.27	215. (4.IX.), (15.IX.); 222. (M.); 235. (M. Mul.)
73,12.2	215. (14.IX., Mat.)
75,12a.2a	219. (D.)
79,3.2	218. (D. Mat.)
92,1a.1b	217. (VP)
95,10.1	218. (D. Mat.)
98, 5.1	215. (14.IX.)
102,1	219. (D.)
102,20.21	227. (A.)
103,4.1	231. (A.)
103,24;	219. (D.)
115,6.3	215. (2.IX.); 225. (H.); 234. (Mon.)
145,10.1	218. (D. Mat.)
146,5.1	215. (1.IX.); 219. (D.)

C. Alleluiaria

19,2a	220. (D.)
33,7	206. (S2)
33,17	215. (20.IX.)
33,18a	215. (3.IX.); 222. (M.)
33,20	225. (H.)
36,39	215. (2.IX.), (4.IX.), (9.IX.), (15.IX.)
39,2a	235. (M. Mul.)
44,11	215. (8.IX.)
50,3	228. (Inf.)
64,2a	220. (D.)
64,2.12	215. (1.IX.)
64,5a	229. (Def.)
64,5a.6b	240. (Exeq.)
66,2a	220. (D.)
67,2	216. (Mat. S. Sancti)
73,2	215. (14.IX.)
81,8.1.2a.3.4a	217. (VP pro Alleluia)
85,16a	255. (S3)
88,2a	220. (D.)

88,6a	220. (D.); 223. (Ap.)
91,13a	232. (B.)
94,1a	220. (D.)
96,11	234. (Mon.)
100,1.2	215. (16.IX.)
102,20	231. (A.)
103,4	227. (A.)
131,8	226. (BMV); 233. (BMV)
131,9a	224. (E.)

D. Ad Communionem

32,1	215. (2.IX.), (4.IX.), (9.IX.), (20.IX.)
111,6	215. (1.IX.)
115,4	215. (8.IX.)
148,1	217. (VP)

E. Psalmi fixi

118	204. (S2); 236. (Exeq.); 253. (S3)
119-133	236. (Exeq.)
150	243. (Exeq.)

Antiphonae

	236. (Exeq.)
122,1a.2a.2b.2c.3a.3b.4a.4b.	
	237. (Exeq.)
123,1a.1b.2a.2b.3b.6a.7a.7b.8a.	
	238. (Exeq.)
124,1b.2a.2b.3b.4a.5a.5b.	

Typika

102	195. (S2, Lit.); 244. (S3, Lit.)
145	195. (S2, Lit.)

Matthäus

Beatitudines

5,2-12	195. (S2. Lit.); 239. (Exeq.)
5,8a.9a.10a. 11a.12a	244. (S3, Lit.)
5,14-19	215. (15.IX.)
10,16-22	225. (H.)
10,37-42	215. (S. ante Exalt.)
10,37-11,1	206. (S2)
11,27-30	240. (Exeq.)
27,62-66	216. (Mat. S. Sancti)
28,1-20	217. (VP); 230. (D. Mat. 1)

Marcus

6,7-13	228. (Inf.)
5,24b-34a	235. (M. Mul.)
8,34-9,1	215. (D. post Exalt.); 255. (S3)
16,1-9	230. (D. Mat. 2)
16,9-20	230. (D. Mat. 3)

Lucas

1,39-56	215. (8.IX., Mat.)
1,46.48	215. (8.IX., Prok.); 226. (BMV), 233. (BMV)
4,16-22a	215. (1.IX.)
6,17-23	215. (3.IX.); 224. (E.); 234. (Mon.)
8,16-21	215. (9.IX.)
10,16-21	223. (Ap.); 227. (A.); 231. (A.)
10,38	215. (8.IX.)
10,38-42	226. (BMV); 233. (BMV)
11,27-28	233. (BMV)
11,27-29	226. (BMV)
18,35-43	221. (R.M.)
20,46-21,19	215. (20.IX.), 222. (M.)
24,1-13	230. (D. Mat. 4)
24,12-36	230. (D. Mat. 5)
24,36-53	230. (D. Mat. 6)

Ioannes

1,20-34	232. (B.)
3,13-17	215. (D. ante Exalt.)
6,35-39	229. (Def.)
10,9-16	215. (2.IX.), (4.IX.)
12,25-46	215. (14.IX., Mat.)
19,15; 18.29-39; 19,9-11.13-20. 25-28.30-35.	215. (14.IX.)
20,1-11	230. (D. Mat. 7)
20,11-19	230. (D. Mat. 8)
20,19-31	230. (D. Mat. 9)
21,1-12	230. (D. Mat. 10)
21,14-25	230. (D. Mat. 11)

Acta Apostolorum

19,1-8 232. (B.)

Ad Romanos

6,3-11 217. (VP)
8,14-16 215. (16.IX.)
14,6-9 229. (Def.)

Ad Corinthios I.

4,9-16 223. (Ap.)
5,6-8 216. (Mat. S. Sancti)
1,18-24 215. (14.IX.)
2,6-9 215. (S. ante Exalt.)
9,2-12 215. (4.IX.)
15,20-28 240. (Exeq.)

Ad Galatas

2,16-20 215. (D. post Exalt.)
3,13-14 216. (Mat. S. Sancti)
3,23-29 235. (M. Mul.)
3,27 217. (VP pro Trishagio)
6,11-18 215. (D. ante Exalt.)

Ad Ephesios

5,1-8a 221. (R.M.)
6,10-17 215. (20.IX.); 255. (S3)

Ad Philippenses

2,5-11 215. (3.IX.); 226. (BMV); 233. (BMV)
3,20-4,3 225. (H.)

Ad Colossenses

3,12-16 206. (S2); 215. (1.IX.)

Ad Timotheum I.

1 Tim. 2,1-7 215. (2.IX.)

Ad Hebraeos

1,10-2,3 227. (A.)
2,2-10 231. (A.)
7,26-8,1 215. (3.IX.); 224. (E.)
9,1 215. (9.IX.)
13,7-16 215. (15.IX.)
13,17-21 234. (Mon.)
19,32-38a 222. (M.)

Epistola Iacobi

5,10-20 228. (Inf.)

II. INDEX FESTORUM

N.B: AEp. = Archiepiscopi, B.M.V. = Deipara. E. = Episcopi. M. = Martyris, V. = Virginis.

<i>A. Festa Domini</i>	
Βαΐα	118.
Θεοφανίαι	56.- 64.; 184.-189.
Μεγάλη Πέμπτη	119.-123.
Μεγα Σάββατον	216.; 217.
Πεντεκοστή	111.-117.
Υψωσις τοῦ τιμίου Σταυροῦ	215. (14. IX.)
 <i>B. Festa B.M.V.</i>	
Γενέσιον	215. (8. IX)
 <i>C. Festa Sanctorum</i>	
Ἀκακίου E. Melit.	215. (15. IX.)
Ἀνθήμου E. Nicom. M.	215. (3. IX)
Ἀννης Matr. B.M.V.	215. (9. IX.)
Βαβύλα E.M.	215. (4. IX.)
Εὐσταθίου et soc. MM.	215. (20. IX.)
Εὐφημίας V.M.	215. (16. IX.)
Ἰωακίμ Patr. B.M.V.	215. (9. IX.)
Ἰωάννου τοῦ Νιστ. AEp. Const.	215. (2. IX.)
Μάμαντος M.	215. (2. IX.)
Νηπιῶν <πδ'> MM.	215. (4. IX.)
Νικήτα M.	215. (15. IX.)
Patrum VI. Conc.	215. (15. IX.)
Παύλου τοῦ Νέου AEp. Const.	215. (2. IX)
Συμεῶν τοῦ στυλήτου	215. (1. IX.)

III. INDEX ORATIONUM

N.B: Δ. = Δέσποτα, θ. = θεός, Κ. = Κύριε, Π. = Παντοκράτωρ, Πρ. = Πατήρ, Σ. = Σωτήρ, ἡ. = ἡμῶν, Ἰϋ Χέ = Ἰησοῦ Χριστέ. - = orationes post ambonem

Ἀγαθῶν θησαυρέ, πηγῆς ἀεννάου	94.
Ἄγιε Δ. ὁ θ. ἡ., ὁ κατὰ τὴν παροῦσαν	134.
Ἄγιε Κ. τῶν δυνάμεων, ὁ Πρ. τοῦ Κ. ἡ. Ἰϋ Χϋ,	
εὐλόγησον τοὺς δούλους σου	203.
Αἰνοῦμεν, καὶ ὑμνοῦμεν, καὶ εὐλογοῦμεν	104.
Ἀκουστὸν ποίησον ἡμῖν τὸ προῖ	125.
Ἀξιον καὶ δίκαιον σέ ὑμνεῖν, σέ εὐλογεῖν	34.
Ἀχραντε, ἀμίαντε, ἀναρχε, ἀόρατε	111.
Δ.Κ. Ἰϋ Χέ ὁ Σ. ἡ., ὁ καταξιώσας ἡμᾶς +	28.
Δ. ὁ θ. ὁ ἅγιος καὶ ἀκατάληπτος	93.
Δ. ὁ θ. ὁ Π., ὁ πᾶσαν τὴν κτίσιν +	57.
Δ. Π, ἀκατάληπτε	109.
Δ. Π. ὁ θ. ἡ., ὁ εὐδοκήσας ἄμπελον	175.
Ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν πορευόμενοι	46.
Ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζει/...../δικαιοσύνην καὶ ἁγιασμόν	91.
Ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζει/...../δίδαξον ἡμᾶς ὁ θ.	92.
Ἐλλαμψον ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν	98.
Ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου Κ. ὁ θ. τῆς ἀληθείας	66.
Ἐπιτιμᾷ σοι Κύριος, διάβολε, ὁ παραγενόμενος	67.
Ἐπίφανον Δέσποτα τὸ πρόσωπόν σου	50.
Ἐσπέρας καὶ προῖ καὶ μεσημβρίας	81.
Εὐλόγησον καὶ νῦν Κ., τοὺς δούλους σου	101.
Εὐλογητὸς εἶ Κ. Δ. Π., ὁ φωτίσας τὴν ἡμέραν	82.; 112.
Εὐλογητὸς εἶ Κ. ὁ θ. ὁ Π., ἡ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν	73.
Εὐλογητὸς εἶ Κ. ὁ θ. ὁ Π., ὁ ἐπιστάμενος	78.
Εὐσπλαγχνε, ἀγαθὲ καὶ φιλάνθρωπε Κ., ὁ διὰ τοὺς	
σους οἰκτιρμούς	162.
Εὐχαριστοῦμέν σοι Βασιλεῦ ἀόρατε	43.
Εὐχαριστοῦμέν σοι Δ. φιλάνθρωπε, εὐεργέτα	44.
Εὐχαριστοῦμέν σοι Κ. ὁ θ. ἡ., ἐπὶ τῇ μεταλήψει	27.
Εὐχαριστοῦμέν σοι Κ. ὁ θ. ἡ., τῷ ἐξαναστήσαντι ἡμᾶς	90.
Εὐχαριστοῦμέν σοι Κ. ὁ θ., καὶ προσφέρομέν σοι	174.
Εὐχαριστοῦμέν σοι Κ. ὁ θ. τῶν δυνάμεων	31.
Εὐχαριστοῦμέν σοι Κ. ὁ θ. τῶν σωτηρίων ἡμῶν	95.
Εὐχαριστοῦμέν σοι τῷ Σ.	56.
Ἡ ἀεννάως βρύουσαι ζωτικὴ καὶ φωτιστικὴ πηγὴ	115.
Ἡμᾶς δὲ πάντας τοὺς ἐκ τοῦ ἐνὸς ἄρτου	20.
Ἡνυσται καὶ τετέλεσται	29.
Δ. ἅγιε, ὑπεράγαθε	52.
Δ.Κ. Ἰϋ Χέ, ὁ μόνος τὸν Πατέρα γινώσκων	121.
Δ.Κ. Ἰϋ Χέ, ὁ Πρ. τῶν οἰκτιρμῶν	122.
Δ.Κ. ὁ θ. ἡ., ὁ καταστήσας ἐν οὐρανοῖς	6.
Δ.Κ. ὁ θ. ἡ., ὁ ἐν ὑψολοῖς κατοικῶν	154.
Δ.Κ. ὁ θ. ἡ., ὁ καταξιώσας συμπεῦσαι	167.
Δ.Κ. ὁ θ. ἡ., ὁ τὰ σα ἐκ τῶν σῶν προσφέρειν σοι	174.
Δ.Κ. ὁ θ. ἡ., ὁ τὸν οὐρανὸν ἔχων θρόνον	136.
Δ.Κ. ὁ θ. ὁ διὰ τὸν πρὸς σέ ἦλον	177.
Δ.Κ. ὁ θ. ὁ Π. ὁ Πρ. τοῦ Κ. καὶ θ. καὶ Σ. ἡ.	
Ἰϋ Χϋ, ὁ μόνος οἰκτίρμων, καὶ μόνος δυνάστης	120.
Δ.Κ. ὁ θ. τῶν δυνάμεων καὶ πάσης δόξης	139.

Δ.Κ. ὁ θ. τῶν Πατέρων ἡμῶν, ὁ τοῖς ἐν τῇ κιβωτῷ	69.
Δ.Κ. ὁ Πρ. τῶν οἰκτιρμῶν	24.
Δοξάζομέν σε Δ. πανάγιε, Π., προαιώνιε Βασλεῦ	187.
Κ. ἅγιε, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν	105.
Καὶ νῦν ἐπὶ τὸ μέσον τῆς νυκτός	169.
Κ. Ἰϋ Χέ, ὁ θ. ἡ., ὁ τὴν σὴν εἰρήνην	113.
Κ. Ἰϋ Χέ, ὁ πρὸ τῶν αἰώνων γεννηθεῖς	123.
Κ. Ἰϋ Χέ, ὁ μονογενὴς Υἱός, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον	60.; 137.
Κ.Κ. ἡ δύναμις τῆς σωτηρίας ἡμῶν	194.; 258.
Κ.Κ. ὁ ῥυσάμενος ἡμᾶς ἀπὸ παντός	83.; 114.
Κ.Κ. ὁ τῇ ἀχράντῳ σου δυνάμει	79.
Κ.Κ. οὐ τίθημι ἐμὴν χεῖρα ἀμαρτωλόν	201.
Κ.Κ., σὴ ἐστὶν ἡ ἡμέρα	102.
Κλῖνον Κ. τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν	62.; 189.
Κλῖνον Κ. τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσον τῆς προσευχῆς	133.
Κλῖνον τὸ οὖς σου Κ., καὶ ἐπάκουσον	143.
Κ. μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξης ἡμᾶς	75.
Κ. ὁ θ. ἡ., εἰσάγαγε τοὺς δούλους σου	210.
Κ. ὁ θ. ἡ., ἐπίφαγον τοὺς οἰκτιρμούς	146.
Κ. ὁ θ. ἡ., ἡ ἐλπίς καὶ καταφυγή	251.
Κ. ὁ θ. ἡ., καὶ νῦν προσερχόμεθα	86.
Κ. ὁ θ. ἡ., κλίνοντας καρδίας ἡμῶν	108.
Κ. ὁ θ. ἡ., μνήσθητι ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν	76.
Κ. ὁ θ. ἡ., ὁ ἀγαγὼν ἡμᾶς	58.
Κ. ὁ θ. ἡ., ὁ ἀρεσθεὶς καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ	182.
Κ. ὁ θ. ἡ., ὁ ἀξιότιμος σου εἶναι νομοθετήσας	250.
Κ. ὁ θ. ἡ., ὁ διὰ Πνεύματος ἁγίου τῷ Δαυίδ	168.
Κ. ὁ θ. ἡ., ὁ διὰ πολλὴν χρηστότητα	171.
Κ. ὁ θ. ἡ., ὁ διὰ τὴν πολλὴν σου εὐσπλαγχνίαν	178.
Κ. ὁ θ. ἡ., ὁ διὰ τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων	135.
Κ. ὁ θ. ἡ., ὁ διδοὺς ἐν θαλάσῃ ὁδόν	166.
Κ. ὁ θ. ἡ., ὁ ἐν ἀμαρτίαις περιπεσῶτα	142.
Κ. ὁ θ. ἡ., ὁ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ	148.
Κ. ὁ θ. ἡ., ὁ ἐν οὐρανοῖς κατοικῶν	9.
Κ. ὁ θ. ἡ., ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν	30.
Κ. ὁ θ. ἡ., ὁ καθήμενος ἐπὶ θρόνου δόξης	152.
Κ. ὁ θ. ἡ., ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν Χερουβίμ	118.
Κ. ὁ θ. ἡ., ὁ καταξιώσας τέλειον ἀναδείξαι	157.
Κ. ὁ θ. ἡ., ὁ κλίνας οὐρανοῦς	89.
Κ. ὁ θ. ἡ., ὁ κτίσας ἡμᾶς	13.
Κ. ὁ θ. ἡ., ὁ μόνος ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος	149.
Κ. ὁ θ. ἡ., ὁ πάντων ποιητῆς καὶ δεσπότης	158.
Κ. ὁ θ. ἡ., ὁ πιστὸς ἐν ταῖς ἐπαγγελίαις σου	209.
Κ. ὁ θ. ἡ., ὁ τὴν διὰ μετανοίας	99.
Κ. ὁ θ. ἡ., ὁ τὴν τοῦ ὕπνου ῥαθυμίαν	95.
Κ. ὁ θ. ἡ., ὁ τῆς πολυθέου πλάνης	147.
Κ. ὁ θ. ἡ., ὁ τὸ ἀπρόσιτον οἰκῶν φῶς	87.
Κ. ὁ θ. ἡ., ὁ τῷ κορυφαίῳ τῶν ἀποστόλων σου Πέτρῳ	153.
Κ. ὁ θ. ἡ., ὁ τῷ Πέτρῳ καὶ τῇ Πόρνῃ	160.
Κ. ὁ θ. ἡ., οὐ τὸ κράτος ἀνείκαστον	3.
Κ. ὁ θ. ἡ., σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ ἱκετεύομεν	65.
Κ. ὁ θ. ἡ., σῶσον τὸν λαόν σου	4.
Κ. ὁ θ. ἡ., τὴν ἐκτενῆ ταύτην	8.
Κ. ὁ θ. ὁ Π., ὁ μόνος ἅγιος	33.
Κ. ὁ θ. τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὁ Υἱὸς τοῦ θ. τοῦ ζῶντος	165.
Κ. ὁ θ. τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ διδοὺς εὐχὴν	144.

Κ. οἰκτιρμῶν καὶ ἐλεήμων	74.
Κ. Π. ἐπουράνιε, ὁ θ. ὁ μέγας καὶ ἀνεξιχνίαστος	152.
Κ. Π. καὶ φιλάνθρωπε, ἐπίδε ἐξ ὕψους	145.
Μέγας εἶ Κ., καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου	61.; 188.
Μετὰ τούτων καὶ ἡμεῖς τῶν δυνάμεων	35.
Μετὰ τούτων τῶν μακαρίων δυνάμεων	16.
Ὁ ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος θ. ἡ.	124.
Ὁ εὐήκοος, καὶ ἀγαθός, καὶ φιλάνθρωπος θ. ἡ.	128.
Ὁ εὐλογῶν τοὺς εὐλογοῦντας σε +	45.
Ὁ θ. ἡ. ὁ θ. τοῦ σώζειν, σὺ ἡμᾶς	23.
Ὁ θ. καὶ Πρ. τοῦ Κ. ἡ. Ἰϋ Χϋ, ὁ ἐξαναστήσας	96.
Ὁ θ. καὶ Πρ. τοῦ Κ. καὶ Σ. ἡ. Ἰϋ Χϋ, ὁ χορηγός	191.
Ὁ θ. ὁ ἅγιος, ὁ ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενος	7.
Ὁ θ. ὁ ἅγιος, ὁ φοβερός καὶ ἔνδοξος	68.
Ὁ θ. ὁ αἰώνιος, ὁ λυτρωσάμενος	164.
Ὁ θ. ὁ αἰώνιος, ὁ φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον	137.
Ὁ θ. ὁ ἐπισκεψάμενος ἐν ἐλέει	11.
Ὁ θ. ὁ θ. ἡ., ὁ ἐκ τῶν ἁγίων σου ὑψωμάτων	138.
Ὁ θ. ὁ θ. ἡ., ὁ κτίστης καὶ δημιουργός	48.
Ὁ θ. ὁ θ. ἡ., ὁ Π(ατ)ῆρ τῶν αἰώνων	170.
Ὁ θ. ὁ θ. ἡ., ὁ τὰς νοεράς καὶ λογικάς	100.
Ὁ θ. ὁ θ. ἡ., ὁ τῆς ἁγίου σου Πνεύματος χάριτος	130.
Ὁ θ. ὁ θ. ἡ., ὁ τὸ πικρὸν ὕδωρ	63.
Ὁ θ. ὁ θ. ἡ., ὁ τὸν οὐράνιον ἄρτον	2.
Ὁ θ. ὁ καταξιώσας ἡμᾶς ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ	129.
Ὁ θ. ὁ κατὰ πᾶσαν ὥραν θελήσας	142.
Ὁ θ. ὁ μέγας καὶ αἰνετός	51.
Ὁ θ. ὁ μέγας καὶ θαυμαστός/...../καὶ κατεγγυήσας	80.
Ὁ θ. ὁ μέγας καὶ θαυμαστός/...../ἀγαθῷ, ὁ τὸ πικρὸν	151.
Ὁ θ. ὁ μέγας ὁ αἰώνιος ὁ ἅγιος καὶ φιλάνθρωπος	84.
Ὁ θ. ὁ μέγας ὁ ὑψιστος ὁ μόνος ἔχων ἀθανασία	88.; 117.
Ὁ θ. ὁ μόνος ἀγαθός καὶ ἰσχυρός	116.
Ὁ θ. ὁ μόνος ἀγαθός καὶ εὐσπλαγχνος	54.
Ὁ θ. ὁ τὴν ὑπερκόσμιον κτίσαν	131.
Ὁ θ. ὁ τῆς ἀνθρώπων φύσεως τὸ εὐάλωτον	161.
Ὁ θ. ὁ τῇ σῇ εἰκόνι τιμήσας ἡμᾶς	132.
Ὁ θ. ὁ τῶν κρύπτων γνωστής	85.
Ὁ θ. ὁ Σ. ἡ., ὁ βουλούμενος πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι	156.
Ὁ θ. ὁ Σ. ἡ., ὁ διὰ τοῦ Προφήτου σου Νάθαν	159.
Οἱ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἡμέρας	106.
Ὁ πάντα τελεσφορήσας τῷ λόγῳ σου Κ.	179.
Ὁ πανοικτίρμων οὖν θεὸς καὶ πολυέλεος	200.; 249.
Ὅταν τὴν ὑπόστασιν ἡμῶν λογιώμεθα	141.
Ὁ τὰς κοινὰς ταύτας	5.
Ὁ τὴν ἀύπνον καὶ ἀκατάπαυστον	108.
Ὁ τοῖς ἀσιγήτοις ὕμνοις	77.
Ὁ τῶν ἀρρήτων καὶ ἀθεάτων μυστήριων θ.	53.
Οὐδεὶς ἅγιος τῶν συνδεδεμένων	12.
Ὁ φοβερός καὶ θαυμαστός καὶ μέγας	180.
Ὁ ὦν, Δ. θ. Πρ. Π. προσκυνητέ, ἅξιον ὥς ἀληθῶς,	15.
Ὁ ὦν, Δ. Κ. ὁ θ. ὁ Π. ὁ Πρ. τοῦ Κ. καὶ Σ. ἡ.	
Ἰϋ Χϋ, ὁ κτίστης καὶ δημιουργός	176.
Ὁ ὦν, Δ. Π., ὕψιστε βασιλεῦ τῆς δόξης	202.
Πάλιν καὶ πολλάκις σοι προσπίπτομεν	32.
Πάλιν σοῦ Κ. τοῦ φιλανθρώπου Δεσπότη	181.
Πολυέλεε θ. καὶ Κ., ὁ δωρισάμενος	213.

Πολυεύσπλαγγνε Κ., ἀκήρατε ἀμόλυντε	163.
Πρόσδεξαι πάντων ἡμῶν τὰς δεήσεις +	64.
Πρόσχευ Κ. Ἰϋ Χέ	25.
Σέ τό αἰῖδιον καί ἀνέσπερον φῶς	107.
Σοῖ παρακατατιθέμεθα τήν ζωήν ἡμῶν	42.
Σοῖ τῷ θεῷ τῶν αἰώνων δημιουργῷ	172.
Σύ Κ. κατέδειξας ἡμῖν	10.
Τῇ διατάξει σου Κ.Κ.	103.
Τόν τῇ πυρίνῳ κεφαλῇ τήν ὑλαίαν κεφαλῇ	214.
Τό πληρωμα τοῦ νόμου καί τῶν προφητῶν	47.
Τό φῶς τό ἀληθινόν τό γεννηθέν	126.
Τριας ἀναρχε, καί ὁμοούσιε	127.

IV. INDEX TROPARIORUM²

N.B: Θ. = θεός, Κ. = Κύριε, Σ. = Σωτήρ, + = θεοτοκίον.

Ἀδελφοί μου πνευματικοί· μή μου ἐπιλάβεσθε	241. (153)
Ἀγαλλιάσθω ἡ ψυχὴ μου ἐπιγνώμεν ἀδελφοί	258. (174)
Ἀγαλλιάσθω ἡ ψυχὴ μου ἐπὶ τῷ Κυρίῳ	258. (174)
Αἱ ἀγγελικαί	242. (155)
Ἀγίῳ Πνεύματι, τὸ βασιλεύειν πέλειν	236. (148)
Ἀγίῳ Πνεύματι, ζωαρχία καὶ γέρας πάντα	237. (149)
Ἀγίῳ Πνεύματι, προσπηγάζει πᾶσα σοφία	238. (149)
Ἀγκάλας πατρικᾶς, διανοιξαί μοι	245. (160)
Ἀγνεῖα σου τὴν σάρκα καθάρας	239. (150)
Ἀγνή παρθένε, τοῦ λόγου πύλη +	253. (268)
Ἀκολουθήσωμεν ἀδελφοί ἀγαθῷ Δεσπότῃ	207. (121)
Ἀναρχε Τριάς, ὁ Πρ., ὁ προ αἰώνων	242. (156)
Ἀνάρχω, καὶ γεννήσει τί καὶ προόδω	239. (150)
Ἀντιλαβοῦ μου κατὰ τὸ λόγιόν σου	246. (161)
Ἀσκήσει δουλεύσαντά σοι Χριστέ	237. (149)
Ἀχραντε Μ(η)τήρ, ἡ θεὸν σαρκὶ κυήσασα +	241. (154)
Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες	197. (111), 247. (162)
Δέσποινα ἀγνή, ἡ χαρὰ τῶν θλιβομένων +	242. (156)
Δέσποτα Χριστέ, ἡ ζωὴ καὶ ἀφθαρσία	242. (155)
Εἰ μὴ ὅτι Κ. ἦν ἐν ἡμῖν	237. (148)
Ἐκ βρέφους Σ. τὸν Σταυρόν σου ἐπὶ ὤμων	242. (156)
Ἐλέησον ἡμᾶς, τοὺς πταίνοντάς σοι πολλὰ	236. (148)
Ἐν ἀνομίαις χεῖρας αὐτῶν	238. (149)
Ἐνδύσασθε χιτῶνα τῆς σωτηρίας	197. (111), 257. (172)
Ἐν πίστει, καὶ ἐλπίδι, καὶ ἀγάπῃ	241. (153)
Ἐν τῇ πηγῇ τῇ μυστικῇ	196. (110), 245. (160)
Ἐν τῷ οὐρανῷ τὰ ὄμματα	236. (148)
Ἐξ ἀχράντων λογόνων σου +	246. (161)
Ἐπιγνώμεν ἀδελφοί τοῦ μυστηρίου, ἀπαράλλακτος	207. (122)
Ἐπιγνώμεν ἀδελφοί τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν	207. (122)
Ἐχόντες σε θεοτόκε, ἐλπίδα καὶ προστασίαν +	257. (172)
Ζαλὴ ἀμαρτημάτων περιέχει με Σ.	196. (109), 246. (161)
Ἡ γέννησίς σου θεοτόκε <8. Sept.>	216. (128)
Ἡθέλον δάκρυσιν ἐξαλεῖψαι	196. (109)
Ἡ λαμπάς, ἡ ἄσβεστος, ὁ θρόνος	256. (170)
Ἡνοικταὶ ἡ θύρα τῆς μετανοίας	196. (109), 256. (170)
Καὶ τρόπων μέτοχος <3. Sept.>	216. (127)
Κ.Κ. ἐπίβλεψον ἐξ οὐ(ρα)νοῦ	197. (111), 212. (125), 247. (162), 260. (175)
Κ. τῶν δυνάμεων μεθ' ἡμῶν γενοῦ	243. (157)

² Numeris uncis lunatis inclusis paginatio editionis textus significatur.

Μὴ ἀπορρίψῃς με ἀπὸ τοῦ προσώπου σου	196. (110),
Ὁ Βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν τὰς χεῖρας	246. (161)
Ὁ διὰ σὲ θεοπάτωρ προφήτης Δα(υὶ)δ, +	207. (121)
Ὁ ζυγὸς μου χρηστός ἐστίν	197. (111),
Ὁ θέλων πάντας εἰς ἐπίγνωσιν ἔλθειν	247. (162)
Ὁ κυριεύων, καὶ νεκρῶν, καὶ ζόντων Κύριος	197. (211),
Οἱ πεπορθῶτες ἐπὶ Κύριον ἐοίκασιν	256. (170)
Ὅσοι τὰ ἐν κόσμῳ ποθεῖν ἔγκατελείπετε	195. (108),
Ὅσοι τὰ τερπνὰ καὶ φθερόμενα τοῦ βίου	244. (158)
Ὅτε ἐν τῷ πάθει ὁ ληστῆς	242. (155)
Παθῶν τὰς ἀκαθέκτους ὁρμὰς	244. (158)
Πάντων τῶν προσκαίρων ὡς φθαρτῶν	239. (150)
Πάσας τῆς σαρκὸς τὰς ἡδονὰς ἀποσεισάμενοι	195. (108),
Ποῦ ἐστίν ἡ τοῦ κόσμου προσπάθεια	244. (159)
Πρόβατον εἰμὶ τῆς λογικῆς σου ποιμνῆς	197. (110),
Πλῦνον με τοῖς δάκρυσιν μοῦ Σ.	247. (162)
Πνευματικοί μου ἀδελφοί καὶ συνασκηταί μου	196. (110),
Πνευματικοί μου ἀδελφοί· τάδε λέγει Κύριος	247. (162)
Πῶς ἐκ μαζῶν σου γάλα βλύζεις Παρθένε	196. (109),
Ῥῦσαι ἡμᾶς ἐκ τῶν ἀναγκῶν ἡμῶν +	246. (161)
Στενὴν καὶ τεθλημένην ὁδὸν ἐν βίῳ	241. (154)
Σῶσον Κ. τὸν λαόν σου <14. Sept.>	241. (155)
Τὰς καλὰς πατρικὰς διανοίξαι	239. (150)
Τὰ τῶν Ἀγγέλων στρατεύματα	216. (129)
Τὴν προελθοῦσάν σοι ψυχὴν	260. (175)
Τὴν φωνὴν τοῦ Κυρίου καὶ ἀρχιποιός	253. (168)
Τῇ σύριγγι τοῦ λόγου ὑδύνων	260. (175)
Τὸς χειμαζόμενος καὶ προστρέχων	260. (175)
Τοῖς ὁδοῦσιν αὐτῶν μὴ παραδῶς	239. (150)
Τὸν κόσμον λειπόντα	196. (109),
Τὸν τὰ τερπνὰ τοῦ βίου καταλειπόντα	245. (160)
Τὸν ὑπακούσαντα τῆς ἐντολῆς σου	237. (149)
Τοῦ θείου Ἀντωνίου, καὶ Παχωμίου	236. (148)
Τρίβον τὴν πλατεῖαν καὶ εὐρυχωρὸν ἀφέμενοι	239. (150)
Τῶν ἀγίων ὁ χορὸς εὗρεν πηγὴν τῆς	241. (153)
Ὑπομονῇ τὸν βίον καὶ εὐπεθεῖα	239. (151)
Φωνή Κ. ἐπὶ τῶν ὑδάτων <6. Jan.>	195. (108),
Χαῖρε θεοτόκε παρθένε, ὅτι ἔτεκες τὸν βασιλέα +	244. (159)
Χαῖρε παρθενίας τὸ ὑπέρτιμον καλλώπισμα	236. (148)
Ἰδιὴν ἐντάφιον περικυκλοῦντες	239. (150)
Ὡς ἐμνήσθης Κ. τοῦ Δα(υὶ)δ	184. (99)
Ὡ τῆς φοβερᾶς καὶ φρικτῆς	259. (174)
	195. (108),
	244. (159)
	241. (153)
	241. (152)
	242. (156)

V. INDEX ALIQUARUM GLOSSARUM RUBRICALIUM

21
ΟΙΝΟΥ

- ἄγγεϊον, (τοῦ ἐλαίου καὶ ἔνυ), 151.
 ἁγιασμός, 184.
 ἄθλησις, 216.
 αἷμα (Χριστοῦ), 58. 235.; 236.
 αἶνοι (εὐχή), 100.
 αἵρεσις, 155.
 ἀκολουθία, 231.; 232.; 233.; 234.; 235.; 236.;
 ἄλλη (εὐχή), 30.; 47.; 48.; 63.;
 ἄμωμον, 192.; 204.
 ἄμβων, 197.; 246.
 ἀναβαθμοί, 236.
 ἀνάγνωσμα, 215.; 216.; 217.
 ἀνάδοχος, 155.; 208.; 212.; 257.; 260.
 ἀνάθεμα, 155.
 ἀναστάσιμος (ἀποστολος), 221.; (ὄρθρος) 218.;
 (εὐαγγέλια) 230.
 ἀνάφορα ἅγια, 9.; 15.; 30.
 ἀνίστημι, (ὁ ἱερεὺς), 19.; 26.; 38.; 68.; (οἱ κουρευομένοι)
 198.; 212.; 252.
 ἀνομβρία, (εὐχή), 177.
 ἀντίφωνον, 195.; (μικρόν), 112.; (εὐχή), 3.; 4.; 5.; 74.;
 75.; 76.; 77.; 78.; 79.; 80.; 81.; 82.; 83.; 48.; 107.;
 108.; 112.; 114.; 124.; 125.; 126.; 129.; 130.; 131.;
 134.; 135.; 136.; 139.; 140.; 141.; 237.; 238.; 244.;
 245.; 246.; 247.; 256.
 ἀποκουκουλίσαι, 213.
 ἀπολύω, 216.; 243.
 ἀπόκρισις, 190.; 198.; 248.
 ἀπόλυσις, 117.; (εὐχή), 56.; 88.; 104.; 109.; 123.; 127.;
 132.; 137.; 142.; 149.
 ἀπορκισμός, 67.; 68.
 ἀρχή (τρύγη), 175; (σπορίμων) 176.
 ἀσπασμός, 211.; 259.

 βαθμός, 259.
 βαΐα, (εὐχή), 118.
 βαπτίζομενος, 70.; 157.
 βαπτίζω, 72.
 βῆμα, 257.

 γέννησις, 65.
 γενέσιον, 216.
 γονυκλισία, (εὐχή), 111.; 113.; 116.

 διακονικά, 49.; 119.
 διακονικόν, 190.; 204.; (εὐχή), 46.
 δίδωμι, (δοθῆναι τὴν ἀγάπην), 14.
 δίπτυχα, 39.; 21.
 δοξάζω, 72.; 197.; 245.
 δῶρα, (ἅγια), 13.; 19.; 33.

εἴσοδος, 144.; 196.; 216.; 244.; 245.; (εὐχή), 6.;
 εἰσέρχομαι, (τὰ δῶρα) 12.; (ὁ μέλλων κουρεύεσθαι) 197.; 257.;
 (οἱ ἱερεῖς), 217.
 ἐκτενή, (εὐχή), 8.;
 ἔλαιον, 69.; 70.; 151.
 ἐνυπνιαζόμενος, 163.
 ἐξομολογούμενος, 160.
 ἐπιτιμία, 162.
 ἐρώτησις, 198.; 248.
 ἐσπερινός, 117.
 εὐαγγέλιον, 190.; 216.; (ἅγιον) 204.; 252.; 259.
 εὐλογία, (οἴκου), 183.
 εὐλόγησις, 59.
 εὐχή (ὑπὸ τοῦ διακόνου) 27.; 44.; 56.; (συναπτὴ) 59.
 ἑωθινή, (εὐχή), 90.; 91.; 92.; 93.; 98.; 95.; 96.; 97.; 98.;
 99.; 100.; (τοῦ εὐαγγελίου), 98.

θαλασσίδιον, 195.; 208.; 244.; 257.
 θεμέλιος, (ἐκκλησία), 182.
 θεοτόκιν, 195.; 198.; 241.; 242.; 253.
 θεοφανίαι, 59.; 63.; 184.
 θέρος, (εὐχή), 179
 θυμιῶ, 151.; 152.
 θυμιάσις, 151.
 θυμιατόν, 151.
 θύρια, (τὰ ἅγια), 197.; 247.; 256.
 θυσιαστήριον, 198.; 204.; 211. 244.; 252.; 256.; 259.

κάδοι, 152.
 κάθεδρα, 216.
 κανονάρχης, 207.
 κανών, 244.
 κατηχητῆς, 252.
 κατηχούμενος, 66.; 250.; (εὐχή), 9.; 30.; 48.; 86.; 87.;
 101.; 145.
 κεφαλοκλησία, (εὐχή), 128.; 133.; 138.; 143.; 150.; 189.
 κηδεία, 236.
 κηρί, 151.; 207.; 212.; 256.
 κλίνω, (ὁ ἱερεὺς), 20.; 25.; 38.; 41.; (οἱ κουρεύομενοι)
 209.; 259.
 κοινωνέω, 157.
 κοινωνικόν, 26.; 216.; 217.
 κολόβιον, 256.
 κόλυβα, 179.
 κολυμβήθρα, 155.
 κουκούλιον, 193.
 κουρεύω, 192.; 204.; 252.
 κυριακῇ, 216.; 219.

λαμβάνω, 190.; 193; 208; 244.; 246.; (μετα-) 27.; 44.; 56.;
 (παρα-) 192.; 204.
 λειτανεύω, 101.
 λειτουργία, (ἡ θεία), 184.; 195.; 212.; 216.; 217.; 219.;
 244.; 259.; 260.
 λιβάλλος 155.
 λιτή, 181.

λουτήρ, 184.
λυχνικόν, (εὐχή), 75.; 75.; 85.; 86.

μακαρισμοί, 195.; 239.; 244.
μανουάλιον, 151.
μερίδα, (τοῦ ἄρτου), 26.
μέση εὐχή, 42.
μεσονηστιμον, 49.
μεσονυκτινή, (εὐχή), 168.; 169.; 170.; 171.
μετάνοια, 190.; 198.; 204.; 252.
μετανοούντος, 159.
μοναχός, 190.; 210.; 212.; 236.; 256.
μυρίζω, 243.
μύρον, 157.
μυσταγογίαι θεῖαι, 58.

νεοφωτιστός, 157.; 212.; 260.
νιπτήρ, 119.; (εὐχή), 121.; 122.
νίψομαι, 157.

ὀκτῶνχος, 218.; 220.
ὀμνυόντος, 162
ὀμοφώνως, 184.
ὀπιστάμβωνος, (εὐχή), 28.; 45.; 57.; 64.
ὄρθρος, 218.

παιδίον, 65.
πανυχίς, 195.; (εὐχή), 106.; Παννυχίς, 244.;
πεντεκοστή, 111.
πιστεύω, 155.;
πιστός, (εὐχή), 10.; 11.; 31.; 32.; 51.; 52.; 86.; 87.;
102.; 103.; 147.; 148.
πλέω, 166.; 167.
πλοῖον, 166.; 167.
πνεύματα (ἀκάθαρτα), 164.; 165.
ποτήριον, 26.; 38.
προηγιασμένα, 48.
προκείμενον, 82.; 101.; 206.; 216.; 217.; 222.; 223.;
226.; 227.; 228.; 231.; 232.; 233.; 234.; 235.;
240.; 255.
προκείμενα, 218.; 219.
προσκομηδή, (εὐχή), 13.; 33.
προσκυνέω, 204.; 211.; 252.; 258.
προσφέροντες, 173.; 174.
προφητεία, 216.; 217.
πύλη, (βασιλική), 207.; 244.
πυλῶν, (βασιλικός), 195.

σαπῆναι, 151.
σεισμός, (εὐχή), 181
σκευοφυλάκιον, (εὐχή), 2.; 29.; 58;
σταυρειδῶς 194; 204.; 253.
σύμβολον ἅγιον, 14.
σπορά, (εὐχή), 177
συναπτή, 23.; 186.; 205.; (εὐχή), 59.; 144.; 217.
συναξάριν, 215.

σύνθρονος, 217.
συντάξω, 191.; 252.
συντάξωμαι, 252.
σφραγίζω, 19.; 202.; 250.; (κατα-), 38.; 65.
σχῆμα, 202.; 211.; 246.; 250.; (πρώτον), 190.; (μέγα) 195.;
208.; (ἀγγελικόν) 244.
σῶμα 71.; (ἅγιον), 26.; (Χριστοῦ) 58.

τάξις, 65.; 151.; 244.
τετράς ἅγια, 49.
τράπεζα, 212.; 260.; (ἅγια), 13.; 33.; 190.; 204.; 212.
τριτοῦκτη, 145.
τρισάγιον, 84.; 101.; 206.; 216.; 217.; 254.; (εὐχή), 7.;
196.; 205.; 254.
τροπάρια, τροπάριν, 184.; 196.; 212.; 216.; 236.; 237.;
245.; 253.; 257.; 258.; 259.; 260.
τρύβλιον, 69.
τρύγη, (εὐχή) 176

ὔδωρ, (τῶν θεοφανίων), 151.; 152.
ῥυμνον μυστικόν, 13.; 33.
ῥψωσις, (τοῦ σταυροῦ), 216.
ῥψώ, (τὸν ἄρτον), 26.

φρέαρ, 152.
φιάλη, (εὐχή), 63.
φότησμα, 49.; 65.; 146.

χειμαζόμενος, 164.
χρεῖω, 71.; 157.

ψαλίδιον, 192.; 204.; 252.
ψάλλω, 71.; 72.; 82.; 184.; 197.; 212.; 242.; 243.; 244.;
245.; 253.; 257.; 258.; 259.

ῥραι, 215; (εὐχή), 124.; 129.; 134.; 139.;

VI. INDEX ONOMASTICUS

N.B: AEp. = Archiepiscopus, Ap. = Apostolus, B.M.V. = Deipara, E. = Episcopus, M. = Martyr, Mag. = Magnus, Proph. = Propheta, V. = Virgo.

Ἀαρών	13.
Ἀβελ	13.
Ἀβραάμ	13.; 217.; 242.
Ἀκάκιος E. Melit.	215. (15.IX.)
Ἀννα Matr. B.M.V.	215. (9.IX.)
Ἀνθήμου E. Nicom.	215. (3.IX.)
Ἀντίνιος Mag.	249.
Βαβύλα M.	215. (4.IX.)
Γολιάδ	116.
Δαβίδ Proph.	116.; 159.; 168.; 197.; 241.
Δανιήλ Proph.	217.
Εὐσταθιος M.	215. (20.IX.)
Εὐφύμια V.M.	215. (16.IX.)
Εὐθυμιος Mag.	249.
Ἡλία Proph.	177.; 188.; 217.
Ἡσαίας Proph.	215. (14. IX.); 217.
Ἰεζεκιήλ Proph.	215. (8.IX.); 216
Ἰερεμίας Proph.	217.
Ἰησοῦς Ναυί Proph.	116.
Ἰοάννης τοῦ Νιστ. AEp. Const.	215. (2.IX.)
Ἰοάννης ὁ μόναχος	241.
Ἰοάννης ὁ Βαπτ.	21.; 209.
Ἰωακίμ Patr. B.M.V.	215. (9.IX.)
Ἰωνᾶ Proph.	217.
Μάμας M.	215. (2.IX.)
Μανάσση	159.
Μωσῆς Proph.	13.; 57.; 61.; 63.; 151.; 209.; 215. (14.IX.)
Νάθαν Proph.	159.
Νικήτα M.	215. (15.IX.)
Παῦλος Ap.	152.; 153.
Παῦλος ὁ Νέος AEp. Const.	215. (2.IX.)
Πέτρος Ap.	135.; 139.; 151.; 152.; 153.; 160.; 196.
Πόντιος Πιλάτος	149.
Σαμουήλ Proph.	13.
Σοφονίας Proph.	217.
Στέφανος Protomart.	127.
Σύμεων ὁ Στυλῆτης	215. (1.IX)

SPECIMINA SCRIPTURARUM

στα δευτε και τοις συνουχοις
μεν προκοπην μου και πλεον
και ουκ εδωκεν τρις κη. δισυτοις
παισι με αφοιμου και γαρ υιοι
παιδων των ουκ εχουσιν αλλα
λαριων μετ' εμε των υιων μου
εμεν και τω βασιλει ουκ εστιν
εξωθεν. εκ φωνης. - οφθαλμοι
Οπαις υιοι των υιων μου παντες
εχουσιν προκοπην μου και πλεον
και τω βασιλει ουκ εστιν
εξωθεν. εκ φωνης. - οφθαλμοι

2 Κε εν τω ουνο λαριων ουκ εστιν
1 ουκ εστιν ουκ εστιν ουκ εστιν
ουκ εστιν ουκ εστιν ουκ εστιν
ουκ εστιν ουκ εστιν ουκ εστιν
ουκ εστιν ουκ εστιν ουκ εστιν

28
προκοπην μου και πλεον
και ουκ εδωκεν τρις κη. δισυτοις
παισι με αφοιμου και γαρ υιοι
παιδων των ουκ εχουσιν αλλα
λαριων μετ' εμε των υιων μου
εμεν και τω βασιλει ουκ εστιν
εξωθεν. εκ φωνης. - οφθαλμοι
Οπαις υιοι των υιων μου παντες
εχουσιν προκοπην μου και πλεον
και τω βασιλει ουκ εστιν
εξωθεν. εκ φωνης. - οφθαλμοι

Δε ατις η εν τω ουνο λαριων ουκ εστιν
και μετ' εμε των υιων μου
ουκ εστιν ουκ εστιν ουκ εστιν
ουκ εστιν ουκ εστιν ουκ εστιν
ουκ εστιν ουκ εστιν ουκ εστιν

πητι πηραι οίλοδομηθιρ αιτοι
 βλαβησι αρ. αυτος τοις τισιν εκ
 τωσιν ορις προσλαμεθοντας
 πητι αρ οιλοδομη του προσλαμ
 δοχομοζι αρ κηζομενου οίλοδομη
 πητι αρ οιλοδομη του προσλαμ
 αρ ταμζι αρ. και τοις ιωαννου
 τας βριζων αρ. αιφραυλι διαφραγ
 τωρ ταυθ βρεμε αυτου αρ ρηλι και
 ασταβεντα διατηρισωρ. και τερζο
 αρ αδχοροδωροσιν. οπως αρ και
 βραυτωσιν αρ βυφλι μοισ ιωδαισ και
 δοχομοζιασ αρ ιωαννου αρ. ταυ
 ληθινορ βυφλι μορ. οι ταυ πριπι
 πασ αλοζα τη μα και προσκυνησει
 εκφ. ιν εν λοζα οικον.

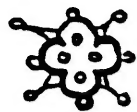
132.
 ΟΥΤΩΣ ΤΕΛΕΙΤΑΙ Ο ΑΓΙΑΣΜΟΣ
 ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ ΠΙΣΤΕΩΣ
 ΜΗΤΡΩΣ ΤΟΣ ΘΕΙΛΕΙΤΟΥΣ.
 ΟΜΟΦΩΝΗΤΑ ΛΟΜ ΤΟ ΤΡΟΣ ΤΟΥ
 ΦΩΝΗ ΚΥΕΤΑΙ ΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ
 ΑΛΕΓΟΝ ΔΑΤΕ ΛΑΜΒΟΝ
 ΠΑΝΤΑ ΤΗΝ ΑΙΣΟΦΙ. ΠΗΛΑΙΟΥ
 ΜΕΣΕΩΣ ΠΗΛΑΙΟΥ ΜΑΥΘΟΥ
 ΕΤΑΙ ΦΑΝΕΝΤΟΣ. ΚΑΙ ΧΕ ΤΟΥ
 ΚΑΙ ΑΡΧΕ Ο ΔΙΑΚΟΝΗ ΣΩΑ
 ΕΝΕΙΡ ΤΟΥ ΚΥ ΔΕ ΥΤΙΣ ΑΝΩ
 Υ ΤΟΥ ΑΓΙΑΣΜΟΥ ΤΟΥ ΟΔΩΡΟΥ
 ΤΕΤΑΙ ΦΥΤΗ ΑΚΑΙ ΕΡΕΓΝΑ
 ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

τὰς ἐλπίδας ἀνέθεντο
 θά. τοῖς σὺν δὲ σὺν τῶν σου
 ἰσχύος. σὺν σὺν μετέφωτον.
 Ἀπερχομένω τὰ φῶτα ἅλα.
 ΚΕ. τῶν δὲ σὺν τῶν μεθ' ἡ
 μῶν γένου. ἄλλοι γὰρ ἐκ
 τοῦ σου μανθόμεθα. ἡ δὲ
 σὺν οὐκ ἔχουσιν. ΚΕ. ὁ θς
 ἡμῶν ἐλθὼν σὺν ἡμῶν
 καὶ σὺν χολογῶν μὴ τῶν
 μεῖτε τῶν κη. καὶ ἡ σὺν πᾶ
 ἑωσὺ πληρωτο, αἱ μεῖτε
 καὶ μὴ τῶν ἰσχύος. τὸ λείπεται
 φανερόν. ἡ ποιείτω αὐτῶν.

καὶ τῶν προκείμενων ἐπιμέλλων
 λαμβάνειν τὸ ἀπὸ τοῦ καὶ αὐ
 γελικοῦ σχήματος. ἔχει δὲ οὗ.
 Ἀφ' ἑσπερας εἰσφέρονται
 τὰ ἱμάτια τοῦ μέλλοντος
 κοινεύεσθαι εἰς τὸ θυσία
 γήριον. καὶ ἀποτίθενται
 αὐτὰ ἐν τῷ θαλάσῳ. διὰ
 τὴν αἰσάσιν τῶν τε ζῶντων
 καὶ τῶν νεκρῶν εἰς τὴν πύλην
 ἡν χεῖ. εἰς δὲ τὴν λείπον
 τῶν ἀντιφῶν.
 Εὐλογεῖν ψυχῶν τῶν τῶν κη.
 εὐλογητός εἰς ΚΕ. Ἀπὸ φῶτος.

B

Erste Hand

α

- αξ

γ

- γει

δ

- δει

δε

- δεξ

ε πτε

- εξ πτερ

ετ

- ετερ

επ

- επι

στ

- στε

χ

- χει

υπ

- υπέρ

ο αποστος προς

- ό απόστολος προς

μαρτ

- μάρτυρες

ωρ

- ώραι

Zweite Hand

αδελφ

- αδελφ

απο

- από

δεξ

- δεξ

δει

- δει

επι

- επι

ευαγ

- ευαγ

ευα

- ευα

εχο

- εχο

εξτε

- εξτε

μεν

- μεν

πεν

- πεν

ψει/ψαλ

- ψει/ψαλ

αποκρισις

- απόκρισις

ερωτησις

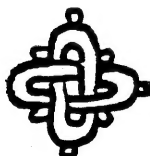
- ερώτησις

ο αποστος προς

- ό απόστολος προς

τροπαριον

- τροπάριον

A